

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА  
1968–2018.



ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА  
1968–2018.

**Издавач**

Универзитет у Београду – Факултет политичких наука  
Београд, Јове Илића 165  
Тел: 011 30 92 999  
www.fpn.bg.ac.rs  
fpn@fpn.bg.ac.rs

**За издавача**

Проф. др Драган Симић,  
Декан Факултета политичких наука

**Уредник**

Проф. др Милан Јовановић

**Главни редактори**

Проф. др Вукашин Павловић  
Проф. др Чедомир Чупић

**Редакциони одбор**

проф. др Драган Симић, проф. др Милан Јовановић,  
проф. др Вукашин Павловић, проф. др Чедомир Чупић, проф. др Бранко Васиљевић,  
проф. др Драган Симеуновић, проф. др Слободан Самарџић,  
проф. др Весна Кнежевић Предић, проф. др Славиша Орловић, проф. др Сњежана Миливојевић,  
проф. др Ана Чекеревац, проф. др Тамара Џамоња Игњатовић,  
мр Жарко Пауновић, мр Драган Живојиновић

**Лектура и коректура**

Оливера Величковић

**Тираж**

700 примерака

**Припрема и штампа**

*Сигоја*  
ШТАМПА

office@cigoja.com  
www.cigoja.com

ISBN 978-86-6425-048-1

ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ НАУКА  
1968–2018.

Београд,  
2018.



## Садржај

### РЕЧ ДЕКАНА

Проф. др Драган Р. Симић

### 50 ГОДИНА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Вукашин Павловић, Емеритус ОСНИВАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У СВЕТУ И КОД НАС Пролог: политичка наука и демократија .....	13
Проф. др Чедомир Чупић НАСТАНАК И РАЗВОЈ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА .....	23

### СЕЋАЊА

Проф. др Радош Смиљковић УТЕМЕЉЕЊЕ СТУДИЈА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ И ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА .....	59
Проф. др Балша Шпадијер ДО ЈУБИЛЕЈА КРОЗ СТАЛНЕ ПРОМЕНЕ .....	67
Проф. др Мијат Дамјановић, Емеритус ПЕТ ДЕЦЕНИЈА АФИРМАЦИЈЕ ФПН: ИЗ ЛИЧНОГ УГЛА О МЕЂУНАРОДНОЈ САРАДЊИ .....	69
Проф. др Илија Вујачић ФАКУЛТЕТ У ТРАНЗИЦИЈИ 1990–2000. И ДАЉЕ .....	77
Проф. др Живојин Ракочевић ПАРАДОКСАЛАН ПРОЦЕС СТВАРАЊА БЕОГРАДСКОГ ФПН ПРИЛОГ КРИТИЧКОЈ ИСТОРИЈИ ФАКУЛТЕТА .....	81
Проф. др Ратко Божовић КУЛТУРОЛОШКА ВЕРТИКАЛА НА ФПН.....	89
Проф. др Неда Тодоровић 50 ГОДИНА ОБРАЗОВАЊА НОВИНАРА НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА ШТО ЈЕ ОБРАЗОВАНИЈИ, НОВИНАР ЈЕ ВИШЕ СВОЈ .....	99

Проф. др Мирољуб Радојковић ЗАЛОГЕ ЗА БУДУЋНОСТ .....	105
--	-----

#### ОДЕЉЕЊА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Бранко Васиљевић, проф. др Драган Симеуновић ПОЛИТИКОЛОШКО ОДЕЉЕЊЕ .....	113
Проф. др Иво Висковић, проф. др Слободан Самарџић ОДЕЉЕЊЕ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ .....	125
Проф. др Сњежана Миливојевић, проф. др Славиша Орловић ОДЕЉЕЊЕ ЗА НОВИНАРСТВО И КОМУНИКОЛОГИЈУ .....	135
Проф. др Ана Чекеревац, проф. др Мира Лакићевић, проф. др Невенка Жегарац, проф. др Наталија Перишић ОДЕЉЕЊЕ ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И СОЦИЈАЛНИ РАД .....	145

#### ЗАПОСЛЕНИ НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

ДЕКАНИ И ПРОДЕКАНИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА 1968–2018.....	155
ПРОФЕСОРИ, ДОЦЕНТИ И АСИСТЕНТИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА .....	161
СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ У СТРУЧНОЈ СЛУЖБИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА.....	165

#### НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Весна Кнежевић Предић НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА.....	169
--	-----

#### НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Снежана Ђорђевић НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА .....	177
--	-----

#### МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Дарко Надић, Гордана Ристић МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА .....	203
---	-----

#### ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Проф. др Сениша Атлагић, Љиљана Давидовић ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ И БИБЛИОТЕКА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА.....	215
---	-----

**СТУДЕНТИ И СТУДЕНТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

Милан Крстић, Маргарета Смиљанић,

Матија Васић, Пајазит Г. Помак

СТУДЕНТСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ И АКТИВНОСТИ..... 243

**ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ  
ВИСОКЕ ШКОЛЕ ЗА ПОЛИТИЧКЕ НАУКЕ**

СТУДЕНТИ ВИСОКЕ ШКОЛЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА ..... 259

**ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ**

Проф. др Марко Симендић, Ивана Шундерић Илић,

Милош Вукчевић

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ..... 269

ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У БЕОГРАДУ..... 299

**СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ, МАГИСТАРСКЕ, МАСТЕР  
И ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ**

Проф. др Веселин Кљајић, Слађана Радовановић,

Катарина Петровић

СТУДИЈЕ II и III СТЕПЕНА ..... 401

**СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА**

СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА ..... 413

СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ..... 415

**МАГИСТРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

МАГИСТРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА..... 419

**МАСТЕРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

СТУДЕНТИ МАСТЕР СТУДИЈА..... 483

**ДОКТОРАНДИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

ДОКТОРАНДИ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА ..... 499





Проф. др Драган Р. Симић

## РЕЧ ДЕКАНА

Ове године се обележава педесет лета од када је у Србији започело институционализовано изучавање политичких наука. Наука о политици или, како ју је још Аристотел назвао, „краљевска наука” изучава се у нашој земљи и пре 1968. године; прво, на Високој новинарско-дипломатској школи од 1948, па затим на Високој школи политичких наука од 1960. године. Висока школа политичких наука прерасла је у Факултет политичких наука одлуком тадашње Владе СР Србије од 12. новембра 1968. године. Оснивачи Факултета, подједнако они који су били у практичној политици, и они који су се научно бавили политичким појавама, били су свесни потребе да се предмет ове науке, проучаван хиљадама година још од античких времена, изучава у систему високог школства. Још и више, како је то казао Најдан Пашић, схватили су да је „развој политичких наука значајан и поуздан показатељ спремности и способности једног друштва на демократски критички дијалог о себи, својој природи и путевима свог развитака. Од античких времена до данас, политичка демократија и политичке науке имале су увек исту колевку, постојале су и умирале заједно”.

Није случајно да је један овакав факултет настао 1968. године, у години студентских побуна широм Европе, па и у тадашњој Југославији, у културној фресци времена коју су красили оснивање БИТЕФ-а 1967, једно од првих извођења у свету мјузикла „Коса” 1969. године на сцени Атељеа 2012 и, недуго иза тога, утемељивање „Храброг новог света” и почетак ФЕСТ-а 1971. године; Београд је тада био свет...

Било је то и време када се у окриљу једног недемократског политичког система рађао нови културни

и политички образац чији су угаони каменови људска права и освајање слобода.

Пролазећи не увек лак развојни пут, Факултет политичких наука је данас истинска школа демократије, где се свеобухватно и продубљено изучава овај најмање рђав од свих поредака. Данашњи наставни програми нашег Факултета враћају се све више човеку, појединцу, личности као самом средишту друштвеног космоса, ..., реafirмишу се општи интерес и опште добро, при чему политика, као вештина могућег, тежи остварењу интереса не излазећи из оквира моралног и не одричући се естетског.

У том програмском кључу, полазећи од аксиома да нема стабилних друштава без стабилних институција, као и да нема снажних институција без професионализма, највише стручности, а посебно поштовања моралних начела.

Факултет оспособљава такве стручњаке за државни и јавни сектор који су кадри не само да се прилагоде организацијама власти, привреде и друштва, него да их унапређују и мењају.

Ништа мање значајно, Факултет политичких наука Универзитета у Београду јесте и школа државништва. Од самог оснивања, наши студенти су учени да размишљају и о ширим, друштвеним, националним и државним интересима не занемарујући при томе и тражећи неопходне равнотеже са групним и појединачним интересима. Бројни наши бивши професори и студенти заузимали су и заузимају највише државне, управљачке и дипломатске позиције бранећи интересе наше политичке заједнице и свих њених грађана.

Конечно, од самог оснивања наш Факултет, као ретко која друга високошколска установа, негује и критичку мисао и дијалог. Премда су неки социјализам у тадашњој Југославији квалификовали као „Дионизијски социјализам”, није било лако издићи се из преовлађујућег начина мишљења. Током 50 година постојања Факултет политичких наука променио је четири државе и показао се отпорном институцијом, слично универзитетима који су настајали и претрајавали широм Европе од средњег века до наших дана. Идеологија и вредносни систем СФРЈ, СРЈ, Државне заједнице Србије и Црна Гора и, напокон, Србије, имају неке заједничке црте, али и дубоке међусобне разлике...

У протеклих пет деценија постојања, политичка наука која је развијана на Факултету политичких наука била је у главној матици токова светске политикологије, теоријски и емпиријски. Плодоносне везе Факултета са универзитетима и сличним факултетима у свету, посебно са западним и америчким високошколским установама, нису прекидане ни у годинама грађанског рата у бившој Југославији, деведесетих година прошлог столећа.

Факултет политичких наука је у погледу међународне сарадње и размене најотворенији факултет на Универзитету у Београду који је, опет, водећи универзитет у нашој земљи и региону по рангирању на угледној Шангајској листи. Поред мобилности студентата, отворености доприносе и наши научно-истра-

живачки центри који „покривају” различите земље и регионе света: од Центра за студије Сједињених Америчких Држава, преко Центра за далекоисточне, британске, руске и немачке студије...

Уз јасно профилисане смерове у протеклих пет деценија постојања утемељено је и издвојило се и неколико предметних и проблемских поља: политиколошко, филозофско, стратешко, безбедносно, економско, социолошко, правно, културолошко, комуниколошко, антрополошко, психолошко, еколошко, филолошко... Факултет политичких наука је, уосталом, од оснивања постављен као индиректно дисциплинаран: његов предмет проучавања је немогуће истраживати и објашњавати без методолошке и епистемолошке синергије великог броја научних дисциплина уз очување, разуме се, тежишног гравитационог поља политиколошких дисциплина...

Монографија пред вама представља поглед у до садашњих пет деценија нашег Факултета, својеврсну временску сонду... Сећањима, посебно ако су она лишена искривљавања и претеривања, једна установа се обнавља и заузима чвршћи курс у пловидби у деценијама и вековима који су пред њом. Хиљаде дипломираних политиколога и социјалних радника Факултета политичких наука Универзитета у Београду, наши мастери и специјалисти, магистри и доктори наука, дају за право да тврдимо како смо, школујући веродостојну друштвену елиту, испунили наше главно позвање...

**50 ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



Проф. др Вукашин Павловић, Емеритус

## ОСНИВАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У СВЕТУ И КОД НАС

### Пролог: политичка наука и демократија

*Развој политичких наука је значајан показатељ спремности и способности једног друштва за демократски критички дијалог о себи, својој природи и путевима свог развитка. Од античких времена до данас политичка демократија и политичка наука имале су увек исту колевку, постојале су и умирале заједно.*

Најдан Пашић,  
један од оснивача и првих декана ФПН<sup>1</sup>

У цитату који служи као мото овог текста садржано је неколико важних увида о односу и повезаности политичке науке и демократије. Ти увиди имају општи значај као критеријуми за процену стања и развоја демократије и политичких наука. Посебно су корисни за сагледавање друштвеног и политичког стања у Србији, чија је историја пуна демократских плима и ауторитарних осека, као и за објашњење настанка и развоја политичких наука у нас.

Први увид је да политичка наука настаје онда када је друштво спремно на сопствено преиспитивање. То је, како ће се показати, важило у свим временима: у античко доба и у нововековно време.

<sup>1</sup> Професор др Најдан Пашић, „Политичке науке у самоуправном друштву”, у: Факултет политичких наука 1968–1980; Висока школа политичких наука 1960–1968, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Београд, 1968, стр. 11.

Други увид се односи на карактер и начин тог преиспитивања. Ради се о критичком дијалогу и неопходној критичкој позицији коју политичка наука мора да има према сопственом друштву и према свету и времену у коме се рађа, живи и делује. То такође подразумева и критичност и непрестано преиспитивање сопствених резултата и постигнућа, као и пропуста и слабости.

Трећи увид је да су политичка демократија и политичка наука блиско повезани близанци који једно без другог тешко могу да преживе. Како би могли заједно да опстану овај увид захтева да се политичка наука критички односи не само према себи него и према демократији као свом близанцу. Тај увид такође помаже да се лакше дође до објашњења о успонима и падовима демократије и политичке науке.

Четврто, што је имплицитно подразумевано у претходним налазима, је такође позната чињеница да у тоталитарним и ауторитарним политичким порецима нема довољно социјалног кисеоника за настанак, опстанак и развој политичких наука. Животна судбина и теоријско дело Хане Арент, а посебно њена књига *Извори тоталитаризма*<sup>2</sup> најбоље сведоче о томе.

<sup>2</sup> Hana Arendt, *Izvori totalitarizma*, Feministička izdavačka kuća, Beograd, 1998 (Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, A Harvest/HBJ Book, Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, San Diego, New York, London, 1951, 1958, 1966, 1968, 1973).

Пети увид је да и демократија и политичка теорија имају античко порекло, јер су се, као што је познато, заједнички родиле и добиле своје име у древној Атини, што потврђује тезу да је демократија, и поред многих својих недостатака, најудобнија колевка за рађање и развој политичке мисли.

### 1. Антички корени политичких наука

Екскурс о античким засадима политичких наука првенствено је намењен онима који у академској или широј јавности потцењују политичке науке тврдећи да су нове и недовољно утемељене или да уопште нису науке. Ова друга тврдња се, истина, често односи и на друштвене науке у целини. Други разлог је мање важан, али није згорег подсетити моћнике савременог света да је регион Балкана, о коме они често говоре с потцењивањем, родно место и демократије и политичких наука.<sup>3</sup> Најзад, трећи разлог и мотив за овај екскурс намењен је свима, па и нама, академским посленицима у пољу политичких наука, јер се у време фрагментације и прагматизације свих наука, па и политичких, често заборавља на релевантност и актуелност њених теоријских темеља.

Пример развоја политичке мисли старе Хеладe потврђује први и последњи од претходних пет увида из пролога овог текста. Најпре доказује исправност оцене да се политичка наука појављује онда када је друштво суочено са потребом дубоких преиспитивања. Та спремност на преиспитивање друштва у античкој Грчкој најпре се видела у Атини, када су 594. године старе ере избили озбиљни социјални немири и када је Солон донео први устав, укинуо дужничко ропство и омогућио најсиромашнијим грађанима учешће у раду скупштине. Солон је први међу старогрчким мудрацима који је поставио питање трагања за добрим поретком, позајмивши из тадашње теогоније име богиње *Еуномие*, сестре богиње правде *Дике*,

за ознаку доброг и законитог поретка.<sup>4</sup> На тегобном путу ка демократији највећа је заслуга Клистенова увођење политичке једнакости свих грађана (*исономија*), да би средином петог века старе ере Ефијалт својом реформом развластио врховни суд Ареопаг, као кључну полугу моћи аристократије и омогућио да наступи златно доба атинске демократије у време Перикла.

То је време када су ударени теоријски темељи политичке филозофије који су задржали вредност до наших дана. Тада су створене прве филозофско-политичке школе типа неформалних пријатељских заједница. Сваки иоле образован човек данас зна да су најзначајнији родоначелници политичке филозофије и политиколошке мисли Платон, својим делом *Држава*, и Аристотел, својом књигом *Политика*. Такође се добро зна и да је Платон основао прву школску установу из области политичких наука под називом *Академија*, на којој су се водили филозофски и теоријски дијалози о најважнијим етичким и политичким питањима живота у полису.<sup>5</sup> Он је школу основао 388. године старе ере, по повратку из погубљене посете Сицилији. На Сицилији је Платон покушавао да убеди тиранина Дионисија да се одрекне тираниде и да се преобрати у филозофа и демократског владара. Прича је предвидљиво позната: Платон се због своје отворености према самодршцу нашао у озбиљној опасности, и када је једва избегао да буде погубљен, био је продат у ропство, али га је срећом откупио неко од пријатеља који га је препознао у гомили робова. Мада неоспорно mudar човек, Платон није одолео изазову да још два пута посети Сиракузу. Он је био толико убеђен да државу треба да воде филозофи да је, пренебрегавајући претходно

<sup>4</sup> Након епизоде са тиранијом Пизистрата и његовог сина Хипије (561–510 г.п.н.е.), античка Атина реформама Клистена незадрживо наставља свој пут ка демократији.

<sup>5</sup> Академија се непрекидно одржавала све до 529. године нове ере, када ју је насилно затворио цар Јустинијан. Милош Н. Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Изабрана дела, том IV, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003, стр. 551.

<sup>3</sup> Истину за вољу, треба рећи да то није наша заслуга јер су се оне родиле миленијум пре доласка словенских народа на Балканско полуострво.

лоше искуство, поверовао да ипак може преваспита-ти Дионисија млађег. Заборавио је да сваки тиранин и самодржац има вучју глад за моћи и да као и сваки вук длаку мења, али не и ћуд.

Други великан старохеленске политичке и филозофске мисли Аристотел придружио се Платоновој *Академији* године 368/7. старе ере као седамнаестогодишњи младић и у њој остао двадесет година, поставши један од њених најугледнијих чланова.<sup>6</sup> Неколико година након одласка из Академије прихвата позив македонског краља Филипа да преузме васпитавање и образовање тада тринаестогодишњег престолонаследника Александра. Када је млади Александар преузео краљевску власт у Македонији у своје руке, Аристотел ће се 335. године старе ере вратити у Атину, где отвара сопствену школу политичке филозофије под именом *Лицеј*.<sup>7</sup> Ту ће у наредних дванаест година плоднога рада написати своја главна дела. Према оцени нашег најугледнијег хеленисте Милоша Н. Ђурића, Аристотел је био „мислилац у коме је хеленска философија достигла највиши расцвет, јер је цео хеленски свет обухватио у својим политичким и целу природу у својим природњачким списима, и кога је зато К. Маркс назвао Александром Македонским хеленске философије”.<sup>8</sup> Према мишљењу Милоша Н. Ђурића, Аристотел је био „најуниверзалнија глава међу старим хеленским философима”, који је „владао свим наукама свога времена” и који је од *Лицеја* направио истинску научну установу засновану и на емпијским проучавањима, па је ова школа надмашила Платонову *Академију*.<sup>9</sup> После смрти Александра Македонског Аристотел је, након оптужбе за безбожност, покренуте из политичких разлога од антимакедонске странке, морао да бежи из Атине.

<sup>6</sup> Након Платонове смрти 348/7. старе ере Аристотел напушта *Академију* озлојеђен што је овај управљање школом оставио у наслеђе свом нећаку и проводи неколико година у граду Ас, где са групом пријатеља наставља да развија панхеленске политичке идеје.

<sup>7</sup> Милош Н. Ђурић, наведено дело, стр. 559.

<sup>8</sup> Милош Н. Ђурић, наведено дело, стр. 552.

<sup>9</sup> Милош Н. Ђурић, наведено дело, стр. 559–560.

Правдао се алудирајући на Сократову судбину „да не жели да се Атињани и други пут огреше о филозофију”.<sup>10</sup> Значај и опсег његовог теоријског дела су, међутим, били тако велики да је његова теоријска заоставштина на пресудан начин утицала да он остане неприкосновени научни ауторитет све до доба Ренесансе.<sup>11</sup>

Ово кратко подсећање на двојицу широко познатих очева утемељивача политичке науке показује да није потребно бити велики познавалац историје политичке мисли да би се с правом дошло до закључка да политичке науке припадају породици најстаријих наука.

## 2. Развој политичких наука пре уласка на универзитете

Упркос чињеници да свима који се баве политичким наукама античко порекло ових наука није спорно, на питање да ли оне припадају новим или старим наукама и у академској и у широј јавности постоје дијаметрално супротни одговори. Расправа о овом питању има смисла само ако се истовремено трага за одговором зашто су политичке науке и релативно и апсолутно касно ушле у систем универзитетског образовања.

Пре заузимања коначног става о овој дилеми потребно је скренути пажњу на два разлога због којих је слика о историјском кашњењу развоја политичких наука само делимично или више формално него суштински тачна.

<sup>10</sup> Повукао се на мајчино имање у Халкидики на Еубеји, где је ускоро и умро 322/1. године старе ере, исте године када је његов политички противник Демостен испио отров на острву Калаурији (према Милош Н. Ђурић, наведено дело, стр. 561).

<sup>11</sup> У време хуманизма и ренесансе, а нарочито у периоду од 1400. до 1500 г., започиње борба против сколастике и сукоб између присталица Аристотела и Платона, који постаје посебно интензиван након 1455, када је уз подршку богате и утицајне породичне династије Медичи обновљена *Платонова Академија* (*Accademia platonica*).

Прво од могућих објашњења је чињеница да је све до најновијих времена, то јест до друге половине 19. века правна наука, под великим утицајем римског права и правне теорије, представљала главну науку о држави и политици. О томе сведочи и чињеница да је и успостављање првог универзитета у Европи било у знаку увођења правних наука ослобођених еклезијастичких садржаја и црквеног надзора. „Римско право се поново јавило у Италији, проширило се на Северну Европу и поново добило свој значај (изгубљен још од времена Рима) као вредно учења и изучавања”.<sup>12</sup> То је прва најјава будуће важности правног регулисања робноновчаних односа који ће интензивно започети да се развијају у доба Ренесансе.

Друго, у садржинском смислу још релевантније, објашњење је да се политичка наука и политичка теоријска мисао вековима изузетно плодно развијала изван зидина универзитетских институција и да у систем универзитетског образовања није ушла празних руку. Управо супротно, и то потврђују примери најпознатијих политичких мислилаца новог доба.

Тако се у позној Ренесанси почетком 16. века појављује Николо Макијавели (*Niccolo Machiavelli*), као бог Јанус политичке мисли, на једној страни с ликом *Владаоца* који је спреман све да уради због власти и моћи, а на другој с ликом дубоког мислиоца који, у својим *Расправама о првој декади Тита Ливија*, високо вреднује републиканско-демократске традиције Римске републике.<sup>13</sup>

Након њега, средином 17. века Томас Хобс (*Thomas Hobbes*) теоријски формулише нове темеље теорије друштвеног уговора развијајући на категорији свеопштег страха који влада међу људима у природном стању концепцију државе сигурности (*security state*), за коју користи метафору *Левијатана*, а која у наше време постаје изузетно актуелна.<sup>14</sup>

Наредни корифеј теорије друштвеног уговора је Џон Лок (*John Locke*), који као либерални заговорник нововековне теорије природних права крајем 17. века заступа две комплементарно везане идеје: владавину права и конституционалну демократску државу, које гарантују слободу и приватну својину.<sup>15</sup>

Трећа велика фигура модерне теорије друштвеног уговора је Жан-Жак Русо (*Jean-Jacques Rousseau*), оштар критичар приватне својине, неједнакости и прогреса, весник који средином 18. века најављује бурне револуције које долазе.<sup>16</sup>

Половином 18. века Шарл Монтескје (*Charles de Montesquieu*) објављује *Дух закона*<sup>17</sup>, где излаже беспштедној критици пустош деспотизма, расправља о подели и равнотежи власти, указује на утицај поднебља на друштво и политику и залаже се за уважавање културне разноврсности.

### 3. Улазак политичких наука на универзитете

Тврдња да су политичке науке знатно млађе од природних, медицинских и техничких наука чини се на први поглед да јесте тачна, јер су политичке науке и у апсолутном и у релативном смислу стварно врло касно ушле у академско поље као универзитетске дисциплине. Истина је, наиме, да су прве високе школе, факултети или департмани за политичке науке отворени тек у другој половини деветнаестог века. С обзиром на познату чињеницу да је први универзитет, у данашњем смислу те речи, формиран у Болоњи 1088. године, видеће се да је и у најразвијенијим западним земљама до уласка политичких наука у академско поље дошло тек након осам векова од почетка универзитетског образовања.

<sup>15</sup> John Locke, *Dve rasprave o vladi*, knjiga I i II, Beograd, NIP „Mladost”, 1978.

<sup>16</sup> Жан-Жак Русо, *Друштвени уговор*, О пореклу и основама неједнакости међу људима, Београд, Просвета, 1949.

<sup>17</sup> Montesquieu, *Duh zakona*, tom I i II, Beograd, Filip Višnjić, 1989.

<sup>12</sup> Peri, Marvin, *Intelektualna istorija Evrope*, Beograd, Klio, 2000, str. 55.

<sup>13</sup> Niccolo Machiavelli, *Izabrano djelo*, Prvi i drugi svezak, izabrao i priredio Damir Grubiša, Zagreb, Globus, 1985.

<sup>14</sup> Tomas Hobz, *Levijatan*, Beograd, Kultura, 1961.



Тако је, најпре, у Европи 1872. године формирана у Паризу *Слободна школа политичких наука* (*Ecole libre des sciences politiques*), као приватна независна школа која је 1945. године национализована и постала део Париског универзитета под називом *Институт за студије политичких наука Универзитета у Паризу* (*Institut des études politique de l'Université de Paris*), данас позната као *Sciences Po*.<sup>18</sup> И у европском, односно француском случају се потврђује први од Пашићевих увида изнетих на почетку овог текста, да се политичке науке јављају у неком друштву када постоји јака потреба дубоког преиспитивања. У Француској се то десило одмах након тешког пораза који је Луј Наполеон Бонапарта Трећи доживео у рату против Пруске 1871. године. Француско друштво је наког тог горког пораза постало свесно потребе формирања нове политичке елите.

У Сједињеним Америчким Државама је пре, у току и након завршетка грађанског рата између Севера и Југа (1861–1865) и дубоких преиспитивања до којих је дошло победом друштвено и индустријски напреднијег Севера започео процес уласка политичких наука у систем универзитетског образовања.

Тај улазак се најчешће одвијао у оквиру департамана за историју под геслом „Историја је некадашња политика, а данашња политика је будућа историја”. Сматра се да је први амерички професор политичких наука био Френсис Либер (*Francis Lieber*), који је као професор историје и политичких наука још у периоду 1858–1860. издвојио и концептуализовао теоријско-истраживачку дисциплину под називом политичке науке, а од 1880. предавао тај предмет на Универзитету Колумбија у Њујорку (*Columbia University of New York*). На том угледном универзитету формиран је 1880. године први факултет (школа, депарتمان) политичких наука (*Graduate School of Political Sci-*

*ence*).<sup>19</sup> Након тога су политичке науке избориле своје место у наставним програмима многих угледних универзитета у САД, а у првој групи су били још и Џонс Хопкинс Универзитет (*Johns Hopkins University*), Универзитет Харвард (*Harvard University*), Принстон Универзитет (*Princeton University*). Може се рећи да су политичке науке дефинитивно прихваћене на америчким универзитетима до 1903. године, када је управо и формирано Америчко удружење за политичке науке (*American Political Science Association*).<sup>20</sup>

За нас је занимљиво да је будући председник САД (1913–1921) и велики пријатељ Михајла Пупина и Србије, Вудро Вилсон (*Woodrow Wilson*), стекао докторат политичких наука 1885/6. на Џонс Хопкинс универзитету. У докторској тези под насловом *Конгресна влада: студија америчке политике* (*Congressional Government: A Study in American Policy*) он се залагао за парламентарни систем. Вилсон је затим од 1902. до 1910. био председник Принстон универзитета, а у два мандата био је и председник Америчке асоцијације за политичке науке (1909–1910. и 1912–1913).

У Великој Британији је 1895. настао први факултет политичких наука формирањем Лондонске школе за економске и политичке науке (*The London School of Economics and Political Science*), познате под скраћеним називом *LSE*. Школу су формирали припадници Фабијанског друштва (*Fabian Society*) Сидни Веб (*Sidney Webb*) и Беатриса Веб (*Beatrice Webb*),

<sup>19</sup> *Political Science in History*, edited by J. Farr, J. S. Dryzek, S. Leonard, Cambridge University Press, 1995. p. 73; Smailagić, Nerkez, *Problemi nastavnog plana Fakulteta političkih nauka*, „Politička misao”, Zagreb, 1964.

<sup>20</sup> У првој групи америчких универзитета на којима је почело изучавање политичких наука, поред Универзитета Колумбија, били су Џонс Хопкинс универзитет (*Johns Hopkins University*), Принстон универзитет (*Princeton University*), Универзитет Харвард (*Harvard University*). На Корнел универзитету (*Cornell University*) Ендрју Диксон Вајт (*Andrew Dickson White*) основао је још 1868. Department of History, Political and Social Science (Izvor: *Political Science in History*, edited by J. Farr, J. S. Dryzek, S. Leonard, Cambridge University Press, 1995).

<sup>18</sup> Овај податак први код нас помиње професор Факултета политичких наука у Загребу: Nerkez Smailagić „Problemi nastavnog plana Fakulteta političkih nauka, Zagreb, 1964. „Politička misao”, br. 1; Radule Knežević, Slaven Ravlić, *Hrvatska politologija 1962–2002*, Zagreb, Fakultet političkih znanosti, 2002.

Џорџ Бернард Шо (*George Bernard Shaw*), Џорџ Орвел (*George Orwell*). И у случају Велике Британије потврђује се теза о вези настанка политичких наука са потребама дубоких друштвених преиспитивања. У земљи предводници прве индустријске револуције и колеџи парламентаризма расту критике и захтеви јер се шири незадовољство парламентарном демократијом. Радници се све бројније и боље организују у трејдунионе, а водећи чланови Фабијанског друштва који су се залагали за еволуциони социјализам активно учествују у формирању Независне радничке странке (1893) и Лабуристичке партије (1900).

#### 4. Развој образовања у нововековној Србији и претече наше политичке науке

Одговор на важно питање да ли и колико развој политичке мисли у Србији касни за светом мора да уважи познату чињеницу огромног историјског застоја Србије због вишевековног губитка државности под владавином Отоманског царства. Чак и у време средњовековне Србије под Немањићима, утицај Хуманизма и Ренесансе и других културних, интелектуалних и духовних покрета био је врло мали и сводио се на трговинске и дипломатске везе са Дубровачком републиком.

Након избијања Првог српског устанка, на позив Карађорђа, у Србију долази 1807. Доситеј Обрадовић, и ради као његов лични секретар и саветник, да би касније постао први министар просвете. Он из Европе доноси дух Просветитељства и постаје оснивач Велике школе. Након завршетка Првог српског устанка Вук Караџић одлази да живи у Бечу, где започиње рад на стандардизовању српског речника и на упознавању Европе с културним и историјским наслеђем и вредностима Србије.

Два су главна стуба развоја политичке мисли у Србији током друге половине 19. века.

Први стуб политичке мисли у Србији 19. века чини узак круг интелигенције која се тек ствара, почетком школовања на првим образовним установама у земљи и слањем знатног броја младих на школо-

вање на европским универзитетима, уз стипендију владе Србије. У вези са питањима која се односе на образовни систем и стварање интелектуалне елите ослонићемо се на истраживања изложена у књизи *Планирана елита* наше угледне историчарке и дугогодишње професорке Факултета политичких наука у Београду др Љубинке Трговчевић, која даје документован увид у убрзани развој школства у Србији током друге две трећине 19. века.<sup>21</sup>

Зачетак универзитета био је Лицеј основан 1838. у Крагујевцу, а пресељен у Београд 1841. са одељењем за Правне и Филозофске науке, а 1853. придружило се и Природно-техничко одељење, као зачетак будућег Техничког факултета. Та установа је 1863. постала Велика школа с три посебна факултета: Филозофским, Правним и Техничким, да би 1905. прерасла у Универзитет у Београду.<sup>22</sup>

Паралелно са развојем школског система у Србији тадашње владе шаљу на школовање велики број младих људи на познате европске универзитете. Као што колегиница Љубинка Трговчевић показује у својим истраживањима „око 70% српске интелигенције 19. века образовало се у иностранству”.<sup>23</sup>

Током читавог 19. века, студенти стипендисти из Србије су се, како оцењује колегиница Трговчевић, кретали ка три културна круга: према неком од

<sup>21</sup> По њеним увидима, најпре је 1833. започела законска регулатива школства када је донет „Устав народних школа у Књажевству Србије”, који је предвиђао три врсте школа: мале (у селима и варошицама), редовне и једну велику школу у Београду. Треба напоменути да тада школовање није било обавезно јер су недостајали учитељи (обавезно основно школовање уведено је Законом из 1883. и њиме су обухваћена деца оба пола).

Диференцирање школа почело је од 1833, када је, поред основних школа, започео процес формирања гимназија (у Крагујевцу 1833, у Београду 1839, у Јагодини 1869), затим учитељских школа (у Крагујевцу 1871, у Београду 1877, у Нишу 1881, у Јагодини 1883).

<sup>22</sup> Љубинка Трговчевић, наведено дело, стр. 20.

<sup>23</sup> Љубинка Трговчевић, наведено дело, стр. 44. Само у периоду између 1882. и 1914. Србија је послала у иностранство на школовање 853 питомца (Исто, стр. 50).

средњеевропских универзитета: Немачка, Аустро-Угарска, Швајцарска; према Француској, Паризу, пре свега, и у мањој мери према школама у Русији. Све до краја 19. века највише студената из Србије одлазило је на немачке универзитете: Берлин због Леополда Ранкеа и његовог дела *Српска револуција*, као и Минхен, због релативне географске близине, били су за њих најпожељније дестинације.<sup>24</sup> За разлику од практичне спољне политике у Србији која се у наведеном раздобљу кретала између Аустро-Угарске и Русије, студентски избор за школовање у иностранству најчешће се сводио на Средњу Европу, укључујући ту Немачку, Француску и Швајцарску.

Колегиница Трговчевић скреће пажњу да је проценат студенткиња стипендиста био изразито мали, око 5%. То је делом било условљено доминацијом патријархалног обрасца у тадашњој Србији, али и чињеницом да ни током 19. века девојкама није било дозвољено студирање на већини европских универзитета. Из истог истраживања сазнајемо да су у Хабзбуршкој монархији женама биле допуштене студије 1900, а у Немачком царству тек од 1908/9. године.<sup>25</sup>

Двоструко је занимљив пример Швајцарске са универзитетима у Цириху и Женеви. Прво, што је либерална Швајцарска омогућила приступ девојкама на универзитете још 1872. године. И друго, што је Швајцарска била омиљено стециште студената из словенских земаља. У великој групи младих стипендиста из Србије који су студирали у Цириху, у периоду од 1863. до 1873. тамо их је боравило око шездесетак, била су многа истакнута имена будуће политичке сцене у Србији.<sup>26</sup>

Овде је место да се укаже на двојицу претеча политичке мисли у Србији у 19. веку, који су стицајем околности, и поред велике разлике у годинама старости, боравили истовремено у Швајцарској. Те две значајне фигуре предводиле су два утицајна теоријско-политичка правца, својим делима и својим практичним политичким ангажманом оставиле сна-

жан печат на друштвеној и политичкој сцени Србије у последњој четвртини 19. века. Реч је о Владимиру Јовановићу, теоријском заступнику либерализма у Србији, и Светозару Марковићу, првом предводнику наше социјалистичке мисли.

Мада у уводном тексту за књигу *Владимир Јовановић – Изабрани списи*<sup>27</sup> приређивач Бошко Мијатовић сматра да је В. Јовановић првенствено економски теоретичар<sup>27</sup>, нека његова важна дела, као и практичан политички ангажман, сврставају га неоспорно у круг најважнијих политичких мислилаца у Србији друге половине 19. века. За потребе овог текста указујем на два његова политиколошка дела. Прво је један краћи спис под насловом *Српски народ и источно питање*, који је 1863. године објављен и у Београду, а на енглеском и у Лондону.<sup>28</sup> Друго његово дело од велике важности не само за политичке науке, него и за друштвене науке у целини, носи наслов *Политични речник*. Ово дело енциклопедијско по ширини захвата и начину обраде, нажалост, није објављено у пуном обиму. Први том је објавила Уједињена омладина српска 1870, а следеће издање, закључно са словом „Б” објавило је Српско учено друштво 1872/73, дакле у исто време када је у Паризу формиран први европски факултет политичких наука. Остатак овог Јовановићевог капиталног дела остао је у рукопису у Историјском архиву Београда.<sup>29</sup>

Други претеча политичке мисли у Србији 19. века је наш први и велики социјалиста Светозар Марковић. За кратко време свог живота оставио је мноштво ангажованих политиколошких текстова и анализа, као и изузетно значајно, а по мом мишљењу и данас невероватно, актуелно дело *Србија на истоку*,<sup>30</sup> које се такође појавило оне исте 1872. године

<sup>27</sup> Бошко Мијатовић, „Владимир Јовановић: непоколебљиви либерал”, у: Владимир Јовановић, *Изабрани списи*, Београд, Службени гласник, 2011, стр. 7–24.

<sup>28</sup> Владимир Јовановић, *Изабрани списи*, наведено дело, стр. 59–85.

<sup>29</sup> Бошко Мијатовић, наведено дело, стр. 11.

<sup>30</sup> Светозар Марковић, *Србија на истоку*, у: Светозар Марковић, *Целокупна дела*, књига VIII, САНУ, Одељење

<sup>24</sup> Љубинка Трговчевић, наведено дело, стр. 40–41.

<sup>25</sup> Љубинка Трговчевић, наведено дело, стр. 51.

<sup>26</sup> Љубинка Трговчевић, наведено дело, стр. 136–152.

када је формирана школа, односно први факултет политичких наука у Паризу. Теоријски наследник Светозара Марковића биће крајем 19. и почетком 20. века Димитрије Туцовић.

Други стуб политичке мисли у Србији током друге половине 19. века сачињавају преведена издања многих важних политиколошких дела из светске теоријске баштине. Без намере и могућности да се наведу преводи свих дела релевантних за политичку науку, овде ће бити поменути само неки од познатијих аутора: Шарл Монтескје, *Персијска писма* (1866–1868), *Разматрања о узроцима величине Римљана и њиховог опадања* (1868); Карл Маркс и Фридрих Енгелс, *Комунистички манифест* (1871); Џон Стјуарт Мил, *О слободи* (1868, превод Петар Карађорђевић), *О потчињености женица* (1871), *О представничкој влади* (1876, превод Владимир Јовановић); Џон Вилијем Драјпер, *Историја умнога развитка Јевропе* (1871, I; 1874, II); Хенри Томас Бакл, *Историја цивилизације* (део I, 1871, 1894); Алексис де Токвил, *О демократији у Америци* (1872); Бенжамен Констан, *Начела политике и о министарској одговорности* (1883); Карл Кауцки, *Огледало капиталистичке производње*, две свеске (1888).

## 5. Улазак политичких наука у систем високошколског образовања у Србији

Србија је закорачила у 20. век са врло суженим могућностима за развој не само науке, него и економије и друштва у целини. Фрапантан је податак да, упркос свим претходно наведеним напорима у ширењу просвете и образовања током друге две трећине 19. века у Србији је 1900. године било неписмених становника у укупној популацији 77%, међу сељаштвом 85% и међу женама 93%.<sup>31</sup>

друштвених наука, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1995, стр. 3–97.

<sup>31</sup> Обрен Благојевић, Економска мисао у Србији до Другог светског рата, Српска академија наука и уметности,

Настанак политичких наука код нас после Другог светског рата такође потврђује потребу радикалног преиспитивања друштва. Након сукоба са Стаљином 1948. долази до напуштања болшевичког модела политичке организације друштвеног живота. Почетком 1950-их уводи се радничко самоуправљање и формирају се први раднички савети као облици индустријске демократије. Комунистичка партија Југославије 1958. доноси нови Програм и мења своје име у Савез комуниста Југославије. Занимљиво је да се у Програму наглашава потреба за бржим развојем друштвених, а посебно политичких наука.

Једна од специфичности настанка наше прве високошколске образовне установе у области политичких наука у Србији је да има две године рођења. Први датум је јун 1960. године, када се посебним законом донетим у савезној скупштини оснива у Београду Висока школа политичких наука<sup>32</sup>. То је била прва образовна установа те врсте и тог нивоа не само у тадашњој Југославији<sup>33</sup> него и у читавој зони тадашњих социјалистичких земаља.<sup>34</sup> Она се битно разликовала од до тада уобичајених облика политичког образовања<sup>35</sup> искључиво у функцији уздизања партијских кадрова, каква је била последња школа

посебна издања књ. DXXV, Одељење друштвених наука, књ. 84, Београд, 1980, стр. 97.

<sup>32</sup> Проф. др Радослав Ратковић, „Од Високе школе политичких наука до Факултета политичких наука”, у: Факултет политичких наука 1968–2003, Висока школа политичких наука, 1960–1968, Београд, 2003, стр. 11.

<sup>33</sup> Види: Илија Вујачић, Политичка наука у трагању за сопственим идентитетом, у: Политика, наука, професија, Универзитет у Београду Факултет политичких наука и Удружење за политичке науке Србије, Београд, 2013.

<sup>34</sup> Исто, стр. 46.

<sup>35</sup> Према сведочењима Најдана Пашића и Радослава Ратковића, првих професора те школе, затим њеног директора Влајка Беговића, професора Радоша Смиљковића, као и других колега који су били у то време у наставном колективу, образовно-наставни процес на њој био је, за то доба, врло модерно постављен.

таквога типа под називом Виша партијска школа Ђуро Ђаковић (1945–1954).<sup>36</sup>

Слична њој, али више оријентисана према образовању професионалаца за две важне области, као што су медијска сфера и међународни односи, била је Новинарска и дипломатска висока школа у Београду која је радила од 1948. до 1952/3.<sup>37</sup>

Развој политичких наука код нас у другој половини 20. века није започео у празном пољу већ се ослањао на значајне домете политичке мисли из периода између два светска рата. Најзначајнији мислиоци политике из тог периода су два велика професора Правног факултета у Београду.<sup>38</sup> Ту је најпре Слободан Јовановић, син Владимира Јовановића и један од наших најталентованијих писаца у друштвеним наукама. У многим својим делима он се бави политичком историјом Србије, политичким доктринама и политичком социологијом. Други значајан правни писац Ђорђе Тасић задужио је нашу политичку науку књигом *Проблем оправдања државе*,<sup>39</sup> која представља његову докторску дисертацију одбрањену на Правном факултету Универзитета у Београду 1920. године.

<sup>36</sup> Влајко Беговић, Школовање политичких кадрова, у: Факултет политичких наука 1968–2003, Висока школа политичких наука, 1960–1968, стр. 21.

<sup>37</sup> Др Драгомир Бонцић, приређивач, Новинарска и дипломатска школа у Београду 1948–1953, Београд, Институт за савремену историју, Архив Југославије, 2013.

<sup>38</sup> На значај професора Правног факултета у Београду, а посебно Слободана Јовановића и Ђорђа Тасића, на развој наших политичких наука убедљиво указује наш академик Војислав Становчић у тексту „Развитак програмске концепције студија политичких наука”, у: Факултет политичких наука 1968–2003.

<sup>39</sup> Ђорђе Тасић, Проблеми оправдања државе, Увод у правне науке, енциклопедија права, Службени лист СРЈ, Београд, 1995.

## 6. Закључне напомене

Од почетка друге половине 20. века политичке науке и истраживања политичких феномена успостављају се у Србији на више пунктова. У новоформираном Институту друштвених наука развија се одељење за политиколошка истраживања. На Правном факултету у Београду отвара се управно-политички смер и формира се институт за политичке науке. Уз Високу школу политичких наука и Факултет политичких наука формира се и посебан Институт за политичке студије, који данас окупља велики број младих истраживача и издаје неколико угледних часописа у области политикологије.

Обележавање 50 година од формалног формирања Факултета политичких наука и његовог уласка у састав Универзитета у Београду представља значајан јубилеј. То је и прикладан повод да се размотри питање да ли и колико увођење политичких наука у универзитетско образовање у Србији касни или не у односу на развој политичких наука у Европи и свету. Разматрање овог питања подстакнуто је и тиме што у нашој широј али и академској јавности преовлађује мишљење да успостављање политичких наука у нас знатно касни у поређењу са развојем политичких наука у свету.

Претходно је већ показано да се развој политичке мисли на почетку новог доба, које симболизују најпре Хуманизам и Ренесанса, а затим појава научне револуције и духовно-образовни покрет Просветитељства, углавном одвија изван круга средњовековних универзитета. Политичка наука припада нововековном добу, а стиче свој академски статус унутар породице друштвених наука изузетно касно, фактички на прелазу из деветнаестог у двадесети век.

Део решења парадокса о дуговечности или младаштву политичке мисли лежи и у потреби разликовања појмова „политичка теорија” и „политичка наука”. Политичка теорија, схваћена у најширем смислу речи, спада свакако у драгоцено наслеђе које нам је оставио антички свет. Ту пре свега мислим на два кључна регулативна принципа хеленске политичке мисли. Један од њих се може означити као принцип

политичког логоса, у значењу трагања за истином о једној политичкој заједници. Други се може означити као принцип политичког етоса, то јест трагања за одговором на питање о вредносним претпоставкама на којима почива одређена политичка заједница.

У оба случаја задатак који се поставља пред политичком науком није лак. Напротив, они који теоријски промишљају политику или истражују политичко поље суочавају се са многим и честим ризицима, што смо могли да видимо још од њених античких почетака.

Формирање првих институционалних облика за развој политичких наука у Београду, као главном граду тадашње друге Југославије, имало је својих предности али и хендикепа. Предности су биле могућности лакше комуникације са угледним државницима и политиколозима који су посећивали главни град, као и веће могућности да се добију средства за међународну научну сарадњу, као и студијске боравке у свету. Академик Војислав Становчић<sup>40</sup> с правом констатује да је један од разлога што је Факултет политичких наука у Београду био од самих почетака у могућности да своје професоре шаље на студијске боравке и стипендије на најпознатије светске универзитете, као што су Јејл, Оксфорд, Харвард, омогућило да буде не само постављен на добре темеље, већ и да буде у току са најновијим кретањима у политичким наукама у свету. Посебно је била значајна научна и наставна сарадња са факултетима политичких наука из Сједињених Америчких Држава и Велике Британије, јер је англо-америчка политиколошка школа најразвијенија и најутицајнија у глобалним размерама.

Отежавајућа околност за наш факултет у односу на друге факултете политичких наука у тадашњим југословенским републикама била је близина политичког и идејног центра, повећана пажња идеолошких апарата државе, и стална могућност већег или мањег политичког или идеолошког притиска и утицаја. Улазак Високе школе у састав Универзитета у Београду, као и распад идеолошки монолитног социјализма, олакшао је одбрану драгоцене академске аутономије која је посебно неопходна за развој друштвених наука у целини, а нарочито политичких наука.

Упркос великом историјском застоју и многим тешкоћама због многобројних ратова и огромног сиромаштва, Србија је успела да у другој половини деветнаестог и током двадесетог века сустигне водеће земље у многим елементима развоја политичких наука и постане равноправан и уважаван партнер у академској сарадњи са водећим факултетима политичких наука савременог света. Из личног искуства могу да потврдим да та сарадња није престајала ни у неповољним условима међународних санкција, изолације, па чак и бомбардовања Србије у тешким деведесетим годинама. Велике заслуге за то припадају подстицајном амбијенту, амбициозним настојањима, високо рангираном положају и великом глобалном угледу Универзитета у Београду. Убеђен сам да су многобројне генерације наших професора и студената дале свој допринос повећању тог угледа. Верујем да ће генерације наставника које сада долазе, и међу којима су многи након завршетка наших студија одбранили своје мастер и докторске тезе на европским, америчким и другим угледним универзитетима, значајно увећати тај допринос.

<sup>40</sup> Војислав Становчић, наведени текст, стр. 26.

Проф. др Чедомир Чупић

## НАСТАНАК И РАЗВОЈ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Још је Аристотел (Αριστοτέλης), када је у оквиру филозофије сачинио једну од првих класификација наука, науку о политици назвао краљевском. Политичке науке су у оквиру друштвених наука, међутим, настале тек крајем 19. века, да би се темељно развиле у 20. веку. У оквиру друштвених наука политичке науке су својеврстан трагичар зато што је њихов предмет стар колико и прве организоване људске заједнице настале најкасније током четвртог миленијума пре нове ере, док су као наука касниле више стотина година за осталим нововековним друштвеним и хуманистичким наукама.

Када су у питању Србија и Југославија, много тога везаног за литературу из политичких наука штампано је у кнежевини Србији у другој половини 19. века, а још више у краљевини Југославији захваљујући истакнутим професорима Правног факултета Универзитета у Београду. После Другог светског рата комунистичка идеологија сматрала је део друштвених и хуманистичких наука буржоаском творевином и у најдогматскијој варијанти забрањивала изучавање и развој такве науке. Тако је, на пример, социологија, већ развијена као наука у 19. веку, код догматски марксистички оптерећених идеолога сматрана грађанском науком. Због тога је настава социологија тек 14 година по окончању Другог светског рата успостављена на Филозофском факултету. Дотад је у догматском периоду владајући предмет за друштвене науке био дијалектички материјализам. На Филозофском факултету Универзитета у Београду 1959. године формирана је Катедра за социологију.

### 1. Од Високе школе до Факултета политичких наука

Истовремено, али ван Универзитета, партијски врх формирао је за своје партијске сврхе Високу школу политичких наука као савезну образовну институцију. Она је била кадровски затворена. У ту школу слати су кадрови са најмање пет година искуства на руководећим функцијама у Савезу комуниста, Социјалистичком савезу радног народа, Савезу синдиката и кадрови из савезних и републичких државних органа и институција. Примано је 80 кандидата. Врлина када је у питању одабир оних који ће се уписати на Високу школу политичких наука био је захтеван пријемни испит. Многи од тих кадрова, иако добро позиционирани у оквиру наведених организација, органа и институција, нису успевали да положе пријемни испит. Придржавање и поштовање таквог критеријума учинило је да та институција постане здрава и отпорна на притиске оних који нису дорасли да изучавају тадашњи програм школе. Програмски, школа је била конципирана и за изучавање теорија везаних за политику, односно политичке науке, и непосредне емпирије у друштвеном, посебно партијском и државном миљеу.

Настава је била конципирана према тематским областима, али и проблемима који су притискали тадашњи друштвени и политички живот. И називи предмета били су прилагођени потребама и проблемима тада битним за функционисање друштва и државе. То није био типичан академски начин приступа савладавању проблема у облику предавања,

вежби, семинара, колоквијума и испита, већ много више рад у облику дискусија и писању семинарских радова који су на темељан начин били представљени и о њима је у оквиру малих група вођен озбиљан разговор. И предавања су сведена на кратке уводе предавача и потом на постављање питања и озбиљну расправу о задатој теми или проблему. Још једна врлина Високе школе политичких наука била је што су са универзитета, али и из значајних научних института и државних и партијских органа бирани најбољи кадрови, односно професори, научници и људи са великим практичним искуством да држе предавања и учествују у наставним облицима рада. Био је то добар спој људи са универзитета, науке и оних који су имали практична искуства. Тако је било професора са факултета Универзитета у Београду, али и других универзитета из тадашње Југославије, затим научника из института или научно-истраживачких центара, али и познатих политичара из врха партије и државе. Када су у питању практична искуства долазили су на предавања чланови Извршног бироа ЦК СКЈ који су се бавили теоријско-идеолошким, али и кадровским питањима. Затим, за теме из међународних односа, министар, заменици и помоћници министра, као и истакнути амбасадори који су имали и теоријска знања, али и велико практично искуство о међународним политичким односима и дипломатији. По овом принципу долазили су и кадрови из других организација, Социјалистичког савеза и Савеза синдиката.

Студенти Високе школе политичких наука имали су изузетно добре услове за студиозан рад. То је дало велике резултате јер ће управо касније неки од тих студената наставити школовање на магистарским и докторским студијама и једним делом поупити будући наставни кадар Високе школе политичких наука и касније Факултета политичких наука.

Они који су се определили за педагошко-научни рад у Високој школи политичких наука већ су тада добили шансу за слободнији приступ у одабирају тема за магистарске и докторске радове. И поред тога што су многи магистарски и докторски радови били везани и за теоријске и практичне проблеме идеолошке

природе, било је и теза које су се отварале и за светске теме релевантне за изучавање друштвених и политичких појава. То отварање изузетно је било значајно да се не заврши у догматско-идеолошком образовном процесу.

На Високој школи политичких наука школовало се пет генерација. У току школовања пете генерације партијски и државни врх одлучио је да се неке од савезних високообразовних институција припоје републичком образовном систему, односно да се укључе у републичке универзитете или да постану републички институти. Тада је одлучено да Висока школа политичких наука у Београду припадне Републици Србији и да Србија одлучи где ће и на који начин сместити ову високообразовну институцију.

Идеја да се та високообразовна институција укључи у Универзитет у Београду потекла је од наставног кадра Високе школе политичких наука. Управо се 1965. године искристалисала та идеја, али уз сазнање да то неће ићи лако и да је потребно извршити припреме да Универзитет у Београду прихвати Високу школу политичких наука. Стога је закључено да је неопходно ту високошколску институцију отворити на тај начин што ће се омогућити, према тадашњем закону о високом образовању, да Високу школу политичких наука могу уписати сви завршени средњошколци. Тада је одлучено да се у школској 1966/67. расписе конкурс за пријем 300 студената.

Висока школа политичких наука имала је и капацитет за тај број студената, јер је 1964. године направљена нова зграда за Високу школу политичких наука интернатског типа, односно оно што се на Западу назива – кампус. Зграда је прилагођена тако што је у оквиру ње просторно направљен амфитеатар, модерне слушаонице, а у старом делу зграде опремљене нове слушаонице и кабинети професора. У новом делу зграде четири спрата опремљена су са, у то време, модерним студентским собама које су, поред удобних кревета, имале телефоне и биле опремљене полицама за књиге, добро урађеним ормарима за гардеробу и личне ствари, као и писаћим столовима. Тада најмодернији амфитеатар на једној високошколској институцији у Београду, грађен према стандардима



најчувенијих амфитеатара на америчким универзитетима, с великом катедром и удобним седиштима, али и добром звучном изолацијом, имао је 250 седишта и 50 помоћних седишта. Такође, Висока школа политичких наука имала је и петнаестак семинарских просторија већег и мањег капацитета у којима су одржаване вежбе, семинарске расправе и испити.

Изузетно је значајно да је и програм наставе за генерацију 1966/67. прилагођен програмима друштвених факултета Универзитета у Београду. То више нису били програмски курсеви него предмети који су преко научних дисциплина распоређени у четири школске године, махом двосеместрални и сви праћени вежбама. Био је то тада веома модеран програм који је одговарао програмима светских универзитета када су у питању друштвене и хуманистичке науке, у овом случају политичке науке. Програм је конципиран као мултидисциплинаран. Поред дисциплина из политичких наука, садржавао је и дисциплине из филозофије, права, економије, социологије, историје, психологије, статистике, али и дисциплине везане за вештине.

Припреме за упис прве генерације са отвореним конкурсом за све средњошколце 1966/67. обављене су озбиљно и одговорно. За ширу јавност, наравно, Висока школа политичких наука није била позната образовна институција. Конкурс је објављен у „Политици“, али су се у новинама појавили и краћи текстови о преображају затворене кадровске школе у институцију отворену за све средњошколце који испуњавају услове. У школу су могли да се упишу средњошколци који су завршили гимназију и економску школу. Конкурс је привукао велики број средњошколаца. Оно што је привлачило тадашње младе генерације била је високообразовна институција за две професије којима су дотад приступ имали само одабрани: новинарство и међународни односи, односно дипломатија. Пријемни испит био је захтеван: полагаано је четворогодишње градиво из историје и социологије, поврх тога питања из опште културе и познавања државног уређења. Формиране су комисије и кандидате је испитивала трочлана комисија. На крају је одабрано 300 најбољих.

Настава је почела 1. октобра, као и на свим факултетима Универзитета у Београду. У прву генерацију уписано је доста студената повишене радозналости и страсти да заузму позиције које су већини дотад изгледале недостижне. Било је великог ентузијазма, радости и веселости после положеног пријемног испита, уз разумљив вишак заводљивих илузија. После предквалификационог испита, који је обухватао српски језик и књижевност, као и филозофију, примљен је мали број студената који нису завршили гимназију или економску већ неке друге средње школе, махом техничке. Према нешто мало измењеном програму годину дана касније уписана је и генерација 1967/68. године. И она је уписана на прву годину Високе школе политичких наука.

Поздрављајући новопримљене студенте генерације 1967/68, декан и управа су им саопштили на отварању школске године да уписују Високу школу политичких наука, али да ће у току њихових студија постати студенти Факултета политичких наука Универзитета у Београду. То обећање је испуњено законом донетим у Скупштини Србије 12. новембра 1968. године, којим је основан Факултет политичких наука и прикључен Универзитету у Београду. Генерације 1966/67. и 1967/68. су нулте генерације. С њима почиње програм факултета, а оне у току своје треће, односно друге године, постају део Универзитета у Београду.

Нулте генерације исказале су своје могућности и показале и доказале да су на нивоу најбољих студената тадашњих универзитета у Југославији. Поред великог потенцијала који је произлазио из повишеног сензибилитета за нечим новим, ове генерације имале су и додатни мотив. Тај мотив произлазио је из стања непризнавања њих као равних академским заједницама универзитета и управо то их је још више подстакло да покажу да су на нивоу најбољих студената на факултетима. Била је то својеврсна позитивна компензација, али и доказивање неправде која је долазила споља са универзитета. Када се Факултет прикључио Београдском универзитету, жалост са старијих факултета, посебно Филозофског и Правног, допирали су гласови који су омаловажавали

новоформирани факултет и његове студенте. Говорило се да је то партијска школа на нивоу курсева, вечерња школа формирана за идеолошке потребе и брзо стицање диплома. Није било лако, нарочито у својим генерацијама на старијим факултетима, одстранити ту тешку предрасуду и стереотип. То се могло само уз помоћ показивања и доказивања да се на Високој школи политичких наука, а потом на Факултету политичких наука, озбиљно студира и да се у савладавању студијских програма користи најрелевантнија, најбоља литература. У разговорима са студентима с различитих факултета друштвених наука, студенти Факултета политичких наука доказивали су се тако што су доста тога знали, понекад и више и од студената Правног и Економског факултета, али није лако било изаћи на крај са онима који су студирали социологију, филозофију и историју на Филозофском факултету. Биле су то праве генерацијске драме с којима се није било лако носити. Оне су, међутим, извучиле из студената оно најбоље што су учили и додатно их мотивисало да читају дела најбољих професора и највећих светских ауторитета у друштвеним наукама и да подједнако помно ишчитавају наше и светске књижевнике.

Поједини студенти тих првих генерација нису били посвећени само савладавању факултетског програма већ су и одлазили на поменуте факултете да слушају предавања чувених професора, посебно оних који су показивали не само знања него и критичко мишљење према тадашњој стварности. Београд је у том времену био познат по чувеним трибинама на Коларчевом народном универзитету, у Дому омладине, у Студентском граду. Увек је на трибинама било доста студената ових двеју нултних генерација. Још једно култно место их је посебно изазивало, октобарски Сајам књига. Посећивали су га страсно, купујући књиге из различитих области друштвених и хуманистичких наука и филозофије. За студенте Факултета политичких наука била је и култна књижара Култура у улици Маршала Тита, данас Краља Милана. Књижара је припадала издавачком предузећу „Култура”, садашњи БИГЗ.

Студенти су у то време уживали повољност да на рачун својих стипендија и студентских кредита склапају уговоре и месечно отплаћују књиге. У прве две године један број студената, наравно мањи, оформио је већ личне библиотеке, нарочито они у студентским домовима. За те две године, користивши ову погодност, имали су солидне библиотеке. Тај образац и учења и односа према новим знањима, читању и класичне и најновије литературе, преносиће се потом на наредне генерације студената Факултета политичких наука. Та прва искуства дуго ће бити једна врста узора, нечег што изазива и подстиче још продубљеније студирање. То ће временом бити велики капитал који ће Факултету после низа година донети велико признање, посебно од најбољих са других факултета Универзитета у Београду.

Висока школа политичких наука била је нешто изазовно и ново, посебно када су у питању западни универзитети. Југославија се супротставила Совјетском Савезу 1948. године, али је дуго после тога догматско идеолошко мишљење превладало у државном и партијском врху. Мањина у врху је оним – не, Стаљину и Совјетском Савезу, искрено кренула другим путем када је у питању и мишљење и идеологија и однос према стварности. Та мањина је успевала да уноси новине у неке сегменте партијског апарата, често ригидно идеолошки искључивог. Управо је Висока школа политичких наука била њихов производ.

Ти конкретни потези у дедогматизацији мишљења и идеологије заинтересовали су најумније и најзначајније професоре чувених западних универзитета. Да би се уверили у тај пројекат, они су на позив управе Високе школе политичких наука посетили и Југославију и Школу. Тако је у Београд 1965. године дошао један од највећих живих социолога Жорж Гурвич (Georges Gurvitch) са париске Сорбоне. Гурвич, који је тада одржао предавање на Високој школи политичких наука после којег је уследила жива расправа с професорима и студентима, указао је на неоснованост предрасуда створених о југословенским високообразовним институцијама као институцијама које су у служби затворене догматски оптерећене идеологије. Гурвич је подржао концепцију

формирања будућег Факултета политичких наука сматрајући да та концепција и њен програм припадају најмодернијим програмима у свету. Друго велико име које ће посетити Високу школу политичких наука је знаменити правник и политиколог, професор Харварда Карл Фридрих (Carl Joachim Friedrich). Фридрих је тада програм Високе школе политичких наука, припремљен за Факултет политичких наука, оценио као изузетно савремен, на нивоу најбољих универзитета у свету, па и Харварда који је сматран најзначајнијом образовном институцијом у области правне науке, политичке науке и међународних односа.

Факултет су посетили и многи партијски лидери западних земаља, посебно социјалистичких, социјалдемократских и лабуристичких странака. Тако је 1968. године на Факултету држао предавање председник француских социјалиста Франсоа Митеран (François Mitterrand), од 1981. до 1995. председник Француске. Факултет је посетио и председник британске Лабуристичке партије Харолд Вилсон (James Harold Wilson), премијер Велике Британије од 1964. до 1970. и од 1974. до 1976. и професор на Универзитету у Оксфорду.

Идеју о формирању Високе школе за проучавање политике и за увођење политичких наука у образовни систем дао је Влајко Беговић, предратни партијски кадар, учесник Шпанског грађанског рата и један од организатора Покрета отпора на југу Француске у Другом светском рату, после рата, између осталог, директор Института за међународну политику и привреду, први директор Института друштвених наука и директор листа „Борба”. Институт друштвених наука у Београду био је стециште најбољих научника и професора из целе Југославије. У Институту је у време Беговића створена једна од најбољих библиотека друштвених наука у Југославији за коју су куповане најновије књиге и сви значајни светски часописи. Сви заслугу за то приписују управо Беговићу. Он се може сматрати првим и главним иницијатором увођења политичких наука у Југославији, али и оним који је омогућио формирање Високе школе политичких наука. Беговић је имао визију, вероватно и подршку

једног броја најзначајнијих државних и партијских функционера Југославије, да оформи високообразовну институцију из које је касније настао Факултет политичких наука Универзитета у Београду. Његова лична врлина била је у овом случају то што је окупио људе од идеја и оне који су имали знања и који су борабили на неким од водећих западних универзитета, посебно у Великој Британији и Француској. Он је њима препустио концепцију Високе школе политичких наука у коју ће уградити најбоље из најзначајнијих светских универзитетских центара. Беговић је као први директор Високе школе политичких наука успео да прибави довољна материјална средства која ће омогућити да та школа набави изворну класичну литературу и најновије књиге из политикологије, права, економије, филозофије и социологије. У том периоду Висока школа политичких наука била је претплаћена и на водеће часописе из филозофије и друштвених и хуманистичких наука и на Западу и на Истоку. Часописи су куповани у Америци, Великој Британији, Француској, Немачкој, Совјетском Савезу и Пољској.

## **2. Професори, предавачи и асистенти Високе школе политичких наука**

Двојицу истакнутих професора те школе и касније Факултета политичких наука управо је Беговић изабрао за сараднике. Први од њих, професор Најдан Пашић, једно време био је дипломата у Великој Британији, а пре тога и први главни уредник НИН-а после Другог светског рата, одбранио је докторат на Правном факултету Универзитета у Београду. Тема његове докторске дисертације излазила је из круга идеолошки усмерених и исправних тема. Теза се бави јавним корпорацијама у Великој Британији и другим западним земљама. Она је могла бити брањена на било којем значајном универзитету на Западу. Други његов сарадник је Радослав Ратковић, члан редакције најпре „Младог борца”, а потом НИН-а, да би по завршетку Правног факултета отишао у дипломатску службу у Беч. Ту је, поред дипломатског

рада, скупљао и грађу за будућу докторску тезу о политичкој теорији аустромарксиста. Пашић и Ратковић били су другови и пријатељи и њих двојица су позивали најбоље професоре да држе одређене курсеве или предавања на Високој школи политичких наука. Ти људи су направили подстицајан интелектуални амбијент који ће успоставити и касније развијати политичке науке у Србији.

У првом периоду у Високу школу политичких наука долазе још два значајна професора – 1962. године Бранко Прибићевић, који ће утемељити будући смер за међународно-политичке односе, али и за проблеме социјализма као, у тадашњој терминологији, светског процеса, и годину дана касније Љубисав Марковић, који је докторирао на Економском факултету Свеучилишта у Загребу. Прибићевић је докторирао на Оксфорду, једном од најпрестижнијих универзитета у свету. Његова теза *The Shop Stewards' Movement and Workers' Control, 1910–1922*, написана и брањена на енглеском језику, изашла је у издању Basil Blackwell, Oxford 1959. године. У то време један од најугледнијих професора Оксфорда Харолд Вилсон, потоњи британски премијер, члан комисије за одбрану тезе, изузетно високо је оценио Прибићевићев докторски рад. Професор Марковић, носилац Партизанске споменице 1941. године, утемељиће економске предмете на Високој школи политичких наука, који ће бити пренети и на Факултет политичких наука. Захваљујући њему, Факултет је, поред предмета Политичка економија, имао и Савремену политичку економију и Савремене економске системе, Привредни систем СФРЈ, Економију Југославије и Међународне економске односе. То је била економска вертикала на Факултету која је дала солидна знања из економске науке, односно економских дисциплина битних за политичку науку.

Управо су ова четири професора била темељ на којем је почивала Висока школа политичких наука. Врлина те школе јесте и укључивање у програме истакнутих универзитетских професора као што су Вељко Кораћ са Филозофског факултета Универзитета у Београду и наш најзначајнији политички филозоф академик Љубомир Тадић, тада научни

саветник у Институту друштвених наука, касније професор социологије политике на Одсеку за социологију Филозофског факултета у Београду. Такође, у настави је учествовао и професор Милан Бартош са Правног факултета, велики познавалац међународног права. У наставу је био укључен и чувени правник и професор Правног факултета у Београду Алберт Вајс. Вајсово образовање и интересовање ишло је изнад уског правничког знања. Одлично је познавао културе и цивилизације и држао је Историју цивилизације, тада потпуно нови предмет у високошколском образовном систему Југославије. На основу његових предавања настала је књига *Историја цивилизације*, коју су користили студенти Високе школе политичких наука и нултне генерације Факултета политичких наука.

После његове смрти предмет ће предавати Станислав Стане Јужнич, који је радио у Министарству спољних послова, а докторирао је 1965. године на Високој школи политичких наука, други у историји те школе, управо код професора Вајса. После Вајсове смрти он је преузео предмет, најпре на Високој школи политичких наука, а потом на Факултету политичких наука, све до школске 1969/70. када је у наставном плану измењен и укинут предмет. Једини разлог било је именовање Јужнич за амбасадора у Венецуели и чињеница да у то време ФПН није могао да ангажује одговарајућег професора за тај комплексан предмет. А по повратку из Венецуеле Јужнич се запослио на Факултету за друштвене веде Универзитета у Љубљани. Јужнич је, као и Вајс, поседовао огромно знање, не само из правних наука него и из других друштвених и хуманистичких наука, посебно из историје и антропологије. Говорио је перфектно неколико језика, а био је добар познавалац и класичних језика. Његова предавања на две нултне генерације и на првој генерацији Факултета политичких наука добро су упамћена међу студентима који су о њима, и о њему, годинама причали као о нечем најбољем и најлепшем што су доживели током студија. Вративши се из Венецуеле, Јужнич је на Универзитету у Љубљани развио неколико антрополошких дисциплина и утемељио антропологију на нивоу

најзначајнијих светских универзитета. Јужнич је у Љубљани, може се рећи, наставио рад чувеног физичког антрополога професора Божа Шкерла, обогативши антропологију новим дисциплинама.

Влајко Беговић и наведени професори одабрали су и асистенте, будуће професоре, који ће касније прећи на Факултет политичких наука. На самом почетку на Високу школу политичких наука доведени су Смиља Тартаља, која је завршила Групу за филозофију на Филозофском факултету Универзитета у Београду, Тихомир Ђокановић, који је завршио Економски факултет у Београду, као и специјалистички курс из економске проблематике земаља у развоју на Економском факултету у Паризу, и Драгослав Зорић, који је завршио Правни факултет у Београду. У школској 1961/62. примљен је највећи број асистената: Радош Смиљковић, који је завршио Групу за југословенску и светску књижевност на Филозофском факултету у Београду, Здравко Мунишић и Смиљан Лазин, који су дипломирали на Групи за филозофију на Филозофском факултету у Београду, Жарко Гудац, који је завршио Историју на Филозофском факултету у Београду и правници Балша Шпадијер, Велибор Гавранов, Момир Стојковић, Александар Ивић и Тома Ђорђевић. Следеће школске 1962/63. године за асистенте су примљени Милош Томин, Тихомир Јовановски и Стојан Булат, који су завршили Економски факултет Универзитета у Београду, као и правници Часлав Страхињић и Јован Марјановић. У школској 1963/64. години аистенти су постали Радослав Рагко Божовић, који је завршио Групу за југословенску и светску књижевност на Филозофском факултету Универзитета у Београду и студирао психологију на истом факултету, Сава Живанов, који је завршио Новинарско-дипломатску школу у Београду, Обрад Пејановић, који је завршио Групу за филозофију на Филозофском факултету у Београду, Вучина Васовић и Владан Ђетковић, који су завршили Правни факултет у Београду, и Вујо Вукмирица, који је завршио Економски факултет у Београду. За асистента је 1964/65. примљена Љубица Благојевић која је завршила Правни факултет у Београду, а 1965/66. Андреј Милетић који је завршио Правни факултет у

Београду. Такође, у том периоду дошао је доцент Душан Лукач, који је завршио Економију на Женевском универзитету и докторирао у Женеви 1953. године на тему *Економска интеграција, решење европске кризе* и он је већ 1962. изабран за ванредног професора. У школској 1965/66. на место доцента дошао је Данило Милешевић, који је завршио Економски факултет Универзитета у Београду и био међу неколико докторанада који су докторирали на Високој школи политичких наука. Тај наставни кадар ће после формирања Факултета политичких наука представљати широку наставну базу која ће утемељивати и развијати Факултет и у научном и педагошком раду. Многи од тадашњих асистената докторираће између 1965. и 1971. године и постати доценти према критеријумима који важе за Универзитет у Београду.

### 3. Праксис и критичко мишљење

Још на Високој школи политичких наука посебно место имао је предмет Филозофија, а још већи значај добио је код првих генерација Факултета. Филозофију је предавао професор Богдан Шешић са Филозофског факултета у Београду. Професор Шешић је пре Другог светског рата дипломирао филозофију на Филозофском факултету у Београду, а потом докторат из филозофије одбранио на Берлинском универзитету. Сматрало се да се без познавања филозофије, односно без филозофске културе, тешко може разумети, тумачити и објашњавати суштина друштвених појава, односа, проблема и тема. Тек са познавањем филозофије, односно филозофском упитношћу, која је битна за друштвене и хуманистичке науке, па према томе и за политичку науку, све се може боље сазнавати стварност. На самом почетку формирања Факултета политичких наука, професори и асистенти на предмету Филозофија одбацили су приступ теорије одраза када је у питању извођење наставе филозофије, прикључивши се на тај начин модернијем и савременијем приступу, практикованом на најбољим универзитетима у свету. Овакав приступ произашао је као последица чувене расправе

југословенских филозофа на Бледском симпозијуму 1960. године. Тада је разголићена подела на оне који су филозофији приступали на догматски начин, тумачећи је преко теорије одраза, и оне који су били отворени за различите оријентације, правце и школе тада присутне на филозофској сцени света. Прву струју предводили су Борис Зихерл и Душан Недељковић. Она је поражена у аргументованој расправи у којој се већина филозофа изјаснила против теорије одраза. Бледски симпозијум филозофа био је и почетак формирања нове филозофске школе у Југославији, која ће касније, са појавом часописа „Праксис” 1964. године, бити означена као праксис-филозофија, а њени припадници као праксис-филозофи. Они су били међусобно различити, а оно што их је повезивало је „заједништво индивидуалности”. Иако су они претежно били марксисте, сматрали су да филозофија захтева стално суочавање мишљења и дијалог између филозофа, независно од оријентација. Они ће основати и једну од најпознатијих светских филозофских школа, Летњу корчуланску школу. На њој ће се окупљати не само марксистички филозофи, него и филозофи другачијих оријентација и филозофских школа. На Летњу корчуланску школу долазили су тада најпознатији светски филозофи Херберт Маркузе (Herbert Marcuse), филозоф и психоаналитичар Ерих Фром (Erich Fromm), као и марксистички филозофи – Ернст Блох (Ernst Bloch), Ђерђ Лукач (György Lukács) и његови ученици – Агнеш Хелер (Agnes Heller), Михај Вајда (Mihály András Vajda) и Ђерђ Маркуш (György Márkus) – затим Карел Косик (Karel Kosík), Стефан Моравски (Stefan Tadeusz Morawski), Костас Акселос (Kostas Axelos; Κώστας Αξελός), Лешек Колаковски (Leszek Kołakowski), Лисјен Голдман (Lucien Goldmann), Зигмунт Бауман (Zygmunt Bauman), Јирген Хабермас (Jürgen Habermas), Пјер Навил (Pierre Naville), Анри Лефевр (Henri Lefebvre), Серж Мале (Serge Mallet), Шломо Авинери, Умберто Черони (Umberto Cerroni), Енцо Пачи (Enzo Paci), Арнолд Кинзли (Arnold Künzli), Норман Бирнбаум (Norman Birnbaum), Курт Волф (Kurt Heinrich Wolff), Томас Ботомор (Thomas Burton Bottomore), Еуген Финк (Eugen Fink), Ернесто Граси (Ernesto Grassi) и

друга велика имена светски познатих филозофа. На Школи су учествовали не само марксисте, левичари, већ и феноменолози, егзистенцијалисти, хајдегеровци, као и представници других филозофских оријентација тог времена. Један од филозофских великана и међу последњим енциклопедистима, филозоф наде Ернст Блох, за другу половину шездесетих година на основу гостовања на летњој Корчуланској школи коју је организовала чувена „Праксис” група југословенских филозофа, а који су омогућили да се слободно и мисли и говори да је Југославија преузела духовну и мисаону бакљу античке Грчке. Лефевр је рекао да је југословенски социјализам, због омогућавања слободног мишљења и духовне раскоши, „дионизијевски социјализам”. Нажалост, једног момента је, под великим идеолошким притиском дела догматски оријентисаних партијских кадрова, ова филозофска и научна веселост брзо потиснута и укинута 1974. године када је, угашен и часопис „Праксис”. Дух „Праксиса” и Летње корчуланске школе посебно ће на Факултету одржавати проф. Ратко Божовић током седамдесетих година.

#### 4. Учешће истакнутих професора Универзитета у Београду у настави

У периоду студирања две нулте генерације наставу многих предмета, посебно економских, правних, социолошких и културолошких, изводиће познати професори Универзитета у Београду. С Правног факултета у наставу ће бити укључени професор Стеван Врачар за предмет Увод у право, академик Јован Ђорђевић за предмет Политички систем и професор Мирослав Печујлић за предмет Политичка социологија, Политичко организовање и Савремена социологија. Професор Александар Фира са Правног факултета Универзитета у Новом Саду за предмет Савремени политички системи, економиста професор Миладин Кораћ са Економског факултета Универзитета у Београду за предмет Политичка економија I, професор Никола Рот са Одсека за психологију Филозофског факултета Универзитета у

Београду за предмет Социјална психологија, професор Милош Илић са Филолошког факултета Универзитета у Београду за предмет Социологија културе, професор Зоран Видаковић са Факултета политичких наука Универзитета у Сарајеву за предмет Савремена социологија, професор Владимир Милановић са Медицинског факултета у Београду за предмет Социологија (усавршавао се на престижним светским универзитетима London School of Economic and Political Science и Columbia University у Њујорку и једно време радио у Институту друштвених наука у Београду), Љубинка Богетић са Више школе друштвено-политичких наука, да би 1968. године прешла на Високу школу политичких наука и изабрана за доцента, а на Факултету политичких наука 1969. изабрана за ванредног професора, на предмету Политичка историја XIX и XX века. У наставу су укључени и професор Александар Грличков са Економског факултета у Скопљу за предмет Међународни економски односи и економиста Берислав Шефер из Центра за истраживање животног стандарда, у којем је био директор, за предмет Привредни систем Југославије. У хонорарном статусу као редовни професор предавао је на Високој школи политичких наука од 1966. године. По оснивању Факултета политичких наука дошао је и економиста Миладин Вујошевић из Института друштвених наука за предмет Политичка економија I. Он је први докторирао на Високој школи политичких наука 1965. године. Вујошевић је радио и као предавач на Електротехничком факултету. Учествовао је у настави и на Високој школи политичких наука. Био је у току рата заменик командира Пете чете црногорске, која је ушла у састав чувене Прве пролетерске бригаде. Носилац је Партизанске споменице 1941. На Међународном смеру предавао је Међународно јавно право и Дипломатију и дипломатску историју Бранимир Јанковић, професор Правног факултета Универзитета у Нишу и ректор Универзитета у Нишу, који је 1969. године прешао на Факултет политичких наука. Такође, 1969. године за асистента је на предмету Политичка социологија изабран Рајко Даниловић, који је на Факултету био у хонорарном односу. Предавао је и професор

Илија Станојчић из Института друштвених наука, а пре тога је био доцент на Филозофском факултету Универзитета у Београду од 1956. до 1959. године. Он је прешао на Факултет политичких наука у стални радни однос 1969. године, где је предавао Социологију и Методологију друштвених наука.

Генерацијама 1966/67. и 1967/68. предавао је Историју политичких теорија Војислав Становчић, тада доцент Правног факултета Универзитета у Београду, који је 1972. године засновао радни однос на Факултету политичких наука. Поред завршеног Правног факултета, Становчић је студирао и светску књижевност на Филозофском факултету у Београду. Долазак професора Становчића као предавача једног од најзначајнијих предмета политичких наука у оквиру којег је изучавана комплетна политичка мисао, од антике до савремености, као и све теорије и правци у оквиру политичке филозофије и политичке науке, био је један од прекретничких момената за развој Факултета, посебно у његовој деидеологизацији. Као британски докторанд, али и фулбрајтовац, професор Становчић је донео нови дух када је у питању политикологија, односно политичке науке. То је дух универзитета на којима се он школовао на докторским и постдокторским студијама, посебно чувених америчких универзитета Харварда и Јејла.

У време када је Висока школа политичких наука прерасла у Факултет политичких наука за редовног професора изабран је Антон Вратуша, директор института друштвених наука од 1965. до 1967, а у време избора на Факултет политичких наука заменик министра Министарства иностраних послова Југославије, за предмет Теорија и пракса самоуправљања. За доцента је 1969. године изабран Обрад Рачић из Института за међународну политику и привреду за предмет Међународне организације, 1970. професор Станко Грозданић је дошао из Већа Савеза синдиката Југославије, за предмет Методологија друштвених наука. После докторирања на Правном факултету у Београду боравио је на студијском усавршавању 1959. године на Харварду. Годину дана пре боравка на Харварду био је на специјалистичким студијама у Великој Британији и Холандији. Године 1971. на

Факултет је из Института друштвених наука прешао правник Милан Матић, за предмет Политички систем, а 1973. Доброслав Митровић дошао је са Правног факултета у Нишу у звању ванредног професора, за предмет Међународни пословни односи, који је касније преименован у Међународно приватно и привредно право. Митровић је први професор који је засновао радни однос на Факултету а да није био члан тада једине партије Савеза комуниста. Његов долазак је пример да идеолошки критеријуми попуштају у односу на стручне, односно квалификованост постаје важнија за научни и педагошки рад од идеолошког опредељења. Те 1973. године на Факултет је дошао и редовни професор Правног факултета у Нишу Мирослав Ђорђевић, на предмет Политичка историја XIX и XX века. Пре тога је од школске 1969/70. предавао Историју новинарства на Факултету политичких наука у хонорарном статусу. Живојин Ракочевић је као спољни предавач на Факултету од школске 1967/68, а у стални радни однос дошао је 1970. са Машинског факултета у звању ванредног професора. Предмет Системи информисања предавао је у хонорарном статусу Мате Ореч, доцент Факултета политичких наука Универзитета у Сарајеву. На почетку формирања Факултета предавачи страних језика од 1968. године су Надежда Ђорђевић за енглески језик; Вишња Псончак за француски језик, Светислав Брдарић за немачки језик и Душан Симић за руски језик.

## 5. Нови смерови на Факултету политичких наука

У првих шест школских година Факултета политичких наука незнатно су мењани наставни планови. Од школске 1966/67. године до школске 1972/73. године на Факултету су била три смера: Друштвено-политички, Новинарски и Међународно-политички. Прве две године студија (четири семестра) биле су заједничке за све смерове. Студенти су се у трећој години студија опредељивали за један од три смера. И у трећој и четвртој години постојали су обавезни

предмети за све смерове, као и посебни смерски предмети. Велика промена наставног плана настаје у школској 1973/74. години. Те године на Факултету је основан Смер за социјални рад и социјалну политику, који проблемски и предметно није припадао Факултету политичких наука, али је уведен као компромисно решења на Универзитету у Београду. Формирање тог смера на Факултету политичких наука оправдавала је управо социјална политика која је у наставним плановима већ била присутна у предмету Друштвени и правни статус рада са социјалном политиком, који је био опциони предмет на Друштвено-политичком смеру. Нови смер је у прве две године имао предмете који су били општи за све студенте. Опредељивање за овај смер било је на трећој години студија и у трећој и четвртој години тај смер је имао смерске предмете. Социјални смер је у трећој и четвртој години имао 22 предмета, за разлику од Међународно-политичког и Новинарског смера – по 20 и Друштвено-политичког – 17. Формирањем овог смера на Факултет је дошао нови број редовних и ванредних професора, доцената и асистената. На овај начин Факултет је кадровски оснажен са четвртином нових кадрова.

На Факултет је, за смер Социјални рад и социјална политика, у звању ванредног професора примљен Душан Лакићевић, дипломирани студент Правног факултета Универзитета у Београду, за предмете Увод у социјалну политику и Доктрине социјалне политике. Лакићевић је дошао са Више школе за социјалне раднике у Београду. Из Института за међународну политику и привреду дошла је Едита Вајс, дипломирани студент Економског факултета Универзитета у Београду, за доцента на предмету Упоредни системи социјалне политике. На исти смер дошао је и Новица Митић, дипломирани студент Економског факултета Универзитета у Београду, за предмет Социјална политика и социјални развој. Дошао је са Више школе за социјалне раднике у Београду. Велизар Најман, дипломирани студент Правног факултета Универзитета у Београду, примљен је за доцента на предмету Социјална патологија. Ив Растимир Недељковић је дипломирао на Групи за филозофију на



Филозофском факултету Универзитета у Београду, а на Факултет политичких наука дошао је из Института за социјалну политику и изабран за ванредног професора за предмет Теорија социјалног рада. У звање ванредног професора изабран је Душан Петровић који је дипломирао на Медицинском факултету Универзитета у Београду, за предмете Ментална хигијена и социјална психијатрија и Методика групног социјалног рада. Проф. Петровић дошао је са Института за ментално здравље Медицинског факултета Универзитета у Београду. На место асистента на предмету Социологија породице, 1974. године изабран је Слободан Јакшић, који је дипломирао психологију на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Исте године за асистента је изабран Иван Видановић који је дипломирао психологију на Филозофском факултету Универзитета у Београду, за предмет Методика социјалног рада с појединцем. На Факултету је, по позиву, од школске године 1973/74, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду Марко Младеновић предавао предмет Наука о породици, који ће у наставном плану за школску 1996/97. годину бити преименован у Социологија породице. За предмет Методика социјалног рада с појединцем ангажован је, по позиву, редовни професор Војин Матић са Одсека за психологију Филозофског факултета у Београду, а за предмет Социјална медицина ванредни професор Божидар Чолаковић са Медицинског факултета у Београду. За предмет Психологија личности ангажован је, по позиву, ванредни професор Сулејман Хрњица са Одсека за психологију Филозофског факултета у Београду. Томислав Седмак из Института за ментално здравље држао је, по позиву, наставу на предмету Методика групног социјалног рада. По позиву је за предмет Основи статистике и демографије ангажован ванредни професор Мирослав Рашевић, а за предмет Стамбено-комунална политика ванредни професор Михаило Григоров.

У школској 1974/75. години Факултет је проширен за још један смер – Смер за наставу друштвених наука. Тај назив ће већ у наставном плану за школску 1976/77. бити промењен у Смер за наставу

марксизма и самоуправљања. Овај смер је требало да попуни кадрове, посебно у средњим школама за нове предмете Устав и права грађана и Марксизам, уведени после велике реформе средњошколског образовања у Југославији 1974. године. Та реформа имала је двострук задатак: да прагматично омогући школовање за посебне потребе, како се тада тврдило, за струке, и да појача знања из марксизма и самоуправљања. Овај други разлог био је идеолошке природе и представљао је корак уназад у односу на дотадашњи образовни систем, тако што је уведено нешто што се може идеолошки оправдати, али није имало никакво упориште у савременом образовном развоју. Предметом Марксизам у средњим школама унесена је идеолошка догматизација која је погађала друге предмете друштвених наука. Овим предметом редуковано је проучавање и истраживање друштвених појава, односа и проблема савремених друштава, у овом случају друштвеног развојка у Југославији.

Истина, Смер за наставу марксизма и самоуправљања био је добро и вешто конципиран јер су већину чинили предмети базични за Факултет политичких наука. Чак и новоуведени предмети, као Историја и развој марксизма и Методика наставе марксизма и самоуправљања, нису били предавани на догматски начин. Историја и развој марксизма предавана је према књизи *Историја марксизма* загревачког филозофа марксисте Предрага Враничког. То тротомно дело написано је у критичком кључу, посебно када је у питању догматизована доктрина марксизма и стаљинистичка оријентација у тумачењу марксизма. Убрзо је укључено у литературу и тротомно дело *Главни токови марксизма* великог пољског филозофа, у то време професора Оксфорда, Лешака Колаковског. Ово дело је жестока критика са либертетског становишта марксистичких филозофа и теоретичара. У прављењу програма за овај смер вешто је убачено неколико изузетно значајних предмета који су припадали одсесима и групама Филозофског факултета у Београду: Логика са методологијом (доцент Милан Ковачевић са Филозофског факултета у Новом Саду), Основи етике (редовни професор Илија Станојчић), Социологија рада

(ванредни професор Данило Ж. Марковић, са Правног факултета у Нишу), Социологија локалних заједница и Комунални системи (ванредни професор Радивоје Маринковић, који је те године прешао из Института друштвених наука у Београду), Социологија образовања и образовна политика (редовни професор Стеван Безданов), Основи педагогије са дидактиком (редовни професори Драгутин Франковић и Милан Баковљев), Основи андрагогије (ванредни професор Душан Савићевић, са Филозофског факултета у Београду) и Педагошка психологија (ванредни професор Душан Ђорђевић, са Филозофског факултета у Београду).

## 6. Развој наставних програма

Наставни програм из 1973/74. године увео је још неке измене, посебно у Међународно-политичком смеру увођењем предмета Међународни пословни односи и два семинара: о изради и анализи међународних аката и о анализи рада Уједињених нација. И на Новинарском смеру уведени су нови предмети: Систем информисања, Семинар о обради новинарског материјала, Семинар о савременој информацији и Информација и пропаганда. Такође, у три смера, Друштвено-политичком, Новинарском и Међународно-политичком, уведен је предмет Кибернетика. Због нових предмета доведено је више наставника из института и других факултета. У наставном плану за школску 1974/75. Друштвено-политички смер преименован је у Политичко-организациони смер. У наставни план тог смера увршћени су нови предмети: Управно право и управни поступак, Нормативно-правни процес, Теорија и пракса самоуправљања, Наука о организацији и управљању, Кадровска политика, Теорија и методи администрације и Теорија и пракса политичке анализе. На овом смеру наставним планом прилично је увећан број предмета који је достигао чак 43. Наставним планом су и на Новинарском смеру уведени нови предмети: Основи јавног комуницирања и Стилистика српскохрватског језика са реториком.

Запослењем једног броја млађих асистената почетком осамдесетих година, у периоду када је делом била утихнула критичка мисао, Факултет је освежен и новим приступима и литературом која је укључена у наставу. На пример, Чедомир Чупић и Илија Вујачић укључили су у наставу књиге избачених, али и идеолошки неподобних професора као што су Љубомир Тадић, Гајо Петровић, Руди Супек, Михајло Марковић, Иван Кувачић, Ђуро Шушњић. На предмету Социологија укључена је тек изашла књига Љубомира Тадића – *Наука о политици*, из које су студенти учили о друштвеним сукобима, друштвеним кризама, интеграцији и етничким и националним групама и покретима. Такође, укључене су и књиге Ђура Шушњића – *Отпори критичком мишљењу*, *Рибари људских душа (о идеји манипулације и манипулацији идејама)* и *Критика социолошке методе*, али и књиге Рудија Супека – *Друштвене предрасуде* и Ивана Кувачића – *Обиље и насиље*. Укључене су и књиге чувених критичких теоретичара друштва Франкфуртске филозофске школе Макса Хоркхајмера (Max Horkheimer), Теодора Адорна (Theodor Adorno), Херберта Маркузеа, Ериха Фрома, Карла Аугуста Витфогела (Karl August Wittfogel). Препоручиване су књиге чувених марксистички оријентисаних теоретичара, не догматских већ отворених и либертетских као што су Роза Луксембург (Rosa Luxemburg), Ђерђ Лукач из његове прве фазе интелектуалног ангажмана, филозоф наде Ернст Блох и лево оријентисани марксистички аутори Карл Корш (Karl Korsch), Серж Мале, Карел Косик, Лешек Колаковски, Рудолф Бахро (Rudolf Bahro), Анри Лефевр, Роже Гароди (Roger Garaudy), Луј Алтусер (Louis Pierre Althusser), као и француски егзистенцијалисти Жан Пол Сартр (Jean-Paul Sartre) и Албер Ками (Albert Camus), али и либерални мислиоци као што су Џон Ролс (John Bordley Rawls), Роберт Нозик (Robert Nozick) и Роналд Дворкин (Ronald Myles Dworkin) и други у то време водећи политички и правни мислиоци. Током деведесетих година препоручивана је и литература великих професора са Харварда Карла Фридриха и Семјуела Хантингтона (Samuel Phillips Huntington).

У наставном плану за школску 1977/78. годину први пут су уведени на свим смеровима на четвртој години изборни предмети. На Новинарском смеру изборни предмети су на другој години: Савремени политички системи, Социјална политика и социјални развој и Савремени економски системи и међународни економски односи. Друштвено-политичком смеру овим наставним планом враћен је стари назив а изборни предмети су у трећој години: Систем информисања у удруженом раду и делагатском систему и Друштвена самозаштита. Такође, на четвртој години на овом смеру постоје две групе изборних предмета. У првој групи Кибернетика, Савремени економски системи и међународни економски односи и Социјална политика и социјални развој Југославије, а у другој Национално питање и међунационални односи у Југославији и Истраживање политичких појава. На Међународно-политичком смеру изборни предмети су на другој и четвртој години студија. На другој години студенти бирају један од понуђена три предмета: Историја политичких теорија, Социологија културе и културна политика и Кибернетика. На четвртој години избор је између Јавно мњења и масовних комуникација, Теорије и праксе самоуправљања и Међународне социјалне политике. На смеру Настава марксизма и социјалистичког самоуправљања изборни предмети су Кибернетика, Међународни односи и спољна политика Југославије и Савремени економски системи и међународни економски односи. На смеру Социјални рад и социјална политика изборни предмети су на четвртој години: Социологија образовања и образовна политика, Социјална рехабилитација, Стамбено-комунална политика и Међународна социјална политика. Пуну деценију, од школске 1977/78. до школске 1987/88, нису прављене никакве измене наставних планова.

У наставном плану у школској 1987/88. на Смеру за друштвено-политичке односе (бивши Друштвено-политички смер) уведен је у оквиру предмета Социјална психологија део који се односи на психологију политичког понашања, па је предмет добио назив Социјална психологија са психологијом политичког понашања. На овом смеру уведени су и предмети Со-

циологија рада и радни односи, Комуна и комунални развој и Основи статистике и демографије. Такође, уведена су два изборна семинара: Југословенство и међунационални односи и Савремени проблеми и контроверзе социјализма. На Смеру за међународно-политичке односе уведени су изборни семинари: Анализа међународних уговора, Блиски исток и Медитеран и Политичка пропаганда. На Међународном смеру уведени су и изборни семинари: Југословенство и међунационални односи и Савремени проблеми и контроверзе социјализма. Уведени су и изборни предмети Јавно мњење и масовне комуникације и Савремени системи информисања. На Новинарском смеру уведен је нови предмет Социјална психологија са психологијом политичког понашања и изборни семинари: Аналитичко и истраживачко новинарство, Политичка пропаганда и Економска пропаганда. На смеру Марксизам и социјалистичко самоуправљање уведени су предмети Социологија рада и радни односи, Комуна и комунални развој, Социјална психологија са психологијом политичког понашања и Савремена социологија, као и изборни семинари: Југословенство и међунационални односи и Савремени проблеми и контроверзе социјализма.

У наставном програму за школску 1990/91. годину Смер за новинарство добија нови назив – Новинарство и информисање. На овом смеру уведен је нови предмет, уместо Кибернетике, Информатика, затим Новинарство у штампи, агенцијама, на радију и ТВ. На Друштвено-политичком смеру (којем је опет враћен стари назив) уведен је нови предмет Локална самоуправа. И на овом смеру Кибернетика је замењена Информатиком, као и на Међународно-политичком смеру. На том смеру уведен је и нови предмет Међународно приватно и привредно право. У оквиру изборних предмета уведени су Суседни односи и Балкан, Међународни економски односи Југославије, Регионалне економске интеграције и Европски односи. У овом наставном плану више не постоји смер за Наставу марксизма и социјалистичког самоуправљања.

И у наставном плану за школску 1993/94. направљене су велике измене увођењем нових пред-

мета. Тако су на Новинарско-комуниколошком смеру, како је преименован Смер за новинарство и информисање, уведени Комуникологија и семинар Међународно комуницирање, а у групи изборних предмета студенти су могли да се у оквиру предмета Новинарство у медијима опредељују за Новинарство у штампи или Новинарство у агенцијама. Такође су могли да бирају у оквиру Новинарства у медијима: Радио новинарство или ТВ новинарство. У групи изборних предмета бирали су између предмета Модели политичког одлучивања, Политичка култура и Политичка антропологија. Политичка култура и Политичка антропологија први пут су уведене у овом реформисаном наставном плану. На Социјалном смеру уведена је Социјална антропологија и Социјална геронтологија. Друштвено-политички смер добио је назив Политиколошки смер. У оквиру овог смера уведени су предмети Политичка антропологија и Савремени раднички покрети. На Политиколошком смеру направљене су и групе опционих предмета за уже професионално образовање. Тако су настала три образовна профила: Аналитички и управни послови, Политички маркетинг и односи са јавношћу и Настава предмета устава и права грађана (Политички и уставни системи). У профилу Аналитички и управни послови уведени су предмети Јавне службе и корпорације, Политички маркетинг и односи са јавношћу и Модели политичког одлучивања. У профилу Политички маркетинг и односи са јавношћу уведени су предмети Јавне службе и корпорације, Политички маркетинг и односи са јавношћу и Политичка култура. У профилу Настава предмета устава и права грађана уведени су предмети Основи религијских учења, Педагогија и дидактика, Методика наставе и Политичка култура. У оквиру Смера међународни односи није било измена предмета у овом наставном плану.

## 7. Наставници и асистенти на престижним светским универзитетима

Од самог почетка формирања Високе школе политичких наука, која ће прерасти у Факултет политичких наука, професори, доценти и асистенти били су укључени у најбитније светске академске токове на престижним универзитетима. Многи од њих су магистрирали, докторирали и/или боравили на краћим или дужим студијским боравцима, посебно у развијеним земљама Запада. Тако је професор Војислав Становчић био на постдипломским студијама на Универзитету у Лестеру у Великој Британији. Велики број наставника боравио је на најбољим америчким универзитетима. Професор Становчић био је два пута на најпрестижнијим универзитетима у Америци, први пут на постдокторских студијама као Фордов стипендиста на Харварду, а други пут на Јејлу. Школске 1986/87. добио је чувену стипендију Вилсонове фондације са седиштем у Вашингтону која се даје редовним професорима за њихов научно-истраживачки рад, односно теме које одабиру. Та стипендија омогућава да професор држи предавања, али и да има на располагању четири асистента који му асистирају како у предавачком тако и у научно-истраживачком раду. Вучина Васовић је као стипендиста такође боравио на постдокторским студијама у Харварду, али је и четири године провео у Њујорку. Он је у Америци успоставио контакте са највећим именима америчке друштвене мисли, укључујући оснивача функционализма Талкота Парсонса (Talcott Parsons), његовог настављача Роберта Мертонa (Robert King Merton), као и њиховог асистента, касније великог социолога Луиса Козера (Lewis A. Coser). Имао је и контакте са великим америчким мислиоцем Дејвидом Истоном (David Easton) и сарадњу са чувеним америчким политикологом Робертом Далом (Robert Alan Dahl). На постдокторским студијама на Харварду слушао је предавања са једним касније светским великаном у политикологији, теоретичарем демократије и политичких партија, Италијаном Ђованијем Сарторијем

(Giovanni Sartori). Професор Васовић боравио је и на студијским усавршавањима на Оксфорду и на London School of Economic and Political Science. Ту је сарађивао с тада највећим именима из политичке филозофије и политичке теорије: Џоном Пламенцом (John Plamenatz) и Ајзејом Берлином (Isaiah Berlin) у Оксфорду и Карлом Попером (Karl Raimund Popper) у Лондону.

У Америци је ради припрема за докторску тезу о америчком председничком систему боравио на стипендији асистент Високе школе политичких наука Балша Шпадијер. У тој земљи је на постдокторским студијама боравио економиста Живојин Ракочевић, изучавајући златно-валутни стандард америчког долара. Током боравка у Америци асистент Радош Смиљковић се упознао са Џимом Сероком (Jim Seroka) и њихова интелектуална веза претвориће се у трајно пријатељство, не само између Смиљковића и Сероке, него и између Сероке и Факултета политичких наука. Серока ће касније обично једном годишње долазити на научне скупове и семинаре на Факултету политичких наука. Нешто касније, током седамдесетих година, на Државном универзитету Флориде (Florida State University) у Талахасију (Tallahassee), с којим је Факултет имао сарадњу, боравиће доценти Драгослав Зорић и Јован Марјановић.

Из те прве генерације наставника и асистената, на француским универзитетима усавршавали су се Смиља Тартаља (била је на предметима Историја цивилизације и Историја политичких теорија), Здравко Мунишић (Филозофија), Ратко Божовић (Социологија културе), Тома Ђорђевић (Јавно мњење и масовне комуникације) и Андреј Милетић (Међународни односи). Мунишић је боравио код великог француског филозофа левичара и марксисте Луја Алтисера, а сусретао се и с великим марксистичким филозофом Рожеом Гародијем, у то време чланом Централног комитета Комунистичке партије Француске. У Француској је често на семинарима боравио социолог културе Радослав Ратко Божовић, а једногодишње стипендије и семинаре користио је и Тома Ђорђевић. На Универзитету у Нансију Андреј Милетић је завршио специјалистичке студије.

Није био запостављен ни Совјетски Савез: према том подручју оријентисали су се асистенти Сава Живанов (Савремени социјализам) и Вујо Вукмирица (Савремени економски системи). Живанов ће се бавити проблемом стаљинизма и дестаљинизације у оквиру социјализма као светског процеса, а Вукмирица привредним системом Совјетског Савеза и земаља Савета за узајамну економску помоћ (скраћеница СЕВ према руском називу Совет экономической взаимопомоши).

Ту отвореност према најзначајнијим светским центрима у функцији свестранијег и дубљег изучавања политичких појава, односа, процеса, проблема и тема Факултет ће неговати и касније. Управо је овај први кадар утабао пут за добијање стипендија и позивања каснијих наставника и асистената на постдипломске студије, студијске боравке, поддокторске студије и научне конференције. Комуникација са најзначајнијим научним и педагошким академским центрима света доћи ће посебно до изражаја после 2000. године. Наши професори ће академске контакте проширити и на земље Далеког истока, Јапан (Драгана Митровић) и Кину (Вучина Васовић, Предраг Симић, Драгана Митровић). Током седамдесетих и осамдесетих година 20. века професори Факултета политичких наука боравили су по позиву држећи предавања или као експерти за стручну помоћ у многим афричким земљама и земљама Азије, посебно у Индији (Војислав Становчић, Вучина Васовић, Станко Грозданић, Владимир Штамбук).

Кад је реч о европским центрима, професор Душан Лукач био је на Женевском универзитету, на којем је и докторирао. Осамдесетих година проширена је сарадња са немачким универзитетима где ће наставници и сарадници боравити на студијским боравцима или једногодишњим стипендијама (Илија Вујачић, Драган Симеуновић, Снежана Ђорђевић). Међународна сарадња са универзитетима, у САД и Великој Британији добиће замаха у најтежем периоду по Савезну Републику Југославију, деведесетих година 20. века преко професора Вукашина Павловића, који је личним везама и угледом повезао Факултет

политичких наука са престижним британским и америчким универзитетима.

### 8. Фазе у модернизацији наставних планова и програма

Од формирања, Факултет политичких наука је са аспекта модернизације прошао неколико значајних фаза. Прва фаза, када су у питању програми, трајала је од 1966/67. до 1973/74. школске године. Промена у наставним плановима настала је школске 1973/74. због отварања смерова Социјални рад и социјална политика и Настава марксизма и социјалистичког самоуправљања. Друга фаза трајала је од школске 1973/74. до 1977/78, трећа од 1977/78. до 1992/93, четврта од 1993/94. до 1996/97, пета од 1997/98. до 2000/1, шеста од 2001/2. до 2007/8, седма од 2008/9. до 2013/14. и осма фаза од 2014/15. до данас.

У трећој фази прекомпонован је наставни план увођењем нових предмета на свим смеровима, усклађивањем са светским факултетима и универзитетима који су имали сличне програме. Почев од школске 1990/91. укинута је смер Настава марксизма и социјалистичког самоуправљања, као и предмети Основи општенародне одбране СФРЈ I и Основи општенародне одбране СФРЈ II.

Радикалнији рез у побољшању и модернизацији наставног плана и програма предмета настаје у четвртој фази у којој је обављена реформа значајна за развој Факултета, изведена у наставном плану за школску 1993/94. годину. У тој реформи уведено је доста нових смерских предмета, али је ојачана и политиколошка вертикала новим предметима, међу којим је Политичка култура. Такође, овом реформом Факултет први пут добија антрополошке предмете – Политичка антропологија и Социјална антропологија. Политичка антропологија се организовано у наставу факултета и универзитета уводи шездесетих година 20. века у Европи. Пре тога је развијена на неколико универзитета у САД. Увођењем Политичке антропологије Факултет политичких наука Универзитета у Београду постаје

једина академска институција у средњој, југоисточној и источној Европи која је увела тај предмет на факултетима политичких наука. После 2000. године тај предмет се уводи и у новим државама на простору бивше Југославије, у Словенији, Хрватској, Црној Гори и Босни и Херцеговини. Половином 2000. године овај предмет биће уведен и на Групи за антропологију и етнологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Данас је, по узору на Факултет политичких наука Универзитета у Београду, овај предмет уведен и на многе универзитете у источноевропским земљама. Када је увођен у Београду, постојао је само на два универзитета у Европи – у Сорбони у Паризу, где је тај предмет успоставио социолог и антрополог Жорж Баландије (Georges Balandier), и на Департменту за антропологију Лондонске школе за економију и политичке науке (The London School of Economics and Political Science, Department of Anthropology). Тај департман постао је водећи у свету превасходно захваљујући Брониславу Малиновском (Bronisław Kasper Malinowski), једном од највећих антрополога 20. века, који је између два светска рата предавао Социјалну антропологију из које је потом настала Политичка антропологија. Политичка антропологија је већ шездесетих година уведена на око 40 универзитета у САД. Она је у САД-у настала из Културне антропологије. Овом реформом наставног плана уведени су и други предмети, посебно смерски. На тај начин ужи специјалистички апликативни предмети добили су и простор и значај.

У наставном плану за школску 1993/94. годину студенти су на Новинарско-комуниколошком смеру могли у трећој години да бирају између следећих предмета: Социологија рада, Локална самоуправа и Наука о организацији управљања. У четвртој години такође су могли да бирају један од три понуђена предмета: Модели политичког одлучивања, Политичка култура и Политичка антропологија. На смеру Међународни односи у трећој години студенти су могли да бирају један од изборних семинара: Анализа међународних уговора, Блиски исток и Медитеран и Политичка пропаганда, а у четвртој години могли су да бирају један од четири понуђена семинара: Суседски

односи и Балкан, Међународни економски односи Југославије, Европски односи и Регионалне економске интеграције. Једино није било изборних понуда на смеру Социјални рад и социјална политика.

У наставном плану за школску 1997/98. годину на смеру Међународни односи, изборни предмети из претходног плана постали су обавезни. Такође, на политиколошком и новинарско-комуниколошком смеру већина изборних предмета постала је обавезна, а на четвртој години први пут су уведени изборни предмети Женске студије и Културна политика. На смеру Социјални рад и социјална политика ништа није мењано.

У шестој фази у наставним плановима смерова уведени су нови изборни предмети. Тако су на Међународним односима у трећој години студенти бирали између предмета Социјална и политичка екологија и Економија Југославије, а у четвртој години између предмета Јавно мњење, Савремени системи информисања и Упоредна и међународна социјална политика. На Политиколошком смеру уведени су нови предмети на трећој години – Социјална и политичка екологија и Студије мира. У оквиру Новинарско-комуниколошког смера на трећој години студенти су бирали између предмета Социјална и политичка екологија и Економија Југославије, а на четвртој години бирали су један од три понуђена предмета: Културна политика, Женске студије и Новинарство у агенцијама. Први пут на Социјалном смеру студенти на четвртој години бирају један од два понуђена предмета: Студије мира и Женске студије. На смеру Међународни односи уведен је нови обавезни предмет Глобална и национална безбедност. Наставни планови од школске 2001/2. нису измењени све до школске 2008/9. године.

Са школском 2008/9. почиње примена новог наставног плана донетог на основу одлуке Владе Србије о прихватању Болоњске декларације о високом образовању и њених критеријума. Према тој одлуци, Београдски и сви остали универзитети у Републици Србији били су дужни да примене болоњске критеријуме. Наставни планови и програми усклађени са болоњским критеријумима, према новом Закону о

универзитету, морали су да добију сагласност Комисије за акредитацију и проверу квалитета и тек после акредитације добијене од Комисије могли су да се реализују. Ово је била велика новина и за Универзитет и за факултете. Према болоњским критеријумима, требало је прилагодити наставне планове и програме и усагласити просторне и техничке могућности и материјална средства да би они у потпуности били примењени. То је за факултете био велики посао рађен целу школску годину. Један од првих критеријума, када су у питању наставни планови и програми, налагао је једносеместралну комплетну наставу свих предмета, за разлику од раније праксе двосеместралне наставе. Једносеместрални предмети су у ранијим програмима били изузетак. Други критеријум који је требало испунити је увођење тзв. кор предмета, односно основних предмета који важе за све смерове на Факултету. Кор предмета био је из политичких наука и понеки предмет у додиру са политичким наукама, на пример Политичка економија или од правних предмета Основи права. Кор предмети чинили су 40 одсто укупног броја предмета. Друга категорија предмета била је општеобразовног типа. Они су обухватили 20 одсто, док су преосталих 40 процената били апликативни, односно примењени уже стручни предмети, а на два смера већином су то чиниле вештине (Новинарско-комуниколошки смер и Социјална политика и социјални рад). Другим речима, према болоњским критеријумима измењен је однос између теоријских и практичних предмета. Урађена је пропорција која је направила равнотежу између теоријских и практичних, односно апликативних предмета. На тај начин појачана су конкретна знања и вештине из струка које је припремао Факултет политичких наука. Наравно, на Политиколошком и Међународном смеру уследила је доминација политиколошких предмета због карактера струка за које су студенти припремани. Још један критеријум који је налагала Болоњска декларација јесте увођење великог броја изборних предмета. Тај однос између обавезних и изборних кретао се у пропорцији 60 одсто обавезних и 40 процената изборних. Понуда у оквиру изборних предмета премашивала је број обавезних предмета.

У новом наставном плану промењени су и називи смерова. Некадашњи Политиколошки смер добио је назив Студије политикологије, Међународни смер преименован је у Студије међународне политике, Новинарско-комуниколошки у Студије новинарства, а Социјални смер у Студије социјалне политике и социјалног рада. У оквиру акредитације, на Студијама међународне политике уведени су модули Међународна политика и Европске интеграције. У оквиру Студија политикологије није било модула, као и у оквиру Студија новинарства и Студија социјалне политике и социјалног рада.

Према акредитацији добијеној за школску 2008/9. годину, није била могућа измена наставног плана и програма. Постојала је могућност да се сваке школске године тражи 10 одсто измена наставног плана и програма, али у том периоду није било никаквих измена.

Нова акредитација, односно реакредитација, обављена је пред почетак школске 2014/15. Рад на реакредитацији трајао је неколико месеци и у том периоду уследиле су одређене измене наставног плана и програма. После те реакредитације, Факултет је сваке школске године користио могућност измене 10 одсто наставног плана и програма. Када су у питању смерови настала је само једна измена: Студије међународне политике су у реакредитованом програму назване Међународне студије. Највеће измене настале су у изборним а нешто мање у обавезним предметима. Додати су нови предмети, а неки обавезни предмети постали су изборни.

Болоњски критеријуми су, поред традиционалних наука и научних дисциплина, омогућили увођење великог броја проблемских предмета, односно предмета произишлих из важних друштвених и хуманистичких проблема. Проблемски предмети унели су свежину и динамику у наставни план и програм. Такође, програмски предмети конципирани су као интердисциплинарни, односно мултидисциплинарни предмети. Тај приступ развијен је у земљама са најразвијенијом научном и педагошком традицијом. Овакав приступ омогућава оптимално истраживање проблема, односа и тема везаних за све што

се дешава у стварности. То је најбољи и најоптималнији начин да се појаве проуче на што квалитетнији и дубљи начин.

## 9. Факултет и друштвене драме

Током 50 година постојања Факултет политичких наука је изменио четири државе и показао се отпорном институцијом, као што се и у прошлости дешавало универзитетима формираним од средњег века до данас. Империје, царства и државе пропадају, али опстају вредносне институције, образовне и религијске, упркос пропасти држава. Наравно, није се лако суочити с променом државе и опстати после тога, поготово у околностима ратних сукоба, посебно када је у питању деликатан, и са аспекта друштвених потреба, али и сам по себи, елитан факултет. Факултет је настао у СФРЈ и у њој је трајао 24 године. Ако се рачунају и нултне генерације, али и Висока школа политичких наука од које је настао, Факултет је у тој држави трајао 32 године. Од 1992. године Факултет је у новоформираној држави Савезној Републици Југославији. У њој ће трајати 11 година, до 2003. године, потом три године у Државној заједници Србија и Црна Гора, а од 2006. године у оквиру четврте државе, Републике Србије, Факултет траје 12 година. Рушењем Југославије срушена је једна идеологија и вредносни систем, измењени су односи према уверењима и убеђењима, промењени су погледи на свет и појединаца и друштвених група, прешло се из једне друштвено-економске формације, социјализма, као прелазног периода између капитализма и комунизма, и вратило у капиталистичку формацију, наравно у измењеној варијанти, мешавини либерализма и неолиберализма. Са аспекта владавина, Факултет је за 50 година из ауторитаризма комунистичког типа прешао у демократију популистичког типа, у којем је провео једну деценију, да би 2000. године ушао у један облик крхке демократије која је у унутрашњим и спољашњим турбуленцијама доживела и успоне и падове, више падове него успоне. Факултет је, када је у питању партијски живот, прешао из једно-



партијског у вишепартијски систем, из монолитизма у плурализам. Такође, Факултет се из једне владајуће и доминантне идеологије, марксистичке, отворио према плурализму мишљења и приступа.

Факултет је од самог почетка носио у себи једну драму између унисонности, односно једноумља, и плуралистичког мишљења. Та драма је већ почела на Високој школи политичких наука, њу је распиривао изазов спољашњих околности, посебно сазнања која су допирала из света. Боравци наставника и асистената у светским академским центрима, научним институцијама и институтима плодно су деловали на докидање догматског једноумља. Факултет се од почетка борио и са средствима када је у питању процес сазнавања и истраживања, односно са монологом и дијалогом, директивом и консензусом, са унитаризмом, односно централизацијом, и децентрализацијом. На Факултету се одвијала и драма између идеолошки и догматски опредељених и оних који су развијали критичко мишљење и критички приступ и друштву и политици и политичком животу. У целој тој драми интелектуалног живота на Факултету нико никада није успео да до краја наметне оно најпогубније, некритичко мишљење и догму у облику сервилности и послушности. Факултет се одупирао наложима од партија и власти, који нису имали ни добре аргументе ни добре разлоге. На Факултету су заједно живели и једни и други и увек је лебдела та напетост између идеолошких заробљеника и отворених духова. У свему томе добро је што се никада није догодило трајно нарушавање те равнотеже које би отворило пут идеолошкој ригидности и искључивости да завладају Факултетом.

То се показало и у неким друштвеним драмама, најпре у социјалистичкој Југославији, посебно у периодима обрачуна у оквиру партије и одређених државних служби као 1966. године у време Брионског пленума. Такође, велики изазов и суочавање донела је драма коју су покренули студенти Београдског универзитета 1968. године. Драма која се одвијала и у време „маспока” 1971. године и обрачуна с тзв. либералима у Србији 1972. године није довела у искушење академску заједницу да се обрачунава по

тим основама унутар себе. Из драме са обрачуном због либерализма са српским партијским врхом као једина последица испоставило се уклањање двоје наставника у хонорарном односу: секретара Извршног комитета Централног комитета Савеза комуниста Србије Латинке Перовић, која је једно време била ангажована на предмету Социологија културе и културна политика, и асистента Рајка Даниловића, члана Секретаријата Градског комитета СКЈ у Београду задуженог за идеологију. Њима није продужен уговорни статус, али пошто нису били запослени на Факултету нису изгубили посао. Захваљујући професорима Најдану Пашићу, Ратку Божовићу и Мирославу Печујићу, ово двоје бивших сарадника успело је у наредном периоду да одбрани докторске тезе на Факултету политичких наука. Наравно, то није било пријатно за Факултет, али постојала је граница преко које људи у искључивости нису ишли, односно нису дозволили најригиднијима да остваре замисао о елиминисању људи. Те деликатне спољашње ситуације, које су погађале Факултет политичких наука, показале су да је факултетска заједница нашла начин да сачува нешто топло и људско у односима. Факултету, наравно, не служи на част оно што се десило са ова два хонорарна сарадника која су имала изузетно квалитетне научне и педагошке потенцијале, али је ипак штета смањена на најмању могућу меру.

Још једна непријатност не сме се заборавити када се обележава 50 година Факултета политичких наука, епизода у којој је на неразјашњен начин ангажовани асистент на Политичкој социологији у хонорарном статусу покојни Слободан Инић лагано и без велике буке искључен из наставе. Иза тога су стајали разлози који су долазили споља о његовој политичкој неподобности. Такође, једна од великих неправди на Факултету политичких наука нанесена је најбољем и најталентованијем студенту прве, нултне генерације, 1966/67. године – Ђорђу Малавразићу. Он је на једном скупу у Сали хероја на Филолошком факултету, као изабрани представник Факултета политичких наука, одржао сјајан говор у коме је, години дана после студентског протеста у јуну 1968. године, изрекао аргументоване и надахнуте критичке и

самокритичке опаске на свој рачун и на рачун студената и наставног особља свог факултета. Није штедео ни себе ни друге учеснике једног скупа одржаног на Факултету политичких наука 1968. године када су из амфитеатра избачени студенти Филозофског факултета у Београду Влада Мијановић и Љиљана Јовичић. На предлог неких надобудних партијских правоверника тражено је да они буду одстрањени из амфитеатра и избачени из факултетског здања. То је код критички мислећих, пристојних и савесних студената и професора остала велика мрља и брука која их је тешко оптерећивала, али и срамотан догађај који се не сме заборавити због будућих генерација, јер је начин на који се тада представио Факултет политичких наука пример како академска заједница ништо не сме да се понаша. У току студентског протеста као критичари владајуће политичке елите због стања у друштву посебно су се издвојили студенти нулте генерације Раденко Ристић и Владимир Гајић, које је један професор током поменутог скупа поименце прозвао и означио као „сломљено крило нове левице на Факултету политичких наука”, и студент Високе школе политичких наука Милика Јакшић. Те 1968. године један број најбољих и најкритичнијих студената Факултета политичких наука данима је боравио на семинарима одржаваним у згради Ректората и Филозофског факултета у Београду. Нико те студенте тамо није ни попреко погледао а камоли доживео као некакво страно тело које ваља одстранити. Управо супротно, примљени су онако како академска заједница и треба да се понаша, да покаже међусобну солидарност и поштовање.

Истовремено заслужује да се врлина Факултета политичких наука истакне као чињеница да је један број професора, бирајући оне који ће их наследити, одабрао неколико најбољих бивших студената. Управо преко најбољих једна институција показује квалитет, професионалност и одговорност, припремајући се озбиљно за непосредну будућност. Институција преко најбољих слави себе и бакљу славе предаје њима да по њиховом примеру наставе селекцију када је у питању будући наставни кадар, односно будућност институције. Академска заједница

није одговорна само за садашњост већ и за непосредну будућност, а уз добро промишљене потезе и даљу будућност. Сви у академској заједници треба добро да воде рачуна да, одлазећи, оставе онај капитал који ће бити не само ослонац него и капитал помоћу кога ће моћи на још бољи начин да развијају своју академску заједницу и институцију.

## 10. Четири генерације наставника

За 50 година постојања Факултета израсле су четири генерације наставника. Прва је отпочела рад на Високој школи политичких наука, а потом до почетка 2000. године завршила радни век. Прва генерација одабрала је другу која почиње да се запошљава 1971. године, да би радни век завршила махом 2016. године, а један број са продужецима до 2019. године. Трећа генерација наставника отпочиње да се запошљава на Факултету 1988. године и данас је у пуној зрелости, а четврта генерација 2008. године.

Првој генерацији која је била у темељу наставног процеса, која је израсла из Високе школе политичких наука, у првим годинама рада Факултета придодато је доста доцената и професора. У 1972. години примљен је за асистента Славомир Милосављевић, историчар из Центра за истраживање Радио-телевизије Београд (Методологија друштвених наука). У 1973. години у радни однос примљен је професор Берислав Шефер, економиста, који је већ као хонорарни наставник радио на Факултету од школске 1969/70. (Привредни систем Југославије) и доцент Владимир Штамбук, социолог (Кибернетика). У радни однос су 1974. године примљени асистент Михајло Пешић, социолог (Општа социологија), доцент Мијат Дамјановић, правник из Института друштвених наука (Наука о организацији и управи у самоуправном друштву), редовни професор Слободан Глигоријевић (Политичка економија I), ванредни професор Милан Ђуковић (Уставно право), ванредни професор Мићо Ђушић (Општародна одбрана СФРЈ II) и предавач Здравко Лековић (Систем информисања у удруженом раду и делегатском систему). У 1978. години у

стални радни однос примљен је новинар НИН-а Сергије Лукач, који је предавао предмет Теорија и техника новинарства од почетка формирања Факултета. Лукачу су као ментори помагали истакнути новинари Милош Мишовић из НИН-а (Новинарство у штампи), Михаило Тошић из Радио Београда (Новинарство на радију) и Јован Шћекић из телевизије Београд (новинарство на телевизији). У 1981. години радни однос заснива ванредни професор Драган Стојиљковић, који је на Факултету хонорарно радио као виши предавач још од 1970. године (Информације и пропаганда). У радни однос је 1982. године, у звању ванредног професора, примљен Бранко Прњат. Он је радио хонорарно на Факултету од 1974. у звању доцента (Културна политика). У 1991. години у радни однос ступио је и професор Александар Фира, правник, који је на Факултету предавао од формирања (Савремени политички системи, Уставно право). Последњи из прве генерације наставника је професор Миодраг Зечевић, који је радни однос засновао 1994. године, премда је на Факултету предавао као спољни сарадник од школске 1969/70.

Друга генерација наставника Факултета политичких наука почела је рад у звању асистената почев од 1971. године. То су били углавном први дипломирани студенти Факултета. Тако је за асистента за предмет Политички систем Југославије II примљена Винка Томић 1971. године. Следеће године примљен је за асистента Мирољуб Радојковић, за предмет Јавно мњење и масовне комуникације, и Бранислав Костић, који је дипломирао на Групи за социологију на Филозофском факултету, за предмет Информације и пропаганда. Исте године примљена је и Неда Тодоровић за асистента за предмет Теорија и техника новинарства. Следеће 1973. године примљен је за асистента дипломирани политиколог Радиша Мирчетић на предмету Политичка економија I и Убавка Јовановић Дечермић, која је дипломирала Групу за светску књижевност на Филозофском факултету, као и на Правном факултету Универзитета у Београду, на предмету Социјални рад и социјална политика. У 1974. години примљено је неколико дипломираних студената Факултета политичких наука за асистенте:

Милан Подунавац (Политички систем I), који је дипломирао и на Правном факултету Универзитета у Београду, Драган Веселинов (Политичка економија I), Бранко Васиљевић (Политичка економија II), који је дипломирао и на Правном факултету Универзитета у Београду, Иво Висковић (Спољна политика Југославије), Владимир Првуловић (Савремени политички системи), Иван Радосављевић (Методологија друштвених наука), Сретен Сокић (Економија Југославије), Љиљана Словић (Савремена социологија) и Борис Иљенко, дипломирани правник (Основи политичких наука). У 1975. години асистенти су постали Ратка Марић, дипломирани студент Факултета политичких наука, за предмет Политичка социологија, која ће потом прећи на предмет Социологија културе, Вукашин Павловић, правник, за предмет Политичка социологија, Владимир Глигоров, политиколог, за предмет Политичка социологија II, и Михајло Црнобрња, економиста, за предмет Политичка економија II. За асистенте су 1978. примљени Дренка Илић Вуковић, дипломирани студент Социјалног смера Факултета политичких наука за предмет Социјална заштита и социјално осигурање, Небојша Маљковић, правник, за предмет Уставно право, Весна Мајсторовић, дипломирани студент Групе за филозофију Филозофског факултета у Београду, за предмет Савремена филозофија и Драган Симеуновић, дипломирани студент Факултета политичких наука, за предмет Основи општенародне одбране I. После укидања тог предмета 1990. године, Симеуновић је преузет на предмету Основи политичких наука. У 1981. години асистенти су постали дипломирани студенти Факултета политичких наука Чедомир Чупић, који је студирао и филозофију на Филозофском факултету у Београду, за предмет Општа социологија, Илија Вујачић, за предмет Историја политичких теорија, и Ана Чекеревац, за предмет Међународна социјална политика. У 1982. години примљени су за асистенте дипломирани студенти Факултета политичких наука Зоран Стојиљковић, за предмет Политичка социологија, Јелица Стефановић, за предмет Дипломатија и дипломатска историја, и Сњежана Миливојевић, за предмет Јавно мњење и масовне

комуникације. Годину дана касније примљени су за асистенте Светлана Адамовић, која је дипломирала на Економском факултету Универзитета у Београду, за предмет Међународни економски односи, и Мирољуб Јевтић, дипломирани студент Факултета политичких наука, за предмет Општенародна одбрана и друштвена самозаштита II. Када је 1990. године укинут тај предмет, Јевтић је прешао на новоуведени предмет Основи религијских учења, који је почео да се изводи према наставном плану из 1993. године у школској 1996/97. години. Другој генерацији припада и ванредни професор Милосав Милосављевић, социолог, који је дошао из Више школе за социјалне раднике, за предмет Социјална патологија.

Трећа генерација наставника, односно на почетку асистената, касније бираних у сва академска звања, отпочела је да долази на Факултет политичких наука од 1988. године. Те године за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Драгана Митровић (Политичка економија I), Весна Кнежевић Предић (Међународно приватно и привредно право), Милан Благојевић (Кибернетика са информатиком) и Валентина Кртинић (Политички систем Југославије). У 1989. години за асистенте примљени су дипломирани студенти Факултета политичких наука Снежана Ђорђевић (Комуна и комунални развој), Јасмина Глишић (Социјална психологија), Бранислав Миленковић (Савремени политички системи), Драгослав Кочовић (Социјална политика), Дарко Надић (Социологија рада и радни односи), као и Зоран Кинђић, који је дипломирао на Одсеку за филозофију Филозофског факултета Универзитета у Београду (Савремена филозофија). У 1990. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Анка Михајлов (Новинарство у штампи, агенцијама и на радију), Зоран Чупић (Међународни односи) и Оливера Ристић (Политичка историја XIX и XX века). У 1991. години примљени су за асистенте дипломирани студенти Факултета политичких наука Весна Марковић (Методологија друштвених наука) и Зоран Крстић (Савремени политички системи). Годину дана потом асистент је постао дипломирани

студент Факултета политичких наука Милан Петричковић (Теорија социјалног рада). У 1993. години у наставу предмета Филозофија укључен је Владимир Цветковић, доцент Филозофског факултета у Новом Саду, са 30 процената радног односа, и за предавача изабрана Вера Вречник на предмету Енглески језик. У 1994. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Веселин Кљајић (Теорија и техника новинарства) и Невенка Станисављевић (Социјални рад са појединцем) и Добривоје Станојевић, који је дипломирао на Групи за српски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду (Стилистика и реторика). Следеће године примљени су за асистенте дипломирани студенти Факултета политичких наука Драган Симић (Међународни политички односи) и Тања Мишчевић (Међународне организације). Исте године примљен је Александар Богданић, који је завршио Факултет политичких наука и Енглески језик и енглеску књижевност на универзитетима у САД, за предмет Комуникологија. Асистент је 1996. постао Сениша Дрмановић, који је дипломирао на Економском факултету Универзитета у Београду, за предмет Кибернетика, дипломирани студент Факултета политичких наука Мирослав Бркић, за предмет Социјална патологија, и доцент Мирослав Симић, за предмете Рехабилитација инвалида и социјална медицина и Социјална геронтологија. Те године изабрана је за предавача Љиљана Глишовић, на предмету Немачки језик. У 1997. години примљен је у стални радни однос Бранимир Стојковић, у звању доцента, за предмет Културна политика. За предавача је 2001. године, за предмет Енглески језик, примљена Драгана Филиповић. Током 2002. године примљени су за асистенте Ђорђе Павићевић, који је дипломирао на Одсеку за филозофију Филозофског факултета, а дошао је из Института за филозофију (Теорија политичког система) и дипломирани студент Факултета политичких наука Ивана Дамјановић (Основи политичких наука). Те године примљена је за предавача Слађана Прица, за предмет Француски језик. У 2003. години за асистенте су изабрани дипломирани студенти Факултета политичких наука Славиша

Орловић (Политичка социологија), Емина Лазовић (Методологија политичких наука), Саша Мишић, који је дипломирао на Одсеку за историју Филозофског факултета Универзитета у Београду (Савремена политичка теорија) и Милица Делевић Ђилас, која је дипломирала на Економском факултету у Београду, да би потом постала асистент на Правном факултету у Београду до искључења, односно добијања отказа 1988. године.

Трећој генерацији наставника на Факултету политичких наука припадају и они примљени од 2003. до 2005. године. У том периоду дошли су дипломирани студенти Факултета политичких наука Драган Живојиновић за асистента на предмету Међународни односи (2003. година), Владимир Павићевић за асистента на предмету Историја политичких теорија (2004. година) и Наталија Перишић за асистента на предмету Системи социјалне сигурности (2003. година). У то време на Факултет су примљени и Небојша Мрђа, дипломирани студент Економског факултета Универзитета у Београду, за асистента на предмету Кибернетика и информатика (2004. година), и Дејан Павловић, дипломирани студент Правног факултета Универзитета у Београду, за асистента на предмету Основи права (2004. година). На Факултет је 2005. за доцента примљен Слободан Марковић, дипломирани студент Групе за историју Филозофског факултета у Београду и магистар историје Универзитета у Кембриџу и доктор са Факултета политичких наука, за предмет Политичка антропологија. За доцента је примљен и Душан Павловић, дипломирани студент Факултета политичких наука, магистар и доктор политичких наука са Централноевропског универзитета у Будимпешти, за предмет Општа социологија. У радни однос на Факултету су тих година примљени и они који припадају другој генерацији наставника: Гордана Духачек, дипломирани студент Филозофског факултета Универзитета у Београду, за доцента на предмету Студије рода (2004. година), Раде Вељановски, дипломирани студент Факултета политичких наука, за наставника вештина на предмету Радио новинарство (2005. година) и Гордана Залад, дипломирани студент Филолошког факултета Уни-

верзитета у Београду, за предавача на предмету Енглески језик (2004. година). А 2008. године примљени су Лила Радоњић, дипломирани студент Факултета политичких наука, за наставника вештина на предмету Телевизијско новинарство и Драгован Лазаревић, дипломирани студент Факултета политичких наука, за наставника вештина за предмет Агенцијско новинарство (2008. година). Исте године примљена је и Сања Домазет Даничић (која припада трећој генерацији наставника), дипломирани студент Правног факултета Универзитета у Београду, за асистента на предмету Новинарство у штампи (2008. година).

Четврта генерација отпочиње 2008. године примањем асистената који су дипломирали на Факултету политичких наука: Немања Џуверовић (Студије мира), Марко Тмушић (Економија Србије), Милена Глигоријевић (Социјална психологија, Психологија политичког понашања), Душан Спасојевић (Политичка социологија, Политичка социологија савременог друштва). И у 2009. години примљени су за асистенте дипломирани студенти Факултета политичких наука: Бојан Вранић (Увод у политичку теорију, Политичка култура), Марко Симендић (Историја политичких теорија), Синиша Атлагић (Политички маркетинг), Филип Ејдус (Безбедност Србије), Ана Милојевић (Комуникологија). Те године примљени су и доцент Дејан Миленковић, који је дипломирао на Правном факултету Универзитета у Београду (Јавна управа) и доцент Небојша Владисављевић, дипломирани студент Факултета политичких наука (Политички систем Србије). За асистенте су 2010. године примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука: Милош Хрњаз (Основи међународног права), Јелена Видојевић (Међународна социјална политика), Јелена Лончар (Политичка социологија, Политичка социологија савременог друштва), Никола Бељинац (Савремена политичка теорија), Драгана Станковић (Социјална патологија). За асистенте су примљени и Марина Симић, која је дипломирала Групу за светску књижевност на Филолошком факултету (Теорија културе), Јелена Сурчулија Милојевић, која је дипломирала на Правном факултету Универзитета у Београду (Медијско право

и медијске политике) и Бојан Ковачевић, који је дипломирао на Електротехничком факултету Универзитета у Новом Саду (Политички систем Европске уније). Такође, 2010. године примљени су у радни однос доцент Милош Бешић, који је дипломирао Групу за социологију на Филозофском факултету Универзитета у Нишу (Социологија, Методологија са статистиком) и доцент Јасна Хрнчић, која је дипломирала на Медицинском факултету Универзитета у Београду (Ментална хигијена). У 2011. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Ивана Радић Милосављевић (Политички систем Европске уније), Александра Крстић (Телевизијско новинарство), Александра Угринић (Радио новинарство), Марина Пантелић (Систем социјалне сигурности), Анита Бургунд (Социјални рад са појединцем), Војин Видановић (Социјални развој), Милован Декић (Социологија, Методологија са статистиком). Те године примљена је за доцента Вера Арежина, дипломирани студент Факултета политичких наука (Методологија политичких наука) и асистент Катарина Лончаревић (Студије рода). У 2012. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Душан Вучићевић (Политички систем Србије), Марко Вековић (Политикологија религије) и Александар Милошевић (Међународни економски односи). За асистента је 2012. примљен Дејан Павловић, који је дипломирао на Правном факултету Универзитета у Београду (Основи права). У стални радни однос примљена је 2013. године Јасна Вељковић, у звању доцента, за предмет (Социјални рад са групом). У 2014. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Милан Крстић (Спољна политика Србије), Милица Јевтић (Увод у новинарство, Теорија и техника новинарства), Биљана Ђорђевић (Савремена политичка теорија) и Бошко Француски, за предавача на предмету Енглески језик. У 2015. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Стеван Недељковић (Међународни односи), Иван Станојевић (Савремена политичка економија), Стефан Сурлић (Упоредна политика),

Никола Јовић (Методологија политиколошких истраживања), Дејан Јовановић (Увод у политичку теорију), Лидија Мирков (Реторика, Стилистика), Марија Вучинић Јовановић (Етика социјалног рада) и Сузана Михајловић Бабић (Социјална политика). У 2016. години изабран је за доцента Зоран Весић, за предмет Ментална хигијена и социјална патологија. У 2017. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Милица Јоковић (Политичка антропологија), Марко Недељковић (Односи са јавношћу) и Горан Тепшић (Студије мира). У 2018. години за асистенте су примљени дипломирани студенти Факултета политичких наука Марко Дашић (Међународни односи), Јања Симендић (Основи међународног права), Марко Вујић (Социјална екологија), Деспот Ковачевић (Политичка социологија) и Душан Марковић (Историја политичких теорија).

### 11. Три генерације декана

У протеклом полувековном периоду на челу Факултета измениле су се три генерације декана. Од формирања Факултета политичких наука 1968. године до 1996. године декани су били они који су дошли као наставници и асистенти на Високу школу политичких наука. У периоду од 28 година декани су били редовни професори, укупно њих 11. Први декан био је проф. др Радослав Ратковић, затим су редом на тој функцији били проф. др Најдан Пашић, проф. др Љубисав Марковић, проф. др Обрад Рачић, проф. др Велибор Гавранов, проф. др Јован Марјановић, проф. др Вујо Вукмирица, проф. др Радослав Смиљковић, проф. др Балша Шпадијер, проф. др Данило Ж. Марковић и проф. др Момир Стојковић.

Проф. др Момир Стојковић био је у том првом периоду три пута биран и провео је на деканској функцији шест година. Већина декана провела је само један мандат у трајању од две године. Професор Стојковић био је на челу Факултета управо у моменту распада Југославије и формирања нове државе Савезне Републике Југославије. Био је изузетан

зналац своје области, али и педагог. Оно што га је посебно красило јесу организационе способности, висок ниво дисциплине и одговорности. Водио је Факултет у тешком времену разбијања Југославије и ратова на границама нове државе. Такође, био је у периоду када је отпочео слом једног система, нестајања са сцене једине партије и увођења вишестраначког система, односно партијског плурализма.

Професор Стојковић је својим ауторитетом, али и великом толеранцијом и зналачким умећем вођења дијалога, успео да обузда страсти које су могле, посебно када су у питању идеолошка и политичка опредељења, да изазову сукобе и уруше добре академске односе и обичаје. Унутар институције важили су само критеријуми науке и струке и светог професорског позива. Иако су се у тренутку формирања нових партија многи наставници и асистенти прикључили различитим партијама, професор Стојковић је врло успешно заустављао да њихова лична идеолошка и политичка опредељења дођу до изражаја на Факултету. Чак ни покушај неких чланова академске заједнице да унесу одређене поделе, посебно према националном пореклу, професор Стојковић, али и колектив, није дозвољавао.

Још једна врлина професора Стојковића, наравно и других професора, јесте да је у тешким тренуцима које је држава преживљавала смогао снагу за битну реформу која је модернизовала Факултет политичких наука и уопште политичку науку. Још у школској 1988/89. професор Стојковић отворио је разговоре о модернизацији Факултета и истакао неопходност реформисања наставних планова, посебно увођења нових предмета који су Факултет приближили ономе што се догађало у сличним институцијама у најразвијенијем свету. Измењени план с новим предметима прихваћен је у школској 1992/93, што је омогућило реализацију новог наставног плана у школској 1993/94. години.

После увођења новог наставног плана, декан Стојковић сматрао је да је време да управљање Факултетом препусти некоме из друге генерације наставног особља. Ту његову идеју посебно су помагали највећи научно доказани ауторитети из области

политикологије и међународних односа – академик професор Војислав Становчић, професор Вучина Васовић, професор Милан Матић и професор Доброслав Митровић. Наравно, то су одушевљено подржали млађи наставници и асистенти. Та идеја остварена је 1996. године избором за новог декана професора Вукашина Павловића.

Одлука старијих и искуснијих колега да одаберу проф. др Павловића за челни факултетски положај показала се веома срећним и успешним избором, у најбољем интересу Факултета политичких наука. Управо је професор Павловић на добар и складан начин повезао све оно што је учинила прва генерација са оним што доноси нова генерација наставника, уткавши наслеђени значајан капитал прве генерације – у облику знања, вештина и професорских стандарда – у наставак развоја Факултета. Новим идејама и приступима нови декан је оснажио Факултет на путу модернизације и праћења трендова који су тада доминирали на најбољим универзитетским институцијама у свету. Професор Павловић најбољи је пример човека који је знао и имао и вољу да на прави начин изведе до краја модернизацију Факултета. Он је имао велико организационо и кадровско искуство стечено још у периоду док је студирао и касније на стручним местима у партијским организацијама Савеза комуниста на Универзитету и потом као стручни сарадник у Већу Савеза синдиката Југославије. Такође, његово правно образовање, затим усавршавање на постдипломским студијама на којима је такође био окренут теоријским проблемима, као и добро познавање политичке филозофије, политичке теорије, али и најновијих тема и приступа у политичкој социологији, омогућило му је да током седамдесетих и осамдесетих година прати најмодерније токове у области друштвених и хуманистичких наука и посебно политичке науке.

Током осамдесетих година професор Павловић боравио је у САД као Фулбрајтов стипендиста на постдокторским студијама. У предмет Политичка социологија унео је нове трендове везане за појаву нових друштвених покрета, посебно за омладинске и еколошке покрете преко којих се обнављала утопијска

енергија без које нема визије када је у питању друштвени развој. Такође је ново то што у је оквиру политичке социологије и политичке науке успоставио изучавање грађанског (цивилног) друштва, односно модерни концепт који треба да да одговоре на сложене односе у савременим друштвима. Управо је професор Павловић у том периоду утемељивао концепт цивилног друштва у Југославији. Може се рећи да је он данас класик изучавања нових друштвених покрета и цивилног друштва, посебно значаја еколошке проблематике за друштво и политику. Боравак током осамдесетих година у САД, али и у Великој Британији, племенито се код професора Павловића завршио у упознавању значајних имена друштвених наука у тим друштвима и државама и његове личне везе и углед који је стекао показале се касније благотворним за позиционирање Факултета политичких наука у измењеним ситуацијама насталим у раздобљу постиндустријског друштва и појаве постмодерне.

Професор Павловић имао је не само научну него и грађанску храброст да се одупре било каквом утицају политике или неких других спољашњих сила које су намеравале да институцију узму под своје. Он је преузео деканско кормило у тешко време унутрашњег политичког живота у Србији – у тренутку грађанских и студентских протеста који су отпочели у новембру 1996. године и трајали до почетка априла 1997. године. Био је међу ретким деканима Универзитета у Београду који је иступао пред студентима на њиховим великим скуповима на платоу испред Филозофског факултета и јавно подржао њихове захтеве. Један од захтева био је и смена ректора Универзитета у Београду који се није удостојио да прими студенте, још мање да им се придружи. Тада је професор Павловић стекао велики углед на Универзитету у Београду, не само код колега који су имали критички однос према тадашњој политици и њеним погубним последицама по друштво, већ и код студената. На тај начин он је демонстрирао и показао да факултети и Универзитет треба да буду добро интегрисана заједница професора и студената.

У том првом тешком мандату професор Павловић успео је да води Факултет на најбољи начин и да прошири његову модернизацију. Освета која је стигла Универзитету у мају 1998. у облику Закона о универзитету, који је у суштини био антизакон јер је тешко нарушавао аутономију и факултета и универзитета, односила се и на декана Павловића. Професору Павловићу је те године истицао мандат декана. На изборима за новог декана у мају 1998. године поново је предложен за наредни мандат од две године, али је усвојени закон зауставио колектив тако што је онемогућио састанак Савета факултета који је требало да потврди предлог Наставно-научног већа и донесе коначну одлуку о реизбору професора Павловића. Према новом закону, декане Универзитета у Београду именовала је Влада, по кратком поступку на седници Владе.

Још једна велика освета за студентске протесте и подршку 3.500 наставника и асистената Београдског универзитета студентским захтевима управо је извршена над наставницима овим антизаконом. Оно што је у тој освети било тешко, а што је било и неуставно, јесте приморавање запослених да поново потпишу Уговор о раду. Овај закон прописао је раскид претходног уговора и налагао поновни пријем наставника у радни однос. За новог декана извршна власт је поставила професора др Владимира Штамбука, независно од изборне воље наставног колектива Факултета. Декан је по овом закону имао велика овлашћења, укључујући то да је могао да на Факултет запосли напосто оне који су конкурисали, чак и ако стручна комисија одбаци њихову кандидатуру, а не оне које та комисија предложи и предлог образложи у написаном реферату. Такође, имао је законско овлашћење да уреди Наставно-научно веће Факултета онако како му одговара. Штамбук је искористио ту могућност именујући 14 чланова колектива уместо дотадашњег састава Наставно-научног већа, изабраног на основу претходног Закона о универзитету, али и добрих обичаја давно успостављених на Универзитету. Његово велико ограничење, међутим, састојало се у томе што је могао да буде постављен на једној седници Владе, а да је, уколико не би реализовао оно



што се од њега очекује, владајућа врхушка могла да га разреши већ на наредној седници Владе.

Неспорно је да је професор Штамбук искористио нешто од онога што му је омогућавао тај закон који је увео велику узурпацију у академску заједницу универзитета.

Он ипак није битно пореметио односе у факултетској заједници. Као прво, није дао отказ четворици наставника и једном асистенту који нису потписали Уговор о раду јер су сматрали да је то велико понижење (професори Смиља Тартаља, Ратко Божовић, Чедомир Чупић и Милан Подунавац и асистент Јасмина Глишић), пошто су претходно били изабрани за одређени период, а редовни професори трајно. Декан Штамбук, могао је, према новом Закону о универзитету, да оне који нису потписали Уговор о раду искључи из наставе и прекине им радни однос. Успостављање принципа избацивања људи, међутим, увек је опасно ако се прихвати из идеолошких и политичких разлога. Једини начин када неко губи радни однос јесте тешко огрешење у оквиру радног процеса, односно да је довео у питање поштовање професионалних стандарда или ако се кривично огрешо, што за собом повлачи губљење радног односа. Избацивање по идеолошкој или политичкој основи успоставило би погубну праксу да свако ко доспе на власт може да произвољно злоупотреби функцију тако што ће се обрачунавати из личних разлога с неким с киме није у добрим односима, подводећи то под идеолошке и политичке разлоге. Управо је на овом питању професор Штамбук показао да није спреман да злоупотреби своју функцију јер четворо наставника и једног асистента који нису потписали уговор није искључио из академске заједнице. Независно од професора Штамбука, професори који су тада били амбасадори СР Југославије, у Москви професор Данило Ж. Марковић и у Бечу професор Радош Смиљковић, забринуто су пратили то што се дешавало са новим законом и на изузетно људски, али и високо академски начин, саветима и порукама, захтевали и од једне и од друге стране да се клоне исхитрених потеза и одлука. У томе их није омела ни чињеница да су ова два професора била дубоко

везана за врх тадашње власти, не само функцијама (пре тога је професор Марковић био у два мандата министар просвете и у једном мандату потпредседник Владе Републике Србије, а професор Смиљковић налазио се на високим партијским функцијама, најпре у Савезу комуниста Београда и Србије, а потом и новоформиране Социјалистичке партије) него и личним пријатељством са тада најзначајнијим људима на власти у Србији. Када је у питању Факултет, они су се издигли изнад идеолошко-партијских и личних веза и тражили начин да заштите унутрашњи живот академске заједнице и институције. Тако је професор Марковић забринуто поручио неким колегама да учине све да спрече прекид радног односа са онима који нису потписали уговор. Још јаче су биле поруке професора Смиљковића, који је из Беча, посредством једног професора, замолио колеге који нису потписали уговор да случајно сами, због огорчења, не напусте Факултет. Та њихова племенита и високо професионално одмерена улога заслужује да буде запамћена како се чува институција и како људи у оквиру институције треба да се односе једни према другима у тешким временима. Ово је пример како би требало и убудуће запослени у академској заједници Факултета политичких наука да се понашају у међусобним односима, али и да чувају институцију од свега онога што би могло да је изнутра и споља урушава. Другим речима, увек ће бити несугласица, трзавица, сукоба по разним основама, али постоји граница преко које не сме да се пређе, јер би то потпуно затровало и уништило унутрашњи живот у академској заједници. Зато је потребно да се у заједници људи ослањају на довољно разборите, добронамерне, на оне који су спремни на толеранцију, дијалог, изнајажење решења која ће сачувати институцију од било какве опасности, а самим тим и појединачне чланове институције.

Једна од сенки у периоду док је био декан Факултета политичких наука Владимир Штамбук везана је за професора Данила Ж. Марковића. Пре истека мандата на место амбасадора Савезне Републике Југославије у Москви професор Марковић је повучен током 1999. године. Када је вратио на Факултет

испунио је услове за пензионисање, али је имао право да добије две године продужетка. Декан Штамбук није услишио његову молбу и одлучио је да га пошаље у пензију. Професор Марковић узео је своју радну документацију и однео је на Учитељски факултет Универзитета у Београду који га је примио у радни однос, односно омогућио му да још две године ради како је то законски омогућено. Док је био министар просвете, али и потпредседник Владе Републике Србије, током деведесетих година учинио је, када је у питању образовни систем, два добра решења: прво, повратио је у образовни систем гимназије, које су реформом из 1974. године претворене у средње школе са струковним усмерењима; и, друго, свим педагошким академијама које су биле двогодишње омогућио је да постану високообразовне четворогодишње институције и на тај начин их изједначио са осталим факултетима у оквиру високог образовања. Педагошке академије постале су учитељски факултети. То његово добро дело ценили су са учитељских факултета и на добар академски начин изашли су му у сусрет да искористи законско право о продужењу радног односа. Овај пример показује нешто што није смело да се према добрим академским обичајима догоди професору Данилу Ж. Марковићу на Факултету политичких наука.

Друга добра страна онога што је Штамбук урадио јесте то што је довео више нових чланова колектива по кратком поступку који није уобичајан за универзитетску процедуру и академске обичаје. Он је довео већину оних који су задовољавали све научне и педагошке критеријуме за наставни позив. У радни однос примљен је Милан Јовановић из Института за политичке студије, на предмет Политички систем Југославије. Јовановић се већ научно показао и доказао као изврстан познавалац теорија избора и изборних система, али и одличан емпиријски истраживач изборних процеса који су обављани током деведесетих година у Југославији. Такође, примљен је у радни однос и правник Владан Кутлешић у звању доцента, за предмет Основи права. Примљен је и један од најталентованијих и најперспективнијих дипломираних студената Одељења за филозофију

Филозофског факултета Универзитета у Београду Часлав Копривица из Института за филозофију у звању асистента, на предмету Филозофија, Бошко Телебаковић из стручне службе Ректората са потребним квалификацијама за доцента, на предмету Филозофија, затим изврстан познавалац међународног права, дипломирани студент Правног факултета Сања Степановић за доцента, за предмете Међународно приватно право и међународно привредно право, психолог Тамара Џамоња Игњатовић за доцента, на предмету Психологија личности, и предавач енглеског језика Мирјана Милановић. Сви доведени наставници и асистенти су претходним научним радом испуњавали критеријуме за наставни позив. С њима је и у том неповољном тренутку Факултет политичких наука био на добитку.

Доношење овог закона могло је тешко да наруши тадашње, али и будуће односе на Факултету и да уведе нешто што би било изузетно опасно, избацивање људи на основу идеолошког или политичког опредељења. То се није десило иако је било неких трзавица, више на основу личне нетрпељивости.

Тај период није дуго трајао јер је већ у јесен 2000. године власт пала на таласу грађанског протеста и професор Вукашин Павловић поново је изабран за декана. И у периоду тих великих политичких и друштвених промена он је на најбољи начин оснажио све најбоље што треба да краси академску заједницу и живот у њој. Од 2001. до 2003. године на Факултет политичких наука доведено је неколико истакнутих научника и професора, посебно са института, али и факултета Београдског универзитета. Тако је 2001. године из Института друштвених наука примљена угледни социјални психолог Мирјана Васовић, за предмете Социјална психологија и Психологија политичког понашања, затим доказани истраживач јавног мњења и утемељивач изучавања политичког маркетинга Зоран Славујевић, такође из Института друштвених наука, за предмет Политички маркетинг, Предраг Симић из Института за међународну политику и привреду, за предмет Спољна политика Југославије, професор Јелена Ђорђевић са Дефектолошког факултета, за предмет Теорија

културе, научни саветник Слободан Самарџић из Института за европске студије, за предмет Европска унија, један од најбољих познавалаца и истраживача цивилно-војних односа Мирослав Хаџић из Института друштвених наука, за предмет Глобална и национална безбедност, Радмила Накарада из Института за европске студије, за предмет Студије мира, Ненад Кеџмановић са Учитељског факултета у Београду, некадашњи декан Факултета политичких наука у Сарајеву и ректор Универзитета у Сарајеву, за предмет Основи политичких наука, Љубинка Трговчевић Митровић из Балканолошког института Српске академије наука и уметности, за предмет Савремена историја, и Јован Теокаревић из Института за европске студије, за предмет Савремени политички системи.

У другом мандату професора Павловића, у периоду од 6. октобра 2000. године када га је Наставно-научно веће поставило за председавајућег, отпочиње још једна фаза изузетно битна за развој Факултета политичких наука. Одлуком председавајућег Наставно-научног већа професора Павловића, 9. октобра 2000. године успостављен је Кризни штаб, чији је задатак била смена претходне управе са деканом Владимиром Штамбуком на челу и обезбеђење нормалног функционисања Факултета политичких наука у школској 2000/1. години. На седници Наставно-научног већа 6. октобра одлучено је да седници председава професор Павловић, заједно са професором Вучином Васовићем и професором Илијом Вујачићем. Председавајући су овлашћени да формирају Кризни штаб који ће сменити претходну управу и поставити нову привремену управу. На целом Универзитету једино је Кризни штаб Факултета политичких наука Универзитета у Београду 9. октобра 2000. године, на основу одлуке председавајућег, извршио смену тако што су са дотадашњим деканом професором Штамбуком потписане 22 одлуке о примопредаји дужности. Председник Кризног штаба проф. Чедомир Чупић истог дана предао је нову управу одлуке о примопредаји и одлуку којом је нова управа примила дужност. То је једини случај на Универзитету где је уз писане материјалне доказе извршена примопредаја. То ће бити изузетно значајно

у моменту када је на Европском ректорском скупу у Берлину изречен став да је на Београдском универзитету извршена велика узурпација са кризним штабовима на незаконит начин. Ова документација са Факултета политичких наука биће на следећем састанку ректорске конференције у Грацу у Аустрији прихваћена као задовољавајући материјални доказ да на Универзитету у Београду није било насилног чина смене претходних управа.

Професор Павловић ће бити вршилац дужности декана од 9. октобра 2000. до 30. септембра 2001. године. У мају 2001. године професор Павловић изабран је за декана за школске године 2001/2. и 2002/3. У том периоду обављено је још значајно побољшање наставног плана и програма, као и наведено довођење изузетно значајних кадрова из три института у Београду. У новом мандату професор Павловић дао је идеју и план да се Факултет модернизује не само у наставно-научном и педагошком смислу већ и да се на један нови функционалнији и проширенији начин среди и опреми зграда Факултета. Он је тада успео да из европских фондова Република Србија добије новац за просторно сређивање факултетског здања ради побољшања квалитета наставе. Успео је да од амбасаде САД добије опрему за модеран и квалитетан радијски студио где су се студенти обучавали практично за овај медиј. Професор Павловић је у том периоду добио и један од изузетно значајних и повољних аранжмана, али преко тога и велику част и за Факултет политичких наука и Београдски универзитет, да предаје на једном америчком универзитету два семестра на броду који је обилазио планету. Он је био један од ретких професора из Европе који су учествовали у овом пројекту.

Једна од врлина коју треба истаћи, а која је демонстрирана после петооктобарских промена 2000. године у Србији, јесте да тадашња управа, али и академска заједница, нису показале било какву идеолошку и политичку острашћеност или реваншизам према наставницима који су били на високим местима у претходној власти. Идеолошка и политичка опредељења нису битна за академску заједницу јер она припадају појединачној приватности и личном

избору. За факултет нису битна нечија уверења и убеђења већ само педагошки стандарди и критеријуми, као и вредносна и морална култура коју захтева свети професорски позив. Тако, на пример, професори Радош Смиљковић и Балша Шпадијер, који су били део претходне власти, када су се по истеку амбасадорског мандата вратили на Факултет, нису имали никакве последице. Факултет их је дочекао као што и налажу добри обичаји, као професоре којима треба омогућити да се баве својим основним позивом. Обојици професора продужен је радни однос онако како је закон омогућавао. Ово је пример како треба да се ваљано понаша академска заједница да не би уносила у себе страсти које не припадају науци и професорском позиву.

Одмах после октобарских догађаја Факултет се широко отворио према свима који могу да дају допринос настави, али и научноистраживачком раду. Тако су позивани да држе предавања и учествују на трибинама и некадашњи професори Филозофског факултета у Београду који су због дешавања 1968. године једним лекс специјалис законом 1975. искључени из универзитетске наставе и раскинут им је радни однос. Међу тим честим гостима Факултета били су професори Загорка Голубовић, Драгољуб Мићуновић, Светозар Стојановић, Триво Инђић. У комисијама за одбрану докторских теза учествовао је такође академик професор Љубомир Тадић, један од осморо прогнаних са Београдског универзитета.

Први декан после професора Павловића у другој генерацији декана био је професор Мијат Дамјановић. Он ће на функцији декана остати један мандат, од 2003/4. до школске 2004/5. године. Потом је изабран професор Милан Подунавца, који ће остати на функцији декана два мандата. У међувремену је измењен Закон о универзитету и према новом закону декани се бирају на три године. Нови декан, према новом закону, професор Илија Вујачић, изабран је 2009. године и остаће два мандата, до школске 2014/15. године. По повратку с пута око света на броду, професор Павловић је прихватио молбу колектива да буде продекан за развој у два мандата професора Подунавца. У том периоду он ће

обавити један од најзначајнијих задатака произашао из државне обавезе, да се универзитет прилагоди болоњском начину извођења наставе, односно да наставне планове и програме прилагоди критеријумима Болоњске декларације. Као продекан за развој професор Павловић ће, заједно с професором Вујачићем, припремити наставни план и програм и акредитовати Факултет према болоњским критеријумима. То ће бити обављено у школској 2007/8. години, а нове генерације студената Факултета политичких наука почеће наставу према болоњским критеријумима и новом акредитованом наставном плану и програму у школској 2008/9. години. У време док је декан био професор Вујачић, у његовом другом мандату, 2014. године је по истеку прве акредитације обављена реакредитација. Према тој реакредитацији, њена примена отпочеће у школској 2014/15.

После 19 година на месту декана наступила је генерацијска смена. Друга генерација декана Факултета политичких наука окончава период у којем је била на челу Факултета и у школској 2015/16. управљање преузима представник треће генерације декана: у мају 2015. године на седници Наставно-научног већа за декана је изабран професор Драган Симић. Професор Симић, који припада трећој генерацији наставника Факултета политичких наука, стекао је углед научним, педагошким и организационим способностима. Као професор међународних односа учествовао је у развоју дисциплина из области међународних односа, односно успоставио је нове дисциплине. Он је успоставио добру сарадњу с најбољим научницима, али и људима из дипломатије и омогућио студентима Факултета политичких наука да прошире знања и искуства. Професор Симић је низ година био директор Центра за студије Сједињених Америчких Држава и његова врлина је што је тај центар не само утемељио него и развио, и научно и педагошки. Професор Симић боравио је на студијском постдокторском усавршавању у САД као Фулбрајтов стипендиста у школској 2003/2004. Доласком професора Симића на чело Факултета још више је отворена сарадња са најпознатијим научни-

цима и професорима познатих америчких универзитета и института, али и са европских, руских и далекоисточних универзитета и института. Факултет је отворен и за долазак више премијера и истакнутих руководилаца међународних институција и организација. Посебно су за студенте драгоцени сусрети са страним амбасадорима у Београду.

У првом мандату професор Симић је пружио шансу свим члановима колектива да остваре креативне иницијативе. То се посебно односи на формирање нових центара на Факултету. На седници Наставно-научног већа у мају 2018, управо у години обележавања 50-годишњице Факултета, професору Симићу дата је част и одговорност да ову академску заједницу води и у првим годинама после 50 година постојања Факултета политичких наука. Иако је челну позицију на Факултету преузео у периоду велике економске кризе и државних мера које су довеле у питање ново запошљавање, професор Симић је успео да освежи Факултет с неколико нових кадрова, већином најбољих студената Факултета.

Факултет политичких наука после оног првог отварања према свему набољем у оквиру друштвених и хуманистичких наука на факултетима и институтима, прилично се затворио у периоду после 1974. године. У том периоду већином су примани бивши студенти као асистенти и они су уносили нови дах и дух, али и свежину, у наставни процес. Наравно, то је било појединачно и на једном броју предмета, али то је одржавало развој Факултета у најбољем значењу и смислу. Прве економске и друштвене кризе које су захватиле Југославију од половине осамдесетих година и потом се у наредном периоду продубљавале, да би на крају уследило разбијање Југославије и настанак нових држава на њеној територији. Био је то и период осеке доласка нових људи на Факултет. Наравно, контакти су одржавани, али смањеног обима. Реформа наставног плана и програма, који је почео да се реализује у школској 1993/94. године, отворила је Факултет према споља, и према Универзитету и према институтима. Већ у школској 1996/97, када је изабран за декана професор Вукашин Павловић, укључен је хонорарно један број спољних сарадника

са факултета Београдског универзитета. У настави са Филозофског факултета укључује се професор Ђуро Шушњић, после 2000. године у настави гостују и историчар Никола Самарцић, социолог Триво Инђић, етичар Јован Бабић, етнолог Драгана Антонијевић, социолог Анђелка Милић. С Правног факултета у Београду у настави учествују професори Коста Чавошки, Радмила Васић и Јовица Тркуља, а с Правног факултета у Крагујевцу професор Радован Вукадиновић. Такође, укључен је већи број виших научних сарадника и научних саветника из института. Тако су из Института за европске студије у настави укључени Ђуро Ковачевић, Слободан Самарцић, Радмила Накарада и Мирослав Прокопијевић. Из Института друштвених наука Зоран Славујевић и Владимир Гоати. Из Института за политичке студије Живојин Ђурић. После политичких промена у октобру 2000. године Факултет се потпуно отвара за многе професоре са других факултета Универзитета у Београду, посебно Филозофског, Правног, Економског и Филолошког. Са Економског факултета укључен је у наставу за предмет Међународни економски односи професор Иван Вујачић. Вујачић је био и амбасадор Републике Србије у САД од 2002. до 2009. године. У настави као гостујући предавачи учествују и научни сарадници, виши научни сарадници и научни саветници Института друштвених наука, Института за међународну политику и привреду и Института за европске студије. Такође, гостују и многи експерти, посебно за међународне односе и спољну политику, из Министарства спољних послова. Долази и један број професора са страних универзитета на основне студије и још много више на магистарске, специјалистичке, мастер и докторске студије. Успоставља се сарадња са иностраним универзитетима која подразумева и размену гостовања професора са тих универзитета. То је посебно реализовано у оквиру британских и аустријских универзитета, као и универзитета САД. Појединачно гостују и професори и научници из Немачке, Француске, Шпаније, Италије, скандинавских земаља, али и из земаља окружења. Овим отварањем Факултет је омогућио не само сарадњу са значајним високообразовним

институцијама из развијених земаља већ и проширивања знања и приступа када су у питању студенти и уопште развој научно-истраживачког и педагошког рада на Факултету. Још у време Високе школе политичких наука, 5. јануара 1968. године донесена је одлука о формирању Института за политичке студије. По формирању Факултета политичких наука, Институт је регистрован као радна јединица Факултета. Институт се 1980. године издвојио из Факултета политичких наука и постао засебна институција у складу са Законом Републике Србије о институтима. Факултет је већ седамдесетих година имао одређене центре, али после 2000. године они ће се умножити и развити и покривати не само оно што су друштвени проблеми већ и региони и земље. Први је формиран Центар за међународне студије 1968. године, одмах по оснивању Факултета политичких наука. Центар је престао са радом 2002. године. Потом је формирано осамнаест центара.

## 12. Достигнућа и поруке

У протеклом периоду од 50 година постојања Факултета политичких наука, поред јасно и прецизно дефинисаних смерова, утемељено је и неколико предметних и проблемских вертикала: политиколошка, филозофска, економска, правна, социолошка, антрополошка, културолошка, комуниколошка, психолошка и филолошка. У оквиру ових темељних наука понуђене су нове научне дисциплине, у неким више, а у неким мање, али довољно да се студенти упознају и стекну знања битна за струке. Такође, током времена полако су развијане и изузетно значајне вештине, посебно за два смера: Новинарски и Социјални. Из угла наука и дисциплина Факултет политичких наука је факултет интердисциплинарности. Факултет је управо на самом почетку тако и постављен. И наука и стварност потврдиле су да се друштвене појаве, односи, проблеми и теме могу само интердисциплинарно обрадити, разумети и објаснити.

Факултет политичких наука био је претеча таквог приступа на Универзитету у Београду. Факултет

је примером показао да су студенти имали могућност да стекну знања из филозофије и из других друштвених и хуманистичких наука и дисциплина и, наравно, оно што је у центру и што је циљ, а то је политичка наука. Политичка наука опремљена знањима и искуствима других друштвених и хуманистичких наука, заједно са развијеном филозофском културом, омогућава формирање људи за струке, за науку, али и за свети професорски позив.

Досадашње дипломиране генерације на свим степенима Факултета, од основних до магистарских, специјалистичких, мастер и докторских студија, дале су врхунске резултате тамо где су радиле. У протеклих 50 година дипломирани студенти Факултета политичких наука доминирали су у медијском простору, односно били су изузетни новинари у оквиру свих медија, штампаних, агенцијских и електронских. Такође, студенти су се потврдили и у оквиру међународних односа. Многи од њих доспели су на највише каријерне положаје у дипломатији, места амбасадора, министара саветника, на остале дипломатске позиције, док су се поједини исказали као експерти различитих међународних дипломатских мисија. Као политиколози потврдили су се посебно као изузетно стручни на свим нивоима државне организације, али и у оквиру партијског живота, као и у административним службама државних или јавних служби. Многи од студената Факултета политичких наука завршили су као изузетни стручњаци, научници и педагози у образовном систему, формалном и неформалном. Доста њих је завршило на факултетима, вишим школама, народним и радничким универзитетима, али и у академијама, војним и полицијским. Велики број професора и бивших студената заузимао је и најодговорније функције у држави. Најчешће као министри у владама, приличан број потпредседника влада и један премијер. Такође, на челу два министарства спољних послова Србије и Црне Горе управо се у данима прославе педесетогодишњице налазе два студента који су били најбољи у својим генерацијама.

Факултет је у 50 година постојања добио и велику част од највеће и најзначајније академске

институције у Србији – Српске академије наука и уметности, да његов професор Војислав Становчић буде изабран за академика. То није признање само професору Становчићу већ и Факултету, али и шире политичкој науци која је преко Факултета показала резултате и доказала да се може равноправно прикључити достигнућима које су дале друге науке у корпусу друштвених и хуманистичких наука. И Универзитет у Београду одао је 2013. године признање Факултету политичких наука изабравши на предлог Факултета Вукашина Павловића за професора емеритуса.

У овом тексту побројане су врлине и мане, светле и тамне стране Факултета и факултетске академске заједнице, али и у одређеној мери приказана драма у којој бољи карактери на Факултету нису дозволили да се слабији, рђави, размахну и гурну ову академску институцију у бездан искључивости и глупости. Такође, успевали су да колико-толико зауставе лоша осећања која би повремено као тамни облаци прекрила заједнички живот на Факултету и из себе испуштала опака осећања као што су завист, мржња и пакост. Наравно, њих је било и биће их, али ако мудрост, разборитост, одговорност и ослоњеност на свети професорски позив буду стално присутни она се никада неће моћи наметнути и

заједницу отровати. Посебна виталност, изузетно значајна за науку и професорски позив, везана је за истину. На Факултету би увек превладало гледиште окренуто не према апсолутној или релативној истини већ према оптималној истини о стварности. За оптималну истину потребни су ваљани докази и бољи аргументи. Факултет ће, као и друштво, али и неки преовлађујући трендови на планети, морати да спречавају голи прагматизам и техницизам да сасуше мисао, угуше машту и доведу у питање инспирацију.

Нека Аристотелова порука о политици као краљевској науци обавезе садашње и будуће генерације професора и студената; нека Кантово звездано небо и морални закон у нама буду мера за уређење живота и у академској заједници и у друштву; нека Хегелова Минервина сова, као симбол мудрости, упућује и појединце и заједницу на разборитост у деловању, понашању и односима; и нека Паскалов парадокс опомиње да све што припада животу има бар две стране, а најчешће више, да се не би завршило у глупости, лудости, охолости, искључивости и затворености, већ у отворености, разумевању, уљудности, одмерености, одговорности, односно у бољој и лепшој човечности.





СЕЋАЊА



ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА



Проф. др Радош Смиљковић

## УТЕМЕЉЕЊЕ СТУДИЈА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ И ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Изучавање политичких наука има у нас релативно дугу историју, мада се везује за оснивање Високе школе политичких наука 1960. године која се, осам година касније, трансформисала у Факултет политичких наука и интегрисала у Универзитет у Београду. Када ово кажем полазим од чињенице да су наши први факултетски образовани људи стицали знатно раније знања из политичких наука на страним, углавном западним универзитетима. Онда су настали да их даље развијају и обогаћују у друштвено-политичкој пракси Србије. Превасходно у државној управи, али и на другим местима, укључујући и затворе. У њима су најчешће своја знања усавршавали левичари, попут Светозара Марковића, Филипа Филиповића, Туцовића и др. Касније, у време Краљевине Југославије, Моша Пијаде и Родољуб Чолаковић постали су симболи политичких универзитета у затворима.

У овом контексту треба подсетити на њихову улогу у модернизацији партијско-политичког живота у Србији деветнаестог века. У то време настајале су политичке партије по угледу на Запад. Али, не треба губити из вида да је већ увелико бујао партијско-политички живот у Србији. Борба за освајање власти, између присталица династија Обреновића и Карађорђевића, била је врло сурова. Већ крајем века десница увелико прогања зачетке нове левице у Србији.

Између два светска рата партијско-политички живот је брзо постао још суровији, што је било у складу са социјално-политичким променама. Стварање вишенационалне државе унело је у партијско-

-политички живот још више компликација и сурових сукоба. Краљевско-буржоаска власт примењивала је сурова средства против оних који су тражили своја права и правду. На удару су били, на првом месту, левичари, а међу њима комунисти.

У борби за власт политичке партије нису стизале да обрате дужну пажњу на политичко уздизање својих чланова, чак ни кадрова. Између два рата све се завршавало у виду партијских одлука у функцији освајања и вршења власти. Старе партије су слале понеког од својих руководећих чланова на партијско-политичко школовање на Запад. Али, та школовања су имала инструктивни карактер и као таква кратко трајала.

Између два светска рата Коминтерна је у Москви успела да развије партијско-политичко образовање за руководеће кадрове комунистичких партија у свету. Мање-више сви челни људи у партијама пролазили су кроз краће или дуже школовање. У Коминтерни је био развијен и научно-истраживачки рад. Креатор таквог рада у функцији улоге партија и власти био је Лењин, који је још на почетку Бољшевичке револуције штампао више књига у функцији припрема партијских кадрова за освајање и вршење власти.

На десници, на Западу је најдаље у овоме отишла Хитлерова Национал-социјалистичка партија. Она је развила прави систем партијско-политичког школовања од врха до основних организација. На врху је била централна партијско-политичка школа која је носила име Адолф Хитлер. Што се тиче других десних партија на Западу, демохришћанске су биле

без премца. Фактички, црква је пружала специфичну врсту школовања у функцији политичких партија деснице.

### 1. Партијско-политичко образовање

Политички живот у коме се шири круг учесника који треба да представљају субјекте политике тражио је од почетка знања из домена политике. Дотадашња искуства су довела до сазнања да уколико чланови партије не располажу политичким знањима, не само основним компонентама партијске и државне идеологије, пре или касније постају обични војници, извршиоци наредби партијско-политичких господара. У време рата и револуционарног освајања власти то даје резултате. Али на дужи рок, поготову када се решавају питања државне изградње то, пре или касније, почиње да смета. Ако се вратимо искуствима из прошлости демократских и етатистичких друштава врло брзо ћемо се уверити чему и коме су служиле масовне партије. Антоније Исаковић је у свом последњем роману о комунистичком господару у нас то најбоље представио. Уосталом, слична је ситуација и сада. Али то не значи да партије треба да се свде на мале групе које, пре или касније, окупирају материјални интереси. Зато је било неопходно развијати политичке науке које ће отворати нова сазнања и проналасити одговоре у политичкој и друштвеној пракси.

Партијско-политичко образовање је стицано на разне начине: индивидуално, у мањим групама окупљеним око заједничких идеја и руководилаца. Тако су то радили млади левичари са Истока током свог школовања у Швајцарској, Француској и у још неким земљама Запада. Када је формиран СССР, Лењинска школа у Москви убрзо је постала светски центар за школовање партијских кадрова. Код нас су се на сличан начин образовали и школовали комунисти. Између два рата затвори су постали комунистички универзитети. Моша Пијаде је у Забели превео Марксов „Капитал” заједно са Кепом Давидовићем и Родољубом Чолаковићем.

Када су комунисти освојили власт у Југославији одмах се наметнуло питање стварања нове владајуће елите. Како организовати политичке школе које оспособљавају појединца да активно учествује у партијском и државном одлучивању. Треба имати у виду да су власт освојили радници и сељаци предвођени комунистима. Њима су била неопходна политичка знања за реализацију политичког система социјализма.

У нас је после рата најдуже радила Виша партијска школа „Ђуро Ђаковић (1945–1944), затим Институт друштвених наука (1948–1953). Ове институције представљале су у то време једну врсту највише политичке школе за припремање кадрова за рад у области просвете и образовања, за рад у научно-просветним установама.

„Увођење самоуправљања, оријентација на развој социјалистичке демократије и нова улога партије тражили су промене у програмима и методама политичких студија”, каже Влајко Беговић, директор-оснивач Високе школе политичких наука. „Требало је превазићи руководећу, односно командујућу улогу КП. Партијске политичке школе старог типа биле су укинуте на савезном нивоу, што је представљало први корак ка увођењу новог система друштвених односа. Требало је на тој линији изградити нови програм и метод студија. По републикама су и даље одржавани партијски курсеви на којима је великим делом задржан стари програм допуњен актуелном политиком и стари метод студирања. То су обично била предавања из марксизма-лењинизма, посебно из политичке економије, затим кратки преглед историје, програма и деловања КПЈ, односно СКЈ, наша унутрашња и међународна политика, упознавање са принципима, организацијом и функционисањем нашег друштвено-политичког система.”<sup>1</sup>

Партијско-политичко образовање се повезује са улогом партије у конкретним друштвено-историјским условима. Пошто је педесетих година уведена социјалистичка самоуправна демократија, Савез

<sup>1</sup> Влајко Беговић, Школовање политичких кадрова, Факултет политичких наука, Београд, стр. 21.

комуниста Југославије усвојио је 1958. године нови програм из ког су произлазиле обавезе за кадровске промене у државној управи како би се нови друштвенополитички систем увео у праксу. Из тога је проишла потреба за систематским школовањем политичких кадрова ради извршавања нових задатака који су били у функцији напуштања државно-статистичког управљања. Нова улога партије и развој социјалистичке самоуправне демократије захтевали су промену старог политичког кадра у државној управи и партијским форумима. Старо је правило да исти генерали не могу успешно да воде све ратове.

## 2. Судари нове концепције политичког школовања и реалности

У ЦК СКЈ се годинама расправљало о томе какво партијско-политичко школовање треба увести. Проучавана су искуства других партија и држава у Европи. Закључено је да треба основати Високу школу политичких наука и у њој афирмисати нови тип политичког и научног припремања и школовања појединаца који треба да чине језгро политичких кадрова у свим областима државног и друштвеног живота.

Руководиоцима Високе школе политичких наука били су на располагању најумнији и најодговорнији људи из целе Југославије. Сваки централни комитет одабирао је међу млађим људима који су били на функцијама појединце који желе и могу да наставе због рата прекинуто школовање.

Као асистент и предавач од првих дана рада Школе сећам се расправа о појединим темама у оквиру којих су појединци износили своја запажања о појединим високим републичким и савезним руководиоцима. Већина њих тешко напушта старе навике из илгале, рата и револуције. Довољно је подсетити да су у неким републикама огромну већину чинили неписмени људи. У време када се ратовало и рушило старо то није толико сметало колико у време када је успостављан нови економски и политички систем.

Усвојена политика се од самог почетка сударала са суровом стварношћу. Наши кардови нису свугде успевали да се снађу у проналажењу путева и метода за стварање нових друштвених односа. Мора се имати у виду да су многи вукли за собом обавезе које су морали да прихвате у ранијем периоду. Неке још у рату и првим годинама увођења социјалистичког система.

Поред осталог и због тога настава на Високој школи политичких наука морала је бити другачија у односу на класичне факултете. Стога су класична предавања сведена на минимум. Афирмисан је индивидуални рад и рад по групама. Професори су објективно у великој мери допринели бржој припреми асистената и других млађих наставника. Услов за стварања новог типа школе био је да се сви трансформишемо у студенске другове са којима заједно учимо. Студенти из тих првих генерација су то и очекивали.

Конципирани програм и методи студија на Школи нису могли доследно да се реализују. Превасходно зато што студенти и професори нису били за то припремљени. Неки својим нивом образовања, неки старим навикама, а професори због навикнутости на старе класичне методе – предавање, испит и крај. У том контексту најтеже је било то што неке научне области нису биле још укључене у факултетске програме. Политичке науке у нас још нису биле довољно развијене тако да се на Школи морао обављати пионирски рад на изградњи система успостављања политичких наука као научне дисциплине. Посебна брига била је како их утемељити на марксистичкој основи.

Таква ситуација са наставним програмом и методама помогла је млађим наставницима, асистентима да се развију у способне научне истраживаче, професоре и друштвено-политичке раднике. Не треба заборавити да су, како међу студентима тако и наставницима и асистентима, млади људи били из свих крајева Југославије. Заједничким радом на развијању политичких наука и метода успостављане су везе које су добродошле у дугорочној сарадњи. У том контексту бих подсетио на своје студијске

боравке на свим државним универзитетима. Само у Љубљани сам провео месец дана. Сарађивао са тада најпознатијим нашим социологом проф. др Жеом Горичаром и словеначким филозофом-марксистом Борисом Зихерлом.

Концепција развоја студија политичких наука оријентисана је на компоненте које су остале доминантне и после свих промена кроз које је прошао развој Високе школе и Факултета политичких наука. На првом месту је повезивање наставно-научног процеса и његових садржаја са потребама друштвене праксе и конкретних друштвених потреба. Зато је било потребно непрестано иновирање наставних програма. Оваква оријентација подразумевала је да ће свршени студенти наставити да врше руководеће функције у држави и свим областима друштвеног живота

Таква концепција је тражила потпуно нову позицију наставе и методе њеног извођења. Класична шема распоређивања научних дисциплина у наставне предмете и метода њиховог преношења на студента напуштена је у корист груписања наставне грађе у три посебна подручја.

### 3. Три наставна подручја

Најтеже је било дефинисати прво наставно-научно подручје. Оно је обухватало целину друштвено-политичког система Југославије. Ја сам био задужен за семинар „Нације и национални односи”, а онда и за „Друштвено-политичке организације”. У овом подручју била је смештена и сва тематика културе и културних односа, па религије и односа међу религијским групацијама. Ја сам такође једно време водио семинар о религији и односима међу религијама у Југославији.

У овом подручју била је смештена и тематика новинарства и информисања, што је у старту наметало начине и методе извођења наставе. Одмах смо схватили да професионални новинари који показују интерес за наставни рад треба да буду ангажовани у предавањима. Затим да треба отворити канале за

непосредну сарадњу студената који показују сми-сао и интерес да се баве новинарством са медијима. Колеге са подручја културе брзо су успоставили непосредне контакте са одговарајућим институцијама. Професор Божовић, касније и проф. Бранко Прњат отворили су многе теме из ове области, које се увелико биле актуелне. Мени је настава из поменутих области веома помогла у каснијем конципирању предмета Политичка социологија и истоименог смера на постдипломским студијама. На њој су убрзо професор Вукашин Павловић и професор Зоран Стојиљковић развили врло успешан научно-истраживачки рад.

Друго подручје обухватало је цели савременни свет. Главни акценат је био стављен на карактер прелазне епохе. Изучаване су карактеристике система савременог социјализма и капитализма. Овде су спадали међународни односи и спољна политика Југославије и методи антикапиталистичке борбе и укидање колонијализма. Ово подручје у целини је обухватало покрет несврстаних, тек основан 1961. године у Београду. Развиле су се научне дисциплине којих раније није било. СФР Југославија је била активна у помагању национално-ослободилачких снага у Трећем свету у антиколонијалној борби. Из године у годину све већи број младих људи из света долазио је на школовање у нашу земљу. Предњачили смо у броју студената из Индије, Африке и Латинске Америке. Више колега моје генерације одлазило је у те земље да би помагали изградњу нових држава. Неки су оставили лепе и корисне научне радове из тог времена.

Треће подручје било је замишљено као фундаментална научно-истраживачка сфера која се бави тражењем одговора на кључна теоријска и идејна питања социјалистичке Југославије, која је кренула на темељно трасирање пута изласка из етатистичког социјализма. Ово подручје је усмерено на развијање марксистичке теорије у склопу нових друштвено-економских и политичких односа. За разлику од ранијег периода када се марксистичка теорија изучавала превасходно преко уџбеника и посведочавао однос према њој познавањем Марксовог „Капитала”, у нови програм школа промовисали су одговоре на

кључна питања друштвеног развоја као мерило научног односа према марксистичкој теорији. Тако су и студентима Високе школе отворана врата идејно-стваралачког истраживања и учења заједно са професорима.

У тој функцији формиран су наставно-научни тимови у које су, поред наших професора и студената, улазили најугледнији професори других универзитета, привредници, новинари и други појединци који су могли да допринесу проналажењу одговора на питања која је све сложенији развој у нас и свету постављао.

На школи су говорили и познати политичари неких држава и партија. Сећам се интересантног предавања шефа Социјалистичке партије, касније председника Француске Митерана. Руководећи људи из политичких организација и државе готово редовно су долазили на Школу да би са студентима водили разговоре о некој, у то време актуелној теми. Ти разговори су понекада били врло оштри. Студенти су после проведене једне или две године на студијама постајали врло критични према носиоцима и највиших државних и партијских функција. Студентске критике су понекада изазивале гласине да Школу треба угасити. Као увек, власт не воли критике, нарочито ако стижу са универзитета.

#### **4. Утемељитељи политичких наука на Високој школи и Факултету политичких наука**

Ово је прилика када се треба сетити имена људи који су највише учинили на утемељавању политичких наука на Високој школи и Факултету политичких наука. С обзиром на то да сам се налазио у првој групи асистената, први људи са којима сам се срео и од којих сам био усмераван на изучавање политичких наука били су Влајко Беговић, директор, и Хилмија Хасанагић, његов заменик. Њих двојица су као искусни руководиоци школовања политичких кадрова и постављени на ова места. Иначе су већ раније били познати као угледни политички интелектуалци.

Проф. др Најдан Пашић је са својим текстовима и књигама из политичких наука већ дуго популаризан као научни истраживач и писац о политичким феноменима. У тој области је и докторирао, предводио оснивање НИН-а и уређивао часописе Савеза комуниста. У ову групу спада и професор Ратковић који се највише истакао у трансформацији ВШПН У ФПН и у његовом развијању. Професор др Љубисав Марковић заслужује истакнуто место међу утемељивачима. Он ће остати упамћен као професор Политичке економије и угледни истраживач социјалистичко-самоуправне праксе у привредној сфери. Кира Хаџивасилев је после Влајка Беговића дошао на чело ВШПН. Мислим да је главну препоруку представљало његово бављење и допринос развоју политичких наука у земљи.

Мислим да је име Љубише Станкова Зембе остало у памћењу свих нас који смо дошли на Факултет у првим годинама. Професор Земба се нарочито истакао у својој научно-педагошкој активности. Нама који смо започињали научну каријеру неизмерно је помагао. Његова заслуга је посебно значајна у оснивању Института за политичке студије, који је и данас угледна научна институција у сфери истраживања политичких и друштвених феномена.

Још је имена која спадају међу утемељиваче. Сви који су од првог дана рада ВШПН могу себе да уврсте у први круг. У првој деценији рада Школе политичке науке су утемељене у дугорочност развоја високошколског образовања у Србији и Југославији.

#### **5. Смерско иновирање студија**

Висока школа политичких наука је релативно брзо дошла до сазнања да је њена дугорочна перспектива у развијању смерских студија које гравитирају ка политичким наукама. Тако да је после 1973. године започео темељан процес промена у наставном плану и програму и у усмерењу на њихово даље самостално изграђивање. Мислим да је наше претходно стално продубљивање веза са друштвеном базом – одласци у привредне организације

медије, партијске органе на то највише утицало. Смерске студије су почињале на трећој години, али је и даље било општих научних дисциплина. Одлука је била да се оне што више смање, а такође да се у оквиру општих предмета, сходно смеровима, укључују одговарајући садржаји. Дакле прилагођавати општу научну дисциплину потребама смера. Од почетка су били уведени друштвено-политички, међународно-политички и новинарски смер. Нешто касније уведен је смер за социјални рад и социјалну политику. Но, касније је уведен наставни смер – односно смер за наставу марксизма и самоуправљања. Овај смер је релативно кратко функционисао. Са Осмом седницом некако је нестао. Они који су га уводили касније су га укинули.

Продубљивање смерске наставе је најдиректније условљавано новим друштвеним потребама. Смерска диференцијација се показала јако добро у профилисању кадрова. Она је подстицала ангажовање институција и организација у које студенти иду на праксу да се ангажују у њиховом даљем профилисању. Развијање смерова је изградило читав систем за повезивање смерова и факултета у целини са конкретним радним организацијама, са институцијама које могу да помогну приликом њиховог запошљавања и даљег развоја.

Продубљивање смерске наставе отворило је и даље отвара нове просторе за рад и ангажовање Факултета политичких наука. Студенти су својим професионалним радом подизали углед Факултета.

## 6. Комуникације и ванфакултетска сарадња

Током наставно-научног процеса на Високој школи политичких наука успостављен је систем веза између Школе и низа познатих привредних предузећа, организација и институција. Студијске групе студената и професора пратили су рад више предузећа. Редовно се одлазило широм СФР Југославије да би се на лицу места изучавао рад органа самоуправљања и политичких организација. Професори су одлазили и држали предавања. Наш колега професор

Часлав Страњић, истакнути познавалац рада самоуправних органа у привреди вожен је подморницом да би о томе говорио војним политичким активима на јадранској обали. У тим приликама јачале су везе и са руководством у општинама и срезовима. Тако су некадашњи и будући руководиоци успостављали и јачали везе у републикама и Федерацији. Лично сам у то време на овај начин упознао Косово и Метохију. Успоставио контакте са више људи разних националности, што ми је касније користило када сам ушао у републички и федерални политички активитет.

Са оваквом праксом сам се касније више пута сретао како на Истоку тако и Западу. У Оксфорду и Филадельфији сам са колегама одлазио у неке институције и неке организоване изборне активности. Одлазио сам и у неке невладине организације у Америци. Оне су за мене биле углавном новум, нарочито интересне групе и групе за притисак, да бих под старост доживео формирање таквих и другачијих група у Србији.

На Високој школи наши одласци на студијске боравке на Запад били су нормална појава. Нема професора који су као асистенти почели на ФПН да нису одлазили ради научног истраживања, специјализација ван Југославије. С обзиром на то да обележавамо велики јубилеј Факултета, треба подсетити да смо реализовали дугорочну сарадњу са Академијом друштвених наука при ЦК КПС и са универзитетом у Талахасију на Флориди. Ја сам више пута одлазио на Темпли универзитет у Филадельфији, а онда на универзитет у Карбондеилу. Било је колега, попут професора Булата – економиста који су у Америци магистрирали и докторирали. О одласцима на међународне симпозијуме и да не говорим. Њих је већина нас посећивала и била врло активна у њиховом раду. Дакле, ФПН се од свог настанка као ВШПН развијао као светска научна институција. А више његових професора су дуже или краће предавали на универзитетима ван Југославије. Најчешће на америчким универзитетима. Готово у свакој генерацији наших студената било је и младих са Запада. Такође на магистарским и докторским студијама.



Лично сам поносан што сам менторисао др Јиму Се-роки из Америке и објавио заједно са њим књигу на бази научног истраживања социјалистичког самоупра-вљања у СФР Југославији. Највише у Петолетци у Трстенику, која је 1986. проглашена књигом године од асоцијације америчких библиотека. Посебно бих истакао своју сарадњу менторског карактера са др Јеленом Гусковом из Москве. Академија наука Ср-бије примила ју је у своје чланство због научног до-приноса у изучавању и афирмацији Србије у свету, њене борбе за очување територијалне целовитости и суверености.

Реализација оваквог система високошколског образовања и научноистраживачког рада била је мо-гућа. Стекли су се материјални услови, без којих не би било могуће организовати у тако повољној сраз-мери групе студената и наставника. Број студената био је невелики и отварао је могућности непосред-не дневне сарадње свих чинилаца наставно-научног рада. Подсетио бих да смо ми, млађи наставници били студентима увек на располагању. Напросто, ми смо се дружили у извођењу наставе и ванаставној активности у друштву. То је пружало широке могућ-ности за иницијативе студената. Било је нормално да наши студенти уговоре посете политичким ин-ституцијама, привредним организацијама и неком централном републичком руководству.

Друштвене промене су утицале да се већ 1966. на Школи отвори процес њених промена и прибли-жавања универзитету. Утицај је био добрим делом мотивисан променом улоге и функција установа у друштву. Сама школа је изашла на јавну сцену и постала отворена за младе људе, а не само за мало-бројне политичке професионалце. Младим људима је Школа била потребна да би студирали политичке науке и припремали се за рад у политичким органи-зацијама и институцијама друштва, у којима су били потребни образовани вршиоци аналитичких поли-тичких послова. Број таквих институција где су били потребни повећавао се са развојем социјалистичког самоуправљања.

Све заједно, нове друштвене околности су ути-цале да дође до напуштања организације наставних

садржаја по подручјима. Укључивање у наставно-научну структуру универзитета унапред је под-разумевало прихватање организације наставних садржаја по предметима. Око 30 наставно-научних дисциплина биле су распоређене на четири године студија. При томе, треба се подсетити да су политич-ке науке садржајно попуниле две трећине предмета научних дисциплина. Наравно, немало ствари из Школе укључене су у нов наставно-научни систем. На првом месту семинарски систем, па пракса у од-говарајућим институцијама и срединама, као што су медијске и фабричке и др. За неке смерове је све то од посебне важности. Све чешће су неки студенти то-ком студија освајали места у медијима и форумима политичких организација.

Трећа и четврта година студија смерски су се реализовали и у већој мери кроз праксу.

## 7. Уместо закључка

Закон о Факултету политичких наука дочекан је спремно: Наставни план и програм Високе школе политичких наука прихваћен је са малим изменама. Промене реформског карактера у њему су извршене 1969. године. До 1973. је био на снази а онда су из-вршене незнатне промене. Наставно особље Школе наставило је да ради свој посао.

Асистенти су у међувремену одбранили маги-стратуре и докторате, написали безброј чланака из круга својих научних дисциплина. Подсетио бих да су неке научне области постали брендови, а некадашњи асистенти постали угледни професори универзита-та. Као што сам записао, задржана је концепција је-динственог профила политиколога а однос општин и смерских предмета је добро избалансиран. Студенти су сачували свој утицај у уређивању школског систе-ма и обликовању наставног процеса и односа. Овом приликом треба рећи да је огромна већина асистената која је каријеру почела заједно са Школом радни век завршила на факултету. А и они који то нису могли, постигли су завидан успех тамо где су отишли – на неки други факултет или у практичну политику.



Проф. др Балша Шпадијер

## ДО ЈУБИЛЕЈА КРОЗ СТАЛНЕ ПРОМЕНЕ

Факултет политичких наука, парадоксално је, настао је у систему монопартијске структуре, ригидне идеологије и без политичког плурализма. Наука, друштвене посебно, не трпе никакве стеге. Политичке науке настале су и развијале се у плуралистичким друштвима са развијеном демократијом. То је претпостављало слободу мишљења и богатство теоријских приступа у истраживању различитих феномена политике. Тај својеврсни парадокс настанка ФПН говори о свести и потреби промена. Владајуће структуре биле су свесне да су им потребна нова знања за нови систем који су стварали.

Оснивањем ФПН било је јасно да се неће моћи, уз сва настојања механизма контроле, партијских и државних, задржати критика система и стварности која није одговарала идеализованим и идеологизованим представама власти. Дакле, сам чин формирања ФПН био је чин реформе у правцу слабљења догматског приступа у друшву, у науци посебно. Првобитно замишљен као Висока школа политичких наука, суштински школа за образовање кадрова владајуће партије, врло брзо је вештином и визионарством оснивача прерастао те оквире. Прва реформа јесте прерастање у факултет. Није било лако изборити се за место у корпусу етаблираних научних дисциплина друштвених и хуманистичких наука. Та промена није само обогатила поље друштвених наука у нашем друштву, она је истовремено означила извлачење из догматске, идеолошке ригидности стварних оснивача.

Те стеге ипак нису лако попуштале. Систем је настајао да и нову друштвену науку стави у функцију

власти. Међутим, ма како програми и садржаји у настави били идеолошки усмеравани, они нису могли заобићи савремене теоријске трендове у свету. Повезаност предавача, наши сусрети са колегама на универзитетима широм света омогућили су увид у савремена кретања у политиколошким дисциплинама и они су их преносили својим студентима.

Југославија се током деведесетих година прошлог века распала на више нових националних држава. Распад федералне заједнице имао је далекосежне последице и на политичке и економске прилике у Србији. Истовремено је напуштен једнопартијски систем и концепт самоуправљања. Уведен је вишепартијски систем и укинута друштвена својина, предност је, без довољно анализа, дата приватној својини.

Промене у политичком и економском систему несумњиво су имале снажан утицај на функционисање факултета јер је морао да се прилагоди променама. Факултет политичких наука у Београду пратио је ове промене у Републици Србији и српском друштву, тражио путеве да се реформише и да истовремено сачува неке демократске тековине из претходног периода.

У тим недовољно дефинисаним односима отворено је било и питање места и улоге Факултета политичких наука као научне институције. Показало се да је ФПН, иако израстао из партијске школе, временом утемељен као академска установа на добрим програмским основама. Од великог је значаја била и чињеница да је Факултет већ дужи низ година био део Универзитета у Београду. Све је то утицало да

Факултет без већих проблема спремно прихвати промене које су се одигравале у друштву и одговори на захтеве времена.

Постао је, тако, научна установа која се темељила на принципима слободног стваралаштва. Елиминисана су ограничења која је са собом носио једнопартијски систем, што је омогућило да се отвори простор за демократску размену мишљења и теоријских ставова.

Очекивања убрзаног демократског развоја нису се, и поред оптимистичких очекивања, остварила, јер је на тлу бивше Југославије дошло до ескалирања националистичких идеја које су замениле једнопартијску идеологију.

Факултет политичких наука био је одлучан у намери да изврши неопходне промене у наставним плановима и програмима и да отвори путеве за нове демократске идеје и показао се у великој мери способан да одговори на изазове новог времена. На Факултету је стасавала нова генерација која није била везана за власт и партијски систем. Нови су се изазови постављали пред ову високообразовну институцију – да створи такве нове програме који би били ослобођени сваког догматизма. Све је то била инспирација за нова сазнања и критички однос према прошлости, уз свест о неопходности новог начина функционисања политичких институција.

Професори и студенти ФПН тражили су одговоре на питања које је постављало доба које долази и отвара нове теме за истраживања, посебно развијајући различите видове међународне сарадње, и кроз своје центре за проучавање САД, Русије и Кине.

Изазови су били велики јер је прошлост била једна константа која је притискала демократско функционисање и институција и факултета. И поред свега, ФПН је био један од центара развоја новог политичког система који је најављивао пуну слободу стваралаштва.

У том узајамном процесу стасала је нова генерација студената која је била спремна да преузме свој део одговорности. Показало се, међутим, да ће процес демократизације бити спорији него што се очекивало. Требало је времена да се напусте старе навике политичког живота и односа према институцијама у једном тешком историјском периоду.

Данас, Факултет политичких наука треба да буде носилац нових идеја и иницијатор промена у српском друштву и држави. Притисци на које, слдећи овај пут, наилази још увек су, међутим, јаки и представљају и даље озбиљну препреку развоју.

Отвореност за промене и јачање нових институција будућност су Факултета политичких наука, уколико жели да испуни своју улогу научно-образовне институције која, пре свега, доприноси демократизацији политичког система. Спремност на сталне промене у ствари је велика врлина показана у протеклих пет деценија. ФПН је израстао у респектабилну академску институцију која има место у националној, регионалној и светској политикологији. Стално усавршавање програма, стално напредовање наставног кадра, отвореност за нове дисциплине, флексибилност у организацији наставе у четири департмана, све су то врлине које су омогућиле да се досегне овакав јубилеј и са те позиције са извесношћу чекају нове генерације студената.

Проф. др Мијат Дамјановић, Емеритус

## ПЕТ ДЕЦЕНИЈА АФИРМАЦИЈЕ ФПН: ИЗ ЛИЧНОГ УГЛА О МЕЂУНАРОДНОЈ САРАДЊИ

Година 1968. упамћена је, у низу европских држава, па и у Југославији и Србији, по великом бунту младих генерација које су захтевале неодложну либерализацију и модернизацију целовитог социјеталног система, превасходно образовног, с обзиром на његов изворни фундаментални значај и тесну повезаност и међуусловљеност са политичким, правним, економским и друштвеним системом. Коинциденција је да је управо те године Универзитет у Београду добио новог члана, Факултет политичких наука. Настао је преображајем Високе школе политичких наука, чија је основна мисија била додатно друштвено-политичко образовање чланова Савеза комуниста Југославије и познатог сета тзв. друштвено-политичких организација. Овај преображај имао је значајне вишедимензионалне реперкусије на свеукупни образовни и друштвено-политички систем, јер је отворио могућности сарадње и са тзв. грађанским, капиталистичким државама, у којима су школе/факултети, овог едукационог профила, били оснивани, како од стране државе тако и приватног сектора, што ће се у социјалистичким државама догодити тек крајем XX века, а у Србији од 1993. године.

Креатори овог значајног институционалног преображаја, модернизације државних универзитета и инаугурације приватних, имали су иницијални проблем у концептуализацији наставних програма и планова, литературних основа и приоритета њихове интернационализације, у дубоко идеологизираним и алармантно конфронтираним свету –

Истока и Запада, те и очигледних развојних дивергенција између Севера и Југа, као и новонасталих прекретница у њиховим развојним перспективама, узрокованих наступајућим експлозивним технолошким бумом, као што је својевремено био случај са индустријализацијском револуцијом у односу на аграрни традиционализам. Такво стање узроковало је потребу потраге за трећим путем који би нужно и довољно био дистанциран од утицаја и притисака две супротстављене, некореспондентне идеологије, две несагласне социјеталне развојне визије, чија се даља исходишта у том времену нису ни назирала.

У условима скучене међународне сарадње институција образовања и науке, њихових недовољних интелектуалних повезаности и компатибилности, недостатака квалитетних учила и недовољних знања и вештина њихових посленика – стварање повољнијег амбијента било је велика непознаница за свет будућности. Уз то, постојао је дубок јаз између развијених и неразвијених, индустријских и аграрних држава и друштава, што се несумњиво веома уверљиво одражавало и на концептуализацију њихових вишедимензионалних развојних перспектива и оригинерних, изворних политика и праксиса образовних система. Реформе система образовања у земљама у развоју, које су се дале у потрагу сустизања најуспешнијих држава света, из садашње перспективе, очигледно нису испуниле прижељкиване домете. Бројне и оптерећујуће дистанце опстале су и надаље са својим непримереним ефектима.

За ондашње „просветаре”, наше претходнике, у области друштвених наука, без готово свих, данас препознатљивих информационих и комуникационих повезаности и интегрисаности, као и вишедимензионалних умрежености, како у националном, тако у још већој мери у интернационалном амбијенту, било је превише непознаница и енигми. С једне стране, без поузданих компаративних искустава, консолидованих знања и изазова, није било једноставно креирати квалитетне наставне програме и учила, свакако, не само у области друштвених наука. С друге стране, континуирано непогодне међународне констелације, идеолошке суревњивости, недовољне обавештености о модалитетима узорних образовних система и ограничено познавање страних, светских језика, објективно је угрожавало институционалну комуникацију и плодотворну међународну сарадњу академских средина, универзитета/факултета. Међутим, у ери мултидимензионално модернизованог света, управо такве конекције постају алфа и омега просперитетних академских студија, које апостериорно апроксимирају и јачају поменути међународну сарадњу по више основа и варијетета.

Из ових разлога, за ову прилику, обележавања респектабилног институционалног континуитета ФПН-а, определио сам се да саопштим, бар делимичан фактицитет и импресије о развојном путу његове међународне сарадње, његовим интраинституционалним и интерсмерским усмерењима, као и несумњивим вредностима његове минуле међународне билатералне и мултилатералне сарадње, за коју сам се иначе истрајно залагао, као професор, председавајући катедре и декан.

Време од неколико деценија није предуго за етаблирање и велике домете једне образовне универзитетске институције, али може постати довољно индикативно, уколико је досегнута респектабилна афирмација политике њене академске визије, мисије и стратегије. Прво, по њеној програмској утемељености и смерско-дисциплинарној кохерентности; Друго, по капацитету институционалне умрежености у миље сродних домаћих и иностраних академских институција; Треће, по дисциплинарној

структури наставно-смерске кохерентности; Четврто, по кадровским капацитетима њених наставника и сарадника, као и гостујућих професора; Пето, по процени квалитета стечених знања њених студената, на основним и последипломским (магистарским и докторским) студијама. Шесто, по развијености и функционалности мреже њених конекција са релевантним академским институцијама у земљи, ближем и даљем окружењу, превасходно са програмски најсроднијим академским институцијама. Седмо, полазећи од смерског (мулти)дисциплинарног устројства наше академске установе, важни су и предуслови њене кохерентне програмске вишедимензионалне институционалне оспособљености, ценећи досегнуте домете у интегрисаним областима изворне политикологије, мас-медија, међународних студија и студија социјалног рада и социјалне политике. Осмо, значајни предуслови тичу се и квантитета и квалитета амбијента просторних јединица (сала, слушаоница и кабинета), прикладности њихове опремљености у техничко-технолошком смислу, као и вредности библиотечко-документационог фонда, посебно његове умрежености, у спектар сродних (интер)националних традиционалних и електронских база података књига и часописа. Девето, установљена је потреба успостављања алумни система, идентификације, праћења и одржавања комуникације са дипломираним студентима, као и са наставницима и сарадницима, који су своје професионалне каријере наставили да граде у другим академским срединама, у ближем и даљем окружењу. Десето, управо због свих наведених критеријума, који предоређују вредност једне академске установе, важан је и ниво квалитета и квантитета њене међународне, интернационалне интегрисаности и етаблираности.

Из свих поменутих разлога, судбоносних за перспективу наше високошколске образовне институције не треба заборавити одважност и далековидност личности и институција које су се одлучиле да у времену тзв. самоуправног социјализма подрже формирање факултета политичких наука и то у Београду, Загребу, Љубљани и Сарајеву, који су успостављањем, одржавањем и унапређивањем међу-

институционалне сарадње објективно омогућили успостављање и унапређивање наше интернационалне сарадње, па и особене и препознатљиве корелације са међународном асоцијацијом политичких наука. Уз то, правремено су се стварали и услови за успостављање и ширење комуникација са мрежама библиотечких и документационих центара. Постепено су се утемељивали и релевантни домаћи часописи, посвећени политиколошким темама и феноменима, као и референтни скупови – симпозијуми и конференције, како на националном тако и интернационалном плану.

Континуирано проширивана и продубљивана међуинституционална сарадња реализовала се и на међународном плану преко југословенског удружења за политичке науке. Оно је постало наша перманентна академска, интелектуална веза са светском асоцијацијом политиколога – ИПСА – која је основана 1949. године под покровитељством УНЕСКА, а чији су се конгреси одржавали сваке треће године на неколико континената, заправо за сада је само Африка у том смислу остала по страни. Треба напоменути податак да је скроман број држава у свету, пре установљавања ИПСА-е, оформио своје националне асоцијације: САД (1903), Канада (1913), Кина (1932), Финска (1935), Индија (1938), Јапан (1948). На конгресима су разматране актуелне теоријско-емпиријске теме политикологије, ангажманом врских зналаца теоријских, али и у још већој мери, емпиријских домета у сопственим срединама, као и у регионалним оквирима. За ову врсту расправа увек је владало велико интересовање, а била је и изузетна част сусретати се са светски реномираним, препознатљивим ауторитетима. Тиме су постепено стварани услови и за интернационалну, међуинституционалну и персоналну сарадњу, по различитим делатним основама – предавачким, истраживачким, списатељским.

Неколико деценија, по окончању Другог светског рата, као последица поступне демократизације земаља новонастале социјалистичке провинијенције и земље, тзв. социјалистичког блока, постепено су се прикључивале међународној сарадњи политиколога, мада су њихови ондашњи представници долазили са

традиционалних факултета друштвених наука, јер на својим универзитетима нису имали специјализоване факултете политичких наука. Управо је њихова партиципација на светским и регионалним скуповима политиколога била пресудна за апостериорно етаблирање студија политикологије на универзитетском плану у сопственим срединама. Томе је најчешће претходила њихова спорадична међудржавна институционална сарадња са традиционалним факултетима друштвених наука, која се често реализовала и преко југословенског удружења за политичке науке, које је већ било етаблирано у светској асоцијацији политиколога.

Међутим, вредне спомена су и друге значајне иницијативе у афирмацији међународне репутације нашег Факултета. Споменуо бих само неке од њих које су ми лично познате и у којима сам непосредно учествовао, очекујући да ће и друге колеге и колегинице бити у прилици да саопште своја знања и утиске о домету ФПН у овом важном домену интернационализације, с обзиром на сопствена смерска и персонална опредељења.

Пре свега, поменуо бих нашу изузетно значајну и плодотворну сарадњу са два универзитета у САД – Florida State University (Tallahassee/Florida), која је била делотворна током три деценије минулог века (1960–1990) и Универзитет у Питсбургу /Пенсилванија (Graduate School for Public International Administration – GSPIA), са којим је заснована сарадња на размеђи два века. Преко ових програма сарадње омогућено је студирање и усавршавање већем броју наших надарених студената и доктораната, као и предавачке активности многим нашим професорима, који су је успоставили, развијали и унапређивали. У њој значајно место заузима и издавачка политика, изражена у едицијама књига и часописа, на пример: на ФСУ, преко ревије “Proceedings & Reports – of seminars and research”, из које се може најверодостојније сагледати развојни пут, садржаји и форме наше обостране универзитетске и факултетске сарадње. Споменуо бих пре свега оне који су у овој сарадњи уложили највише времена, труда и енергије: проф. др Бранимир Јанковић, проф. др Најдан

Пашић, проф. др Радослав Ратковић, проф. др Љубиша Адамовић, проф. др Љубисав Марковић, проф. др Александар Фира, проф. др Стојан Булат, али и колеге са загребачког свеучилишта проф. др Бранко Хорват, проф. др Драгомир Војнић, проф. др Радван Вукадиновић, проф. др Бранко Царатан, проф. др Иван Јурковић и др. Од колега са поменута два универзитета САД свакако највећу подршку овој вишедеценијској сарадњи дали су George Macesich (Director of Yugoslav – American Center for studies, research and exchanges), Dan Voich Jr., као и ректори ФСУ: J. Stanley Marshal, Bernard F. Sliger, Dale W. Lick и Talbot D'Alemberte, који су такође учествовали у извођењу наставе за америчке и наше студенте последипломце и докторанте у Београду и Дубровнику, у Центру за мултидисциплинарне студије. Кроз ову сарадњу прошло је више стотина људи, који су своје каријере наставили да граде на универзитетима, администрацији, бизнису, медијима, цивилном сектору и другим друштвено-корисним срединама.

Овај, YU-US центар, током његове иницијалне и апостериорне активности, посетили су истакнути југословенски политичари Едвард Кардељ, а знатно касније и премијер Анте Марковић. Редовно су овај центар посећивали и амбасадори наше земље у САД: Богдан Црнобрња, Тома Гранфил, Димче Беловски, Будимир Лончар, Мићо Ракић и Живорад Ковачевић. С друге стране, наше колеге, челне људе и госте-професоре са ФСУ у протоколарне посете примали су руководећи људи универзитета у Београду и свеучилишта у Загребу, као и представници државних администрација Србије, Хрватске и Југославије. Била ми је част што сам на овом Универзитету (ФСУ) био биран за гостујућег професора и у два мандата био генерални секретар, у овој сарадњи, преко које је више десетина људи добило прилику да унапреде своја професионална и академска знања. За тај ангажман нас неколицина је добила посебно признање од гувернера, а потом и сенатора државе Флориде, Боба Грема (Роберт Грахам).

У бившој Југославији егзистирале су и посебне институције, заводи – савезни и републички – које су имале мисију успостављања међународне научне,

техничке, економске, образовне и културне сарадње, како са развијеним тако и са земљама у развоју. Подршком управо ове институције пружена је прилика проф. др Станиславу Грозданићу и М. Д. да током једног семестра 1982. године одржи циклусе предавања, на последипломским студијама из својих области о устројству и функционисању друштвено-политичког система Југославије на Универзитету у Dar es Salaamu. Тамошњи професори углавном су били школовани на престижним британским – европским и универзитетима САД. Домаћин нам је био декан, професор Гелесе Мутахаба, који је у међувремену изградио препознатљиву академску каријеру, не само на афричком континенту. На универзитету/факултету, на коме смо били гости, имали су усвојену вредну праксу, преузету из искуства англосаксонских средина, претежно европских у којима су се школовали, одржавања редовних месечних заседања катедара, на којима су се међусобно информисали о кључним проблемима унапређивања наставе, о приновљеној литератури, планираним и оствареним међународним контактима, као и пружању континуиране подршке/помоћи новопридошлим колегама.

Због препознатљивог значаја наше претходне савезне југословенске државе, чији је углед у свету био неспоран, имали смо ми, југословенски политиколози, изузетно срдачне и утилитарне пријеме у међународним универзитетским комуникацијама. Тако, и у овој, једној од најсиромашнијих афричких држава, која није успела, нажалост, да одржи степен социјеталне развијености установљен капиталом и знањем колонизатора, велика шанса је препозната у јачању система образовања.

Били смо почаствовани да нас је у официјелну посету примио и прокламовани наследник еминентног Juliusa Nyererea, великог имена у Покрету не-сврстаних, господин Edward Sokoine, чији је живот, нажалост, само две године касније угашен у исценираној саобраћајној несрећи 1984. године. Господин Sokoine је иначе током једне од дипломатских мисија кроз Европу, средином седамдесетих, посетио и Центар за међународне студије Факултета политичких наука. У тој прилици се посебно интересовао за



концептуализацију и ефективности система самоуправљања у нас.

Наравно, наша међународна сарадња била је обogaћена специфичним академским комуникацијама и са другим срединама. Тако је, на пример, успостављена сарадња са представницима Академије друштвених наука СССР, са којима смо организовали научне скупове (“round tables”) у Москви и Ташкенту (Узбекистан), у време покушаја афирмације идеја перестројке и гласности Михаила Горбачова, мотивисаних потребом модернизације државе ортодоксног комунизма. Са совјетске стране учествовали су професори Медведев, Керимов, Красин, Маљцев и др., а са наше, поред мене, и Јован Марјановић, Живојин Ракочевић, Владан Ђетковић. То су биле вредне прилике кроз које смо могли спознати реалитете организације и функционисања система науке и образовања, али и организације законодавне, извршне и управне власти, земље која је била стожер социјализма – комунизма, као контрапункта капитализму. Коначно, то је било управо време почетка краја егзистенцијалности совјетског режима, која ће кулминирати неочекиваним распадом СССР 1990/91.

Свакако, када је у питању међународна сарадња треба споменути учешће већег броја наших професора, са неколико катедара, који су учествовали на светским конгресима политиколога (ИПСА), и то у раздобљу од више деценија – од Единбурга 1976. до Бризбејна 2018. Ту сарадњу подстакао је проф. др Јован Ђорђевић, са Правног факултета Београдског универзитета, који је потом био и члан нашег „коллектива”, а надаље су је одржали и развијали наши дојени-професори, суоснивачи ФПН, Најдан Пашић и Радослав Ратковић; затим Војислав Становчић, као и више других, по научном стажу млађих, уважених колега.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Више детаља о учешћу професора ФПН (Београд) на Конгресима ИПСА-е моћи ће да се виде у тексту-прилога „Сећање на умног, тихог и поузданог пријатеља“, посвећеног недавно преминулом колеги проф. др Војиславу Становчићу, у књизи (*liber amicorum*) која је пред објављивањем.

Свакако је вредна спомена, по концепцији, сдржају, форми и ефективности англо-југословенска Летња школа демократије – „Демократска реконструкција југоисточне Европе” у Перасту, Црна Гора, током 2000-их, чију је мисију, сдржаје и форме креирао проф. др Вукашин Павловић са групом млађих колега, а у реализацији њених програма учествовао је већи број угледних домаћих и иностраних професора универзитета, са ФПН такође. Поред полазника из Србије и Црне Горе, било је и студената из суседних држава, као и Украјине, Италије и САД.

После 2000. године свакако треба споменути плодотворну сарадњу ФПН са Универзитетом у Питсбургу/Пенсилванија, коју су инаугурисали и надгледали проф. др Роберт Хауден и проф. др Вукашин Павловић, а учествовало је и више професора са ФПН-а и Београдског универзитета, која је заправо омогућила студијске боравке заинтересованим студентима и једном броју компетентних наставника. У оквиру овог програма, посредством школе за јавне и међународне послове (ГСПИА), установљен је вишегодишњи програмски аранжман са ФПН, у оквиру кога је омогућена размена професора и студената последипломаца. Овај програм једним делом био је подржан и од стране Фонда за отворено друштво (Београд) који је полазницима, последипломцима са ФПН-а, обезбедио трошкове интерконтиненталних путовања. Истовремено су створене могућности и за посете професора поменуте школе (David Miller), али и других факултетских ентитета (пример Правног факултета) и гостовања светски афирмисаног проф. др Б. Гуу Петерса, чији су радови, књиге и текстови у реномираним часописима познати и признати у свету. Однедавно је и члан Board of Trustees-а Института за јавну политику у Београду, преко кога се огласио и са неколико запажених текстова.

Имајући у виду програмску оријентацију ФПН и потребе државног административног апарата Србије, несумњиво је да је ту било и да има простора и за аранжмане и ангажмане његових дипломираних студената. Стога, подсећамо на неколико важних чињеница које су свакако биле релевантне за покушаје досезања капиталног циља добро уређене,

ефикасне и ефективне државне управе. Вредне су спомена у два наврата, у Београду и Паризу (2002–2004. и 2011–2013), успостављени споразуми сарадње Факултета политичких наука и Fondation Nationale des Sciences Politiques (Sciences Po), коју су иницирали проф. др Предраг Симић, проф. др Слободан Самарџић, а у чему сам и сам учествовао. Касније се тежиште наше академске сарадње пренело и на ENA (Ecole Nationale D'Administration), установљене давне 1945. године, декретом Шарл де Гола и Мишел Дебреа. Ова престижна институција одабрана је као узор за стварање будуће Националне академије за јавну управу Србије. На тај начин засигурно ће се подићи квалитет компетенција будућих државних чиновника, који би следствено домаћу администрацију учинили ефикаснијом и ефективнијом, а тиме би се узвратно стекли бољи услови и за концептуализацију и делотворно функционисање тријаде – законодавне, извршне и управне – власти. Да је важност те сарадње препозната сведочи и чињеница да сам због ангажмана на јачању односа институционализоване сарадње ФПН у функцији декана и кореспондентних институција Француске, на предлог амбасадора Француске у Београду, господина Иг Пернеа (Хугес Пернет), добио високо одликовање „Академске палме” 2005. године.

Важно је, такође, напоменути да је између ове две академске институције успостављен и споразум о размени студената (“programmes d'échanges – accords bilatéraux”) са свим битним детаљима: трајања размене, броја учесника, њиховог статуса и реципроцитета, селекције и услова пријема, програма студија, академских статуса и акредитација, финансијских регулатива, као и уобичајених обавеза и одговорности страна у овом споразуму.

У ретроспективи развоја и унапређивања вишедимензионалних аспеката студија и афирмације политичких наука свакако треба запамтити и важну улогу истакнутих сарадника ФПН који су радили на унапређивању мисије, стратегије, планова и програма, као и едукације полазника Дипломатске академије при Министарству спољних послова, од 1998. године. Нови импулс институционалном утемељивању

Академије, почетком 2000. године посебно су дали Горан Свилановић и наш професор Предраг Симић. Тиме су створени предуслови за унапређивање знања, вештина и врлина, неопходних за подизање индивидуалних, интелектуалних капацитета наших дипломата и државних службеника у сфери међународних односа и послова у земљи и иностранству.

Приближно са половином прве декаде овог века, до које сеже мој индивидуални ангажман на Факултету, стварани су просторни и техничко-технолошки услови за прикладнији и достојнији академски живот и рад на Факултету. Преко масивне реконструкције зграде факултета, подржане средствима Министарства образовања РС и Савета страних инвеститора (чији сам идејни суоснивач са господином Jerome Bayleom, директором компаније „Тетрапак”), нове ентеријерске опреме амфитеатара, слушаоница и кабинета, као и информационо-технолозијске умрежености, стекли су се прикладнији услови за референтне специјализоване студије наше вишесмерске наставе.

Ту бих посебно истакао неколико значајних иновација у чијој сам афирмацији непосредно био ангажован, уз издашну финансијску подршку од стране Амбасаде САД. Прво, то је инсталирање нове радио станице, донацијом амбасаде САД, коју је омогућио господин амбасадор Вилијам Дејл Монтомери (2003), а која је превасходно била намењена студентима новинарства, ради стицања иницијалних знања и вештина коришћења овим утицајним медијем. Друго, финансијско подржавање у формирању Центра за америчке студије (2004) агилношћу амбасадора господина Мајкл Полта, који је такође био и кључни агенс у етаблирању НАЛЕД-а, пројекта чији сам био идејни творац, посредством два велика претходна пројекта, на којима сам такође био ангажован: SLGRP (Serbian Local Government Reform Program) и MEGA (Municipality Economic Growth Activity), финансијски подржаним од УСА-ИД-а. Споменуо бих и две значајне донације у књигама стручне литературе, подарене од стране амбасада САД и Јужне Кореје, посредством професора Драгана Симића, које су значајно подигле вредности

библиотечког и документационог фонда Факултета. Овај модел је, током времена, коришћен и за формирање других, по функцији, сродних центара за: британске, немачке и руске студије на ФПН. Тиме ће се несумњиво објективно оснажити вишедимензионални капацитети наше академске институције и стварати прикладнији услови студирања за долазеће генерације будућих политиколога.

И на крају, али не и по значају, како се то уобичајено каже, споменуо бих и моју оновремену иницијативу за формирање трибине ФПН-а „Дијалог о Европи”, током 2002. године, на којој су оновремено гостовали амбасадори: Велике Британије (David Gowan), Немачке (Kurt Leonberger), Финске (Anna-Maria Korpi), Аустрије (Hannes Porgias), Шпаније (Mariano Garsia Munos), шеф Делегације европске комисије – Цефри Барет, као и други значајни саговорници Јудита Штоурачова, амбасадор Чешке, Рихард Цинк, шеф Делегације европске агенције за реконструкцију и др.

Основни мотив ове иницијативе био је да се нашим студентима и наставницима омогући боље разумевање комплексних, разнородних и разноврсних приступних путева ка ЕУ. Међутим, од наших поменутих саговорника добили смо истовремено не само искуствене информације о технологији и методологији приступних путева њихових држава ка ЕУ заједници, већ и индикације о томе шта аспиранти собом доносе, чиме оснажују и обогаћују Европу. Спектар тих доприноса је веома широк, од перспективног стања економско-финансијске стабилности,

политичких и друштвених консолидованости, досегнуте развијености информационо-комуникационих технологија, до интеграционих мрежа копнених, водених и ваздушних конекција са ближим и даљим европским окружењем. Смисао овог приступа је у томе да придошлице не умањују, ослабљују и компликују, већ увећавају и ојачавају ЕУ заједницу.

Наравно, у модерној ери великог убрзања свих видова интернационализација остају многе дилеме, недоумице и неизвесности о институционалним и организацијским сферама, као и упитници о њиховим конекцијама и позиционираним у будућности. У том смислу, улога институција и организација образовања и васпитања остају и постају алфа и омега развојних континуитета света, који је, нажалост, истрајно под притисцима сила и снага деструкције. Остаје нада да ће најразвијени делови света имати истрајну аскезу самообуздавања и реалну моћ надзора над тим претњама и присилама.

И на крају, зашто је потребна и изузетно важна истрајна, широка и плодотворна међународна сарадња са иностраним универзитетским срединама, нарочито оним просперитетним и самоодрживим. Зато што благовремено припрема људе за околности у којима ће људски капитал бити кључни ресурс развојних креативности у решавању познатих и признатих развојних ризика, али и оних који ће се неминовно појављивати и који се и у овом времену могу, са мање или више не/извесности, наслутити. У томе ће друштвене науке, посебно политичке, имати све већу и све комплекснију улогу и одговорност.



Проф. др Илија Вујачић

## ФАКУЛТЕТ У ТРАНЗИЦИЈИ 1990–2000. И ДАЉЕ

Академски и друштвени статус Факултета политичких наука битно је еволуирао у његовој педесетогодишњој историји. Факултет је прошао еволуцију од унутаруниверзитетског презирања, те „партијске школе” или „школе за поподне” одмах након оснивања, преко ослобађања од позитивистичког приступа седамдесетих и идеолошког бремена крајем осамдесетих година,<sup>1</sup> до статуса уважене чланице Београдског универзитета током деведесетих и касније. Ова транзиција Факултета од „партијске школе” до цењене чланице Универзитета извршена је кроз два међуповезана процеса, узајамно подстицана и подржавана деведесетих година прошлог века: с једне стране, организационе и програмске *реформе и модернизације* Факултета и, с друге, његовог *друштвеног ангажовања* деведесетих и укључивања у борбу за аутономију универзитета и наставне дјелатности.

Захваљујући колективној мудрости наставног особља да изабере за декана једног разборитог и умереног човека, професора Момира Стојковића, који је у своја три деканска мандата (1990–1996) успео да Факултет проведе уз подршку колектива кроз турбулентна времена прве половине деведесетих, али и ставу већине наставника и сарадника да Факултет не сме да се злоупотребљава у политичке сврхе, Факултет је успео да се програмски и организационо транс-

формише без кадровских и политичких ломова и да уђе у транзицију кадровски неокрњен и политички некомпромитован. У то време је на Факултету започела и опсежна „транзициона” реформа наставних планова и програма већ 1992/1993. године, када се успело знатно модификовати програмске садржаје укидањем идеолошких предмета и увођењем нових области истраживања и студирања. Већ од краја осамдесетих година дошло је до продора нових тема и области истраживања, тако да је 1987. године наставни план иновирани низом нових предмета, али ће обухватнија реформа и модернизација започети реформама наставног плана 1992/1993. и 1996/1997. године, када су отворена нова подручја истраживања: родне студије, мировне студије, еколошке студије, европске студије и безбедносне студије, а са њима је започета и значајнија промена у приступима. Уводе се нови теоријски концепти, освајају нова подручја истраживања, а започиње и модерна анализа политичког система, политичких процеса и политичког понашања.<sup>2</sup>

Друго што је битно определило да се „имиџ” и статус факултета мења у академској заједници и у друштву уопште јесте што је Факултет од средине деведесетих био увелико друштвено ангажован и кри-

<sup>1</sup> О овим процесима модернизације наставе на Факултету и аутономизације политичке науке писао сам у тексту „Политичка наука у трагању за сопственим идентитетом”, у: *Политика, наука и професија* (Зборник радова са истоимене међународне научне конференције), (ур. М. Подунавац и Ж. Пауновић), УПНС и ФПН, 2013, стр. 45–59.

<sup>2</sup> О томе више уп. Војислав Становчић, „Развитак програмске концепције студија политичких наука”, у: *Факултет политичких наука 1968–2003*, ФПН, Београд, 2003, стр. 17–41; Чедомир Чупић, Милан Подунавац, „Еволуција наставних планова и програма”, у: Исто, стр. 43–54; „Прилог: Наставни планови и програми”, у: Исто, стр. 55–115.

тички се односио према милитаризацији друштва и успостављању ауторитаризма. Када је руководећу улогу на Факултету преузела тзв. средња генерација са деканом Вукашином Павловићем на челу 1996. године, Факултет је могао мирно и аутономно да се развија у програмском, кадровском и друштвеном смислу. Од тада, а поготово након октобарских промена 2000. године, Факултет је био у сталном успону што се тиче његовог места на Београдском универзитету и у широј академској заједници, али и места у друштву уопште. Наиме, након замирања студентског протеста 1992. године Београдски универзитет је у свим својим сегментима осетио контраофанзиву власти. Грубим кршењем свих демократских процедура и академских норми Универзитету је наметнут ректор; у време летњег распуста изгласан је Закон о универзитету који је у потпуности укинуо аутономију универзитета и претворио га у дисциплиновану испоставу владе; уследило је финансијско дисциплиновање преко тзв. „Уредбе о нормативима и стандардима услова рада на факултетима и универзитету, за делатност која се финансира из буџета Републике” (која је и данас, после читавих 26 година, и даље на снази!), са којом је ФПН неправедно и „одокативно” померен у неадекватну финансијску групу и доведен у знатно неповољнији материјални положај. Све је то имало за последицу да је свестраном бирократском контролом Универзитету одузета свака аутономија. ФПН је ипак успео да у том периоду очува своју аутономију упркос неповољним приликама на Универзитету.

Студенти и наставници ФПН су деведесетих били у првим редовима у студентским и грађанским протестима, организовале су се јавне трибине и отворене расправе на које су позивани филозофи, социолози, економисти, правници, културолози, историчари са других факултета, тако да би се могло рећи да је Факултет у том академском смислу био центар окупљања интелектуалне и академске опозиције. На пример у тзв. Унифоруму (Универзитетски дебатни форум), ванинституционалном неформалном окупљању млађих наставника БУ, основаном 1995. године, Факултет политичких наука предњачио

је бројем представника (4) у односу на друге факултете БУ (од 1 до 2 представника). Будући да је Универзитет био каптиран од стране владајуће партије и њених прилежних кадрова, без икакве намере да се поради на реформи високог образовања, које је као и цело друштво у јеку ратних сукоба и санкција таворило и стагнирало у сваком погледу, Унифорум је представљао једино организовано деловање на припреми реформе Универзитета. На њему се два пута месечно расправљало о свим сегментима наставе и вршена истраживања са предлозима за реформу, који ће касније бити и реализовани у време владе Зорана Ђинђића. Чланови Унифорума су покренули иницијативу за стварање Иницијативног одбора на Универзитету за одбрану демократије, чији је члан, поред четворице других колега са ФПН, био и тадашњи декан ФПН, који је имао веома активну улогу у касније насталом Већу декана и директора института, алтернативном и паралелном облику и организовања наставника Београдског универзитета.<sup>3</sup>

С друге стране, у владајућим форумима било је такође више наставника ФПН, али се може рећи да су углавном били толико лојални својој кући да нису вршили притисак за зауздавање Факултета и његово упрегнуће у политичке потребе режима. Повољна околност за Факултет била је та што, било да су деловали режимски или антирежимски, већина наставника и сарадника Факултета показала је висок степен лојалности кући и науци и нису дозволили да политичке воде ваљају факултетски брод у турбулентним и бурним политичким сукобима деве-

<sup>3</sup> О свим тим процесима уп. моје текстове: „Пут до демократије у ритму улице” (прилог расправи „Власт и демократија”, у којој су још учествовали Слободан Самарцић, Милан Ст. Протић, Владета Јанковић, Драган Д. Лакићевић и Радмила Накарада, одржаној у редакцији „Књижевних новина”), објављен под насловом „Два паралелна тока”, у: *Књижевне новине*, двоброј 942/943 од 15. 12. 1996 и 01. 01. 1997, прештампан у: Илија Вујачић, *Хроника одложене транзиције. Политичке анализе*, Стило, Нови Сад, 2005, стр. 163–168; „Универзитет и наставници у Протесту 1996/97: Дјеловање Универзитетског одбора за одбрану демократије”, у: Исто, стр. 176–202.

десетих (изузимајући период 1998–2000, када је Факултет био организационо и управно „посвојен” од стране власти према тзв. Шешељевом Закону о универзитету).<sup>4</sup> Оваква аутономна позиција Факултета још је појачана од 2000. године када се Факултет у континуитету даље модернизовао и интернационализовао и задобио статус једне од водећих установа БУ. Коначно је у посљедње двије деценије Факултет заузео значајно место у универзитетској заједници, пре свега захваљујући програмској модернизацији и отворености коју је испољавао у односу на Универзитет и друштво, интензивном организацијом

расправа, округлих столова, јавних предавања, научних скупова, гостовањима истакнутих страних и домаћих личности и професора и све интензивнијом међународном сарадњом.

Транзиционо доба Факултета је било бурно, али и плодно за његов развој од једне омаловажаване до уважаване високошколске установе, не само у нашој академској заједници, него и регионално. Имао сам то задовољство и част да учествујем у свим тим процесима до 2015. године, деведесетих као члан Униформе и Универзитетског одбора за одбрану демократије, а касније и као профдекан и декан.

---

<sup>4</sup> О антилибералном духу тог закона који је извршио политизацију, етатизацију, деаутономизацију и де-сцијентизацију високог образовања уп. мој чланак „Тако су нестали достојанство и аутономија...: Прилог непостојећој расправи Предлога Закона о Универзитету”, *Наша борба*, уторак, 19. 05. 1998 (прештампано у: Илија Вујачић, *Хроника одложене транзиције. Политичке анализе*, нав. издање, стр. 203–207.





Проф. др Живојин Ракочевић

## ПАРАДОКСАЛАН ПРОЦЕС СТВАРАЊА БЕОГРАДСКОГ ФПН

### ПРИЛОГ КРИТИЧКОЈ ИСТОРИЈИ ФАКУЛТЕТА

Без „извесне” одлуке партијско-политичког и државног врха СФРЈ о формирању **ВИСОКЕ ШКОЛЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**, давне 1960. године, – *не би било Београдског факултета политичких наука, – првог и по много чему уникатног факултета „Титове Југославије”.*

А о тој уникатности компетентно казује и „редовни професор Универзитета” **Владимир Првуловић**, у његовој колумни (са сликом у боји) „најстаријег дневног листа на Балкану”, рубрика „Погледи”, трећи август 2018. године. Владимир Првуловић, негдашњи дипломата и аутор изврсног универзитетског уџбеника **„Економска дипломатија”**, из 2003. године, насловио је ту колумну „на начин” историчара српске Велике школе и Универзитета у Београду:

#### 1. „Пола века Велике школе”

Припадао је генерацији ФПН-а, – „уписане школске 1968/69 године”. **Брилијантан студент**, – „бар” кад је реч о наставном – научном предмету **Политичка економија**, на првој и другој години студија. Био је и врстан дипломата, у Паризу, – а стога и његов мemento и изврсна геополитичка и наставно-научна паралела, у поменутој колумни: „од године 1794”, „непосредно после **Француске буржоаске револуције**”, а и у време драматичних **Наполеонових ратова**, **Наполеоновог „Грађанског Законика”**, „итд”, – „формиране су специјализоване **Les Grandes Ecoles**” у различитим (наставно-научним) дисципли-

нама. Те велике школе биле су **„изнад факултета**, – биле су инспирисане и прожете традицијом **Француског просветитељства**, **„филозофијом културе”**, – која се **„фокусира”** на **„фундаменталне проблеме људске културе”**, – а ти су проблеми „од општег интереса, морају бити приступачни широкој публици”, по мишљењу немачкојеврејског филозофа и „полихисторика” **Ернста Касирера**.

Владимир Првуловић помиње **Haute Ecole Commerciale** **„за врхунске економисте и комерцијалисте”**, – а управо на ту **„тему”**, или на ту „неокантовску ствар”, – реч – две о наставно – научном предмету **Политичка економија**, – на поменутој ВШПН и „познијем” ФПН.

#### 2. Веродостојни мemento професора Миладина Кораћа

У мемоарској књизи Миладина Кораћа **„Живот и збивања: 1885-1945-1995 године”** (издавачко предузеће **„Колубара”**, Ваљево, 1998. година) тај велики гуру такозване **„договорне економије”**, каже: године 1960. у Београду је основана Висока школа политичких наука, – која је у јесен те године, 16-тог новембра, почела са радом. За њеног првог директора постављен је **Влајко Беговић**, тадашњи директор **Института друштвених наука** (стр. 222 те мемоаристичке књиге, чији је **коаутор** његова супруга, по много чему – животна сапутница, Шабчанка, **Вера Деспотовић Кораћ**, студенткиња **Економско**

– *комерцијалне високе школе у Београду*, генерација 1939/1940. А из те школе, „такође” на *парадоксалан начин*, – *израиће садашњи Економски факултет у Београду.*<sup>1</sup>

Миладин Кораћ веродостојно и релевантно сведочи: „Прихватио сам предлог и „позив” Влајка Беговића да „у хонорарном односу” предајем *Марксистичку економску теорију* на ВШПН”. Сматрао сам и да сам *дужник Влајка Беговића*, – јер сам уз његов ангажман *добрио стан.*” – „Држао сам предавања на тој школи, из поменутог предмета, и *по програму који сам ја сам конципирао!* „Конципирао сам шест тема” тог такорећи *„самониклог програма”*:

прва: „Стварање марксистичке економске науке” и „главне карактеристике те науке”,

друга: „*Теорија вредности*”,

трећа: „Теорије експлоатације и теорије расподеле”,

четврта: „Теорија акумулације”, – различити модели и методи акумулације у разним земљама и епохама,

пета: „*Теорија друштвене репродукције*”,

шеста: „Економска суштина монополистичког капитализма”.

У књизи „*Нови век политичке економије*”, из 2016 године, – публикована је моја студија „*Геополитичка дихотомија светског новца*”: „*Краљевс-*

<sup>1</sup> Био сам редовни студент тог факултета од школске 1951/52 године, такозвани „А смер”, – „са” вишом математиком, математичком статистиком у трећој и четвртој години студија, а и са *политичком економијом* на све четири године студија. „Прешао” сам на тај факултет са *редовних студија на Електротехничком факултету у Београду*, – положивши пријемни испит пред професорима *Маријаном Хубенијем* и *Борђијем Паунковићем*.

Био сам први „*студент – продекан*” у тек установљеном „*самоуправљању на Универзитету*”, био сам *члан Савета Економског факултета* 1953. – 1955. године, – изабран тајним гласањем неколико хиљада студената тог факултета. Председник Савета тог факултета био је тада угледни економиста Тома Гранфил, који ће много година касније бити амбасадор СФРЈ у Вашингтону, од 1971 па на даље.

*ким путевима” и беспућима до истине о светском новцу*” – а у тој студији поглавља: „*Профиташи*” и „*доходаши*” у *Титовој Југославији*”” и „*Политекономски аспекти дохотка или округли сто на који није позван Миладин Кораћ.*”

Најсажетије речено, Миладин Кораћ је током 70-тих и почетком 80-тих година био *за СФРЈ „исто оно што и Давид Рикардо за Велику Британију у првим деценијама 19-тог века.”* „Српски Рикардо” је „у великом савезништву са *др Владимиром Бакарићем* – „*Хрватским Будом*”, а на специфичан начин и с *Едвардом Кардељем Бевцом* – „*словеначким судбоносцем*” – *поништио сва цивилизацијска постигнућа економско-политичких реформи „Титове Југославије” из 50-тих и 60-тих година и утро широки пут ултра конфедералистичком Уставу СФРЈ из 1974 године*, а енглеским економистима и историчарима, не само њима, познато је да је генијални *Давид Рикардо*, аутор епохалног дела „*Начела политичке економије и опорезивања*”, својим великим ангажманом у Парламенту Велике Британије – *поништио тзв. житне законе и утро најшири и најпозданији пут за капитал као „планетарну спужву која усисава зној и*

*крв производних радника, а из себе испушта златне капи*”. „Наравно”, тај „велики економски диктатор”, утро је пут и за капитализам као начин производње, – тако драг и *Доналду Трампу* и свим заступницима и протагонистима „*лесекферовског*” и „*турбо капитализма*”.

Подсећам читаоца, – да је већ *Вилијам Шекспир* тачно декодирао капитализам, сковавши синтагме „*неукротива горонад*” и „*планетарна Бештија*, „не чекајући” да се појаве *Адам Смит* и *Давид Рикардо*.

Кораћево тротомно дело „*Социјалистички самоуправни начин производње*” требало је да југословенским радницима – самоуправљачима „надомести”, у извесном смислу битно „ректифицира”, различита ограничења и *застарелост Марксовог „Капитала*”. У том „надомештању” и „ректификацији”, ишао му је на руку *Руди Супек*, један од асова „*праксис-филозофије*”. А Руди Супек је био изврстан полиглот, свјетски човјек, а и лични пријатељ

и саборац *Лисјена Голдмана* – жестоког критичара иначе различитих филозофија и друштвених хаби-туса *Мартина Хајдегера* и *Ђерђа Лукача*. Наиме, по Лисјеновом критичком налазу, Мартин Хајдегер је био или желео бити *први филозоф Адолфа Хитлера*, а Ђерђ Лукач, *први филозоф Јосифа Висарионовича Стаљина*. Руди Супек је одрешито рекао: „Марксов „Капитал“ данас уопће није важан за економију. Ништа вриједно не саопћава о односу човјека и природе. А свијету, који више није свијет суверених нација и националних култура; – *догодио се Чернобил.*” Све те критичке рефлексije и „закључке” изговорио је Руди Супек у загребачком листу „Данас”, 2. јун 1986. године.

Супекова књига „*Ова једина земља*” увелико је инспирисана *Чернобилском нуклеарном катастрофом*; и увелико *игнорантска* у односу на *хераклитовске фрагменте* трећег тома „Капитала” у којима је речено „много штошта вриједно” о такозваном *друштвеном метаболизму*, о односу човека и Природе, човека и Космоса; увелико и с обзиром на Хераклитов спис похрањен у храму Артемиде у Ефесу, у месту у којем је *столовао Божански*, а не само „Мрачни” Хераклит. Према Хераклиту, човек је космичко биће. А у хомо сапиенсу у његовим најбољим „издањима” или „примерцима”, постигнута је својеврсна „*космичка синтеза*” врхунске, симболичке интелигенције, високе „*свести Природе о самој себи*”, и свега оног што подразумевају изрази „*политичка животиња*” (Аристотелов „налаз”) и карактеристике те животињске врсте: „*воља за моћ*” према *Фридриху Ничеу*, *сексуални инстинкт*, по налазу *Сигмунда Фројда* и *економски инстинкт*, наводно, како то тумачи Ернст Касирер у „*Огледу о човеку*”; – према *Карлу Марксу*.

А у подлози свих тих „великих прокламација” је, наводно, и „*концепција човековог организма*”; садржана у делу немачког биолога *Јакоба Јохана Барон вон/фон Векскала* (1881-1944); – „биолошка схема употребљена за описивање и карактеризирање људског свијета.”

*Стипе Шувар*, социолог, врстан политичар, теоретичар села и сељаштва, а можда и најбољи или

најближи сурадник Владимира Бакарића, рече и не порече: „Да је Карл Маркс завршио три планирана тома „Капитала”; посебно онај о свјетском тржишту, уз онај о држави, био би вјероватно *најпоучнији*; те би и нама данас могао послужити као *методолошки путоказ* и био би много, много више делотворнији, више самоуправљачки. Био би „убојито” оружје и оруђе револуције.”<sup>2</sup>

### 3. Откуд и зашто битно друкчија политичка економија на ВШПН и потом на ФПН, од те „марксистичке економије” Миладина Кораћа?!

Ово, рекао бих, *круцијално*, а не „само” елементарно наставно-научно питање постављали су сами себи, а „потом” и *Бранку Хорвату*; – Радослав Ера Рагковић и Најдан Пашић. „Импулс” за то и такво питање било је *прво предавање* Милентија Поповића на ВШПН које је заправо било *програмског карактера*; својеврсна агенда и нон-агенда те заиста високе и по много чему оригиналне школе.

Та двојица професора су „заједно” са *Бранком Прибићевићем* сачињавали сам „*нуклеус*” те школе. Мада *правници* по формалном образовању; – *боље* и *потпуније* су тумачили *робу*, *новац* и *капитал* из Марксовог „Капитала”, него што је то чинио Миладин Кораћ у његовој *докторској дисертацији*: „*Појам односа производње – Теоријско-критичка анализа*”, одбрањена 20. јануара 1956. године, и публикована, београдски „Нолит”, 1957. године. А о тој „*неокантовској ствари*” су и Кораћева тумачења Марксовог „Капитала” у књизи „*Основни елементи марксистичке економске теорије*” у издању ВШПН, 1961. године.

<sup>2</sup> Загребачки лист „Данас”, 8. јун 1988, а и лист „Борба”, у којем је одштампан „*Шуваров одговор*” *Милану Меденеу*, главном уреднику љубљанског „Дневника”; тако се и Стипе Шувар упустио у својеврстан *experimentum mundi на располагању*; „на изволте, покушајте!”, те на свој начин „*подупро*” Миладина Кораћа у том његовом „великом подухвату”.

Наводно, причали су ми то као својеврсну пошалицу; – Бранко Хорват им је рекао да он на својој „рејтинг-листи” нема Жику Ракочевића; Жика Ракочевић је *филозоф*. „Па ипак” – та тројица професора ВШПН уз „консултантство” са Милентијем Поповићем увелико су допринели овој пресудно важној „ствари”: „догодило се *тихо одвезивање* ангажмана Миладина Кораћа” у наставно-научном процесу ВШПН-а у тај привидно „*празан простор*” – *ушли су*, били свестрано ангажовани – писац овог текста, *Стојан Булат*, само годину дана млађи од Ж.Р.-а, „такође” дипломирани економиста, и *Слободан Глигоријевић – Ајга*, до тад и *директор Више школе политичких наука*, – која је *Високој школи „уступила”* импресиван плац на Вождовцу, а и велику зграду.

#### 4. Својеврстан мemento мори или „сећање” на Милентија Поповића у Кораћевим „Мемоарима”

У том поглављу, странице 292-294, назначено је Кораћево учешће на *Другом конгресу самоуправљања Југославије*, Сарајево, 5-8. мај 1971. године. Миладин Кораћ је био члан Одбора за сазив и припрему тог Конгреса; – а Милентије Поповић, председник Скупштине СФРЈ, „тек” гост или само један од учесника у расправама на том Конгресу. По *релевантној*, а не само симболичкој *дефиницији* Устава из 1963. године; – Милентије Поповић није могао бити само „публика” на том конгресу, или само личност „по протоколу” у првом реду велике дворане здања у којем се догодио тај необични конгрес. Милентије Поповић је био *друга личност* у државној номенклатури те земље; „не дај Боже” да се нешто догодило шефу државе у неком од његових сафарија у Африци, – Милентије Поповић би био и шеф државе и врховни командант њене војске. У *геополитичком есеју* о Радославу Ери Ратковићу, садржаном у књизи-споменици о том великом професору и директору ВШПН, а и *првом декану ФПН*, релативно исцрпно, аргументовано, представио сам читаоцу готово

*потпуну резигнацију* Милентија Поповића. Наиме, одазвао сам се његовом личном позиву да дођем у Милочер средином априла 1971. године. Првео сам неколико дана са њим и његовом животном сапутницом *Маргом Броз Поповић*. Увелико разочарани Милентије Поповић, разочаран и у неке своје до тад веома блиске сараднике и ратне другове, па и у шефа државе. Чак није ни помињао тај Конгрес. А догодило се оно најгоре, о чему говори и Миладин Кораћ, али ни приближно истинито. Миладин Кораћ у тој мемоаристичкој књизи каже: „Завршетак тог Конгреса остао ми је у сећању и по једном тужном догађају. Наиме, непосредно по повратку са Конгреса у чијем је раду *активно учествовао* (!?!); умро је у Београду Милентије Поповић; кога сам *запамтио* (!?!) и по томе што ме је својевремено *управо он „инфицирао дохотком”* (!?!) *Опасан вирус* – тај доходак, а заправо *начело дохотка*, о чему постоји опсежна расправа Милентија Поповића у његовим сабраним делима.<sup>3</sup>

О *начелу дохотка*, а не само о Кораћевом „*вирус дохотку*”, – ова напомена: *тезу* за *хабилитацију* на *Машинском факултету у Београду*, одбранио сам пред трочланом комисијом тог факултета, *јануара 1962 године*. Наслов те тезе гласи: *Ултра – етатистичка дезинтеграција робне вредности*. И убрзо потом изабран сам у звање *доцента* на том факултету. Није прошло много времена до избора у звање *ванредног професора*, на истом факултету.

Тезу за хабилитацију уобличавао сам до ступња кад ми је послужила као „*матрица*” за веома опсежну студију: „*Начело дохотка и дезинтеграција робне вредности*”. Та студија је публикована у часопису „*Социјализам*” бр. 4 за 1962 годину.

<sup>3</sup> Упућујем радозналост читаоца на „*Геополитички есеј...etc.*” из 2014. године, – ради потпунијег критичко-историографског увида у „*виртуелни, велики геополитички скандал*”, такођећи „*скандалчину*”, – због и усред *одлуке* Јосипа Броза Тита да пред Конгресом самоуправљача у Сарајеву, 1971. год., а и пред светском јавношћу, – *обелодани велику заверу* против њега лично, а и *против његове спољне политике*.

Та расправа, на преко стотину дактило страница, „проузроковала” је бурна реаговања; нарочито, што би рекао Миладин Кораћ, у „кругу економиста београдске школе”: Коста Михаиловић, Никола Чобељић, Милош Мацура и „други”. А изазвала је и бурну реакцију *Радивоја Давидовића Кепа*, тада декана Економског факултета у Београду, члана Централног комитета СК Србије и *харизматске личности*, – јер је петнаест година провео на робији, у Сремској Митровици, – на „*црвеном универзитету*”. „Кепа” је проучавао Марксов Капитал, у *оригиналу* и наводно, увелико помагао *Моши Пијаде* и *Родољубу Чолаковићу* да преведу то дело на изврстан српски језик. Завршетак те приче знају они библиофили који су имали прилику да виде *Теца Кон* издање првог тома Марксовог „Капитала”. *Године 1962*, на *јулском пленуму Централног комитета СК Србије*, говорио је

Радивој Давидовић „Кепа” готово цео сат. Критички је говорио о тој мојој студији, „закључивши” да сам *троцкист* и велики противник, велики опонент-*стратегии привредног развоја Србије* у контексту тада важећих планова и сценарија привредног развоја ФНРЈ. Његово излагање преносиле су телевизије Србије и радио станице у Србији. На моју срећу; „промптно” су ме спашавали *Петар Стамболић*, тада председник идеолошке комисије СКЈ, *Едвард Кардељ Беви*, *др Владимир Бакарић* и *Милентије Поповић*. Спречили су да се наредног дана у новинама Југославије појаве „бомбастични” наслови, „изводи” и „акценти”, изводи из излагања те харизматске и моћне личности.

А у вези са овим мојим „биографемом”, још и овај „детал”: *јуна 1960. године* позвао ме је Радивој Давидовић „Кепа” у свој декански кабинет и предложио ми *писмо Влајка Беговића* у којем се предлаже да Ж.Р. *пређе на новоформирану ВШПН*; такође „за асистента” на предмету „*Марксистичка економска теорија*”; а из претходног излагања види се да је *Беговићев главни кадровски потез* већ био реализован, наиме онај *ангажман Миладина Кораћа* као професора на тој Високој школи. Био сам изненађен тим предлогом и позивом, – утолико пре што сам већ као студент *полемисао* са Миладином Кораћем,

а био сам и пред личном одлуком да напустим Економски факултет, – што је посебна прича. *Нисам прихватио тај предлог и позив*.

*Реч – две о „стварима” које су претходиле поменутом отклону од Кораћевих идеја и „матрице” политичке економије као својеврсних „Основа теоријске анализе капиталистичке и социјалистичке робне производње”*

Године 1959-1961 су *геополитичко време* опсежних припрема и „изведбе” мини-привредне реформе; 1961-1963. ФНРЈ је у периоду од 1955-1961 године имала импресивне стопе привредног раста, – веће и од пословично високих стопа раста Јапана.

У том периоду, – Милентије Поповић је био *председник Одбора за перспективно друштвено планирање*. Петогодишњи план у време његовог председавања био је *реализован током четири године*. У том Одбору, на тзв. пленарним седницама, а и на посебним састанцима експерата за различита привредна питања земље, – радило се такорећи, *данонорно*. Субота је била радни дан, а радило се и недељом.

Био сам у то време *референт-аналитичар* у кабинету Милентија Поповића, – од 1955. године. Присуствовао сам свим „пленарним” седницама. У кадикад *оријашком дискурсу тог „Милентијевог одбора”*, – суделовали су и сви чланови Политбиора или *Председништва СКЈ*, – изузев Јосипа Броза Тита и Александра Ранковића. Тада сам имао прилику да од *Франца Лескошека* чујем потресно приповедање о *великом штрајку рудара у Трбовљу*. Била је то за мене шокантна и у извесном смислу отрежњујућа повест; дакако у великом контрапункту према поменутиим високим стопама привредног раста, – а и према теоријама и пропагандистичком узношењу радничког самоуправљања. Била је то *табу тема* првога реда. Тим седницама нису присуствовали новинари.

Међутим, импресивне стопе привредног раста скривале су у себи *„опасну змију пузајуће инфлације”*. Слабљење функционалне вредности динара, те симболичке и увелико инконвертибилне валуте, а и *стрмоглава имплозија државне касе*, – били су

крајње озбиљна упозорења „да нешто радикално у друштву треба предузети”. Уз те и такве „невоље” била су и велика и скупа путовања Јосипа Броза Тита, *Прва конференција несврстаних земаља у Београду 1961. године*, и „остале неугодне ствари”.

Таква друштвена ситуација захтевала је *гадамеровску критичку анализу* делатно – повесне свести такозваних социјалистичких самоуправних снага или „авангарде” југословенског друштва. Било је ситуација, живо памтим, – када је Милентије Поповић знао рећи: „Жико, оставимо се сада Карла Маркса и његовог „Капитала”. И за нас важи она изрека *Hic Rhodus, hic salta*”. Наш *Rhodus* је стваралачко, „данас кажу” *креативно* суочавање са таквим проблемима и феноменима о којима Карл Маркс није могао ни да сања.

*Прихватимо се мало више Хегелове „Феноменологије духа” и „Науке логике”* – а ти си тим стварима био склон од оног тренутка кад ти је пало на ум да напустиш студије на Електротехничком факултету и пређеш на Економски факултет да *проучаваш Марксов „Капитал” „помоћу тих Хегелових дела.”* У познијим дискусијама, на поменутих пленарним седницама, а и у тзв. камерним дискусијама, у оквиру нашег „теоријско – дебатног серкла”, – ишло се, – на веома озбиљну *припрему Реформе ‘65*. Тада нас је изузетно интересовала *Хегелова полемика с Кантом и кантовцима* око тзв. *ствари по себи*. Хегел уверљиво повлачи *дијалектичку границу* између те и такве ствари и *појаве, феномена, знака, симбола...* А *дијалектичка граница* „важила” је и за однос између *конкретума робе* и савремених „националних” валута, различитих *currencies*. Наравно, нисмо „ломил” мозак око те границе у физици, у теоријској, квантној физици, – али јесмо кад је реч била о тзв. *физичком капиталу* и капиталу као „*процесирајућој робној вредности*”. А и кад је реч о новцу *светског тржишта*, жигосаним полугама злата у поседу *централних банака*, и о новцу знамом под називима *currency*, симболички новац, криптовалута, – у савременим облицима.

Настојали смо да критички проникнемо у „*дијалектички ход и код*” Хегелове „*Феноменоло-*

*гије духа*”. У нашој свести, у тим нашим камерним дискусијама, – Карл Маркс и Хегел „заменењивали” су места на нашој „рејтинг листи”. „Критички настројеног” читаоца овог текста не треба посебно уверавати да нам није било тешко „*рећи збогом*” *Миладину Кораћу*, – на *ВШПН, 1962. године*, о чему је било напред речи.

## 5. Да ли је београдски ФПН чудо у сфери образовања и „високе политике”?!?

Неко је хераклитовски или, пак, афористички рекао: највеће чудо је што се чуда догађају.

Закон о Високој школи политичких наука, донет *2. јула 1960. године*, потписали су „генијални бравар” *Јосип Броз Тито*, председник „државе” која је требало да *одумире*, – сагласно интерпретацији марксизма у *magnum opus*у Едварда Кардеља Бевца, *редовног члана САНУ*, – а тај основни закон о школи из које је *израстао ФПН*, – потписао је и *Петар Стамболић, дипломирани агроном, тада председник Савезне скупштине*. У члану 2. тог закона *одређује се, дефинише* основни задатак те школе: организује наставу и проучавање *политичких и других друштвених наука*. Усредсређује се и на области социјалистичког система и на савремене међународне односе. Настава на тој школи, обухвата стална и повремена предавања, семинарски рад, *конференције о методима*, студијски рад у оквиру катедре и по групама и самостални студијски и научни рад студената”, гласи члан 6. тог закона.<sup>4</sup> Та *Висока школа* и „*специфична*

<sup>4</sup> Поменућу у овој прилици само студијски и научни рад *Јована Раичевића* и *Александра Спасића* званог „*До*”. Припадали су *првој генерацији* те школе. Јован Раичевић је у дипломском раду „увелико реферирао” на идеје Милентија Поповића о *специфичном начелу дохотка*, а и о *специфичној цени производње* која „важи”, делује у „приликама и неприликама” радничког самоуправљања, *релативитета* „удруженог рада” и „процеса удруживања рада и средстава” односно акумулације, проширене друштвене репродукције, – а *Александар Спасић* је разматрао *коморске системе* „прожете” *хераклитовским*

*позиција*” ФПН; – у периоду израстања из те и такве школе; – нису подлежали обманама „новог врлог света”, било којим *орвелијанама* или „матрици” *отвореног друштва*; – у „изведбама” *Карла Попера и Џорџа Сороса*.

Гајим уверење, да ФПН никад није подлегао обмани „најбољег поретка света” које данас кулминирају и у реторичким изведбама *Доналда Трампа*. Препустиће ФПН; – они најумнији људи на том факултету, – том „вечитом дечкићу” да се забавља размештањем геополитичких коцки и коцкица по „*великој шаховској плочи*” Збигњева Бжежинског. Нека Трамп тако настави у *највећем геополитичком reality-у*, све док и хераклитовски „*спавачи*” у његовој „*номенклатури*” не схвате да су тај „најлепши поредак света” и та *обнова америкашког, фридрих-листовског протекционизма*; „*само хрпа набацањих ствари*”, – хераклитовски речено.

Релевантан је био и „Закон о преношењу права и дужности *оснивача* према ВШПН” донет 31. јула 1968. године. Тај закон су потписали Милентије Поповић, председник Савезне Скупштине, и Јосип Броз Тито, „шеф” још не-одумрле државе. У члану 2 тог Закона, реч је о „*финансирању редовне делатности*” те школе, о партиципацији у савезном државном прорачуну, буџету. А и о престанку тог и таквог – финансирања; с обзиром на могући, *тада још – виртуелни ФПН*; који ће бити „*у надлежности Републике Србије и њеног финансијског етата*”. Управо у то време „*догодили*” су се *студентски протести*, „*крај прашког пролећа*”... – али и почетак „*хрватског пролећа*” или „*МАСПОК-а*”. „Догодило” се „*федерирање Федерације* и преображај двеју аутономних покрајина Србије у „*самосталне републи-*

„поретком света”, „*космосом*”; дакако, и законом робне вредности у његовој међународној примени.

Александар Спасић је магистрирао и докторирао на ФПН-у, био *први директор* Института за новинарство и мас-медије; „лоциран” у београдској Његошевој улици. Имао је статус *научног саветника*; одлуком петочлане комисије на чијем челу је био *академик Никола Чобелић*; један од „кључних” писаца „*фабулног*” и „*фамозног*” *Меморандума САНУ-у*.

*лике*”. Штавише, те аутономне покрајине постале су „*држава у држави*” и чак „*држава над државом*”, над злосрећном „*ужом Србијом*”, или – речено у тадашњем политичком жаргону – „*над Ужасом*”.

„Тек” је *20. новембра 1968. године* донет „*Закон о Факултету политичких наука у Београду*”. Потписник тог Закона је *Милош Минић*, председник Скупштине Републике Србије, – „*патријарх српске бирократије*”, како га је „називао” Милентије Поповић. Моје лично искуство из сусрета са тим „патријархом”, а и „*вођом*” једне од две „*ирвене династије у Србији*”, битно је друкчије од ове оцене и својеврсне политичке дисквалификације, – од стране Милентија Поповића.

*Милош Минић* је био веома озбиљан политичар и *државник*. Био је и министар спољних послова СФРЈ у оно најтурбулентније време. Супротстављао се вехементно и аргументовано, на високоуман начин, поменутом *федерирању Федерације*.

## 6. Резиме

Високу школу политичких наука није два пута дотакла „*смртна супстанција*” марксистичка економије „*у изведби*” *Миладина Кораћа*”, а није ту школу озбиљније дотакла, – *кораћевска-кардељевска договорна*, а заправо *антигржишна економија* и тзв. *слободни удружени рад*. „Потиснули” су те „ствари”, из те школе дефинитивно „*истиснули*”, „*прецртали*”, – „*методска употреба ума*”, и оригиналан и нарочит појам искуства *процеса „самоискључивања” Југославије из ултраетатистичког „социјалистичког лагера*”. „Непатентирни” *изумитељи* тог драгоценог појма су *Борис Кидрич и Милентије Поповић*.

Реч је, дакле, о периоду 1950-1953. година, – када Борис Кидрич саопштава „*Тезе о економици прелазног периода*” и када је, хегеловски речено, – *уведен у егзистенцију оригиналан Систем стопâ акумулације и фондова*. А тада је на делу и наша, *југословенска отвореност* за цивилизацијска искуства „*планетарног човечанства*”, – у тим цивилизацијски респективним епохама.

**Неколицина у поменутом нуклеусу ВШПН-а** доспевали су до драгоцених искустава и **критиком, критичким мишљењем о „негативним инстанцама“** југословенског друштва, гадамеровски речено. Миладин Кораћ је релативно лако поднео поменуто „прецртавање“; отпутовао је у НР Кину да у Пекингу и Шангају „просветљава хоризонте“ тамошњем партијско-политичком и државном **Врху**. Успут, побринуо се и о редиговању „**кинеског издања**“ оног његовог „епохалног“ трокњижја – „**Социјалистички самоуправни начин производње**“.

У овој прилици, а и за сврху „**монографије о београдском ФПН**“, – рећи ћу одрешито: у припреми и у првим корацима ВШПН суочавали су се и сукобљавали „**дух и матрица**“ оне старе партијске школе „**Ђуро Ђаковић**“ и „**дух и матрица**“ напред

помињаног **нуклеуса** ВШПН, – који су, „сва је срећа“, – **превагнули 1962. године**.

Кардинална је, а и **повесна** чињеница што **београдски ФПН** и с „великим метафизичким разлогом“ обележава педесет година свог постојања. **Овај јубилеј** много говори и о том Факултету а и о оној Високој школи из које је ФПН такорећи „**природно израстао**“.

Београдски ФПН има извесне „**компаративне предности**“ у односу на загребачки, љубљански и сарајевски ФПН – а ВШПН није отишла у „**новијесну ропотарницу**“ – за партијском школом „Ђуро Ђаковић“. **Међутим**, – то су **теме за будуће докторске дисертације**, – а не за овај скромни прилог **критичкој историји заиста уникатног и драгоценог ФПН-а у Београду**.



## КУЛТУРОЛОШКА ВЕРТИКАЛА НА ФПН

### I

Висока школа политичких наука, која је формирана у Београду 1960. године, пристиже са великим амбицијама њених твораца да повежу теоријске садржаје политичке науке са друштвеном стварношћу. Први пут у нашој високој образовној институцији проучавали су се проблеми друштвених и политичких односа у југословенској заједници у непосредној вези са проблемима савременог света, са његовим друштвеним и политичким системима, са међународним односима. Фундаментална научна схватања у тумачењу и друштва и политике добила су примат у односу на идеолошку пристрасност. Суштински, наставни садржаји дошли су као алтернатива додашњем преовлађујућем схватању политике која у својој основи није имала ни научна ни теоријска сазнања. Пошто се тадашња политика није темељила на принципима научног и критичког мишљења, она се није могла супротставити идеолошком монизму и партијској монолитности. Једногласност као мука партијског поретка била је далеко од било које науке и било којег знања. Због неадекватног односа према теоријском мишљењу, због изразитог политичког прагматизма, због владавине идеолошког стереотипа, што се створио у политократским владајућим круговима, ограничавао се и девалвирао друштвени значај науке, теорије, мишљења, па самим тим и политичке науке.

У овој новоформираној високошколској институцији осмишљена је и реализована активна комуникација у наставном процесу у коме се успостављао дијалог какав иначе није постојао у друштву. Ини-

цијатива студената кретала се ка преиспитивању свих сазнања која су се нашла у тематским садржајима, у целини наставног процеса. Консултације, вежбе, припрема семинарских радова и њихова одбрана – све је имало своју претходницу у проживљеним расправама и индивидуалним самоодређењима. Творци оваквог концепта образовања оживотворили су идеју да је за култивисање критичког мишљења и стваралачког усвајања вредности неопходна промењена стратегија комуникације. Знали су да је неопходно због тога образовање преобликовати у креативни „оквир” за надмоћност чина комуникације, њено усавршавање и успон комуникативних потенцијала. Тешко је рећи да ли се у царству мртвих чињеница више сужава радозналост или способност за креативно мишљење и делатно понашање. Зато је у овој високој школи политичких наука било и присутно схватање да је изузетно важно унапредити не само процесе сазнавања, процесе самосталног и оригиналног мишљења него и процесе комуникације.

У то време, време школовања зрелих и преузрелих студената, у интерпретацији стварности у јавности било је и превише схематизма, црно-беле, позитивно-негативне поларизације. То је, наравно, рђава „методологија”, јер се стварност делила вештачки, неприродно и манихејски. Отуда смо имали и ригидне поделе на позитивно и негативно, које умичу и људској сложености и природи стварности. Зато се водило рачуна да су и стални и гостујући професори примерени остваривању такве комуникације у којој ће они имати предуслове за стварање креативне комуникације и за слободно самоизражавање. Индивидуална култура и квалитет личности

наставника биле су претпоставке за подстицајну комуникацију, каква је и остваривана. И данас, кад се присећамо каква су била настојања твораца методе у усвајању знања и природи комуникације, видимо да су они били у изразитој супротстављености тада и најразвијенијем свету владајућег *културног модела* у коме су се вредности преносиле на *центрифугалан начин* јер је све долазило одозго, из средишта. Заборављало се да је овакав утицај погубан за развитак целовите личности, да је веома удаљен од креативне маште и слободног мишљења. Познато је да *центрифугално* посредништво тежи да појединца *парцијализује* и стави у функцију утврђеног програма, чији је циљ хиперадаптираност, која, наравно, поништава индивидуалне вредности и могућности креативног прекорачења.

Постојало је све присутније мишљење да нема нико право на монопол на истину, а крунила се идеја о партији као „колективном интелектуалцу”. Тако су била одшкринута врата за плурализам идеја које би преиспитивале основе, вредности и циљеве друштвеног развоја. И за присуство културе и културне политике које су се нашле као тематске преокупације ове високошколске установе на којој су студирале високе политичке личности, које су имале све што им је било неопходно за успон у политичкој и друштвеној хијерархији осим високошколске дипломе. У овој елитној институцији нашли су се одабраници који су се ту и обрели да прибаве и шира сазнања из политичких наука. Наставници су били познате и признате југословенске личности из домена науке али и политике. Наставу из културе и културне политике „покривао” је, поред осталих, највише Младен Чалдаровић, тада уредник сарајевског часописа *Преглед*, а касније посланик у Савезној скупштини и професор Факултета политичких наука Свеучилишта у Загребу. Специјализирао је 1960/61. социологију и социологију културе, посебно, у САД-у, тако да се у наставу уклапао и са најновијим и светски релевантним сазнањима. Била су драгоцене међународна искуства и Вељка Влаховића. За студенте са великим животним и политичким искуством, теме из културе биле су, за њих, у великој мери нове,

занимљиве и провокативне, па се о њима водио увек подстицајан дијалог. У том дијалогу и живој комуникацији оспоравао се монолози и догматизам.

Сећам се да смо на вежбама, које сам водио, доказивали како се ставови у мишљењу могу не само оповргнути, потврдити или модификовати него и интегрисати у нови став, у ново мисаоно исходиште. Тако је постајало јасније да тврдоглава непорецивост става затвара комуникацију и да такав став, у ствари, оживотворује монолози, најчешће као заблуду. А монолози смо препознавали као репресију у односу на мишљење, као редукцију критичког истраживања. У њему се унапред одређује исход разговора, јер му је страна узајамност трагања и неизвесност краја. Монолози „наговара” и блокира могућности неочекиваних исхода у сазнавању. Он, у ствари, неће да пристане на узајамност сусрета. Зато је изгубљен за креативну игру и за критичко подстицање мишљења. Склон поништавању разлика, најближе су му препирка и гложење. Он хоће да покаже надмоћ индивидуалног резоновања у односу на релациони начин спознаје. Монолози је у некритичкој диверзији једнозначан и једносмеран. Што је најгоре, он води ка монолитности у мишљењу и до негације другачијег мишљења. Суштински, у тоталитарним и ауторитарним друштвима утемељује се тежња ка апсолутној сагласности и монополу на истину. Онај који одређује шта се може рећи и шта је неопростиви „деликт” – има монопол! Он, међутим, нема себе за разговор. И поред тога, процјењује која се „грешка” може, а која не може толерисати. У таквим околностима искрсава и питање „ауторитета” и „траума” табу-теме. А тамо где институционална и идеолошка надмоћ прекрива трагање за истином постоји готово неизбежна опасност од лагодности самообмањивања. Доследност догматичара, апсурдна и ирационална, настала на самој основи његове несигурности и тежње да се веже за нешто постојано изнад себе, припада оној врсти апсолутне доследности за коју се сматра да је идентична с „практичним фанатизмом”. Догматичар није спреман да своју унапред успостављену представу о свету темељније испита и доведе у питање; није способан да се суочи са сумњом.

Догматичара би зато требало препознати као сијамског близанца своје ригидне карактерне и менталне структуре. За њега догматски принцип постаје највећи закон, једина објективност, мера свих ствари, смисао егзистенције. Он је у својим очима правоверан, непогрешив и чист, а сви други, који нису као он, достојни су његовог презрења и мржње. Пре него што је и био спреман да другог саслуша, он је спреман да га одбацује. Самим тим што догматичар није спреман да своју унапред успостављену представу о свету и вредностима темељније испита и доведе у сумњу, он је за разговор изгубљен. Из свега тога, следило је сазнање да аналитичке способности не вреди очекивати од оних који не знају да размишљају, а поготово ако не знају да доводе у питање сопствене заблуде. Најгоре је кад не знају да не знају, кад не знају шта је важно, а шта није. А зна се да тежња ка потпуној сагласности доводи до догматске негације другачијег мишљења.

Из ове научно-образовне институције, као њен континуитет, настао је Факултет политичких наука. Он је убрзо постао саставни део београдског Универзитета. Студенти су били другачијег формата од њихових претходника јер су долазили из средње школе, претежно гимназије, а примани су по строгим критеријумима. Као будући редовно школовани политиколози, били су у прилици да бирају или политички или међународни или новинарски, а касније и социјални смер. На свим смеровима био је предвиђен предмет социологија културе и културна политика, за који је најпре био „ задужен ” професор др Милош Илић. Он је већ тада имао и универзитетски уџбеник *Социологија културе и уметности*, а предавања из тог предмета држао је на свим групама Филолошког факултета у Београду. Написао је, поред методологије друштвених истраживања, и капитално дело *Теорија и филозофија стваралаштва*. Уз његова бриљантна предавања, овај уџбеник, који је професор Илић, као философ и методолог, сачинио на основу свог енциклопедијског знања и методолошке вештине, био је од велике помоћи да се савладају тематске целине из домена социологије културе. У делу *Социологија културе и уметности*, Илић је

културу третирао као највиши израз човековог стваралаштва, а начела вредновања и смисао културе темељио је на хуманости. Поред мноштва социокултурних и уметничких феномена, у овом делу имамо свеобухватне и луцидне увиде у све облике друштвене свести, у међузависности друштва и културе, друштва и уметности, масовне културе, кича, хумора и сатире, авангардне уметности. Ту се налазе и атрактивне анализе језика, снобизма и боемије.

Кад сам докторирао и постао доцент преузео сам од професора Илића комплетну наставу из предмета *Социологија културе и културна политика*. Срећна је околност што сам наследио професора од кога сам много научио, а већ сам имао нешто искуства у настави на Високој школи политичких наука, када сам се у настави придружио еминентним професорима политичких сазнања из тада заједничке државе. Тада сам држао вежбе из културне проблематике студентима који су десетак и више година били старији од мене и силно се намучио да не изневерим њихова очекивања. Мислим да сам био савладао важне лекције из креативне комуникације, тако да сам наставу на Факултету политичких наука прихватио и са више сигурности и критичке отворености.

У мноштву преозбиљних политиколошких дисциплина, култура је долазила као топао талас из домена Ероса. Реализовала се на стазици са више слободe и непосредности, са подстицајном тематском разликом. У свим облицима комуникације, од предавања до вежби и консултација, било је више опуштености и субјективне неочекиваности. Било је ту и стилских фигура, а то значи и метафора и хипербола. Мислим да је то било прихватљивије младим људима од мргодног Танатоса, који је често био присутан не само у политичкој емпирији него и у политичкој онтологији. У сваком случају, студенти политичких наука били су суочени са релевантном политичком науком, али и са знањима из социологије, из философије, из економије. Све је ту било присутно. Било је присутно и социјалистичко самоуправљање, што је био данак времену у коме се теорија није одвајала од праксе. Сигуран сам, међутим, да је свеколика настава у великој мери раскидала ланце владајућег

идеолошког стереотипа. Верујем да је у томе помагала и настава из домена културе која је доносила и атрактивне тематске садржаје, који су били примени духу времена, али и емоционално и доживљајно обојени. Трудио сам се да у настави не превлада ни ултраобјективност али ни ултрасубјективност. А све моје предавачке преокупације објављивао сам као књиге. Тако су настали моји списи *Метаморфозе игре*, *Искушења слободног времена*, *Недоумице око културе*, *Лавиринти културе* и *Култ-ура*. То је у неку руку била и компензација за моју несклоност, а можда и неспособност да се приклоним писању школских приручника. Коначно, постојао је уџбеник из пера професора Илића, који нисам ни могао надмашити.

У настави је било најважније оспорити погрешке у тумачењу културе и већ уврежени стереотип у мишљењу о култури и њеним границама. Постојала је и велика збрка о границама културе и цивилизације. Кад се хоће ближе одредити њихов домен, онда се и може рећи – оно спољашње и материјално јесте цивилизација, а оно унутрашње и доживљајно јесте култура. То ће рећи – где нема човековог доживљаја ту нема културе. Још је Ниче истицао да се искуства цивилизације не смеју мешати с културом. Херберт Маркузе је оштро разликовао ова два појма. У тексту *Напомене уз нову одредбу културе* Маркузе пише да је култура „више него обична идеологија”, а дефинише је као „вишу димензију човекове аутономије и остваривања”, а цивилизацију везује за „царство нужности”. Супротстављеност културе и цивилизације Маркузе илуструје навођењем домаћаја и једне и друге области човекове самопотврде. Тако се култура односи на *духовни рад*, *празник*, *доколицу*, *слободу*, *дух* и *неоперационално мишљење*, а цивилизација „покрива” *материјални рад*, *радни дан*, *природу* и *операционално мишљење*. Уз овакво резонување постаје јаснија идеја Јохана Хуизинге, коју је изнео у својој студији *Култура и природа* да је *човек култура* и да се култура може оживотворити у личности, јер само *личност може бити посуда културе*. За овакво његово тумачење добро је дошло мишљење Марка Нетера да је *култура став*. То значи да је култура

став о свему што су форме човековог постојања. И заиста, кад се образлаже да је култура став на најбољем смо путу да је видимо као најшири појам и да је одредимо као претпоставку за човеково саморазумевање и за све што се збива у драми људског постојања.

Едгар Морен уочава да је *онтолошка грешка* одвајање културе од *егзистенцијалних кодова*. Такво успостављање културе, које полази од живота и животних околности, Морен је у делу *Дух времена* назвао *трећом културом*. То би био средњи пут, који не би прихватао ни искључивости елитне ни масовне културе. Његово је уверење да културу нема смисла одвајати ни од људске свакодневице ни од изворног људског постојања. Ту се већ узмиче традиционалном стереотипу по коме се култура превасходно везује за свечаности и светковине, за доколицу. Као вишедимензионална појава, као садржалац сазнања, уверења, погледа, начела, вредности и веровања, култура постаје најважнија претпоставка за поливалентну комуникацију међу људима и успостављање стила живљења. То је један од разлога што се данас ближе одређење културе не може везивати само за *хуманистичку* и *духовну* културу, јер се тада остаје у традиционалним искуствима и у традиционалним сазнањима. Ипак, у разјашњавању суштинских разлика између цивилизације и културе није релевантна само могућност да човек може опстати као човек него је релевантна оновремена доминација техничког прогреса и нових технологија. Ту је већ неминуован сукоб између креативног индивидуалитета и поствареног техницистичког постојања. Човека нема без његовог субјективитета и потенцијала за индивидуалне разлике. У том смислу, без културе и нема човека.

А кад се буде једанпут сумирао напор да се дефинише култура, биће неопходно вратити се и на студију *Проблеми философије културе* хеленисте Милоша Ђурића, још из 1929. године. Тамо је показано да оно што чини културу јесте *остваривање смисла* не само рационалним, него и ирационалним стваралачким снагама. *Култура је све од стварности до вечности*, пише Милош Ђурић. Што је најважније,

култура не подразумева само оно што постоји, но оно што би требало да постоји. Свако њено одређење захтева присуство критичке свести о ономе што јесте, али и ономе што предстоји. И када би друштвени тоталитет постао основа од које би се полазило у дефинисању културе, не би се смела доводити у питање култура као релативно аутономна људска област искуства. Као *помична мета*, као жива, динамична и променљива вредност, култура тежи прекорачењу достигнутог. Зато се у свим одређењима културе – као целине интелектуалних, стваралачких и моралних вредности – као њени атрибути појављују слобода, свест и трансценденција. А свако дефинисање културе могло би да застане пред идејом да култура није у ономе што је било и што јесте него и у ономе што би требало да буде. У ствари, стваралац у култури и јесте побуњеник, који и стиже да би обележио преступ у односу на светлוצаве лажи и окоштале вредности. Он се не мири са узалудном прошлoшћу ни са безизгледном садашњoшћу. У чину непристајања на слепило ума и умор савести, у креативном преступу, највише има смисла његова слободна имагинација, енергија твораштва и визија света. Чини се да је у савремености најважније да култура сачува своју аутономију и да не пристане на стварност да тавори у сенци цивилизације која је данас у невиђеном успону и страховитом убрзању. А цивилизација која сужава слободу и креативне могућности културе спорна је у својим темељима. Тријумф цивилизације не би смео да подреди вредности културе у чијем је средишту слободна и творачка личност.

Теорија игре је моја трајна преокупација јер ми је прихватљиво мишљење да је *игра темељ културе*. Пошто је игра у савременој култури озбиљно угрожена, настојао сам да идеју о игри као незаобилазној вредности егзистенције превреднујем. То сам учинио утолико пре што се савремена техно-економска цивилизација темељи на *редуктивном схватању* човека, јер, по мишљењу теоретичара културе, из појма *хомо* искључено је све што је *деменс* – сан, страст, мит – и што је *луденс* – игра, уживање, забава. Ернст Фишер је тврдио да само *стваралачки човек може да буде комплетан човек*. У делу *Kunst und Koexistenz*,

он пише: „Целокупан човек није ни Хомо фабер, нити Хомо сапиенс, ни човек који ради, ни онај који размишља, мудрује, истражује, али ни јединство свега тога. Оно што не сме да недостаје јесте Хомо луденс, човек који се игра”. Фишеру је изузетно важан и *Хомо аматро*, биће које је обдарено да воли, које зна да воли.

У историји идеја о игри предњачи мисао Фридриха Шилера, изнета у спису *Писма о естетском васпитању човека*. Шилер тврди да се *човек игра само онда када је у пуном значењу речи човек, и он је само онда човек када се игра*. Шилерову идеју да се *идеал лепоте* може потражити на путевима на којима се задовољава човеков *нагон за игром* тумачио сам и због великих промена које су се догодиле у модерној и постмодерној уметности.

Што је најгоре, модерна друштва постала су одвећ неосетљива за читав домен игре. То значи да се реалност савремености нашла далеко од истинске жеље за спонтаношћу људске игре. Вредности субјективности и креативности драстично су заостављене. *Хомо луденс* је угрожен јер је остао без унутрашњих садржаја и унутрашње динамике. А обнова свакодневља као стила човекове активне и креативне самопотврде незамислива је без плодних искустава игре. Изван принуде и наметнутог поретка, у нераздвојном јединству збиље и не-збиље, игра би се могла наћи тамо где човек реализује сан о својој целовитости и слободи. Сматра се да човек није уклопљен у игру света. Најгоре је то што „правила” те игре делују као усуд. У таквој игри човек опстаје као *играни играч* или *играч као играчка*, како би то рекао Еуген Финк. А игра, као светско-историјско збивање, уколико не брани човекову слободу, субјективност и креативност нема изгледе да се реализује као аутономна и универзална вредност. Зато има разлога за неспокојство, јер границе игре су и границе слободе.

Истраживање слободног времена моја је стална преокупација понајвише стога што је оно донело проблеме који нису само нови, него и тешко решиви. Ако су реалне претпоставке да ће начин човекове егзистенције и смисао његовог живота све више бити одређиван не само сфером рада него и сфером

слободног времена, слободно време ће се морати осмишљавати као феномен културе због његовог све већег значаја за развој човекових интелектуалних способности и за освајање вредности свакодневља. Ако се проникне у мултидимензионалност рада, културе и слободног времена, то ће бити значајан допринос стварању услова који би могли да доведу до човекове самопотврде у целини његовог времена. Зато би се у одређивању слободног времена морао узети у обзир степен могућности човека да, као слободна и целовита личност, самостално и свесно одређује своју егзистенцију, свој однос према вредностима одмора, разоноде и развитка личности. То је један од разлога што је трагање за новим начинима човековог самопотврђивања и у доменима рада, одмора и разоноде једно од темељних питања савремене цивилизације и могућности успостављања животног стила.

Кад не може да изрази своју личност у безличном раду, човек тражи активно прибежиште у свему што му изгледа као „апсолутна” супротност таквом раду. Његово прихватање слободног времена као компензације за рад без радости не значи само затварање „пакленог круга”, него враћање, заправо, тамо одакле се привидно побегло. Безвољни рад детерминише у великој мери и сферу слободног времена. Ако се не потврди у раду, ако у раду буде фрустриран а без рада поништен, што је у нас масовна појава у време кризе и транзиције, човек је губитник свога времена. Не постоји „спасоносна” аутономија сфере слободног времена нарочито ако су и одмор и разонода и развитак личности као битне компоненте цивилизованог начина постојања подређене функцији рада као нужности. Незапослени, сиромашни и сви који муку муче око елементарног преживљавања опстају као губитници осмишљеног животног стила и слободног времена.

А слика нашег свакодневља, у коме су наше наде да ћемо постати део цивилизованог света потонуле у бласто стварности, открива да смо увелико изгубили корак с модерним временом и да смо губитници властитог времена. Овде преовлађује конфузни животни стил и живот притиснут нелагодом, депре-

сијом и страхом. У њему нема веселости, шале, смеха, оштроумља ни ведрине. Телевизија је преградила пут који би водио до средишта живота, до његове суштине. Она је постала нескривени времеубица. У глобалним медијима, који пристижу из света, фаворизује се „лака забава”, насиље и секс. А то значи да су они највише усмерени на то да обликују потрошачко друштво и да стварају *конзумента*, а не слободног грађанина. Животопис потрошача показује да га неумерене људске жудње у потрошњи воде до осећања празнине, до мучне и неподношљиве досаде. Тако је опсесивни потрошач, уз силно губљење драгоценог времена и своју таштину, пострадао од сопственог предмета жеља, које је претворио у своје халапљиве потребе и своје конфузне амбиције.

Политика, која је попримила застрашујућу форму, уселила се у животе грађана као њихов зао дух, као хидра која им гута највећи део времена и то не у томе да активно учествују у политичком животу него да прате непојамна глупирања у парламенту и телевизијске дневнике у којима се очекују добре вести, а њих нема. Али зато у човековом свакодневљу и његовом слободном времену нема спокоја, нема сигурности, нема некадашњег дружења, нема посета пријатељима, нема спортских активности, нема свакодневних шетњи, нема честих посета позоришту, нема читања књига у тишини доколице. Нема благовторне опуштености и радости свакодневља. Догодило се убиство слободног времена.

У свему томе је најгоре кад је појединац неповољним околностима натеран да бежи у неплодну и беживотну усамљеност. Истраживачи друштвеног живота и интимне историје човечанства већ увелико пишу о епидемији усамљености. А тамо где је усамљеност – ту су и осећања страха, патње, тескобе и безвољности. Ту је човек непримећен, невољан и невољен. Што је најгоре, он не успева да успостави ни креативан сусрет са собом ни са заједницом. Усамљеност, у ствари, постаје стална опасност и по човеков психички тоталитет и по могућности његовог креативног развоја. Она је, често, увод у душевну пустош и дезинтеграцију личности. У усамљеничкој дистанци, личност не може постићи ни стваралачку

ни психофизичку равнотежу. А сама немогућност човека да буде са самим собом – равна је немогућности да буде с другима. Очигледно, из карактера оваквог усамљивања произлази да је оно веома удаљено од самоће која је слободно изабрана.

У таквој осами човек неће убијати ни своју личност ни своје време, нарочито ако стигне до унутрашње тишине доколице. А термин *доколица*, који је у нас погрешно тумачен, доводи се у везу са латинским појмом *отиум*. Доколица је често неадекватно „дешифрована”. Ишло се тако далеко да је малтене изједначавана са својом супротностју. Тако се догађало да се доколица погрешно поистовјеђује са појмом беспослицење – у коме је садржана нијанса погрдности. Никако да се схвати да докон, беспослен човек – *доконичар* – није исто што и *доколичар*, који је некад припадао доколичарској класи, а увек стваралачком свету. Многи теоретичари поистовјеђују доколицу са слободом, а рад са нужношћу. То двојство рада и доколице изражено је у грчком језику речима које потичу од истог корена: *schole* „покрива” значење термина доколица, док је *a schole* ознака за време изван доколице или за стање које припада нужности. Ова подељеност, па чак и независност, рада и доколице среће се у латинском језику у речима *отиум* (доколица) и *неотиум* (одсуство отиума). Свако одређење доколице морало би узети у обзир степен могућности човека да, као целовита и креативна личност, самостално и свесно, одређује своју егзистенцију и свој однос према себи и свету. Отуда, доколица представља вид егзистенције која је добровољно одабрана као најбољи начин човекове самореализације. Настала на самим основама унутрашњих способности и предиспозиција личности, доколица постаје „простор” човјековог креативног препознавања и стваралачког сазревања. Она је пут до човека као стваралачког и слободног субјекта.

Како је време промицало, проучавање културе са социолошког становишта било је превише уско за свестрано и поливалентно њено тумачење. Тада се дошло на идеју да се *Социологија културе* преименује у *Теорију културе*. То је било неопходно учинити и због последипломских студија које су биле

масовно прихваћене, па се једанпут догодило да се на смеру *Култура и културна политика* пријавило више последипломаца него на свим другим смеровима заједно. Не знам ко је крив што је свега десетак магистрало а докторат одбранило свега неколико.

У духу класификација теорија културе Ђура Шушњића, дошло се и до изучавања *културе као структуре* у структуралистичким теоријама, *културе као средства* у функционалистичким теоријама, *културе као болести* у психоаналитичким теоријама, *културе као критике* у критичким теоријама, *културе као значења* или *текста* у херменеутичким теоријама, *културе као разлике* у постмодерним теоријама, *културе обликоване као тип или стил* у цикличним теоријама, *културе као развој* у еволуционистичким теоријама, *културе као дифузије* у дифузионистичким теоријама, *културе као почело* у теоријама о пореклу културе. Проширене су и тематске целине о моралу, религији и миту. Тако је теорија културе и стала на сигурне темеље. За њено тумачење било је најприкладније Гетеово казивање: *Теорија је свака, синко, сива, живота златно дрво се зелени*.

## II

Било би неправедно да у овом сумарном прегледу изоставимо *културну политику* која је била најпре саставни део *социологије културе*. Тако је социологија културе лакше пролазила уз предмете из политичких наука. *Културну политику* је најпре предавала Латинка Перовић, која је тада била висока политичка личност. Као изванредан предавач, она је имала и теоријска и практична сазнања. Касније је, у оквиру социологије културе, *културну политику* обликовао професор др Бранко Прњат. Потом је предавао као самосталан предмет на основним и последипломским студијама. Прњат је написао књиге *Увод у културну политику*, *Културна политика* и *Културна политика и културни развој*. Годинама је наш асистент била Ратка Марић, која је 1985. објавила студију *Културна машина*. Била је то запа-

жена критика теорија индустрије свести. Касније је проучавала поткултуре младих, па је из те тематске области и докторирала.

Остављајући колеги Прњату да се компетентније одреди према већ осамостаљеној политици у култури, дозволићу себи само неколико опсервација о томе како је наше политичко поље тешко видети разговетно. У шекспировском духу, друштво виђено као представа, у нашем случају намеће се питање: каква се представа овде и сада збива? Не може се чак до краја одредити ни којем позоришном жанру припада представа која се овде одиграва. Најприје се може учинити да је најближа *фарси* због сирове поспрдности, неумерене необавезности и лакрдијашких поама. Наша стварност и јесте фарсична, али у њој нема неодољиве веселости, нема здраве шале, нема смеха од земље до неба. Нема ни оштроумља, ни ведрине. Наша стварност није доспела до фарсе. Није ли наша збиља најближа вратоломијама водвиља – понајвише због сталних забуна, свакаког замешатељства и замршених односа? Међутим, наша реалност далеко је од било којег комедиографског жанра и било какве комедијице. Није ни *водвиљ*. По томе како стварност може да опстаје наопачке, како све може попримити неприродан и застрашујући тон – несклад у коме се приближава и тешко спојиво, као што су искуства комичног и језивог, комичног и трагичног – може се помислити да је стварност најближа *гротески*. Али кад знамо да су гротеску као жанр уздигли до чудесне изражајности Бокачо, Рабле и Сервантес, па су и предмет своје литерарне преокупације издигли до завидних висина, онда морамо, у нашем случају, одустати и од таквог поређења. Без много премишљања спознајемо да *драма* и *трагедија* нису за нас резервисане, нису прикладне форме јер претстављају високе уметничке стандарде – дигнитет и озбиљност. С херојским страдањем, духом узвишености и незаобилазном катарзом, трагедија припада прошлости. Можда је по одсуству комуникације, наша реалност најближа *драми апсурда*, али је, суштински, веома далеко од њене значењске и авангардне вишеслојности. Зашто се не можемо укључити ни у једну представу, ни у један драмски жанр, а ипак

на светској позорници изводимо репертоар рђавог и суровог позоришта? Ваљда је то и због тога што није лако одредити у каквој држави живимо, какав политички систем имамо и каквом се идеологијом служимо. Очигледно је и споро ослобађање од оптерећујуће прошлости и још спорије хватање корака са конфузном савременошћу. У актуелној политици надмоћније је ирационално од рационалног исходишта. Политичка глувоћа постаје овде хронична болест, стално стање политичког самозаборава. Све што би се морало урадити одмах безразложно се одлаже. Заборавила се мудрост Николе Пашића: у политици учини данас оно што мораш сутра! Одлагањем се девалвира снага политичке одлуке и смисао међународне обавезе. Живот на маргини произвео је безнадежно осећање да је неизбежно да други одлучују о нашој судбини. Ту се само превидело да памет не може долазити споља ако се жели стићи до сопственог самоодређења и темељног идентитета. Без такве самосвести нема модернизације, нема одговорности према себи. Поново се суочавамо са опасним ризиком да смо себи опет приредили закашњење. Осудили себе да закаснимо. Политичке слободе неопходно је освајати, баш као што је важно запосести место у светској заједници. За освајање цивилизацијских вредности императиви су свеобухватна активност, непрекидно прегалаштво и креативни динамизам. Европска унија је незаобилазна преокупација наше јавности, разлог сталног политичког и културног преиспитивања, прихватања или одбацивања. У овдашњем мишљењу о Европи превише је предрасуда и незнања, а премало рационалности и поверења. Дуже од једног века трају неспоразуми са Европом. И толико трају цивилизацијске и идеолошке поделе на западњачку и антизападњачку оријентацију. Тешко је ишло са европеизацијом. Њене идеје нису могле да се укорене. Менталитет самодовољности произвео је катастрофалне последице. То нам уверљиво показује и историја двадесетог века у коме смо показали како је бити у слепој улици светске периферије.

Да је према европском свету било и некритичког идолопоклонства – било га је. Да је било приземне имитације свега што долази са западне стране –



било је. Да је било узалудних снова о европском рају – било их је. Да је било варљивих нада – било их је. Да је било неузвраћене љубави – било је. Да је било прљаве трговине са светским велесилама – било је. Али више од свега било је темељног неразумијевања онога што чини суштину европских вредности, а односи се на људска права и освајање слобода.

У Броделовском смислу, постоје озбиљне препреке да се приближимо тим вредностима. Оне су у затвореном и анахроном свету традиционализма, у ауторитарном менталитету, у коме је жртвована владавина права, у политичким елитама без одговорности, у предрасудама према нацији, вери, полу, мањини, надасве у недостатку критичке јавности и критичког мишљења. Нас непрекидно прогања застарала свест и псеудоисторија, страх од новог и страх од промена. Зато целокупна наша транзиција протиче у суштинским отпорима европским и глобалним стандардима. Уређена држава део је тог сна о Европи. А не она која налази своје упориште у анонимном друштву високе неодређености, у ништавилу заједнице без идентитета, у политици без визије, у egzистенцијалном таворењу од данас до сутра. У сваком сегменту политичког живота борба за власт узима маха. Сваки корак у правцу демократских промена прате антидемократски удари и дух немодерности. Политички живот још се није ослободио утвара арканске политике. Нити су створене елементарне претпоставке за живо присуство културе, слободе, истине и критичке јавности.

Превазилажење нагомиланих конфликата део је сна о Европи. Још увек се ваљамо у латентним и очигледним сукобима са нама самима и са светом. Нисмо савладали компромис као цивилизацијску форму односа. Зато је непрекидно присутно инхибирајуће осећање прикраћености из кога никако да изађемо. Ни Европа данас није оно што се нашло у нашим лакомисленим очекивањима. У њој су завладали тектонски поремећаји и то не само због изласка Велике Британије и због могућности нових изласака других држава већ и због тога што су и тамо присутне велике невоље: што због избегличке кризе, што због тероризма, што због пораста десничарског екстремиз-

ма и фашизма, што због посустајања демократије. Све то удаљава српску државу од европејства и egzистенције слободних људи са једнаким животним шансама, са оживотвореном равноправношћу и неотуђивим људским правима.

Ослобађање од предрасуда такође је део сна о Европи – наших према Европи, али и европских према комплетном Балкану. Пречесто се заборавља да је Балкан колевка европске културе. Описиван као „друго” у односу на Европу и цивилизован свет, као сурогат укрштања хришћанских и исламских вредности, део је стереотипа који се означава као погрдна одредница – балканизам. У казивањима брзоплетих европских тумача невоља и зараћености балканских народа има често и превише умишљене супериорности која не примећује никаква сагрешења света у односу на Балкан, али ће зато с лакоћом тврдити да Балкан не припада Европи.

С друге стране, култура заборава у нас чини своје. Превиђа се да се овдашњи цивилизацијски процеси не могу одвојити од европских, да се вредности овдашњег образовања, филозофије, науке и уметности тешко могу разумети без европског искуства, контекста и утицаја. Зато је изузетно важно успоставити континуитет који је био прекинут идеолошким монизмом и временом рата и кризе.

Међутим, невоља је што и даље преовлађује странчарска и ауторитарна политичка култура, уместо демократске политичке културе – културе толеранције, дијалога и компромиса. Без стваралачких мостова до Европе није се могуће обрачунати ни са паланачком затвореношћу, недостацима у друштвеним реформама и цивилизацијским променама. Али, да бисмо решили несугласице са Европом морамо најпре да решимо несугласице са собом. И са својом амбиваленцијом у односу на путовање ка источној или западној страни света. А ми смо и даље, на том путу, сами себи највећа препрека.

### III

Кад сам 1999. године отишао са Факултета политичких наука јер нисам пристао на лојалност властима, предвиђену у Закону о универзитету, *Теорију културе* предавале су професорка др Јелена Ђорђевић и доценткиња др Ратка Марић. Професорка Ђорђевић је веома успешно истраживала модерне и постмодерне теоријске оријентације у тумачењу културе. Написала је и бриљантну књигу *Посткултура: увод у студије културе*, за коју је добила највиша научна признања. Тада је *Теорија културе* била заступљена и са предавањима и са вежбама, два семестра, на свим факултетским усмерењима Факултета политичких наука (политикологија, новинарство, међународни и социјални смер). Не знам колико су моје наследнице следиле дотадашњу наставу, али знам да је овај предмет сада обавезан само за новинарску групу студија, срећом, присутан је на мастер студијама. Не могу да заборавим колико сам се трудио да проблематика културе буде заступљена у свим студијским групама јер се и њена позиција „дрмала” после укидања *Историје цивилизације*. Тада сам сматрао да је такав

однос и према цивилизацији и према култури структурални проблем у третирању ових теоријско-мисаоних и хуманистичких области. Садашњем смањеном присуству теорије културе претпостављам да је кумовала болоњска реформа, којој иначе нисам много наклоњен нарочито у друштвеним и хуманистичким наукама. Верујем да се актуелно болоњско усмерење у високом образовању успоставља у нас пре него што је превреднован анахронизам академске четврти и пре него што је до краја осмишљена ова нова формација. Она опстаје између старог и новог искуства. За њено утемељење нису обезбеђени ни материјални ни кадровски услови. Ако се не користе нове технологије и за то едуковани посредници, онда се остаје тамо где се и било. Зато се може и догодити да кадрови, који се стварају у великој мери прагматски и утилитарно, могу бити далеко од елите која се ствара на познатим светским универзитетима. Нема ништа од моћи знања без угледних универзитета. А без елите знања нема напретка ни динамизма промена. Једино елита знања може да надокнади изгубљено време у друштвеној и цивилизацијској стагнацији.

Проф. др Неда Тодоровић

## 50 ГОДИНА ОБРАЗОВАЊА НОВИНАРА НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

### ШТО ЈЕ ОБРАЗОВАНИЈИ, НОВИНАР ЈЕ ВИШЕ СВОЈ

Од заснивања новинарства као професије у XVIII веку до средине XX века превладало је мишљење да је новинар само талентовани, самоуки аматер, а да се новинарство као делатност, са елементима занатске вештине, уметности и склоности бизнису учи у пракси, од старијих колега, искусних уредника уз чију се мајсторску помоћ, шегртовањем у редакцијама, корак по корак, „пекао занат”. Новинарска професија је касно, готово невољно прихватила потребу за посебним, универзитетским журналистичким образовањем. То се у САД догодило најпре на универзитету *Корнел (Cornell University)*, који 1874. године, први на свету, нуди програм из журнализма<sup>1</sup>. Универзитетско образовање новинара у Америци омасовљено је после Другог светског рата. У Великој Британији се новинарско образовање на универзитет уводи током шездесетих година XX века. У Југославији и Србији оно на *Високој школи политичких наука* постоји од седамдесетих, тачније од 1967. године. У том погледу нисмо много каснили за „развијеним светом”. Разне врсте новинарских „школа” – курсева, обуке, течајева, семинара постојале су у овој средини и раније, неке много ређе него раније постоје и данас – у редакцијама, при струковним институтима. *Југословенски институт за новинарство*, основан 1959. године у Београду, поседовао је *Центар за образовање новинара*, у коме су

на курсевима новинарску обуку пролазиле стотине полазника. На факултетима друштвених наука, *Филолошки* и *Правни факултет* у Београду, постојали су у кратком периоду и неки новинарски предмети, као и на нивоу средњошколског, усмереног образовања од 1979/80 – под смерским називом *Култура и информисње*.

Претеча онога што је постало *Смер за новинарство* на *Факултету политичких наука* у Београду била је четворогодишња *Новинарска и дипломатска висока школа*, основана у Београду 1948. године. Њу је завршило 200 будућих новинара и дипломата, да би школа потом била укинута због, како се званично наводило, „хиперпродукције кадрова”. Потоња *Висока школа политичких наука* прераста током бурне и узбудљиве 1968. године у београдски *Факултет политичких наука*, који од оснивања у свом саставу има и *Смер за новинарство*. Каква преломна година за рађање једног специфичног факултета и једног новог смера који има пионирску улогу у образовању новинара у претходних пола века. На том смеру, у првој фази постојања Факултета, дипломира у просеку 60 будућих новинара годишње, односно њих 1241 за прве две деценије.<sup>2</sup>

„Прикључивање студија новинарства факултетима политичких наука, што је изведено доследно у свим случајевима, у Љубљани, Београду, Загребу,

<sup>1</sup> The Register of Cornell University for 1874–1875.

<sup>2</sup> Ђурић Д., Два века српског новинарства, ИЗН, 1992.

Сарајеву – једина изнимка је Скопље, где је у недостатку факултета политичких наука организован такозвани интердисциплинарни студиј – донело је наглашавање политиколошких и у мањој мери економских, социолошких, историјских дисциплина. На тај начин је на факултетима политичких наука, додуше, остварен висок домет политиколошке интердисциплинарности, али је њиме остварено само шире усмерење на унутрашњу политичку, делимично спољнополитичку, а недовољно на привредну материју”.<sup>3</sup>

Професор Сергије Лукач, један од оснивача *Смера за новинарство* на Факултету политичких наука у Београду, пише о три постулата која су уважавана приликом оснивања овог смера: стварање идеолошке – марксистичке – основе и њене креативне примене на свакидашњицу; формирање широке, мултидисциплинарне, хуманистичке, образовне базе као предуслова за успешност будућих новинарских истраживања и регистрација нових појава и стицање специјалистичких знања за уже области новинарског деловања у појединим медијима; савладавање професионалних знања, система информисања и овладавање новинарским изражавањем<sup>4</sup>. Из данашњег угла гледано, првобитне намере оснивача биле су у великој мери задовољене током претходних деценија.

Евидентно је да је професионално оспособљавање новинара на универзитетском нивоу, на Факултету политичких наука у Београду, подразумевало оригиналан, комбиновани теоријско-практични приступ. Теоријски, комуниколошки, са елементима *Јавног мњења, Пропаганде, Система информисања* и, примењени, који је подразумевао познавање средстава јавног информисања, касније названих медијима, виђених са социолошког, политиколошког, економског, организационог, историјског аспекта. Подразумевало се и савладавање свих облика новинарског изражавања, овладавање стилистиком и ре-

ториком и коришћењем савремене медијске технике. Недостаци техничких услова на ФПН, савремене опреме, радио и ТВ студија, компјутера, превазиђени су тек после 2000. године када је, захваљујући иностраним донацијама, основан факултетски *Медија центар*. У оној првој, почетној фази развоја ти недостаци решавани су увођењем обавезне, стручне праксе студената у медијима после завршене треће године студија и менторском натавом за радио, телевизију, новинске агенције. Ментори су били познати новинари, угледни уредници из појединих медијских кућа, Јован Шћекић, Михајло Тошић, Горан Милић, Лила Радоњић, Радован Лазаревић, итд., који су студентима држали вежбе на факултету симулирајући рад у редакцији. Пракса у медијима и менторска настава постале су и корисни канали проходности најбољих студената у поједине редакције.

Студентско гласило *Политиколог*, основано 1968. године, студенти су све време самостално уређивали а у њему су потоњи познати новинари објављивали, прве текстове. Касније је основан и *Радио Политиколог*, који је емитовао програм за интерно информисање студентске популације. Установљена је 1983. године и новинарска награда из Фонда *Боривоје Мирковић* на иницијативу породице познатог, прерано преминулог новинара и уредника ТВ Београд. Добитници те награде су током тридесет година у три категорије надметања – штампа, радио и телевизија – добијали прилику да објаве или емитују награђене радове у познатим недељним часописима или електронским медијима. Већина добитника тог угледног признања доказали су се касније као врсни новинари. Први добитник, Душан Убовић, уредник је ТВ Дневника РТС-а.

До оснивања Факултета политичких наука у осталим републикама тадашње Југославије, на београдском ФПН образовали су се, поред студената из Србије, и студенти из Хрватске, Босне и Херцеговине, Македоније, као и студенти из покрајине Војводине до оснивања Новосадске новинарске школе и касније Одсека за новинарство на Филозофском факултету у Новом Саду. На ФПН-у је то годинама била типична београдска, мултикултурна, подстицајна,

<sup>3</sup> Лукач С., Развој штампе у Србији од 1945–1980 са освртом на југословенску штампу, ФПН, Београд, 1980.

<sup>4</sup> Исто.

ентузијастична, универзитетска средина у којој су се развијале доживотне колегијалне, професионалне и пријатељске везе које су резултирале дугогодишњом сарадњом, неговањем међусобних контаката и дружењем.

Међу предметима које су осмислили оснивачи новинарског смера није било издвојене *Новинарске етике*. Али су етички принципи журналистичке професије били уграђени у све стручне предмете – од *Историје новинарства* до новинарске *Теорије и технике*. О журналистичкој етици говорило се на почетку и на крају сваког часа предавања и вежби. Полазне претпоставке сваког приступа изучавању новинарских предмета биле су СЛОБОДНО НОВИНАРСТВО И ИСТИНИТО ИНФОРМИСАЊЕ. Инсистирало је да истинито информисање у слободним медијима почива на истраживачком новинарству и интерпретацији које спроводи квалификовани новинар, високообразовани професионалац. Цитирана је мисао Волтера Липмана (Walter Lippmann), најпознатијег америчког политичког коментатора, филозофа штампе и аутора књиге *Јавно мњење* (1922), да је функција истине у новинарству да изнесе на светло дана скривена факта, да их стави у однос са другим фактима и да створи слику реалности о којој људи могу да заузму став<sup>5</sup>.

Инсистирало се на благовремености, потпуности и објективности информације као предуслову дубинског, истинитог осветљавања целине догађаја, што би уместо манипулисаних поданика стварало обавештене грађане – што је предуслов и тест демократичности сваког друштва. Јер, од свих институција демократије, слободно и независно новинарство прво је на удару свих властодржаца и аутократа којима није потребан никакав „пас чувар“ друштва од самовоље моћника. Убиства, страдања, малтретирања новинара, који су отпуштани, мало плаћени, понижавани и уцењивани, и омаловажавање читаве новинарске професије којој се често одузима и елементарно право на постављање питања, пратећи су

момент свих, па и ових данашњих, битака за слободу изражавања у медијима. На данашњим је предавачима новинарских дисциплина да ту вечиту тежњу новинарске професије ка утопијском идеалу ИСТИНИТОСТИ, у актуелном времену доминирајућег популизма и свеопште таблоидизације, потенцирања стварања паралелних светова, промоције примитивизма на јавној сцени, доминације лажних вести, постистине... активно подстичу, наглашавају, реанимирају, налазећи у њој смисао новинарске професије упркос реалности која такве напоре недовољно уважава а често и спречава.

Иако су многе редакције у почетку пружале отпоре младим колегама који су са дипломама ФПН-а долазили на праксу и на конкурсе за пријем у радни однос, предрасуде су се превазилазиле када су се млади школовани новинари са лакоћом укључивали у рад редакција демонстрирајући бројне компаративне предности у односу на вршњаке, конкуренте. Временом је њихов масовни продор у медије послужио стварању снажних спона између Факултета политичких наука и значајних медијских кућа у којима су бивши студенти новинарства директори, главни уредници, уредници, новинари, па су се дипломирани студенти новинарства, током седамдесетих и почетком осамдесетих година XX века, релативно лако запошљавали. У почетку је потражња за њима била толика да су могли да бирају где ће да раде иако је број медија био вишеструко мањи него данас.

Све су генерације студената новинарства на ФПН-у од првих до ових, садашњих, ја сам ауторка припадница друге генерације, имале утисак о несразмери политиколошких дисциплина у односу на стручне, новинарске предмете. Тај утисак је потирала пракса јер су мултидисциплинарна знања стечена на ФПН била новинарима неопходна да би разумели и умели публици да протумаче сложене процесе и реалност живота на вечном балканском бурету барута. А позната је чињеница и да су им неки атрактивни предмети или групе предмета (*Социологија културе, Социјална психологија, Историја цивилизације, страни језици, Екологија...*) и бројни изврсни професори, доценти и асистенти који су се

<sup>5</sup> Тодоровић Н., Интерпретативно и истраживачко новинарство, Чигоја штампа, Београд 2002.

усавршавали на реномираним иностраним универзитетима, отварали нове видике ка класичним теоријама, актуелним теоријским дисциплинама и, закономерно, ка најновијим стручним знањима.

Карактеристика првобитних наставних планова и програма за студије новинарства била је интензивна мултидисциплинарна настава са очекиваним политиколошким прилазом у прва четири семестра, после чега је следило усмерење. То двогодишње одлагање суочавања са уско стручном материјом резултирало је примедбама да у образовању новинара има превише теорије, општеобразовних предмета, а премало новинарске праксе. Процент стручних предмета, примењених дисциплина у наредним деценијама развоја ФПН и *Новинарског смера* постепено је повећаван, њихова заступљеност је са две године првобитног, новинарског усмерења у новије време проширена најпре на три а потом и на све четири године студија. У последњим реформским променама уведене су прво мастер, а затим и докторске студије журналистике. Као и Факултет политичких наука у целини, тако је и *Новинарски смер* преживео неколико бурних реформи које су подразумевале мењање и осавремењивање наставних планова и програма. Наставници који су их осмишљавали и спроводили имали су утисак да се факултет стално реформише: пошто би се процес једне реформе тек завршио, врло брзо би уследило ново реформисање. Суштински, Факултет се све време прилагођавао драматичним друштвеним променама – 1968, 1981, 2000, распад Југославије, ратови, кризе, бомбардовање, стална криза, продужена транзиција... Из угла *Новинарског смера*, повећање броја смерских, стручних предмета и ширење примењених дисциплина, на чему су, поред наставника са смера за новинарство, све време инсистирали студенти уз подршку стручне јавности, није увек ишло лако. Иако је *Новинарски смер*, поред *Смера за међународне односе*, увек предњачио по броју студената који су желели да се упишу на Факултет, број дисциплина и наставног особља остао је и после реформе из 1987. године у границама које су обезбеђивале функционисање најзначајнијих смерских предмета – од *Теорије и технике новинарства*

– данас су то два предмета *Увод у новинарство и Теорија и техника новинарства – Стилистике и реторике, Новинарства у штампи, на радију, телевизији, у агенцијама, касније и Online новинарства, Савремених система информисања, Јавног мњења и масовних комуникација, Кибернетике* и семинара – *Аналитичко и истраживачко новинарство, Политичка пропаганда, Економска пропаганда*. Веће промене настају следећом реформом 1990. године, када стручни предмети почињу да се изучавају већ од друге уместо од треће године студија, као што је практиковано до тада. Три предмета – *Теорија и техника новинарства, Историја новинарства и Кибернетика* изучавају се, после тих промена, од друге године студија, остали предмети од треће године, а уводи се и нови семинар *Међународно комуницирање*.

Двехиљадита година доноси иновације новинарског смера подржане најзад и адекватном техничком опремљеношћу. Факултетски *Медијски центар*, захваљујући иностраним донацијама, поседује деск, радио станицу, ДВД камере, монтажу, што је најзад омогућило да сваки студент новинарства на Факултету може да изведе сваки практични рад за сваки медиј – штампани, радио, ТВ, Oline новинарство. Обавезна пракса студената у медијима током студија не обавља се више једанпут, него два пута у току школовања. Оснива се стручни, факултетски ПР тим – међу запосленима у тој професији има много бивших студената ФПН-а – започиње драгоцену сарадњу са бројним редакцијама. Својевремено је била изузетно драгоцену сарадњу са радијом *Студио Б*, један сат студентског програма дневно, и ТВ *Студија Б* један сат студентског програма недељно.

Притисак потенцијалних студената да се упишу на новинарски смер и даље је релативно велики па се њихов број повећава на 200 годишње, што је у обрнутој пропорцији са захтевима праксе у којој стари медији, штампа, радио, телевизија, преживљавају дуготрајну кризу суочени са распадом некадашњег, великог тржишта, сиромаштвом становништва, његовим ниским образовним нивоом и појавом новог медија, Интернета. Према акредитованим програмима Факултета политичких наука, смерски предмети

изучавају се данас на све четири године основних студија, као и на Мастер и Докторским студијама. На првој години студија постоје три стручна предмета, *Медијски систем Србије, Медијска етика и Информатика*, на другој *Увод у новинарство, Теорија и техника новинарства, Радио новинарство*, са изборним предметима *Агенцијским и Online новинарством*. На трећој години предаје се *Новинарство у штампи и основе истраживачког новинарства, ТВ новинарство и Стилистика*, а тада се обавља и прва стручна пракса у медијима. На четвртој години изучава се *Комуникологија, Политичко комуницирање и Реторика*, са изборним предметима *Међународно комуницирање, Медијско право и медијска политика и Истраживачким новинарством у штампи, на радију, на ТВ, као и Фотожурнализмом*. На нивоу Мастер студија новинарства, студентима ФПН-а и осталих факултета друштвеног усмерења који имају право уписа понуђена су теоријска и практична знања и специјалистичке вештине које подижу ниво медијске писмености на виши, последипломски ниво на коме доминирају анализа и истраживање. Уз Културну антропологију изучава се однос медија и културе различитости, стичу се допунска знања о функционисању медија, о медијском маркетингу и медијском менаџменту, о култури изражавања у старим и у новим медијима, о сложеним формама рада у медијима (документаристика), о уређивању медија, креативном писању, овладавањем интернетом и новим технологијама. Докторске студије потенцирају теоријски приступ и научно истраживање, комбинујући знања из области културе, комуницирања, медија и новинарства, са студијама рода, демократије... Интенција увођења нових дисциплина је ширење и теоријско продубљивање дисциплина и подручја у коме студенти са овим дипломама могу да раде: као новинари, уредници, стручњаци у ПР-у, као чланови истраживачких тимова у институцијама и агенцијама за истраживање, у невладином сектору, као аташеи за културу при дипл. конзулаторним представништвима, као медија планери, медијски менаџери, портпароли у органима власти, админи-

страцији, корпорацијама, као истраживачи и педагози у образовним установама и институтима...

Изучавање новинарства на ФПН-у претходних педесет година пратило је велике драматичне друштвене промене и бројне потресе какви у другим срединама нису виђени на европској сцени у протеклих пола века. Факултет и његов *Новинарски смер* су опстајали, прилагођавали су се новом времену, развијали су се и ширили, нудећи стручњаке за бројне делатности – од културе преко медија до научно-истраживачких области у медијској сфери. У првој генерацији предавача многих дисциплина у настајању на ФПН-у били су еминентни стручњаци и јавни радници, оснивачи *Смера за новинарство*: професори Сергије Лукач, Тома Ђорђевић, Ратко Божовић, Драган Стојиљковић, Мате Ореч, Мирослав Ђорђевић, Жарко Гудац. У другој генерацији, почетком седамдесетих година XX века, примљени су први асистенти који су завршили студије новинарства на матичном Факултету политичких наука – Мирољуб Радојковић, Неда Тодоровић, касније Сњежана Миливојевић, Чедомир Чупић, Веселин Кљајић, Раде Вељановски. Данашњу, најмлађу генерацију предавача новинарских дисциплина чине готово искључиво бивши студенти Факултета политичких наука, и најчешће управо студенти *Смера за новинарство*: Александра Крстић, Милица Јевтић Кулић, Александра Угринић, Ана Милојевић, Марко Недељковић. На њима је да докажу да су достојни оснивача, то је њихова обавеза.

У прилог тезе из наслова – што је образованији, новинар је више свој – послужили би примери бројних бивших студената ФПН-а: Гордана Шуша, Лила Радоњић, Славко Ђурувија, Грујица Спасовић, Божидар Андрејић, Александар Тијанић, Мирјана Бобић Мојсиловић, Драгољуб Жарковић, Снежана Лукић, Ђорђе Влајић, Весна Малишић, Вукашин Обрадовић, Душко Богдановић, Даница Вучинић, Сандра Савић, Драшко Ђурановић, Војкан Рустич, Слободан Рељић, Сања Љубисављевић... који су, радећи у штампи, на радију и телевизији, критичност стављали у функцију тежње ка слободи изражавања у новинарству и трагања за истином.

Како данас образовати новинаре у времену када су генерације које долазе на студије, први пут у последњих 200 година, мање образоване од својих родитеља (према наводу историчара Чедомира Антића)<sup>6</sup>; када је улога медија као самосталног и неутралног критичара из основе пољуљана; када нови медији и друштвене мреже намећу идеју да сваки лаик може да буде новинар? Противтежа свеопштем популизму, тренду постистине која релативизује, превиђа чињенице у поплави лажних вести као новом начину манипулације масама, били би захтеви оног дела јавног мњења које, све образованије, захтева не само непристрасног, изврсно информисаног, високообразованог новинара-специјалисту који ће му,

поред правремене, потпуне, објективне и истините слике догађаја, дати и додатно објашњење, дубинску анализу, тумачење као предуслове за лакше, тачније закључивање и заузимање ставова. То значи да се у будућој, инспиративној и креативној настави-дијалогу од студента, будућег новинара, не очекује архаично, послушничко, пасивно примање знања од наставника ауторитета него активно, индивидуално, предузимљиво усвајање новинарског начина мишљења и савладавање нове медијске писмености, што подразумева дубинску анализу и квалификовано разумевање стварности. А то подразумева, пре свега, право на квалификована, увек подстицајна и оправдања питања.

---

<sup>6</sup> Антић Чедомир, Кратка историја Србије (1904–2004), Стубови културе, Београд, 2004.



## ЗАЛОГЕ ЗА БУДУЋНОСТ

Факултет политичких наука постао је од свог оснивања водећа научно-образовна установа за универзитетско образовање новинара. У почетку је имао студенте и из неких других република СФРЈ. У Србији је до данас задржао своју проминентну позицију. У складу са тим, након оснивања је требало да се промисли каквим наставно-научним планом се та мисија може испунити на најбољи начин. Као што је познато, добар новинар мора да усвоји обиман корпус знања, да овлада одређеним вештинама за практичан рад и, наравно, да поседује таленат за овај посао. Сви знамо да ниједна образовна установа не може да обезбеди таленат и да је то ређе, лично својство студената. У складу са тим, таленат као квалитет је ван надлежности образовне установе. Дакле, задатак Факултета је био да обезбеди и спроводи наставни план са предметима и курсевима за стицање вештина и знања.

Новинарски посао био је у време оснивања ФПН сасвим другачији него данас. Уз новинара су на терену били тонски и филмски сниматељ, организатор, а ако је било потребно чак и редитељи. У новинарском послу акценат је био на добром избору теме, прикупљању аргументације у вези са њом и језгровитом и јасном саопштавању публици. Услови за симулацију рада на терену Факултет није био у стању да обезбеди у свом простору. Практиковање вештина било је усмерено на одлазак студената на праксу у редакције постојећих медија. Многи од њих су на тај начин савладали основне вештине, односно пекли су новинарски занат. Они који су се посебно истакли продужавали су сарадњу са медијима, а неки су у њима потом добијали посао. Тек осам-

десетих година учињен је први корак ка стварању факултетских ресурса за практичну обуку из новинарства. Захваљујући сарадњи са Радио Београдом, ФПН је добио прву опрему за скроман радио студио у својим просторијама. У њему је било могуће да се направи комплетна информативна емисија, а потом и неки други радио формати. Захваљујући донацијама пријатеља Факултета, радио студио је модернизован до те мере да је могао да обезбеди продукцију вишечасовног програма. Тако је почетком овог века покренута и локална, студентска радио-станица која је изашла у етар. Но, са променом законодавства станица је престала са радом, јер држава је пристала да се повуче из свих медија. ФПН је државни универзитет па је и он испоштовао ову обавезу. Радио-станица је угашена. Након двехиљадите године набављена је и опрема за производњу видео садржаја. Преласком на дигитално записивање звука и слике камере и компјутери за монтирање програма нису више били гломазни, нису тражили студијске услове а цена није била баснословна. Од тада, у курикулуму за образовање новинара постоје и курсеви на којима се обавља самостална производња радио и ТВ прилога од стране студента. Како интересовање за упис студија новинарства свих пет деценија није јењавало, постојећи технички и кадровски ресурси за практичан рад студената постали су недовољни, па то и данас изазива њихово незадовољство. Међутим, тешко је правити самосталне студентске радио и ТВ емисије када на завршним годинама студија новинарства увек постоји најмање 150 студената. Зато је потписивањем споразума са медијима Факултет поново обезбедио да одлазе на обавезну стручну

праксу и упознају професију и правила медијске производње изнутра.

Што се тиче друге обавезе, а то је знање које треба обезбедити у универзитетском образовању новинара, Факултет је лакше могао да интервенише. Ни тај задатак није био лак. Међутим, он је био важнији део образовне мисије када је реч о академској установи и ФПН се тиме руководио. Свима је познато да теоријско образовање не би било важно ако бисмо пристали на циничну дефиницију да је новинар „универзални незналица”. Ако бисмо је преокренули, па захтевали да новинар буде „универзални зналац”, суочили бисмо се са нерешивим проблемом обима и врсте теоријских знања које треба пренети кроз наставни програм. Јер, универзалних зналаца у време експанзије свих наука једноставно нема нити може бити. Међутим, интердисциплинарност студије, коју је од почетка развио ФПН, могла је да гарантује да његови будући новинари могу да разумеју догађања у свим областима друштвеног живота, да познају поделу власти и надлежности институција, да прате политичке и културне процесе и да разумеју концепте и термине које ће употребљавати њихови саговорници. Такође, у корпусу њиховог знања на првом месту су биле дисциплине помоћу којих се може тумачити и разумевати процес комуницирања, у почетку превасходно масовног комуницирања, у коме су студенти очекивали да нађу своје место. У овом погледу Факултет је дао свој допринос тако што је на њему етаблирано посебно научно-истраживачко подручје комуникологије. И у овом погледу постао је прва образовна установа која је проширивала ову теоријску област не само у Србији, већ и на много ширем простору свог окружења.

У свим друштвима постоји део јавних комуникационих процеса који су регуларни, институционализовани и усмерени на то да грађанима обезбеде право на информисање. То комуницирање се одвија посредством масовних медија по правилима која су прилагођена сопственом политичком систему и правном уређењу. Због тога је интересантно било да се о овим аранжманима студентима понуди „когнитивна мапа света” коју су могли да стекну из градива

о упоредним информационо-комуникационим системима. Предмет је кореспондирао са осталим научним дисциплинама ФПН као што су: упоредни политички системи, упоредни економски, социјални, партијски итд. системи. Говоримо о времену када је свет још био подељен на блокове, на социјализам и капитализам, на север и југ, и на више кругова земаља по критеријумима развијености Римског клуба. На темељу ових глобалних подела у појединим државама су се упражњавала различита решења. Зато су овакве научне дисциплине обезбеђивале слику стварности систематизоване разноврсним класификацијама и моделима у светским размерама. Не треба крити да је презентирање упоредних решења имало и своју идеолошку ноту. Требало је да покаже да ли се, и како, у том плурализму решења и модела на посебном месту налазе аранжмани проистекли из социјалистичког, самоуправног система. Што се тиче рада мас-медија и слободе штампе то се могло доказивати, с обзиром на то да у Југославији није примењен медијски модел државног социјализма, али нису били прихваћени ни сви постулати либерално-капиталистичког модела. У том смислу, информационо-комуникациони модел самоуправног типа функционисао је негде на размеђи ова два типа. Белодана је чињеница да се не може (само)управљати без доброг, претходног информисања и да је пред масовним медијима и другим институцијама био суштински захтев да откривају, прате и вреднују токове свакодневног живота према тада задатој идеолошкој матрици. Новинарима се сугерисало да постану ангажовани друштвено-политички радници. Без обзира да ли су то прихватили или не, а Факултет се у тај избор није мешао, они су знањем које им је нуђено стицали координате за избор сопственог ангажмана који није био недемократски нити против слободе штампе због подређености идеологији.

На преласку између векова и миленијума десиле су се промене у свету које се сведе на заједнички именик – глобализација. Социјалистички системи су пропали, водећа светска идеологија постала је либерално-капиталистичка, један сет институционалних аранжмана почео је да се примењује у све већем делу

света, тако да је основа за упоредне политиколошке увиде у светску заједницу била све мања. Међутим, како ће се обављати институционално, јавно и масовно комуницирање није могло да се реши на исти начин глобално. Свака земља и даље има право да овај комуникациони ток уподобљава својим политичким, економским и културним околностима тако да се и даље конституишу различити информационо-комуникациони системи. Предавања и уџбеници о томе, у корпусу теоријских знања, пружају студентима новинарства слику света и његове разноврсности, али сада по принципу глокално а не глобално. Међутим, читаво ово подручје подређено је у последње две деценије новом покретачу глобализације, то јест интернет револуцији. Читава цивилизација постаје дигитална. Масовно комуницирање и масовни медији падају у други план, јер је информациона технологија пружила људима могућност да се путем мреже свих мрежа сами информишу о било чему, са било којег места и у било које време. То више нису институционализовани, јавни, нити правно сасвим уређени комуникациони токови. Човек и друштво се самоспознају у огромном протоку нула и јединица, уместо масовног комуницирања на делу је масовно самокомуницирање у таквом обиму да се оно више не може ефективно ни пратити ни поредити.

У корпусу комуникологије своје место међу теоријским знањима заузела је од почетка теорија јавног мњења. Овај психо-социјални феномен говорио је о питању утицаја грађана на политичке процесе и био је веома релевантан за отворена, ка партиципативној демократији окренута друштва. Без обзира на то да ли је и наше друштво било такво крајем XX века, будуће новинаре је вредело упознати са овом врстом неинституционалне, социјалне моћи коју су пропоненти уздизали до „гласа бога”. Грађани одувек имају своје мишљење и ставове о одлукама којима се друштвом управља, а њихова подршка или отпор до неке мере могу њихову реализацију да убрзају, модификују или пониште. Сви којима је подршка јавности била потребна, због гласова, зараде или мисије, трудили су се да на грађане утичу преко масовних медија, односно новинара у тим институцијама.

Стога су редакције и новинари одувек били изложени притисцима, кажњавању, па и корупцији. Ако у то студенти нису веровали током студија, врло брзо су могли да се увере у пракси. Међутим, они који су добро простудирали закономерности различитих начина формирања јавног мњења, на време су били упозорени на поменуте ризике. Њима се могло супротставити јачањем професије и уважавањем професионалних етичких стандарда. У оба ова правца наставници Факултета су се трудили да будуће новинаре што боље припреме за отпор ризицима.

Треба констатовати да је на ФПН написана добра литература поводом изучавања јавног мњења. Посебно је занимљиво да је на њеном списку већ пре краја седамдесетих година прошлог века била значајна књига ауторитета у овој области Јиргена Хабермаса. Издавачка кућа „Култура” објавила је на српском језику његову књигу о структурним променама јавности кроз историју и у ери корпоративног капитализма. Овај податак баца лепо светло на издавачку делатност у самоуправном друштву. Књига је одмах уврштена у списак обавезне литературе и коришћена је на предмету Јавно мњење на новинарском смеру ФПН. Оно што је највредније помена јесте чињеница да је ова књига постала позната и примењива у англосаксонској комуникологији тек две деценије касније, захваљујући томе што је Џон Кин студирао код Хабермаса. Он је потом обезбедио и превод поменуте књиге на енглески. Верујем да је и на другим смеровима ФПН било сличних искорака, јер се увек тежило да литература предложена студентима буде у току са светским трендовима. Нажалост, библиотечки фонд и стокови часописа били су јако осиромашени почетком деведесетих година због наметнутих економских санкција које су примењиване и на ФПН као државну установу. Дакле, што се новинарског смера тиче, тачно је да нисмо зависили искључиво од знања која су дотицала са енглеског говорног подручја, мада је њихов утицај на нашу теоријску мисао неоспорно највећи.

У претходном тексту већ смо више пута поменули синтагму „информационо-комуникациони систем”. Верујем да она није изазивала неразумеване

јер је већ дуго времена у употреби у научном дискурсу, а тако је и данас. Оно на шта указујемо је чињеница да је и то једна од научних тековина проистеклих са Факултета и то већ у осамдесетим годинама минулог века. То је добра прилика да покажемо како је корпус теоријских знања у образовању новинара непрестано морао да иде у корак са променама и духом времена. Јер, још у ери преминације масовног комуницирања и мас-медија као најважнијих чинилаца за политичку и сваку ину комуникацију, појавио се компјутер на кога је у друштвеним наукама тада обрађано мало пажње. Наравно, први компјутери су биле ретке, гломазне, прескупе машине за које се говорило да имају невероватне способности, не за прикупљање, већ много више за обраду и архивирање информација. Како су се компјутери усавршавали подручје њихове примене се ширило, па су и они тако постали извори информација од јавног значаја. У том тренутку скована је синтагма информационо-комуникациони систем јер је постало неизбежно да се констатује да у друштвеном комуницирању, поред медијских, колажу и поруке које прикупља, обрађује и дисеминира информациона технологија. Дакле, требало је признати да информациони процеси без интервенције човека почињу да се уплићу у најважније комуницирање људи на основу којег они егзистирају. Када се појавио персонални рачунар ситуација се сасвим преокренула. Повезани у мреже, рачунари су извели обичне грађане на јавну сцену не више само као примаоце, него и као креаторе информација. Компјутери су почели и да прикупљају све до тада систематизована знања и податке, да претражују стокве информација које су потребне актерима у свим областима живота. Због тога се савремена друштва сматрају за информационо друштва. Ове промене су из темеља потресле не само медијске организације и новинарску професију, него и образовне установе.

Курсеви посвећени информационо-комуникационим системима били су уједно место на којем су студенти могли да стваралачки примене и своја знања стечена на многобројним политиколошким предметима. Јер, у овим системима регуларно и јавно

за све грађане раде масовни медији и новинари. Међутим, иза медијске сцене, у бекстејџу, активно је и мноштво ималаца друштвене моћи који је примењују како би утицали на рад и медија и новинара. Зато се у теорији и тврди да није постојао и да не постоји ниједан информационо-комуникациони систем који је потпуно аутономан и слободан. Организације и појединци из информационо-комуникационог система су у интеракцији са „скривеним комуникаторима”, то јест „агенсима”, како их назива овај теоријски концепт. Када смо тврдили да су ови курсеви били место сусретања са другим политиколошким дисциплинама на ФПН пошли смо од чињенице да се на њима стицало знање о најважнијим агенсима медијских система: о држави, политичким партијама, синдикатима, власницима капитала, црквеним организацијама... Сви они имају легитиман интерес да стварају добар имиџ у јавности, да пропагирају своје циљеве на економском и политичком тржишту, да привлаче следбенике. А управо је њима посвећен велики број предмета и курсева који постоје на Факултету. Са претходно стеченим знањем о поменутих носиоцима друштвене моћи студенти новинарског смера били су добро опремљени за лакше разумевање носилаца свих спољних утицаја који су усмерени на њих и њихове медијске организације. Наравно, ова знања стечена током образовања нису могла да спрече деловање агенаса информационо-комуникационог система, али ако непријатеља познајете веће су шансе и да му се делотворније супротставите.

Крај XX века значио је и почетак краја масовног комуницирања као најважнијег тока информација у друштву. Заједно с његовим слабљењем може се све мање говорити о масовној публици, масовним медијима, масовним комуникаторима, масовном друштву. Појављују се дигитални мултимедији који у себе инкорпорирају и истовремено замењују штампу, радио, телевизију. Њихова једноставна употреба дозвољава свакоме ко их поседује да извештава, износи своје мишљење, коментарише, критикује. Због тога се као конкуренција професионалном појавило „грађанско” новинарство. Проток информација

достигне апсолутну брзину у реалном времену. Читав комуникациони простор је освојен а може му се додати и онај који стварно не постоји, то јест виртуелни. Способност умрежених рачунара да архивирају информације у обиму који се тешко може и замислити довела је до тога да се, уместо измишљања све већих јединица за њихову количину, једноставно говори о „биг дата”, многобројним, огромним банкама података. Информисање, образовање и забава преселили су се највећим делом на интернет, друштвене мреже и паметне телефоне. Све ове промене неизоставно су морале да се одразе и на образовање новинара којим се бави ФПН. Сви наставни планови и садржаји предмета морају стога да се непрекидно иновирају, прилагођавају новом начину живота и рада у информационом друштву. На новинарском смеру уводе се курсеви о онлајн новинарству, студенти се оспособљавају да разумеју предности и ризике везане за употребу интернета, уче како да конструишу своје веб сајтове. У том правцу мораће да се настави не само на овом него на свим смеровима ФПН. То је континуирани и тежак посао због огромне брзине којом се друштвене промене дешавају. То није изазов будућности него изазов садашњости.

Ипак, још увек постоји аспект у комуницирању који је константа. Људи комуницирају употребом знакова и симбола, које морају да констатују преко својих чула. Без обзира што се сви знакови и симболи сада претварају у две дигиталне честице, чиме је култура разапета између нуле и јединице, на крају, на месту пријема, оне се морају поново преобличити у звук, слику, писмо. Тек тако ће их људи разумети, користити и тумачити у границама „личне енциклопедије” коју су стекли животом и образовањем. Подручје употребе симболских система, без обзира на начин припреме, преноса и пријема информација, покрива комуникологија. Основе комуникологије постављене су тачно на почетку овог века када је Факултет 2001. године издао истоимену књигу. Овај уџбеник се користи на свим факултетима у Србији на којима се обавља универзитетско образовање новинара. Предводничку позицију на овом пољу Факултет је потврдио 2006. године од када издаје водећи

часопис од националног значаја – ЦМ (комуницирање и медији). Публикација излази без прекида до данас и достигла је волумен од 42 броја. Неколицина свезака је била објављена у целости на енглеском.

Без обзира што у свом називу има суфикс „логија”, што би упућивало на етимолошко правило којим се именује нека научна дисциплина, комуникологија то не може бити јер јој је предмет елузиван, он залази у све поре живота. Стога се она конституише, као широко интердисциплинарно подручје истраживања у коме се примењују и постулати других друштвених наука који откривају многобројне утицаје на комуникационо понашање. Јер, људи различито комуницирају због језика, традиције, социјалне улоге и статуса, због стереотипа и предрасуда, величине дохотка којим располажу итд. Сви ови чиниоци већ су проучени у лингвистици, антропологији, социологији, психологији, економији итд. Схваћена као интердисциплинарно поље истраживања, комуникологија непрестано тражи одговоре на питање како људи комуницирају, и како на тај начин потврђују или успостављају нове друштвене односе.

Дакле, за сада информациона технологија није уклонила постојеће симболске системе на основу којих људи комуницирају, нити је створила неки сопствени. У додиру са знаковима и симболима човек увек има слободу воље како ће на њих реаговати, тако да информисањем на исти начин није могуће постићи униформност понашања. Без овог простора слободе у тумачењу не би постојале ни метафоре, алегорије, цинизам, хумор, дакле све оно што осим неизвесности у комуникационе чинове уноси и велику драж. За разлику од људског бића, машина мора да реагује на низ нула и јединица онако како је програмом (софтвером) планирано. Уколико тако не функционише, иде на поправку или у отпад, она „не ради”. Интердисциплинарно подручје комуникологије које се бави ефектима знакова и симбола такође мора да се непрестано шири због свих промена у друштвеном комуницирању које смо раније описали. Међутим, то је изазов који потпуно одговара њеној и интердисциплинарној природи образовања које се спроводи на ФПН. На проширивање

поља истраживања одговорено је отварањем мастер и докторских студија из комуникологије и сродних дисциплина. На тим студијама има места и за студенте са других хуманистичких факултета. Такође, захваљујући интердисциплинарности комуникологије, све већи број запослених у новинарству, маркетингу, ПР агенцијама, истраживачким јединицама итд. називају себе комуниколозима. Не би се рекло да је то помодарство, јер заиста у све већем броју занимања се, мање или више, спонтано или професио-

нално, њихови посленици морају бавити комуницирањем. И овако ће бити докле год у том процесу посредују знаци и симболи као творевине људи и културе. Ако се изнађу путеви да се елиминишу знакови и симболи, да се директно преносе мисли, да се осамостали вештачка интелигенција, настаће нека нова врста бића којима неће требати ни комуникација, ни култура, ни образовање схваћени на начин како их данас познајемо.

**ОДЕЉЕЊА  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**





Проф. др Бранко Васиљевић  
Проф. др Драган Симеуновић

## ПОЛИТИКОЛОШКО ОДЕЉЕЊЕ

### 1. Основне академске студије

Политиколошко одељење представља основно одељење студија политичких наука. Замишљено као студије унутрашње политике, прошло је програмску еволуцију од друштвено-политичког, преко политичко-организационог, до политиколошког усмерења.

Студијски програм политиколошког одељења је, по угледу на програме студија политичких наука у развијеним земљама, постављен тако да омогући стицање класичних теоријских знања из домена политикологије, теоријских и методолошких знања из области проучавања савремене политичке теорије и политичког система.

По завршетку четворогодишњих основних академских студија, студенти су оспособљени да примењују и специфична стручна знања која омогућавају да се професионално баве пословима аналитичара и организатора у државним органима, политичким партијама, локалној самоуправи, јавним службама и корпорацијама, као и непрофитним организацијама. Овај студијски програм такође оспособљава стручњаке у пословима политичког одлучивања и управљања, организовања послова у различитим пољима политичког деловања, подизања политичке културе и формирања демократске јавности.

Структура и садржај наставних предмета у оквиру студијског програма основних академских студија пратили су развој одељења и Факултета у целини. Наставу су изводили и изводе врхунски професори и сарадници, укључујући и чланове Српске

академије наука и уметности, препознати у научним круговима и у широј јавности.

*Увод у политичку теорију.* Предмет Увод у политичку теорију је, од оснивања Високе школе политичких наука 1960. године, а потом и све време трајања Факултета политичких наука у Београду, једна од његових матичних, општих и фундаменталних дисциплина. Као такав, намењен је студентима свих смерова као обавезан предмет. Установио га је проф. др Радослав Ратковић, први декан и један од оснивача Факултета политичких наука, а након њега наставу су изводили и проф. др Јован Марјановић, више деценија, и у једном краћем периоду доцент др Борис Иљенко и проф. др Ненад Кеџмановић. Првобитни назив предмета био је Увод у политичке науке, да би касније био преименован у Основе политичких наука, а садашњи назив носи од 2006. године.

Као што већ име предмета говори, његов садржај је потпуно прилагођен пропедеутичкој функцији увођења студената прве године у студиј комплексне сфере науке о политици, пре свега теорије политике. Структуриран је тако да омогућава не само увид у развој и домете дисциплине и разлоге заснованости политичке науке уопште, већ и свеобухватан преглед свих битних карактеристика и кључних категорија политичке теорије.

У оквиру предмета се изучавају порекло политике и претпоставке њеног настанка, класично и модерно поимање политике, даје се класификација одређења политике и политичког, анализирају се посебности као што је присуство илузије у политици или пак значај семантике политике. Након

објашњења појма државе, представљају се легитимизирајући концепти државе као што су правна, национална, демократска и социјална држава, као и концепти ауторитарне и тоталитарне државе. Појмовно разликовање моћи, власти, силе и насиља, те утврђивање узрока и основа насиља у политици, као део садржаја овог предмета, омогућују класификацију врста и појавних облика политичког насиља, као и облика освајања и задржавања власти. У том контексту се изучава редукција моћи у политици у форми не само легалних, већ и нелегалних начина освајања власти, као што су политички преврати елитистичко-завереничког карактера, попут државног удара, односно у форми масовних насилних дешавања, као што су устанци и револуције. Поред указивања на порекло и појам идеологије, у оквиру предмета се изучава и низ општих идеологија попут либералне, социјалистичке, конзервативне и националистичке, као и велик број партикуларних идеологија, нпр. феминизам, екологазам, католицизам, цихадизам и глобализам. Посебна пажња се посвећује и феноменима као што су политичке партије, политичко вођство, политичка култура и политички стил. Увођење у теорију политике и уопште у студиј науке о политици заокружује се изучавањем појма и форми демократије и категорије слободе.

Наставу на предмету изводи од 1989. године др Драган Симеуновић, редовни професор, а од 2013. и доцент др Ивана Дамњановић. Сарадник на предмету је асистент Дејан Јовановић, МА.

*Историја српске политичке мисли.* Предмет Историја српске политичке мисли је јединствен не само у Србији, већ и шире, а утемељио га је проф. др Драган Симеуновић. Он је као такав прво егзистирао крајем деведесетих година као предмет на магистарском студију Политичка теорија и методологија, а од 2009. године је изборни предмет за студенте треће године на основном академском студију политикологије. Од 2015. године је обавезан предмет за студенте прве године политиколошког смера основних академских студија. Циљ предмета је да се студенти упознају са идејама и концептима присутним у српској политичкој мисли кроз историју закључно са II светским

ратом, али и са радом, делима и најважнијим ставовима појединих мислилаца који су обележили време у коме су стварали, како би боље разумели савремене политичке појаве и идеје у нашем друштву будући да оне имају своје историјске корене и важан, често заборављен ток свога развоја. Наставници на предмету су ред. проф. др Драган Симеуновић и доц. др Ивана Дамњановић. Сарадник на предмету је Дејан Јовановић, МА.

*Политичко насиље.* Предмет Феноменологија насиља установио је проф. др Драган Симеуновић 2009. године као изборни предмет на Политиколошком смеру основних студија на другој години студија.

Предмет има за циљ да упозна студенте са феноменима који спадају у област политичког насиља, као и са теоријском концептуализацијом појма политичког насиља, његовим врстама и појавним облицима кроз анализу примера насилног политичког деловања у историји и савременој политичкој пракси, различитим школама мишљења о узроцима и основама политичког насиља, као и могућностима превазилажења насилних облика политичког деловања. Рад на овом предмету унапређује способност студента да интегришу знање о политичком насиљу, и да у оквиру одговарајућих послова по завршетку студија решавају сложене проблеме који се тичу политичког насиља да расуђују на основу доступних информација које садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова. Наставници на предмету су ред. проф. др Драган Симеуновић и доц. др Ивана Дамњановић.

*Политичка теорија.* Део теоријских предмета на основним студијама на Факултету политичких наука чине Историја политичке мисли, Савремена политичка теорија и изведени предмети Политички поредак и политичка култура, Политичке идеологије, Култура људских права. Наставници који на њима раде су Ђорђе Павићевић, Марко Симендић, Бојан Вранић, Биљана Ђорђевић, Душан Марковић и Никола Бељинац. За унапређење предмета посвећених историји политичких идеја веома значајан је био рад Владимира Павићевића. Целокупан

корпус предмета из области политичке теорије конституисан је у претходним реакредитацијама заједно са професорима Миланом Подунавцем и Илијом Вујачићем. Предмети из области политичке теорије много дугују претходном раду професора и академика Војислава Становчића, професорке Смиље Тартаље и професора Милана Матића, а још даље у прошлост, професора Јована Ђорђевића и Најдана Пашића. Политичка теорија се парцијално изучава на многим предметима на ФПН али унутар ове групе курсева изучавају се искључиво или претежно теоријска питања. То су питања која се тичу преиспитивања идејног, идеолошког и вредносног садржаја политике, као и проналажења најбоље појмовне схеме помоћу које је могуће најпотпуније разумети политичке феномене. Ова питања се изучавају историјски (Историја античке и средњовековне политичке мисли и Историја модерне политичке мисли), кроз актуелне теме и савремене расправе (Савремена политичка теорија) или парцијално (идеологије, поредак, култура, људска права, правда, демократија). Осим курсева на основним студијама, постоји и низ предмета на последипломским студијама на којима се ова питања детаљније изучавају и студенти даље усмеравају ка изучавању политичке теорије. Циљ је да се постигне обухватан и критички увид у теоријске основе изучавања политичких наука и да се постигне ниво разумевања који је компатибилан са сродним универзитетима. Студенти Факултета политичких наука добијају одговарајуће теоријско образовање које им омогућава да без додатних напора наставе студије на било ком светском универзитету. Највећи број наставника на овим курсевима има велико међународно искуство, а део њих је стекао дипломе на иностраним универзитетима, што је омогућило да се ова област усклади са искуствима и програмима других универзитета. Наставници из ове области дали су велики допринос развоју ФПН и значајан део свог времена посвећивали развоју Факултета. Професор Становчић је једини члан САНУ потекао са Факултета политичких наука, а део наставника је у дужем временском периоду обављао дужности декана и продекана.

*Политичка култура.* Предмет Политичка култура уведен је као обавезни предмет у оквиру студија политикологије с акредитацијом новог болоњског програма 2005. године. Предмет је уведен као део потребе да се програм студија политикологије допуни истраживањима културних образаца понашања политичких субјеката, односно погледа на политику из перспективе вредности, обичаја, традиције, васпитања, итд. Током семестра, студенти и студенткиње студија политикологије добијају у оквиру предмета теоријска знања и преглед емпиријских истраживања који су везани за теме социјализације, друштвених вредности, социјалног капитала, политичких емоција, медија и политичке културе, као и српске политичке традиције. Иако је Политичка култура као наставни предмет новијег датума, њено проучавање има дубоку традицију на Факултету политичких наука. Деценијама се политичка култура на ФПН проучавала како у теоријској области у оквиру теорије политичког система, тако и у емпиријској у оквиру групе предмета који су се бавили политичким системом. Тако се првим наставницима који су увели политичку културу у своје предмете издвајају проф. др Најдан Пашић, проф. др Милан Матић и проф. др Милан Подунавац. Политичка култура као засебан курс активно се изводи од академске 2009/10. године у осмом семестру студија политикологије. До академске 2015/16. предметни наставници су били проф. др Ненад Кеџмановић и доц. др Владимир Павићевић, а након тога наставу изводи доц. др Бојан Вранић. Од 2018/19. године предмет почиње да се изводи у новом формату, заједно с предметом Теорија политичког поретка (нови назив: Политичка култура и политички поредак). Од академске 2017/18. године студентима је омогућено да додатно продубе знања из политичке културе у оквиру мастер курса Културни обрасци изборног понашања, у оквиру мастер програма Избори и изборне кампање.

*Упоредна политика.* Упоредна политика је једна од темељних дисциплина која се изучава на свим смеровима Факултета политичких наука Универзитета у Београду. Будући да научна дисциплина истражује сличности и разлике међу политичким

феноменима, укључујући политичке институције, политичко понашање, процесе и идеје, садржај предмета је био подложен константном прилагођавању и осавремењавању. У оквиру овог курса генерације студената изучавају политичке институције и политичке процесе у упоредној перспективи класичних демократија и варијетета ауторитарних режима. Кроз компаративну димензију проучавају се изузетно динамични процеси трансформације политичких система; мобилизације и партиципације кроз политичке странке, изборе, интересне групе... управљање на више нивоа од унитарног до федералног уређења; структуре и функције извршних и законодавних тела као основе за различите институционалне моделе. Сматрана „краљевском дисциплином” савремене политичке науке, *Упоредна политика* као обиман и садржајан курс пружа систематску студију и компарацију тзв. узоритих политичких система у свету (Велика Британија, Сједињене Америчке Државе, Немачка, Француска, Руска Федерација, НР Кина...). Анализирајући и упоређујући моделе политичких система и њихових кључних институција, студентима се пружа многућност да схвате разноврсност организовања основних политичких институција у различитим националним и друштвеним контекстима, као и да процењују не само могућности и ограничења самих институција и модела, већ и политичких идеја и теорија на основу којих су они створени. Познавање тих специфичности нужно је како би будући политиколози, новинари и социјални радници распознавали и тумачили различите политичке појаве и процесе, користили институционалне механизме заштите демократског поретка и на тај начин били активни учесници друштвено-политичког живота. Из кор предмета *Упоредна политика* произашао је низ осталих предмета који се изучавају као изборни на основним, мастер или докторским академским студијама: Политички системи Латинске Америке, Транзиција и консолидација у посткомунистичким друштвима, Демократизација и религија, Политички и уставни системи у Југоисточној Европи, Политичке установе и политички живот на Балкану, Регионалне компаративне политике земаља у развоју. На

овом предмету, који се најпре називао *Упоредни политички системи*, па *Савремени политички системи*, наставу су изводили професори Најдан Пашић и Вучина Васовић. Тренутно материју на овом предмету изводе редовни професор Зоран Крстић, ванредни професор Јован Теокаревић и асистент Стефан Сурлић.

*Политички систем Србије*. Национални политички систем једна је од темељних дисциплина на свим смеровима која се изучава на другој години Факултета политичких наука. Садржај предмета суштински се није мењао пет деценија како га је установио први професор на предмету Најдан Пашић. У оквиру овог курса генерације студената изучавају политичке институције и политичке процесе у Србији. Кроз историјску димензију проучавају се изузетно динамични процеси унитаризације-федерализације, централизације-децентрализације, различити институционални модели хоризонталне и вертикалне организације власти и њихови ефекти. У кратком интервалу Србија је прошла пут од монархије до републике, од унитарне преко федералне до децентрализоване државе, од скупштинског до парламентарног система власти, од дириговане до тржишне привреде, од монопартизма до вишестраначког система итд. Сви ти процеси праћени бројним уставним моделима обликовали су социјалну и политичку структуру и динамику у нашем друштву. Познавање тих специфичности нужно је да би се схватили остваривање гарантованих људских права и слобода, функционисање законодавне, извршне и судске власти, политичких странака и изборног система, локалне самоуправе и аутономних покрајина, али односи моћи између различитих политичких актера и институција и цивилне арене. Бурна историјска превирања испуњена честим и драматичним дисконтинуитетима омогућавају студентима да кроз овај курс савладају основне теоријске парадигме у проучавању политичких система на практичном примеру примењене политике. Назив предмета у протеклих педесет година сублимира сву ту динамику од Политичког система СФР Југославије, преко Политичког система СР Југославије, Политичког

система Државне заједнице Србија и Црна Гора, до Политичког система Србије. Наставу на овом предмету изводили су професори Најдан Пашић и Балша Шпадијер све до одласка у пензију; затим доценткиња Винка Томић Трипало и проф. др Владан Кутлешић и доцент др Валентина Ручнов. Тренутно материју овог курса предају професори Милан Јовановић, Небојша Владисављевић и доцент Душан Вучићевић.

*Избори и изборни системи.* Преласком на болоњски систем образовања у наставу на четвртој години основних академских студија Политикологије од 2005. године уведен је предмет Избори и изборни системи. Полазници овог курса кроз различите теоријске приступе проучавају све елементе изборног система и политичке последице које он производи у осталим подсистемима – партијском и парламентарном посебно. Генеа бирачког права; положај, улога и партиципација изборних субјеката – бирача и партија; поступци гласања, кандидовања, формуле транспоновања гласова у мандате; положај, функције и улога изборне администрације; позиција медија у изборном процесу и заштита изборног права основни су аспекти који се анализирају у различитим изборним моделима – већинским, пропорционалним и мешовитим. Компаративно се изучавају базични типови изборних система, као и њихови подтипови, с освртом на државе које их примењују и политичке последице које одређени изборни институти у њима производе. Посебна пажња посвећена је облицима изборне манипулације, циљевима и стратегијама изборних реформи и редизајнирању изборних институција. Продубљеније истраживање ове тематике у контексту редистрибуције моћи у политичком систему и улоге политичких партија омогућено је студентима на мастер програму Избори и изборне кампање, који се успешно реализује већ осам година. Предмет је обликовао проф. др Милан Јовановић, који, заједно са доц. др Душаном Вучићевићем, изводи наставу.

*Методологија политичких наука.* Изучавање групе методолошких дисциплина започело је од самог оснивања Факултета са намером да се студенти

оспособе за примену научних метода у истраживању, сазнавању и тумачењу друштвених и политичких појава и процеса. Упоредо са тиме развијена је и научно-истраживачка пракса кроз рад истраживачких тимова студената који су спровели више од 30 научних, емпиријских истраживања и за свој рад добили велики број награда и друштвених признања. На основу перманентних усавршавања и иновација 1982. године конституисана је и Методологија политичких наука, као посебна научна дисциплина, која је као обавезан предмет реализована на свим смеровима основних и последипломских студија факултета и постала основ такозване *београдске методолошке школе*. Од оснивања Факултета у конципирању и реализацији наставе из методолошких дисциплина учествовали су: проф. др Богдан Шешић, проф. др Илија Станојчић, проф. др Станислав Грозданић, проф. др Славомир Милосављевић и проф. др Иван Радосављевић, као и асистенти Весна Марковић и Емина Лазовић-Јовић. Сада у настави учествују доц. др Вера Арежина и асистент МА Никола Јовић. Болоњском реформом 2006. године формирана су два предмета – Основи методологије политичких наука и Методологија политиколошких истраживања са статистиком. Од 2013. године обновљена је и студентско-истраживачка пракса и реализован већи број емпиријских истраживања.

*Основи методологије политичких наука.* Програм овог предмета обухвата логичке и општенаучне основе методологије политичких наука, основне теоријско-методолошке правце, приступе и концепте у стицању сазнања о политичким појавама и процесима. Циљ наставе је да студенти овладају принципима и правилима истинитог, објективног, прецизног, систематичног, поузданог сазнања о политичким појавама и процесима и да стекну увид у различите теоријско-методолошке приступе и правце у политиколошким истраживањима.

*Методологија политиколошких истраживања са статистиком.* Овај предмет логичан је продужетак наставних садржаја и усвојених знања из предмета Основи методологије политичких наука. Програм обухвата садржаје везане за специфичности

политиколошких истраживања, проблематику конципирања, планирања, пројектовања и реализације политиколошких истраживања, са прегледом најчешће примењиваних и најпродорнијих метода прикупљања и обраде података. Циљ наставе је да се студенти упознају са правилима и процедурама политиколошких истраживања и да се оспособе неопходним вештинама за аутономно обављање стручно-аналитичких послова.

*Политикологија религије.* Изучавање односа религије и политике на Факултету политичких наука датира од школске 1993/1994. године, када је у наставни план и програм уврштена ова материја. Ово је једна од темељних дисциплина за образовање политиколога, чији је циљ да понуди основна знања о најважнијим светским религијама, да изложи основе њихових учења, распрострањеност у свету, али пре свега да одговори на питање како религија и верске заједнице могу да утичу на политику, политичке исходе и политичко понашање. Од самог почетка, овај предмет је био везан за политиколошки смер, у оквиру којег има статус обавезног предмета. Међутим, од акредитације студијских програма из 2015. године, „Политикологија религије” постаје изборни предмет на основним студијама новинарства, студијама социјалне политике и социјалног рада, као и изборни предмет на међународним студијама, модул Међународна политика. Веома важан продукт изучавања религије и политике на Факултету политичких наука јесте и оснивање првог часописа на свету, на енглеском језику, који објављује радове из ове прецизно дефинисане области – *Политикологија религије (Politics and Religion Journal)*. Први број часописа објављен је 2007. године, од када се редовно објављују по два броја годишње. Ову дисциплину је утемељио проф. др Мирољуб Јевтић, који је и данас наставник на овом предмету. Од 2018. године придружује му се и доцент Марко Вековић. Политикологија религије се из Београда шири на читав свет. Тако нпр. на Департману за међународне и политичке студије на Универзитету Ворик у Великој Британији се као уводна литература користи иста она која се користи на ФПН, а коју је написао професор Јевтић. Данас је

међународно потврђена чињеница да је дисциплина по први пут на читавом свету утемељена на ФПН у Београду.

*Верске заједнице у Србији.* Предмет је уведен у наставу након акредитације 2009. године као изборни на политиколошком смеру. Циљ предмета је представљање постојећих верских заједница у Србији, њихова распрострањеност, као и политички утицај. У оквиру предмета се приказује и историјски развој верских заједница, као и њихова организација. Поред тога, посебна се пажња посвећује правном положају верских заједница у Србији, њиховом статусу и односу са државом, који изазива одређене политичке последице. Од акредитације из 2015. године овај предмет добија статус обавезног на политиколошком смеру. Наставници на овом предмету су проф. др Мирољуб Јевтић, који је и осмислио и развио целокупан план и програм, и доцент Марко Вековић.

*Наука о организацији и управљању.* Предмет Наука о организацији и управљању уведен је као обавезан предмет за студенте политикологије 1976. године. Оснивач ове дисциплине и први предметни наставник био је проф. др Мијат Дамјановић који је укључује у наставу у тренду модернизације предавачких садржаја и подизања менаџерских и организацијских знања и вештина студената. Овај предмет је био део наставног програма у континуитету више од 30 година. Други предметни наставник био је проф. др Милан Миљевић и са његовим одласком, 2007, ова дисциплина је повучена из наставе, из техничко-кадровских разлога. Школске 2016/17. предмет се враћа у наставу са статусом изборног предмета за студенте политикологије. Тренутни предметни наставник је др Веран Станчетић. Циљ предмета је упознавање студената са организационим теоријама и основама и садржином науке о организацији и управљању. Реч је о знањима која се могу примењивати на све врсте организација, укључујући и оне које су предмет политиколошких дисциплина (органи државне управе, невладине организације, политичке партије, агенције, јавна предузећа, итд). Студенти се, осим основних сазнања о организацијама, упознају и са условима и вештинама потребним за успешно

управљање организацијама. С обзиром на то да се многа сазнања из приватног сектора и науке о организацији примењују све више у јавном сектору, изучавањем овог предмета студенти стичу солидну основу за разумевање многих феномена које ће детаљније изучавати на каснијим годинама студија. Такође, овај предмет представља увод у изучавање јавне управе и управљања и јавних политика, односно увод у конкретније предмете које студенти похађају на вишим годинама студија,

*Јавна управа.* Ово је још једна од научних дисциплина која је предмет проучавања на свим смеровима на трећој години Факултета политичких наука од 2009. године. Од 1966. до 1969. године предмет је извођен под називом Организација и функционисање јавне управе, а од 1969. до 1993. године под називом Организација јавне управе. У даљој еволуцији, од 1993. године, предмет добија данашњи назив – Јавна управа. У оквиру овог курса, након више измена наставних планова и програма и курикулума, студенти данас проучавају теоријске концепте јавне управе, компаративне моделе јавне управе, позитивно-правни појам јавне управе у Републици Србији у функционалном и организационом смислу, контролу јавне управе у систему поделе власти од стране парламента, владе и судске гране власти, као и од стране независних институција као, на пример, Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и других. Део наставног курса чине и одређене процедуре које спроводи јавна управа у обављању своје функције, као и поступке преко којих се врши њена контрола. У оквиру курса, посебна пажња усмерена је на нове тенденције у развоју јавних управа у свету, посебно на концепт тзв. нове јавне управе (*New Public Management*), који је заснован на неолибералном концепту и правцима реформе јавних управа, као и импликацијама који је овај концепт имао на промене у јавној управи у Републици Србији. На крају, посебна пажња посвећена је и компаративној анализи службеничких система, независним чиновничким телима, као и појму и хијерархији државних службеника у Републици Србији. Курсом је

обухваћено 12 актуелних тема модерне јавне управе у свету и Републици Србији, а које су обухваћене уџбеником Јавна управа – одабране теме, проф. др Дејана Миленковића. Уџбеник је објављен 2013. године у издању Факултета политичких наука и Чигоја штампе. У развоју овог наставног предмета наставу су изводили: проф. др Павле Димитријевић, проф. др. Славољуб Поповић, проф. др Мијат Дамјановић, проф. др Владан Кутлешић и проф. др Снежана Ђорђевић. Од 2009. године, ангажован је најпре као доцент, а затим, од 2014, и као професор Дејан Миленовић, који је, у овом тренутку, једини извођач наставе на овом предмету.

*Локална самоуправа.* Локална самоуправа као дисциплина се развила из предмета Комунални систем, који је годинама предаван на факултету као интегрални део самоуправног социјалистичког система који је постојао у Југославији. Од 1990. године, реформских промена и доношења Закона о локалној самоуправи, предметни наставник проф. др Радивоје Маринковић мења назив дисциплине у Локална самоуправа. Тиме је назив, па и садржај материје ове дисциплине у већој мери усаглашен са стандардима који постоје у Европи и развијеним земљама света. Предметни наставник је професор др Снежана Ђорђевић. Студенти радом на овој дисциплини стичу продубљенија знања о значају локалних власти у демократизацији друштва, подстицању локалног економског развоја, решавању бројних социјалних проблема, те о стандардима којих се у овој области придржавају демократске земље. Поред теоријских аспеката, исто тако важан део знања, па и вештина односи се на примену усвојених знања у вези са низом актуелних питања у нашој земљи или у неким другим из чијих примера се може учити. Студенти радом на овој дисциплини савладавају знања о значају локалних власти у демократски обликованом политичком систему, улози које локалне власти имају у друштву за демократизацију, социјални и економски развој локалне и шире заједнице. Други важан део вештина односи се на примену усвојених знања и вештина у управљању локалном заједницом. У настави се теоријски обрађују питања локалне самоуправе

као научне дисциплине и као дела интегралног дела политичког система, европски стандарди у локалној самоуправи, нивои локалне власти (мрежа), порекло локалне самоуправе (средњовековни градови), као и положај локалних власти у савременим регионима и глобализованом свету. Анализирају се системи локалне власти развијених земаља: Велике Британије, Шведске, Немачке, Швајцарске, Француске, Италије, Холандије и САД. Детаљно се проучава систем локалне самоуправе у Србији, као и садашњи системи локалне самоуправе Хрватске и Словеније.

*Анализа јавних политика.* Ова веома значајна теоријско-апликативна дисциплина уведена је у наставни програм ФПН 2008. године. Први и садашњи предметни наставник је професор др Снежана Ђорђевић. Ова дисциплина омогућава продубљено разумевање процеса креирања политика у разним секторским областима. Она анализира све битне субјекте (држава, локалне власти, њихови органи, агенције), начин анализе јавних проблема, могућих конфликта у разним областима и демократски начин решавања конфликта, обликовања алтернатива, јавност рада у свим фазама и, коначно, процес избора оптималне алтернативе ради афирмације јавног добра и јавног интереса. Посебна пажња се посвећује вредновању политика адекватним, квантитативним и квалитативним, мерењем резултата и њеним кориговањем. Основни метод рада је увид у компаративна искуства САД, Европске уније и искустава Србије за разне секторске области. Ова апликативна дисциплина нуди знања и вештине којима студенти у великој мери обогаћују своју употребљивост у струци и на тржишту. Студенти радом на дисциплини савладавају знања о начину креирања јавних политика, начину и методама анализе и о међусобној упућености свих јавних политика међу собом. Други важан део вештина односи се на примену усвојених знања у анализи конкретних проблема и области јавних политика за које студенти имају посебно изражено интересовање или која су стратешки важна за развој друштва и система. Детаљније се анализирају следеће секторске политике: Економска политика, Пореска и финансијска политика; Енергетска и еко-

лошка политика, Политика образовања, Здравствена политика, Политика социјалне заштите, Политика правде и Политика људских права.

*Политичка економија.* Ова дисциплина је у наставном програму од самог оснивања Факултета. По Болоњској повељи то је градивна дисциплина политичких наука. Обавезна дисциплина за сва четири смера до 2013. године. После акредитације 2013. обавезна је за смере Политиколошких студија, док је опциона за смерове Међународних студија, Новинарства и комуникологије, и Социјалног рада и социјалне политике. Претходни наставници на овом предмету били су редовни професори: др Миладин Вујошевић, др Слободан Глигоријевић – Ајга, др Стојан Булат. Сада наставу изводе редовни професори: др Драган Веселинов, др Драгана Митровић и доцент др Марко Тмушић. Наставни програм до 1997. године дисциплину је базирао на марксистичкој интерпретацији еволуције економије и корелације са есхатологијом друштвеног развоја, политичко-економска анализа друштвено-економских формација, анализа класне експлоатације, образлагање тенденција капиталистичког развоја и услова за формирање социјализма. Наставни програм од 1997. године базиран је на изучавању фундаменталних полит-економских категорија (рад, производња, својина, роба, новац, капитал, акумулација, монополи и др.), основних полит-економских школа мишљења, корелација политичких система и привреде, економска друштва и системи, разноврсни политички, економски, културни, верски и географски услови и доприноси за формирање античког и савременог тржишног друштва, основи макро и микроекономије, еволуција облика фирми, развој банкарског и финансијског капитала. Засебан део чини Међународна политичка економија, тј. анализа актера, односа и процеса који утичу на глобални систем производње, размене и расподеле. Изучавају се и преовлађујуће школе мишљења у оквиру међународне политичке економије, међународна трговина, међународни монетарни и глобални финансијски систем, као и неке од савремених тенденција у међународним полит-економским односима – међународне економске



интеграције, полит-економија развоја и развојне стратегије, мултинационалне корпорације, односи Север–Југ, сиромаштво и неједнакост.

*Савремена политичка економија.* Савремена политичка економија први пут се појављује у наставном програму Факултета политичких наука 1968/1969. год. под именом Политичка економија 2. Главни предмети изучавања били су теорија проширене репродукције и теорије о вишку вредности које су се изучавале на основу II и III тома Марксовог „Капитала” и Теорија о вишку вредности. Садржај предмета почиње да се мења 1972. год. када проф. др Живојин Ракочевић објављује студију под називом „Динар и златновалутни стандард”. Још значајније промене дешавају се 1978. год. са појавом уџбеника Политичка економија професора Ракочевића. Овом књигом проширује се на предмету поље истраживања на капитал и новац у светској репродукцији. Од академске године 1993/1994. предмет мења име у Савремена политичка економија. Од 2002. године, са проф. др. Бранком Васиљевићем, предмет изучавања постају савремене теорије политичке економије – неокласична теорија, марксистичка теорија, кејнзијанизам, монетаризам, институционализам итд. По први пут се на Факултету пол. наука изучавају микро и макроекономија. Од 2010. године почињу да се изучавају теорија рационалног избора, јавни избор и теорија игара. Наставу на овом предмету изводили су Живојин Ракочевић, Владимир Глигоров, Михаило Црнобрња, Радиша Мирчетић, Бранко Васиљевић, Душан Павловић и Иван Станојевић.

*Економски систем Србије.* Економски систем Србије као примењена макроекономска дисциплина једна је од кључних и обавезних економских дисциплина за смер Политикологија на другој години студија. С обзиром на то да је предмет изучавања укупна економска стварност наше земље, са посебном пажњом усмереном на политичке и економске институције које је обликују, његов садржај је пратио бројне и веома динамичне промене у политичком систему наше земље, које су резултирале различитим економским исходима. Историјат ових промена у протеклих педесет година пратиле су и промене у

називу предмета: „Друштвено-економски систем Југославије” (1966–1967), „Привредни систем Југославије” (1967–1970), „Економски систем Југославије” (1970–1977), „Економија Југославије” (1977–1993), „Привредни систем и економска политика Југославије” (1993–1997), „Економија Југославије” (1997–2002), „Економија” (2002–2006), све до садашњег назива „Економски систем Србије”, који је уведен 2006. У тако постављеним оквирима предмета, Економски систем Србије, изучава основне макроекономске агрегате (брuto домаћи производ, стопа инфлације, стопа незапослености, динамика и структура спољнотрговинске размене, итд.) и њихову улогу у привредном систему и економском развојном путу наше земље. Посебан део је посвећен процесу транзиције и, у оквиру њега, приватизације, имајући у виду да је успех у спровођењу економске транзиције у великој мери одређивао и функционалност целокупног економског система наше, као и других транзиционих земаља. Студентима је омогућено да се упознају са теоријским парадигмама и емпиријским резултатима овог процеса како би што боље разумели актуелне економске појаве, мере и активности економске политике који обликују економску реалност наше земље. Наставу на овом предмету су изводили: редовни професор др Милош Томин, редовни професор др Љубисав Марковић и редовни професор др Сретен Сокић. Наставу данас изводе: редовни професор др Драгана Митровић, редовни професор др Драган Веселинов (у пензији од 1. октобра 2018) и доцент др Марко Тмушић.

*Теорија и пракса јавних финансија.* Преласком на болоњски систем образовања 2006. године, на трећој години студија на смеру Политикологија уведен је овај курс као изборни. Студентима који похађају наставу из овог предмета омогућено је да се упознају са начином на који функционише савремена држава, како остварује своје све бројније економске функције, како их финансира, и сл. Будући да познавање јавних финансија савремене државе представља једну од значајних основа у формирању образовног профила политиколога, у оквиру овог предмета посебна пажња посвећена је како важећим теоријским концептима

тако и емпиријским истраживањима и резултатима са циљем да се примене на анализу јавних финансија наше земље, али и везама Јавних финансија са другим сродним научним дисциплинама. Предмет покрива анализу појма фискалне политике, њене циљеве, инструменте и ефекте; дефинишу се јавна добра и јавни расходи, разматрају се и анализирају јавни приходи, а у оквиру њих порези и појединачно сви порески облици. Посебна пажња посвећена је анализи најзначајније институције јавних финансија, а то је буџет, буџетски поступак, буџетска контрола и ревизија. Анализа обухвата и порески систем, како теоријски тако и емпиријски, кроз конкретну анализу стања пореског система Србије. На овом предмету студентима је омогућено да овладају основним појмовима јавних финансија, којима стичу основу за продубљењу анализу јавних финансија савремене државе коју предвиђа предмет Јавне финансије на нивоу мастер студија. Наставу на овом предмету изводио је проф. др Сретен Сокић, док данас наставу изводе: редовни професор др Драгана Митровић, редовни професор др Драган Веселинов и доцент др Марко Тмушић.

*Историјске дисциплине.* Изучавање историје као научне дисциплине на Високој школи политичких наука уводи се по први пут наставним програмом из 1966. године и то кроз предмет *Новија политичка историја са историјом радничког покрета*. Већ наредне школске године уводи се и предмет *Историја цивилизације*, који ће бити део наставног програма само две школске године. Истовремено, *Новија политичка историја са историјом радничког покрета* трансформисала се у *Политичку историју XIX и XX века*. Са оснивањем Факултета политичких наука 1968. године *Политичка историја XIX и XX века* промениће назив у *Новија политичка историја*. До још једне промене дошло је 1990. године, од када се усталио назив предмета *Савремена политичка историја*. Без обзира на више промена назива, хронолошки оквир којим се бави *Савремена политичка историја* више деценија је био исти и обухватао је временски период XIX и XX века. Садржајно, односио се на изучавање догађаја, појава и процеса који су обележили светску и националну политичку историју у наведеном периоду.

Предмет *Савремена политичка историја* доживео је значајне промене школске 2006. године када се хронолошки оквир сузио на XX век, односно 2015, када се садржај ограничава само на проучавање светске политичке историје. Истовремено, национална политичка историја XX века издваја се у посебан предмет *Политичка историја Југославије*, који је први пут постао део наставног програма те 2015. Поред наведених, корпусу предмета из области историје у временском периоду од 2006. до 2015. године припадао је и предмет *Друштвена историја Србије*. Наставу на наведеним предметима изводили су Стане Јужнич (*Историја цивилизације*), Љубинка Богетић, Мирослав Ђорђевић, Жарко Гудац (*Савремена политичка историја*) и Љубинка Трговчевић Митровић (*Савремена политичка историја*, *Друштвена историја Србије*). Тренутно наставу на предметима *Савремена политичка историја* и *Политичка историја Југославије* изводи Саша Мишић.

*Правне дисциплине.* Као своје правне дисциплине Факултет политичких наука баштини Основе права, Породично право и сплет међународно-правних предмета. Предмет Основи права је тренутни назив предмета који се од 1966. године предавао и под називом Увод у право, Увод у право и правни систем Југославије и Увод у право и основи правног система Југославије. Од оснивања до 1993. године у корпусу правних дисциплина био је предмет Уставно право СФРЈ, које су предавали проф. др Александар Фира, проф. др Милан Ђуковић и доцент др Небојша Маљковић. Као уводни, основни и теоријско-правни предмет, студентима пружа базична сазнања о правној терминологији, правној филозофији, изворима права, правној херменеутици и другим важним теоријско-правним питањима. Наставу на овом предмету изводили су Стеван Врачар, Војислав Становчић, Часлав Страхињић, Радмила Васић, Владан Кутлешкић и Дејан Павловић. Породично право се на Факултету политичких наука изводи од 1974. године, а наставни кадар чинили су: Марко Младеновић, Мирјана Обретковић, Ненад Кеџмановић, Слободан Панов и Јелена Арсић.

## 2. Мастер академске студије

У оквиру мастер студија политикологије, којима се студентима пружа могућност да употпуне своја знања из области политичких наука и стекну стручно звање мастер политиколог, акредитовано је пет модула.

*Демократија и демократизација.* Мастер програм пружа свеобухватан преглед кључних проблема савремене демократије и демократизације. Програм је креиран да покрије низ тема и проблема везаних за актуелне процесе демократизације, револуционарне и квазиреволуционарне промене, као и недемократске трендове и њихову историју.

*Јавна управа, локална самоуправа и јавне политике.* Мастер програм Јавна управа, локална самоуправа и јавне политике обезбеђује студентима проширивање знања и стицање вештина у области реформи јавног сектора, јавне управе и управљања, локалне самоуправе и јавних политика. Поред теоријских знања, намена овог програма је припрема полазника да својим знањима подигну демократске и развојне капацитете друштва.

*Политиколошке студије религије.* Ове студије су прве студије такве врсте у Европи. Студенти имају могућност да стекну теоријска и практична знања о следећим темама: шта је исламска држава, како настаје, шта јој је идеолошка основа; шта је џихад; шта су верски фундаментализам и тероризам; како различита религијска учења утичу на остваривање европских интеграција; како религија утиче на социјалну политику, економију, процес демократизације, на међурелигијски дијалог. Студенти ће бити обучени како да анализирају верске конфликте и да схвате улогу религије у савременим међународним односима.

*Политички систем и привредни развој.* Ове студије омогућавају мултидисциплинарно проучавање динамичког прожимања политичких система са економским устројством са становишта политикологије, политичке економије, међународне политичке економије, политичке антропологије, агрономије, студија Европске уније, методологије. По свом садржају, програм се наставља на додипломске

студије на матичном факултету омогућавајући дипломираним студентима да наставе усавршавање и специјализују своје знање у широкој области студија међузависности политичког система и привредног развоја како у глобалним и оквирима Европске уније тако и на националном нивоу.

*Политичко насиље и држава.* Модул Политичко насиље и држава се по свом садржају наставља на дипломске студије на Факултету политичких наука, омогућавајући онима који их заврше, као и студентима сродних факултета друштвених наука да наставе усавршавање и специјализују своје знање у области односа државе и политичког насиља. Студијски програм садржи предмете теоријско-методолошког, научно-стручног и стручно-апликативног карактера, који се односе на стицање напредних знања из области проучавања политичког насиља и државе. Програм у оквиру изучавања сваке дисциплине садржи и продубљене теоријско-методолошке основе, али и практичне аспекте истраживања феномена из ове области, најзначајнијих проблема и могућности разумевања и прилагођавања друштвеним променама које се збивају у оквирима нашег и светског друштва.

## 3. Докторске академске студије

Докторске академске студије политикологије акредитоване су 2015. године. Организујући ове студије, Политиколошко одељење се руководило како потребом да се научним радницима омогући истраживање и презентација врхунских резултата у политиколошкој области, тако и потребом развоја политичких наука и њиховог даљег позиционирања како у домаћим тако и у регионалним и ширим оквирима. Програм докторских студија усклађен је са нормативним оквиром акредитације и обухвата скуп научних дисциплина које су израз савремених теоријских токова у свету. Студије су усмерене на реализацију научно-истраживачких пројеката, како би се обезбедио допринос докторских дисертација актуелним друштвеним процесима.



Проф. др Иво Висковић  
Проф. др Слободан Самарџић

## ОДЕЉЕЊЕ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ

Прерастање Високе школе у Факултет политичких наука 1968. године није било нимало проблематично за статус и каснији развој међународних студија као једног од темељних смерова студија. Још од оснивања Новинарске и дипломатске високе школе 1948. године и Високе школе политичких наука 1960. године било је јасно да је школовање за обављање послова у области међународних односа и међународне активности земље неопходно потребно и да је то једна од битних области проучавања у оквиру политичких наука, па је то без оклевања преузето и у првом наставном плану студија на Факултету одмах по његовом оснивању.

Оно није оспоравано ни од тзв. Матичне комисије за формирање ФПН на Универзитету, која је била задужена да потврди наставни план, конкретне наставне програме за сваки предмет, као и за избор првих наставника у уобичајена универзитетска научна звања, да би се достигао њихов број потребан за даљи аутономни процес усвајања плана студија и студијских програма (тј. курикулума), као и омогућио избор наставника и сарадника унутар Факултета.

Тако су крајем 1968. и почетком 1969. године усвојени први план студија и изабрани први професори и сарадници на Факултету. Два редовна професора – др Бранимир Јанковић и др Бранко Прибићевић – и пет доцента – др Сава Живанов, др Велибор Гавранов, др Обрад Рачић, др Момир Стојковић и др Тихомир Ђокановић, те асистент мр Андреја Милетић чинили су први „тим” наставника и сарадника за специфичне предмете Међународно-политичког

смера, како је званично назван: Међународно право и Дипломатију и дипломатску историју, Савремени социјализам, Међународне политичке односе, Међународне организације, Спољну политику Југославије и Међународне економске односе, те Семинар о анализи рада ОУН и Семинар о изради међународних аката (уведених наставним планом 1969. године).

Концепт усмеравања студената да изаберу један од три основна смера студија био је у почетку свесно подешен тако да су прве две године студија за сва три смера биле идентичне по броју и врсти предмета (односно научних дисциплина) који се слушају и полагају, а на трећој години они су се опредељивали за наставак студија на конкретном смеру (с могућношћу да упоредо студирају на још једном смеру). Тај је концепт напуштен 1974. године, јер је увођење смера за социјални рад и социјалну политику годину дана раније показало да је њихов наставни план специфичан у односу на три основна смера студија на Факултету, односно да није могуће да прве две године слушају исте предмете као студенти тих смерова. Наравно, то су искористили и они који су заговарали концепт студирања на конкретном смеру од самог почетка студија, а наставници међународно-политичког смера нису у тој расправи заузели изричит став, него су сматрали да специфичности по смеровима постоје, али и да је потребно да у наставном плану на Факултету постоје неке научне дисциплине које би, као базичне за политиколошке студије, обједињавале студије по смеровима и легитимисале постојање политичких наука као научне области. Главни разлог за то било је уверење да скоро све научне

дисциплине које се предају на међународном смеру као „смерски предмети” несумњиво припадају корпусу политичких наука и да чвршћом интеграцијом на Факултету не би био угрожен њихов идентитет, али да неки смерови заиста имају израженију специфичност, која тражи и посебан наставни план.

За релативно дуг период (до краја 1990-их година) концепт наставе на овом смеру није битније мењан, изузев увођења предмета Међународни пословни односи 1973. године (који је 1976. године преименован у оно што је стварно и био – Међународно приватно и привредно право – а 1997. те две дисциплине и формално раздвојене у два посебна наставна предмета). Битније дилеме су – не само из научних, него и кадровских разлога – постојале само у два случаја: статуса и садржине смерског семинара и (не)припадности предмета Упоредни/Међународни економски системи и Међународни економски односи Катедри за међународне студије. Наставници који су изводили те предмете заступали су став да они по материји којом се баве логично припадају корпусу међународних студија, али је на Факултету превладало мишљење да треба да буду укључени у предмете који припадају Економској катедри, која би без њих била доведена у питање због малог броја дисциплина које би обухватала.

Много сложеније било је питање садржаја, а тиме и назива смерског семинара, јер није постојала сагласност на катедри шта би се њиме изучавало: сви актуелни међународни проблеми; проблеми везане за Уједињене нације; анализе израде међународних аката, итд. Различита гледања на садржај семинара нису била само плод концепцијских разлика међу наставницима, него и схватања шта је могуће остварити на основу кадровске ситуације на Катедри у неком тренутку, односно онога чиме су се наставници и сарадници из састава Катедре, који су били спремни да ту наставу изводе, научно бавили, јер су били прилично оптерећени извођењем наставе и вежби у оквиру предмета које су предавали на основним и последипломским студијама. Намера је била да се студентима пружи прилика да науче да ураде анализу неког проблема и резултате формулишу у

писаном облику, као што би требало да раде када се запосле у институцијама које се баве међународним активностима, пре свега у Министарству спољних послова. Морало се водити рачуна о тома да у то време није био писан дипломски рад, а израда семинарског била је једина прилика студентима да вежбају писано формулисање својих резултата проучавања неког конкретног питања. Мањих дилема било је и око садржаја предмета Дипломатија – да ли да буде само Дипломатија, или Дипломатија и дипломатска историја, или чак Дипломатија и међународне организације, али то је у највећој мери зависило од тога ко је од наставника требало да изводи тај предмет.

Други проблем који је отежавао рад на међународном смеру био је мањак сарадника за извођење вежби на готово свим предметима. Више од једне деценије једини асистент на Катедри, на предмету Међународни односи, којег су слушали и полагали и студенти неких других смерова, био је мр Андреја Милетић. Тек након његове одбране докторске дисертације и избора у звање доцента, Катедри је одобрено једно асистентско место и на њега је примљен мр Иво Висковић. Иако је био изабран за асистента на предмету Спољна политика Југославије, он је морао да помаже у извођењу вежби и на другим предметима и извођењу наставе на семинару. Следећи сарадник на Катедри била је Јелица Стефановић (изабрана на предмету Дипломатија и дипломатска историја 1982. године), па Светлана Адамовић (1983) а онда, опет после дужег времена, Весна Кнежевић-Предић (1988. године). Сарадници на Катедри постали су и Зоран Чупић (1990), Драган Симић и Тања Мишчевић (1995), Срђан Дармановић (1996), па онда 1999. године Сања Степановић-Граић, те Драган Живојиновић и Милица Делевић-Ђилас – 2003. Затим је Катедра успела да се избори за редовно обнављање наставног кадра пријемом нових сарадника, па су после 2003. године изабрани за асистенте-приправнике/сараднике у настави, односно асистенте Филип Ејдус, Бојан Ковачевић, Милош Хрњаз, Немања Џуверовић, Ивана Радић-Милосављевић, Александар Милошевић, Стеван Недељковић, Милан Крстић, Марко Дашић, Јања Симендић и Горан Тепшић.

Међу наставницима је долазило до уобичајених промена, било увођењем нових предмета и избором наставника за њихово извођење – проф. др Добросав Митровић (1973), др Слободан Самарџић (2002), др Радмила Накарада (2002), др Мирослав Хаџић (2002), било због пензионисања или смрти наставника – др Константин Обрадовић (1995–1998), др Бранислав Марковић (1995–1998), др Зоран Станојевић (1995–1998), др Предраг Симић (2001, 2007–2015), др Драган Ђукановић, односно одбраном докторске дисертације и избором у наставничка звања (др Иво Висковић – 1985, др Јелица Стефановић-Штамбук – 1996, др Весна Кнежевић-Предић – 1997, др Драган Симић – 2000, др Тања Мишчевић – 2003, др Сања Степановић-Граић – 2003, др Маја Ковачевић – 2011, др Бојан Ковачевић – 2012, др Немања Џуверовић – 2012, др Филип Ејдус – 2012, др Милош Хрњаз – 2016, др Зоран Чупић – 2017). Карактеристично за Катедру/Одељење за међународне студије, односно међународне односе – јер се назив мењао, било је да се наставни кадар обнавља од сарадника у настави, а „допуњава” од афирмисаних стручњака и научних радника из института који се баве сродном материјом. Само један наставник овог смера напустио је Факултет и прешао да ради у државној институцији, а још један је својевољно (у знак протеста, 2000. године) превремено отишао у пензију.

Катедра/Одељење је од свог настанка као организационе јединице Факултета која је „задужена” за међународни смер гајила добар обичај да као госте за извођење дела наставе на неком од предмета позива реномиране стручњаке, како из земље тако и из иностранства, из свих научних дисциплина које обухвата. Немогуће је избројати колико је њих за педесет година учествовало у томе, али се број сигурно изражава не десетинама, него стотинама. Последњих десетак година практикује се и избор гостујућих предавача, па су на предметима међународног смера бирани и наставу држали или још увек држе проф. др Томас Флајнер и др Лидија Баста-Флајнер из Швајцарске, те проф. др Синиша Таталовић и проф. др Дејан Јовић са ФПЗ у Загребу. Такође, више наставника с Катедре/Одељења били су или још увек

су предавачи на сродним факултетима у државама региона (Босни и Херцеговини, Црној Гори, Хрватској), или су гостовали на познатим факултетима широм Европе и САД. Такође, више наставника и сарадника већ годинама изводи наставу на Дипломатској академији Министарства спољних послова. Двојица наставника са смера су, као реномирани стручњаци, били именовани за амбасадоре Србије у значајним земљама (Француској и СР Немачкој), две наставнице за шефице Канцеларије за европске интеграције и Преговарачког тима Србије за преговоре с ЕУ, а један је био члан Владе Србије као министар за Косово и Метохију.

Уз наставу на основним студијама, наставници овог смера изводили су и наставу на последипломским, односно (од школске 2009–2010) мастер и докторским студијама Факултета. Првих година по осивању Факултета настава на последипломским студијама међународног смера била је организована с Институтом за међународну политику и привреду, што је било корисно не само за подизање квалитета студија, јер су из Института учествовали познати стручњаци за међународну проблематику, попут др Милана Шаховића, др Леа Матеса и других, него и за истраживачку праксу студената коју су могли да обављају у Институту. Но, надлежни државни органи су заузели став да Институт није био, данас бисмо рекли, акредитован за извођење наставе, него само за научно-истраживачки рад, па је та сарадња морала да буде прекинута. То је делимично надокнађено учествовањем стручњака из ИМПП у извођењу делова наставе на неким предметима, али је ефекат био мањи него када се настава заједнички изводила. Ни покушаји почетком прве деценије XXI века да се полазници који су успешно завршили Дипломатску академију укључе на другу годину последипломских студија нису из тих разлога успели.

Концепт наставе на магистарским студијама био је да се студенти определе за један од три „блока”: међународне политичке односе, међународно право и међународне организације, те проблеме социјалистичких земаља и покрета. Они су, као што се види, били засновани на тада кључним предметима

смера, којима су придружени сродни предмети. Настава на тим студијама је доста успешно извођена, али је од почетка био присутан један проблем – мали проценат уписаних полазника последипломских студија их је и успешно завршавао израдом и одбраном магистарске тезе, иако је у том погледу ситуација на међународном смеру била боља него на већини других. Два су разлога била кључна за такво стање. С једне стране, недовољна мотивисаност полазника – део њих је те студије уписивао док чека прилику за запослење, односно без стварне жеље за научним усавршавањем – а с друге, тешкоће с којима су се суочавали студенти који су дошли с факултета на којима се није предавала методологија друштвених наука па нису успевали да успешно ураде истраживачки пројекат и припреме испит из методологије политичких наука, као и тежина тзв. усменог магистарског испита – истовремено полагање три предмета с врло обимном литературом. С докторатима то није био случај, јер су их пријављивали кандидати који су тачно знали шта желе и којима је то био услов за напредовање у каријери, па су готово без изнимке успешно рађени и брањени.

Наставници и сарадници међународног смера успешно су се бавили и научно-истраживачким радом. Дуго је тај део рада на овом смеру био извођен преко Центра за међународне студије, најпре као организационе јединице Факултета, а деведесетих година као самосталне научне институције. Бројни научни пројекти и конкретни истраживачки послови изведени су на тај начин, како у оквиру пројеката које је финансирала држава, тако и оних рађених за поједине институције или фирме, па и неке из страних земаља. После 2000. године наставници и сарадници овог смера учествовали су заједно с колегама с других смерова у извођењу научних пројеката за које је конкурисао Факултет.

Гледано ретроспективно, 2000. година – са свим променама које је донела у наше друштво – била је битна и за промене на међународном смеру. Наиме, тада је прихваћено да настава која се изводи на смеру треба не само да буде у складу с променама у студијама политичких наука у најразвијенијим

земљама, „допуњена” новим дисциплинама, него да је потребно да се студије усмере на три или четири области: међународну политику, регионалне студије (првенствено Европске уније), студије међународне безбедности и, евентуално, студије мира. То је врло брзо и реализовано, чиме је смер започео нову фазу у свом развоју. Резултат тог развоја јесу нови студијски програми остварени у овом периоду.

## 1. Међународноправна област

Значајно иновирани програми у међународноправној области, како у погледу њихове садржине тако и у погледу метода наставног процеса и евалуације знања студената, почињу да се изводе у школској 2006/2007. години. Програми су растерећени оних садржаја који су имали претежно доктринарни карактер, а нагласак је померен са оних института чија су садржина и домаћај консолидовани, ка оним институтима који су настали или су доживели значајну еволуцију крајем XX и почетком XXI века. У методолошком смислу, акценат је померен са класичних предавања на методе које захтевају активно учешће студената, посебно на студије случајева, што постаје и значајан елемент у оцени успешности савладане материје.

Некада двосеместрални предмети почињу да се изучавају у оквиру једносеместралних курсева и то: Основи међународног права, Правно регулисање међународних односа, Међународне организације, Међународно приватно право, Међународно привредно право, Право Европске уније.

Искуство стечено у образовном процесу показало је да је оваква организација курсева адекватна потребама образовања наших студената, те су се они акредитовали у два наврата, 2009. и 2015. године. Једина промена је трансформисање Међународног привредног у Међународно пословно право.

Када је о мастер студијама реч, а пре њих о специјалистичким академским студијама и дипломским академским студијама, при креирању курсева из међународноправне области следили смо три крите-



ријума: релевантност курса за знања и вештине које полазници мастер студија треба да стекну; релевантност садржаја курса за разумевање и анализу међународноправног положаја Србије; компатибилност са осталим курсевима на датом програму. Тако су у програм модула Међународна политика укључени курсеви Дипломатско и конзуларно право, Савремене међународне организације, Систем УН, Права странаца, Међународне пословне трансакције. У оквиру модула Студије САД изводи се курс Увод у право САД, а у оквиру Европских студија курс Институционално право ЕУ.

Године 2010. акредитован је нови модул, Међународно хуманитарно и право људских права, који је почео са извођењем те школске, 2010/2011. године. Његовом увођењу претходиле су специјалистичке студије МХП, које су на ФПН почеле да се изводе 2001. године. Како се из самог њиховог имена да закључити, оне су биле намењене превасходно оним лицима које МХП примењују у склопу својих свакодневних радних активности, а пре свега лицима запосленим у државној администрацији, војсци, полицији, правосуђу, новинарима, социјалним радницима.

Напореда са њиховим одвијањем текао је процес изградње унутрашњих капацитета, пре свега кроз Центар за МХП и међународне организације, током кога се Факултет политичких наука профилисао у интелектуално и организационо средиште континуираног истраживања међународних организација, као и ширења знања о њима и стицање посебних вештина за примену тог знања. У том процесу откривена је и елаборирана све тешња веза између МХП и међународног права људских права, што је довело да оснивања модула који покрива обе гране права. Осим обавезних предмета који се баве заштитом жртава оружаних сукоба и правилима ратовања, основама људских права и политиком људских права, полазницима мастера је на располагању широка корпа изборних предмета у којој се налази и већина других курсева из међународноправне области.

У оквиру докторских студија, од 2015. године студентима је на располагању курс Владавина права на универзалном и регионалном плану.

Курсеве на свим нивоима студија уз учешће колега из других академских и стручних кругова, изводе редовне професорке др Весна Кнежевић Предић, др Тања Мишчевић и др Сања Данковић Степановић. У реализацији програма значајно место имају и млађе колеге које тек започињу или ће започети своју академску каријеру. Двоје од њих, доцент др Милош Хрњаз и асистент Јања Симентић, постали су чланови нашег Одељења и Факултета политичких наука.

## 2. Европске студије

Идеја о покретању европских студија у оквиру међународних студија реализована је у школској 2001–2002. години увођењем новог силабуса за предмет Европски односи и Европска унија, који је већ постојао као изборни предмет. Намера је била да се овај курс посвети пре свега Европској унији као студијском предмету. Тиме је била попуњена празнина у међународним студијама услед недостатка изучавања овог важног феномена. Предмет је био двосеместрални и изводио се на трећој години смера за међународне студије. Заједно са оснивањем последипломског магистарског студија Европске студије 2003–2004, овај програм на два степена студија представљао је озбиљно језгро за изучавање и потоње употпуњавање европских студија на Факултету. У време оснивања и почетка рада на оба степена – 2001–2004 – курсеве су држали проф. Слободан Самарџић и асистент Зоран Чупић на основним студијама, а на магистарским студијама заједно са професорима са Одељења, Ивом Висковићем, Весном Кнежевић-Предић, Тањом Мишчевић, Јелицом Стефановић-Штамбук и Радмилом Накарадом.

На двогодишњим магистарским студијама изучавали су се нови предмети: Политички систем Европске уније, Систем комунитарног права, Развој и функционисање заједничког тржишта, Спољна политика ЕУ, Политика придруживања и приступања,

Теоријско-методолошки приступи проучавања ЕУ, као и један број изборних предмета из области различитих политика ЕУ.

Школске 2006–2007. године у реформи на основу болоњског процеса дошло је и до промена у програмској структури европских студија. Уместо основног предмета Европски односи и Европска унија уведен је нови предмет Политички систем Европске уније за све смерове основних студија, на четвртој години. Истовремено, угашене су магистарске студије и за прелазни период до увођења академских мастер студија уведен је привремени Специјалистички академски студиј Европске студије са истоветним програмом као и магистарски. Упоредо су деловале и Специјалистичке струковне студије из ове области намењене будућим стручњацима за европске интеграције у различитим јавним службама.

Даљи степен развоја европских студија био је везан за велику реформу програма студирања на нашем факултету. Са ступањем на снагу новог акредитованог целовитог студијског програма на сва три степена школске 2009–2010. године, дефинитивно је био уобличен и програм европских студија. На основним студијама, поред Политичког система ЕУ као обавезног за све смерове, било је основано подумерење у оквиру међународних студија под насловом Европске интеграције, поред подумерења Међународна политика. Ту су били преузети неки предмети са некадашњег магистарског студија – Европско право, Развој заједничког тржишта, Спољна политика ЕУ, Регионализам у ЕУ. Уведен је нови предмет Развој европских интеграција и један број изборних предмета из области посебних политика ЕУ. Мастер студиј Европске студије добио је нове предмете: Сложени државни системи, Економска и монетарна унија, Институционално право ЕУ, Правосуђе и унутрашњи послови. Овај студиј био је програмски употпуњаван и захваљујући сарадњи са програмима Европске уније Жан Моне модул и Катедра Жан Моне. На самом почетку новог мастер студија уведен је курс Уставна политика ЕУ, а од школске 2013–2014. године овај мастер студиј одвијао се у оквиру програма Жан Моне катедре. Постојећа структура пред-

мета обogaћена је новим курсом Управљање кризом у Европској унији. Начин извођења програма био је употпуњен семинарима са активним учешћем студената, што је исходило бољом припремом за завршни испит.

Од када је ступио нови употпуњени програм европских студија, јачао је тим предавача у овој области: асистенти Зоран Чупић и Бојан Ковачевић постали су доцент, односно ванредни професор; после доктората Маја Ковачевић је преузела један број предмета као доцент и потом ванредни професор; асистенткиња Ивана Радић Милосављевић је докторирала. На програму мастер студија, поред проф. Весне Кнежевић-Предић и проф. Бранка Васиљевића, редовно су предавали гостујући професори Правног факултета Универзитета у Фрибуру (Швајцарска) Томас Флајнер и Лидија Баста Флајнер.

Од увођења докторских студија на Факултету, школске 2009–2010. постоји програм Међународне и европске студије на којем се редовно изводи предмет Систем управљања у Европској унији.

Целовит програм европских студија на Факултету показао се као неопходан студиј за данашње време које обележавају интеграциони процеси. Он је унео нови квалитет у савремене политичке студије генерално и припремио генерације младих људи за практичну делатност и наставак студија.

### 3. Студије Сједињених Америчких Држава

Мастер студије САД неодвојиве су од настанка и развоја Центра за студије Сједињених Америчких Држава Факултета политичких наука Универзитета у Београду. Наиме, упоредо са активностима на оснивању Центра, текао је и подухват отпочињања студија САД. У ту сврху, оснивач Центра за студије САД, проф. др Драган Р. Симић обавио је, уз подршку амбасаде САД у Републици Србији и Факултета политичких наука током 2003. и 2004. године неколико студијских посета департамента за америчке студије на угледним европским универзитетима. Током боравка на Департману за британске и америчке

студије Универзитета у Ослу, као и посете тадашњег шефа тог департмана, професора Оле Моена, нашем Факултету урађен је највећи део тога будући да је професор Моен у то време био и генерални секретар Европске асоцијације америчких студија. Такође, важан модел за оснивање студија нађен је и на америчким студијама при Центру за америчке студије Универзитета у Хајделбергу којим је тада руководио политиколог светског угледа, Клаус фон Бајме.

Прва генерација студената специјалистичких студија САД, по тадашњем Закону о Универзитету, започела је своје студије у фебруару 2005. године. Предмети које је прва генерација слушала били су следећи: Историја Сједињених Америчких Држава (академик проф. др Драгољуб Р. Живојиновић), Привредни систем САД (проф. др Светлана Адамовић), Увод у правни систем САД (проф. др Сања Данковић Степановић), Америчке политичке идеје и политичке установе (проф. др Илија Вујачић), Спољна политика САД (проф. др Иво Висковић), Савремени српско-амерички односи (проф. др Иво Висковић), Америчке вредности и популарна култура (проф. др Драгана Машовић), Савремена америчка спољна и безбедносна политика (проф. др Драган Р. Симић), Српско-амерички односи (проф. др Драган Р. Симић) и Спољна и безбедносна политика САД после 11. септембра 2001. године (проф. др Драган Р. Симић).

Поред тога, на студијама је предавао и велики број угледних гостујућих предавача. Током наредне школске године уписана је још једна генерација по том програму, али је овим двама генерацијама понуђено, што је велики део студената и искористио, да упишу другу годину магистарских студија по предболоњском закону о Универзитету. После усвајања Закона о Универзитету из 2006. године и преласка на Болоњски систем, студије су постале двогодишње специјалистичке академске студије. Структура предмета остала је готово непромењена али је, уместо проф. др Драгољуба Р. Живојиновића, предмет Историја САД изводила проф. др Љубинка Трговчевић Митровић. После неколико генерација специјалистичких академских студија, 2010. године акредитоване су мастер регионалне студије САД,

које су, заједно са студијама Азије, чиниле мастер регионалних студија политикологије, са мање-више сличном структуром предмета. После преране смрти проф. др Светлане Адамовић, предмет Привредни систем САД преузима проф. др Иван Вујачић.

У акредитацији Факултета из 2015. године, студије САД прелазе на Међународне студије као један од пет модула тог мастера. После одласка проф. др Љубинке Трговчевић Митровић у пензију, од октобра 2018. године, предмет Историја САД предаваће проф. др Саша Мишић, а предмет Америчке политичке идеје и политичке установе, нажалост, није акредитован у акредитацији из 2015. године. У очекивању уписа своје четрнаесте генерације студената, мастер студије САД настављају да буду један од стубова изучавања подручних и међународних студија на нашем Факултету, као и историје, спољне и безбедносне политике, српско-америчких односа, политичког система и установа, либералне традиције, економије, права, уметности, културе, религије и различитих облика друштвеног организовања најмоћније земље света.

## 5. Студије безбедности

Област међународне безбедности је на ФПН уведена 2002. године, заслугом проф. Мирослава Хаџића и проф. Иве Висковића. Знатне заслуге за увођење ове области на ФПН имао је и професор Драган Симић. Тада је на четвртој години основних студија, смер Међународни односи, уведен предмет Глобална и национална безбедност. Наставу су изводили проф. Мирослав Хаџић и проф. Драган Симић. Већ следеће школске године (2003/4) започето је последипломско школовање на специјалистичким студијама Национална и глобална безбедност.

Настава на ФПН имала је пуно користи и од експертизе која је из области демократске контроле оружаних снага настајала у оквиру Центра за цивилно-војне односе (ЦЦВО), организације цивилног друштва коју је проф. Хаџић са групом сарадника основао 1997. године у Београду. У сарадњи са ЦЦВО,

ФПН је организовао наставу на специјалистичким студијама националне и глобалне безбедности од 2004. до 2007. године, након чега је власништво над програмом преузео у потпуности ФПН, уз наставак интензивне сарадње са сарадницима и истраживачима ЦЦВО (2010. године преименован у Београдски центар за безбедносну политику – БЦБП).

Од 2007. године у извођење наставе бива укључен Филип Ејдус, најпре као асистент (2007), а затим и као доцент (2012) када је Факултет постао матичан за област међународне безбедности. На основним студијама је ранији двосеместрални предмет Глобална и национална безбедност 2008. године подељен у два једносеместрална курса: Наука о безбедности (Увод у студије безбедности од 2012. године) и Безбедност Србије. Идеја је била да се студенти у првом семестру упознају са кључним теоријским приступима и концептима из међународне безбедности, да би у другом семестру ова сазнања могли да користе током свог упознавања и критичког пропитивања безбедносне реалности у Србији.

У овом периоду настава на последипломским студијама прераста у засебан модул Међународна безбедност. Од самог почетка, овај програм финансијски подржава Мисија ОЕБС у Србији кроз финансирање студентских стипендија, долазак гостујућих предавача, развој нових студијских програма, летњих школа међународне безбедности и студијских посета међународним безбедносним институцијама у земљи и иностранству. С обзиром на то да су стипендије ОЕБС намењене преваходно припадницима сектора безбедности, модул међународна безбедност је током година постао важан инструмент у изградњи заједнице безбедносних експерата дајући тиме незанемарљив допринос укупној реформи сектора безбедности. Предмети који су на овом модулу слушани током година су Реформа сектора безбедности (изграђен уз подршку ОЕБС), Секуритизација и десекуритизација, Изазови, ризици и претње безбедности, Безбедност Југоисточне Европе, Род и међународна безбедност, Евро-атлантска безбедност и Теорије међународне безбедности.

На развој области међународне безбедности на ФПН у великој мери је утицало и повезивање са истраживачким центрима у области безбедности у земљи и иностранству. Кроз партнерство са БЦБП, наставници и сарадници ФПН су обликовали академску агенду Београдског безбедносног форума и повезали се са кључним истраживачким организацијама које се баве практичном безбедносном политиком. Такође, остварена је и одлична сарадња са важним институтима у Европи, као што су Институт за истраживање мира у Копенхагену (СОРПИ), Институт за истраживање мира у Франкфурту (ХСФК), Норвешки институт за међународне послове (НУПИ), Центар за глобалну небезбедност – Универзитет у Бристолу итд.

Конечно, 2012. године Факултет је почео, заједно са БЦБП, да објављује два пута годишње и часопис *Journal of Regional Security*, настао трансформацијом часописа *Безбедност Западног Балкана* који је двојезично излазио од 2006. године као издање Центра за цивилно-војне односе. На челу са уредником Филипом Ејдусом (2015. године му се придружује Немања Џуверовић) овај часопис је убрзо стекао солидну репутацију у Србији али и у иностранству, о чему најбоље говори интернационални карактер не само уредништва већ и аутора и рецензената, улазак у међународне индексне базе, као и све већа цитираност у часописима на ССЦИ листи (категорија М51 2017. године). Овакав развој часописа био је могућ само захваљујући посвећености сарадника у настави Марка Ковачевића, Николе Вујиновића и Тијане Речевић, као и многобројних постдипломаца који су кроз свој ангажман у часопису учили о процесу академског објављивања.

## 6. Студије мира

На трагу опредељења да се унесу нови садржаји у програм студија на Факултету политичких наука, створио се простор и за предмет Студије мира на Одељењу за међународне студије. Тиме су се Факултет и Одељење придружили стотинама универзитета

широм света, од САД, Велике Британије, Тајланда, Јапана, Аустралије, Костарике, итд. на којима су се Студије мира већ деценијама неговале. Истовремено, покретање Студија мира 2001–2002. створило је и озбиљан академски контекст за разматрање и разумевање конкретног искуства трагично насилног распада Југославије, његових узрока и последица, као и потребе ширења културе мира, тј. ненасилног решавања сукоба.

Садржај предмета, чију почетну замисао је осмислила проф. др Радмила Накарада, обухватао је два дела. Први део је био посвећен самој дисциплини, њеном настанку, основним одликама, домаћају, као и теорији и пракси ненасиља, начину спречавања и решавања сукоба, изградњи мира. Други део се фокусирао на анализу различитих врста конкретних сукоба широм света, с циљем да се укаже на сложене узроке, интеракције унутрашњих и спољних актера, пропуштене шансе да се сукоб предупреди, ненасилно реши, као и на општије поуке које се могу ишчитати из сваког појединачног примера. Унутар таквог ширег, критичког увида анализирали су се и ратови на тлу бивше Југославије. Анализа сукоба је посебно наишла на добар одјек код студената, што је резултирало великим бројем дипломских радова који су се бавили анализом сукоба, посебно у Африци и Латинској Америци. Поред тога, студенти су у два наврата (2004. и 2009) тражили да се на волонтерској основи организују додатни курсеви посвећени подробнијој анализи појединих ваневропских сукоба, што је учињено уз помоћ тадашњих демонстратора Немање Џуверовића и Вује Илића.

У склопу извођења предмета Студије мира посебна пажња је посвећена вежбама. Оне су примењивале разне практичне технике релевантне за анализу сукоба и за њихово ненасилно решавање. Осим тога, обухватале су и садржаје који су укључивали рад на емпиријским изворима и материјалима. У извођењу вежби од 2008. учествовао је у својству асистента Немања Џуверовић, који је након докторирања (2012) преузео и највећи део предавања на основним студијама. Горан Тепшић, који је од 2016. асистент на

предмету Студије мира, додатно је осмислио садржај вежби на основним студијама, као и семинара на мастер нивоу.

Развојем предмета и интересовања студената за Студије мира, мастер студије из те области акредитоване су 2009/2010. Програм је осмислила и координирала проф. Радмила Накарада и он је обухватао следеће обавезне предмете: Теорија и пракса решавања сукоба, Глобализација и нови изазови миру, Припрема за писање завршног рада. Понуда изборних предмета је, између осталог, обухватала: Начела и технике преговарања, посредовања и изградње консензуса, Мир и медији, Политика отпора и грађанске непослушности, Политичка регулација етничких сукоба и односа.

Мастер студије су у следећој фази развоја, у сарадњи са Универзитетом у Базелу и Институтом за трансформацију сукоба, Факултетом политичких знаности из Загреба, Факултетом политичких наука из Сарајева и уз подршку Швајцарске државне фондације за науку на изради курикулума, прерасле 2015/2016. у регионалне академске мастер студије на енглеском језику. На студије су се, поред домаћих, уписивали студенти из региона, западне Европе, као и Африке, Азије, Аустралије, Новог Зеланда и САД. Програмом су координирали проф. Радмила Накарада и доц. Немања Џуверовић (2017. изабран у звање ванредног професора). Обавезни предмети на овом програму су: Теорија и типологија сукоба, Методологија студије мира, Пракса решавања сукоба, док су изборни: Регионалне перспективе мира и сукоба, Глобализација и нови изазови миру, Култура мира, Политика отпора и грађанске непослушности, Мир и развој, Путеви помирења, Политичка регулација етничких сукоба и односа.

На основним и мастер студијама сви сарадници су уложили труд да се обезбеди учешће угледних страних гостију. Између осталих, током година предавања су држали Јохан Галтунг, који се у великом делу академске заједнице сматра оцем Студије мира, Хокан Виберг, Јан Оберг, Сузан Вудворд, Роџер Мекгинти, Оливер Ричмонд, Стивен Фриланд, Филип Кунлиф, Час Морисон.

Од 2009/2010. године на докторским студијама уведен је и курс Истраживање мира и безбедности на почетку 21. века, којим су руководили проф. Мирослав Хаџић и проф. Радмила Накарада. Након одласка проф. Хаџића у пензију, проф. др Филип Ејдус преузео је део курса који се односи на безбед-

носне теме. Од 2016. године курс је редефинисан (Решавање сукоба у постхладноратовској ери: нови приступи и методе) и у потпуности прилагођен Студијама мира. За његово извођење задужени су проф. Радмила Накарада и проф. Немања Џуверовић.

Проф. др Сњежана Миливојевић  
Проф. др Славиша Орловић

## ОДЕЉЕЊЕ ЗА НОВИНАРСТВО И КОМУНИКОЛОГИЈУ

Пре формирања и конституисања одељења као организационих јединица департманског типа, на Факултету политичких наука постојало је више катедри, међу којима и Катедра за Политичку социологију и Катедра за новинарство и комуникологију. Шефови Катедре за политичку социологију били су Мирослав Печујлић, Радош Смиљковић и Ратко Божовић, а Катедре за новинарство Сергије Лукач, Тома Ђорђевић и Владимир Штамбук. Након спајања Катедре за Политичку социологију и Катедре за комуникологију и новинарство у јединствену катедру 1995/6. Ратко Божовић је наставио да је води све до формирања одељења. Обједињена катедра деловала је под називом Катедра за политичку социологију, комуникологију и новинарство. У периоду након 2000. године формирана су четири одељења која ће пратити одговарајуће смерове на којима се уписују студенти. Након формирања Одељења за новинарство и комуникологију, шефови одељења били су Ратко Божовић, Неда Тодоровић, Чедомир Чупић, Јелена Ђорђевић, Раде Вељановски и Славиша Орловић.

Одељење за новинарство и комуникологију састоји се од две катедре: Катедра за новинарство и Катедра за Политичку социологију.

### 1. Катедра за новинарство

#### 1.1. Настанак и институционални развој

Од самог оснивања Факултета политичких наука 1968. године, део његове научне и наставне понуде

студентима био је усмерен на образовање будућих новинара, професионалаца који је требало да учествују у процесу јавног комуницирања и да јавности и свима заинтересованима обезбеђују друштвено релевантне информације. У том смислу, факултет је наставио део започетих и деценију и по оствариваних научно-образовних активности које су биле утемељене у наставним програмима Новинарске и дипломатске школе, настале 1953. године, и касније Високе школе политичких наука, која је постојала од 1960. до 1968. године и била претеча Факултета политичких наука. У обе високошколске установе, које су претходиле оснивању факултета, изучавале су се дисциплине које су будућим професионалним комуникаторима – новинарима давале основна знања из новинарске професије, деловања медија, јавне сфере, система информисања. Предмети као што су: Историја штампе, Новинарска пракса или Социологија масовне комуникације, Наука о новинарству, Теорија и техника новинарског рада, Организационо-правни режим информација, настали су још у поменутих образовних установама које су деловале пре Факултета политичких наука.

Као и високе школе које су му претходиле, и Факултет политичких наука био је део друштвеног контекста у времену у коме је настао и једно време трајао. Друштвени систем самоуправног социјализма обележио је својим захтевима и очекивањима и наставно-истраживачке и образовне функције факултета, што се односило и на Журналистички

смер, како се овај део студија звао од самог оснивања факултета 1968. године. Концепт школовања будућих новинара био је заснован на официјелном ставу тадашње владајуће идеологије, да су новинари друштвено-политички радници, који треба добро да познају социјалистичко друштвено уређење, историјат и интересе радничке класе, да свој рад заснивају на принципима марксизма и да у том смислу доприносе развоју постојећег друштвено-политичког уређења. Део таквог концепта школовања посленика јавне речи био је изразити нагласак на политиколошке и општеобразовне теоријске дисциплине, док је предмета кроз које се учило новинарство и остали аспекти јавног комуницирања било изразито мало. Несумњиви значај дисциплина као што су Историја политичких теорија, Политички систем, Политичка економија, Политичка социологија, Општа социологија, Филозофија и други, за комплексно образовање новинара, ипак је потиснуо стручно усавршавање, а практичан рад био је сведен на врло мали број новинарских радова које су студенти били обавезни да ураде у току студија.

И у таквим околностима и са тако редуцираним приступом школовању новинара, Факултет политичких наука давао је кадрове који су се брзо и лако запошљавали у медијима и својим укупним знањем, оспособљеношћу за разумевање друштвених процеса и појава, ови новинари су врло брзо постајали ослонац и највећих редакција преузимајући најодговорније новинарске и уредничке послове. Њихово новинарско знање стечено на Факултету ипак је било предност у односу на друге младе људе који су завршавали друге факултете, а желели да раде у новинарству. У тим првим годинама новинарско усмерење Факултета политичких наука обележили су утемељитељи овог усмерења професор Сергеј Лукач и професор Тома Ђорђевић. Они су оформили два основна предмета: Теорија и техника новинарства и Јавно мњење и масовне комуникације, из којих су касније настајале нове новинарске и комуниколошке дисциплине.

Већ после годину дана Журналистички смер мења назив у Новинарски смер, а скоро двадесет година после оснивања, школске 1987/88, смер добија

назив Новинарство и информисање. Ово је био период у коме су се новинарски и комуниколошки предмети учили тек на трећој и четвртој години, док су прве две године студија имале опште политиколошко усмерење.

## 1.2. Почетак реформи студија новинарства

Озбиљније промене у конципирању наставног плана на новинарском смеру почињу школском годином 1993/94. Тада смер добија назив који је актуелан и данас: Новинарско-комуниколошки смер. Осим у промени назива који је адекватнији и више у духу развоја ових научних области и друштвене потребе за њима, озбиљније промене огледају се у чињеници да је повећан број новинарских и комуниколошких предмета и да упознавање студената са њима почиње годину дана раније, на другој, а не, као до тада, на трећој години студија.

Уз двадесетак политиколошких и општеобразовних предмета, на све четири године студија, Теорија и техника новинарства, Историја новинарства, Стилистика и реторика, Кибернетика и информатика, као предмети намењени посебно студентима новинарства, нашли су се у наставном програму друге године студија. Новинарство у медијима I (штампа, новинске агенције) и Савремени системи информисања били су на трећој години, а Комуникологија, Јавно мњење, Политичка комуникација и Новинарство у медијима II (радио новинарство и ТВ новинарство) изучавали су се на четвртој години.

Целокупан друштвени, па и просветни систем Србије озбиљно је протрешен променама које су се догодиле на преласку из деведесетих година прошлог века у нови, 21. век. Политичке промене омогућиле су да се и Факултет политичких наука, као и остале научно-образовне институције, слободније и доследније реформише и прилагоди духу времена. Новинарско-комуниколошки смер задржао је један број предмета, који су и до тада постојали, али се значајна промена догодила у покретању засебних дисциплина којима је повећана могућност учења новинарства и овладавања практичним вештинама ове



професије већ на Факултету. Већ почетком календарске 2001. године наставни план је промењен тако да су као посебни предмети на трећој години уведени Новинарство у штампи и Радио новинарство, а на четвртој години Телевизијско новинарство. Већ наредне године је студентима четврте године новинарства омогућено да, као изборни предмет, бирају и Новинарство у агенцијама.

На Факултету политичких наука схваћена је реалност која се догађала у медијској индустрији и у целини медијског система, а која је своје изразе имала у енормном повећању броја медија и постепеном настајању и умножавању приватних медија. Нове околности захтевале су нови приступ школовању новинара, од којих се и даље очекивало добро разумевање друштвених токова и транзиционих промена, али и већи степен познавања новинарских вештина, онога што се у пракси назива „новинарски занат”. Постало је јасно да нови власници медија нису спремни да, као некада у време социјализма, младим новинарима обезбеде период прилагођавања и професионалног усавршавања после завршених студија, већ да траже готове новинаре који одмах могу да одговоре сваком задатку. Због тога је на Факултету политичких наука, у оквиру нових предмета, повећан обим практичног рада, што је праћено и стварањем инфраструктурних услова, оним што би се у академској заједници могло назвати лабораторијским радом. Од почетка 2001. до краја 2003. године, ангажовањем Управе Факултета и предметних наставника и добром вољом донатора, набављена је техника за студијску монтажу радијских и телевизијских радова. То је у великој мери подигло стандарде практичне, очигледне наставе, а студенти новинарства су по први пут могли на свом факултету да ураде сопствене новинарске радове, који су могли не само да се чују и виде на Факултету, већ и у емисијама радија и телевизије професионалних медија. И за праксу новинарства у штампи обезбеђено је више времена, а студентски радови објављивани су у листу „Политиколог”.

### 1.3. Промене у оквиру Болоњског процеса

Најновији период развоја Факултета политичких наука Универзитета у Београду, па и његовог смера за новинарство и комунологију, одређује Болоњски процес, који је Србија прихватила 2003. године, а његово спровођење започело је 2005. године. ФПН се определио за трајање студија: 4+1, што значи четири године основних студија и једна година мастер студија, на свим смеровима па и на новинарско-комуниколошком. Предмети су постали једносеместрални, што је захтевало извесне промене у наставном плану за сваку годину појединачно. Настављена је тенденција повећања броја предмета који припадају областима новинарства, медијских студија и комунологије, као и, већ претходних година устаљена пракса, да се предмети из ових области изучавају већ од прве године студија.

Од увођења Болоњског процеса, на првој години студија новинарства и комунологије, предмети који су намењени будућим новинарима су: Медијски систем Србије, Медијска етика и Информатика. На другој години су: Информационо-комуникациони системи, Увод у новинарство, Теорија и техника новинарства, Радио новинарство, Агенцијско новинарство (изборни) и Онлајн новинарство (изборни). На трећој години је: Новинарство у штампи и основе истраживачког новинарства, Телевизијско новинарство и Стилистика, а на четвртој су комуниколошки предмети: Комунологија, Политичко комуницирање, Међународно комуницирање, Јавно мњење, Односи са јавношћу и Политички маркетинг, затим Реторика и Анализа садржаја и изборни новинарски предмети: Истраживачко новинарство – радио, Истраживачко новинарство – телевизија и Истраживачко новинарство – фото. На трећој години постоји и предмет Стручна пракса у медијима, који се не реализује на самом Факултету, већ, као што сам назив каже, у редакцијама професионалних медија. Практика траје две седмице, а студент бира врсту медија: штампа, радио, телевизија, онлајн и сам медиј у коме ће радити. Факултет политичких наука има споразуме са једним бројем највећих и најугледнијих

медија у које студенти одлазе да се усавршавају под надзором искусних новинара и уредника. И поред праксе, која се организује као посебан предмет и реализује у медијима, студенти и у периоду од како је покренут Болоњски процес имају праксу и на самом факултету у оквиру свих новинарских дисциплина, захваљујући инфраструктури која је обезбеђена.

Реформу наставног програма значајно је помогао и велики пројекат усмерен на подизање квалитета новинарског образовања који је Факултет спровео у сарадњи са University of Georgia-Grady College of Journalism од 2004. до 2007. године. То је највећи curriculum development пројекат који је Факултет реализовао, а сем стручних радионица и конференција укључивао је и студијске боравке десет професора Факултета у САД, чиме је динамизована међународна сарадња која је била значајно отежана током 1990-их. Искуства из ове размене укључена су као нове студијске области (менаџмент у медијима, медији и различитости) или су интегрисана у постојеће програмске садржаје.

У целини, значајан подстицај програмском развоју биле су политичке и друштвене промене које су наступиле после 2000. године. У фокусу реформског таласа биле су првенствено студије новинарства јер су урушене медијске слободе и девастирана професија током 1990-их образовање новинарских професионалаца ставили у први план. Покретање нових предмета омогућило је и већу отвореност за критичко пропитивање улоге медија. Уз то, буран технолошки развој ускоро је проширио наставна и истраживачка интересовања у правцу комплекснијег разумевања промена у области комуникације. Технолошка револуција, која је из темеља променила медијски амбијент, трансформише начин на који се информације прикупљају, креирају, дистрибуирају и користе. Осим тога, нови медијски актери, платформе, сервиси и апликације захтевају другачију врсту медијског образовања и припреме за велики распон послова у информационом друштву. Комуникологија, медијске и студије новинарства никад нису биле занимљивија истраживачка подручја и провокативније области. Теоријске дебате о значају ове

динамике јесу институционални и интелектуални оквир за студије на Факултету политичких наука, али у наставним програмима нема увек довољно простора да се на све ове изазове одговори.

У односу на један изворни предмет, Јавно мњење и масовне комуникације, студије данас нуде шири спектар курсева који се гранају у неколико праваца. Овакво усмерење ка новим медијским формама и праксама и померање ка интерактивним облицима јавне комуникације у умреженом друштву свакако је олакшала теоријска отвореност која је студије комуникације обележавала од почетка. Комуникологија је наставила да буде област у оквиру које се развијају нови курсеви, који на различитим нивоима студија гравитирају према политиколошким дисциплинама (Информационо-комуникациони системи, Медијска политика, Европска медијска политика) према студијама нових медија (Слобода изражавања на интернету, Нове медијске технологије, Студије публице или Анализа медија), као и најопштијим теоријским промишљањима о променама у јавној сфери и значају и улози медија у савременом друштву (Јавна сфера и медији, Медији и друштво). Чак и у крајње репресивним политичким и друштвеним околностима у оквиру ових дисциплина инсистирало се на критичком изучавању комуникације и јавности, што је крајем 1990-их указивало на ограниченост академских слобода и довело до одласка проф. Ратка Божовића и забране доктората асистенткиње Сњежане Миливојевић.

Данашњи студијски програм сведочи да је теоријску отвореност у области комуникологије омогућило и то што је Факултет политичких наука био међу реткима у Централној и Источној Европи на којима су већ у оснивачким наставним програмима биле укључене комуниколошке и медијски релевантне студије јавности. Такође, сарадња са сродним факултетима у Љубљани, где су ове студије уведене нешто раније (1966. год) и Загребу, где је то било нешто касније (1970. год) донела је продуктивну интелектуалну и институционалну размену. Та отвореност омогућила је и да се препозна и негује теоријска разноврсност и да у наставу буду укључени

критички приступи (нео-марксизам, Франкфуртска школа), комуниколошки мејнстрим (функционализам, бихејвиоризам) и новија усмерења (структурализам, семиологија, британске културне студије). Наставни програм је тако чак и у оквиру веома малог броја курсева обележавала динамична интелектуална дебата којој је доприносила и чињеница да су малобројни наставници у овим областима увек били укључени у интензивну међународну сарадњу и обављали истраживачке боравке на страним универзитетима.

Студије новинарства на Факултету политичких наука Универзитета у Београду у најновијем периоду све више прате актуелна кретања и тенденције у новинарској професији и раду медија. С обзиром на чињеницу да се ради о врло динамичној области, односно делатности, у којој су промене скоро свакодневне, прилагођавање је дуготрајан процес који никада не може да буде завршен. Технолошка револуција, у коју се Србија нешто касније укључила, и промене које се у медијској сфери дешавају под њеним утицајем, захтевају сталну бригу о модернизацији наставе и унапређивању укупног школовања новинара, што је императив који стоји и пред Факултетом политичких наука.

#### 1.4. Мастер и докторске студије

У оквиру реформе по Болоњском процесу, на смеру новинарства и комуникологије уведена су два мастер програма. Студије трају два семестра, односно једну школску годину и подразумевају израду и одбрану завршног мастер рада.

Мастер академске студије новинарства, по последњој акредитацији за 2015. годину, чине следећи новинарски предмети: Новинарске документарне форме у штампи, Новинарске документарне форме у електронским медијима, Интернет и нове медијске технологије, Увод у теорију медија и новинарских жанрова, Уређивање медија – штампа, Уређивање електронских медија. Као изборни предмети студентима се нуде: Менаџмент у медијима, Креативно писање у медијима, Реторика у електронским медијима и Анализа медија. Наставни програм је конципиран

тако да се што мање понављају садржаји предмета са основних студија, изузев предмета Увод у теорију медија и новинарских жанрова, који је намењен оним студентима који на основним студијама нису изучавали ову област. Руководитељка програма до 2017. године била је проф. др Неда Тодоровић, када је ову улогу преузео проф. др Веселин Кљајић.

Мастер академске студије комуникологије студентима омогућавају да стекну знања и компетенције неопходне у различитим доменима управљања информацијама, остваривања публицитета и односа са јавностима у новом медијском окружењу. Студенти имају прилику да комбинацијом изборних курсева своју специјализацију усмере као општетеоријским проблемима медија у дигиталном окружењу, припреме се за послове односа са јавностима, медијске продукције, медијске политике или за истраживачко-аналитички рад. Студије у целини афирмишу критички приступ у изучавању улоге медија и комуникације у умреженом друштву, а курсеви укључују најопштија теоријска разматрања улоге традиционалних и нових медија – Медији и друштво, феномена културе и савремених пракси коришћења медија – Студије културе, Студије публике, компаративне студије система и јавних политика у области – Упоредни медијски системи, Културна медијска политика Европске уније, изазове нових технологија – Слобода изражавања на Интернету и Интернет и нове медијске технологије, нове односе у пословању, функционисању и обликовању медијског садржаја – Менаџмент у медијима, Комуницирање са јавностима, Реторика у електронским медијима, као један аналитичко истраживачки курс – Анализа медија. Руководилац студија од покретања програма до 2017. године био је професор Мирољуб Радојковић, а од тада професорка Сњежана Миливојевић.

Докторске студије на Факултету политичких наука, које омогућавају усавршавање у области новинарства, медија и комуникологије и културологије, уобличене су као Студије културе и медија. Показало се да је за даљи дисциплинарни развој неопходно осавременисти наставу и повезати је са истраживачким радом. У периоду од 1968. до 2003. год., од 388

одбрањених докторских теза на Факултету, свега 15 је било из области комуникација, медија и новинарства. Као одговор на потребу да се Факултет позиционира и као место истраживачке и научне изврности у овој области покренут је први самостални докторски програм Културе и медија у овом делу Југоисточне Европе.

Студије, прилагођене Болоњском процесу, трају три године и представљају сасвим нов и битно другачији начин стицања докторске дипломе, него што је то било у предболоњском периоду, када се само пријављивала докторска теза и уз сарадњу са ментором припремао докторски рад. Предмети који се изучавају у оквиру докторских студија, а који су у ужем смислу усмерени на област новинарства и медија, су следећи: Студије културе и медија, Медијски контекст савремених односа с јавношћу и јавни дискурс, Култура изражавања у постновинарству, Јавна сфера и медији, Истраживање стратегија изборних кампања, Међукултурно комуницирање, европска медијска политика и регулатива. Уз то, у наставни програм на докторским студијама уводе се и Теоријски и методолошки приступи у студијама културе и медија, у оквиру којих се докторанди припремају за научно-истраживачки рад, објављивање и укључивање у различите облике сарадње у европском академском простору.

Докторске студије су могућност најбољим и најпосвећенијим студентима који су завршили основне студије и студије другог степена, да се усавршавају и постану експерти из области културе и медија. Овај ниво студија је, логично, и извор будућег наставног кадра из одређених научних дисциплина и предмета, како за Факултет политичких наука тако и за друге факултете који имају студије новинарства. С обзиром на извесне измене правила на Универзитету у Београду, нужне су одређене промене и у наставном програму докторских студија на којима се може стећи докторска диплома за област новинарства, медија и комуникологије. У том смислу, у оквиру Одељења за новинарство и комуникологију започети су стручни разговори који треба да доведу до целисходније концепције докторских студија поменутог усмерења.

## 2. Катедра за Политичку социологију

У оквиру Катедре за Политичку социологију налазе се политиколошки предмети и општеобразовни предмети. Политиколошки предмети су: Политичка социологија, Политичка социологија савременог друштва, Политичка антропологија, Политички маркетинг, Политичко комуницирање, Политичко понашање, и Социјална и политичка екологија. Општеобразовни предмети на Катедри су: Социологија, Увод у филозофију, Савремена филозофија, Теорија културе, Студије рода и Методологија са статистиком.

Од самог почетка политичке науке у Србији, у оквиру Високе школе политичких наука, као језгро политикологије, био је проучаван предмет Политичка социологија. Европска конференција националних асоцијација Политичких наука предложила је десет кључних области политичких наука (core subject areas), међу којима и Политичку социологију. Еволуција предмета одвијала се у неколико фаза и на неколико начина. Повремено је модификован назив предмета; мењала се година студија на којој се предаје; и из Политичке социологије произашла је група нових предмета у складу са развојем политичке науке. Већ 1966. године на трећој години студија била је заступљена Политичка социологија, као и Теорија политичког организовања, коју је предавао Мирослав Печујлић. Исте године на Опште-политичком смеру био је заступљен предмет Теорија политичких организација. Од 1967. на четвртој години студија уводи се Социологија политике, а од 1968. на трећој години Политичка социологија 1, а на четвртој години Политичка социологија 2.

Од 1976. године долази до промене, по којој се на трећој години проучава Политичка социологија, а на четвртој Политичка социологија савременог друштва. До мале измене долази 1987. године, када се на четвртој години студија уводи предмет Теорија политичког организовања. Од 1990. Политичка социологија предаје се на трећој, а Политичка социологија савременог друштва на четвртој години. Последњом акредитацијом промењене су године

студија, па је Политичка социологија пребачена на другу годину а Политичка социологија савременог друштва на трећу годину. Наставници су Мирослав Печуљић, Радош Смиљковић, Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић, Славиша Орловић и Душан Спасојевић.

Крајем деведесетих из Политичке социологије, пре свега из Теорије друштвених покрета у оквиру Политичке социологије савременог друштва, настају нови предмети Женске студије (1997) и Студије мира (2001). У последњој акредитацији из Политичке социологије поникли су предмети Партије и партијски системи (Зоран Стојиљковић и Славиша Орловић) и Савремена држава (Зоран Стојиљковић и Душан Спасојевић) на основним студијама.

Развој других предмета и дисциплина одвијао се на следећи начин: Социологија културе и културна политика (1966), Теорија културе (1997), које су предавали Милош Илић, Ратко Божовић, Бранко Прњат, Ратка Марић, Јелена Ђорђевић и Марина Симић. Културна политика, најпре Бранко Прњат а од 1997. Бранимир Стојковић и Ратка Марић. Женске студије (1997) – Анђелка Милић, Жарана Папић, Даша Духачек, Катарина Лончаревић. Психологија политичког понашања (1966), Увод у социјалну психологију (1966), Социјална психологија са психологијом политичког понашања (1967) и Социјална психологија и психологија политике (1997), Политичко понашање (2008) – Никола Рот, Смиљан Лазин и Мирјана Васовић. Основи социологија (1966) и Општа социологија (1987) – Владимир Милановић, Драгослав Зорић, Владан Ђетковић, Михаило Пешић, Чедомир Чупић и Милош Бешић. Основи филозофије (1966), Филозофија (1968) Савремена филозофија (1969) и Филозофија (1987), Увод у филозофију и Савремена филозофија (2008) – Богдан Шешвић, Здравко Мунишић, Обрад Пејановић, Владимир Цветковић, Бошко Телебаковић, Часлав Копривица и Зоран Кинђић. Политички маркетинг и односи са јавношћу (1993), Политичко комуницирање (2008) – Зоран Славујевић и Сениша Атлагић. Реформом 2001. уведени су предмети Студије мира, Женске студије. Социјална екологија (1976) и Социјална и

политичка екологија (1997) – Данило Марковић, Гордана Митић и Дарко Надић. На постдипломским студијама је још у време Високе школе политичких наука 1961. постојао смер Друштвено-политичке организације, а у периоду 1965–1976. Политичка социологија. Након прерастања Високе школе политичких наука у Факултет политичких наука отворени су смерови Политиколошке студије (Политички системи и Политичка социологија). У једној фази су се смењивали смерови на магистарским студијама и то: једне године је организован програм магистарских студија Политичка социологија, а друге године Социологија културе. Последњом акредитацијом, у оквиру Катедре за Политичку социологију, изводе се пет мастер програма: Политичка аналитика и друштвене промене; Еколошка политика, Избори и изборне кампање, Мастер студије културологије и Студије рода.

## 2.1. Развој културологије

Факултет политичких наука је од својих почетака укључио у наставни програм Социологију културе и културну политику као предмет на трећој години за све смерове који се током следећих деценија рачвао и ширио тако да је деведесетих година наш Факултет постао матичан за област теорије културе. Оно што је специфично за наставу овог предмета јесте веза између културе и друштва, те акценат на улози политике у развоју и формама културе. За разлику од изучавања културе као изолованог поља у коме фигурира „оно најбоље што је човечанство створило”, изучавање дела духа и уметности, на ФПН култура почиње да се схвата на модеран начин као целокупан начин живота. Професор Ратко Божовић, који је деценијама развијао ову област, унео је значајне новине у наставне планове и може се слободно рећи да је ФПН био јединствен у свом приступу култури, у највећој мери у складу са главним линијама развоја ове дисциплине у свету. Професор Божовић је био један од првих који је озбиљно почео да се бави проблемима масовне културе још седамдесетих година уводећи у наставу све важне промене и начине теоријске перцепције ове културе током следећих деценија. Он

је такође посебно допринео на новим магистарским студијама, у периоду после 2000, предајући предмет Феномени савремене културе.

Када је крајем осамдесетих и деведесетих година култура препозната као један од доминантних појмова савременог постмодерног света, начин на који се томе приступало на ФПН у потпуности је одговарао на захтеве времена. Зато се некад заједнички предмет Социологија културе и културна политика поделио и развио у области Теорије културе и културну политику којом се успешно бавио проф. др Бранимир Стојковић, уносећи новине које су биле у складу са развојем ове дисциплине у свету. Поред културне политике у ужем смислу проблеми мултикултурализма, интеркултуралности, идентитета, стварања новог „европског” – постају фокалне тачке ове дисциплине. Током двехиљадитих до данас ова област се ширила и рачвала и укључивала различите аспекте изучавања културе у, прво, нову форму магистарских студија (2002–2006) и касније, по увођењу Болоњске форме студија, у мастер и докторске програме.

То је значило да се пре свега почео развијати предмет студија културе, који и данас предаје проф. др Јелена Ђорђевић, као специфичан приступ изучавању културе а који активно умрежава културу као целокупан начин живота у различите форме моћи. Студије културе обједињују постмодернистичке и постмарксистичке теоријске струје у критици елитистичког приступа култури и на тај начин новим средствима легитимишу популарну културу, као и ваневропске културе и остале маргинализоване форме културе које нису биле препознате готово два века од када култура фигурира као појам у филозофији и друштвеним теоријама. Студије културе, на начин како се предају на ФПН, обраћају посебну пажњу на нове феномене и трансформације културе и пратећи богати корпус теорија које доминирају другом половином двадесетог века. Тиме се гради сасвим нов појмовни и теоријски апарат неопходан да нове, често још увек неухватљиве промене на плану културе објасни и то у међусобном садејству са друштвеним и политичким тенденцијама савременог света.

Магистарске, а затим мастер студије овом предмету придружују Културну антропологију (Чедомир Чупић), Историју цивилизације (касније Историју европске културе) (Јелена Ђорђевић), Филозофију културе (Часлав Копривица), Културе Балкана (Љубинка Трговчевић), Културне индустрије (Ратка Марић), Слика другог (Слободан Марковић), Култура, друштво, појединац (Марина Симић), Културна политика (Бранислав Стојковић, Александра Крстић). Овако богат и вишедимензионалан програм обогаћује се гостовањима најеминентнијих стручњака за неке посебне области, што употпуњује и темељније фундаира изучавања културе на нашем Факултету. Циљ ових студија је да велики број аспеката културе захвати и у структуралној, и у дијахронијској равни, чиме се наш Факултет сврстава не само у пионире већ и једну од носећих институција образовања која нуди овако свеобухватан, мултидисциплинаран програм Културологије.

Културологија се предаје и на докторским студијама и то као један од кључних предмета на докторским студијама у форми предмета Студије културе и медија, као и у методолошким предметима којима се изучавају различити приступи изучавању културе. Истовремено, културу је данас немогуће замислити без медија, тако да су они, на докторском нивоу, у наставним програмима успешно повезани. То свакако важи и за студије рода као једна од важних нових области у оквиру Студија културе.

## 2.2. Студије рода

Студије рода су као област истраживања и као део наставног програма биле присутне на Факултету политичких наука од 1997. године под називом Женске студије, и то као изборни предмет који је био у понуди, пре свега, студентима и студенткињама Одељења за новинарство и комунологију. Програм, претежно социолошког садржаја, концептуализовала је проф. Марина Благојевић, која је ту област развијала и на Филозофском факултету. Осим ње, у извођењу програма, учествовала је и проф. Анђелка Милић. Одељење за социологију Филозоф-

ског факултета Универзитета у Београду је пионирским радом, у коме је од самог почетка, осим помешних, учествовала и проф. Жарана Папић, својим изборним курсевима и напорним радом значајно је допринело легитимизацији целе ове области у нашим академским институцијама.

Област женских, односно студија рода је настајала у последњим деценијама 20. века на таласу еманципаторских покрета 1960-их и 1970-их година и то на најпрестижнијим светским универзитетима, прво у САД и европским академским институцијама, или увођењем самосталног програма или постепеним укључивањем нових садржаја у наставне програме високошколског образовања. Овај процес је наилазио на велике отпоре у свим, па и у нашој средини. Представљање другачијих перспектива, прво у хуманистичким дисциплинама и друштвеним наукама, али постепено у свим областима знања, подразумевало је увођење категорије рода и родних улога, као разумевање сложених процеса друштвене конструкције полности, што је даље водило ка отварању могућности промене до тада стереотипних схватања, заснованих на патријархалним парадигмама.

Ови програми су у Србији представљени не само напорима малобројних професорки, које су већ биле део академских структура, него и кроз снажну подршку феминистичких активисткиња, међу којима је покренута иницијатива и за стварање ванинституционалних образовних програма. Једном од таквих иницијатива настао је 1992. године целовит образовни програм Женских студија. У контексту националистичких политика које су 1990-их довеле до распада Југославије, ратова и разарања, овај програм је својом антинационалистичком и антиратном политиком деловао ван институција. После петоктобарских промена 2000. године, Факултет политичких наука је – на иницијативу проф. Вукашина Павловића – Центру за женске студије понудио сарадњу на развијању институционалних програмских садржаја у области студија рода.

Сарадња се развијала постепено, уз подршку једног дела колектива ФПН-а. Иако је било и отпора, неразумевања, није изостала ни подршка на

Одељењу за новинарство и комунологију (и посебно вишегодишња сарадња са проф. Сњежаном Миливојевић), као и са другим Одељењима (на пример за Социјални рад, са проф. Тамаром Џамоњом и др.). У почетку су предавања из Женских студија била само у оквиру једног изборног курса на дипломским студијама Одељења за новинарство и комунологију, који је по позиву држала др Даша Духачек. Предавања на том изборном курсу су тада тако конципирана да представљају допуне политичких теорија из феминистичке перспективе, ослањајући се на савремену феминистичку политичку филозофију.

Затим, на подстицај и уз подршку продеканке проф. Љубинке Трговчевић и у сарадњи са колегицама Центра за женске студије (проф. Драгана Поповић, др Биљане Дојчиновић, др Јелисавете Благојевић и других), направљен је прво програм специјалистичких студија (2003/2004), као и програм двогодишњих магистарских студија, под називом Студије рода. Овај програм је прву и последњу генерацију уписао 2005/2006. године, јер, Болоњским процесом, магистарски програм је реконструисан као једногошњи програм Академских мастер студија. Водитељка програма била је доц. др Даша Духачек. Уз неке измене, тај програм се изводи и данас, и то ослањајући се на проф. Дашу Духачек и доц. др Катарину Лончаревић. У погледу структуре, програм је следио формат осталих последипломских програма Факултета политичких наука, али концепти свих програмских садржаја настајали су из десетогодишњег искуства Центра за женске студије.

Сви програми Студија рода концептуализовани су као интердисциплинарни. У том смислу, у оквиру Академског мастер програма Факултета политичких наука развијена су три обавезна курса: Историја феминистичких политичких идеја (проф. Даша Духачек), Методологија и епистемологија истраживања рода (доц. др Катарина Лончаревић) и Савремене теорије родних идентитета (проф. Даша Духачек), као и више изборних курсева од којих су значајнији: Политике родне равноправности, Политичка филозофија и питања рода (проф. Даша Духачек), Род,

тело, и сексуалност (доц. др Катарина Лончаревић), Род, језик, политика (проф. емерита Свенка Савић и проф. Сњежана Миливојевић), и, као новији курсеви, Медији и различитост (проф. Сњежана Миливојевић) и Род и међународна безбедност (проф. Филип Ејдус). Осим већ поменутих, на програмима студија рода гостује већи број колега и колегиница и са других академских институција (доц. др Зорица Ивановић, др Адриана Захаријевић и др.), као и из цивилног друштва, и то пре свега феминистичких група које располажу великим искуством у суочавању са проблемима из области студија рода (др Тања Игњатовић). Посебно је значајно што је ово једини целовит програм на овом нивоу студија у оквиру Универзитета у Београду, где се и на другим

факултетима свакако нуде садржаји из ове области, али само у оквиру појединачних курсева. Осим тога, на Факултету политичких наука из ове области, а у оквиру докторских студија, у понуди је изборни курс, Теорије и политике рода (проф. Даша Духачек).

Програм Студија рода укључује рад Центра за студије рода и политике, бројне истраживачке пројекте о родној равноправности, као и издавање часописа Генеро (од 2017. главна и одговорна уредница Катарина Лончаревић). И најзад, програм студија рода и даље сарађује са Центром за женске студије, чију подршку у погледу ресурса (библиотеке и архиве) и надаље има.



Проф. др Ана Чекеревац  
Проф. др Мира Лакићевић  
Проф. др Невенка Жегарац  
Проф. др Наталија Перишић

## ОДЕЉЕЊЕ ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И СОЦИЈАЛНИ РАД

### 1. Генеза образовања социјалних радника

Јубилеји пружају прилику организацијама и појединцима да се осврну уназад, да пажљивије размотре и преиспитају свој развој, тешкоће са којима су се суочавали и достигнућа. Годишњица Факултета политичких наука је прилика за Одељење за социјалну политику и социјални рад да сагледа свој удео у развоју Факултета, али и научне мисли и праксе у претходних пола века. Овај текст тежи да представи развој и актуелно стање наставно-научне делатности Одељења за социјалну политику и социјални рад у контексту глобалних и локалних друштвених, политичких и економских прилика. Тиме се ствара могућност за промишљање значења неких догађаја и индивидуалних доприноса, као и прилика за поглед у будућност.

Факултетско образовање социјалних радника у Србији уведено је на Универзитету у Београду, на Факултету политичких наука, школске 1973/74. године. Тада је постојала већ готово двадесетогодишња традиција школовања социјалних радника на вишим школама. Увођењу универзитетског, четворогодишњег образовања социјалних радника претходио је рад матичне комисије, коју су чинили истакнути универзитетски професори и стручњаци са добрим познавањем школовања социјалних радника у развијеним европским земљама и САД. Задатак ове Комисије био је да припреми увођење високошколског образовања социјалних радника у Србији. На

Наставном већу ФПН, одржаном 6. 11. 1972. године, одлучено је да се оснује Смер за социјални рад и социјалну политику. Оснивачи и први професори Смера били су проф. др Берислав Шефер, проф. др Душан Лакићевић, проф. др Душан Петровић, проф. др Едита Вајс, проф. др Ив Растимир Недељковић, проф. др Војин Матић и проф. др Марко Младеновић.

Разумевање контекста у ком је настао Смер који је обезбеђивао опредељење за усмерење на трећој години студија, као и наставак школовања након завршене више школе за социјалне раднике, захтева укратко сагледавање контекста развоја професије социјалног рада у глобалној и у локалној перспективи.

Прва образовна установа за социјални рад настала је у Амстердаму 1899. године, док су у некадашњој Југославији прве школе осниване 1950-их, готово пола века касније. Период њиховог отварања поклапа се са временом када су Уједињене нације (УН) препознале значај професије социјалног рада за међународни развој и организовале истраживања о образовању за социјални рад у свету. У то време, активности или функције социјалног рада позиционирани су у четири специфичне области: а) заштитне (протективне), б) рехабилитационе, в) превентивне и г) палијативне. Документ УН-а послужио је као ослонац за извештај Холисове и Тејлорове из 1951. године за Савет за образовање социјалних радника (*Council on Social Work Education*) и имао велики утицај на развој курикулума за образовање социјалних

радника, посебно у Сједињеним Америчким Државама и у Канади.

Прва Виша школа за социјалне раднике у тадашњој Југославији основана је 1952. у Загребу, потом у Љубљани 1955, Београду 1957, а у Скопљу и Сарајеву 1958. године. Занимљиво је да су се од 1962. до 1970. године социјални радници у Србији образовали и у Новом Саду, на Вишој школи за управу и социјални рад. Они који су завршили студије на Вишој школи за социјалне раднике у Београду постали су крајем 1970-их носећи кадар у центрима за социјални рад, домовима за децу и стара лица, геронтолошким центрима, специјалним школама итд. Поред социјалне заштите, делатност социјалног рада се постепено, не без тешкоћа, развијала и у здравству, привреди, образовању, правосуђу, као и у хуманитарним организацијама.

Неки аутори (попут Завиршекове) наводе да је образовање за социјалне раднике тада било под јаким идеолошким утицајем раскида односа Комунистичке партије Југославије са Совјетским Савезом. Докторанти са права, социологије, психологије и сл. су почетком 1960-их упућивани у Сједињене Америчке Државе и у скандинавске земље, како би учили социјални рад, а Југославију су посећивали и међународни експерти, ради подршке развоју образовања за професију. Подстицај за развој образовања за социјални рад дао је и VII конгрес Комунистичке партије Југославије 1958. године, који је нагласио значај побољшања животног стандарда, унапређења активности у локалној заједници и развоја социјалног рада као професионалне делатности.

Социјални рад као професионална делатност је у готово свим другим социјалистичким земљама сматран заостатком буржоаског система који непримерено промовише индивидуализацију. Стога су и постојећи образовни програми укидани, па су новоосноване школе за социјални рад у некадашњој Југославији могле (и морале) да се ослањају на искуства из западних земаља (посебно Велике Британије и Француске), као и да трагају за контекстуалним одговорима на локалне социјалне проблеме. Ипак, социјални рад је схватан само као 'прелазно решење',

које је потребно док социјализам не достигне своје циљеве и обезбеди социјалну сигурност за све грађане. Завиршекова наводи да је до 1970-их година социјални рад сматран „инструментом” социјалне политике, што је делимично напуштено након критичких приказа Холштајна и Мејнхолдове (из осамдесетих) и других марксистички оријентисаних представника радикалног социјалног рада. Значај социјалног рада као професионалне делатности препознат је и у значајним политичким и законским документима Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, чија је Савезна скупштина 1970. године донела посебну Резолуцију о социјалној заштити, у којој недвосмислено наглашава значај социјалног рада као аутономне и друштвено препознате професије. Ипак, све до деведесетих година прошлог века, образовање за социјални рад у земљама бивше Југославије је, према аргументацији Завиршекове, било оптерећено идеологизацијом, недостатком родне и мултиетничке перспективе.

Осим у Србији, студије социјалног рада и социјалне политике основане су на Факултету политичких наука Универзитета у Сарајеву, док су на Универзитету у Скопљу организоване на Филозофском факултету. Универзитети у Загребу и у Љубљани организовали су одвојене студије социјалног рада и социјалне политике.

Опредељење за здружене студије социјалног рада и социјалне политике у Београду потиче од разумевања социјалне политике као система институција, свесних друштвених акција, односа и мера којима се, у оквирима постојећих економских могућности, задовољавају потребе које се не могу одговарајуће задовољити путем тржишта, превазилазе противуречности у развоју друштва, стварају повољни услови за социјални развој човека и људских заједница и усмерава друштво у целини према развоју. Социјални рад се у складу са оваквим разумевањем социјалне политике у Србији развијао као особена професионална пракса која представља одговоре на социјалне изазове и ризике у друштву. Од самог оснивања Смера, у различитим приликама и поводима, разматрана је потреба за афирмацијом

идентитета професије социјалног рада, који према једном од одређења из овог периода (Недељковић) подразумева „институционализован и важећим прописима регулисан систем јавним документима доказаног достигнућа одговарајућег школског ступња образовања неопходног за обављање те професије, са јасно дефинисаним општим, али обавезно и специфичним научним и стручним предметима и начинима припреме за практичан рад, којим се достижу претпостављене (а по правилу и прописима регулисане) професионалне компетенције”.

## 2. Реформе наставе и развој Смера за социјални рад и социјалну политику

Приликом прве реформе студија на ФПН, прихваћен је предлог Смера за социјални рад и социјалну политику о новом наставном плану и програму, чиме је уведено континуирано четворогодишње образовање од школске 1974/75. године. Прве две године студија усаглашене су са студијама на Вишој школи за социјалне раднике (која је радила све до 1993), чиме су практично створена два нивоа образовања. Дипломирани студенти Више школе настављали су студије на Факултету политичких наука, уз полагање два диференцијална испита (Филозофија и Теорија социјалног рада).

Међутим, ни оснивање Смера, ни прва реформа, нису понудили адекватно решење за питање академског назива које студенти стичу по завршетку студија. Тада су дипломирани студенти Смера за социјални рад и социјалну политику добијали академско звање политиколога, уз назнаку завршеног смера. Већ тада биле су јасне специфичности Смера за социјални рад и социјалну политику и то да, поред заједничких фундаменталних друштвених и политиколошких дисциплина, постоје специфична знања и компетенције који се стичу на аутохтоним студијама које су у функцији посебне професије.

На иницијативу проф. др Душана Петровића, од 1977. године, са мањим прекидима, на Факултету политичких наука одржавано је једнодневно савето-

вање – Сусрети дипломираних социјалних радника – у циљу праћења и стимулисања даљег стручног усавршавања и перманентног образовања, информисања о новостима из области теорије, законодавства и праксе социјалног рада и социјалне политике.

Школске 1987/88. године приступило се новој реформи планова и програма студија, која је имала за циљ уграђивање савремених тенденција у образовању социјалних радника уз уважавање компаративне перспективе у домаћи систем образовања. Овом реформом уведени су предмети који су били значајни за рад са појединим категоријама корисника социјалних услуга и то: Ментална хигијена и социјална психијатрија, Социјални рад у заједници, Рехабилитација инвалида и Социјална медицина. Најважнија промена односила се на увођење дипломског рада. Студенти су могли да раде дипломски рад из свих дисциплина које су изучавали на Факултету, али су се најчешће опредељивали за теме из области социјалне политике и социјалног рада.

На глобалном плану, тај период обележен је динамичним развојем социо-еколошких и радикалних приступа, идеја социјалног развоја и развоја заједнице, а потом и антидискриминаторних и антипотчињавајућих перспектива у социјалном раду. Прва међународна дефиниција социјалног рада, коју је усвојила Међународна федерација социјалних радника 1982. године, наглашавала је егалитаристичку и хуманистичку основу професије, која, заснована на научним знањима, има јединствен концептуални оквир и усмереност на трансакције између људи и њиховог окружења.

Након укидања Више школе за социјалне раднике престала је потреба за усклађивањем планова и програма у прве две године студија, тако да је школске 1993/94. године усвојен нови наставни план у коме већ на првој години студија студенти изучавају смерске предмете. Од друге године студија повећавао се број смерских предмета, тако да су студенти изучавали: Социјалну политику, Теорију социјалног рада, Социјални рад с појединцем (до тада Методика социјалног рада), Породично право, Менталну хигијену и социјалну психијатрију, Социјалну еколо-

гију и Социјалну геронтологију. Од друге године студија изучавана су Подручја примене социјалног рада која су се састојала од три теоријске и практичне дисциплине чији је циљ био да студенте припреме за рад у различитим областима социјалног рада. Факултет политичких наука је потписао и прве уговоре о сарадњи са наставним базама (Геронтолошки центар Београд, Градски центар за социјални рад, Институт за ментално здравље итд). Променом наставног плана 1997. године Подручја примене социјалног рада променила су назив у Методе и технике социјалног рада I, II и III.

Реформом спроведеном 2001. године повезани су предмети Породично право и Социологија породице у једну дисциплину и уведени су први пут изборни предмети Студије мира и Женске студије. Током динамичног развоја, наставни планови и програми студија су више пута мењани и унапређивани, са циљем да се обезбеди виши ниво општег образовања, продубљенија знања из стручних и уже-стручних предмета, нова знања из теорије и праксе социјалног рада, при чему су коришћена искуства других земаља. Тако је дипломирани социјални радник у Србији оспособљаван да обавља низ веома сложених и одговорних послова помоћи, подршке и покретања развојних друштвених процеса у партнерству са корисницима услуга.

Десет реформи наставног плана и програма потврђују настојање наставног кадра Факултета и Смера да се иде у корак са временом, да се прати развој науке и да се одговара на вишеслојне и деликатне изазове праксе.

Пораст броја дипломираних социјалних радника и њихово значајно место у социјалној и здравственој заштити захтевали су организовање специјалистичких студија, те је од школске 1979/80. године организована специјализација из области Социјалне рехабилитације инвалида и социотерапије. Десет година касније (1989/90) организоване су и прве специјалистичке студије из области геронтологије. На овим студијама студенти су продубљивали знања из области социјалне рехабилитације инвалида и посебно социотерапије, која нису могли стећи током основ-

них студија. Од 2006/2007. до 2008/09. организоване су струковне специјалистичке студије Рехабилитација и социотерапија и академске специјалистичке студије Социјална рехабилитација. Истовремено су организоване и академске специјалистичке студије Медијације у породичним односима.

На ФПН, последипломске студије из области социјалне политике и социјалног рада организоване су две године пре почетка организовања основних студија (школске 1971/72. године). До 1985. године, последипломске студије организовале су се сваке године, од када су наизменично сваке друге године организоване специјалистичке и магистарске студије.

Од школске 1989/90. године организована су два смера магистарских последипломских студија: Савремени социјални рад и Савремена социјална политика.

Израда прве докторске дисертације из области социјалне политике и социјалног рада одобрена је на Катедри за социјалну политику и социјални рад 1978. године.

### 3. Савремени изазови образовања социјалних радника

Од 1990-их година, Уједињене нације су на нови начин дефинисале социјални рад као професију која се бави људским правима (што је касније експлицитно ушло у међународну дефиницију социјалног рада). Миленијумски циљеви развоја (*Millennium Development Goals*) могућности за одржив људски развој препознале су у смањењу сиромаштва, здрављу, образовању, родној равноправности, еколошкој одрживости и глобалном партнерству. Социјални рад је истовремено означен као професија која значајно може да допринесе унапређењу стања у овим областима.

Од тог периода па до данас УН и њене агенције, као што су УНИЦЕФ, УНХЦР, ИЛО и УНДП, издале су мноштво конвенција и препорука, објавиле велики број докумената и публикација који се најнепосредније баве задацима социјалног рада у области

развоја социјалних служби у заједници, деинституционализације различитих рањивих група, права детета, права особа са инвалидитетом, алтернативног старања о деци, малолетничког правосуђа, злостављања и занемаривања деце, насиља над децом, насиља у породици, трговине људима, рада са избеглицама, тражиоцима азила и мигрантима, родне равноправности, антидискриминативних политика и пракси, локалног и регионалног економског и социјалног развоја, развоја и организовања заједница, реаговања у кризним ситуацијама, природним и другим катастрофама, сузбијања сиромаштва, итд. Списак није целовит, већ настоји да укаже на подручја социјалног рада која су доживела нагли развој и међународну афирмацију у скорашњем периоду.

Током последњих 20 година уочљиво је мноштво активности у области стандардизације образовања за социјални рад. Бројне државе су предузеле активности на кодификацији и заштити професије социјалног рада и на установљавању регулаторних тела за стандардизацију образовања, лиценцирање и регулисање професионалног развоја. Присутни су и напори да се образовање за социјални рад уреди и на међународном и на европском нивоу. То свакако поставља изазове и пред систем високог образовања у Србији, који настоји да се прилагоди европском образовном и радном простору и захтевима и пред најстарију и водећу установу за факултетско образовање социјалних радника у земљи.

#### **4. Актуелне студије социјалне политике и социјалног рада**

Студије на Одељењу за социјалну политику и социјални рад радикално су реформисане од школске 2006/2007. године. Томе су претходиле реформе образовних система у високошколском образовању у читавој Европи, у циљу њиховог усаглашавања у правцу договореном Болоњском декларацијом. Тако су данас на Одељењу за социјалну политику и социјални рад организоване основне академске четворогодишње студије, дипломске академске мастер сту-

дије (модул Социјална политика и модул Социјални рад) и докторске студије за Социјалну политику и социјални рад.

Скорашња дефиниција социјалног рада Међународне федерације социјалних радника директно наглашава кључне концепте професије, и то на следећи начин: „Социјални рад је практично утемељена професија и академска дисциплина која промовише друштвену промену и развој, социјалну кохезију, омоћавање и ослобађање људи. У социјалном раду, средишњи су принципи социјалне правде, људских права, колективне одговорности и поштовања различитости. Заснована на теорији социјалног рада, друштвених и хуманистичких наука и на аутохтонном знању, професија социјалног рада ангажује људе и структуре на решавању животних изазова и повећању благостања”.

Ова дефиниција, као и Глобални стандарди за образовање социјалних радника, које су 2004. године усвојиле Међународна асоцијација школа за социјални рад и Међународна федерација социјалних радника, инспирисали су иновације у наставном програму на Одељењу за социјалну политику и социјални рад Факултета. Практика социјалног рада захтева знања о људском развоју и понашању, социјалним, економским и културним институцијама, као и о међусобној интеракцији ових фактора. Образовање социјалних радника данас остварује се кроз комплексне интердисциплинарне студије. Студенти стичу разноврсна теоријска и методолошка знања из различитих области. Оспособљавање за професију социјалних радника обухвата и стицање знања из фундаменталних, теоријских и ужестручних предмета, који се баве психолошким, медицинским и социокултурним обележјима, потребама и проблемима савременог човека. Теоријска знања студенти стичу у оквиру Теорије социјалног рада, Савремене социјалне политике, Система социјалне сигурности, Планирања социјалног развоја, Науке о друштвеним девијацијама, Упоредне социјалне политике, Међународне социјалне политике, а методолошка знања професионалног карактера кроз наставне

активности као што су: Социјални рад са појединцем, Социјални групни рад, Социјални рад у заједници, Методе и технике социјалног рада итд.

Основна интенција реформи програма била је да се будућим социјалним радницима обезбеди да стекну компетенције на нивоу знања, његовог разумевања, анализе и синтезе, као и примене, у сврху професионалног обављања свог делокруга посла. Пратећи трендове у друштву, образовање социјалних радника оријентисано је на то да студентима презентује знања и омогући стицање вештина неопходних за рад у промењеним друштвеним условима. Програми су оријентисани према исходима, који су дефинисани за сваки предмет понаособ, уз настојање да се у највећој мери међусобно интегришу, како би се развијао и изграђивао професионални идентитет социјалних радника.

Како је његов интегрални део примена знања, увежбавање и практиковање вештина „на терену”, односно у организацијама, установама и службама у којима раде социјални радници, стручна пракса је конципирана као самосталан предмет. Она постоји на свим годинама основних студија, њено трајање се повећава из године у годину, као и захтеви који се постављају пред студенте, док окружења праксе варирају, у сврху омогућавања студентима да се упознају и да раде у свим врстама организација које се баве делатношћу социјалног рада. Одељење сваке године увећава број наставних база са којима Факултет потписује уговор о сарадњи и данас их има преко 30.

О развоју Одељења говори и податак да је првих година његовог оснивања било запослено 7, док данас Одељење броји 19 професора и сарадника у настави.

За разлику од основних студија на којима су обједињени садржаји из области социјалне политике и социјалног рада, мастер студије од самог свог настанка профилишу два различита усмерења. Разлог томе је препознавање потребе за продубљенијим знањима и специфичнијим вештинама професионалаца у различитим практичним контекстима. Оба профила имају могућност да посредством изборних предмета стекну одређене заједничке компетенције.

Мастер студије социјалног рада организују се од 2009. године, што значи да је на њих уписано већ десет генерација студената. Намењене су искључиво онима који су дипломирали социјални рад на акредитованим домаћим и иностраним програмима студија. Програм је конципиран тако да припреми професионалце за напредну праксу социјалног рада. Актуелни програм садржи четири обавезна курса научно-стручног и апликативног карактера, који се баве теоријским и практичним аспектима интегралних модела социјалног рада са породицом, појединцима, групама и заједницама. Расположиви су курсеви везани и за менаџмент социјалног рада на нивоу заснивања и управљања социјалним службама, програмима и услугама, напредан курс за вођење случаја, те стручне и апликативне дисциплине, као што је супервизија.

Изборни предмети, организовани у три изборна блока, пружају могућност студентима да се потпуније упознају са теоријским и практичним аспектима групне динамике и процеса, медијацијом и антисоцијалним понашањем. Ту су и методолошки и практични аспекти истраживања друштвених појава и социјалних проблема, антипотчињавајуће праксе, могућности друштвених промена и евалуације ефеката практичног рада. У изборним блоковима су и курсеви из области глобализације, миграција, анализе социјалне политике и студија рода. Досадашње искуство у организовању ових студија је показало да су оне атрактивне како за искусне професионалце-практичаре, тако и за тек дипломиране студенте који уз мастер студије често обављају обавезан стаж и припрему за стручни испит и лиценцу.

Мастер студије социјалне политике, такође, изводе се од 2009. године. Конципиране су тако да омогуће студентима који су завршили различите факултете из области друштвених наука да стекну знања о друштвеним трендовима, процесима и политикама, социјалним ризицима и изазовима, те начинима подстицања друштвеног развоја и друштвених промена. Ова знања односе се подједнако на локалне, као и на наднационалне и међународне димензије, програме и мере социјалне политике. Неке од тема

које су разматрају унутар различитих дисциплина су сиромаштво, нарочито дуготрајно, и социјално искључивање; проблеми у сфери рада и запошљавања, незапосленост, са акцентом на различитим групама које се константно суочавају са баријерама на тржишту рада; питања старења и пензија; проблематика здравствене заштите становништва; промене у породичној структури, усклађивање породичних и професионалних обавеза, итд. Програм поседује и глобалну црту, с обзиром на његову додатну усмереност на међународни и на регионални ниво, те на промишљања и позиционирања Србије унутар ширег оквира. Додатно, студентима се отвара простор за стицање знања и вештина потребних за самосталан аналитички рад у области социјалне политике – праћење и проучавање социјалних потреба и проблема на микро, мезо и макронивоу, планирање и организовање социјалних услуга и евалуација њихових ефеката. Студије су организоване у два семестра. Обавезни предмети омогућују стицање компетенција из области анализе социјалних политика, миграционе политике, глобализације и истраживања у социјалној политици и социјалном раду. Изборни предмети обухватају теме које се разматрају унутар менаџмента социјалног рада, права странаца, политике родне равноправности, јавних финансија, јавних услуга и локалног економског развоја, теорије и политике правде, демографских процеса, просторног планирања и стамбене политике.

Предавања на докторским студијама на Одељењу за социјалну политику и социјални рад организована су по први пут од школске 2009/10. године, унутар свеукупних реформи овог нивоа студија у Србији. Програм докторских студија из области Социјалне политике и социјалног рада интегрисан је са програмима осталих смерова докторских студија који се изводе на Факултету политичких наука. Прве две године студија фокусиране су на проучавање фундаменталних теоријско-методолошких и научно-стручних дисциплина, у сврху припреме истраживања за докторски рад. Додатно, студенти имају могућност избора предмета из области социјалног рада и социјалне политике (Методски комплекси социјалног рада, Компара-

тивна анализа социјалних модела, Квантитативни и квалитативни приступи у социјалним истраживањима, Развој и понашање у социјалном окружењу). На трећој години, студенти су оријентисани ка непосредном раду на докторској дисертацији: пријави теме, истраживачком раду, писању и одбрани рада.

Будући да је струци професионалних социјалних радника неопходно одржавање бројних облика перманентног образовања (курсеви, семинари, тематске конференције, саветовања, трибине итд), Одељење за социјалну политику и социјални рад организује и перманентно образовање. Перманентно образовање представља битан услов за трајно одржавање везе са иновацијама у развоју научних основа и праксе и значајан елемент размене искустава и унутрашњег интегритета у осећању припадности групи професионалаца. Стога је Одељење у протеклом периоду одржало велики број скупова посвећених актуелним темама, нарочито реформским процесима. Осим тога, на ФПН се организују студије иновације знања из медијације и социјалне рехабилитације. Од 2009. године Одељење је основало Центар за социјалну политику и социјални рад који, поред истраживачког рада, организује и различите едукације.

\*\*\*

Образовање у области социјалне политике и социјалног рада, на различитим нивоима студија на Факултету политичких наука, конципирано је и реформисано током протеклих деценија, у складу са променама на националном и на глобалном нивоу, уз усклађивање и уважавање захтева професионалних организација које прописују стандарде образовања у овој области. С обзиром на то да је оснаживање професионалног идентитета једнако унапређењу научних и стручних дисциплина које представљају његову срж, Одељење за социјалну политику и социјални рад перципира свој дугорочни развој у правцу њиховог даљег осавремењавања. Постојећи наставни планови и програми, који интегришу сазнања и приступе из различитих области, образују

социјалне раднике компетентне за промишљање друштва, перципирање промена у њему, изазова, прилика и ризика којима су изложени појединци и друштвене групе, као резултат политика, програма и мера и/или њиховог изостанка. На другој страни, нагласак образовања на методским комплексима социјалног рада, који омогућују стицање професионалних способности и вештина потребних за рад у различитим подручјима праксе, ствара предуслове за компетентно професионално деловање. Продубљивање постојећих компетенција на различитим нивоима – од микро преко мезо до макропраксе социјалног рада, упоредо са ширењем подручја рада, као и унапређење праксе заступања и активизма у остваривању људских права и изградњи заједница, пред-

стављаће даљи правац развоја образовања унутар Одељења за социјалну политику и социјални рад. Огроман удео у томе имаће даље унапређење постојеће стручне праксе студената током њихових студија, као и сарадње између Одељења и установа, организација и служби из праксе које запошљавају и/или у којима постоји потреба и прилика за запошљавање социјалних радника. Промене на тржишту рада отварају нове могућности за запошљавање социјалних радника и нуде прилике за њихово додатно профилисање, између осталог у областима анализе социјалне политике. Истраживања која се спроводе унутар Одељења, али и изван њега, треба да наставе да утичу на важне начине на постојеће планове и програме образовања.



**ЗАПОСЛЕНИ НА  
ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



## ДЕКАНИ И ПРОДЕКАНИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА 1968–2018.

За пет деценија Факултет политичких наука имао је 24 управе, а на месту декана сменило се 17 професора, од којих су многи у два мандата били на челу академске заједнице. Проф. др Момир Стојковић је три пута добио поверење наставника да обавља деканску функцију. Продеканске обавезе обављало је

38 колегиница и колега. У самоуправном периоду ФПН је био организован као сложена организација која је у свом саставу имала факултет и два института. Функцију декана целе организације обављао је проф. др Радослав Ратковић, а декан ФПН је у том периоду био проф. др Обрад Рачић.

### 1968–1971.

#### Декан

Проф. др Радослав Ратковић

#### Продекани

Проф. др Миладин Вујошевић, продекан за наставу

Доц. др Момир Стојковић, продекан за финансије

### 1971–1973.

#### Декан

Проф. др Најдан Пашић

#### Продекани

Проф. др Станислав Грозданић, продекан за наставу

Доц. др Драгослав Зорић, продекан за финансије

### 1973–1975.

#### Декан

Проф. др Најдан Пашић

#### Продекани

Проф. др Станислав Грозданић, продекан за наставу

Доц. др Стојан Булат, продекан за финансије

**1975–1977.**

**Декан**

проф. др Љубисав Марковић

Декан основних и последипломских студија

проф. др Момир Стојковић

**Продекани**

проф. др Тома Ђорђевић, продекан за наставу

проф. др Часлав Страхињић, продекан за финансије

**1977–1979.**

**Декан**

проф. др Радослав Ратковић

Декан основних и последипломских студија

проф. др Обрад Рачић

**Продекани**

проф. др Љубинка Богетић, продекан за наставу

проф. др Стојан Булат, продекан за финансије

**1979–1981.**

**Декан**

проф. др Велибор Гавранов

**Продекани**

проф. др Војислав Становчић, продекан за последипломске студије

доц. др Вукашин Павловић, продекан за основне студије

**1981–1983.**

**Декан**

проф. др Јован Р. Марјановић

**Продекани**

проф. др Данило Ж. Марковић, продекан за последипломске студије

проф. др Сретен Сокић, продекан за основне студије

**1983–1985.**

**Декан**

проф. др Вујо Вукмирица

**Продекани**

проф. др Обрад Пејановић, продекан за последипломске студије

проф. др Смиља Тартаља, продекан за основне студије

**1985–1987.**

**Декан**

проф. др Радош Смиљковић

**Продекани**

проф. др Милан Матић, продекан за последипломске студије  
доц. др Драган Веселинов, продекан за основне студије

**1987–1988.**

**Декан**

проф. др Данило Ж. Марковић

**Продекани**

проф. др Часлав Страхињић, продекан за последипломске студије  
проф. др Мирољуб Радојковић, продекан за основне студије

**1988–1990.**

**Декан**

проф. др Балша Шпадијер

**Продекани**

проф. др Часлав Страхињић, продекан за последипломске студије  
проф. др Мирољуб Радојковић, продекан за основне студије  
проф. др Неда Тодоровић, продекан за основне студије

**1990–1992.**

**Декан**

проф. др Момир Стојковић

**Продекани**

проф. др Часлав Страхињић, продекан за последипломске студије  
проф. др Мијат Дамјановић, продекан за последипломске студије  
проф. др Неда Тодоровић, продекан за основне студије  
проф. др Ив-Растимир Недељковић, продекан за основне студије

**1992–1994.**

**Декан**

проф. др Момир Стојковић

**Продекани**

проф. др Мијат Дамјановић, продекан за последипломске студије  
проф. др Милан Подунавац, продекан за последипломске студије  
проф. др Ив-Растимир Недељковић, продекан за основне студије

**1994–1996.**

**Декан**

проф. др Момир Стојковић

**Продекани**

проф. др Вукашин Павловић, продекан за последипломске студије

проф. др Илија Вујачић, продекан за основне студије

**1996–1998.**

**Декан**

проф. др Вукашин Павловић

**Продекани**

проф. др Жарко Гудац, продекан за последипломске студије

проф. др Иван Радосављевић, продекан за основне студије

**1998–2000.**

**Декан**

проф. др Владимир Штамбук

**Продекани**

проф. др Жарко Гудац, продекан за последипломске студије

проф. др Иван Радосављевић, продекан за основне студије

**2000–2002.**

**Декан**

проф. др Вукашин Павловић

**Продекани**

проф. др Жарко Гудац, продекан за последипломске студије

проф. др Илија Вујачић, продекан за основне студије

**2002–2004.**

**Декан**

проф. др Мијат Дамјановић

**Продекани**

проф. др Љубинка Трговчевић-Митровић, продекан за последипломске студије

проф. др Бранимир Стојковић, продекан за основне студије

проф. др Драган Симић, продекан за основне студије

проф. др Вукашин Павловић, продекан за развој

**2004–2006.**

**Декан**

проф. др Милан Подунавац

**Продекани**

проф. др Јелена Ђорђевић, продекан за последипломске студије

проф. др Илија Вујачић, продекан за основне студије

проф. др Светлана Адамовић, продекан за основне студије

проф. др Вукашин Павловић, продекан за развој

**2006–2009.**

**Декан**

проф. др Милан Подунавац

**Продекани**

проф. др Јелена Ђорђевић, продекан за студије другог и трећег степена

проф. др Мирјана Васовић, продекан за студије првог степена

проф. др Ана Чекеревац, продекан за приходавање

проф. др Вукашин Павловић, продекан за развој

**2009–2012.**

**Декан**

проф. др Илија Вујачић

**Продекани**

проф. др Ана Чекеревац, продекан за основне студије

проф. др Јелена Ђорђевић, продекан за студије другог и трећег степена

проф. др Весна Кнежевић-Предић, продекан за квалитет,

самоевалуацију и научноистраживачку делатност

проф. др Вукашин Павловић, продекан за развој

**2012–2015.**

**Декан**

проф. др Илија Вујачић

**Продекани**

проф. др Ана Чекеревац, продекан за основне студије

проф. др Ђорђе Павићевић, продекан за студије другог и трећег степена

проф. др Славиша Орловић, продекан за квалитет,

самоевалуацију и научноистраживачку делатност

**2015–2018.**

**Декан**

проф. др Драган Р. Симић

**Продекани**

проф. др Марко Симендић, продекан за основне студије

проф. др Веселин Кљајић, продекан за студије другог и трећег степена

проф. др Дејан Миленковић, продекан за квалитет,

самоевалуацију и научноистраживачку делатност

проф. др Дарко Надић, продекан за развој

**2018–**

**Декан**

проф. др Драган Р. Симић

**Продекани**

проф. др Дарко Надић, продекан за основне студије

проф. др Веселин Кљајић, продекан за студије другог и трећег степена

проф. др Дејан Миленковић, продекан за квалитет,

самоевалуацију и научноистраживачку делатност

проф. др Мирослав Бркић, продекан за развој



ПРОФЕСОРИ, ДОЦЕНТИ И АСИСТЕНТИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Најдан Пашић	1960–1980	Петар Малобабић	1967–1985
Радослав Ратковић	1960–1984	Љубинка Богетић	1968–1985
Драгослав Зорић	1960–1985	Надежда Ђорђевић	1968–1986
Тихомир Ђокановић	1960–1993	Миладин Вујошевић	1968–1972
Смиља Таргаља	1960–2001	Вишња Псончак	1968–2001
Радош Смиљковић	1961–1993	Обрад Рачић	1969–1985
Балша Шпадијер	1961–2002	Бранимир Јанковић	1969–1975
Велибор Гавранов	1961–1990	Рајко Даниловић	1969–1974
Здравко Мунишић	1961–1979	Радомир Животић	1969–2002
Љубиша Станков	1961–1969	Живојин Ракочевић	1970–1996
Момир Стојковић	1961–1999	Бранислав Вукотић	1970–1970
Александар Ивић	1961–1969	Станко Грозданић	1970–1991
Душан Лукач	1961–1982	Даница Павловић	1970–1971
Жарко Гудац	1961–2001	Бранислав Костић	1970–1985
Тома Ђорђевић	1961–1993	Илија Станојчић	1971–1981
Смиљан Лазин	1961–2000	Милан Матић	1971–1996
Милош Томин	1962–1984	Винка Томић	1971–1985
Тихомир Јовановски	1962–1969	Војислав Становчић	1972–1995
Бранко Прибићевић	1962–1994	Борисав Савић	1972–1973
Стојан Булат	1962–1997	Мирољуб Радојковић	1972–2017
Јован Марјановић	1962–1999	Неда Тодоровић	1972–2016
Часлав Страхињић	1962–1999	Славомир Милосављевић	1972–1995
Сава Живанов	1963–1994	Мирослав Ђорђевић	1973–1984
Радослав Божовић	1963–2002	Берислав Шефер	1973–1974
Обрад Пејановић	1963–1997	Радиша Мирчетић	1973–2006
Вујо Вукмирица	1963–1999	Владимир Штамбук	1973–2007
Владан Тетковић	1963–2001	Радмило Маројевић	1973–1979
Љубисав Марковић	1963–1969	Добросав Митровић	1973–1998
Вучина Васовић	1963–2002	Убавка Јовановић-Дечермић	1973–1981
Љубица Благојевић	1964–1969	Милан Подунавац	1974–2012
Данило Милешевић	1965–1969	Ив-Растимир Недељковић	1974–1995
Андреја Милетић	1965–2000	Сретен Сокић	1974–2013

Драган Веселинов	1974–2018	Милан Благојевић	1988–1992
Бранко Васиљевић	1974–2018	Драгана Митровић	1988–
Стеван Безданов	1974–1993	Весна Кнежевић-Предић	1988–
Иван Радосављевић	1974–2018	Валентина Кртинић-Ручнов	1988–2006
Михаило Пешић	1974–1984	Мира Лакићевић	1989–
Мијат Дамјановић	1974–2007	Снежана Ђорђевић	1989–
Иво Висковић	1974–2017	Јасмина Глишић	1989–2006
Данило Ж. Марковић	1974–1994	Бранислав Миленковић	1989–1989
Владимир Првуловић	1974–1980	Драгослав Кочовић	1989–
Љиљана Словић	1974–1993	Зоран Кинђић	1989–
Радивоје Маринковић	1974–1998	Сања Кљајић	1989–1995
Слободан Јакшић	1974–1999	Дарко Надић	1989–
Драгутин Франковић	1975–1981	Анка Михајлов	1990–1992
Иван Видановић	1975–2008	Зоран Чупић	1990–
Весна Бећабовић	1975–1975	Александра Станковић	1990–1995
Душан Лакићевић	1975–1992	Александра Наумовић-Митровић	1990–1996
Владимир Глигоров	1975–1982	Оливера Ристић-Костић	1990–2000
Ратка Марић	1975–2015	Весна Марковић-Радојичић	1991–1996
Вукашин Павловић	1975–2012	Зоран Крстић	1991–
Михајло Црнобрња	1975–1992	Милосав Милосављевић	1991–2007
Љиљана Мићић	1976–1993	Александар Фира	1991–1994
Десанка Стефановић	1976–1987	Ђурађ Стакић	1991–1992
Сергије Лукач	1977–1985	Милан Петричковић	1992–
Дренка Илић Вуковић	1978–2009	Андреј Фримерман	1992–1993
Небојша Маљковић	1978–1981	Милан Миљевић	1992–2007
Весна Мајсторовић	1978–1992	Зоран Станојевић	1993–1998
Драган Симеуновић	1978–	Брана Марковић	1993–1998
Душан Петровић	1978–1989	Константин Обрадовић	1993–1998
Чедомир Чупић	1981–2016	Вера Вртачник	1993–2001
Драгољуб Стојиљковић	1981–1985	Миодраг Зечевић	1994–1995
Ана Чекеревац	1981–	Веселин Кљајић	1994–
Новица Митић	1981–1988	Невенка Жегарац	1994–
Илија Вујачић	1981–2018	Добривоје Станојевић	1994
Радослав Бошковић	1981–2003	Драган Симић	1995–
Бранко Прњат	1982–1997	Тања Мишчевић	1995–
Зоран Стојиљковић	1982–	Александар Богданић	1995–1997
Милан Баковљев	1982–1992	Љиљана Глишовић	1995–2017
Јелица Стефановић	1982–	Синиша Дрмановић	1996–2001
Гордана Рабреновић	1982–1988	Олга Стојиљковић	1996–2001
Сњежана Миливојевић	1982–	Мирослав Симић	1996–2014
Бранислав Ковачић	1982–1983	Мирослав Бркић	1996–
Светлана Адамовић	1983–2011	Бранимир Стојковић	1997–2014
Мирољуб Јевтић	1983–	Владан Кутлешић	1998–2007

Сања Степановић-Данковић	1999–	Немања Џуверовић	2009–
Милан Јовановић	1999–	Душан Спасојевић	2009–
Бошко Телебаковић	1999–2013	Дејан Миленковић	2009–
Часлав Копривица	2000–	Небојша Владисављевић	2009–
Мирјана Милановић	2000–2013	Милош Хрњаз	2010–
Тамара Цамоња-Игњатовић	2000–	Јелена Видојевић	2010–
Мирјана Васовић	2001–2018	Марко Симендић	2010–
Јелена Ђорђевић	2001–2018	Јасна Хрнчић	2010–
Зоран Славујевић	2001–2016	Милош Бешић	2010–
Љубинка Трговчевић	2001–2016	Марко Тмушић	2010–
Предраг Симић	2001–2015	Марина Симић	2010–
Драгана Филиповић	2001–	Никола Бељинац	2010–
Слободан Самарџић	2002–	Јелена Сурчулија-Милојевић	2010–
Ђорђе Павићевић	2002–	Бојан Ковачевић	2010–
Слађана Прица	2002–	Бојан Вранић	2010–
Мирослав Хаџић	2002–2014	Александра Угринић	2011–
Радмила Накарада	2002–2018	Милена Глигоријевић	2011–
Ивана Дијановић	2002–	Драгана Станковић Stoeckel	2011–
Ненад Кеџмановић	2002–2012	Војин Видановић	2011–2014
Славиша Орловић	2003–	Сања Трговчевић	2011–2014
Емина Јовић-Лазовић	2003–	Вера Арежина	2011–
Саша Мишић	2003–	Милован Декић	2011–2016
Јован Теокаревић	2003–	Александра Крстић	2011–
Милица Делевић	2003–	Душан Вучићевић	2012–
Наталија Перишић	2003–	Дејан Павловић	2012–
Драган Живојиновић	2003–	Александар Милошевић	2012–
Гордана Залад	2004–	Јасна Вељковић	2013–
Гордана Духачек	2004–2018	Ивана Радић-Милосављевић	2014–
Небојша Мрђа	2004–	Марина Пантелић	2014–
Владимир Павићевић	2004–2018	Бошко Француски	2014–
Дејан Павловић	2004–	Стеван Недељковић	2014–
Маја Ковачевић	2005–	Милан Крстић	2014–
Раде Вељановски	2005–2018	Милица Јевтић-Кулић	2014–
Слободан Марковић	2005–	Дејан Јовановић	2015–
Душан Павловић	2005–	Стефан Сурлић	2015–
Петар Настасић	2008–2012	Иван Станојевић	2015–
Сања Домазет-Даничић	2008–	Биљана Ђорђевић	2015–
Лиља Радоњић	2008–2015	Марко Вековић	2015–
Драгован Лазаревић	2008–2015	Анита Бургунд-Исаков	2015–
Јелена Лончар	2009–	Катарина Лончаревић	2015–
Ана Милојевић	2009–	Сузана Михајловић-Бабић	2015–
Филип Ејдус	2009–	Марија Вучинић-Јовановић	2015–
Синиша Атлагић	2009–	Лидија Мирков	2015–

---

Никола Јовић	2016–	Јања Симентић	2018–
Марко Недељковић	2016–	Марко Дашић	2018–
Драган Ђукановић	2017–	Деспот Ковачевић	2018–
Милица Јоковић	2017–	Марко Вујић	2018–
Ивана Јакшић	2017–	Душан Марковић	2018–
Горан Тепшић	2017–		

## СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ У СТРУЧНОЈ СЛУЖБИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

1. Александар Чолић
2. Александар Панић
3. Александар Петровић
4. Александар Тодоровић
5. Александра Аџић
6. Ана Ђургус
7. Анка Ристић
8. Биљана Коркутовић
9. Благоје Ангеловски
10. Богданка Митровић
11. Бојан Милинковић
12. Боривоје Радић
13. Босиљка Креичи
14. Босиљка Видовић
15. Божана Костић
16. Божидар Ђорђевић
17. Бранислав Костић
18. Бранислава Милинковић
19. Бранка Попадић
20. Бранко Плавшић
21. Бранко Томић
22. Љубица Ђућић
23. Цонка Николић
24. Цветана Рабреновић
25. Даница Ковач
26. Даница Самоковић
27. Данијела Милић
28. Даринка Татић
29. Дарио Радованац
30. Дарко Дозет
31. Дејан Мартинов
32. Динка Шимпрага
33. Добрица Антовић
34. Добрица Самоковић
35. Добросав Мојсић
36. Доменика Делић
37. Драган Бјелошевић
38. Драган Гавриловић
39. Драган Савић
40. Драган Стаменковић
41. Драган Стојилковић
42. Драгана Гавриловић
43. Драгана Тимотијевић
44. Драгана Жижић
45. Драгица Митровић
46. Драгица Огњановић
47. Драгиња Скробо
48. Драго Перовић
49. Драгутин Шолајић
50. Драшко Рајић
51. Дубравка Вујошевић
52. Ђуро Опачић
53. Душан Божић
54. Душан Кале
55. Душан Рамљак
56. Душанка Ераковић
57. Душанка Спасеновић
58. Душица Благојевић
59. Гордана Лујић
60. Гордана Рабреновић
61. Гордана Ристић
62. Горица Нићетин
63. Горјанка Давидовић
64. Госпојинка Јовичић
65. Гроздана Туроман
66. Гвозден Павловић
67. Хемди Фејзулахи
68. Христина Јановић
69. Хусеин Ђедовић
70. Ибрахим Беговић
71. Илија Тодоровић
72. Иван Нешић
73. Иван Тодоров
74. Ивана Илић-Шундерић
75. Јасминка Дозет
76. Јаворка Метикош
77. Јела Аћим
78. Јела Хрњак
79. Јелена Ђуровић
80. Јелена Остојић
81. Јелица Стојиљковић
82. Јелисавета Поповић
83. Јован Ђукановић
84. Јован Боровић
85. Катарина Петровић
86. Ковиљка Николић
87. Кристина Шмидлинг
88. Кузман Шуица
89. Леон Гершковић
90. Љиљана Давидовић
91. Љиљана Глумац
92. Љиљана Војводић
93. Љуба Ристић
94. Љубица Ђућић
95. Љубица Јањош
96. Љубица Москољ

97. Љубица Павловић
98. Љубинка Перовић
99. Љубинка Васић
100. Љубиша Станков
101. Лука Гаковић
102. Марцела Павличек
103. Марица Вељаноска
104. Марија Павловић
105. Марија Ристић
106. Марија Васиљевић
107. Маријан Живановић
108. Марко Стојановић
109. Мате Ореч
110. Мерима Рамадани
111. Михајло Николић
112. Милан Галић
113. Миланка Бабић
114. Милица Влајић
115. Миленко Вранковић
116. Милета Јовин
117. Милица Грујић
118. Милисав Максимовић
119. Миливој Јока
120. Милка Познић
121. Милоје Станковић
122. Милорад Обрадовић
123. Милорад Ристић
124. Милош Вукчевић
125. Милосав Софранић
126. Милутин Костић
127. Мирјана Брајовић
128. Мирјана Хргован
129. Мирјана Јовановић
130. Мирјана Крстинић
131. Мирјана Надовеза
132. Мирјана Симић
133. Мирка Тодоров
134. Мирољуб Милосављевић
135. Мирослав Гујаничић
136. Митра Степић
137. Муица Кузман
138. Нада Лончар
139. Нада Маричић
140. Нада Вуковић
141. Надежда Дамјановић
142. Наталија Чупић
143. Наталија Ђорђевић
144. Недељко Ђујић
145. Недељко Гашић
146. Негослав Богдановић
147. Неила Ел Кхоуја
148. Ненад Николић
149. Ненад Радуловић
150. Невена Грбић
151. Невенка Николић
152. Никола Шево
153. Николина Вељковић
154. Никосава Здравковић
155. Олга Нађ
156. Оливера Ковачевић
157. Оливера Нићивојевић
158. Оливера Поповић
159. Оливера Вулевић
160. Павле Димитријевић
161. Петар Миленковић
162. Помак Пајазит
163. Предраг Ристић
164. Радмила Ђурашиновић
165. Радмила Шабановић
166. Радмила Себорацић
167. Радмила Сековановић
168. Радмила Танић
169. Радојка Рацић
170. Радомир Бабић
171. Радован Радованац
172. Ружа Икач
173. Сања Михајловић
174. Саша Савановић
175. Сава Микулић
176. Света Катић
177. Сенка Игњатовић
178. Слађана Ружић
179. Слађана Радовановић
180. Славица Драговић
181. Славица Милошевић
182. Славица Радичевић
183. Славка Благојевић
184. Славка Прица
185. Славна Живановић
186. Слободанка Мрђа
187. Слободанка Ристовић
188. Слободанка Вујновић
189. Соња Богдановић
190. Спаса Видовић
191. Срећа Барачков
192. Сретен Бабић
193. Стајка Петровић
194. Стајка Радовановић
195. Стана Трифуновић
196. Станислава Алексић
197. Станко Шушњар
198. Свиленка Виденов
199. Тодор Пешев
200. Томица Стојковић
201. Вера Рсовац
202. Вера Стаменковић
203. Вера Томић
204. Верослава Николић
205. Весна Јовановић
206. Весна Красић
207. Весна Зекић-Мишић
208. Видосава Боровић
209. Видосава Јововић
210. Вјекослав Петровић
211. Владанка Антић
212. Владимир Лујић
213. Војислав Петровић
214. Жарко Пауновић
215. Живка Стојковић
216. Жоле Данијел
217. Златиборка Радовановић
218. Зоран Ђурић
219. Зоран Петковић
220. Зорица Арсић
221. Зорица Ђурић
222. Зорица Ивковић
223. Зорица Крмпотић
224. Зорица Милош
225. Зорица Николић
226. Зорица Петковић

**НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**





Проф. др Весна Кнежевић Предић

## НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД НА ФАКУЛТЕТУ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Научно-истраживачки рад се као посебна делатност Факултета политичких наука, напоредо са образовањем, појављује од самог његовог оснивања 1968. године. Она се тада, као и сада, обављала у циљу развоја науке и стваралаштва, унапређивања делатности високог образовања, односно унапређивања квалитета наставе, усавршавања научног подмлатка, увођења студената у научно-истраживачки рад, као и стварања материјалних услова за рад и развој Факултета. Представити начин и резултате на који се ова делатност одвијала у протеклих пет деценија и на који се данас одвија, указати на главне тенденције њеног развоја, није једноставан задатак.

Први изазов са којим се такав покушај сусреће јесте питање расположивих података. Наиме, научно-истраживачки рад наставника и сарадника Факултета политичких наука остварује се кроз различите облике ангажовања: кроз реализацију пројекта из програма основних истраживања Министарства за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије; путем преузимања уговорних обавеза и ангажманом на научно-истраживачким пројектима, експертизама и слично; индивидуалним истраживањима и стваралаштвом. Подаци којима располажемо при писању овог текста драматично се разликују зависно од облика у коме се научно-истраживачки рад одвија и зависно од периода у коме се сваки од њих посматра. Најпрецизнији подаци постоје за истраживања која је финансирало и финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије и то за период 2005–2018. године. Значајну допуну овог прегледа када је о друга

два облика ангажовања наставника и сарадника реч представљају делови овог зборника који приказују међународну сарадњу и активности истраживачких центара ФПН. У тим оквирима, кроз међународну сарадњу и сарадњу са истраживачким и академским институцијама у земљи и региону, реализовани су бројни пројекти.

Факултет политичких наука је и настао, како су често истицали оснивачи професори и први декани Радослав Ратковић и Најдан Пашић, из потребе да се друштвена стварност, каква је била у време његовог настанка, научно сагледа и оцени. Новоуспостављени економски и политички систем схватао је потребу укључивања науке у друштвена деловања и одлучивање, што је стварало повољну атмосферу не само за бржи развој постојећих научних институција и научних дисциплина на њима, већ и за успостављање услова за рад и стварање у научним областима које до тада нису имале места у систему наставно-научних и истраживачких установа.

Иако снажно идеолошки детерминисана, истраживачка пракса ширила је простор ослобађања од догматизма у идеолошко-теоријској сфери. Истраживања у пољу друштвених наука у различитим сегментима разоткривали су и објашњавали узроке који су мењали идеализоване представе о карактеру система и самоуправне власти социјалистичког поретка. Слабљење стега монопартијске власти отворило је простор слободе истраживања и изражавања од уметности, културе до науке.

У области друштвених наука истраживачи све чешће користе другачије теоријске и методолошке

матрице напуштајући некритичко приказивање, интерпретирање и објашњавања текстова класика марксизма. Такав приступ погодовао је афирмацији и развоју политичких наука и нових парадигми проучавања феномена политике.

Критички однос према актуелним властима негован током развоја ФПН имао је цену. Пројекти које су предлагали истраживачи са факултета нису финансијски подржавани од званичних државних институција задужених за образовање и науку. Мањи број пројеката финансиран из буџетских фондова отворио је простор за ангажовање истраживача у цивилном сектору, међународним организацијама и индивидуалној сарадњи са бројним универзитетским центрима и институтима у Европи. Својеврсни притисак власти није угрозио аутономију ФПН. Напротив, као истраживачка институција брже смо се прилагођавали потребама тржишног приступа у реализацији пројеката и умрежавању са академским заједницама у региону и свету. Ни после 2000. године стање није битније измењено. Транзициони период запоставља истраживачке пројекте друштвено-хуманистичких наука, фаворизујући друге научне дисциплине. Још увек је само око 3–4% укупних средстава за истраживања која финансира Министарство усмерено на друштвене науке и за њих конкурише велики број факултета и института Универзитета у Београду.

Министарство науке Републике Србије је периоду 2005–2010. године финансирало 13 нових пројеката у којима су учествовали истраживачи са Факултета политичких наука и то су:

- *Ставови политичких партија у политичком систему Србије према религији и верским заједницама* (број пројекта: 149006).
- *Проблем експланаторног јаза у филозофији и науци* (број пројекта: 149010).
- *Развој српског друштва у савременим светским интегративним процесима: перспективе, алтернативе и импликације* (број пројекта: 149020).
- *Максимизација инвестиција у пољопривреди Србије у функцији прикључења Европској унији* (број пројекта: 149022).

- *Регионални и европски аспекти интегративних процеса у Србији: цивилизацијске претпоставке, стварност и изгледи за будућност* (број пројекта: 149031).
- *Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања* (број пројекта: 149033).
- *Подизање капацитета политичких установа у Србији (државно-национални, регионални, европски и глобални аспекти)* (број пројекта: 149036).
- *Србија и Европа – економске анализе и прогнозе* (број пројекта: 149038).
- *Реформа социјалне политике у оквиру укупних друштвених и економских реформи у Србији и процеса придруживања и приступања Србије и Црне Горе* (број пројекта: 149046).
- *Србија у процесу придруживања Европској унији* (број пројекта: 149051).
- *Србија и евроатлантске интеграције* (број пројекта: 149053).
- *Друштвене и политичке претпоставке изградње демократских институција у Србији* (број пројекта: 149057).
- *Структурне и професионалне промене у медијском комплексу Србије 2006–2010. године* (број пројекта: 149063).

У новом пројектном циклусу који је Министарство покренуло 2010. године Факултет је, такође, био веома успешан. Почев од 01. јануара 2011. године на листи финансираних пројеката нашло се њих 13 које Факултет спроводи у тесној сарадњи са другим научно-истраживачким институцијама.

У периоду 2010–2018. године истраживачи ФПН-а учествују у 13 научно-истраживачких пројеката које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. То су следећи пројекти:

- *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту* (број пројекта: 179076).
- *Родна равноправност и култура грађанског статуса: историјска и теоријска утемељења у Србији* (број пројекта: 47021).

- *Конфликти и кризе – сарадња и развој у Србији и региону у 19. и 20. веку* (број пројекта: 47030).
- *Темперамент и структура симптома поремећаја личности* (број пројекта: 175013).
- *Политике друштвеног памћења и националног идентитета: регионални и европски контекст* (број пројекта: 179049).
- *Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије* (број пројекта: 47026).
- *Динамички системи у природи и друштву: филозофски и емпиријски аспекти* (број пројекта: 179041).
- *Друштвене трансформације у процесу европских интеграција – мултидисциплинарни приступ* (број пројекта: 47010).
- *Историја политичких идеја и институција на Балкану у 19. и 20. веку* (број пројекта: 177011).
- *Криминал у Србији: феноменологија, ризици и могућност социјалне интервенције* (број пројекта: 47011).
- *Цивилно друштво и религија* (број пројекта: 179008).
- *Историја српске филозофије* (број пројекта: 179064).
- *Демократски и национални капацитети политичких институција Србије у процесу међународних интеграција* (број пројекта: 179009).

У процесу пријављивања на конкурс Министарства Факултет се определио да, не искључујући могућност да се на конкурс пријаве и уже групе истраживача са посебним пројектима, нагласак стави на пројекат ширег обухвата који би окупио значајан број научника и сарадника Факултета. Тако је формулисан и реализује се пројекат *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту* (број пројекта: 179076), који је укључио највећи део истраживача са Факултета.

Основни циљ пројекта био је да се омогући боље разумевање проблематике кључних елемената политичког идентитета Србије и утицаја који на њега врше промене у глобалном, регионалном и субрегионалном контексту, као и политичке импликације

ових појава и да се предложи нове мере за квалитетно позиционирање Србије у међународним односима и подизање демократских и управљачких способности државе и квалитета јавних политика. Пројектом је предвиђено одржавање конференција, научних скупова и континуирано објављивање чланака у међународним и домаћим научним часописима и поглавља у одговарајућим монографским публикацијама. Наслеђе из деведесетих, темељне промене међународних односа и унутрашњи изазови пресудно обликују савремени политички идентитет Србије. Предмет истраживања био је усмерен на утицај промена природе међународних односа, европских интегративних токова и спорова у региону на позиционирање Србије у међународним односима. Анализиране су препреке и предложене мере у области унапређења квалитета демократије, подизања управљачких капацитета државе, покрајинске и локалне власти и унапређења квалитета јавних политика, нарочито социјалне политике.

Имајући у виду квалитет и референце истраживача на овом пројекту, дат је значајан допринос научној литератури, објављивањем научних и истраживачких чланака у утицајним међународним и домаћим научним часописима, монографијама и студијама. Посебно су значајне практичне импликације истраживања, јер су радови указали на кључне препреке унапређењу квалитета и ефикасности политичких установа и политичког живота у Србији, али и могућности и начине њиховог превазилажења и тако допринели демократизацији и ефикасном функционисању политичких установа. Обликовање националног идентитета, природа, структура и распоред моћи у међународним односима и унапређење квалитета демократије, управљачких капацитета власти и јавних политика у новим демократијама налазе се међу кључним темама савремених истраживања у области политичких наука на најутицајнијим универзитетима у свету. Резултате истраживања који су добијени на пројекту моћи ће да користе научници који се баве овим и сличним питањима, политички актери који делују у оквиру државних институција, политичких странака и удружења, наставни програми

основних, дипломских академских и докторских студија у земљи и региону, програми за професионално образовање. Учешће више младих истраживача на потпројекту обезбедило је континуирано подстицање њиховог развоја и усавршавања, као и утицај на друге младе истраживаче на Факултету политичких наука. Такође, учесници су на пројекту израдили већи број краћих студија и аналитичких материјала у којима су обрадили поједине теме од практичног значаја за све могуће кориснике ових радова. Ове студије и аналитички материјали намењени су државним органима, политичким странкама и свим осталим јавним организацијама и удружењима који своје делатности обављају на регионалном, европском или међународном плану.

На пројекту је ангажован 81 истраживач и истраживачица са Факултета.

Новина у овом пројектном циклусу је и наглашена оријентација да се научно-истраживачки рад стави у функцију изградње и подршке научног подмлатка. На пројекту *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту* у периоду 01. 01. 2011–2017. године ангажовано је 40 доктораната, од којих је 18 окончало своје докторске студије. За прихваћене пројекте чији је координатор факултет, осим средстава за истраживаче, обезбеђено је и финансирање директних материјалних трошкова. Према конкурсима из 2010. године, пројектни циклус требало је да траје три године. Серијом одлука надлежног Министарства њихово трајање је продужено до 31. 12. 2018. године.

Факултет је главни реализатор – координатор – још два пројекта: *Родна равноправност и култура грађанског статуса: историјска и теоријска утемељења у Србији* (број пројекта: 47021) и *Цивилно друштво и религија* (број пројекта: 179008).

Пројекат *Родна равноправност и култура грађанског статуса: историјска и теоријска утемељења у Србији*, траје, уз подршку Министарства за образовање, науку и технолошки развој СР Србије од 2011. године до данас. Пројекат је реализован кроз институционалну сарадњу са програмом Родних студија Универзитета у Новом Саду. У истражи-

вачки тим је у различитим фазама било укључено 30 истраживача и истраживачица, од којих су неки и са других академских установа (укључујући и значајне ауторке из региона, С. Слалшак, К. Колозова, Б. Кашић). Водитељка пројекта је проф. Даша Духачек. Посебан значај имало је укључивање девет млађих истраживача/истраживачица. У овом периоду је њих седморо завршило докторске студије, успешно одбранило своје докторске тезе и настављају свој научно-истраживачки рад.

Циљ овог интердисциплинарног пројекта јесте да истражи и представи идеје и програме из савремене културне продукције у Србији, као и из српске историје – идеје које ће бити модел за савремен приступ питањима идентитета, кроз очување културног наслеђа, а у духу структурних промена неопходних у трећем миленијуму. Тиме ће теоријски утемељити културну продукцију Србије и прошлости и садашњости као део културног простора Европе и представити феминистичке теорије и феминистички покрет Србије у регионалном и глобалном контексту.

Родна равноправност и изградња одрживог културног грађанског статуса (*cultural citizenship*) су комплементарни процеси. Култура грађанског статуса, који се разуме као развојни појам, конципиран је као процес учења. Та концепција, теоријски утемељена и спроведена јавним политикама, може значајно допринети процесу друштвених трансформација у Србији, што значи да се у контексту разматрања идентитета уважавају разлике, укључују плурализам и мултикултурализам. Фокус на образовање неће се ограничити само на историјски материјал, већ ће се на то надовезати истраживања савременог друштва у Србији, тако да ће овај пројект посебну пажњу посветити медијима, схваћеним као образовно оруђе у перманентном процесу образовања јавности. Између осталог, циљ је да академске установе легитимишу родну равноправност, као и уважавање основног људског права на поседовање права. Најделотворније средство за тај процес легитимизације представљају широко конципирана истраживања питања рода. Родна равноправност има значај утолико што може да увећа

толеранцију према разликама и може подржати јавне политике које се односе на људска права, ширење демократске културе грађанског статуса и сродних културних политика. У склопу пројекта организовано је више дискусија и скупова, објављен је велики број истраживачких радова, на српском и енглеском, и то у престижним часописима. Међу публикацијама су најзначајније: *Култура, род, грађански статус* (2012), *Образовање, род, грађански статус* (2014), *Наслеђе, род, грађански статус* (2016).

Научно-истраживачким пројектом *Цивилно друштво и религија* руководи проф. др Мирољуб Јевтић, редовни професор Факултета политичких наука. Поред нашег факултета, на пројекту још учествује и Филозофски факултет Универзитета у Нишу. Пројекат има више циљева. Главни циљ пројекта јесте истраживање развоја идеје и праксе цивилног друштва у свету, Европи, непосредном окружењу и Србији. Пројекат је посебно фокусиран на питање како су религије као систем идеја реаговале на идеју цивилног друштва, а посебно како су се организоване цркве односиле према том појму, његовој појави и практичним настојањима да се цивилно друштво реализује у простору које су већ попуњавале верске заједнице. Поред историјске перспективе односа цивилног друштва и религије, циљ истраживања је и савремена ситуација. Посебно је важно истраживање развоја цивилног друштва у Србији и како је религија утицала на тај процес. Истраживачи су за циљ одредили да покажу како се нова религиозна слика Србије, у којој је Православна црква стекла одређене позиције, сада односи према идејама цивилног друштва које се све више прилагођавају вишеконфесионалном бићу Србије. Имајући у виду да Србија снажно инсистира на опстанку Косова и Метохије у њеним државним оквирима, а да су Албанци на Косову у преко 98% муслимани, посебан циљ је био да се анализира како Црква реагује на ту чињеницу и како се понаша према захтевима носиоца идеологије цивилног друштва да

се вишеверска природа Србије прилагоди савременим захтевима који се заснивају на равноправности вера. Такође, један од циљева истраживања био је и указивање на могућа решења конфликтних ситуација које се виде између цркава и верских заједница и носилаца идеја цивилног друштва. Посебан циљ је био истраживати потенцијалне последице односа цивилног друштва и верских заједница према европским интеграцијама. Тачније речено, радовима истраживача требало је доказати колико политика и понашање верских заједница омогућавају, односно успоравају процес европских интеграција Србије.

Истраживачи који су ангажовани на пројекту *Цивилно друштво и религија* допринели су бољем и дубљем сагледавању самог концепта идеје цивилног друштва, његовог развоја у различитим регионима и срединама и допринели његовом разумевању. Пројекат је показао да је религија један од највећих изазова са којим се цивилно друштво данас суочава. Истраживачи су се посебно фокусирали на пример Србије и земаља у региону. Србија, иако има доминантну верску заједницу, такође је вишеверска држава. Резултати истраживања су показали да тај вишеверски карактер умногоме одређује њену политику, како унутрашњу тако и спољну. Један од циљева истраживања био је и да анализира став СПЦ према косовском питању, поготово из угла међуверских односа. Пројектни циљеви су реализовани и кроз могућа решења међуверских тензија у цивилном друштву, али и кроз анализу улоге и утицаја односа верских заједница и цивилног друштва у односу на процес европских интеграција. У оквиру пројекта *Цивилно друштво и религија* ангажована су три студента докторских студија политикологије са Факултета политичких наука. За време трајања пројекта, истраживач Марко Вековић докторирао је на тему која је уско везана за тему пројекта и касније изабран у звање доцента на Факултету политичких наука.



**НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТРИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**





Проф. др Снежана Ђорђевић

## НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТРИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Факултет политичких наука је увек имао један до два истраживачка центра, али је са Болоњском реформом после 2000. године подстакнуто оснивање ове врсте институција да би се продубила истраживања у појединим областима, наставни планови ојачали са анализом актуелних догађаја, повезала у већој мери теорија и пракса, те да би се у те процесе укључили и студенти који би добили бољи преглед реалног стања у разним тематским областима.

Факултет данас има 18 центара. Центри су посвећени истраживањима, од теоријских, преко компаративних, до примењених. Већина центара бави се комбинацијом теоријских и практичних – емпиријских и апликативних – истраживања. Та истраживања обухватају разне области јавних политика и разне политичке феномене које истражују: Центар за демократију, Центар за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике, Центар за еколошку политику и одрживи развој (ЦЕПОР), Центар за студије рода и политике, Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду, као и Центар за научна и примењена истраживања. Са сличном апликационо-истраживачком оријентацијом у области новинарства и комуникологије активни су: Центар за медије и медијска истраживања и Центар за студије културе.

На сличан начин, у области међународних студија, активно ради низ центара: Центар за европске и међународно-правне студије, Центар за студије мира, као и један број центара који се баве важним државама и регионима. Значајан број центара посвећен је регионалним студијама: Центар за студије Сједињених Америчких Држава, Центар за студије

Азије и Далеког истока, Центар за интердисциплинарне студије Балкана, Центар за руске студије, Центар за немачке студије, Центар за британске студије и Центар за латиноамеричке студије.

Међу најважније активности научно-истраживачких центара спада креирање и спровођење пројеката, спровођење истраживања, писање анализа, студија, издавачка активност, одржавање научних конференција и скупова, те повезивање научне, предавачке активности и праксе. Активности ових центара јачају везе са институцијама из јавног сектора, политичким, социјалним актерима, институцијама цивилног друштва итд., што јача позицију Факултета у креирању политика у пракси. Они су места сусрета и сарадње у реализацији истраживања, разних облика едукације, експертских анализа, издаваштва, научних скупова са другим образовним и научно-истраживачким установама.

Центри су отворени за ангажовање студената свих нивоа студија, првенствено мастер и докторских. Активности центара простор су за реализацију студентске праксе, стицање вештина и знања која их припремају за њихова основна занимања. Центри су самофинансирајући. У раду се ослањају на финансије из пројеката и на волонтерске активности професора и студената.

У текстовима који следе оснивачи и руководиоци центара детаљније су приказали мисију сваког центра, основне активности, најбитније пројекте, истраживачке области, издавачку делатност, те видови остварене међународне сарадње и сарадње са институцијама система.

## 1. Центар за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике

Центар за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике основан је 2006. године са циљем да допринесе унапређењу теоријског и практичног рада професора, наставног особља и студената у три повезане области: јавне управе, локалне самоуправе и јавних политика. Руководилац центра је проф. др Снежана Ђорђевић.

*Мисија центра.* Стицање нових знања и вештина које могу унапредити праксу креирања, спровођења и мерења резултата јавних политика на свим нивоима власти и у свим пољима јавних политика основна је мисија центра. У том смислу, Центар је отворио канал за емпиријска истраживања у која се укључују студенти изразом практичних анализа, радова и студија. Додатно, део ових активности чине и напори Центра да се преко пројеката, заједничких дисциплина на разним степенима студија, те у истраживањима повежу колеге које се већ баве разним областима јавних политика на ФПН. Овим активностима се повећава апликативност наставних и истраживачких садржаја и доприноси повећању знања и вештина дипломираних политиколога у пољу креирања практичних политика, као важне димензије њихове професије.

*Сарадња са институцијама јавног сектора.* Центар је својим деловањем функционално увек повезан са радом органа државне управе и служби Владе, а пре свега са Министарством за државну управу и локалну самоуправу, те са Центром за координацију јавних политика. Додатно, развијени су односи сарадње са Сталном конференцијом општина и градова Србије (СКГО), као и са Националном алијансом за локални економски развој (НАЛЕД), са којом је наш Факултет потписао протокол о сарадњи.

Важна активност Центра је обезбеђивање сарадње студената и великог броја институција у систему. У оквиру реализације студијских програма на предметима Јавне политике и Локална самоуправа, Центар је, кроз сарадњу са државним органима и органима јединица локалне самоуправе, за највећи

део генерације студената који су на овим предметима, обезбедио разговоре и састанке са представницима ових институција. Том приликом студенти обрађују неку од актуелних тема и раде различите студије случаја, који су део њихових наставних обавеза, али често представљају и неки вид доприноса у раду самих институција – домаћина.

*Конференције и скупови.* Из сарадње са студентима и НГО које су основали (ГАЈП: Група за анализу јавних политика), а уз подршку Конрад Аденауер Фондације, Центар је успоставио од 2012. године сталну праксу припреме и реализације дводневне конференције под називом: *Дани јавних политика*. Ова конференција је сваке године посвећена неким интересантним питањима у друштву и проблемима која траже продубљена знања и посебне вештине у решавању. На овој конференцији је до сада гостовао велики број страних и домаћих представника институција јавног сектора, који су допринели квалитетном отварању актуелних тема из свих поља јавне политике. Учесници конференције су студенти већег броја факултета који су до сада показали велико задовољство избором тема, садржајем конференција и учесницима. Велико интересовање студената који се јављају на конкурс је доказ да је за њих овај вид активности врло користан извор знања, те исказују задовољство избором књига, студија и часописа из области јавних политика, које као учесници, уз диплому о похађању конференције, добијају.

*Сарадња.* Чланови Центра су активно укључени у активности Међународне асоцијације за политичке науке (ИПСА) и Јавне политике (ИППА) као важних међународних асоцијација које подстичу истраживања, усмеравају отварање неких светски али и регионално битних тема, те подстичу сарадњу политиколога широм света који се баве и овим областима. До сада су учествовали на великом броју конгреса и конференција са интересантним темама, те је већина тих текстова објављена у домаћој и страниј периодичи.

*Издавачка делатност.* Центар подстиче истраживања, као и издавачку делатност којом се обогаћују сазнања у овој области. Неке од студија које су произашле из ових активности су: Снежана Ђорђе-

вић, Дејан Миленковић, Мирослав Прокопијевић (2009), *Стање и капацитети управљања локалне власти у Србији* (on line); Снежана Ђорђевић, Мирослав Прокопијевић, Мијат Дамјановић (2006), *Оцена и унапређење праксе општинских и градских менаџера у Србији* (on line); Снежана Ђорђевић, *Савремене урбане студије* (2014), *Примена принципа супсидијарности у Републици Србији* (2017); Дејан Миленковић (2014), *Огледи о јавној управи*; Веран Станчетић (2016), *Реформа јавне управе – ка новој јавној управи*; Дора Петронијевић (2016), *Доступност стамбених некретнина за грађане Србије* итд. У припреми је студија *Одлучивање у јавном сектору* (Веран Станчетић, Снежана Ђорђевић), која ће бити уџбеник за истоимену дисциплину која за сада постоји на мастер програму.

## 2. Центар за демократију

Центар за демократију основан је 2007. године. У периоду од 2007. до 2011. руководиоца Центра био је проф. др Вукашин Павловић, док су данас руководиоци Центра проф. др Зоран Стојиљковић и проф. др Славиша Орловић.

*Мисија центра.* Центар за демократију је наставно-научна организациона јединица Факултета политичких наука Универзитета у Београду, у оквиру које се организују и спроводе специјалистичке и постдипломске студије, спроводе се истраживања, анализе и организују научни и стручни скупови, семинари и дебате о проблемима демократије.

*Сарадња са државним институцијама.* Центар је имао више пројеката са државним институцијама као што су: Израда стратегије: „Имплементација стратегије за смањење сиромаштва у српским општинама и насељима на Косову и Метохији” (уз подршку Министарства за Косово и Метохију Републике Србије); Едукација: „Територијална организација власти и локална самоуправа за српске општине и насеља на Косову и Метохији” (уз подршку Министарства за Косово и Метохију Републике Србије); Израда стратегије: „Стратегија одрживог опстанка

и повратка на Косову и Метохији” (уз подршку Министарства за Косово и Метохију Републике Србије). Пројекат „Подизање капацитета политичких институција града Београда” урађен је по наруџби Града Београда. Пројектом је руководио проф. др Славиша Орловић. Резултати са овог пројекта публиковани су у књизи коју су уредили проф. др Вукашин Павловић, доц. др Славиша Орловић, „Београд – демократска метропола”. Као резултат пројекта штампана је и публикација – извршни резиме: „Подизање капацитета политичких институција” Града Београда, приредио Славиша Орловић. Други пројекат, „Подршка стратегији реформе државне управе у Србији – Друга фаза”, урађен је за потребе Министарства за државну управу и локалну самоуправу. Пројекат је финансиран од стране УНДП, а реализован је од јуна до септембра 2009. године. Пројектом је руководила проф. др Снежана Ђорђевић.

*Специјалистичке студије и образовни програми.* До сада, Центар је реализовао три специјалистичка програма: специјалистички програм за наставнике средњих школа из „Грађанског васпитања” у сарадњи са невладином организацијом „Грађанске иницијативе” из Београда, специјалистичке струковне студије „Стратегије и методе ненасилне друштвене промене”, као и „Политичке партије и избори”, у сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер.

*Конференције и скупови.* Међународна конференција „Парламентарни избори у Немачкој 2017”, у сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер.

*Научни скупови.* Самостално и у сарадњи са другим институцијама Центар је организовао низ научних скупова, конференција. Међународна конференција „Социјална демократија у Европи и концепт ’доброг друштва’”, у сарадњи са Фондацијом Фридрих Еберт; „Дилеме и изазови парламентаризма”, у сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер; „Искушења парламентаризма”, у сарадњи са Фондацијом Фридрих Еберт. Научни скупови „Квалитет политичких институција”, „Двадесет година партија и избора у Србији”, у сарадњи са Фондацијом Фридрих Еберт; „Лавиринти транзиције”, уз финансијску подршку Фондације Фридрих Еберт, „Зашто гла-

сам, како гласам, ако уопште гласам?” са Фондација, Фридрих Еберт.

У сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер Стифтунг, Центар за демократију је организовао мониторинг изборне кампање, са посебним Фокусом на поље јавних политика. Трибина „Спорт и политика”, у сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер (предстоје трибине „Рокевол и политика”, „Филм и политика” и „Књижевност и политика”).

*Међународна сарадња и пројекти.* У сарадњи са УНДП-ом, реализован је пројекат „Јачање одговорности Народне скупштине Републике Србије”. Пројектни тим Центра за демократију, у веома јакој конкуренцији (међу 60-ак пројеката из земаља Западног Балкана одобрено је само десет, а у Србији од четрдесетак одобрена су четири), добио је пројекат у оквиру програма Research Project Proposal Western Balkans 2011, који је расписао RRPP (Regional Research Promotion Programme). Међународни и регионални пројекат: “Comparative Analyses of Democratic Performances of Serbia, Bosnia and Herzegovina and Montenegro Parliaments” („Компаративна анализа демократских перформанси парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе”) реализован је у сарадњи са Факултетом политичких наука Универзитета Црне Горе и Сарајевским отвореним центром. У оквиру пројекта одржане су три конференције у Београду, Сарајеву и Подгорици. Резултат пројекта је истоимена публикација, међународног карактера и препоруке „Побољшање демократских перформанси Народне скупштине Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине”. У сарадњи са Факултетом политичких наука Универзитета Црне Горе, КИПРЕД из Приштине, и колегама са Факултета политичких наука Универзитета у Сарајеву, реализовани су пројекти: *Balkan Comparative Electoral Study: Impact of Personal Vote on Internal Party Relations* и *Balkan Comparative Electoral Study: The Presidentialisation of Political Parties – Limiting Internal Party Democracy*.

*Издавачка делатност.* Од почетка рада Центар негује издавачку делатност. Резултат је велики број публикација које су објављене самостално, уз подршку и/или сарадњу са другим институцијама.

Покренут је часопис *Политички живот* (бодован М53), штампано је 15 бројева који су доступни на <http://www.fpn.bg.ac.rs/politicki-zivot>.

Као резултат реализације пројеката Центра, научних скупова, објављено је преко 30 научних монографија и зборника, те преводи актуелних дела из разних домена политикологије: научних скупова, али и преводи: *Тимоти Снајдер, О тиранији. Двадесет поука из двадесетог века*, Досије студио у сарадњи с Центром за демократију ФПН, Београд 2018; *Странке и јавне политике – избори у Србији 2016. године*, уредили Гордана Пилиповић и Зоран Стојиљковић, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2017; *Социјална демократија у Европи и концепт 'доброг друштва'*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Фондација Фридрих Еберт, Београд, 2016; *Бирачи, партије и избори – како демократизовати партије у Црној Гори и Србији?*, приредили Зоран Стојиљковић и Душан Спасојевић, Факултет политичких наука и ЦеМИ, Београд и Подгорица, 2016; *Како интерну страначку демократију учинити могућом?*, приредили Зоран Стојиљковић, Душан Спасојевић и Јелена Лончар, Факултет политичких наука и ЦеМИ, Београд и Подгорица, 2015; *Изборне понуде и резултати – европски избори и избори у Србији 2014. године*, приредили Зоран Стојиљковић, Гордана Пилиповић и Душан Спасојевић, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2014; *Искушења парламентаризма*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Фридрих Еберт Стифтунг, Београд, 2013; *Левица у посткризном контексту*, приредио Зоран Стојиљковић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Фридрих Еберт Стифтунг, Београд, 2013; *(Не)демократско редизајнирање политичких партија у Србији*, приредили Зоран Стојиљковић, Гордана Пилиповић и Душан Спасојевић, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2013; *Демократске перформансе парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију,

Сарајевски отворени центар, Факултет политичких наука – Универзитет Црне Горе, Београд, Сарајево, Подгорица, 2012; *Comparative Analysis of Democratic Performances of the Parliaments of Serbia, Bosnia and Herzegovina and Montenegro*, уредио Славиша Орловић, ФПН Београд, ФПН Подгорица, Сарајевски отворени центар; Regional Research Promotion, Рецензенти зборника су: Prof. Drago Zajc, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, и Prof. Florian Bieber, University of Graz, 2012; *Побољшање демократских перформанси Народне скупштине Републике Србије – препоруке*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Београд, 2012; *Јавне политике у изборној понуди*, приредили Зоран Стојиљковић и Гордана Пилиповић, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2012; *Избори и формирање владе у Србији*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Београд, 2012; *Лавиринти транзиције*, приредио Зоран Стојиљковић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2012; *Политичке странке и законодавна активност Народне скупштине Републике Србије*, приредили Зоран Стојиљковић, Јелена Лончар, Душан Спасојевић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Програм Уједињених нација за развој (УНДП), Београд, 2012; *Зашто гласам, како гласам, ако уопште гласам?*, приредио Зоран Стојиљковић Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Фридрих Еберт Стифтунг, Београд, 2012; *Партије и избори у Србији, двадесет година*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Фридрих Еберт Стифтунг, Београд, 2011; *Подизање капацитета политичких институција Града Београда*, приредио Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Београд, 2010; *Квалитет политичких институција*, приредио Вукашин Павловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију,

Београд, 2010; *Савремена држава: структура и социјалне функције*, приредили Вукашин Павловић и Зоран Стојиљковић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2010; *Београд, демократска метропола*, приредили Вукашин Павловић и Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Београд, 2009; *Савремена држава*, приредили Вукашин Павловић и Зоран Стојиљковић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2008; *Дилеме и изазови парламентаризма*, приредили Вукашин Павловић и Славиша Орловић, Универзитет у Београду Факултет политичких наука, Центар за демократију, Конрад Аденауер Стифтунг, Београд, 2007. Rod Hague и Martin Harrop, *Упоредна владавина и политика, увод (Comparative Government and Politics. An Introduction)*, Palgrave Macmillan, 2013, девето издање; Ерик Лоу, *Медији и политички процес (The Media and Political Process)*, SAGE Publications Ltd; Александар Вент, *Друштвена теорија међународне политике (Social Theory of International Politics)*, Cambridge: Cambridge University Press; Пол Спикер, *Социјална политика: Теме и приступи (Social Policy: Themes and Approaches)*, Paul Spicker, Policy Press; Јирг Штајнер, *Основе делиберативне демократије (The Foundation of Deliberative Democracy)*, Cambridge University Press, 2012. Изабрана дела Вучине Васовића: *Савремене демократије, Први део; Савремене демократије, Други део; Корифеји демократије; Демократија и политика – Избори и изборни системи у савременом свету, Политички есеји*. У штампи су књиге о Вилхелму Рајху и Сигмунду Фројду, уредник је Слободан Марковић.

### 3. Центар за студије конституционализма

Центар за студије конституционализма основан је 2015. године и настао је као резултат сарадње наставника са Факултета политичких наука и Правног факултета Универзитета у Београду на пројекту „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије”. Центар је интердисциплинарни не само по својој мисији него и по саставу. Стручни савет и руководство Центра чине наставници са Факултета политичких наука и Правног факултета, а руководиоци Центра су: Ђорђе Павићевић, Факултет политичких наука, и Миодраг Јовановић, Правни факултет.

*Мисија Центра* састоји се од више повезаних циљева. Најпре, Центар има циљ да пружи институционалну подршку и ресурсе за интердисциплинарну сарадњу стручњака из различитих области који се баве проблемима конституционализма, демократије, владавине права, имајући у виду текуће промене у области и захтеве да се повежу знања из политикологије, права, социологије, економије, филозофије. Најновији трендови у изучавању конституционализма упућују на потребу да се успостави таква сарадња услед све веће међузависности ових области. Друго, Центар организује истраживачку делатност, конференције и гостовање сарадника из иностранства, имајући у виду испреплетеност политичких и правних видова проблема успостављања уставног поретка, консолидације демократије и јачања владавине права, посебно у земљама у којима конституционализам нема дугу и континуирану традицију. Коначно, један од циљева Центра јесте да кроз издавачку делатност, формирање библиотеке и размену наставника буде подршка наставном процесу на факултетима и за укључивање младих истраживача у рад.

*Истраживачки пројекат.* Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије био је основ за формирање Центра и представља оквирни пројекат за активности Центра. Пројекат се бави трансформацијом правног и поли-

тичког оквира у Србији у периоду сталних промена које се догађају последњих деценија. Подељен је у четири потпројекта: *Политичка култура и демократска консолидација*; *Правни, политички и економски аспекти транзиције*; *Партикуларни, национални и европски идентитет(и)*; *Уставно судство и владавина права*.

*Конференције и предавања.* На Факултету политичких наука Центар је 2016. и 2017. године организовао две велике међународне конференције: *Fundamental Rights* и *New Politics of Decisionism*, на којима је учествовао велики број сарадника из иностранства. Резултати ових конференција објављени су у међународним публикацијама. Током 2017. године организована је расправа Уставно судство у Србији – правне и политичке дилеме, на којој су, поред сарадника са ФПН и Правног факултета, учествовале и судије. Исте године организована је и расправа о књизи „Дисциплиновање демократије – класична и модерна спорења” аутора Ђорђа Павићевића и Марка Симендића, на којој су учествовали и професори са Факултета политичких знаности у Загребу. Центар је у овом периоду организовао гостовање и предавања великог броја угледних научника, међу којима су Брајан Лајтер (Brian Leiter), Кенет Хима (Kenneth Einar Himma), Семјуел Ишахаров (Samuel Issacharoff) и Јоси Харпаз (Yossi Harpaz). Наведени аутори одржали су више отворених предавања и расправа на Факултету политичких наука на којима је присуствовао и велики број студената.

*Издавачка делатност.* Центар је истраживачке резултате са пројекта објављивао у сарадњи са холандском издавачком кућом Eleven Publishing International, која је за ова издања покренула нову едицију *Democracy and the Rule of Law* (<http://www.elevenpub.com/law/reeksen/democracy-and-the-rule-of-law>), у којој је до сада објављено пет зборника радова са скупова организованог у оквиру интердисциплинарног научног пројекта чији је Центар део. Прво издање била је књига *European Democracy in Crisis*, а друго књига *Fundamental Rights*, обе као резултат скупова одржаних на Факултету политичких наука. Уредници ових издања су сарадници

Центра Миодраг Јовановић, Ђорђе Павићевић, Биљана Ђорђевић, Бојан Спајић, итд.

*Ресурси.* Центар је обезбедио уређену канцеларију и иницијалну библиотеку из средстава Пројекта. Библиотеку чине наслови из области којом се Центар бави и доступна је студентима и истраживачима који сарађују на активностима Центра.

#### 4. Центар за студије рода и политике

Центар за студије рода и политике основан је 20. априла 2006. године. Изабран је Савет, а за председницу Савета изабрана је проф. др Љубинка Трговчевић. За руководиоца Центра изабрана је др Даша Духачек. Област студија рода припада млађим интердисциплинарним подручјима истраживања која пред академске институције постављају питања дискриминације, али не само дискриминације жена и проблеме родне равноправности, већ према том истраживачком моделу постављају питања дискриминације уопште и нуде се модели сузбијања и укидања дискриминаторских пракси уопште. Значај ове области је што се интердисциплинарним приступом развија толеранција према разликама, шири област људских права и демократска култура. Од оснивања до данас Центар је у оквиру области студија рода подржао и развијао целовит образовни програм који је обухватао предавачке програме, научна истраживања, издаваштво, организацију локалних и међународних научних скупова, као и сарадњу са регионалним и међународним академским мрежама.

*Предавачки програми.* Центар је пре свега био усредсређен на концептуализацију и организацију предавачких програма на свим ступњевима високошколског образовања. На основним студијама то је курс *Студије рода*, који је сада обавезан курс за студенте смера Новинарство и комуникологија, а изборни је курс за студенте са смерова Политикологија и Социјална политика и социјални рад. Оно што је веома значајно и јединствено на Универзитету у Београду је да се у оквиру Мастер академских студија изводи *целовит програм* Студија рода. Развијена

су три обавезна курса: *Историја феминистичких политичких идеја, Методологија и епистемологија истраживања рода и Савремене теорије родних идентитета*, као и више изборних курсева: *Политике родне равноправности, Политичка филозофија и питања рода, Род, тело и сексуалност, Род, језик, политика* и, као новији курс, *Род и међународна безбедност*. У оквиру програма докторских студија, успешно се изводи изборни курс *Теорије и политике рода*. У предавачке програме биле су укључене колегинице и колеге са других академских институција (проф. Драгана Поповић, проф. емерита Свенка Савић, проф. Јелисавета Благојевић и др.), као и велики број гостујућих професора из региона.

*Истраживања и издаваштво.* На пројекту *Политике родне равноправности: образовање као показатељ родне равноправности у Србији* сарадници и сараднице Центра радиле су од 2008. до 2010. године. Пројекат је водила др Даша Духачек. Истраживање у оквиру пројекта *Анализа родне димензије у високошколском образовном материјалу (Analysis of the gender dimension in University educational material)* спроведено је 2009, а резултати су представљени на јавној презентацији и објављени у публикацији 2010. године. Пројекат је подржао Програм Уједињених нација за развој (UNDP). Пројекат је координирала др Даша Духачек. Пројекат *Родна равноправност и култура грађанског статуса: историјска и теоријска утемељења у Србији*, који подржава Министарство за образовање, науку и технолошки развој СР Србије, траје од 2011. до данас. Центар је организовао више трибина и дискусија, а на основу истраживачких резултата у току рада на овом пројекту, Центар је објавио више публикација, међу којима су најзначајније: *Култура, род, грађански статус* (2012), *Образовање, род, грађански статус* (2014), *Наслеђе, род, грађански статус* (2016) – уредиле Даша Духачек, Драгана Поповић и Катарина Лончаревић. У 2013. години изведено је и обимно истраживање о *Родно заснованом насиљу у школама у Србији*, уз учешће Министарства за образовање, науку и технолошки развој СР Србије, Института за психологију са Филозофског факултета у Београду и уз подршку УНИЦЕФ-а, а

результати овог истраживања били су представљени стручној јавности и објављени у истоименој публикацији. Осим наведених издања, Центар је суиздавач (са Центром за женске студије) часописа *Генеро, часописа за феминистичку теорију и студије културе*. Часопис излази једном годишње, а главна и одговорна уредница је доц. др Катарина Лончаревић.

*Сарадња и умрежавање.* Једна од редовних активности Центра, од 2002. године, јесте и организација међународне летње школе, *Феминистичка критичка анализа (Feminist Critical Analysis)* на Интер универзитетском центру (*Inter University Center – IUC*) у Дубровнику. Директорке школе су проф. Даша Духачек, проф. Етел Брукс (*Ethel Brooks*), Универзитет Ратгерс, САД (*Rutgers University, USA*), и проф. Јелисавета Благојевић, Факултет за медије и комуникацију (ФМК). Овај програм је посебно значајан за студенткиње и студенте Факултета политичких наука, јер имају прилике да размењују искуства са постдипломцима из Србије, региона и шире међународне академске заједнице. Центар за студије рода и политике је сарађивао и сарађује са сродним програмима и институцијама у региону (Центар за женске студије из Загреба, *Institutum Studiorum Humanitatis*, Љубљана, члан је Европске академске мреже за студије рода *Em Цендеп/At Gender* и др.). Центар финансира своје активности на основу подршке коју пројектима пружа пре свега Министарство за образовање, науку и технолошки развој СР Србије и др.

## 5. Центар за медије и медијска истраживања

Центар за медијска истраживања основан је на иницијативу професорке Сњежане Миливојевић, која од тада и руководи његовим радом. Као први овакав Центар у домаћој академској заједници бави се интердисциплинарним истраживањима јавне комуникације и технолошким, социјалним, културним и професионалним изазовима за медије у дигиталном окружењу.

Центар има три основна фокуса у раду: теоријска и емпиријска истраживања из области комунологије, медијских студија и студија новинарства, истраживања у области наставе и подизања квалитета студија на Факултету и стварање оквира за укључивање студената у истраживачки рад и подстицање нових идеја и приступа у изучавању новог медијског амбијента.

*Истраживачки пројекти.* Највећи истраживачки пројекат Центра *Професија на раскришћу – Новинарство на прагу информационог друштва* реализован је у два циклуса (2010–2012. год.) у оквиру швајцарског програма за развој друштвених истраживања RRPP. На крају сваке године објављена је по једна монографска публикација, одржане су две научно-стручне конференције, а на основу истраживачких налаза чланови тима објавили су поглавља у међународним и домаћим зборницима, један тематски број и више радова у водећим домаћим и страним часописима. Центар је учествовао и у компаративном истраживању према УНЕСЦО индикаторима медијског развоја, у сарадњи са Факултетом политичких знаности из Загреба и Македонским центром за медије из Скопља. Пројекат је био основа за покретање последипломског истраживачког курса “Comparative Media Systems in SEE” на Интер универзитетском центру у Дубровнику. Са још пет колегиња и колега са Универзитета у Љубљани, Универзитета у Загребу, Универзитета у Перуђи и Универзитета Карлос III у Мадриду, проф. др Сњежана Миливојевић је стална кодиректорка курса. Курс се одржава сваке године од 2011, на њему су предавачи најугледнији професори са европских универзитета, а намењен је истраживачком усавршавању докторских студената. Од почетка 2018. године Центар координира наше учешће у заједничком истраживачком пројекту *European Journalism Training Association*, под називом ‘*Journalistic Roles, Values and Qualifications in the 21st century*’. Ово је тренутно највећи европски пројекат који факултети и центри за студије новинарства из 30 земаља спроводе о стању и будућности новинарског образовања. Велики број примењених истраживања обављен је у сарадњи



са међународним организацијама, међу којима су „Деца у медијском огледалу” са УНИЦЕФ-ом, Представе о женама у јавној комуникацији са УНДП, као и са медијским удружењима (АНЕМ, НУНС) или медијским организацијама о квалитету политичког извештавања, мониторингу медија у изборним циклусима, медијском плурализму и медијској разноврсности и слично).

*Истраживања у настави.* Друга стална област интересовања односи се на подизање квалитета наставе, развијање нових курсева и студијских области. Први такав пројекат (Curriculum Development Project) „Унапређивање квалитета наставе новинарства” спроведен је 2004–2007. год., уз финансијску подршку IREX-а и State Department САД и у академској сарадњи са Грејди Колецом, Универзитета у Џорџији, САД. Подршка у изградњи нових студијских програма и курсева укључивала је серију радионица одржаних на Универзитету у Џорџији и на ФПН, уз учешће истакнутих колега из САД – проф. Ли Бекера, проф. Тудора Влада, проф. Ен Холидилд и других. У оквиру пројекта, десет наставника и сарадника имало је прилику да проведе једномесечни студијски боравак у САД, а сарадња са Грејди Колецом настављена је и касније. Са низа примењених пројеката развијен је наставни материјал, као што је силабус за курс „Род, жене и медији”, који је у сарадњи са УНДП и Управом за родну равноправност јавно доступан свима који желе да покрену ову врсту наставе. У оквиру двогодишњег заједничког пројекта са УНИЦЕФ-ом и Даблинским институтом за технологију, преведен је, за домаћу употребу прилагођен и обогаћен домаћим изворима и подацима, комплетан наставни материјал за курс „Права детета и новинарска пракса”, који је на основу њега и акредитован на мастер студијама новинарства 2011. године. У оквиру Центра постоји и Архив политичке комуникације, дигитализована база информативних програма различитих ТВ кућа из периода 1990–2000. год. Архив садржи око 2000 ДВД ретке и дигитално недоступне грађе о политичкој комуникацији из последње деценије 20. века, која углавном потиче из приватне ко-

лекције. Материјал је у потпуности дигитализован и каталогизован у периоду 2006–2010. године.

*Укључивање студената.* Центар настоји да развије институционали оквир који студентима виших нивоа студија омогућава укључивање у истраживачки рад. Генерација мастер студената 2015–16. године је после истраживачког тренинга чинила домаћи истраживачки тим за међународни пројекат “Who makes the news”. У тиму је било 22 истраживача, а радом је координирало пет докторских студенткиња, које су, уз финансијску подршку Мисије ОЕБС у Србији, касније направили базу података из ранијих циклуса истог пројекта (2005. и 2010) и учинили их лаким за претраживање и јавно доступним ресурсом. Током 2016. године у Центру је покренут Комуниколошки колоквијум, као облик неформалног повезивања докторских студената разних генерација на смеру Култура и медији. Циљ колоквијума је да послужи као платформа за упознавање са новим истраживачким праксама, представљање властитих истраживачких пројеката и размену информација о методолошким иновацијама и новим међународним пројектима, али и као база података о важним књигама, идејама и догађајима у области медија и комуникација. До сада је одржано пет сусрета са различитим темама и говорницима. У сарадњи са швајцарским програмом PERFORM, у фебруару 2018. године организована је и једнедељна методолошка радионица о примени компаративних квалитативних метода у медијским истраживањима, коју је водио др Штефан Лепа са Техничког универзитета у Берлину. У мају 2018. год. одржана је једнодневна радионица “Cultural Studies and the Balkans in a Changing Europe”, организована поводом посете Дејвида Морлија, доајена британских културних студија и једног од најутицајнијих савремених теоретичара медија и комуникација са Голдсмитс колеџа у Лондону. Поред наставника и студената ФПН, у разговору о релевантности културних студија у светлу нових европских кретања и посебно у контексту Југоисточне Европе учествовале су колеге са Факултета политичких знаности из Загреба и Универзитета у Сасексу.

*Медијска продукција.* Центар за медије Факултета политичких наука основан је 2003. године и од оснивања његов рад био је усмерен у два правца: медији и медијска продукција и медијска истраживања. Од почетка рада до данас део Центра који се бави практичним радом студената новинарства, што значи студентским медијима и новинарском продукцијом, имао је веома богату и разноврсну активност. У оквиру Центра постоје студентски лист *Политиколог*, радио продукција и ТВ продукција.

*Политиколог.* Још пре оснивања Центра, на Факултету политичких наука, постојао је студентски лист *Политиколог*, који је оснивањем Центра постао његов саставни део. Лист је излазио променљивом динамиком, некада је штампан један број у семестру, а некада четири броја, што је зависило од много фактора: финансијских могућности, техничких могућности, активности студената. У сваком случају, лист је већ годинама могућност да студенти новинарства, али и остали студенти који желе да се опробају у овој вештини објаве своје прве текстове, да пишу о догађајима на факултету, али и широј академској и друштвеној заједници. Уређивачка концепција листа у потпуности је у рукама студената, а редакција и уредништво обнављају се сваке године.

*Радио продукција и Радио БУ.* Крајем 2003. године, захваљујући донацији Амбасаде САД у Београду, факултет је добио средства за опремање два радијска студија: један за припрему новинарских радова, а један за емитовање програма. Овај други студио био је опремљен и предајником који је омогућавао да се сигналом покрије део територије Београда. Тада је основан Студентски радио БУ (Београдски универзитет), који је три године емитовао програм, без престанка, 24 часа. Студенти су уређивали и производили садржаје како о проблематици универзитета, тако и о ширим друштвеним темама. Нажалост, законски услови нису допустили да емитовање радио програма траје дуже од три године. После тога радио продукција Центра наставила је да најпре свакодневно, а касније једном недељно припрема и емитује студентску емисију Слушаоница 6, која је била на програму Радија Студија Б. Ова

сарадња са београдском радио станицом трајала је до 2015. године, после чега Студио Б више није желео да настави емитовање наше радио емисије, јер се у овом радију променила уређивачка концепција.

У оквиру радио продукције Центра студенти новинарства припремају практичне радове у облику неколико жанрова, за предмете: Радио новинарство, Истраживачко новинарство – радио и Документарне форме у електронским медијима – радио (мастер студије новинарства).

Радијски новинарски радови студената Факултета политичких наука освојили су велики број престижних награда, како у студентској конкуренцији тако и у професионалној конкуренцији. Те награде су: шест награда Зоран Мамула; три награде за репортажу на фестивалу Интерфер; Прва награда на Међународном фестивалу радија у Тузли; Специјална похвала на Међународном фестивалу радија у Тузли; Награда УНИЦЕФ за репортажу о деци са посебним потребама; Награда Неда Деполо, Радио Београда.

*ТВ продукција.* Такође, захваљујући углавном донацијама, Центар је опремио ТВ продукцију која обухвата припрему и монтажу телевизијских новинарских радова студената новинарства. И ова продукција постоји од 2003. године, а њен важан производ је већ годинама ТВ емисија „Јавна одбрана”, која се, једном недељно, емитује на телевизији Студио Б. Студентски радови сведоче о збивањима на Факултету политичких наука, али и на универзитету и у широј друштвеној заједници. Телевизијска продукција омогућава студентима новинарства да стичу практична знања и вештине и праве новинарске телевизијске радове за предмете ТВ новинарство, Истраживачко новинарство – телевизија и Документарне форме у електронским медијима – телевизија (мастер студије новинарства). Ова продукција омогућава студентима да стекну и основна знања снимања ТВ камером.

*ПР служба.* Од оснивања Центра за медије, ПР служба Факултета политичких наука годинама је функционисала у његовом саставу. Ова служба је задужена за комуникацију са медијима и јавношћу, за

промоцију догађаја на факултету и самог факултета. Последњих неколико година ПР служба делује самостално ван Центра за медије.

*Акције и пројекти.* Центар за медије, његов медијско-продукцијски део, годинама је организовао додатне тренинге за студенте новинарства. Поред тога, Центар је организовао јавне часове на којима су презентирани најбољи и награђени студентски радови из области штампе, радија и телевизије. Годинама је Центар организовао конкурс за награду Чедомир Мирковић, коју су добијали студенти за најбоље радове из штампе, радија и телевизије.

Иако у овом делу Центра за медије ФПН то није била основна делатност, он је организовао и научне и научно-стручне конференције, од којих су неке биле међународно-регионалне, а неке националне. Од оснивања Центра таквих конференција је било пет: Регионална научна конференција: *Веродостојност медија – донети медијске транзиције* (2011); Национална научна конференција: *Радио-дифузија у Србији, садашњост и будућност* (2012); Национална научна конференција: *Индикатори професионалног/непрофесионалног понашања новинара и медија (претходно организовано емпиријско истраживање)* (2015); Регионална научна конференција: *Веродостојност медија – Однос финансирања и садржаја* (2017); Национална научно-стручна конференција: *Локални медији после власничке трансформације и јавни интерес* (2017). Са свих пет конференција штампани су научни зборници у којима су сабрани радови презентирани на конференцијама, чиме је обogaђена издавачка делатност Факултета.

Центар је у сарадњи са Новосадском новинарском школом 2016. године организовао истраживање програмских садржаја јавних сервиса Радио телевизије Србије и Радио телевизије Војводине. Истраживање је обухватило око 2.000 сати програма емитованог шест месеци, а резултати су објављени у електронском ЦД издању под називом: *Остваривање јавног интереса у јавним сервисима у Србији.*

*Остале активности.* Центар за медије и продукцију ФПН интензивно сарађује са универзитетима у Србији и региону, на којима се студира новинарство.

Многи пројекти реализовани су у сарадњи са Министарством за културу и информисање Републике Србије, а неки у сарадњи са Фондацијом Конрад Аденауер, Фондом за отворено друштво, Амбасадом САД и Мисијом ОЕБС у Србији. Центар сарађује са новинарским и медијским удружењима.

## **6. Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду**

Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду основан је 2009. године на иницијативу Одељења за социјалну политику и социјални рад и ангажовањем доцента др Петра Настасића, који је био и први руководилац Центра. Актуелни руководилац Центра је проф. др Тамара Џамоња Игњатовић.

Основни циљ Центра био је да пружи допринос унапређењу области социјалне политике и социјалног рада кроз проширење научног фонда знања, примену нових сазнања у пракси и унапређење студијских програма на свим нивоима студија. У том циљу, центар је кроз сарадњу са релевантним институцијама и другим центрима на Факултету политичких наука своје активности усмерио на: *истраживачке и апликативне пројекте*, који се баве теоријским и практичним проблемима, испитују различите феномене од значаја за ову област или евалуирају постојећу праксу, базирајући се на интердисциплинарном приступу психолошких, социолошких, правних и других наука; *едукативну делатност*, кроз унапређење програма за студенте свих нивоа студија и развој програма за професионално усавршавање стручњака у области социјалне заштите; *организовање стручних скупова*, као што су трибине и конференције, укључујући и редовну годишњу конференцију социјалних радника, где се презентују резултати истраживања и иновативна сазнања из теорије и праксе; *издавачку делатност*, која обухвата објављивање резултата истраживања, стручних публикација и превода стране литературе, релевантне за унапређење наставних програма и практичан рад.

*Активности Центра.* Од оснивања Центра до данас реализовани су бројни истраживачки и апликативни пројекти у којима су учествовали чланови Одељења, као и студенти последипломских студија.

Пројекат *Претпоставке и потребе за усклађивањем система социјалне сигурности Србије са европским социјалним моделом*, који је водила доц. др Наталија Перишић, реализован је током 2011–2012. у сарадњи са ГВГ-ом из Келна, за потребе Европске комисије – Дирекције за запошљавање, социјална питања и укључивање. Пројекат се односио на анализу политике и реформе у сфери пензија, здравства и дуготрајне заштите у Србији у компарацији са државама чланицама Европске уније. Извештаји су публиковани на <http://pensionreform.ru/13657>

У периоду 2011–2012. реализован је пројект *Support of reform of Juvenile Justice – implementation of diversion measures*; 2013–2014. *Improving the Delivery of Justice in Serbia – pilot study of standards and procedures of diversion measures’ implementation*, и током 2013. *Programme of intervention in crisis situations (PICS) – Project for children in conflict with law*, у сарадњи са International Management Group (IMG), Министарством правде и Републичким заводом за социјалну заштиту, подржани од владе Норвешке. Пројекти-ма је руководила проф. Т. Џамоња Игњатовић. Сви резултати су публиковани у релевантним научним часописима.

У сарадњи са УНИЦЕФ-ом и Европском унијом реализована су два пројекта у периоду 2012–2014, којима је руководила проф. Н. Жегарац. Пројекат *Исходи услуга у заједници за децу са сметњама у развоју и њихове породице* имао је за резултат штампану монографију „Када недеља долази средом – услуге у заједници за децу са сметњама у развоју и њихове породице” аутора Н. Жегарац, Т. Џамоње Игњатовић и М. Милановића, и рад истих аутора објављен у *Research in Developmental Disabilities*, Vol. 68C (2017), под називом “How services for children with disabilities in Serbia affect the quality of life of their families”. Резултати другог пројекта *Унапређена социјална заштита за вулнерабилне групе деце и њихове породице* публиковани су у монографији *У лавиринту социјалне*

*заштите: поуке истраживања о деци на породичном и резиденцијалном смештају*, коју је уредила проф. Жегарац.

У периоду 2015–2017. реализован је пројекат *Праћење исхода услуга у заједници за вулнерабилне породице са децом и малолетне преступнике* у циљу евалуације исхода различитих услуга намењених овим корисницима. Пројекат је обухватао следећа истраживања: а) *Примена васпитних налога за младе у сукобу са законом*; координаторка овог дела програма била је проф. Т. Џамоња Игњатовић, а резултати истраживања су презентовани на стручним скуповима и публиковани у релевантним часописима; б) *Услуге у заједници намењене породицама са децом са инвалидитетом, која су у ризику од институционалног смештаја*; резултати истраживања су публиковани <http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2017/12/Evaluacija-usluga-za-porodicev518.12.17>; в) *Сазнања о примени методе вођења случаја* у циљу прикупљања информација о исходима напора за унапређење квалитета заштите деце у центрима за социјални рад; г) *Хранитељство као подељено родитељство намењено породицама са децом са инвалидитетом, а која су у ризику од институционалног смештаја*; завршни извештај је доступан на <http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2017/12/Evaluacija-usluga-za-porodicev518.12.17.pdf>; д) *Прикупљање базе знања за унапређење социјалног рада са ромским породицама са децом у ризику од раздвајања*.

Пројекат *Добробит адолесцената на породичном смештају*, у сарадњи са УНИЦЕФ-ом, започет је марта 2018. и планиран да траје 24 месеца. Координатор је проф. др Н. Жегарац.

Трогодишњи Темпус пројекат *Strengthening Higher Education for Social Policy making and Social Services delivery (SHESPSS)*, којим је руководила проф. Н. Жегарац завршен је средином 2017. године, у оквиру кога су уведени нови курсеви на последипломским студијама, пилотирани и евалуирани програми иновације знања за менторски и супервизијски рад. Од стране УБ–ФПН тима публиковане су две тематске монографије: *Стандарди за образовање социјалних радника у Србији – Развој компетенција*

за квалитетну професионалну праксу стандарди-ма и компетенцијама, и *Образовање у области социјалног рада и социјалне политике за XXI век*, које је уредила проф. Н. Жегарац. У оквиру пројекта су објављени радови у часописима, а преведено је неколико стручних монографија из области социјалног рада и социјалне политике.

Трогодишњи Erasmus пројекат, под називом *Improving the protection and wellbeing of children in Europe: enhancing the curriculum* (2015–2018), има за циљ развој заједничких модула за унапређење дечје заштите, а део пројекта у Србији координира проф. Жегарац.

У сарадњи са Центром за студије рода и политике, уз подршку Perform Helvetas, реализован је пројекат *Support of the creation of the pilot University Course on Gender Based Violence*. У оквиру пројекта креиран је и изведен курс о партнерском насиљу и серија јавних предавања на Коларчевом народном универзитету. Пројектом је руководила проф. Гордана Даша Духачек, у сарадњи са проф. Тамаром Цамоњом Игњатовић.

## 7. Центар за студије културе

Поред активне улоге у настави, културологија као област развија се и у оквиру Центра за студије културе. Званични научноистраживачки центар Факултета политичких наука, основан 2014. године као део научно-наставне организационе јединице Факултета. На челу са руководитељком проф. др Јеленом Ђорђевић и Стручним саветом, Центар учествује у осмишљавању и реализацији низа наставних, научних, издавачких и популарних активности везаних за истраживање и експериментални развој у мултидисциплинарним, друштвеним и хуманистичким наукама.

Научноистраживачка делатност Центра обухвата истраживања – основна, примењена и развојна – реализацију пројеката, студија, анализа, елабората, организовање научних и стручних скупова. Прва, оснивачка конференција Центра *Студије културе:*

*гласови са маргине*, одржана је на Факултету политичких наука маја 2014. године, и негује издавачку делатност у оквиру едиције *Посткултура*. У оквирима активности међународне сарадње и академског повезивања, Центар је партнер на пројекту Европске комисије Jean Monnet Network *Applied European Contemporary History*. У оквиру тог пројекта у јуну 2019. Центар је домаћин и организатор летње школе на тему примењене историје, на којој учествују страни и домаћи предавачи, као из студенти из пет европских земаља.

## 8. Центар за научна и примењена истраживања

Центар је основан 2013. године са циљем да се унапреди научно-истраживачка делатност Факултета политичких наука. Емпиријска истраживања су у последње две деценије доживела експанзију на просторима земаља западног културног круга. У нашој земљи, као и у земљама региона, још увек је тенденција да се факултети доминантно баве само академским радом, без развијене стратегије за систематска истраживања која треба да унапреде свеукупну научну делатност.

*Мисија.* Центар се бави апликативним истраживањима, али на релевантан и компетентан начин, који укључује неопходно познавање теоријских оквира, чиме крајњи истраживачки производи имају квалитете којима се не могу похвалити истраживачке агенције и друге организације које се баве овом врстом посла. Основни циљ је организовање и реализовање научних и апликативних истраживања у циљу поспешивања научних и укупних друштвених пракси. Осим овог кључног циља, важно је истаћи и циљеве који су секундарни, али не и мање важни. Један од њих јесте перманентно и екстензивно укључивање студената у научно-истраживачки рад. На овај начин се укупна едукативна компонента Факултета допуњује додатним садржајима, који омогућују студентима усвајање важних примењених знања из њихових референтних области. Илустрације ради, у

досадашњем раду Центра преко 200 студената је на различите начине било укључено у у рад на истраживачким пројектима. Разуме се, и немали број наставног кадра био је ангажован на тим пројектима.

Пројекти. Центар је реализовао неколико истраживачких пројеката. Уз подршку Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA), реализован је пројекат *Социјална инклузија Рома и Ромкиња у Србији са посебним освртом на програм самозапошљавања организације Help* (2016), чији су резултати публиковани двојезично и презентирани јавности. Центар је самостално организовао пројекат *Медија мониторинг политичке комуникације интернет портала у Србији* (2016). Трећи реализован пројекат је *Economic and Social Assessment of Informal Waste Collectors in Serbia* (2017), уз подршку Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA). *Истраживање популизма у Србији* (2107), пројекат је који је реализован уз подршку Института друштвених наука – Београд, а резултати су публиковани у посебној монографији.

Поред ова четири опсежна истраживања, важно је истаћи да у текућој (2018) години Центар реализује и *Европско истраживање вредности у Србији* (ЕВС). Овај пројекат проистиче из чињенице да је Факултет политичких наука седиште ЕВС-а за Србију. Истраживање има посебан значај будући да је ЕВС једно од два највећа компаративна истраживачка пројекта који се реализује у свим земљама Европе по истој методологији. С обзиром на то да је реч о анкетном истраживању, у прикупљање података ће бити укључено преко 100 студената, а резултате истраживања моћи ће да користе сви научни радници у Србији који се баве најширим спектром друштвено-политичких проблема. У данима када се пише овај Извештај врше се припреме за теренско прикупљање података, и обезбеђена је финансијска подршка. Истраживање европских вредности у Србији биће од посебног значаја зато што, осим што укључује велики број студената, подаци које ћемо прикупити биће коришћени у великом броју научних компаративних студија широм Европе и света, што Факултету, који је носилац, представља важну научну референцу и

дефинише га као једну од кључних истраживачких институција у региону.

Највећи проблем у раду је недостатак организоване логистичке подршке, али је сваки напор у овом правцу више него оправдан. Друштвене науке у нашој земљи и региону, генерално, нису довољно емпиријски оријентисане и ово представља проблем за укупна научна достигнућа која остварујемо. Настојаћемо зато да политичке науке снажније оријентишемо према емпиријским истраживањима. У складу са тим, Центар ће интензивирати рад на прикупљању података који су агрегатног карактера, као и на различиту врсту архивирања и обраде секундарних података у циљу јачања свеукупног истраживачког и научног капацитета Факултета политичких наука.

## 9. Центар за студије Сједињених Америчких Држава

Центар је основан 27. септембра 2004. године као резултат заједничких напора и улагања Универзитета у Београду – Факултета политичких наука и Одељења за односе са јавношћу амбасаде Сједињених Америчких Држава у Републици Србији. Идејни творац Центра за студије САД је проф. др Драган Р. Симић. Центар представља интелектуално језгро, као и јединствену истраживачко-образовну установу те врсте у региону Југоисточне Европе која нуди последипломске студијске програме свима онима који желе да изучавају историју, спољну и безбедносну политику, политички систем и установе, либералну традицију, економију, право, уметност, културу, религију и различите облике друштвеног организовања у Сједињеним Државама. Следећи деценије добрих односа и пријатељства Србије са водећом земљом света, Сједињеним Америчким Државама, свих ових година смо настојали да поменута знања приближимо свима који су заинтересовани. Центром од оснивања руководи проф. др Драган Р. Симић и секретар мр Драган Живојиновић.

Научни скупови. Центар је организовао научне скупове, конгресе, летње академије, трибине, угостивши близу пет стотина научника, угледних личности, водећих политичара из Србије, Сједињених Америчких Држава и земаља региона. Од Марка Гросмана, тадашњег подсекретара Сједињених Америчких Држава за политичке послове, 7. јула 2004. године, преко Џејмса Стајнберга, заменика државног секретара у првој администрацији председника Барака Обаме, 8. априла 2010. године, па све до политиколога светског гласа, Френсиса Фукујаме, од 25. до 29. јуна 2018. године. Центар је, такође, организовао и бројне и веома посећене курсеве за студенте, као што су „Америчке вредности и популарна култура”; „Америчка историја кроз филм”, “U. S. Foreign Policy under Reconstruction”; “American Political Process: Parties, Ideology, and Policy”; “America by Air: US Culture and Civil Aviation” и многе друге.

*Мастер програм.* Ипак, најважнија делатност Центра је пружање подршке одржавању наставе на мастер студијама САД. Од прве генерације једногодишњих специјалистичких студија, уписане у фебруару 2005. године, преко двогодишњих специјалистичких академских уписиваних по новом закону о високом образовању, од 2007. године па до мастер студија САД данас, Центар је до сада (у оквиру Факултета политичких наука Универзитета у Београду, наравно) одшколовао тринаест генерација американиста. Имајући у виду значај и улогу Сједињених Америчких Држава у свету у којем живимо, потреба за разумевањем и проучавањем Сједињених Америчких Држава остаје важна потреба свих земаља света, па и Републике Србије.

*Издавачка делатност.* Центар је (директно или индиректно) био активан и у издавачкој делатности: Џозеф Нај, *Како разумевати међународне сукобе* (2006); Џон Миршајмер, *Трагедија политике великих сила* (2009); Роберт Шулцингер, *Америчка дипломатија од 1900. године* (2011); *Интеграција Западног Балкана у мрежу глобалне безбедности* (2011); *Мека моћ држава* (2013); *Политика Сједињених Америчких Држава према региону Западног Балкана и Републици Србији* (2015); *Сједињене Америчке Државе и изазиви*

*ваци* (2015); *Неутралност у међународним односима: шта можемо да научимо из искуства Швајцарске?* (2016); *Појмовник америчких председничких избора 2016.* (The Handbook of the U. S. Presidential Elections (2016); и Џон Миршајмер, *Трагедија политике великих сила – измењено и допуњено издање* (2017).

Укључивање студената. У оквиру Центра за студије Сједињених Америчких Држава сваке године имамо групу студената из Сједињених Америчких Држава, са Универзитета Клемсон у Јужној Каролини (са чијим Департманом за политичке науке Центар има потписан споразум о сарадњи), који овде проведу три и по месеца, од јануара до почетка маја као део њиховог програма студирања у иностранству (Clemson University Study Abroad Program – Spring Semester in Belgrade). Током боравка на нашем Факултету они имају прилику да слушају и полагају пет предмета који су им касније по повратку у САД признати као да су их тамо полагали. Поред предмета који су део факултетског курикулума на Клемсону (Спољна политика САД, Балкан: политика и сукоби, Европске интеграције и Међународна економија), а које изводе професори Драган Р. Симић, Тања Мишчевић, Маја Ковачевић и Иван Вујачић, у оквиру предмета „Српска култура и историја”, поред курса српског језика који предаје професорка Гордана Залад, студенти имају прилику да од различитих угледних предавача чују нешто више о историји, географији, култури, храни, музици, архитектури, филму, уметности наше земље.

## 10. Центар за студије Азије и Далеког истока

Центар је основан 2005. године, на иницијативу руководиоца, професорке др Драгане Митровић, како бисмо одговорили на потребе за дубљим увидом у промене на азијском континенту, који је, после четири деценије изванредног привредног раста, незапамћене масовне и брзе урбанизације и индустријализације, постао средиште светских економских и политичких дешавања, као и геополитичког

надметања. Мултидисциплинарно проучавање економских, политичких, социјалних, демографских, културолошких дешавања и токова у овом региону, као и њихова повезаност са глобалним процесима садржај је научно-истраживачке активности Центра.

*Мастер студије.* У првим годинама свога рада активности Центра биле су усмерене и на организовање и покретање последипломских студија под називом *Регионалне студије Азије*, првих и јединих у Србији и региону, које су се у формату специјалистичких академских и мастер студија одржавале од 2008. до 2015. године, док су сада у фази реорганизације. Предавачи су били професори Универзитета у Београду из поменутих области, страни и домаћи стручњаци, аналитичари и дипломате, као и професори и истраживачи из азијских земаља.

*Партнери и пројекти.* Центар оснива и библиотеку, која је тек у зачетку, али је већ добила и вредну донацију у виду приватне библиотеке нашег најчувенијег дописника из Кине. Центар током протеклих тринаест година ствара и мрежу партнерских институција из Азије (НР Кине, Јапана, Индије, Индонезије, али и из Русије, Мађарске, Пољске, Румуније, Словачке, Велике Британије, Немачке, ЕУ, и других делова света, те настоји да се етаблира као препознатљива адреса за питања Азије у научној и широј јавности Србије, региона, Азије и Европе, у чему је и успео, имајући у виду преко осамдесет медијских наступа руководиоца Центра и других чланова медија из ових земаља, као и неким од водећих светских медијских кућа (*Wall Street Journal, Xinhua, Guangming Daily, CNN, CCTV*) и око тридесет међународних конференција на којима је директорка Центра учествовала по позиву и на којима се чуло за Центар и Факултет. Центар је постао и мост између истраживачких и образовних институција из наше и земаља Азије, ЕУ, САД и земаља региона, и привреде. Рад Центра у 2011. години био је обележен успешном припремом и организацијом семинара на Келебији и конференције у Суботици, заједно за градом Суботицом, као најважнијег и завршног догађаја у оквиру међународног пројекта *The Meaning of Borders in the Age of Globalization: Europe and Asia*, за који је наш

Центар добио престижни грант Јапанске фондације *Intellectual Exchange Conference 2011–2012*. У прилог Центра као моста сарадње говори и петогодишњи пројекат сарадње између Центра и Факултета политичких наука и економије Дошиша универзитета из Кјота (2013–2018), неколико међународних конференција, десет студентских семинара, конференција „Како пословати са Јапаном” на Факултету, предавање руководиоца Центра, проф. Митровић у Привредној комори Београда „Како пословати са Кином” и друге активности Центра. Међународна научна конференција *'16+1' as part of Belt and Road Initiative in the context of realization of Chinese Dream – achievements, challenges and prospects*, одржана априла 2017. године, издваја се по изузетном квалитету учесника и садржаја међу академским активностима. Током 2017. године били смо домаћини и колегама из *Compilation and Translation Bureau Under the CCP Central Committee (CCTB)* из Пекинга, када смо организовали и округли сто под називом „Иницијатива појас и пут” и „Оквир сарадње 16+1”, као типичан вид овакве активности Центра. Центар има за циљ и представљање радова чланова Центра јавности, као и представљање дела која на квалитетан начин представљају Азију академској и широј јавности. У том смислу, Центар је организовао промоције књига, часописа, изложбе фотографија, дане представљања појединих земаља, трибине, радионице, предавања страних стручњака и дипломата (Јапана, Кине, Индије, Индонезије, Пакистана, Руске Федерације, Малезије), семинаре и радионице, о чему сведочи документација сачувана на Интернет сајту Факултета.

*Укључивање студената.* Центар настоји да буде отворен према студентима ФПН и Универзитета у Београду и да их укључује у свој рад и отвара им врата за контакте са државама Азије и њиховим образовним институцијама. У том смислу, Центар редовно обавештава студенте о државним стипендијама азијских држава, попут Републике Кореје, НР Кине, Јапана, НР Кине, Индонезије, позива их да се јављају на различите конкурсе за стипендије и такмичења, подржава их и препоручује и организује представљање ових програма заједно са амбасадама



ових држава. Заједно са студентским организацијама организује скупове, попут трибине са Српских политичких форума: *Улога НР Кине на светској политичкој сцени и перспективе српско-кинеских односа* из новембра 2011. године, на којој су говорили амбасадор НР Кине, руководилац Центра, као и помоћник министра спољних послова РС за билатералне односе. Центар је често домаћин истраживачима Азије или онима који долазе из неке од земаља Азије на консултације или зарад истраживања. Тако је Центар угостио и др Ђианђун Ли (Jianjun Li), са *Peking Normal University*, која је била гост истраживач у школској 2016/2017. години. У периоду од априла до краја јуна 2017. др Ли је, поред свог рада, на ФПН држала бесплатан курс кинеског језика нашим студентима и сарадницима.

### 11. Центар за интердисциплинарне студије Балкана (ЦИСБалк)

Центар је основан 2013. године, на основу заједничке иницијативе два факултетска одељења – Политиколошког и Међународног – односно два њихова професора и искусна истраживача Балкана – Јована Теокаревића и Предрага Симића. Покретањем Центра годину дана после почетка успешног рада међународног Интердисциплинарног заједничког мастер програма студија Југоисточне Европе (реализује се са Универзитетом у Грацу), остварена је дугогодишња факултетска идеја да се истраживања Балкана даље унапреде у оквиру једног истраживачког центра који би сарађивао са сличнима у иностранству и подстицао проучавања Балкана из перспективе више научних дисциплина и универзитетских курсева, нарочито међу студентима и млађим факултетским сарадницима.

*Истраживачки пројекти и научне конференције Центра.* Међународна научна конференција *Регионалне последице приступања Хрватске Европској унији* одржана је на Факултету политичких наука у мају 2013, у сарадњи са Центром за примењене европске студије и уз финансијску помоћ Фонда за

отворено друштво, Србија. *Летња школа* за студенте Универзитета у Београду и Грацу, у оквиру Интердисциплинарног заједничког мастер програма студија Југоисточне Европе, одржана је у Охриду у септембру 2013. године, уз финансијску помоћ Фонда за отворено друштво, Србија. Међународни истраживачки пројекат *Перспективе мултиетничког друштва на Косову* Центар је остварио у сарадњи са Иницијативом младих за људска права. *Зборник радова* са истим насловом (уредници: Јован Теокаревић, Беким Балићи, Стефан Сурлић) објављен је 2015. године на српском, албанском и енглеском језику, са прилозима млађих истраживача са београдског Факултета политичких наука и приштинског Филозофског факултета. Међународни истраживачки пројекат *Populism in Macedonia and Serbia: Business as Usual or a Threat to Liberal Democracy?* (*Популизам у Македонији и Србији: редовно стање или претња либералној демократији?*) реализован је у 2015. години, у сарадњи са невладином организацијом *Macedonian Center for European Training* из Скопља и уз финансијску помоћ *Balkan Trust for Democracy*. У оквиру пројекта у Скопљу у новембру те године организована је *међународна научна конференција* са истим називом. Међународни истраживачки пројекат *CTRL + Enter Europe: Jean Monnet Migrant Crisis Network*: Центар је на конкурс „Жан Моне”, заједно са осам партнера из седам европских земаља, добио овај пројекат и постао део међународне истраживачке мреже коју води *South East European Research Centre* из Солуна а финансира Европска унија од 2016. до 2019. године. Као део активности у овом пројекту, у априлу 2018. Центар је на Факултету политичких наука организовао међународну научну конференцију на тему *Refugee Crisis Two Years Later: From Retrospective to Prospective Insights* (*Избегличка криза две године касније: ретроспектива и перспектива*). Међународни истраживачки пројекат *Унутрашњи дијалог о решавању питања Косова: безбедносни аспект*: у оквиру пројекта ће до краја 2018. године, у сарадњи са Центром за примењене европске студије и финансијску помоћ Фонда за отворено друштво, поред објављивања *зборника радова* великог броја

стручњака из свих балканских земаља, на енглеском језику, бити организована и *три округла стола* на Факултету политичких наука.

*Остали резултати рада.* Научни часопис *Синтезис*, од 2013. године наш Центар издаје овај часопис заједно са Центром за хуманистичке науке. *Предавања о Балкану иностраних и домаћих стручњака*, почев од 2013. године организовано је неколико десетина ових предавања за студенте и особље Факултета. *Балкански семинари*, серија предавања на актуелне балканске теме, организује се једном годишње на Факултету политичких наука за студенте и наставно особље, али и за ширу академску заједницу. У 2015. о политичкој и економској ситуацији у Грчкој и Турској говорили су професори Димитрис Сотиропулос (са Атинског универзитета) и Биргил Демирташ (са Универзитета из Анкаре); у 2016. Тобиас Шпери (са Универзитета у Бечу) предавао је о протестима на Балкану; у 2017. предавања о Турској одржао је Керем Октем са Универзитета у Грацу; у 2018. већи број иностраних и домаћих стручњака говорио је о избегличкој кризи на „Балканској рути”. Центар је протеклих година организовао, између осталог, и промоцију нових публикација о Балкану, као и пројекције и разговоре о филму и југословенској историји. *Национални конвент о Европској унији*: Центар учествује у раду радних група Конвента.

*Ангажовање студената у раду Центра.* Осим што међу студентима промовише интердисциплинарна истраживања о Балкану и представља вредан допунски извор знања за њих, Центар омогућава *стажирање* за студенте међународног Интердисциплинарног заједничког мастер програма студија Југоисточне Европе, а преко овог мастер програма уско је повезан не само са Универзитетом у Грацу као главним партнером, већ и са 14 других универзитета широм Балкана и Европе, на којима студенти нашег програма проводе део својих двогодишњих студија.

## 12. Центар за немачке студије

Оснивање Центра за немачке студије јула 2016, на иницијативу професорке Љиљане Глишовић, резултат је дугогодишњих напора за успостављањем тешње академске сарадње с немачким универзитетима и истраживачким институтима у циљу избалансираног изучавања европских континенталних извора у односу на англосаксонске, ширег разумевања немачког теоријског наслеђа, те јачег институционалног присуства Немачке, чиме се свакако унапређују и српско-немачки културни односи који кроз историју осцилирају од драгоцених и разноврсних прожимања двеју култура до неспоразума, сукоба и ратова. Академски допринос њиховом унапређењу, ма како био скроман, од општег је добра за обе културе.

Имајући у виду чињеницу да се многи професори Факултета политичких наука баве Немачком и дају вредне доприносе проучавању њене културно-политичке историје, обједињавање истраживачких напора у оквиру Центра допринело би даљем унапређењу знања, иновирању приступа и метода истраживања, што би била и нека врста допуне многих наставних предмета који су везани за Немачку, а који се на Факултету политичких наука изучавају у оквиру свих департмана. Међународни интердисциплинарни мастер програм *Културнополитичка историја Немачке*, са заинтересованим академским институцијама у Немачкој и у региону, представља нешто амбициознији циљ Центра на чијим припремама, односно пилот пројекту се већ ради и преговара са одговарајућим академским институцијама и политичким фондацијама у Србији и Немачкој.

*Пројекти.* Међународни истраживачки пројекат *Дијалог универзитета са земљама Западног Балкана/Hochschuldialog mit den Ländern des westlichen Balkans 2017/2018* на тему „Повлачење и превазилажење граница у Југоисточној Европи”, који је финансирала Немачка служба за академску сарадњу (ДААД). Циљ Пројекта, који је реализован са Хумболтовим универзитетом из Берлина, допринос је јачању цивилног друштва, демократском развоју и

смањењу етничких сукоба у региону. Циљ Пројекта био је да се младим академцима и мултипликаторима у обе земље помогне у перципирању диференцирације и контекстуализованије слике ислама и муслимана на Балкану и у Европи. Програм Пројекта тиме доприноси и одрживом развоју академске наставе и истраживања, као и промовисању научног подмлатка и универзитетској сарадњи. Пројекат се састојао из два дела, немачко-српског студијског путовања на тему *Ислам на Балкану* (10-дневно студијско путовање кроз Македонију и Албанију, на коме су учествовали асистенти, докторанти и мастер студенти са Хумболтовог универзитета и са Факултета политичких наука) и две радионице, односно мини конференције, 16. 2. 2018. на Хумболтовом универзитету у Берлину и 26. 02. 2018. на Факултету политичких наука у Београду. Утиске, искуства и резултате истраживања учесници су објавили на два начина, *onlajn* часописом, који документује студијско путовање преко мултимедијалних блогова, и документарним професионално урађеним филмом као визуелно-антрополошким прилогом Пројекта. Сарадња на овом Пројекту окончана је потписивањем *Меморандума о разумевању* између Хумболтовог универзитета и Факултета политичких наука, које су потписали проф. Кристијан Фос, руководилац Одељења за Јужнословенске студије Хумолтовог универзитета, и проф. Драган Симић, декан Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

Заједнички пројекат Центра за демократију и Центра за немачке студије Факултета политичких наука на предлог проф. Славише Орловића *Парламентарни избори у Немачкој 2017*, август–октобар 2017, уз подршку Народне скупштине Републике Србије, Амбасаде Савезне Републике Немачке и фондација Конрад Аднаур, Хајнрих Бел и Ханс Зајдел.

Пројекат је реализован у три фазе. Прва је била јавна трибина и презентација актера, тема и идеја избора на тему *Парламентарни избори у Немачкој: актери и прогнозе*, друга *Јавно праћење избора – Изборни дан*, док је трећа представљала завршну конференцију *Резултати избора у Немачкој, формирање владе и утицај на будућност ЕУ*. Пројекат је

послужио за бољу промоцију Немачке, што је и циљ Центра за немачке студије, и за промоцију европских и демократских вредности, што је био циљ Центра за демократију. Тематски блок о парламентарним изборима у Немачкој објављен је у часопису *Политички живот*, са прилозима учесника Пројекта из Србије и Немачке.

Међународни истраживачки пројекат *Дијалог универзитета са земљама Западног Балкана/Hochschuldialog mit den Ländern des westlichen Balkans 2018/2019*, на тему „Дискурзивна инклузија и ексклузија Муслимана и Јевреја у Југоисточној Европи”. Новим Пројектом се претходни пројекат *Дијалог универзитета са земљама Западног Балкана* проширује Црном Гором и Босном и Херцеговином. Предвиђа организовање две радионице са студентима и научницима из три земље Западног Балкана, као и представницима релевантних НВО. Прва радионица већ је одржана од 9. до 11. 07. 2018. у Подгорици. Наредна се одржава у Сарајеву септембра 2018. Циљ Пројекта је подизање свести о верској и етничкој разноликости међу учесницима, универзитетском јавношћу на партнерским универзитетима, те сензибилизација за екстерне и интерне дискусије о и у јеврејским и муслиманским заједницама. Пројекат комбинује вишеструку комплементарну експертизу из политике, медија, лингвистике и етнологије и тако пружа иновативне увиде, истовремено обезбеђујући академско знање за процес међурегионалног помирења и директног укључивања НВО, чиме се озбиљно реализује *трећа мисија* високог образовања као *глобалне одговорности*.

Након завршетка радионица, презентације у формату одрживе документације биће интегрисане на вишејезичној Web страници, већ етаблираној за претходни ДААД пројекат, [www.humboldt-balkan-cosmos.net](http://www.humboldt-balkan-cosmos.net). Контакт између универзитета ХУ Берлин и Београда институционализован је преко новооснованог Центра за немачке студије на Факултету политичких наука Универзитета у Београду и новооснованог интердисциплинарног центра “Crossing Borders” на Хумболтовом универзитету у Београду.

*Остале активности.* Центар је организовао и неколико предавања и јавних дискусија: марта 2018. Др Штефана Пирнера *Тамна страна немачког права – грађанско право као средство дискриминације Јевреја у националсоцијализму*; априла 2018. разговор о књизи Ингеборг Маус *Људска права, демократија и мир. Перспективе глобалне организације*, као и разговор са Марксом Мекелом, чланом СПД-а и некадашњим послаником Бундестага на тему *1918–2018 – Мир, демократија и људска права – шта смо научили?*, у сарадњи са Фондацијом Фридрих Еберт, маја 2018.

### 13. Центар за руске студије

Центар за руске студије један је од најмлађих научно-истраживачких центара Факултета политичких наука. Формиран је на основу иницијативе Одељења за новинарство и комунологију и предлога проф. др Синише Атлагића, који је Научно-наставно веће Факултета политичких наука прихватило у децембру 2016. године.

Оснивање Центра за руске студије резултат је дугогодишњих напора за успостављањем тешње академске сарадње са универзитетима и другим образовним, научним и истраживачким институцијама у Руској Федерацији и другим деловима света који се баве истраживањем друштвено-политичких, економских, образовних и културних процеса и односа у Руској Федерацији. Формирањем Центра за руске студије Факултет политичких наука Универзитет у Београду придружио се групи водећих светских универзитета на чијим факултетима је посебна пажња посвећена изучавању политичког аспекта руских и словенских студија. Основни циљеви Центра за руске студије ФПН су подизање нивоа знања студената и сарадника Факултета о руској политичкој мисли, савременом политичком, економском и медијском систему Руске Федерације, улози Руске Федерације у савременим међународним односима, упознавање са руским језиком и културом, интензивирање академске сарадње Факултета са факултетима и институ-

тима у Руској Федерацији, успостављање последипломског курса на коме би се изучавали политички процеси и односи у Руској Федерацији и формирање интердисциплинарних последипломских програма са научно-образовним институцијама у Руској Федерацији и региону. Центар се развија на предавачком, истраживачком и издавачком плану.

Током првих годину и по дана рада, сарадници Центра посредовали су у успостављању сарадње Факултета политичких наука са значајним научно-истраживачким установама у Руској Федерацији – Московским државним институтом за међународне односе (МГИМО), Московским државним универзитетом „Ломоносов” и Белгородским државним национално-истраживачким универзитетом (БелГУ). Центар је учествовао у организацији двеју научних конференција из циклуса „Култура, политика, разумевање”, у сарадњи са БелГУ и Институтом за политичке студије из Београда. Посредством Центра, организована су предавања професора и студијски боравци студената руских универзитета на ФПН. Центар је дао допринос доласку првих руских студената на мастер и докторске студије на ФПН у току 2017/18. године и одласку студената ФПН на последипломске студије у Руској Федерацији у школској 2018/19. години. У сарадњи са невладином организацијом „Руска хуманитарна мисија”, у оквиру Центра је покренуто изучавање руског језика (у сарадњи са Филолошким факултетом Универзитета у Београду) и рад на преводу значајних издања из области историје руске политичке мисли (у сарадњи са Институтом за филозофију Руске академије наука).

### 14. Центар за британске студије

Центар за британске студије (Centre for British Studies – CBS) основан је 2017. године. Председник Научно-стручног савета је проф. ем. Вукашин Павловић, а руководилац Центра проф. Слободан Г. Марковић. Центар се бави следећим активностима: обезбеђивањем услова за истраживање британско-балканских односа, британске парламентарне тра-

диције и британске политичке мисли; организовањем конференција из области британско-балканских односа, парламентарне традиције и владавине права; организовањем предавања истакнутих предавача из Уједињеног Краљевства и организовањем посебних образовних програма.

*Међународни скупови.* Дана 26–27. јануара 2018. ЦБС је организовао међународну научну конференцију на тему „Српско (југословенско)-британски односи од 19. до 21. века” (“Serbian /Yugoslav/ – British Relations from the 19<sup>th</sup> to the 21<sup>st</sup> Centuries”). Био је то највећи скуп о британско-српским (југословенским) односима од 1987. године. На четири панела учествовало је 26 учесника из Србије, Велике Британије и из региона, укључујући учеснике с више факултета Универзитета у Београду, Балканолошког института САНУ, Лондонске школе економије и политичких наука (LSE), Универзитетског колеџа у Лондону (UCL) и са других британских универзитета. На скупу су учествовале садашње и негдашње дипломате Велике Британије и Србије. Скуп је одржан уз подршку амбасаде Британије у Београду и других покровитеља.

*Серија страних предавања.* У оквиру серије страних предавања организују се јавна предавања истакнутих предавача с британских и европских универзитета. За сада су предавања одржали: *проф. Пасхалис Китромилидис* (Paschalis Kitromilides), дец. 2017; *др Ноел О’Саливен* (Dr. Noel O’Sullivan), јануар 2018. Предавање је организовано у сарадњи с Институтом за европске студије, *проф. Кевин Федерстон* (Kevin Featherstone) априла 2018. Предавање је организовано заједно с БеФПИ-јем.

*Библиотека ЦБС-а.* Библиотека Центра садржи око 400 наслова који су набављени путем донације Британске амбасаде у Београду, или су примљени као поклон од Фондације за отворено друштво, Београд, Завода за уџбенике у Београду, или од појединачних донатора.

*Издавачка делатност.* Slobodan G. Markovich (ed.), *Serbian-British Relations from the 18<sup>th</sup> to the 21<sup>st</sup> Centuries*, Belgrade, 2018. Lecture Series, Issue No. 1 „False Continuity of Nations” (Belgrade: CBS, 2018). Интернет презентација Центра: <http://cbs.fpn.bg.ac.rs/>

## 15. Центар за студије Латинске Америке

Центар за студије Латинске Америке (ЦЕСЛА) је најмлађи научно-истраживачки центар Факултета политичких наука Универзитета у Београду, основан 31. маја 2018. године, са циљем да допринесе унапређењу теоријског и практичног рада професора, сарадника и студената у области компаративних регионалних студија. Предлог за оснивање Центра за студије Латинске Америке (ЦЕСЛА) резултат је дугогодишњих напора за успостављањем интензивније и садржајније универзитетско-академске сарадње са универзитетима и другим образовним, научним и истраживачким институцијама у државама Латинске Америке.

*Мисија и циљеви.* Основни циљ новоформираног Центра је подизање нивоа знања свих заинтересованих наставника, сарадника и студената о друштвеној, економској и политичкој мисли земаља региона Латинске Америке. Циљ је да се наша академска и шира друштвена јавност ближе и садржајније упознају са актуелним социјално-политичким и економским системима држава латиноамеричког региона, односно да се из научног угла сагледа улога и значај овог светског региона у савременим међународним односима и процесима. Свакако, мисија Центра усмерена је и на упознавање са шпанским и португалским језиком и културом. У оквиру постављених циљева и мисије Центра потребно је поменути и потребу за интензивирањем академске сарадње Факултета са факултетима и институтима у државама Латинске Америке. Ово подразумева активност на упознавању студената, сарадника и наставника Факултета са могућностима размене, наставка школовања, предавачког рада или учешћа у истраживачким пројектима на универзитетима у државама Латинске Америке, као и рад на припреми њихових посета овим универзитетима. Један од циљева Центра је и формирање посебних мастер академских студија, под називом *Студије Латинске Америке*, на Факултету, као и формирање заједничких интердисциплинарних мастер програма са заинтересованим научно-образовним институцијама

у државама региона Латинске Америке а по узору на постојеће интердисциплинарне мастер програме формиране у сарадњи Факултета са регионалним и европским универзитетима. Мисија Центра јесте и успостављање и унапређење политичких, економских, уговорних и других односа Републике Србије са државама Латинске Америке. Формирањем Центра за студије Латинске Америке, Факултет се придружио групи водећих светских универзитета на чијим факултетима и департманима је посебна пажња посвећена изучавању социјално-политичких, економских и културних аспеката латиноамеричких студија. Предлог за оснивање Центра у складу је са политиком Факултета политичких наука о развоју компаративних регионалних студија и израженим интересовањем студентске и шире стручне јавности за проучавање овог светског региона, који због своје динамичности и све већег глобалног значаја постаје све занимљивији као предмет анализе и истраживања.

*Активности.* Посебна пажња је посвећена следећем укључивању у међународне академске мреже и форуме, с посебним акцентом на учешће на међународним истраживачким пројектима из области које се изучавају на Факултету. У том циљу Центар настоји да искористи до сада потписане споразуме на нивоу Универзитета у Београду и Факултета са латиноамеричким и другим светским универзитетским институцијама. Иницирано је успостављање сарадње са релевантним научним и образовним институцијама из држава Латинске Америке, као и онима које се баве промоцијом науке и културе овог региона, попут Министарства за науку и образовање појединих латиноамеричких држава, амбасада Аргентине, Бразила, Кубе, Мексика и Венецуеле у Србији, Друштвом хиспаниста у Београду итд. Центар сарађује са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Министарством спољних послова Републике Србије – Одељење за Северну и Јужну Америку – и дипломатским представништвима Републике Србије у државама Латинске Америке. На основу те сарадње центар ће се посветити: организовању конференција, округлих столова и темат-

ских расправа; формирању референтне библиотеке и базе података неопходних за истраживање из релевантних области; издавачкој делатности; сарадњи са сродним институцијама и формирању пројектних мрежа и унапређењу наставног процеса на Факултету.

## 16. Центар за европске и међународно-правне студије

Центар за европске и међународно-правне студије (Центар) је правни наследник Центра за међународно хуманитарно право и међународне организације (ЦМХПМО), који је на Факултету почео са радом децембра 2006. године. Центар је од свог оснивања до данас препознат као референтна регионална институција за истраживање међународног хуманитарног права (МХП), а у последњих неколико година је интензивирао своје деловање у области европских студија.

*Мисија.* Осим научноистраживачке делатности, циљеви Центра су и развијање образовне, издавачке, библиотечке и документационо-информативне делатности. У оквиру поменуте научноистраживачке делатности Центар, у сарадњи са Међународним комитетом Црвеног крста и Универзитетом Кембриџ, делује као институција из Србије која последњих десет година учествује у развијању Студије о међународном обичајном хуманитарном праву. Сарадници Центра су такође континуирано радили на анализи судске праксе у овој области. Центар је израдио и капиталну Студију о примени норми МХП у Србији. У оквиру Центра је издато неколико брошура и превода веома важних дела (наслови попут „Како право штити у рату” и „Ограничења у вођењу рата”) и извора МХП, чији је основни циљ дисеминација знања о МХП у Републици Србији.

*Образовна активност.* Центар је покренуо специјалистичке академске студије које су касније промењене у мастер студије у области права људских права и међународног хуманитарног права. Око 250 студената је до сада прошло кроз поменуте студије

(међу њима су били студенти запослени у Војсци Републике Србије, различитим министарствима, међународним и локалним организацијама, итд.). Сарадници Центра су израдили и Приручник за МХП који се користи за припаднике оружаних снага у њиховој обуци. Центар је, осим тога, организовао прилагођене тренинге у области МХП за различите циљне групе (представнике медија, наставнике у средњим школама, итд.) Једна од активности сарадника Центра је и припрема екипа Факултета на националним, регионалним и међународним такмичењима у области МХП (на тим такмичењима је до сада учествовало преко 50 наших студената, а освојено је преко 20 индивидуалних и тимских награда). Неки од наших бивших такмичара данас раде у референтним међународним институцијама, попут Међународног комитета Црвеног крста, Међународног кривичног суда и Женевске академије за међународно хуманитарно право, а неки су засновали научне каријере на Факултету. Један од конкретних резултата којима је Центар нарочито поносан је и организовање једнаест регионалних школа у области МХП. Школу је прошло више од 350 надарених студената из читавог региона бивше Југославије што је, имајући у виду релативно скору историју региона, нарочито важно. Центар је развио богату регионалну сарадњу која се, осим кроз индивидуалне размене мишљења и искустава, огледала и у организацији округлих столова, панел дискусија и сл. на различите релевантне теме. Током свих претходно наведених активности, Центар је успео да обогати сопствену стручну библиотеку која сада укључује више од 400 наслова.

*Пројекти.* Као правни наследник ЦМХПМО, Центар за европске и међународно-правне студије преузео је спровођење наведених активности и пројеката. Поред тога, особље овог Центра учествовало је у координацији пројекта и извођењу активности на пројекту који је финансирала ЕУ под називом „Развој тренинг програма усмерених на јавне политике ЕУ у контексту европских интеграција”. Осим наставка спровођења постојећих активности, Центар за европске и међународно-правне студије ради на осмишљавању нових пројеката и аплицирању за

различите националне и међународне изворе за њихово финансирање.

## 17. Центар за студије мира

Центар за студије мира је научно-истраживачки центар Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, основан 2008. године. Истраживачка активност Центра усмерена је на широк опсег питања везаних за рат и мир. Центар подстиче неговање вредности мира и ненасиља, као и разумевање сукоба, регионалних и глобалних. Центар је динамична установа у којој се удружују теорија и пракса како би се обогатили основни и последипломски програми које пружа Факултет политичких наука.

*Мисија Центра.* У свом истраживачком раду Центар пажњу усмерава на проблеме насилних сукоба у свету, њихов текући статус, последице, као и на учинке и однос међународне заједнице према њима. Такође, анализира се конфликтни потенцијал на тлу Србије и дефинишу се претпоставке превенције које би омогућиле проактиван однос релевантних актера државе и цивилног друштва. Трећи круг истраживања односи се на сложене узроке насилног распада Југославије с циљем превладавања поједностављених тумачења, занемарених аспеката сукоба који спречавају помирење.

*Сарадња са другим организацијама и институцијама.* У сарадњи са другим институцијама које се баве истраживањем мира и сукоба, Центар је организовао радионице за студенте основних и мастер студија, разноврсне семинаре, трибине, конференције и јавна предавања. Неке од тема којима су се ови догађаји бавили, поред кључних питања и проблема саме дисциплине студија мира, биле су и: последице југословенских сукоба, помирење у региону, истраживање и извештавање из кризних подручја, рат на филму, праведна трговина, итд.

Центар је успоставио институционалну сарадњу са универзитетима у Манчестеру и Базелу, факултетима политичких наука у Сарајеву и Загребу, Бергхоф фондацијом из Берлина, Форумом ЗФД (Forum

Ziviler Friedensdienst), Трансенд универзитетом Јохана Галтунга, Институтом за трансформацију сукоба и изградњу мира из Берна, Нансен дијалог центром Србија, Амбасадом Краљевине Норвешке у Србији, итд. Такође, Центар је успоставио сарадњу и са неким од најзначајнијих истраживача у области студија мира и сукоба, попут Јохана Галтунга, Оливера Ричмонда, Сузан Вудворд, Роџера Мекгинтија, Јана Оберга, итд. који су држали радионице и/или предавања у оквиру мастер програма Студије мира.

Најзначајнији пројекат Центра била је израда курикулума за регионалне дипломске академске (мастер) студије мира у сарадњи са Универзитетом у Базелу, Институтом за трансформацију сукоба, Факултетом политичких знаности (Загреб) и Факултетом политичких наука (Сарајево), уз подршку Швајцарске државне фондације за науку. Регионални мастер програм студија мира покренут је академске 2015/2016. године, када је уписана прва генерација студената. Поред овога, по значају се истичу и пројекти „Етнички стереотипи и национални митови као препреке помирењу: албанско-српски односи” и „Интерпретације југословенских сукоба и њихове последице: између суштинског неслагања и дијалога”, које је Центар спровео уз подршку Бергхоф фондације и Форума ЗФД.

*Конференције и скупови.* У оквиру истоименог пројекта, Центар је 2015. године одржао конференцију „Интерпретације југословенских сукоба и њихове последице: између суштинског неслагања и дијалога”, поводом двадесет година од потписивања Дејтонског мировног споразума. Идеја је била да се сваке године у другој постјугословенској држави одржи конференција која би се бавила југословенским сукобима и њиховим последицама. На конференцији у Београду учествовао је велики број истраживача који се баве овим питањима, углавном из региона, али и из других земаља. Поред ове, Центар је одржао и конференцију посвећену помирењу на Косову и Метохији, у оквиру пројекта: „Етнички стереотипи и национални митови као препреке помирењу: албанско-српски односи”.

*Издавачка делатност.* Центар је до сада учествовао у издавању два зборника: Горан Тепшић, Радмила Накарада и Мирјана Васовић (ур.), *Етнички стереотипи и национални митови као препреке помирењу у српско-албанским односима*, 2015. године, и Горан Тепшић, Радмила Накарада и Немања Џуверовић (ур.), *Интерпретације југословенских сукоба и њихове последице: између суштинског неслагања и дијалога*, 2016. године. У припреми је и зборник текстова посвећених Нобеловој награди за мир.



**МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



Проф. др Дарко Надић  
Гордана Ристић

## МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Од оснивања, међународна академска сарадња представљала је важан чинилац у развоју Факултета политичких наука, пре свега у погледу праћења савремених трендова у политичким наукама и осавремењивања наставно-научног процеса. Захваљујући интензивним међународним везама, размени професора и студената између ФПН и страних академских институција, учешћу на међународним научним и стручним скуповима, заједничким пројектима и превођењу стручне литературе, политичке науке су у нашој земљи током шездесетих и седамдесетих година забележиле динамичан развој и активно се укључиле у савремене светске трендове. Сарадња са страним универзитетима и другим научно-истраживачким институцијама одвијала се по неколико линија – на основу билатералних уговора Универзитета у Београду са универзитетима из већег броја других земаља; кроз учешће ФПН у савезним и републичким програмима међународне научне, културне, просветне и техничке сарадње; кроз организовање међународних научних и стручних скупова у нашој земљи и учешће наставника и сарадника ФПН на научним скуповима у иностранству; кроз стипендије и студијске боравке у страним академским и истраживачким институцијама.

У почетку, у време стварања Високе школе политичких наука и у првим годинама прерастања више школе у Факултет политичких наука, преовлађавала је сарадња са сродним институцијама у источноевропским земљама. Касније, током седамдесетих и осамдесетих, знатно се интензивира сарадња са америчким и западноевропским универзитетима, с једне, и универзитетима несврстаних

земаља, с друге стране. Југословенска политичка теорија и пракса су у то време биле предмет великог интересовања политиколога из целог света, нарочито у погледу модела самоуправљања, политике несврстаности и федералног система, односно политике решавања међунационалних односа у југословенској федерацији.

Почетком деведесетих ФПН је био први факултет на Универзитету у Београду који се укључио у програм Европске заједнице ТЕМПУС и успешно започео његову реализацију. Грађански рат у бившој Југославији и санкције током деведесетих условили су смањивање и прекид институционалне сарадње. Међутим, ни тада сарадња на међународном плану није прекинута. Она је настављена на персоналном плану, кроз учешће наших професора у низу активности – предавања, научних конференција, научних пројеката – на бројним универзитетима широм света.

Након октобра 2000. године, обновом прекинутих и успостављањем нових облика међународне сарадње, Факултет политичких наука доживљава експанзију у овом подручју деловања.

Факултет потписује билатералне споразуме о сарадњи са истакнутим иностраним институцијама у области политичких наука – са Универзитетом Вестминстер из Лондона, Школом за источноевропске и словенске студије Универзитетског колеџа у Лондону (SSEES/UCL), Универзитетом у Питсбургу, као и са релевантним међународним организацијама, као што су Међународни комитет Црвеног крста и ОЕБС. У сарадњи са овим и другим институцијама и организацијама, Факултет почиње да конкурише за међународне пројекте финансијске подршке.

Обнова међународне сарадње и успостављање редовних веза, рад на заједничким истраживачким пројектима, размена наставника, сарадника и студената ФПН, учешће на научним и стручним скуповима у иностранству и други облици међууниверзитетске сарадње постају један од приоритета Факултета који доприносе развоју свих научних дисциплина које се на њему развијају.

Од школске 2003/2004. године расте и учешће студената у међународној сарадњи. У односу на ранији период, значајно је повећано интересовање студената из иностранства за похађање наставе на нашем факултету, и то и за основне и за постдипломске студије. Осим редовних студената на основним и постдипломским студијама, и студената из уговорених програма размене (Норвешка), на Факултету су боравили и индивидуални гости-студенти из иностранства (Словачка, Аустрија), упућени преко Ректората БУ или на личну молбу. Такође, Факултет је одобрио неколико молби доктораната из иностранства (Пољска, САД) за доделу ментора за истраживања из релевантних научних области.

Факултет се кроз међународне пројекте повезује и са државним институцијама и администрацијом – један од првих таквих пројеката била је обука администрације Србије и Црне Горе за придруживање Европској унији, који је финансирала Европска унија, под надзором Европске агенције за реконструкцију.

У наредних неколико година ФПН у сарадњи са иностраним академским институцијама покреће нове пројекте, међу којима су уговори о сарадњи са Сох центром за међународне масовне комуникације Универзитета Џорџије, САД, Центром за студије демократије Универзитета Вестминстер, Лондон, и Центром за истраживање друштвених наука из Берлина. Такође, у оквиру мултидисциплинарног истраживачког пројекта ARI-CERI Факултет је успоставио успешну сарадњу са француским институтом Sciences Po. У овом периоду ФПН је постао и један од партнера конзорцијума постдипломских студија о локалном развоју Балкана, у оквиру програма Erasmus Mundus, са још неколико регионалних и европских универзитета.

Нарочито значајна за овај период је сарадња у унапређењу наставних програма: са Институтом за отворено друштво из Будимпеште, кроз програме подршке високом образовању (HESP, AFP), и са Фулбрајтовом фондацијом, преко које се ангажују гостујући професори који су активно учествовали у наставним програмима. Дипломатска и културна представништва страних држава, преко програма својих влада, такође су активно учествовала у међународној сарадњи, посебно у области стипендија, гостовања угледних предавача, конституисања и рада регионалних студија и набавци научне литературе.

У периоду након 2007. године Факултет полако постаје равноправан партнер у међународним пројектима, па се фокус са програма помоћи, билатералних уговора и неформалних облика сарадње помера на програме партнерства, какве финансира Европска унија. До краја 2008. године успешно је завршено неколико великих пројеката из претходног периода – UnitPartnership са SSEES/UCL, Social Inclusion of Immigrants са Универзитетом из Анконе и TRACES са Универзитетом из Лозане. Остали пројекти сарадње са традиционалним академским партнерима и међународним организацијама настављени су уобичајеном динамиком, а међународна сарадња проширена је у неколико важних аспеката: потписан је споразум о сарадњи са Факултетом политичких наука Универзитета La Sapienza из Рима, са IG Alpbach Beograd/European Forum Alpbach и – по први пут од 1992. године – ФПН је добио Темпус пројекат *Example of excellence for Joint (Degree) Programme Development in South-Eastern Europe*, са Универзитетом у Грацу као координатором. Резултат овог пројекта су Интердисциплинарне мастер студије Југоисточне Европе, заједнички програм на енглеском језику који успешно траје од 2012. године. У овом периоду приметно је и интензивирање размене наставног особља и студената, нарочито у оквиру програма Erasmus Mundus External Cooperation Window.

Поводом прославе 40 година постојања, Факултет је новембра 2008. организовао међународну конференцију „Држава и демократија”, са готово 100 учесника из земље и иностранства.

У периоду након 2012. године, међународна сарадња ФПН највећим делом је окренута пројектима из области науке и образовања које финансира Европска унија. Интересовање наставника и сарадника је велико, како за учешће у пројектима чији је носилац Факултет, тако и у међууниверзитетским програмима размене. Стечено искуство и знање помогли су да ФПН 2012. године по први пут постане и координатор Темпус пројекта.

Факултет је био домаћин бројним иностраним предавачима, међу којима су амбасадори, шефови држава или влада и функционери међународних организација. За пет деценија рада неколико стотина угледних професора са разних универзитета широм света одржало је предавања на ФПН, учествовало на научним скуповима које је организовао Факултет, самостално или са другим истраживачким и академским институцијама и невладиним организацијама.

Учешће Факултета у пројектима које финансира ЕУ показује системску интегрисаност у истраживачке пројекте који се реализују на низу универзитета у земљама ЕУ. Прихваћеност пројеката у којима је учествовао ФПН у конкуренцији институција из академског поља земаља Европске уније потврђује квалитет и конкуренцију истраживачке базе на нашем факултету. Предавачи и студенти су на тај начин укључени у проучавање низа политиколошких феномена са великим бројем партнера:

- Темпус пројекат са Универзитетом у Грацу – трогодишњи пројекат *Example of excellence for Joint (Degree) Programme Development in South-Eastern Europe* – Пример изузетности за развој заједничких (дипломских) програма у Југоисточној Европи званично је покренут почетком 2009. године, са 15 партнера, од којих су универзитети у Грацу, Загребу, Скопљу, Љубљани, Сарајеву, Болоњи, Поатјеу, Новом Саду и Тетову постали партнери за мобилност студената у оквиру Интердисциплинарних мастер студија Југоисточне Европе, заједничког програма мастер студија који се, као резултат овог пројекта, на ФПН успешно одвија од 2012. године. Списак партнера за мобилност значајно је проширен реакредитацијом програма

2015. године. Циљ пројекта био је стварање заједничких стандарда за заједничке МА програме кроз 5 радних група и покретање 4 МА програма. ФПН је био укључен у рад свих радних група.

- Темпус пројекат са Универзитетом Роехамптон у Лондону – трогодишњи пројекат *Delivering Human Rights education into the Heart of Higher Education* – Увођење образовања о људским правима у средиште високог образовања. Рад на пројекту званично је почео крајем јануара 2012. Координатор је био Универзитет Роехамптон у Лондону, а партнери, осим ФПН, универзитети из Манхајма, Гетеборга, Тиране, Приштина, Сарајева, Зенице, Крагујевца, Новог Сада и Подгорице. Одлуком Извршне агенције ЕУ за образовање, аудио-визуелне и културне политике, пројекат је био продужен до средине 2015. године.
- Школске 2012/13. године ФПН је први пут постао координатор Темпус пројекта. У трогодишњем пројекту *Development of Policy-Oriented Training Programmes in the Context of the European Integration* – Развој тренинг програма усмерених на јавне политике ЕУ у контексту европских интеграција партнери су били универзитети из Лондона (Роехамптон) и Аликантеа, Политички институт Леирија (Португалија), неваљдина организација NISPACee из Словачке, универзитети у Сарајеву, Тузли, Подгорици и Нишу и Београдска отворена школа.
- Трогодишњи научно-истраживачки пројекат *Media, Conflict and Democratization – MeCoDEM* – Медији, сукоби и демократизација, у оквиру FP7 програма Европске уније за истраживање и технолошки развој. Координатор је био Универзитет у Лидсу, а остали партнери универзитети Хамбург и Рур из Немачке, Роудс из Јужне Африке, Оксфорд из Велике Британије, Стокхолм из Шведске и Амерички универзитет из Египта.
- Темпус пројекат *Strengthening Higher Education for Social Policy making and Social Services delivery* – Јачање високог образовања у области социјалне политике и социјалне заштите. Координатор

је Универзитет у Нишу, а остали партнери су универзитети из Данске (Универзитетски колеџ Зиланд), Италије (Катанија), Велике Британије (Институт за образовање, Универзитет у Лондону), као и Универзитет у Новом Саду и још четири републичке и невладине организације из Србије.

- Жан Моне програм на Одељењу за међународну политику.
- Ерасмус К1 програм мобилности са Универзитетом у Констанцу (Немачка).
- Ерасмус К2 стратешко партнерство са Универзитетом у Бристолу (Одељење за социјални рад и социјалну политику).
- Жан Моне мрежа – пројекат MIGRATE. Координатор је Центар за истраживање Југоисточне Европе – SEERC из Солуна, а партнери су институције из Турске, Грчке, Македоније, Мађарске, Велике Британије, Аустрије и Немачке. Пројекат се бави ефектима мигрантске кризе на државе такозване „Балканске руте”. У оквиру ФПН пројекат спроводи Центар за интердисциплинарне студије Балкана.

Факултет је, поред наведених, укључен у реализацију низа пројеката који се реализује у сарадњи са другим институцијама и партнерима:

- Европска интеграција у високом образовању и истраживању на Западном Балкану, 2011–2014, координатор Универзитет у Ослу;
- Професија на раскршћу – новинарство на прагу информатичког друштва, 2011–12, финансирао RRPP;
- Упоредна анализа демократских учинака парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе, 2012, финансирао RRPP;
- Упоредна анализа изборних система на Балкану, 2015, финансирао RRPP;
- Подстицање академске дебате о безбедносним питањима на Универзитету у Београду, 2016, Мисија ОЕБС.

Заједнички међународни програми мастер студија посебан су облик међународне сарадње. На тај начин Факултет се разменом професора и студената укључује у образовни процес на међународном плану. На ФПН се тренутно реализују два међународна програма мастер студија на енглеском језику.

Први, *Интердисциплинарне мастер студије Југоисточне Европе*, настао је као резултат Темпус пројекта чији је координатор био Универзитет у Грацу и где је ФПН био укључен у рад свих радних група. Овај заједнички међународни програм је на ФПН успешно покренут школске 2012/13. године. Настава се одвија на енглеском језику; поред професора са ФПН, на програму предају и еминентни инострани професори, као и велики број гостију. Програм се паралелно одвија и на Универзитету у Грацу, а у новом циклусу акредитације значајно је осавремењен и допуњен. Поред редовних предавања иностраних предавача, у оквиру програма организују се и бројна јавна предавања, у сарадњи са факултетским Центром за интердисциплинарне студије Балкана. Почев од 2013. године, организовано је неколико десетина ових предавања за студенте и особље Факултета (само 2013. године било их је 12). *Балкански семинари*, серија предавања на актуелне балканске теме, организује се једном годишње на ФПН за студенте и наставно особље, али и за ширу академску заједницу. У 2015. о политичкој и економској ситуацији у Грчкој и Турској говорили су професори Димитрис Сотиропулос (са Атинског универзитета) и Биргил Демирташ (са Универзитета из Анкаре); у 2016. Тобиас Шпери (са Универзитета у Бечу) предавао је о протестима на Балкану; у 2017. предавања о Турској одржао је Керем Октем са Универзитета у Грацу; у 2018. већи број иностраних и домаћих стручњака говорио је о избегличкој кризи на „Балканској рути”.

Други међународни мастер програм, *Регионалне мастер студије мира* – у сарадњи са Универзитетима у Базелу, Сарајеву и Загребу, успешно се одвија од школске 2015/16. године.

Остали облици сарадње на међународном плану: организовање предавања иностраних професора, промоција књига, трибине, округли столови,

сарадња са међународним организацијама – Мисијом ОЕБС-а у Београду, Делегацијом Европске уније у Србији, Фондацијом Конрад Аденауер, Међународним комитетом Црвеног крста, Фондацијом Фридрих Еберт, као и сарадња са амбасадама и иностраним културним центрима – омогућавају не само студентима, да о најактуелнијим питањима слушају компетентне стручњаке, него позиционирају ФПН као специфични дебатни простор који продубље нијим презентирањем, анализом и дебатом осветљава најактуелнија питања савремене политике на домаћој и међународној сцени.

На Факултету се такође врши и превођење студентске документације на енглески језик, што је веома

тражена услуга с обзиром на то да све већи број наших студената наставља школовање или се запошљава у иностранству. Наставници, сарадници и студенти Факултета редовно се преко веб сајта и мејлинг листе обавештавају о предавањима гостујућих предавача, могућностима доделе стипендија, летњим школама и конкурсима за постдипломске студије у иностранству. Факултет пружа административну подршку приликом аплицирања за конкурсе за пројекте које финансира Европска унија, као и техничку и административну помоћ при аплицирању за Ерасмус + К1 програме мобилности, који се реализују, преко Универзитета, кроз платформу Mobion.

## ПРЕГЛЕД АКАДЕМСКЕ САРАДЊЕ

Институција	Земља	Облик сарадње	Година почетка
Национална фондација Француске за политичке науке (Sciences Po)	Француска	Размена студената	2003/2004.
IREX	САД	Подршка Одељењу за новинарство и комуникологију	2003/2004.
Knight International Press	САД	Гостујући професор James Walker	2003/2004.
HESP, Будимпешта	инт.	Подршка развоју наставних програма, гостујући професори	2003/2004.
HESP/AFP, Будимпешта,	инт.	Програм подршке младим научницима, видео-конференције, промоције књига	2004/2005.
Међународни комитет Црвеног крста	инт.	Подршка регионалној школи међународног хуманитарног права; превођење текстова из области међународног хуманитарног права; регионална школа међународног хуманитарног права; стипендирање студената специјалистичких студија МХП	2004/2005.
GSPIA – Универзитет у Питсбургу	САД	Једномесечна академија локалне самоуправе за стручњаке из Србије	2004/2005.
Sox центар за међународне масовне комуникације, Универзитет Џорџије	САД	Новинарске радионице	2004/2005.
SSEES/UCL – Школа за словенске студије Универзитетског колеџа у Лондону	Велика Британија	Размена професора; развој заједничког мастер програма Студија културе	2004/2005, 2005/2008.



Универзитет у Трондхајму	Норвешка	Размена професора, стипендије за студенте социјалног рада преко норвешког Quota програма	2004/2005.
Универзитет Пикардије, Амијен	Француска	Општа академска сарадња кроз пројекте евалуације јавне политике	2004/2005.
Centre lémanique d'étude des parcours et modes de vie (PaVie), Université de Lausanne et de Genève	Швајцарска	Одрастање и колективна искуства у бившој Југославији (TRACES) – студијски програми истраживача	2005/2006.
Универзитет у Риму La Sapienza	Италија	Општа академска сарадња	2008/2009.
IG Alpbach Belgrade – Associate Member of the European Forum Alpbach	инт.	Организација Alpbach летње школе европских интеграција	2008/2009.

### ПРОЈЕКТИ ФИНАНСИРАНИ ОД СТРАНЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Назив програма/пројекта и година почетка	Опис пројекта
INTERREG IIIA Social inclusion of immigrants – Социјална инклузија имиграната 2006.	Координатор Универзитет из Анконе, Италија. Заједнички истраживачки пројекат.
TEMPUS/ Example of excellence for Joint (Degree) Programme Development in South-Eastern Europe – Пример изузетности за развој заједничких (дипломских) програма у Југоисточној Европи, 2008.	Трогодишњи Tempus IV Joint Project. Координатор: Универзитет у Грацу, са 15 партнера. Циљ пројекта био је стварање заједничких стандарда за заједничке МА програме кроз 5 радних група и покретање 4 МА програма.  ФПН је био укључен у рад свих радних група. Резултат овог пројекта су Интердисциплинарне мастер студије Југосточне Европе, заједнички програм мастер студија који се на факултету успешно одвија од 2012. године.

Erasmus Mundus External Cooperation Window 2008.	Интензивна размена наставног особља са Универзитетом La Sapienza у Риму и Факултетом политичких знаности у Загребу.
COST EU, 2009.	Трансформација публице, трансформација друштва.
TEMPUS/ Master d'études européennes à double diplomation en Serbie 2009.	Трогодишњи Tempus IV Joint Project. Координатор: Université de Nice-Sophia Antipolis, са још шест партнера.
TEMPUS/ Delivering Human Rights education into the Heart of Higher Education – Увођење образовања о људским правима у средиште високог образовања, 2011.	Координатор: Универзитет Роехамптон у Лондону. Трогодишњи Темпус пројекат са још 9 партнера.
Jean Monnet, 2011, 2014.	Подршка Одељењу за међународне студије.
TEMPUS/ Development of Policy-Oriented Training Programmes in the Context of the European Integration – Развој тренинг програма усмерених на јавне политике ЕУ у контексту европских интеграција 2012.	Факултет политичких наука први пут је био координатор неког ЕУ пројекта. Партнери су били универзитети из Лондона (Роехамптон) и Аликантеа, Политехнички институт Леирија (Португал), невладина организација NISPASee из Словачке, универзитети у Сарајеву, Тузли, Подгорици и Нишу и Београдска отворена школа.  Један од резултата овог пројекта је оснивање универзитетског Центра за јавне политике ЕУ на ФПН.
TEMPUS/ Strengthening Higher Education for Social Policy making and Social Services delivery – Јачање високог образовања у области социјалне политике и социјалне заштите, 2013.	Координатор је био Универзитет у Нишу, уз четири универзитета из ЕУ и Србије и четири републичке и невладине организације из Србије.
FP7/MeCoDEM – Медији, сукоби и демократизација, 2013.	Координатор Универзитет у Лидсу, Велика Британија. Овај престижни међународни пројекат добијен је у оквиру Седмог оквирног програма Европске уније за истраживање и технолошки развој. Партнери су били универзитети Хамбург и Рур из Немачке, Роудс из Јужне Африке, Оксфорд из Велике Британије, Стокхолм из Шведске и Амерички универзитет из Египта.
Erasmus + Key Action 2 2015.	Стратешко партнерство са Универзитетом у Стирлингу (Велика Британија).

Erasmus + Key Action 1 2016.	Споразум са Универзитетом у Констанцу (Немачка) о мобилности студената, наставног и ненаставног особља.
Jean Monnet Network, 2016.	MIGRATE – Координатор је Центар за истраживање Југоисточне Европе – SEERC из Солуна, а партнери су институције из Турске, Грчке, Македоније, Мађарске, Велике Британије, Аустрије и Немачке. Пројекат се бави ефектима мигрантске кризе на државе такозване „Балканске руте”. У оквиру ФПН пројекат спроводи Центар за интердисциплинарне студије Балкана.

### ОСТАЛИ ВАЖНИ ПРОЈЕКТИ

Назив програма и година почетка	Назив пројекта
Норвешки савет за истраживања, 2011.	Европска интеграција у високом образовању и истраживању на Западном Балкану
Фондација Бергхоф, Берлин, 2011.	Етнички митови и стереотипи
Швајцарска фондација за науку, 2011.	European Journalism Observatory – Веб сајт на српском језику –
RRPP, 2011.	Професија на раскршћу – новинарство на прагу информатичког друштва
US State Department, 2012.	Студентске online новине
RRPP, 2012.	Упоредна анализа демократских учинака парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе
RRPP, 2015	Упоредна анализа изборних система на Балкану
ОЕБС, 2016	Подстицање академске дебате о безбедносним питањима на Универзитету у Београду

**ПРЕГЛЕД ЗАЈЕДНИЧКИХ МЕЂУНАРОДНИХ ПРОГРАМА  
МАСТЕР СТУДИЈА НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ**

Назив програма и година акредитације	Партнери	Напомена
Интердисциплинарне мастер студије Југоисточне Европе, 2012.  Реакредитација 2015.	Универзитет у Грацу Универзитет у Загребу Универзитет у Скопљу Универзитет у Љубљани Универзитет у Сарајеву Универзитет у Болоњи Универзитет у Поатјеу Универзитет у Новом Саду Универзитет Југоисточне Европе у Тетову	Списак партнера након реакредитације: Универзитет Babes-Bolyai, Клуџ-Напока Централноевропски универзитет, Будимпешта Универзитет Св. Климент Охридски, Софија Универзитет Југоисточне Европе, Тетово Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопље Лондонски универзитетски колеџ Универзитет у Болоњи Универзитет у Љубљани Универзитет у Новом Саду Универзитет у Регенсбургу Универзитет у Ријеци Универзитет у Сарајеву Универзитет у Загребу
Регионалне мастер студије мира, 2014.	Универзитет у Базелу Универзитет у Сарајеву Универзитет у Загребу	Прва генерација полазника у школској 2015/16. години

**ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



Проф. др Сениша Атлагић  
Љиљана Давидовић

## ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ И БИБЛИОТЕКА ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

### 1. Издавачка делатност Факултета

Од формирања Факултета политичких наука до данас постојали су различити облици издавачке делатности. Могу се издвојити три периода у развоју ове делатности.

У првом периоду (1966–1982) Факултет је имао интерну издавачку делатност, која је обављана у оквиру рада скриптарнице. Тада су објављивана скрипта – уџбеници, који су били од велике помоћи студентима у савладавању наставних предмета.

Други период (1982–1996) карактерише формирање Комисије за издавачку делатност, која је имала задатак да поспешу издавачку делатност и да процењује квалитет уџбеника и скрипата која се предлажу за објављивање. Због недостатка финансијских средстава, Комисија је свој рад усредсредила само на интерну делатност. Она се бавила проценом квалитета припремљених рукописа, који су објављивани у облику скрипата. У том периоду објављено је десетак скрипти. Такође у истом периоду, посебно од 1994. до 1996. године, Факултет је у сарадњи с Правним факултетом, Институтом за политичке студије, Институтом економских наука, Институтом за међународну политику и привреду, Научноистраживачким центром за социјални рад и социјалну политику, часописима Међународна политика и Социјална мисао, Европским покретом у Србији и издавачким предузећима Службени лист СРЈ, Службени гласник Србије, Унирекс из Подгорице и Југословенским удружењем за политичке

науке, објављивао зборнике радова, збирке докумената, монографије и студије.

Трећи период у издавачкој делатности отпочиње од 1997. године. Тадашњи декан, проф. др Вукашин Павловић, покреће иницијативу за ширу издавачку делатност Факултета. Основан је Одбор за издавачку делатност и формиране су библиотеке Уџбеници и хрестоматије и Посебна издања, а, са Удружењем за политичке науке и Чигоја штампом, две библиотеке – Политеиа и Агора. У библиотеци Уџбеници и хрестоматије објављено је 16 уџбеника. Библиотека Политеиа одређена је за штампање монографија и студија афирмисаних аутора из области политичких наука, као и научних дисциплина које су блиске политикологији. До сада је објављено 10 наслова. У библиотеци Агора објављују се зборници на одређене теме, расправе са научних скупова и округлих столова и студије из различитих научних дисциплина које су у функцији потпомагања развоју политичких наука. До сада су у овој библиотеци објављене 4 књиге.

Факултет је почетком седамдесетих година, заједно с Удружењем студената, започео издавање листа *Политиколог*, који излази и данас. Такође, студенти су покренули још један лист, 1998. године, под називом *Алтернатива*, који се убрзо угасио.

Године 1983. покренут је часопис за политичку теорију, праксу и друштвена питања, *Политиколошке студије*. У току те године штампана су 4 броја – 1, 2, 3 и 4, због лоше финансијске ситуације изашао је још само један четворброј, 1–4 за 1986.

годину. Године 2007, покренут је научни часопис Факултета, под називом *Годишњак ФПН*, који излази као двоброј, и до 2018. године изашло је 18 бројева. Такође, Факултет, самостално и у суиздаваштву, објављује и часописе: *Политичке перспективе* (заједно са Факултетом политичких наука из Загреба и Удружењем за политичке науке Србије), *Политички живот*, *ЦМ – управљање комуницирањем*, *Генеро*, *Journal of Regional Security*.

Информације о новим издањима факултета и електронске верзије истих могу се пронаћи и преузети на Интернет адреси факултета: <http://www.fpn.bg.ac.rs/category/publikacije/>

Од јесени 2002. године, уместо Одбора за издавачку делатност, формирана је Комисија за издавачку делатност. Она је у последњих неколико месеци утврдила принципе и критеријуме на основу којих ће се донети нови Правилник о издавачкој делатности.

## 2. Библиотека Факултета

Оснивање и рад Библиотеке Факултета политичких наука сеже у време оснивања Високе школе политичких наука која је, за потребе како својих професора тако и полазника школе, започела своју делатност прикупљања књига и часописа који су по садржају пратили тадашње наставне планове и програме. Библиотека је већ на свом почетку обављала све функције које прописује Закон о библиотечкој делатности: набавку релевантне литературе, обраду грађе према међународним стандардима, смештај библиотечке грађе у магацине према *numerus currens*-у, израду каталога (именски, предметни, UDC), пружање библиотечко-информационих услуга наставницима и студентима, заштиту фондова, међубиблиотечку позајмицу, континуирано образовање библиотечких кадрова и др. Стручну, научну, образовну и контролну подршку библиотека је имала од стране „Универзитетске библиотеке Светозар Марковић”, која је била и остала надлежна библиотека свим библиотекама Универзитета у Београду.

Старији библиотекари се са носталгијом сећају тог периода живота како саме библиотеке тако и односа библиотекара са студентима и професорима. Кроз непосредне контакте остваривана је сарадња и препоруке професора за куповину одређене литературе, а библиотекари су се трудили да изађу у сусрет свим потребама наставе везане за набавку најсавременије литературе како домаће тако и стране.

Тај, да тако кажемо, мирни период живота библиотеке доживљава озбиљну трансформацију коју је налагало време нових, модерних технологија. Оне су и захтевале и омогућиле бржи проток информација путем узајамних система, преко електронских и оптичких мрежа, узајамних база и система, путем електронских медија, аутоматизацијом свих видова делатности библиотеке, обраде библиотечке грађе, преноса информација, коришћења локалних и узајамних база података, аутоматизацијом набавке и задуживања корисника, као и праћења нових извора информација и њихових презентација самим корисницима услуга библиотеке. Дакле, библиотеке постају центри информација, неотуђиви део научно-истраживачког рада научних институција, пре свега образовних, какви су факултети.

Ту динамизацију рада библиотека од 1987. диктирало је усвајање и реализација пројекта Система научног и технолошког развоја Југославије за интегрисано библиотечко пословање, засновано на моделу узајамне каталогизације, а у оквиру централизоване рачунарске мреже. Усвојен је UNIMARC као јединствени формат за размену података и структурирање базе података и хомогена мрежа VAX-Digital рачунара као техничка подршка система. Врло брзо, прво највеће националне, а потом и велике народне библиотеке у Србији повезују се у систем, обезбеђује им се приступ Интернету са свих расположивих платформи и на тај начин започиње ера виртуелних библиотека у Србији.

И библиотека Факултета политичких наука се од 2006. придружује овом систему COBISS.SR – Кооперативни онлајн библиотечки систем и сервис. Такво једно комфортно окружење омогућило је и нашој библиотеци да усавршава своју делатност и да у



неупоредиво већој мери доприноси креирању и пружању научних услуга неопходних научној заједници. Од 2006. до данас у локалној бази података ФПН унет је сав фонд монографских и периодичних публикација које поседује библиотека. То значи преко 80.000 наслова монографија и преко 400 наслова периодике. У базу се редовно уносе докторске дисертације и магистарски радови одбрањени на ФПН. Оно што бисмо посебно истакли јесте израда персоналних библиографија професора Факултета. Аналитичка обрада чланака, радова у часописима, зборницима, предавања на скуповима домаћим и иностраним, обрада текстова са веб страница, интервјуи и излагања на ТВ и другим медијима итд., представља свакодневну делатност библиотеке. На квалитету и брзини пружања научних информација, које је данас у прилици да пружа библиотека ФПН, доприноси и нови вид набавке и коришћења научних публикација који је омогућен преко KoBSON-а (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку). KoBSON је савремени начин удруживања библиотека ради остваривања заједничког циља. Основни циљ KoBSON-а је набавка иностране научне литературе која се остварује путем Програма за набавку научне и стручне литературе из иностранства и приступ електронским научним и стручним базама података, који финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој. KoBSON садржаји намењени су целокупној академској, научно-истраживачкој заједници Србије. У рад KoBSON-а укључене су све библиотеке у научноистраживачким установама (универзитетима, факултетима, институтима). KoBSON обезбеђује веб приступ електронским базама часописима. Посредством KoBSON портала омогућен је приступ како базама пуног текста (електронски часописи и електронске књиге), тако и библиографско-цитатним базама података. На тај начин и библиотека ФПН партиципира у том систему обезбеђујући бесплатне информације и коришћење преко 35.000 часописа, 20 сервиса, 150.000 књига (EBSCO eBook, Hein On Line, Springer, Science Direct), цитатних база. KoBSON страница се користи и за увид у податке намењене вредновању часописа – Колекција часописа која се

нуди корисницима у Србији у високом проценту се препокрива са листом часописа Web of Science, а који обухвата објективно најзначајније светске часописе. Поред база пуног текста (Oxford Journals, Cambridge University Press, Wiley Interscience и др.), претплаћеним директно од издавача, KoBSON је претплаћен и на садржаје који су доступни преко агрегатора (сервиса који окупљају часописе више различитих издавача) и који су најчешће доступни са ембаргом или периодом закашњења, од три месеца до годину дана (JSTOR, EBSCO), затим индексним базама (Web of Science (WoC)) је база апстраката и цитата из научних и академских часописа, зборника са конференција и научних књига, а обједињује три цитатне базе података, Science Citation Index (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) и Arts & Humanities Citation Index (AHCI). Као пандан WoC-у, светски познати издавач научних информација Elsevier пласирао је 2004. године свој нови производ – Scopus, цитатну базу, која је, за разлику од WoC-а, више оријентисана ка часописима са европског говорног подручја.

Поред услуга које нам допушта KoBSON виртуелна библиотека, ФПН је из својих средстава већ дужи низ година претплаћен на посебну базу POLITICAL SCIENCE COMPLETE, са преко 3000 периодичних и монографских публикација из области политикологије, дипломатије, међународне безбедности и политичких комуникација и др. Свим претплаћеним публикацијама на EBSCO платформи може се приступити преко професорског и студентског портала. На исти начин, од 2018. године може се приступити и ново претплаћеним колекцијама са књигама из области политичких наука које је издао Oxford University Press. На располагању је 34 наслова публикованих 2017. и 2018. године који су, за разлику од претплате на базе са часописима, трајно у поседу библиотеке ФПН. Њима се приступа преко eBook Collection (EBSCOHost). У 2018. години отворен је приступ колекцији од 3 академска часописа из области политичких наука британског издавача TAYLOR & FRANCIS, то су часописи који досад нису могли да се користе у пуном тексту: 1. International Journal of

Intelligence and CounterIntelligence, 2. Political Communication и 3. Journal of European Integration.

Представљање Библиотеке Факултета политичких наука незаобилазно је без указивања и на сам простор у коме се све ове активности обављају. Поред старе читаонице, која и даље делимично врши ту функцију, 2010. године је отворена нова, модерно уређена и опремљена читаоница на петом спрату зграде, површине 797,00/m<sup>2</sup>. Читаоница има 152 места за студенте, 35 места за професоре и 3 апартмана за гостујуће професоре. Читаонице су отворене за све студенте Универзитета.

### 3. Преглед објављених књига

Факултет политичких наука је од оснивања развио интензивну издавачку делатност. У почетку је она била усмерена на формирање литературе неопходне за извођење наставе, да би се касније проширила на публикување резултата рада на научно-истраживачким пројектима, саопштења са научних скупова, монографских студија наставника. Преглед објављених књига садржи издања ФПН-а од 1968. године до новембра 2018. године и дат је према годинама издања.

#### 1962–1968.<sup>1</sup>

Кораћ, Вељко: Комунистичке и социјалистичке утопије од почетка модерне епохе до појаве научног социјализма. Београд, ВШПН, 1962.

Пашић, Најдан: Упоредни политички системи. Београд, ВШПН, 1962.

Становник, Јанез: Упоредни привредни системи. Предавања одржана на ВШПН. Београд, ВШПН, 1962.

Тадић, Љубомир: Улога државе у нашем социјалистичком развоју (скрипта). Београд, ВШПН, 1962.

<sup>1</sup> Издања Високе школе политичких наука из које је формиран Факултет политичких наука 1968. године, а која су коришћена као основна литература за неколико првих генерација студената.

Рот, Никола: Психологија политичког понашања. Део I, II (скрипта). Београд, ВШПН, 1965.

Вајс, Алберт: Развитак цивилизације. Београд, ВШПН, 1965.

#### 1968.

Малобабић, Петар: Утицај ратне технике на карактер ратних дејстава и заштита од нуклеарних, хемијских и биолошких борбених средстава. Београд, ВШПН, 1968.

Пашић, Најдан: Политика и политичка теорија (скрипта). Београд, ВШПН, 1968

#### 1969.

Живанов, Сава: Политички и идеолошки процеси у социјалистичким земљама. Београд, ФПН, 1969.

Прибићевић, Бранко: Актуелни проблеми савремених социјалистичких покрета. Београд, ФПН, 1969.

Прибићевић, Бранко: Развој и актуелни проблеми комунистичких партија. Београд, ФПН, 1969.

Прибићевић, Бранко: Синдикални покрет. Београд, ФПН, 1969.

Прибићевић, Бранко: Студентски покрети у савременом свету. Београд, ФПН, 1969.

Рачић, Обрад: Међународне организације (скрипта). Београд, ФПН, 1969.

#### 1970.

Богетић, Љубинка: Политичка историја југословенских народа (до 1914). Београд, ФПН, 1970.

Брадајић, Светислав: Збирка немачких текстова за студенте III године. Део I. Београд, ФПН, 1970.

Ђорђевић, Мирослав: Развитак политичких и државних установа Србије од краја XVIII до почетка XX века. I део. Београд, ФПН, 1970.

#### 1971.

Брадајић, Светислав: Збирка немачких текстова за студенте III године. Део II. Београд, ФПН, 1971.

Гудач, Жарко: Из новије политичке историје I. Београд, ФПН, 1971.

- Ђорђевић, Тома: Општа теорија јавног мњења (скрипта). Београд, ФПН, 1971.
- Прибићевић, Бранко: Савремени социјализам. Београд, ФПН, 1971.
- 1972.**
- Ђорђевић, Мирослав: Историја државе и права – епоха феудализма. Београд, ФПН, 1972.
- 1973.**
- Зечевић, Миодраг: Израда политичких и правних аката (скрипта). Београд, ФПН, 1973.
- 1974.**
- Псончак, Вишња: Француски језик за студенте III године ФПН (скрипта). Београд, ФПН, 1974.
- 1975.**
- Ђорђевић Мирослав, Гудач Жарко: Из новије светске политичке историје. Београд, ФПН, 1975.
- 1976.**
- Ђорђевић, Тома, Радојковић, Мирољуб: Теорија и системи информисања (скрипта). Београд, ФПН, 1976.
- Лукач, Сергије: Теорија и техника новинарства (скрипта). Београд, ФПН, 1976.
- Пашић, Најдан: Упоредни политички системи, 2. изд. Београд, ФПН, 1976.
- 1977.**
- Видановић, Иван: Услови породичног живота и неуспех у школи. Београд, ФПН, 1977.
- 1978.**
- Ђокановић, Тихомир: Међународни економски односи. Београд, ФПН, 1978.
- Стефановић, Десанка: Руски језик за студенте II године Факултета политичких наука (скрипта). Београд, ФПН, 1978.
- 1982.**
- Вајс, Едита: Међународна социјална политика, I и II део. Београд, ФПН, 1982.
- Петровић, Душан, Седмак, Томислав: Методика групног рада. Београд, ФПН, 1982.
- 1983.**
- Елаборат о Факултету политичких наука у Београду, Св. 1. Београд, Универзитет у Београду – ФПН, 1983.
- 1984.**
- Павловић, Вукашин: Нови друштвени покрети. Београд (ФПН), 1984.
- 1985.**
- Баковљев, Милан: Основи опште педагогије (скрипта). Београд, Факултет политичких наука, 1985.
- 1991.**
- Висковић, Иво: Спољна политика Југославије: репетиторијум. Београд, Факултет политичких наука, 1991.
- 1994.**
- Међународни документи о заштити националних мањина и њихов положај у уставном поретку СР Југославије. Београд, Међународна политика, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1994.
- Социјални рад и социјална политика: зборник радова и докумената. Одговорни уредник Иван Видановић. Београд, Факултет политичких наука, Социјална мисао, 1994.
- 1995.**
- Дамјановић, Мијат: Изазови модерној управи и управљању: хрестоматија. 1. изд. Београд, Тимит, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт за политичке студије, 1995.
- Документи КЕБС: 1975–1995 (уредник Бранислав Милинковић). Београд, Међународна политика, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1995.

- Нови Устави на тлу бивше Југославије (уредник Бранислав Милинковић). Београд, Међународна политика, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1995.
- Осипов, Генадиј Васиљевич: Социјално-политичка ситуација у Русији. Београд, Факултет политичких наука Универзитета, 1995.
- Уговор о Европској унији: од Рима до Мастрихта. Превели и приредили Душко Лопандић и Милутин Јањевић. Београд, Међународна политика, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, Европски покрет у Србији, 1995.
- Уједињене нације 1945–1995. Уредник Бранислав Милинковић. Београд, Међународна политика, Службени гласник Србије, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1995.
- 1996.**
- НАТО и партнерство за мир. Уредник Бранислав Милинковић. Београд, Међународна политика, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт за међународну политику и привреду, 1996.
- Несврстаност у постхладноратовској ери. Уредник Бранислав Милинковић. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, 1996.
- Пашић, Најдан: Историјски фијаско система моноорганизационе хијерархије: године распада (1987–1992). Београд, Подгорица, Факултет политичких наука, Унирекс, 1996.
- Посткомунизам и власт. Приредили Вучина Васовић, Војислав Становчић. Београд, Југословенско удружење за политичке науке, Факултет политичких наука, 1996.
- Ракочевић, Живојин: Инверзивна транзиција у СР Југославији. Београд, Факултет политичких наука (etc.), 1996.
- Споразум из Шенгена. Приредили Душко Лопандић, Милутин Јањевић. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, 1996.
- Савет Европе: 1949–1996. Уредник Бранислав Милинковић. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука (et al.), 1996.
- Светска библиографија о кризи у бившој Југославији. Приредили Добрила Станковић, Златан Малтари. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт за међународну политику и привреду, 1996.
- Видановић, Иван: Појединац и породица. Београд, Научно-истраживачки центар за социјални рад и социјалну политику Факултета политичких наука, 1996.
- Видановић, Иван: У сусрет животу. Београд, Научно-истраживачки центар за социјални рад и социјалну политику Факултета политичких наука, 1996.
- 1997.**
- Божовић, Ратко: Искушења слободног времена. 3. изд. Београд, Факултет политичких наука, 1997.
- Гудац, Жарко, Ђорђевић, Мирослав: Политичка историја XIX и XX века: светска и национална. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1997
- Јововић, Дејан: Међународне финансијске институције: положај и интереси ДР Југославије. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, Институт за међународну политику и привреду, 1997.
- Ка савременом друштву: зборник радова. Одговорни уредник Сретен Сокић. Београд, Факултет политичких наука, Центар за друштвено-економске студије, 1997.
- Матић, Милан, Подунавац, Милан: Политички систем, 2. изд. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1997.
- Наставни план и програм за прву годину студија. Уредник Чедомир Чупић. Приредио Недељко

- Гашић. Београд, Факултет политичких наука, 1997.
- Петровић, Душан, Седмак, Томислав: Методе групног социјалног рада. Београд, Научно-истраживачки центар за социјални рад и социјалну политику Факултета политичких наука, 1997.
- Савремени процеси и односи на Балкану: зборник радова. Приредили Момир Стојковић, Ана Дамиан. Београд, Институт за међународну политику и привреду, Центар за међународне студије Факултета политичких наука, 1997.
- Социјални рад и социјална политика: зборник радова III. Одговорни уредник Дренка Илић. Београд, Факултет политичких наука, 1997.
- 1998.**
- Чавошки, Коста, Марковић, Ратко: Основи уставног права. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1998.
- Democracy to Come. Editors Мијат Дамјановић, Стеван Врачар, Љубомир Врачар. (1. ed.). Belgrade, TIMIT, Faculty of Political Sciences University of Belgrade, 1998.
- Дух ведрине: култура протеста – протест културе. Уредник Чедомир Чупић. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- (Хиљаду деветстотина четрдесет осма) 1948 – Југославија и Коминформ: педесет година касније. Студије Ранко Петковић ...(et al.). Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Архив Југославије, Историјски институт Црне Горе, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1998.
- Избеглице. Студијски прилози Бошко Јаковљевић ...(et al.). Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт за међународну политику и привреду, 1998.
- Јањевић, Милутин: Европска монетарна унија: евро на европској и светској сцени. Београд, Међународна политика, Службени лист, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, 1998.
- Матић, Милан: Мит и политика, 2. допуњено изд. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1998.
- Митровић, Драгана: Политичка економија II. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- Насиље над децом. Редактор Милосав Милосављевић. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- Наставни план и програм за четврту годину студија. Уредник Чедомир Чупић. Приредио Недељко Гашић. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- Петковић, Ранко: Југославија и свет у постбиполарној ери. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, Институт економских наука, 1998.
- Подунавац, Милан: Принцип грађанства и поредак политике. 1. изд. На српском језику. Београд, Принцип, Факултет политичких наука, 1998.
- Рачић, Обрад, Милинковић, Бранислав, Пауновић, Милан: Људска права. Документи ОУН. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1998.
- Савремено новинарство. Приређивач Неда Тодоровић. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1998.
- Социјалне тензије и друштвене импликације: зборник радова. Одговорни уредник Сретен Сокић. Београд, Факултет политичких наука, Центар за друштвено-економске студије, 1998.
- Социјални рад и социјална политика: зборник радова IV. Одговорни уредник Мира Лакићевић. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- Штамбук, Владимир: Кибернетика, информатика, интернет. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 1998.
- Веселинов, Драган: Политичка економија I. Београд, Факултет политичких наука, 1998.
- Вуковић, Дренка: Системи социјалне сигурности. Београд, Факултет политичких наука, Центар за социјалну политику, 1998.

**1999.**

Политика и економски и социјални процеси: Зборник радова. Одговорни уредник Сретен Сокић. Београд, Факултет политичких наука, Центар за друштвено-економске студије, 1999.

Славујевић, Зоран: Политички маркетинг. Београд, Факултет политичких наука, 1999.

Социјални рад и добровољне социјалне активности. Приредили Милосав Милосављевић, Иван Видановић. Београд, Научно-истраживачки центар за социјални рад и социјалну политику Факултета политичких наука, 1999.

Уговор о Европској унији: Рим–Мастрихт–Амстердам. Предговор Ранко Петковић. Београд, Међународна политика, Службени лист СРЈ, Правни факултет, Факултет политичких наука, 1999.

**2000.**

Лакићевић, Мира: Методе и технике социјалног рада III. Београд, Факултет политичких наука, Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије, 2000.

Митровић, Драгана: Политичка економија II, 2. допуњено изд. Београд, Факултет политичких наука, 2000.

Токови економско-социјалног преображаја: зборник радова. Одговорни уредник Сретен Сокић. Београд, Факултет политичких наука, 2000.

**2001.**

Лакићевић, Мира: Социјални развој и планирање. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2001.

Подунавац, Милан: Принцип грађанства и поредак политике, 2. изд. Београд, Факултет политичких наука, 2001.

Радојковић, Мирољуб, Ђорђевић, Тома: Основи комунологије. Београд, Факултет политичких наука, 2001.

Телебаковић, Бошко: Увод у филозофију. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2001.

Штамбук, Владимир: Кибернетика, информатика, интернет, 2. изд. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2001.

**2002.**

Анализа информативног програма Радио телевизије Србије. Ментор Веселин Кљајић, припремила Богданка Тасева ... (et al.). Београд, Факултет политичких наука Универзитета у Београду, Новинарско-комуниколошки смер, 2002.

Божовић, Ратко: Доминација и отпор. Београд, Чигоја штампа, Факултет политичких наука, 2002.

Чупић, Чедомир: Политичка антропологија: хрестоматија. Београд, Факултет политичких наука, 2002.

Чупић, Чедомир: Социологија. Београд, Факултет политичких наука, 2002.

Јевтић, Мирољуб: Религија и политика. Београд, Факултет политичких наука, Институт за политичке студије, 2002.

Лакићевић, Мира: Социјална функција и социјални рад у предузећу. Београд, Факултет политичких наука, 2002.

Посткомунизам и демократске промене. Приредили Вучина Васовић и Вукашин Павловић. Београд, Факултет политичких наука, Југословенско удружење за политичке науке, 2002.

Славујевић, Зоран: Политички маркетинг. 2. допуњено изд. Београд, Факултет политичких наука, 2002.

Социјални рад и социјална политика: зборник радова V. Одговорни уредник Дренка Вуковић. Београд, Факултет политичких наука, 2002.

Стојковић, Бранимир: Идентитет и комуникација. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2002.

Тодоровић, Неда: Новинарство. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2002.

Вујачић, Илија: Политичка теорија: студије, портрети, расправе. Београд, Чигоја штампа, Факултет политичких наука, 2002.

Живанов, Сава: Русија у време Јељцина: Друштвени процеси и политичко организовање: (1990–1999). Београд, Факултет политичких наука, 2002.

**2003.**

Факултет политичких наука : 1968–2003. / [уредник Чедомир Чупић]. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, 2003 (Београд : Чигоја штампа). – 248 стр. ; 24 цм + [1] електронски оптички диск (ЦД-РОМ)

Становчић, Војислав: Политичке идеје и институције, том 1. Београд, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, 2003.

Ђорђевић, Снежана

Ренесанса локалне власти : упоредни модели / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2003 (Београд : Чигоја штампа). – 478 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм. – (Библиотека Уџбеници и хрестоматије)

Европска унија и процес придруживања Србије и Црне Горе : практикум уз програм обуке администрације о питањима ЕУ : [само за интерну употребу] / приредили Слободан Самарџић и Зоран Чупић. – Београд : Факултет политичких наука, 2003 (Београд : Чигоја штампа). – 448 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Павловић, Вукашин

Друштвени покрети и промене / Вукашин Павловић. – Београд : Удружење за политичке науке Југославије : Факултет политичких наука, 2003 (Београд : Чигоја штампа). – 385 стр. ; 22 цм. – (Библиотека Политеиа)

Крговић, Томислав

Центри за социјални рад : настанак, пракса, перспективе / Томислав Крговић, Милорад Миловановић. – Београд : Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије : Факултет политичких наука, 2003 (Београд : Гласник). – 319 стр. ; 25 цм

**2004.**

Јавно мњење : зборник текстова. – Београд : Факултет политичких наука, 2004. – више паг. ; 30 цм

Годишњи скуп политиколога Југославије (3 ; 2002 ; Београд)

Услови и стратегије демократизације / [Трећи годишњи скуп политиколога Југославије, 20–22. децембар 2002, Београд] ; приредили Вучина Васовић, Вукашин Павловић. – Београд : Југословенско удружење за политичке науке : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 344 стр. ; 21 цм

Kegley, Charles W.

Светска политика: тренд и трансформација / Čarls V. Kegli, Jr., Judžin R. Vitkof ; [превели Миомира Бранковић ... et al.]. – Земун ; Београд : Прометеј : Центар за студије Југоисточне Европе : Факултет политичких наука : Дипломатска академија Министарства спољних послова Србије и Црне Горе, 2004 (Земун : Прометеј). – 954 стр., [20] стр. с таблама : граф. прикази ; 24 цм. – (Едиција Дипломатске свеске)

Хантингтон, Самјуел П.

Војник и држава: теорија и политика цивилно-војних односа / Семјуел П. Хантингтон ; [превели Вид Вукасовић ... et al.]. – Земун : Прометеј ; Београд : Центар за студије Југоисточне Европе : Факултет политичких наука : Дипломатска академија Министарства спољних послова Србије и Црне Горе, 2004 (Земун : Прометеј). – XIX, 509 стр. ; 24 цм. – (Едиција Дипломатске свеске)

Телебаковић, Бошко

Увод у филозофију / Бошко Телебаковић. – 2. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 409 стр. ; 24 цм

Митровић, Драгана

Политичка економија II / Драгана Митровић. – 4. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 194 стр. : илустр. ; 24 цм

Фира, Александар

Из уставности бивших југословенских република / Александар Фира. – Београд : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 359 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Јубилеји)

Павловић, Вукашин

Цивилно друштво и демократија / Вукашин Павловић. – Београд : Удружење за политичке науке Србије и Црне Горе : Чигоја штампа : Грађанске иницијативе : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 431 стр. ; 20 цм. – (Библиотека Политеиа)

Социјални рад и социјална политика : зборник радова. 6 / [одговорни уредник Ана Чекеревац]. – Београд : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Гласник). – 330 стр. : табеле ; 20 цм

Марковић, Љубисав

Капитал, економија и социјализација / Љубисав Марковић. – Београд : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Чигоја штампа). – 349 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Јубилеји)

Јовановић, Милан Н.

Изборни системи посткомунистичких држава / Милан Н. Јовановић. – Београд : Службени лист СЦГ : Факултет политичких наука : Институт за политичке студије, 2004 (Београд : Драслар партнер). – 497 стр. : табеле ; 24 цм

Кутлешић, Владан

Устави бивших социјалистичких држава Европе : упоредноправна студија / Владан Кутлешић. – Београд : Службени лист СЦГ : Факултет политичких наука, 2004 (Београд : Драслар партнер). – 182 стр. ; 25 цм

**2005.**

Кочовић, Драгослав

Социјално осигурање / Драгослав Кочовић. – 1. изд. – Београд : Факултет политичких наука, 2005 (Краљево : АДМ графика). – 303 стр. ; 24 цм

Штамбук, Владимир

Информатика и интернет / Владимир Штамбук. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја). – 568 стр. : илустр. ; 21 цм

Вуковић, Дренка

Социјална сигурност и социјална права / Дренка Вуковић. – Београд : Факултет политичких

наука, 2005 (Београд : Чигоја). – 409 стр. : табеле ; 24 цм

Прњат, Бранко

Увод у културну политику / Бранко Прњат. – Београд : Завод за проучавање културног развитка : Факултет политичких наука, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 191 стр. ; 21 цм

Јовановић, Небојша

Агенцијско новинарство: (минимум речи – максимум чињеница) / Небојша Јовановић, Драгослав Лазаревић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 140 стр. : илустр. ; 23 цм. – (Библиотека Приручници)

Кецмановић, Ненад

Домети демократије: од Источне Европе до Западног Балкана / Ненад Кецмановић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 260 стр. ; 20 цм. – (Библиотека Политеиа)

Радојковић, Мирољуб

Основе комуникологије / Мирољуб Радојковић, Тома Ђорђевић. – 2. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 237 стр. ; 20 цм

Славујевић, Зоран Ђ.

Политички маркетинг / Зоран Ђ. Славујевић. – 3. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2005 (Београд : Чигоја штампа). – 250 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

**2006.**

Теорије европске интеграције: Реадер / Избор текстова Јелица Стефановић-Штамбук. – Београд : Факултет политичких наука, 2006. – више пагинација : илустр. ; 30 цм

Политичке институције и демократија / приредио Вукашин Павловић. – Београд : Факултет политичких наука, 2006 (Београд : Чигоја штампа). – 195 стр. ; 21 цм

Социјална политика у процесу европских интеграција / приредиле Дренка Вуковић, Ана



Чекеревац ; [превод текстова Наталија Перишић ... [et al.]. – Београд : Факултет политичких наука, 2006 (Београд : Чигоја штампа). – 316 стр. : табеле ; 24 цм

Лакићевић, Мира

Методe и технике социјалног рада III / Мира Лакићевић. – 2. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије, 2006 (Београд : Чигоја штампа). – 231 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Гроховски, Мирослав

Како бити бољи политички саветник? : приручник / Mirosław Grochowski, Michał Ben-Gera ; [преводиоц Гордана Ристић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2006 (Београд : „Филип Вишњић”). – 123 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Кегли, Чарлс В., мл.

Светска политика : тренд и трансформација / Чарлс В. Кегли, Јр., Јудин Р. Виткоф ; [превели Миомира Бранковић ... et al.]. – 2. изд. – Београд : Прометеј : Центар за студије Југоисточне Европе : Факултет политичких наука Универзитета : Дипломатска академија Министарства спољних послова Србије и Црне Горе, 2006 (Београд : Желнид). – 954 стр., [20] стр. с геогр. картама : граф. прикази, табеле ; 24 цм. – (Едиција Дипломатске свеске)

**2007.**

Телебаковић, Бошко

Особине нацизма / Бошко Телебаковић. – Београд : Факултет политичких наука, 2007. – Стр. 168-195 ; 22 цм

Извори међународног хуманитарног права / [приредили Весна Кнежевић-Предић, Саша Аврам, Жељко Лежаја. – 2., допуњено и прерађено изд. – Београд : [Факултет политичких наука : Црвени крст Србије : Међународни комитет Црвеног крста], 2007 (Београд : Публикум). – 706 стр. ; 23 цм

Дилеме и изазови парламентаризма / приредили Вукашин Павловић, Славиша Орловић. – Београд : Конрад Аденауер Стифтунг : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 366 стр. : табеле ; 21 цм

Висковић, Иво

Између завере и бирократског хаоса : како се ствара спољна политика САД / Иво Висковић. – Београд : Добар наслов : Факултет политичких наука, 2007 (Ваљево : Топаловић). – 173 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Анаграф / [Добар наслов, Београд]. Едиција Cogito ; књ. 3)

Социјална политика и социјалне реформе / приредиле Дренка Вуковић, Ана Чекеревац ; [превод текстова Наталија Перишић, Јелена Видојевић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 318 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Идеологија и политичке странке у Србији / Славиша Орловић ... [et al.] ; уредник Зоран Лутовац. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука : Институт друштвених наука, 2007 (Београд : Либра). – 322 стр. : граф. прикази, табеле ; 20 цм

Славујевић, Зоран

Изборне кампање: поход на бираче : случај Србије од 1990. до 2007. године / Зоран Ђ. Славујевић. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука : Институт друштвених наука, 2007 (Београд : Либра). – 434 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Граић-Степановић, Сања

Практикум за међународне пословно-правне трансакције и интеграције / Сања Граић-Степановић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 336 стр. ; 24 цм

Бирачи и апстиненти у Србији / Зоран Стојиљковић ... [et al.] ; уредник Зоран Лутовац. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука : Институт друштвених наука, 2007 (Београд : Либра). – 269 стр. : граф. прикази ; 20 цм

Атлагић, Синиша

Партијска идентификација као детерминанта изборне мотивације : теоријске контроверзе и проблеми емпиријског истраживања / Синиша Атлагић. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : Либра). – 169 стр. : граф. прикази, табеле ; 20 цм

Ковачевић, Живорад

Америка и распад Југославије / Живорад Ковачевић. – Београд : „Филип Вишњић” : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : „Филип Вишњић”). – 445 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Библиотека Дипломатске свеске / [„Филип Вишњић”, Београд])

Кнежевић-Предић, Весна

Оглед о међународном хуманитарном праву : извори, домен примене, субјекти / Весна Кнежевић-Предић. – Београд : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 326 стр. ; 24 цм

Веселинов, Драган

Политичка економија / Драган Веселинов. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 194 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Политичке странке у Србији и Европска унија / Зоран Лутовац ... [et al.] ; уредник Зоран Лутовац. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука, 2007 (Београд : Либра). – 253 стр. : граф. прикази ; 20 цм

Славујевић, Зоран Ђ.

Политички маркетинг / Зоран Ђ. Славујевић. – 4. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 262 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Штамбук, Владимир

Информатика / Владимир Штамбук. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2007 (Београд : Чигоја). – 348 стр. : илустр. ; 24 цм

Кочовић, Драгослав

Социјална политика / Драгослав Кочовић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких

наука, 2007 (Краљево : АДМ графика). – 237 стр. ; 24 цм

Матић, Милан

Политички систем : теорије и принципи / Милан Матић, Милан Подунавац. – [3. изд.]. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2007 (Београд : Чигоја штампа). – 375 стр. ; 24 цм

**2008.**

Телебаковић, Бошко

Проблем слободе / Бошко Телебаковић. – Београд : Факултет политичких наука, 2008. – Стр. 93–115 ; 22 цм

Жегарац, Невенка

Знања и вештине за вођење случаја у социјалној заштити : водич за планирање, процену, интервенције и евалуацију рада за водитеље случаја : приручник за Програм обуке / Невенка Жегарац, Тамара Џамоња-Игњатовић, Мирослав Бркић. – Београд : Факултет политичких наука, 2008. – 219 стр. : граф. прикази ; 30 цм

Жегарац, Невенка

Практикум за тренере у основном програму обуке : знање и вештине за вођење случаја у социјалној заштити / Невенка Жегарац, Тамара Џамоња-Игњатовић, Мирослав Бркић. – Београд : Факултет политичких наука, 2008. – 115 стр.

Савремена држава / приредили Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић. – Београд : Konrad Adenauer Stiftung : Факултет политичких наука, Центар за демократију, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 250 стр. ; 21 цм

Тржиште рада и политика запослености / приредили Дренка Вуковић, Михаил Арандаренко ; [превод текстова Наталија Перишић ... et al.]. – Београд : Факултет политичких наука, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 400 стр. : илустр. ; 24 цм

Крстић, Зоран

Модерни недемократски режими насиља / Зоран Крстић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 98 стр. : табеле ; 20 цм

Стојиљковић, Зоран

Конфликт и/или дијалог : огледи о синдикатима, транзицији и демократији / Зоран Стојиљковић. – Београд : Факултет политичких наука : Swiss Labour Assistance, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 391 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм  
Улога посредовања у међународним сукобима : први српско-шпански симпозијум, Београд 2007 / приредиле Радмила Накарада и Ана Баљетбо ; [превела Бојана Веселиновић]. – Београд : Факултет политичких наука : Fundació Internacional Olof Palme, 2008 (Београд : „Филип Вишњић”). – 45, 48 стр. ; 24 цм

Стефановић-Штамбук, Јелица

Дипломатија у међународним односима / Јелица Стефановић-Штамбук. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – XXXIII, 398 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Веснић, Радослав, мл.

Др Миленко Веснић : грансењер српске дипломатије / Радослав Веснић млађи. – Београд : Центар за студије Југоисточне Европе : Факултет политичких наука, 2008 (Земун : Прометеј). – XVII, 613 стр., [16] стр. с таблама : илустр. ; 24 цм. – (Едиција Дипломатске свеске)

Подунавац, Милан

Политичка култура и политички односи / Милан Подунавац. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 190 стр. ; 24 цм

Лакићевић, Мира

Социјални развој и планирање / Мира Лакићевић, Ана Гавриловић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 301 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Митровић, Драгана

Међународна политичка економија / Драгана Митровић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 300 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Ђорђевић, Снежана

Власти у акцији – свет јавних услуга / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 371 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Јовановић, Небојша

Агенцијско новинарство : (минимум речи – максимум чињеница) / Небојша Јовановић, Драгван Лазаревић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, [2008] (Београд : Чигоја штампа). – 156 стр. : илустр. ; 23 цм. – (Библиотека Приручници)

Митровић, Драгана

Међународна политичка економија / Драгана Митровић. – 2. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2008 (Београд : Чигоја штампа). – 305 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

**2009.**

Стефановић-Штамбук, Јелица

Погодности и границе посредовања у решавању и преображају међународних и интернационализованих унутрашњих сукоба / Јелица Стефановић-Штамбук. – Београд : Факултет политичких наука, 2009. – више пагинација ; 30 цм

Turner, Jonathan H.

Социологија / Џонатан Х. Тарнер ; превели с енглеског Тијана Бајовић и Душан Павловић. – Нови Сад : Mediterran publishing ; Београд : Факултет политичких наука, 2009 (Нови Сад : Арт принт). – 513 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Библиотека Academica ; књ. 10)

Социјална политика и криза / приредили Дренка Вуковић, Михаил Арандаренко. – Београд : Факултет политичких наука, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 318 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Фашизам у савремености / [уредник Небојша Драгосавац]. – Београд : Универзитет у Београду, Факултет политичких наука : Савез антифашиста Србије, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 238 стр. : илустр. ; 24 цм

Веселинов, Драган

Политичка економија / Драган Веселинов. – 13. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 195 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Концепти и проблеми политичке теорије : извори / приредили Ненад Кеџмановић, Бојан Вранић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 242 стр. ; 24 цм

Консолидација демократије : 20 година након пада Берлинског зида : зборник радова / приредили Илија Вујачић, Чедомир Чупић и Бојан Вранић. – Београд : Konrad Adenauer Stiftung : Факултет политичких наука Универзитета, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 274 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Вељановски, Раде

Медијски систем Србије / Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 179 стр. ; 20 цм

Вуковић, Дренка

Социјална сигурност / Дренка Вуковић. – Београд : Факултет политичких наука, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 334 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Ђорђевић, Снежана

Анализа јавних политика / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 343 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Кеџмановић, Ненад

Политика, држава и моћ : студије из политичке теорије / Ненад Кеџмановић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 233 стр. ; 20 цм. – (Библиотека Политеиа)

Ђорђевић, Снежана

Приручник за модерно управљање локалним економским развојем / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја

штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 123 стр. : илустр. ; 24 цм

Кљајић, Веселин

Интервју : у штампи, у on-line магацинима, на интернету / Веселин Кљајић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 330 стр. : илустр. ; 24 цм

Симић, Драган Р.

Светска политика : међудржавни и међународни поредак, светска политика, глобални односи / Драган Р. Симић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 200 стр. : илустр. ; 25 цм

Кљајић, Веселин

Интервју : у штампи, у on-line магацинима, на интернету / Веселин Кљајић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 328 стр. : илустр. ; 24 цм

Ратковић, Радослав

Политика : теорија, идеологија, стварност / Радослав Ратковић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2009 (Београд : Чигоја штампа). – 328 стр. ; 24 цм. – (Едиција Посебна издања / [Факултет политичких наука, Београд])

**2010.**

Савремена држава : структура и социјалне функције / приредили Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за демократију : Konrad Adenauer Stiftung, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 373 стр. ; 24 цм

Квалитет политичких институција / приредио Вукашин Павловић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, Центар за демократију, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 248 стр. : табеле ; 20 цм

Бркић, Мирослав

Заступање у социјалном раду / Мирослав Бркић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја

штампа, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 133 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Кецмановић, Ненад

Политика, држава и моћ : студије из политичке теорије / Ненад Кецмановић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 263 стр. ; 20 цм. – (Библиотека Политеиа)

Савремена држава : структура и социјалне функције / приредили Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић. – Београд : Konrad Adenauer Stiftung : Факултет политичких наука, Центар за демократију, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 369 стр. : граф. прикази, табеле ; 21 цм

Подизање капацитета политичких институција града Београда / [Приредио Славиша Орловић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 148 стр. : илустр. ; 24 цм

Држава и демократија / уредио Милан Подунавац ; текстове са енглеског превела Гордана Ристић. – Београд : Службени гласник : Факултет политичких наука, 2010 (Београд : Гласник). – 539 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Наука. Едиција Појединачна издања)

Рачић, Обрад

Уједињене нације : између моћи и права / Обрад Рачић. – Београд : Службени гласник : Факултет политичких наука, 2010 (Београд : Гласник). – 233 стр. ; 25 цм. – (Библиотека Наука. Едиција Синтеза / [Службени гласник, Београд])

Кочовић, Драгослав

Религијска учења : социјалне вредности религијских учења / Драгослав Кочовић. – Београд : Факултет политичких наука, 2010 (Краљево : Графика). – 335 стр. : илустр. ; 25 цм

Телебаковић, Бошко

Увод у филозофију / Бошко Телебаковић. – 3. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 484 стр. ; 24 цм

Павловић, Душан

Списи из политичке економије / Душан Павловић. – Београд : Факултет политичких наука :

Чигоја штампа, 2010 (Београд : Чигоја штампа). – 177 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

**2011.**

Међународна научна конференција „Држава и демократија у процесу европеизације Србије” (2011 ; Београд)

Устав и демократија у процесу трансформације : зборник радова са међународне научне конференције „Држава и демократија у процесу европеизације Србије”, Београд, 27-29. мај 2011. године / уредио Милан Подунавац. – Београд : Факултет политичких наука : Удружење за политичке науке Србије, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 339 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Кљајић, Веселин

Интервју : у штампи, у on-line магацинима, на интернету / Веселин Кљајић. – 3. измењено и допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 346 стр. : илустр. ; 24 цм

Веродостојност медија : донети медијске транзиције / уредио Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 354 стр. : табеле ; 24 цм

Петровић, Предраг

Приватизација безбедности у слабим државама : случај Србија / Предраг Петровић. – Београд : Чигоја штампа : Факултет политичких наука, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 154 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Лакићевић, Мира

Истраживања у социјалној политици и социјалном раду / Мира Лакићевић, Бранислава Кнежић. – Београд : Чигоја штампа : Факултет политичких наука, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 266 стр. ; 20 цм

Професија на раскршћу [Електронски извор] : новинарство на прагу информационог друштва / уредница Сњежана Миливојевић ; Истраживачки тим Сњежана Миливојевић, Мирољуб

Радојковић, Маја Раковић, Ана Милојевић, Александра Угринић, Маријана Матовић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за медије и медијска истраживања, 2011.

Универзитет и одрживи развој / приредио Вукашин Павловић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за еколошку политику и одрживи развој, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 367 стр. : илустр. ; 21 цм

Sate and Democracy / edited by Милан Подунавац ; texts translated from Serbian by Гордана Ристић. – Београд : Службени гласник : Факултет политичких наука, 2011 (Београд : Гласник). – 671 стр. : табеле ; 24 цм. – (Edition Society and Science)

Кецмановић, Ненад

Елементи владавине : студије из политичке теорије / Ненад Кецмановић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 382 стр. ; 20 цм. – (Библиотека Политеиа)

Партије и избори у Србији : 20 година / приредио Славиша Орловић. – Београд : Факултет политичких наука : Центар за демократију : Friedrich Ebert Stiftung, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 396 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Социјалне реформе : садржај и резултати / приредили Дренка Вуковић, Михаил Арандаренко. – Београд : Факултет политичких наука, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 342 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Вуковић, Дренка

Социјална политика Европске уније / Дренка Вуковић. – Београд : Факултет политичких наука, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 383 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм Сокић, Сретен

Економија јавне потрошње / Сретен Сокић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2011 (Београд : Чигоја штампа). – 378 стр. ; 24 цм

2012.

Професија на раскршћу [Електронски извор] : новинарство на прагу информационог друштва. Део 2 / уредница Сњежана Миливојевић ; Истраживачки тим Сњежана Миливојевић, Миролуб Радојковић, Ана Милојевић, Александра Угринић, Александра Крстић, Маријана Матовић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за медије и медијска истраживања, 2012.

Функционисање међународних парламентарних организација : приручник за народне посланике и запослене у Служби Народне скупштине о учешћу парламентарних делегација у раду међународних парламентарних организација. – Београд : Народна скупштина Републике Србије : Мисија ОЕБС у Србији : Факултет политичких наука, 2012

Побољшање демократских перформанси Народне скупштине Републике Србије : препоруке / Славиша Орловић ... [et al.]. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за демократију, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 90 стр. : табеле ; 24 цм

Култура, род, грађански статус / уредиле Даша Духачек и Катарина Лончаревић ; [рецензенти Вукашин Павловић, Илија Вујачић]. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије рода и политике, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – XX, 235 стр. ; 24 цм

Ризици и изазови социјалних реформи / уредиле Дренка Вуковић, Наталија Перишић. – Београд : Факултет политичких наука, 2012 (Београд : Чигоја). – 293 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Демократске перформансе парламената Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе / приредио Славиша Орловић. – Београд : Факултет политичких наука ; Сарајево : Сарајевски отворени центар ; Подгорица : Факултет политичких наука, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 296 стр. : табеле ; 24 цм

Избори и формирање Владе у Србији 2012. / приредио Славиша Орловић. – Београд : Факултет

- политичких наука, Центар за демократију, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 190 стр. : табеле ; 24 цм
- Радио-дифузија у Србији : садашњост и будућност / уредио Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 168 стр. : табеле ; 24 цм
- Вељановски, Раде  
Медијски систем Србије / Раде Вељановски. – 2. допуњено и измењено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 236 стр. ; 21 цм
- Митровић, Драгана  
Међународна политичка економија / Драгана Митровић. – 3. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 320 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм
- Ђорђевић, Снежана  
Ренесанса локалне власти : упоредни модели / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 457 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм. – (Библиотека Уџбеници и хрестоматије)  
Савремене урбане студије : предузетнички, креативни, демократски градови / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 224 стр. : илустр. ; 24 цм
- Папић, Жарана  
Жарана Папић : текстови 1977–2002 / Жарана Папић ; [уредиле Адриана Захаријевић, Зорица Ивановић и Даша Духачек]. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије рода и политике : Реконструкција Женски фонд : Жене у црном, 2012 (Нови Сад : Артпринт). – 419 стр. : слике Ж. Папић ; 20 цм  
Лавиринти транзиције / [уредник Зоран Стојиљковић]. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Факултет политичких наука, Центар за демократију, 2012 (Ваљево : Топаловић). – 256 стр. : граф. прикази, табеле ; 25 цм
- Надић, Дарко  
Огледи из политичке екологије / Дарко Надић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 269 стр. ; 24 цм
- Лакићевић, Мира  
Социјална интеграција особа са инвалидитетом / Мира Лакићевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 245 стр. : граф. прикази ; 20 цм  
Политичке странке и законодавна активност Народне скупштине Републике Србије : студија у оквиру пројекта Јачање одговорности Народне скупштине Републике Србије / приредили Зоран Стојиљковић, Јелена Лончар, Душан Спасојевић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за демократију : Програм за развој Уједињених нација (УНДП), 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 261 стр. : табеле ; 24 цм
- Лакићевић, Мира  
Социјални развој и планирање / Мира Лакићевић, Ана Гавриловић. – 5. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 301 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм
- Атлагић, Сениша  
Нацистичка пропаганда : од тоталне до тоталитарне пропаганде / Сениша Атлагић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2012 (Београд : Чигоја штампа). – 238 стр. : илустр. ; 24 цм
- 2013.**
- Васовић, Вучина  
Изабрана дјела. Том 2, Савремене демократије. Део 2 / Вучина Васовић. – Београд : Факултет политичких наука ; Подгорица : ЦИД, 2013 (Београд : Бирограф). – 459 стр. : табеле ; 24 цм. – (Библиотека Изабрана дјела / [ЦИД])

Spicker, Paul

Социјална политика : теорија и пракса / Пол Спикер ; превеле с енглеског: Јелена Видојевић (1-10 главе), Наталија Перишић (11-20 главе). – Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја). – 426 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Едиција Катедра)

Књига апстраката : скуп поводом 150 година вишег образовања за жене у Србији: претпоставке и будућност образовања на Балкану / [уредиле, editors Даша Духачек, Катарина Лончаревић, Драгана Поповић ; превод, translation Ненад Кнежевић]. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије рода и политике, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 61 стр. ; 24 цм

Louw, P. Eric

Медији и политички процес / П. Ерик Лоу ; превео с енглеског Синиша Атлагић. – Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја). – 284 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Едиција Катедра / Факултет политичких наука)

Искушења парламентаризма / приредио Славиша Орловић ; [превод Биљана Мајсторовић]. – Београд : Friedrich Ebert Stiftung : Центар за демократију Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Графолик). – 178 стр. : табеле ; 24 цм

Међународна научна конференција, Политика: наука и професија (2013 ; Београд) Политика: наука и професија : зборник радова са међународне научне конференције „Политика: наука и професија”, (Београд, 31. мај – 02. јун 2013) / уредили Милан Подунавац, Жарко Пауновић. – Београд : Факултет политичких наука : Удружење за политичке науке Србије, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 280 стр. ; 24 цм

Комар, Оливера

Бирачи у Црној Гори : фактори изборне и партијске преференције / Оливера Комар. – Београд : Удружење за политичке науке Србије : Чигоја штампа ; Подгорица : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 232 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Србија у европском и глобалном контексту / приредили Радмила Накарада, Драган Живојиновић. – Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја). – 252 стр. : илустр. ; 24 цм

Стојиљковић, Зоран

Држава и корупција / Зоран Стојиљковић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 394 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Јанковић, Угљеша

Социјална инклузија сиромашних у Црној Гори / Угљеша Јанковић. – Београд : Удружење за политичке науке Србије : Чигоја штампа ; Подгорица : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 172 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Лакићевић, Мира

Развој и заштита људских ресурса у предузећу / Мира Лакићевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 280 стр. : граф. прикази, табеле ; 20 цм

Kalshoven, Frits

Ограничења у вођењу рата : увод у међународно хуманитарно право / Frits Kalshoven, Lizbet Zegveld ; [приредили Снежана Гојковић, Саша Аврам, Јања Симентић, Милош Хрњаз]. – Београд : Факултет политичких наука : Међународни комитет Црвеног крста, 2013 (Београд : Чигоја). – 213 стр. ; 24 цм

Миленковић, Дејан

Јавна управа : одабране теме / Дејан Миленковић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 376 стр. ; 24 цм

Ђурић, Драган

Европски социјални модел / Драган Ђурић. – Београд : Удружење за политичке науке Србије : Чигоја штампа ; Подгорица : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Чигоја штампа). – 278 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм



Васовић, Вучина

Политички есеји / Вучина Васовић. – Подгорица : ЦИД ; Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Бирограф Сопр). – 317 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Изабрана дјела I-V / Вучина Васовић ; т. 5) (Библиотека Изабрана дјела / ЦИД, Подгорица)

Демократија и политика ; Избори и изборни системи у савременом свету / Вучина Васовић. – Подгорица : ЦИД ; Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Бирограф Сопр). – 257 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Изабрана дјела I-V / Вучина Васовић ; т. 4) (Библиотека Изабрана дјела / ЦИД, Подгорица)

Корифеји демократије / Вучина Васовић. – Подгорица : ЦИД ; Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Бирограф Сопр). – 257 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Изабрана дјела I-V / Вучина Васовић ; т. 3) (Библиотека Изабрана дјела / ЦИД, Подгорица)

Савремене демократије / Вучина Васовић. – Подгорица : ЦИД ; Београд : Факултет политичких наука, 2013 (Београд : Бирограф Сопр). – 2 књ. (XXIV, 570, 459 стр.) ; 24 цм. – (Библиотека Изабрана дјела I-V / Вучина Васовић ; т. 1-2) (Библиотека Изабрана дјела / ЦИД, Подгорица)

**2014.**

Конференција Студије културе : Гласови са маргине : збирка апстраката / [организациони тим Јелена Ђорђевић, Марина Симић, Даница Јовић, Милош Ничић, Бојан Марић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2014. – 75 стр. ; 21 цм

Духачек, Даша

Студије рода : од Декларације о правима жене и грађанке до другог пола / Даша Духачек. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, Центар за студије рода и политике, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 330 стр. : илустр. ; 24 цм

Павловић, Душан

Теорија игара : основне игре и њихова примена / Душан Павловић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 76 стр. : илустр. ; 24 цм

Симић, Марина

Космополитска чежња : етнографија српског постсоцијализма / Марина Симић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије културе : Чигоја штампа, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 200 стр. : фотогр. ; 21 цм. – (Едиција Посткултура / (Центар за студије културе Факултета политичких наука, Београд) ; књ. 1)

Кљајић, Веселин

Интервју : у штампи, у on-line магацинима, на интернету / Веселин Кљајић. – 4. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 346 стр. : илустр. ; 24 цм

Угринић, Александра

Савремени радио са практикумом радио новинарства / Александра Угринић, Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 224 стр. ; 24 цм

Бешић, Милош

Транзиционе трауме и промене вредносних оријентација – генерацијски приступ : компаративна емпиријска студија вредности у земљама бивше Југославије / Милош Бешић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 484 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм. – (Библиотека Монографије)

Мрђа, Небојша

Интернет и друштвене науке – нове могућности и крупне последице / Небојша Мрђа. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета : Чигоја штампа, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 117 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Данковић Степановић, Сања

Право и политика конкуренције = Competition Law and Policy / Сања Данковић Степановић.

- Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 382 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм
- Образовање, род, грађански статус / уредиле Даша Духачек, Катарина Лончаревић и Драгана Поповић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије рода и политике, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – XI, 195 стр. ; 24 цм
- Ђорђевић, Снежана  
Положај и капацитети градских и општинских менаџера у Србији / Снежана Ђорђевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 97 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм
- Крстић, Зоран  
Латинска Америка : изазови и препреке демократизације / аутор Зоран Крстић. – Београд : Универзитет, Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 219 стр. ; 24 цм
- Научни скуп: „Република Србија и Република Српска – стари и нови политички изазови” (2013 ; Београд)  
Република Србија и Република Српска : стари и нови политички изазови : зборник радова са научног скупа, Београд, 15. мај 2013. / [приредили Слободан Наградић, Ивона Лађевац, Тијана Кеџмановић]. – Београд : Институт за међународну политику и привреду : Факултет политичких наука : Представништво Републике Српске у Србији, 2014 (Београд : Премис граф). – 260 стр. : илустр. ; 25 цм
- У лавиринту социјалне заштите : поуке истраживања о деци на породичном и резиденцијалном смештају / уредила Невенка Жегарац. – Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Радуних). – 381 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм
- Преиспитивање прошлости и историјски ревизионизам : (зло)употребе историје Шпанског грађанског рата и Другог светског рата на простору Југославије / приредио Мило Петровић ; [илустрације Ђорђе Андрејевић Кун]. – Београд : Удружење „Шпански борци 1936-1939” : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Стандард 2). – 337 стр. : илустр. ; 22 цм
- Жегарац, Невенка  
Када нам недеља долази средом : услуге за децу са сметњама у развоју и њихове породице / Невенка Жегарац, Тамара Џамоња Иг. – Београд : Факултет политичких наука : Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 196 стр. : граф. прикази ; 24 цм
- Хејд, Род  
Упоредна владавина и политика : увод / Rod Hague, Martin Harrop ; превела са енглеског Гордана Ристић ; стручна редактура превода Јован Теокаревић. – Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја). – XVI, 589 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Едиција Катедра / Факултет политичких наука)
- Научни скуп Европски грађанин у времену кризе: избор између ЕУ и државе чланице као лажна дилема (2013 ; Београд)  
Европски грађанин у времену кризе : зборник радова са научног скупа „Европски грађанин у времену кризе: избор између ЕУ и државе чланице као лажна дилема”, [Београд, 26. јуна 2013. године] / приредили Слободан Самарџић и Ивана Радић Милосављевић. – Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 250 стр. ; 24 цм
- Wendt, Alexander  
Друштвена теорија међународне политике / Александар Вент ; превели с енглеског Марко Ковачевић (Део први), Никола Вујиновић (Део други) ; редакција превода Филип Ејдус. – Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – XVII, 365 стр. ; 24 цм. – (Катедра)
- Подунавац, Милан  
Републиканизам : теорија, наслеђе, принципи / Милан Подунавац. – Подгорица : ЦИД ; Београд : Факултет политичких наука, 2014 (Београд : Чигоја штампа). – 337 стр. ; 21 цм

2015.

Миливојевић Сњежана

Who Makes the News [Електронски извор] : Global Media Monitoring 2015. : Report for Serbia / Authors: Сњежана Миливојевић (national coordinator), Данка Нинковић Славнић and Маријана Матовић. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за медије и медијска истраживања, 2015

Павловић, Душан

Теорија игара : Основне игре и њихова примена / Душан Павловић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2015 (Београд). – 143 стр. : граф. прикази  
Сједињене Америчке Државе и изазивачи. 2 / [уредници Драган Р. Симић, Драган Живојиновић, Никола Јовић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Гласник). стр. 651-1220 : илустр. ; 24 цм

Изазови глобализације : сиромаштво и неједнакости / уредили Јелена Видојевић, Александар Милошевић, Наталија Перишић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 189 стр. ; 24 цм

Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту / уредила Весна Кнежевић-Предић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Службени гласник). – 375 стр. : граф. прикази ; 24 цм

Индикатори професионалног/непрофесионалног понашања новинара и медија : могућности за побољшање стања / уредио Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука Београдског универзитета, 2015 (Београд : Службени гласник). – 217 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Сједињене Америчке Државе и изазивачи. 1 / [уредници Драган Р. Симић, Драган Живојиновић, Никола Јовић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Гласник). – 651 стр. : илустр. ; 24 цм

Међународна научна конференција Нова Европа и њена периферија (2015 ; Београд)

Нова Европа и њена периферија : зборник радова са међународне научне конференције „Нова Европа и њена периферија” (Београд, 25–27. септембар 2015) / уредили Илија Вујачић и Никола Бељинац. – Београд : Факултет политичких наука : Удружење за политичке науке Србије, 2015 (Београд : Гласник). – 394 стр. : илустр. ; 24 цм

Орловић, Славиша

Партије и партијски системи : теоријско-аналитички оквир / Славиша Орловић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 324 стр. : илустр. ; 25 цм. – (Едиција Катедра)

Станчетић, Веран

Реформа јавне управе : ка новој управи : упоредни модели / Веран Станчетић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 241 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Научна конференција Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту (2015 ; Београд)

Књига сажетака / Научна конференција Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту, Факултет политичких наука, Београд, 6. новембар 2015 ; [главни и одговорни уредник Весна Кнежевић-Предић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Гласник). – 92 стр. ; 24 цм

Штајнер, Јирг

Основи делиберативне демократије : емпиријско истраживање и нормативне импликације / Јирг Штајнер ; превела са енглеског Гордана Ристић. – Београд : Службени гласник ; Сарајево : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Гласник). – 274 стр. ; 24 цм. – (Библиотека Друштво и наука. Едиција Траг / [Службени гласник, Београд])

Како интерну страначку демократију учинити могућом? : Институционални фактори и интерна динамика унутарстраначких односа / уредници Зоран Стојиљковић, Душан Спасојевић,

Јелена Лончар. – Београд : Факултет политичких наука ; Подгорица : Центар за мониторинг и истраживање ЦеМИ, 2015 (Београд : Гласник). – 123 стр. : илустр. ; 24 цм

Србија и глобализација : (поводом 80 година живота проф. др Радоша Смиљковића) / [приредили и уредили Зоран Стојиљковић, Урош Шуваковић]. – 1. изд. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Лозница : МОБИД). – 309 стр. : илустр. ; 24 цм

Политика Сједињених Америчких Држава према региону Западног Балкана и Републици Србији / уредили Драган Р. Симић, Драган Живојиновић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 277 стр. ; 24 цм

Павловић, Душан

Теорија игара : основне игре и примена / Душан Павловић. – 2. допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 143 стр. : илустр. ; 24 цм

Истраживање родно заснованог насиља у школама у Србији / [ауторке Јелена Териман ... и др.]. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за студије рода и политике : УНИЦЕФ, Србија, 2015 (Београд : Радуних). – 144 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Научни скуп Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина (2013 ; Београд)

Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина / уредници Биљана Ђорђевић, Милош Здравковић. – Београд : Српско удружење за правну и социјалну филозофију : Факултет политичких наука : Правни факултет Универзитета у Београду, 2015 (Београд : Досије студио). – 163 стр. ; 24 цм

Орловић, Славиша

Изборни бумеранг : политичке последице изборних система / Славиша Орловић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Чигоја штампа). – 250 стр. : табеле ; 25 цм. – (Едиција Катедра / [Факултет политичких наука])

Етнички стереотипи и национални митови као препреке помирењу у српско-албанским одно-

сима / уредници Горан Тепшић, Радмила Накарада, Мирјана Васовић. – Београд : Факултет политичких наука, 2015 (Београд : Гласник). – 245 стр. : илустр. ; 24 цм

2016.

Међународна конференција „Урушавање или слом демократије?“ (2016 ; Београд)

Урушавање или слом демократије? Decline or eclipse of democracy in Europe's new democracies? : зборник радова са међународне конференције „Урушавање или слом демократије?“ (Београд, 24-25. септембар 2016) / уредили Илија Вујачић и Бојан Вранић. – Београд : Удружење за политичке науке Србије : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 297 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм

Spicker, Paul

Анализа политике за праксу : примена социјалне политике / Пол Спикер. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја). – 209 стр. : табеле ; 24 цм. – (Едиција Преводи / [Факултет политичких наука, Београд])

Двадесет година од Дејтонског мировног споразума – трајни мир или трајни изазови? : зборник радова / уредници Стеван Недељковић, Милан Крстић, Драган Живојиновић. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 183 стр. ; 24 цм

Наслеђе, род, грађански статус / уредиле Даша Духачек и Драгана Поповић. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, Центар за студије рода и политике, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – IX, 205 стр. ; 24 цм

Како приближити посланике грађанима? : анализа предлога за измену изборног законодавства / [Зоран Стојиљковић ... et al.]. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 37 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Бирачи, партије и избори – како демократизовати партије у Црној Гори и Србији? / уредници Зоран Стојиљковић, Душан Спасоје-

- вић. – Београд : Факултет политичких наука ; Подгорица : Центар за мониторинг и истраживање – ЦеМИ, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 163 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 цм
- Велики рат – недовршена прошлост / уредили Радмила Накарада, Весна Кнежевић-Пређић, Александар Милошевић. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 193 стр. ; 24 цм
- Појмовник америчких председничких избора 2016, *The Handbook of the U.S. Presidential Elections 2016* : зборник радова / [уредници Драган Р. Симић, Драган Живојиновић, Стеван Недељковић ; превод Лана Авакумовић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 304 стр. : табеле, графикони ; 20 цм
- Чупић, Чедомир  
 Политика и похлепа : огледи о људској похлепи, корупцији и борби против корупције / Чедомир Чупић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 221 стр. : илустр. ; 24 цм. – (Библиотека Политеиа)
- Бркић, Мирослав  
 Лицензирање услуга социјалне заштите у заједници / Мирослав Бркић. – Београд : Факултет политичких наука : Министарство за рад, запошљавање, социјална и борачка питања, 2016 (Нови Сад : ДЕС). – 144 стр. : илустр. ; 30 цм
- Интерпретације југословенских сукоба и њихове последице : између суштинског неслагања и дијалога / уредници Горан Тепшић, Радмила Накарада, Немања Џуверовић. – Београд : Факултет политичких наука : Forum Ziviler Friedensdienst e.V. (forum ZFD), 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 278 стр. ; 24 цм
- Стандарди за образовање социјалних радника у Србији: развој компетенција за квалитетну професионалну праксу / уредница Невенка Жегарац. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 151 стр. : табеле ; 24 цм
- Нови век политичке економије / уредници Бранко Васиљевић, Божо Драшковић. – Београд : Факултет политичких наука : Институт економских наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 531 стр. ; 24 цм
- Перишић, Наталија  
 Социјална сигурност : појмови и програми / Наталија Перишић. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 225 стр. : табеле ; 24 цм
- Научно-стручна конференција Неутралност у међународним односима – шта можемо да научимо из искуства Швајцарске? (2015 ; Београд)  
 Неутралност у међународним односима – шта можемо да научимо из искуства Швајцарске? : зборник радова / уредници Драган Р. Симић, Дејан Миленковић, Драган Живојиновић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 112 стр. : илустр. ; 20 цм
- Петронијевић, Дора  
 Доступност стамбених некретнина за грађане Србије / Дора Петронијевић. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 121 стр. : илустр. ; 22 цм
- Ињац, Оливера  
 Безбједносне студије и култура безбједности / Оливера Ињац. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета у Београду : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 205 стр. : табеле ; 24 цм. – (Библиотека Монографије / Факултет политичких наука, Београд)
- Научни скуп „Дејтонски мировни споразум – две деценије мира и поуке за свет” (2015 ; Београд)  
 Дејтонски мировни споразум : две деценије мира и поуке за свет : зборник радова са научног скупа, Београд, 19. новембар 2015 / [приредили Стеван Рапаић, Тијана Кеџмановић, Александар Врањеш]. – Београд : Представништво Републи-

ке Српске у Србији : Институт за међународну политику и привреду ; Бања Лука : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Премисграф). – 246 стр. ; 25 цм

Мрђа, Небојша

Информатизација друштва : нове могућности и крупне последице / Небојша Мрђа. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 200 стр. : граф. прикази, табеле ; 25 цм

Глишовић, Љиљана

Politologisches deutsch-serbisches Handwörterbuch / Љиљана Глишовић. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 70 стр. ; 17 цм

Deutsch als Fachsprache in den Politikwissenschaften – Lehrbuch für Fortgeschrittene DaF-Lerner an der FPN / Љиљана Глишовић, Frens Stöckel. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 110 стр. : илустр. ; 29 цм

Кљајић, Веселин

Интервју : у штампи, у on-line магацинима, на интернету / Веселин Кљајић. – 5. изд. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2016 (Београд : Чигоја штампа). – 346 стр. : илустр. ; 24 цм

Жегарац, Невенка

Од проблема до прилика у вођењу случаја : приручник за практичаре / Невенка Жегарац. – Београд : Факултет политичких наука, Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду, 2016 (Београд : Радунић). – 297 стр. : граф. прикази, табеле ; 30 цм

Ковачевић, Маја

Господари европске интеграције / Маја Ковачевић. – Београд : Факултет политичких наука, 2016 (Београд : Гласник). – 283 стр. : табеле ; 25 цм

**2017.**

Удружење за политичке науке Србије. Редовна међународна конференција (2017 ; Београд)

Демократски отпори нормализацији ауторитаризма у Европи : зборник радова са редовне међународне конференције Удружења за политичке науке Србије, Democratic Resistance to Authoritarian Trends in Europe Today : proceedings of the 2017 Serbian Political Science Association Annual Conference / уредник Марко Симендић. – Београд : Удружење за политичке науке Србије : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 291 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Ђорђевић, Снежана

Примена принципа супсидијарности у Србији / Снежана Ђорђевић. – Београд : Универзитет, Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 244 стр. : илустр. ; 24 цм

Локални медији после власничке трансформације и јавни интерес / уредио Раде Вељановски. – Београд : Факултет политичких наука : Чигоја штампа, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 126 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм

Савремена политичка теорија и религија : неке студије и огледи / [уредници Марко Вековић, Мирољуб Јевтић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 131 стр. ; 24 цм

Gallie, Walter Bryce

Суштински спорни појмови / Валтер Брајс Гали, Вилијам Коноли ; с енглеског превели и приредили Michal Sládeček, Бојан Вранић. – Нови Сад : Академска књига ; Београд : Институт за филозофију и друштвену теорију : Факултет политичких наука, 2017 ([Београд : Донат граф]). – 125 стр. ; 18 цм. – (Библиотека Минима)

Ејдус, Филип

Међународна безбедност : теорије, сектори и нивои / Филип Ејдус. – 2. измењено и допуњено изд. – Београд : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 295 стр. ; 24 цм

Идеје и идеали Ратка Божовића / [аутори текстова Ђуро Шушњић ... [et al.] ; уредник Славиша Орловић]. – Београд : Факултет политичких

наука : Чигоја штампа, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 455 стр. ; 25 цм

Глобална социјална политика / приредила Никола Јејтс ; превеле са енглеског Јелена Видојевић, Наталија Перишић. – Београд : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 322 стр. : граф. прикази, табеле ; 24 цм. – (Едиција Преводи)

Десет година часописа

10 година часописа Политикологија религије : зборник радова са међународне конференције посвећене десетогодишњици издавања часописа Политикологија религије (Београд, 25. новембар 2016) / уредници Миролуб Јевтић, Марко Вековић. – Београд : Центар за проучавање религије и верску толеранцију : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Instant System). – 307 стр. : илустр. ; 24 цм

Славујевић, Зоран Ћ.

Походи на бираче у име државе и народа : изборне кампање у Србији од 1990. до 2016. године. Том 2 / Зоран Ћ. Славујевић. – Београд : Универзитет, Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 573 стр. : илустр. ; 24 цм

Славујевић, Зоран Ћ.

Походи на бираче у име државе и народа : изборне кампање у Србији од 1990. до 2016. године. Том 1 / Зоран Ћ. Славујевић. – Београд : Универзитет, Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 383 стр. ; 24 цм

Lefevre, Michelle

Комуникација са децом и младима : [радити другачије] / Мишел Лефевр. – Београд : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чи-

гоја штампа). – 240 стр. : граф. прикази ; 24 цм. – (Едиција Преводи / [Факултет политичких наука, Београд])

Научни скуп Европска унија „Од кризе ка дезинтеграцији” (2016 ; Београд)

Европска унија: нове и старе димензије кризе : зборник саопштења са научног скупа „Европска унија – од кризе ка дезинтеграцији” / [уредили Слободан Самарџић и Ивана Радић Милосављевић]. – Београд : Факултет политичких наука, 2017 (Београд : Чигоја штампа). – 113 стр. ; 24 цм

**2018.**

Научно-стручна конференција Косово и Метохија као национално и државно питање Републике Србије (2018 ; Београд)

Косово и Метохија као национално и државно питање Републике Србије : овај Зборник резултат је научно-стручне конференције организоване 12. 01. 2018. на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, а у оквиру унутрашњег дијалога о Косову и Метохији / [уредник Веселин Кљајић]. – Београд : Факултет политичких наука Универзитета, 2018 (Београд : Чигоја штампа). – 182 стр. ; 23 цм

Неко је рекао феминизам? : феминистичка теорија у Србији данас : (књига апстраката) / уреднице Адриана Захаријевић, Катарина Лончаревић. – Београд : Универзитет, Институт за филозофију и друштвену теорију : Универзитет, Факултет политичких наука, Belgrade : University, Institute for Philosophy and Social Theory : University, Faculty of Political Sciences, 2018 (Београд : АТЦ Београд). – 79 стр. ; 25 цм





**СТУДЕНТИ И СТУДЕНТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



Милан Крстић  
Маргарета Смиљанић  
Матија Васић  
Пајазит Г. Помак

## СТУДЕНТСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ И АКТИВНОСТИ

Студентско организовање на Факултету политичких наука спада међу најдинамичније у читавој Србији. Велики број студентских организација, активна студентска представничка тела, аутономни студентски медији, највећи број догађаја у организацији студената на читавом Универзитету у Београду, бројни успеси на такмичењима – све су ово карактеристике које студентски живот Факултета политичких наука чине посебним.

На нашем Факултету се у последњој деценији реализовало на годишњем нивоу у просеку око 150 различитих јавних трибина, дебата, конференција, семинара, радионица или хуманитарних догађаја. Иако је велики број ових догађаја организован од стране професора или бројних активних истраживачких центара на факултету, готово половина је организована од стране самих студената, што је још један показатељ динамике студентског живота и активизма на Факултету политичких наука.

### 1. Студентске организације

Традиција студентског организовања на Факултету политичких наука стара је готово колико и сама установа. Студентске организације биле су прилично активне у претходних пет деценија, а међу првима су основани Савез студената Факултета политичких наука, као део Савеза студената Београда,

и Клуб за Уједињене нације Факултета политичких наука. Ове студентске организације активно су радиле на организовању ваннаставних и разодних садржаја за студенте, као и организацији специјализованих студијских посета иностранству. Број студентских организација нарочито се умножио током деведесетих и почетком двехиљадитих година, када су студентске организације преузеле улогу и форума, у које се студенти окупљају ради побољшања студентског стандарда и реформи, али и ради подршке променама у друштву и држави. Студентске организације су представљале и места где су студенти добијали прва искуства, прве радне задатке, места где су спроводили различите акције и стицали нова познанства. Великом броју људи су баш те организације показале пут у даљој каријери. Одређене организације одликују веома добро структурирани програми обуке и стицања вештина, намењени њиховим члановима.

Одређене организације су у међувремену престале са радом, иако су оставиле битан траг на студентско организовање, као што су организације АПЕМ, СУПРА, Савез студената Факултета политичких наука или Дипломатски клуб. На ФПН тренутно делују:

- *Европски студентски форум* – данас најбројнија студентска организација, основана 2006. године са циљем заштите права студената у реформи-

- саном („болоњском“) систему и повезивања наших студената са колегама широм континента;
- *Тимска иницијатива младих* – организација која од 2006. године организује различите трибине на релевантне друштвено-политичке теме, као и едукативне програме и обуке за студенте Факултета политичких наука и тиме тежи подстицању друштвеног активизма;
- *Унија студената социјалног рада* – организација коју чине студенти социјалног рада и социјалне политике, која се бави организацијом бројних трибина, радионица и едукативних програма у овој области и заступа интересе студената овог смера;
- *Дебатни клуб* – део мреже дебатних клубова у оквиру Отворене комуникације, чија је примарна делатност обука студената за дебату, а чији чланови бележе вансеријске резултате – више медаља на светским дебатним такмичењима;
- *Српски политички форум* – основан 2007. године са циљем окупљања студената који теже очувању традиционалних вредности и промовисању српске политичке мисли и традиције кроз различите едукативне програме, трибине и активности;
- *Студентска унија Факултета политичких наука* – једна од најстаријих студентских организација на Факултету, са кратким прекидом рада од 2008. до 2011. године, чији је примарни циљ заштита студентских права и побољшање студентског стандарда;
- *Клуб студената Факултета политичких наука* – студентска организација основана 2009. године, окупља заинтересоване за стицање додатних вештина и активно учешће у решавању релевантних студентских питања на Факултету;
- *Клуб за Уједињене нације Факултета политичких наука* – основан још седамдесетих година 20. века у циљу промоције вредности Уједињених нација (УН), организује едукативне програме и студијске посете за студенте заинтересоване за функционисање УН;

- *Студенти за слободу* – организација која окупља студенте либералног политичког опредељења и организује различите програме који промовишу либералне политичке и економске вредности, што самостално, што као део европских студената за слободу.

Поред ангажмана у студентским организацијама на Факултету политичких наука, наши студенти били су на водећим позицијама и у студентским организацијама на нивоу града и државе, као што су Савез студената Београда или Студентска унија Србије. Студентске организације представљају битан сегмент нашег Факултета. У њима су студенти развијали слободу мишљења и креирали многе идеје које су допринеле развоју факултета. Биле су стуб свих промена и велика снага у борби за остварење студентских права и бољих услова студирања.

## 2. Студентски медији

Један од првих изданака студентског организовања био је часопис *Политиколог*, званично гласило студената Факултета политичких наука. Први број је изашао школске 1968/1969. године, а оснивачи су били тадашњи професори новинарства и комунологије на нашем Факултету, тада јединих студија медија на Балкану. Потом су студенти формирали редакцију, а професори им препустили уређивачку самосталност, коју *Политиколог* има и данас. Од те револуционарне 1968. године, *Политиколог* излази у континуитету и то га чини најстаријим студентским гласилом чија редакција се никада није угасила. *Политиколог* извештава о друштвеним, политичким, културним, спортским и другим темама које су занимљиве студентима, поштујући правила информативних и других новинарских жанрова у периодичној штампи.

На Факултету политичких наука постојала је и редакција *радио емисије Слушаоница б*, такође састављена од студената и са потпуном уређивачком самосталношћу. Такође, на Факултету је пословао и

*Радио БУ*, радијски програм студената Универзитета у Београду. Кроз рад у овим редакцијама, студенти су имали прилике да стекну стручну праксу, али је програм ових редакција био далеко од искључиво школског и пробног – напротив, одликовао га је висок квалитет и популарност међу студентима.

Коначно, *Јавна одбрана* је редовна телевизијска емисија коју припремају студенти треће и четврте године основних академских студија Новинарства и комунологије на Факултету политичких наука. Емисија се емитује на РТВ Студију Б од 2008. године. „Јавна одбрана” је замишљена тако да се, осим студентских прилога за испите из ТВ новинарства и истраживачког ТВ новинарства, обрађују најразличитије теме у вези с актуелним догађајима, појавама и феноменима у друштву, као и догађајима на Факултету политичких наука. У емисији се приказују и дуже телевизијске форме, попут документарних ТВ филмова, које студенти мастер академских студија Новинарства припремају као своје завршне мастер радове.

### 3. Студентска представничка тела и учешће студената у управљању

Студенти су и много пре званичног оснивања Студентског парламента, фактички од оснивања, били укључени у процесе одлучивања о питањима која се тичу студената, кроз ангажман студента продекана, чланство студената у Савету Факултета политичких наука и кроз друге институционалне облике. Нарочиту динамику студентски живот добио је деведесетих година двадесетог века, када су студенти и студентски лидери нашег факултета били међу водећим учесницима бројних студентских протеста. Слично је било и крајем прве деценије 21. века, када су се, пак, разлози протеста тicali проблема у имплементацији реформе образовања, а не ширих друштвено-политичких разлога.

Задачи *студента продекана* су да заступа интересе студената на седницама Деканског колегијума у ужем и ширем саставу и да им помаже у оства-

ривању њихових права, да заступа интересе студената на седницама Већа продекана Универзитета у Београду и да координира рад студентских организација на Факултету. Наши студенти били су бирани и на позицију *студента проректора* Универзитета у Београду, чиме су имали прилике да директно заступају интересе и наших, али и студената читавог Универзитета у Београду на ректорском колегијуму и на Сенату Универзитета.

На основу новог Закона о високом образовању, 2007. године успостављен је нови орган – *Студентски парламент Универзитета у Београду – Факултета политичких наука*. Студентски парламент је званично представничко тело кроз које они остварују своја права и штите своје интересе. Студентски парламент је орган који делује самостално, ради и своје одлуке доноси на својим седницама. Студентски парламент ради у складу са Законом о високом образовању, посебним законима, Статутом Универзитета у Београду, Статутом Факултета и својим Пословником. Студентски парламент, пре свега, разматра питања у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, менаџментом и администрацијом која се односи на студенте, реформом студијског програма, анализом ефикасности студирања, утврђивањем броја ЕСПБ бодова, унапређењем мобилности студената, подстицајем научноистраживачког рада студената, заштитом права студената, унапређењем студентског статуса, унапређењем студентског стандарда, као и сва друга питања. Студентски парламент остварује своје циљеве акцијама и пројектима које спроводи самостално или у сарадњи са другим парламентима, невладиним организацијама или државним институцијама. Посредно, Студентски парламент остварује своје циљеве давањем предлога стручним органима Факултета преко својих представника у истим.

Борба за редовне, тако и додатне рокове, боље услове студирања, савременију литературу, бројне трибине, радионице, хуманитарне акције само су неке од ствари урађених у предходних једанаест година. Тренутно Студентски парламент чини двадесет шест чланова, од чега је једно место гарантовано студентима са хендикепом и студентима који су уписани

по афирмативној мери. Студентски парламент је остварио сарадњу са организацијама и представницима колега из региона, са циљем размене искустава у

сврху повећања квалитета рада и промовисања идеје студентског и друштвеног активизма.

**Табела 1.** Председници Студентског парламента и студенти продекани од 2007. до 2018. године

Година	Студент продекан	Студентски парламент
2007/08.	Слободан Томић; Давид Бакић	Филип Брковић; Иван Станојевић; Стеван Недељковић
2008/09.	Давид Бакић; Јован Личина	Стеван Недељковић; Владислава Кадија
2009/10.	Стефан Сурлић	Никола Рашковић
2010/11.	Милан Крстић	Ђорђе Милошевић
2011/12.	Ненад Узелац; Андрија Павловић; Марко Костић	Дејан Реметић; Дамјан Раичевић; Јован Савковић
2012/13.	Пајазит Помак; Милош Ђокић	Матија Симовић; Стефан Стојковић
2013/14.	Милош Николић; Марко Мечанин	Милош Грозданић; Огњен Поповић
2014/15.	Андрија Николић	Наталија Ристић; Миљана Веселиновић
2015/16.	Јована Стевановић	Јовиша Ђировић; Урош Иваз
2016/17.	Никола Лазић	Урош Илић
2017/18.	Маргарета Смиљанић	Урош Илић Матија Васић

Студенти Факултета политичких наука од 2007. године непосредно бирају и два представника у *Студентском парламенту Универзитета у Београду*, као представничком телу свих студената Универзитета. Наши представници у овом телу били су на кључним позицијама, па и на позицији председника, што је било веома значајно за остваривање интереса наших студената на нивоу Универзитета и републике, односно за дијалог са представницима ректората и ресорног министарства. Од значаја за студенте нашег Факултета била је и чињеница да смо заступљени и у *Студентској конференцији универзитета Србије*

(*СКОНУС*), највишем студентском представничком телу у држави.

#### 4. Тим за односе с јавношћу – ПР тим

Тим за односе с јавношћу (ПР тим) Факултета политичких наука једини је организовани тим овог типа на нивоу Универзитета у Београду кога чине искључиво студенткиње и студенти. Од оснивања 1999. године, тим је као део управе факултета (ПР служба) развијао успешну сарадњу са многим реле-

вантним државним институцијама, невладиним организацијама, домаћим и иностраним факултетима, представницима медија, стручњацима за односе с јавношћу и тиме стекао високу репутацију у академској јавности.

Кроз двогодишње волонтирање у овом тиму, студенти и студенткиње ФПН упознају се са многим аспектима односа са јавношћу: од извештавања са свих важних догађаја на факултету, писања званичних саопштења за факултетски сајт, организовања сопственог семинара и медијског догађаја, развијања комуникације са медијима и спонзорима, представљања факултета у јавности, до начина писања пројекта, планирања буџета и вођења странице тима на друштвеним мрежама. Од 2017. године организован је и бесплатан једногодишњи курс фотографије за наше чланове, ради унапређења рада тима. Овај тим такође води и уређује званичну фејсбук страницу Факултета политичких наука, а његов координатор је и уредник званичне интернет странице.

Тим од 2009. године организује и годишњи семинар, ПР дани (PR days), који је постао најпрепознатљивији бренд ПР тима Факултета политичких наука. Семинар је замишљен као тродневно предавање о политичком комуницирању, начинима вођења политичких кампања, односима с јавношћу, дигиталном маркетингу и друштвеним мрежама. Предавачи семинара су домаћи и регионални стручњаци из области политике, маркетинга, односа с јавношћу, медија, а учесници су одабрани кандидати са свих факултета у Србији и региону. Поред овог, тим је реализовао и више других различитих пројеката у области медија и односа с јавношћу.

## 5. Студентска такмичења и награде

Студенти ФПН остварили су током историје бројне успехе на различитим такмичењима у земљи и иностранству. Наши тимови су готово освајали више награда на међународним такмичењима из међународног хуманитарног права, а поједини чланови тима добијали су и награде за најбоље говор-

нике. Претходно су и на националним такмичењима у овој научној дисциплини наши студенти остваривали изузетне резултате и више пута освајали прва места и награде за најбољег говорника. Наши тимови су више пута учествовали и на такмичењу Жан Пикте (*Jean Pictet*), најпрестижнијем такмичењу у овој области, за који се уопште квалификује тек нешто мање од једне петине тимова који конкуришу за учешће из читавог света. Највеће заслуге за овакве изузетне успехе носе наставници и сарадници на међународно-правним предметима, који су уједно били и тренери ових тимова и припремали их за такмичења – најпре проф. др Весна Кнежевић-Предић, која је и покретач учешћа наших тимова на националним и међународним такмичењима и под чијим вођством су освојене и прве награде, а потом и доц. др Милош Хрњаз и асист. ма Јања Симентић. Куриозитет је да су Милош и Јања освајали награде и као учесници, у време док су били студенти, награде за најбоље говорнике, а касније и као тренери студентских тимова, од када су запослени у настави.

Дебатери Факултета политичких наука освајали су изузетна признања, међу којима су и прва места на светским првенствима у дебати, уз читав низ запажених пласмана на првенствима и турнирима широм света. На светској дебатној сцени наш Факултет представља значајно место. Сваког пролећа се у нашим просторијама одржава и међународни дебатни турнир *Дени Крејн*, у организацији Дебатног клуба Факултета политичких наука и Отворене комуникације, а уз подршку наше куће. За успехе дебатера најзаслужније је предано деловање *Дебатног клуба* и матичне *Отворене комуникације*, који већ дуже од деценије успешно обучавају наше студенте и припремају их за различита такмичења.

**Табела 2.** Највећи успеси на регионалним и међународним такмичењима из међународног хуманитарног права

Година	Освојено место	Тим
2004.	Учешће на Жан Пикте такмичењу ( <i>Jean Pictet</i> )	Ванеса Белкић, Марко Вујачић, Александар Ловчански тренер: Весна Кнежевић-Предић
2005.	Регионално такмичење у Сарајеву	Освојено прво место у конкуренцији тимова
2006.	<i>Friedrich Born</i> такмичење	Награда за најбољег говорника (Немања Грбић)
2007.	Учешће на Жан Пикте такмичењу ( <i>Jean Pictet</i> )	Снежана Љушић, Милан Ђидић, Немања Грбић
2011.	Учешће на Жан Пикте такмичењу ( <i>Jean Pictet</i> )	Јања Симентић
2011.	Учешће на такмичењу Млади за мир	Награда за најбољег говорника Јања Симентић
2013.	Учешће на такмичењу Млади за мир	Награда за најбољег говорника Јована Кузмановић
2015.	Учешће на Жан Пикте такмичењу ( <i>Jean Pictet</i> )	Стефанос Јокић, Ана Миловановић, Дијана Капларевић
2016.	Европско такмичење <i>All European International Humanitarian and Refugee Law Moot Court Competition</i>	Треће место: Хана Поповић, Алекса Ралевић, Миљана Пејић тренер: Милош Хрњаз
2017.	Европско такмичење <i>All European International Humanitarian and Refugee Law Moot Court Competition</i>	Друго место: Татјана Токовић, Лана Хаџи-Никовић, Горан Сандић тренер: Јања Симентић

**Табела 3.** Награде на националним такмичењима из међународног хуманитарног права

Година	Освојено место	Тим
2003.	Прво место	Ванеса Белкић, Марко Вујачић, Александар Ловчански тренер: Весна Кнежевић-Предић
2004.	Друго место и награду за најбољег говорника	Милош Хрњаз
2005.	Друго место	



2006.	Прво место	Снежана Љушић, Милан Ђидић, Немања Ђрбић тренер: Јелена Пламенац
2010.	Треће место	Јања Симентић, Милан Крстић, Марко Дашић тренер: Милош Хрњаз
2011.	Прво место, друго и пето место и титула најбољег говорника	Павле Килибарда (прво место), Тара Тепавац (друго место), Марко Младеновић (пето место), тренер: Јања Симентић
2012.	Прво место, друго и пето место и титула најбољег говорника	Милица Манић (прво место), Јована Кузмановић (друго место и титула најбољег говорника), Јелена Пејић, тренер: Јања Симентић
2013.	Прво место, друго и пето место и титула најбољег говорника	Никола Стојановић (прво место), Бојана Туцаковић, Данијела Војиновић, тренер: Јања Симентић
2014.	Прво место, друго и пето место и титула најбољег говорника	Ана Миловановић (прво место и титула најбољег говорника), Стефанос Јокић (друго место), Дијана Капларевић (треће место) тренер: Јања Симентић

**Табела 4.** Неки од највећих успеха дебатера на међународним такмичењима

Година	Такмичење	Награда
2014.	Светско универзитетско дебатно првенство у категорији <i>енглески као други језик</i> (Ченај)	Финалисти у конкуренцији тимова Хелена Иванов и Стефан Сириџански; Индивидуално – прво место Хелена Иванов и друго место Стефан Сириџански
2014.	Европско универзитетско дебатно првенство у категорији <i>енглески као други језик</i> (Загреб)	Победници у конкуренцији тимова Хелена Иванов и Стефан Сириџански; Индивидуално – прво место Хелена Иванов и треће место Стефан Сириџански
2015.	Светско универзитетско дебатно првенство у категорији <i>енглески као матерњи језик</i> (Куала Лумпур)	Полуфиналисти Хелена Иванов и Стефан Сириџански

На научно-истраживачким такмичењима наши студенти су такође бележили сјајне резултате. Током седамдесетих и осамдесетих година, тимови студената, као и истакнути појединци, били су добитници више Октобарских награда Града Београда за своје истраживачке пројекте. Студенти нашег Факултета остваривали су и у овом веку запажене успехе на истраживачким конкурсима различитих институција, попут Канцеларије за европске интеграције Владе Републике Србије, где су, по правилу, све награде за најбољи научни рад о Европској унији припадале нашим студентима.

Студенти основних и последипломских студија нашег Факултета освајали су и награде различитих задужбина Универзитета у Београду, као и награда приватних фондација, попут награде *Круна успеха* намењене најбољем студенту Универзитета у Београду, чији су лауреати више пута били баш наши студенти.

Спортисти нашег Факултета остваривали су запажене резултате на Универзитетском нивоу. На

Факултету од оснивања делује *Спортски савез*, који је у различитим периодима историје имао бројне спортске секције, од фудбала до рагбија. Наши кошаркаши су се истицали успесима и на међународним турнирима, а наши одбојкаши су универзитетски шампиони. Поред тога, на годишњем надметању спортских тимова студената политичких наука из региона, које се под именом *Политијада* одржава од 2009. године, наши спортски тимови, по правилу, освајају највећи број златних медаља у конкуренцији са колегама из Подгорице, Бањалуке, Сарајева, Загреба и Љубљане.

Како би се неговала академска изузетност, на факултету је установљено више награда за најбоље студенте. Најстарија је *Повеља студента генерације*, која се додељује од оснивања Факултета за студента са највишом просечном оценом у генерацији, а од прошле деценије се, поред награде најбољем на читавом Факултету, додељују и посебне награде Студент генерације на сваком од четири смера нашег Факултета.

**Табела 5.** Списак студената генерације основних академских студија

Редни број	Име и презиме студента генерације	Врста академских студија	Просек
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2012/13. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2016/17. ГОДИНИ.			
1.	Лука Петровић	Основне академске студије новинарства и комунологије	9,74
2.	Бојана Спалевић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	10,00
3.	Катарина Мијатовић	Основне академске студије међународне политике	9,45
4.	Страхиња Обреновић	Основне академске студије политикологије	9,88

ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2011/12. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2015/16. ГОДИНИ.			
1.	Милица Тодоровић	Основне академске студије међународне политике	9,88
2.	Рајко Петровић	Основне академске студије политикологије	10,00
3.	Филип Лукић	Основне академске студије новинарства и комуникологије	9,74
4.	Ана Митровић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,72
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2010/11. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2013/14. ГОДИНИ.			
1.	Јелена Пејић	Основне академске студије међународне политике	10,00
2.	Владимир Котуровић	Основне академске студије међународне политике	10,00
3.	Милена Динић	Основне академске студије политикологије	9,76
4.	Драгана Крунић	Основне академске студије новинарства и комуникологије	9,82
5.	Сања Полић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,28
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2009/10. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2012/13. ГОДИНИ.			
1.	Владислав Лилић	Основне академске студије међународне политике	9,83
2.	Никола Тамбурковски	Основне академске студије политикологије	9,82
3.	Милош Томић	Основне академске студије новинарства	9,87
4.	Ирена Брзаковић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,17
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2008/09. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2011/12. ГОДИНИ.			
1.	Милан Крстић	Основне академске студије међународне политике	9,93
2.	Огњен Гогић	Основне академске студије политикологије	9,68

3.	Тамара Ђурић	Основне академске студије новинарства	9,66
4.	Милица Јелић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,59
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2007/08. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2010/11. ГОДИНИ.			
1.	Дијана Савић	Основне академске студије новинарства	9,82
2.	Јелена Ноголовић	Основне академске студије међународне политике	9,79
3.	Ивана Пајић	Основне академске студије политикологије	9,68
4.	Љиљана Скробић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,24
ГЕНЕРАЦИЈА УПИСАНА У ШКОЛСКОЈ 2006/07. ГОДИНИ, А ДИПЛОМИРАЛА У ШКОЛСКОЈ 2009/10. ГОДИНИ.			
1.	Анђелка Дуцић	Основне академске студије новинарства	9,97
2.	Ана Сремчевић	Основне академске студије међународне политике	9,79
3.	Марко Видовић	Основне академске студије политикологије	9,50
4.	Гордана Павловић	Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	9,11

Такође, како би се очувала и успомена на изузетне појединце из наше струке који су нас прерано напустили, успостављене су четири меморијалне награде:

- *Боривоје Мирковић*, најстарија награда овог типа и дуго година се додељивала аутору најбољег студентског рада у три категорије – новински чланак, прилог за радио емисију и прилог за телевизијску емисију;
- *др Светлана Лана Адамовић* додељује се сваке године студенту са најбољим успехом на предметима Савремени економски системи и Међународни економски односи;

- *др Предраг Симић* додељује се једном годишње ауторима најбољих студентских радова у области балканских односа и спољне политике Србије на завршној години основних студија или на мастер студијама;
- *др Филип Брковић* додељује се на годишњем нивоу студенту који се истакао по успеху на студијама, брзини завршетка студија, али уједно и у друштвеном активизму.

На Факултету политичких наука се од почетка 21. века одржава и студентско *Такмичење у беседништву*, чији је традиционалан термин почетак априла, непосредно после или на сам Дан студената Универзитета у Београду.

**Табела 6.** Добитници меморијалних награда на Факултету политичких наука

Година	Награда <i>др Светлана Лана Адамовић</i>	Награда <i>др Предраг Симић</i>	Награда <i>др Филип Брковић</i>
2012.	Милан Крстић	/	/
2013.	Владислав Лилић	/	/
2014.	Јелена Пејић	/	/
2015.	Никола Стојановић	/	/
2016.	Милица Тодоровић	1. Стефан Убипариповић; 2. Игор Марковић; 3. Алиса Коцкар	Јована Перић
2017.	Страхиња Обреновић	Игор Марковић и Немања Радојевић	Дуња Стојановић
2018.	(награда ће бити додељена на јесен 2018. године)	1. Катарина Павловић; 2. Стефан Симић; 3. Страхиња Обреновић	(награда ће бити додељена на јесен 2018. године)

**Табела 7.** Добитници награде „Боривоје Мирковић”

Година	Новински чланак	ТВ прилог	Радио прилог
1984.	Душан Убовић		
1985.	Драган Бисенић и Борис Лабудовић	Суада Ђук и Марија Митровић	
1987.	Славољуб Веселиновић	Војкан Ристић	Радомир Павловић
1988.		Ивица Дачић и Владимир Илић	Војкан Ристић и Радован Павловић
1989.		Џвијетин Миливојевић	
1990.		Ивица Дачић и Џвијетин Миливојевић	Војкан Ристић
1992.	Весна Марјановић	Милорад Плазинић	Јасмина Спасић
1993.	Драган Торлаковић	Срђан Сталетовић	
1994.	Драган Торлаковић		Весна Галинов
1995.	Драгана Карановић и Драган Новаковић		Александар Дачић
1996.	Данка Нинковић и Гордана Перовић (заједно) и Драган Ј. Вучићевић	Александар Дачић	
1997.	Драгана Поповић	Невена Лалић	Невена Лалић
1998.	Игор Стевић	Јелена Златановић	Маријана Трифуновић
2000.	Невена Лалић и Јелена Ранковић	Невена Лалић и Јелена Златановић	

2001.	Дијана Лакић, Ђорђе Насковић и Јелена Златановић	Невена Лалић	
2002.	Давор Марко	Бобан Трајковић	
2003.	Тамара Влашкалин	Бобан Трајковић	Милан Поповић
2004.	Ненад Зорић	Сања Томић, Драгица Анђелић, Јована Цакић и Петар Гајић	Сања Драгичевић и Милан Поповић
2005.	Тамара Влашкалин	Наталија Милановић, Андреја Петровић и Ивона Вучићевић	Ивана Милорадовић
2006.	Данијела Хашко и Јелена Вучић	Ивана Богојев, Маријана Драшковић, Катарина Петровић и Ненад Станковић	Милица Петровић и Теодора Станковић
2007.	Јелена Вучић и Данијела Хашко	Тамара Тодоровић и Марија Станојчић	
2008.	Милица Стевуљевић и Сања Стојков	Миљана Аксић, Ивана Вељин и Јелена Ожеговић	Ивана Живков
2009.	Маја Иванковић и Тамара Злајић	Наташа Крсмановић и Бојана Ранковић	Милка Домановић
2010.	Александра Богдановић и Невена Наић	Јелена Петковић и Јелена Косарић	
2011.	Јелена Петровић и Сузана Милошевић	Сандра Бабић	Урош Дражевић
2012.	Милица Станојковић, Ана Вуковић и Александра Трајковић	Весна Радојевић	
2013.	Милица Симић	Ана Вранеш, Милица Рађеновић и Анђела Крстонијевић	Слободан Маричић
2015.	Адријано Бришчек	Александра Бабић, Марија Гачевић и Маја Димитријевић	Александра Бабић

## 6. Центар за каријерни развој студената Факултета политичких наука

Почетком марта 2016. године Факултет политичких наука добио је сопствени *Центар за каријерни развој*, чија је основна функција и задатак да студентима помогне у проналажењу пракси, могућности за волонтирање, али и стручно усавршавање и учешће у низу ваннаставних активности. Оснивање Центра показује да Факултет прати савремене токове на тржишту рада, као и трендове у низу земаља Европе у којима су овакви центри уобичајена пракса. ФПН се тако сврстао у ред ретких установа Универзитета у Београду које на овакав начин воде бригу о профелима које образују.

Центар за каријерни развој је у првих непуне три године постојања разграно своје активности у четири области:

- Иницирање сарадње ФПН са државним институцијама и привредом кроз потписивање споразума о сарадњи и обезбеђивање праксе за студенте Факултета кроз ове споразуме;
- Информисање студената о могућностима за стручно усавршавање и волонтирање и организација радионица и семинара са циљем додатног каријерног развоја студената;
- Организација кампање промоције уписа на основне студије ФПН кроз учешће на сајмовима и организоване промоције по средњим школама;
- Организације церемоније свечане доделе диплома свршеним студентима.

Центар је склопио преко 50 споразума о сарадњи како са државним институцијама тако и са приватним сектором. Споразуми о сарадњи потписани су, између осталог, са Министарством за рад и запошљавање, Канцеларијом за Косово и Метохију, Националном службом за запошљавање, Привредном комором Србије, Националном алијансом за локални економски развој, градским општинама Вождовац и Палилула, Радио Београдом, Накси радијом, НЛБ банком, СББ кабловским оператером, образовним центром „Еквилибрио”, као и са многим другим компанијама. Наши партнери са којима имамо

потписане споразуме о сарадњи у току године омогућавају студентима ФПН да обаве стручну праксу и тако стекну своја прва радна искуства. Трајање студентске праксе варира од институције до институције и у складу је са њиховим могућностима, као и број студената који се прима на праксу. До сада је кроз ову форму сарадње преко 150 наших студената имало прилике да обави праксу у низу институција и компанија.

Нисмо занемарили ни *информисање наших студената* о могућностима за учешће на семинарима, тренинзима и радионицама вештина о којима добијамо информације од организатора истих. Путем веб сајта Факултета и друштвених мрежа (Фејсбук странице Центра) наше студенте на дневном нивоу информисамо о отвореним приликама за стручно усавршавање. Наши студенти волонтирали су и учествовали у организацији програма Витез феста, Дејвис куп мечева наше репрезентације, разних спортских дешавања у Београду, као и програму волонтирања фондације „Тијана Јурић”, што показује свестраност студената и квалитет знања и вештина која стичу током студија на програмима смерова ФПН.

Центар је до сада организовао и неколико *тренинга и радионица*, у сарадњи са својим партнерима, на теме попут писања CV-а, мотивационог писма, припреме за интервју, па све до значаја међународно признатих језичких пасоша, те смо на тај начин нашим студентима омогућили да се информисају и о овим важним темама за њихов даљи каријерни развој.

У току школске 2017/18. започели смо и са вођењем организоване кампање промоције уписа на основне студије Факултета политичких наука, кроз учешће на сајмовима и организоване промоције по средњим школама. У школској 2017/18. години, првој у којој је ова активност реализована, тим Центра је, уз подршку асистента Марка Вујића и великог броја волонтера Студентског парламента, обишао преко 15 градова широм Србије, учествовао на сајмовима факултета и у најбољем светлу представљао ФПН у преко 20 средњих школа широм Србије. У склопу

ове активности почело се са организацијом „Инфо дана” на Факултету, када тим Центра, уз подршку низа асистената, волонтера и управе, презентује средњошколцима основне студије на ФПН.

Од јуна 2016. године организујемо церемоније додељивања диплома. До сада је тим Центра организовао укупно пет свечаних додела на којима је декан Факултета уручио дипломе за преко 1000 свршених студената нашег Факултета.



**ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ  
ВИСОКЕ ШКОЛЕ ЗА ПОЛИТИЧКЕ НАУКЕ**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



## СТУДЕНТИ ВИСОКЕ ШКОЛЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

На Високу школу политичких наука уписано је осам генерација полазника од 1960. до 1967. године. Укупно 572 студента – 391 редован и 181 ванредан – стекло је диплому ове високошколске установе. Летимичан преглед имена сведочи да су они долазили

из различитих крајева Југославије и различитих националних средина. Међу дипломцима је било само 12 жена. Тај податак речито говори о времену, положају жена и њиховој партиципацији у образовању и политици.



Дипломирани студенти Високе школе политичких наука – по годинама –		
Година	Редовни	Ванредни
1960.	70	0
1961.	76	39
1962.	72	25
1963.	58	11
1964.	53	21
1965.	36	16
1966.	26	36
1967.	0	19
<b>Укупно</b>	<b>391</b>	<b>167</b>

### ДИПЛОМИРАНИ РЕДОВНИ СТУДЕНТИ

#### 1960.

- |                         |                         |                         |
|-------------------------|-------------------------|-------------------------|
| 1. Басара Душан         | 23. Керман Драган       | 46. Орландић Аленсандар |
| 2. Беговић Садета       | 24. Кешетовић Мухамед   | 47. Поповић Страхиња    |
| 3. Берисављевић Жика    | 25. Ковачевић Срета     | 48. Радишић Винко       |
| 4. Бјелајац Стојан      | 26. Колудер Хусо        | 49. Радоњић Блажо       |
| 5. Божић Јоже           | 27. Коматина Милија     | 50. Радосављевић Ђорђе  |
| 6. Брегар Рудолф        | 28. Копртла Марко       | 51. Раичевић Јован      |
| 7. Вујнић Перо          | 29. Кристе Петар        | 52. Ракић Љубиша        |
| 8. Вујовић Вујадин      | 30. Крошусек Антон      | 53. Раковић Божо        |
| 9. Вукадиновић Василије | 31. Куносић Шефкет      | 54. Ранковић Богдан     |
| 10. Вукобратовић Драган | 32. Куртеши Илијаз      | 55. Рашковић Бранислав  |
| 11. Вуцелић Воја        | 33. Мандић Милорад      | 56. Реуфи Кадри         |
| 12. Вучковић Раде       | 34. Марјановић Бора     | 57. Рожић Марјан        |
| 13. Глигорић Предраг    | 35. Марковић Каменко    | 58. Сабадка Шандор      |
| 14. Грба Илија          | 36. Месиховић Мунир     | 59. Сабљић Славко       |
| 15. Гроздановски Никола | 37. Минда Тибор         | 60. Саксида Јожеф       |
| 16. Дивјак Станислав    | 38. Митров Момчило      | 61. Станковић Војислав  |
| 17. Ђулбић Хајрудин     | 39. Мићевић Аћим        | 62. Стругар Владо       |
| 18. Ђурић Предраг       | 40. Мутић Славко        | 63. Такева Милка        |
| 19. Ержен Јожеф         | 41. Најдановић Боривоје | 64. Тахири Ђамуран      |
| 20. Зулфићари Азем      | 42. Николић Драго       | 65. Ђушић Милан         |
| 21. Јановлевски Трпе    | 43. Новковић Милан      | 66. Филиповић Миодраг   |
| 22. Катић Дује          | 44. Ојданић Благоје     | 67. Фогел Данило        |
|                         | 45. Ореб Миливој        | 68. Фрањковић Иван      |

69. Шентија Јосип  
70. Штимац Бранко

**1961.**

1. Баричевић Иван
2. Бјелогрић Благоје
3. Близнаковски Јован
4. Богојевић Ђорђе
5. Бошковић Владислав
6. Бошковић Милица
7. Бркић Ненад
8. Валент Андрија
9. Вацић Јован
10. Вукчевић Радивоје
11. Галеб Раде
12. Глобачник Јоже
13. Голубовић Милутин
14. Груевски Гојко
15. Дабић Мирко
16. Дадић Бранислав
17. Даљевић Милан
18. Деспотовић Јован
19. Дмитровић Никола
20. Дуда Мартин
21. Ђанић Владимир
22. Ђерић Радослав
23. Жарковић Видоје
24. Жнидаршић Цвјетка
25. Јаковљевић Живорад
26. Камперелић Живота
27. Кнежевић Данило
28. Кнежевић Милија
29. Ковачевић Драгутин
30. Ковачевић Никола
31. Компес Томо
32. Крајинић Бехаудин
33. Крањчец Винка
34. Кривокапић Димитрије
35. Крнета Богдан
36. Кукић Милорад
37. Курет Албин
38. Лучић Јела
39. Маричевић Славко

40. Мирнуловски Панче
41. Митић Катарина
42. Митровић Видоје
43. Мухамедагић Мехмед
44. Нухић Мухамед
45. Њемога Јурај
46. Павловић Косара
47. Пејовић Гојко
48. Попов Душан
49. Поповић Павле
50. Прелас Мирко
51. Радовановић Радослав
52. Радојковић Жика
53. Радојчевић Јелица
54. Ракић Ђиро
55. Рамадани Хусеин
56. Ренко Иван
57. Савовић Ђуро
58. Стаматовић Вељко
59. Стаменковић Мирно
60. Станојевић Слободан
61. Танић Драгослав
62. Томашевић Љубо
63. Тоцкић Мехмед
64. Трбовић Милица
65. Туртић Михајло
66. Фазлија Аслан
67. Филипи Славко
68. Хаџић Тахир
69. Хргован Лујо
70. Хукић Рефин
71. Чубра Драган
72. Шабић Мустафа
73. Шапкар Ристо
74. Шефер Михајло
75. Шкоберна Франц
76. Јагер Јоже

**1962.**

1. Ацковић Александар
2. Банкер Риналдо
3. Баста Марко
4. Безданов Стеван

5. Блатник Винко
6. Борковић Неђо
7. Босанац Цвјетка
8. Буђевац Јеленко
9. Васић Драгиша
10. Вељковић Душан
11. Вранеш Мирко
12. Вујовић Душан
13. Вукишић Стјепан
14. Грљ Милан
15. Гуцулић Жарко
16. Димитријевић Славко
17. Ђоковић Пера
18. Ђорђевић Мила
19. Здравковски Атанас
20. Ивановић Станимир
21. Илинчић Влајко
22. Исмет Муља
23. Јаношевић Вићентије
24. Јањић Миленко
25. Јечменица Рајко
26. Јоксимовић Милан
27. Јурџан Винко
28. Капуста Стјепан
29. Кнежевић Мирко
30. Кораксић Мирослав
31. Корица Будимир
32. Корлат Урош
33. Кошчевић Драгутин
34. Лазић Ђорђе
35. Лакоски Чедомир
36. Ландрипет Иван
37. Леандров Игор
38. Лисац Звонимир
39. Лукић Ђорђе
40. Марић Драгоје
41. Марковски Митре
42. Медан Јован
43. Мишић Живорад
44. Младеновић Стојан
45. Муњас Петар
46. Нанут Цветко
47. Настић Зоран

48. Николић Олга
49. Омеровић Хамзалија
50. Павловић Миломир
51. Павловић Миодраг
52. Пејановић Ђорђе
53. Перишић Илија
54. Плешнар Вилко
55. Повобрдали Бејта
56. Прекази Хусеин
57. Радић Душан
58. Радић Тихомир
59. Радојчић Јован
60. Радосављевић Никола
61. Рашковић Ранко
62. Станковић Ратко
63. Стојковић Миодраг
64. Стојчевски Стојан
65. Судар Славко
66. Терзић Паво
67. Тодоровић Војин
68. Този Ђоко
69. Ђук Илија
70. Фекете Ивица
71. Филиповић Зојо
72. Цветановић Ђорђе

### 1963.

1. Ајановић Ахмед
2. Андријанић Јуре
3. Баги Карољ
4. Бајра Исмаил
5. Балевски Милчо
6. Балија Мијо
7. Боснић Славољуб
8. Буковић Радомир
9. Бурић Александар
10. Влаховић Лука
11. Врахнинић Драго
12. Вукадиновић Радомир
13. Гверо Милан
14. Георгиев Чедомир
15. Гргић Антун
16. Димитријевић Душан

17. Димић Слободан
18. Доганџић Велимир
19. Дужновић Мирко
20. Зарић Сретен
21. Зеленковски Иван
22. Кљајић Тодор
23. Крајновић Антун
24. Кресојевић Никола
25. Крџалић Ђазим
26. Лентић Анте
27. Мађор Мирко
28. Марковић Александар
29. Мећава Мирко
30. Мехољић Бећир
31. Милутиновић Милојко
32. Мушкољај Ибрахим
33. Неговановић Марко
34. Новачић Александар
35. Перовић Настадин
36. Петровић Пауна
37. Пешут Миле
38. Пишко Марјан
39. Попески Ристо
40. Радаковић Душан
41. Радуловић Данило
42. Ракочевић Петар
43. Ресавац Душан
44. Секулић Владимир
45. Скалар Рајко
46. Соршак Векослав
47. Спалевић Дојчин
48. Стојановић Јагош
49. Стојановић Младен
50. Тешић Живомир
51. Тимотић Милорад
52. Фундук Момчило
53. Чанак Раде
54. Чизмадија Иван
55. Чрепиншек Милан
56. Шимић Петар
57. Шимуновић Иван
58. Шкрбец Станислав

### 1964.

1. 1. Бабић Милош
2. Балабани Метуш
3. Бенолић Луцијан
4. Бобот Рајко
5. Богдановић Љубиша
6. Бунулић Момчило
7. Васовић Драгоје
8. Вукичевић Милорад
9. Вуковић Немања
10. Вуковић Радован
11. Дадић Јурај
12. Димитревски Софе
13. Дорословац Милан
14. Задравец Агнеза
15. Зечевић Љубомир
16. Иванић Љубан
17. Инџић Милорад
18. Јанковић Петар
19. Јефтовић Милорад
20. Каблар Глишо
21. Калезић Милева
22. Кљајевић Милош
23. Кркобабић Јован
24. Кроња Шиме
25. Крстић Гојко
26. Крстић Љубиша
27. Курт Наим
28. Лакалски Јован
29. Манасијевић Стојадин
30. Марков Радован
31. Марковић Живота
32. Миличић Мирно
33. Миљевић Никола
34. Морача Богдан
35. Мрвош Владимир
36. Паић Иво
37. Петровић Станислав
38. Пешић Милан
39. Рабреновић Бранко
40. Радовић Војислав
41. Радоњић Радован

42. Ристић Љубиша
43. Сефедини Мустафа
44. Смедеревац Милош
45. Станковић Живомир
46. Стефановић Ксенија
47. Суботички Симеон
48. Тодорић Саво
49. Уремовић Виктор
50. Ускоковић Раденко
51. Франетић Андреј
52. Шаренац Рајко
53. Шепић Лино

**1965.**

1. Ариф Ариф
2. Ацкета Мирјана
3. Беатовић Мирко
4. Вуковић Вукота
5. Гиновски Томислав
6. Гончин Милорад
7. Јанићијевић Душан
8. Каран Душан
9. Кечан Ђурађ
10. Кнежевић Ђура
11. Крстевски Лазар
12. Крстески Саве
13. Лазаревић Томислав

14. Ленхарт Јан
15. Лукић Војо
16. Мандић Јово
17. Милеуснић Мирко
18. Миновски Боро
19. Михаиловић Живко
20. Михајловски Киро
21. Москаљ Никола
22. Новаковић Миле
23. Петровић Светомир
24. Пљанић Мустафа
25. Рахали Махмут
26. Рибих Миленко
27. Станић Бошко
28. Татић Миливој
29. Тешески Стеван
30. Трајковски Александар
31. Тркуља Милосава
32. Урдин Кочо
33. Хусовић Касим
34. Црњански Воја
35. Шарановић Љубомир
36. Шимунђа Љубомир

**1966.**

1. Анђелић Миленко
2. Балабановић Косара

3. Бирин Никола
4. Бунчић Симеон
5. Вукановић Мирко
6. Вулић Предраг
7. Вучковић Никола
8. Глигоров Владимир
9. Драгоњац Миодраг
10. Ђуровић Миладин
11. Здравковић Милош
12. Јовановић Миладин
13. Јовацић Радивоје
14. Матицки Енио
15. Милановић Константин
16. Миленковић Миодраг
17. Милошевски Милош
18. Михаљица Митар
19. Мрђеновић Ђурађ
20. Ненезић Симо
21. Перовић Василије
22. Перовић Миодраг
23. Поповић Јован
24. Пружљанин Заим
25. Трифуновић Ненад
26. Хрватин Јосип

## ДИПЛОМИРАНИ ВАНРЕДНИ СТУДЕНТИ

**1961.**

1. Адемовић Фадил
2. Бијелић Радомир
3. Бјелица Драгомир
4. Боснић Никола
5. Варга Ласло
6. Васиљевић Радојица
7. Вељовић Милојко
8. Весовић Живадин
9. Гаталица Предраг
10. Голић Драган
11. Дубљевић Радован
12. Дугалић Шериф
13. Ђапић Ђирило
14. Ђукановић Љубо
15. Ђурић Миливоје
16. Јерemiћ Милован
17. Јовановић Ђорђе
18. Јовичић Драго
19. Јуђић Смаил
20. Лаловић Мирослав
21. Мандић Славојка
22. Матић Ђорђе
23. Мацура Срећко
24. Милићевић Славољуб
25. Михајловић Драгољуб
26. Мичка Владимир
27. Перанић Иван
28. Петровић Радоје
29. Пешић Јован
30. Пуркат Лудвиг
31. Радојчин Милош
32. Ребић Михајло
33. Симић Војислав
34. Стојановић Младен
35. Ступар Божо
36. Суљић Мустафа
37. Суша Стеван
38. Шањевић Јакша
39. Шпољар Звонко

**1962.**

1. Бјелетић Добросав
2. Богожелац Јосип
3. Влахнић Драго
4. Дивац Милан
5. Дучић Душан
6. Јовановић Љубисав
7. Јовић Десимир
8. Коларов Војислав
9. Коложеговски Данаил
10. Лалић Милан
11. Маневски Ђорђе
12. Мићовић Радисав
13. Мркић Славко
14. Николић Благоје
15. Новачевић Средоје
16. Ностовски Стојан
17. Нузмановић Милан
18. Пешић Милош
19. Пешић Филип
20. Попов Живојин
21. Рашковић Александар
22. Сировица Стево
23. Тначи Шериф
24. Тодоровић Стојан
25. Ферфин Анте

**1963.**

1. Алексић Спасоје
2. Бауцал Драгутин
3. Бојовић Милован
4. Живановић Радосав
5. Живковић Веселин
6. Јовановић Зоран
7. Крунић Милош
8. Матовић Драгомир
9. Мићовић Милован
10. Пајагић Бранко
11. Томић Недељко

**1964.**

1. Бањанин Бранко
2. Бечкеи Јожеф
3. Борчић Мане
4. Будаков Слободан
5. Васић Боро
6. Гуцић Војислав
7. Дошен Миле
8. Дутиновић Владимир
9. Ђурђић Тихомир
10. Илић Михајло
11. Илић Родољуб
12. Маравић Недељка
13. Мијалковић Славољуб
14. Недељковић Милан
15. Новачевић Миљко
16. Пањковић Жарко
17. Петковић Миодраг
18. Прчетић Здравко
19. Солајић Драгутин
20. Стојадиновић Милан
21. Стојановић Петар

**1965.**

1. Андрић Бранко
2. Аћимовић Драгољуб
3. Биједић Мустафа
4. Војковић Мирко
5. Вукичевић Војислав
6. Грбић Бранислав
7. Дуникић Невен
8. Јакшић Милика
9. Миланковић Милан
10. Милановић Милена
11. Николић Милољуб
12. Продановић Томислав
13. Радиновић Радован
14. Станојевић Стеван
15. Сучић Иван
16. Ташић Никола



**1966.**

1. Богићевић Васиљка
2. Божовић Новица
3. Вуковић Миљенко
4. Диклић Бранко
5. Драшковић Радомир
6. Ђурић Чедомир
7. Живковић Никола
8. Жигић Владимир
9. Загорац Митар
10. Ивановић Никола
11. Игњатовић Милош
12. Илић Радован
13. Јоцић Градимир
14. Коњић Андрија
15. Краљевић Милан
16. Кривак Мирослав
17. Леонтијевић Цветко
18. Лукић Саво
19. Марковић Војислав
20. Мемедовић Милош

21. Млиновчић Ивица
22. Мутић Каменко
23. Перуничкић Томислав
24. Петровић Никола
25. Поповић Ђорђе
26. Првуловић Славољуб
27. Продановић Томислав
28. Радовић Радомир
29. Радончић Хусо
30. Семенков Ристо
31. Соломун Шпиро
32. Спарих Стеван
33. Станисављевић Милорад
34. Толицки Витомир
35. Чаласан Вукашин
36. Шаргин Србислав

**1967.**

1. Бољац Бора
2. Госпић Владимир
3. Денеш Ото

4. Ђурковић Миланко
5. Ердеш Стефан
6. Жунић Душан
7. Јарић Мирко
8. Кљајић Милош
9. Кончар Бранко
10. Мијушковић Рајко
11. Миленковић Петар
12. Михајловић Живан
13. Мичевић Невен
14. Николић Војислав
15. Новаковић Драгослав
16. Обрадовић Миодраг
17. Прелец Зорко
18. Томић Арса
19. Трифуновић Живота



# ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ



ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА



Проф. др Марко Симендић  
Ивана Шундерић Илић  
Милош Вукчевић

## ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

Студије које се изводе на Факултету су основне академске студије, мастер академске студије, докторске академске студије и специјалистички програми иновација знања.

Утврђена је матичност Факултета у области политичких наука на основним академским, дипломским академским (мастер), специјалистичким академским, докторским академским, основним струковним, специјалистичким струковним студијама, и то: политичке теорије, методологије политичких наука, политичког образовања, конституционализма, политичке аналитике, политичког менаџмента, политиколошких студија религије, студија политичког насиља, јавне управе и локалне самоуправе, организације и управљања политичким системима, политичке историје, упоредне политике, политичке економије, међународне економије, економског система Србије, савремених економско-социјалних система, међународних односа, спољне политике, дипломатских студија, европских студија, регионалних студија, мировних и безбедносних студија, међународног права, међународних организација, политичке социологије, јавних политика, комунологије, информатике, новинарства, медијских студија, социјалне политике, социјалног рада, со-

цијалне екологије и еколошке политике, теорије културе и студија рода.

Основне академске студије трају четири године и њиховим завршетком стиче се најмање 240 ЕСПБ, а одвијају се у оквиру четири студијска програма:

- Основне академске студије политикологије
- Основне академске међународне студије
- Основне академске студије новинарства
- Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада.

### 1. Студијски програми

Факултет је први пут акредитован 2009. године, а реакредитован је 08. маја 2015. када је добио *Уверење о акредитацији високошколске установе* (број: 612-00-00086/2014-04), које је издала Комисија за акредитацију и проверу квалитета Републике Србије.

Факултет је 07. октобра 2014. добио *Дозволу за рад* (број: 612-00-01979/14-04) издану од Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, а 2015. године, од *Комисије за акредитацију и проверу квалитета Републике Србије*, добио решења о реакредитацији за следеће студијске програме:

### Акредитовани студијски програми

Р. Б.	Шифра студијског програма	Назив студијског програма	Образовно поље	Врста и ниво студија	Звање Диплома
1.	ОП	основне академске студије политикологије	друштвено-хуманистичке науке	академске/први степен високог образовања	дипломирани политиколог
2.	ОМ	основне академске међународне студије	друштвено-хуманистичке науке	академске/први степен високог образовања	дипломирани политиколог за међународне послове
3.	ОН	основне академске студије новинарства	друштвено-хуманистичке науке	академске/први степен високог образовања	дипломирани новинар
4.	ОС	основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	друштвено-хуманистичке науке	академске/први степен високог образовања	дипломирани социјални радник

**Основне академске студије политикологије** представљају студије унутрашње политике. Студијски програм политиколошког одељења је, по угледу на програме студија политичких наука у развијеним земљама, постављен тако да омогући стицање како класичних теоријских знања из домена политикологије, тако и теоријских и методолошких знања из области проучавања савремене политичке теорије и политичког система. По завршетку четворогодишњих студија студенти ће бити оспособљени да примењују и специфична стручна знања која омогућавају да се професионално баве пословима аналитичара и организатора у државним органима, политичким партијама, локалној самоуправи, јавним службама и корпорацијама, као и непрофитним организацијама. Овај студијски програм оспособљава стручњаке у пословима политичког одлучивања и управљања, организовања послова у различитим пољима политичког деловања, подизања политичке културе и формирања демократске јавности.

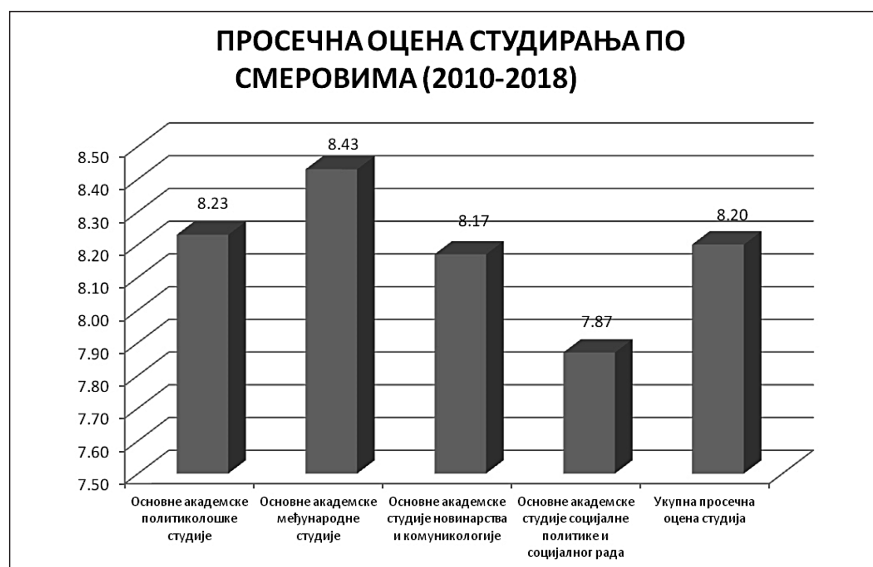
**Основне академске међународне студије** су од настанка Факултета политичких наука водећи високошколски центар у земљи по питању образовања стручњака за рад у дипломатији, институтима

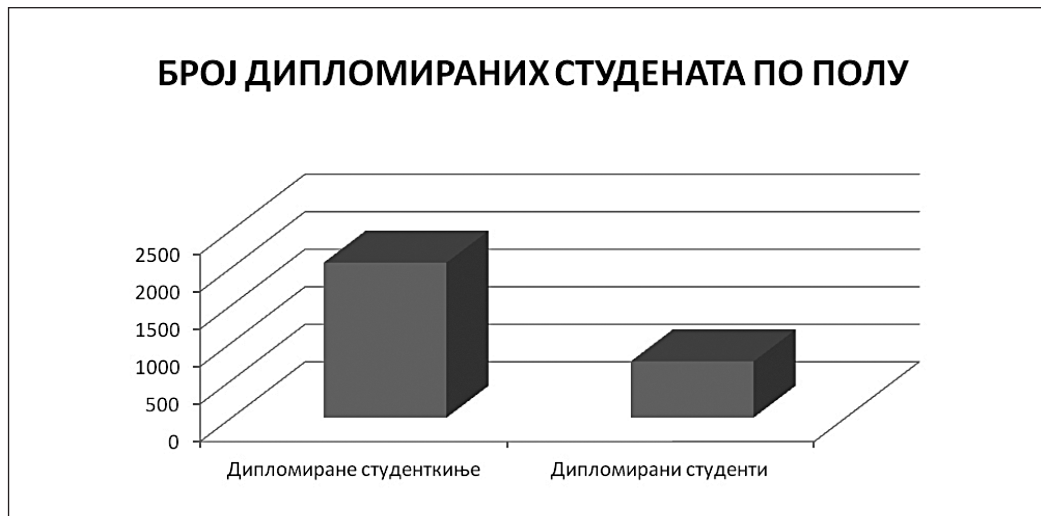
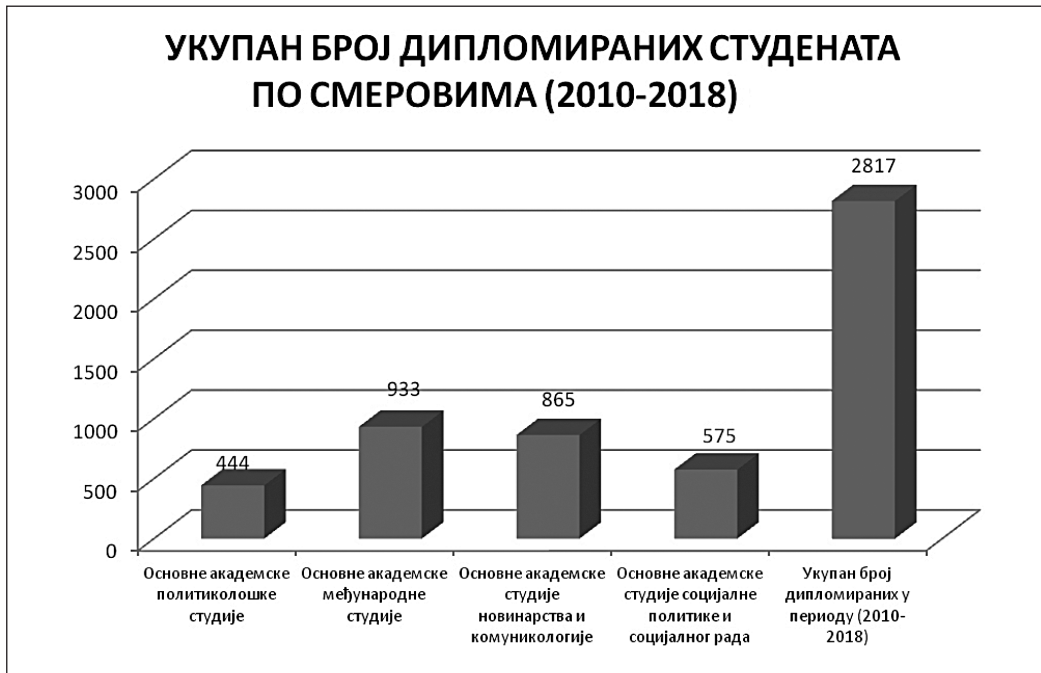
који се баве међународним студијама и другим органима и институцијама које раде у областима међународних односа и спољне политике, али и међународним одељењима политичких странака и великих привредних фирми. Међународне студије развијају се као један од снажних научно-истраживачких центара у области међународних политичких и економских односа, спољне политике, међународног права и међународних организација, европских, балканских, америчких, азијских и других регионалних студија, студија безбедности, студија мира и пратећих дисциплина. Стечена знања, способности и вештине омогућавају завршеним студентима да успешно обављају послове као што су: аналитичар међународних односа у службама највиших државних органа, међународних привредних организација и корпорација, службеник Министарства спољних послова и других министарстава сродног карактера, дипломата на раду у дипломатско-конзуларним представништвима, стручњак ангажован на укључивању Србије у европске интеграције, као и за рад у различитим међународним владиним и невладиним организацијама.

**Основне академске студије новинарства** преко четири деценије представљају јединствене универзитетске студије на територији Србије и у окружењу. Студенти Факултета политичких наука заузимају најзначајнија места у штампаним и електронским медијима, у области ПР-а, као и у истраживачким тимовима и институцијама – агенцијама за испитивање јавног мњења било као уредници, новинари, сарадници или истраживачи. По завршетку студија новинарства стичу знања неопходна за обављање улоге уредника, менаџера, презентера, стручњака за ПР и других позиција које подразумева модеран медијски систем и савремена индустрија комуникационим институцијама, тако и за занимања као што су: аташе за културу и информисање при дипломатско конзуларним представништвима, медија планер у медијима, портпарол у органима власти, јавној администрацији, политичким партијама и корпорацијама, као и стручни сарадници у повереништву за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

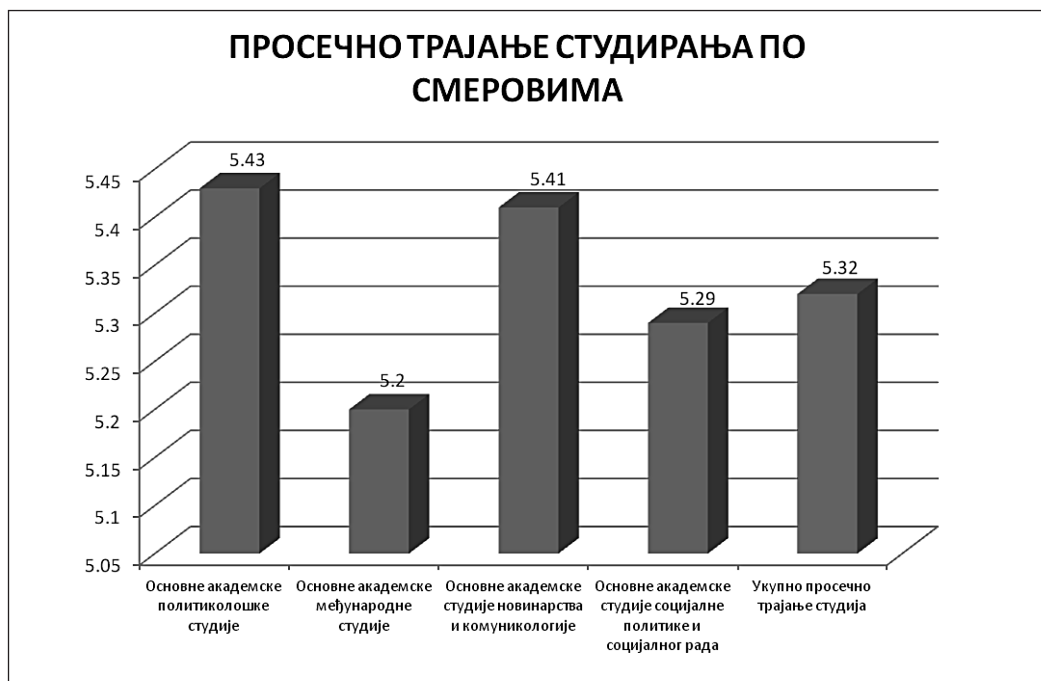
**Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада** остварују се кроз комплексне интердисциплинарне студије неопходне за бројне и сложене улоге социјалне политике и социјалног рада у савременом друштву. У току четворогодишњих академских студија, студенти стичу разноврсна теоријска и методолошка знања из широког спектра социолошких, политиколошких, психолошких, економских и правних дисциплина, а посебна пажња се посвећује дисциплинама из области социјалне политике и социјалног рада. Професија социјалних радника има широке могућности запошљавања у јавном, а све више и у приватном сектору и са изгледима за samozapošljavanje. Највећи број студената запошљава се у институцијама социјалне заштите, али и у установама здравствене делатности, у институцијама државне управе и локалне самоуправе, у образовним институцијама, у службама за запошљавање, у друштвено-хуманитарним организацијама, у институцијама за децу и омладину, за друштвену заштиту деце, итд.

**ПОДАЦИ ЗА СТУДЕНТЕ КОЈИ СУ ДИПЛОМИРАЛИ ПО БОЛОЊСКОМ ПРОГРАМУ 2010–2018. (до 20. 07. 2018) – генерације уписане од 2006. до 2017.**









## 2. Услови рада и студирања

Поред рада на реформи и модернизацији наставе на Факултету, настављен је рад на модернизацији и побољшавању услова рада студената и запослених. Један од најзначајнијих инфраструктурних пројеката је пројекат „Доградња објекта Универзитета у Београду – Факултета политичких наука”, којим је простор Факултета увећан за 2.477 квадрата: 797m<sup>2</sup> пети спрат нове зграде и 1680m<sup>2</sup> трећи спрат и увучена етажа старе зграде. Овим пројектом Факултет је добио нову читаоницу за студенте капацитета 152 места, читаоницу за наставнике капацитета 35 места, три апартмана за гостујуће професоре, десет слушаоница капацитета преко 500 места, нове канцеларије,

лифт, рампу за особе са посебним потребама, срећну фасаду зграде и три нове канцеларије, а у дворишту факултета изграђен је летњи амфитеатар за студенте.

Велику пажњу поклањамо побољшању услова студирања и остваривању болоњских стандарда организовања и извођења наставе кроз различите облике и методе наставе, модерно опремљене учионице, библиотека, специјалистичке библиотеке при научно-истраживачким центрима, документациони центар, компјутерски и информациони центар, медијски центар са радио и ТВ опремом, студентска пракса у институцијама, међународним организацијама, редакцијама и истраживачким тимовима, међународна сарадња и такмичења.

**3. Наставни планови и програми**

Од академске 2006/2007. године наставни планови и програми усклађени су са принципима Болоњске

декларације. Успостављен је систем бодова (ECTS – Европски систем преноса бодова) и њихова преносивост и акумулација.

**ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ****ПРВА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	-------------------------------

**I Обавезни курсеви:**

Увод у политичку теорију	I	8	4+1
Историја политичких теорија I	I	7	3+1
Социологија	I	8	4+1
Политичка економија	I	8	4+1
Страни језик I	I	2	2+0
Историја политичких теорија II	II	8	4+1
Савремена политичка економија	II	8	4+1
Основи права	II	6	3+1
Страни језик I	II	2	2+0

**II Изборни курсеви (студент бира један курс):**

Увод у филозофију	II	5	3+1
Савремена филозофија	II	5	3+1

**ДРУГА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	-------------------------------

**I Обавезни курсеви:**

Упоредна политика	III	8	4+1
Политички систем Србије	III	8	4+1
Основи методологије политичких наука	III	7	2+2
Савремена политичка историја	III	6	3+1
Страни језик II	III	2	2+0

Политичка социологија	IV	8	4+1
Савремена политичка теорија	IV	8	4+1
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	IV	8	3+2
Страни језик II	IV	2	2+0
Економски систем Србије	IV	5	2+1

### ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	-------------------------------

#### I Обавезни курсеви:

Политичка социологија савременог друштва	V	8	4+1
Међународни односи	V	8	3+2
Политичка антропологија	V	5	3+0
Јавна управа	VI	8	3+2
Политички систем Европске уније	VI	8	3+2
Политикологија религије	VI	5	3+1
Локална самоуправа	VI	5	2+2

#### II Изборни курсеви 1<sup>1</sup> (студент бира два курса):

Историја српске политичке мисли	V	4	2+1
Друштвена историја Србије	V	4	2+1
Верске заједнице у Србији	V	4	2+1
Информатика	V	4	0+3
Политичко понашање	V	5	2+1

#### III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):

Политички системи нових демократија	VI	5	2+1
Теорија културе	VI	8	4+1
Теорија и пракса јавних финансија	VI	6	3+1

<sup>1</sup> Студент бира један курс од 4 бода и један од 5 бодова.

**ЧЕТВРТА ГОДИНА СТУДИЈА**

<b>Курс</b>	<b>Семестар</b>	<b>ЕСПБ</b>	<b>Број часова предавања и вежби</b>
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Јавне политике	VII	6	3+1
Партије и партијски системи	VII	6	4+0
Савремена држава	VII	6	3+1
Теорија политичког поретка	VII	6	3+1
Избори и изборни системи	VIII	6	3+1
Политичка култура	VIII	7	3+1
Култура људских права	VIII	6	3+1
Социјална и политичка екологија	VIII	6	4+0
<b>II Изборни курсеви 1 (студент бира један курс):</b>			
Политички системи Југоисточне Европе	VII	6	3+1
Политички системи Источне и Југоисточне Азије	VII	6	3+1
Феноменологија насиља	VII	6	3+1
Основи теорије спољне политике	VII	6	3+1
<b>III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):</b>			
Политички маркетинг	VIII	5	3+1
Спољна политика Србије	VIII	5	2+2
Савремени социјални проблеми	VIII	5	3+1

## ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ

## ПРВА ГОДИНА СТУДИЈА

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Увод у политичку теорију	I	8	4+1
Социологија	I	5	3+1
Политичка економија	I	8	4+1
Савремена политичка историја	I	6	3+1
Страни језик I	I	2	2+0
Историја политичких теорија	II	8	4+1
Савремена политичка економија	II	8	4+1
Савремена политичка теорија	II	8	4+1
Основи права	II	6	3+1
Страни језик I	II	2	2+0

## ДРУГА ГОДИНА СТУДИЈА

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Упоредна политика	III	8	4+1
Политички систем Србије	III	8	4+1
Страни језик I	III	2	2+0
Основи међународног права	III	5	2+2
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	IV	8	3+2
Политичка социологија	IV	8	4+1
Страни језик I	IV	2	2+0
Правно регулисање међународних односа	IV	6	2+2
Међународне организације	IV	6	3+1
<b>II Изборни курсеви (студент бира два курса):</b>			
Савремена филозофија	III	4	2+1
Политичка антропологија	III	5	3+0
Психологија политичког понашања	III	5	2+0
Информатика	III	4	0+3

**ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	-------------------------------

**I Обавезни курсеви:**

Међународни односи	V	8	3+2
Политичка социологија савременог друштва	V	8	4+1
Страни језик III	V	2	2+0
Увод у дипломатију и дипломатску анализу	V	4	2+1
Међународно приватно право	V	4	2+1
Политички систем Европске уније	VI	8	3+2
Јавна управа	VI	8	3+2
Страни језик III	VI	2	2+0
Студије мира	VI	6	3+2
Савремена дипломатија	VI	5	3+1
Међународно пословно право	VI	5	2+1

**II Изборни курсеви (студент бира један курс):**

Реторика	V	4	3+0
Друштвена историја Србије	V	4	2+1

**ЧЕТВРТА ГОДИНА СТУДИЈА**

Студенти бирају један од изборних модула:

1. Међународна политика
2. Европске интеграције

Изборни модул:  
**МЕЂУНАРОДНА ПОЛИТИКА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	-------------------------------

**I Обавезни курсеви:**

Европске интеграције – развој и проблеми	VII	6	2+2
Савремени економски системи	VII	6	3+1

Основи теорије спољне политике	VII	6	3+1
Увод у стање безбедности	VII	6	2+2
Страни језик IV	VII	2	2+0
Међународни економски односи	VIII	6	3+1
Савремени балкански односи	VIII	6	3+1
Спољна политика Србије	VIII	5	2+2
Безбедност Србије	VIII	6	2+2
Страни језик IV	VIII	2	2+0

### II Изборни курсеви I (студент бира један курс):

Историја балканских односа	VII	4	2+0
Културна политика Европске уније	VII	4	2+0
Међународна социјална политика	VII	5	2+2

### III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):

Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније	VIII	5	2+1
Политика проширења Европске уније	VIII	5	2+1
Политика регионалног развоја Европске уније	VIII	5	2+1

### Изборни модул: ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Европске интеграције – развој и проблеми	VII	6	2+2
Унутрашње тржиште Европске заједнице	VII	6	3+1
Право Европске уније	VII	6	2+2
Основи теорије спољне политике	VII	6	3+1
Страни језик IV	VII	2	2+0
Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније	VIII	5	2+1

Политика проширења Европске уније	VIII	5	2+1
Међународни економски односи	VIII	6	3+1
Спољна политика Србије	VIII	5	2+2
Страни језик IV	VIII	2	2+0

**II Изборни курсеви 1 (студент бира један курс):**

Културна политика Европске уније	VII	4	2+0
Увод у стање безбедности	VII	6	2+2

**III Изборни курсеви 2 (студент бира два курса):**

Регионализам у ЕУ	VIII	5	2+1
Еколошка политика Европске уније	VIII	4	2+1
Савремени балкански односи	VIII	6	3+1
Социјална политика Европске уније	VIII	5	3+0

## ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ НОВИНАРСТВА

### ПРВА ГОДИНА СТУДИЈА

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Увод у политичку теорију	I	8	4+1
Историја политичких теорија I	I	7	3+1
Социологија	I	8	4+1
Страни језик I	I	2	2+0
Медијски систем Србије	I	5	2+1
Историја политичких теорија II	II	8	4+1
Страни језик I	II	2	2+0
Стилистика	II	6	2+2
Медијска етика	II	6	4+0



**II Изборни курсеви (студент бира један курс):**

Политичка економија	II	8	4+1
Савремена политичка економија	II	8	4+1

**ДРУГА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
------	----------	------	----------------------------------

**I Обавезни курсеви:**

Методологија са статистиком	III	8	4+1
Страни језик II	III	2	2+0
Увод у новинарство	III	5	2+1
Савремена политичка теорија	IV	8	4+1
Политичка социологија	IV	8	4+1
Страни језик II	IV	2	2+0
Теорија и техника новинарства	IV	4	2+1
Радио новинарство	IV	3	1+1

**II Изборни курсеви 1 (студент бира један курс):**

Упоредна политика	III	8	4+1
Политички систем Србије	III	8	4+1

**III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):**

Социјална психологија	III	6	3+1
Политичко понашање	III	5	2+1

**IV Изборни курсеви 3 (студент бира један курс):**

Информатика	III	2	0+3
Агенцијско новинарство	III	2	1+1

**V Изборни курсеви 4 (студент бира један курс):**

Увод у филозофију	IV	5	3+1
Савремена филозофија	IV	5	3+1

**ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА**

<b>Курс</b>	<b>Семестар</b>	<b>ЕСПБ</b>	<b>Број часова предавања и вежби</b>
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Међународни односи	V	8	3+2
Политичка социологија савременог друштва	V	8	4+1
Политичка антропологија	V	5	3+0
Информационо-комуниколошки системи	V	5	2+1
Новинарство у штампи	V	4	2+1
Политички систем Европске уније	VI	8	3+2
Јавна управа	VI	8	3+2
Теорија културе	VI	8	4+1
ТВ новинарство	VI	4	1+2
Стручна пракса – Информативно новинарство	VI	2	

**ЧЕТВРТА ГОДИНА СТУДИЈА**

<b>Курс</b>	<b>Семестар</b>	<b>ЕСПБ</b>	<b>Број часова предавања и вежби</b>
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Политичко комуницирање	VII	8	4+1
Реторика	VII	7	3+1
Комуникологија	VIII	8	4+1
Јавно мњење	VIII	8	4+1
Односи са јавношћу	VIII	4	2+1
Политички маркетинг	VIII	5	3+1
Медијско право и медијске политике	VIII	6	4+0
Стручна пракса: Комуникационе стратегије	VIII	2	

**II Изборни курсеви 1 (студент бира један курс):**

Истраживачко новинарство: штампа	VII	7	1+3
Истраживачко новинарство: радио	VII	7	1+3
Истраживачко новинарство: ТВ	VII	7	1+3
Истраживачко новинарство: фото	VII	7	1+3
Истраживачко новинарство: on line	VII	7	3+1

**III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):**

Студије рода	VIII	6	2+2
Социјална и политичка екологија	VIII	6	4+0

**ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ  
СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА**

**ПРВА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Увод у политичку теорију	I	8	4+1
Страни језик I	I	2	2+0
Политичка економија	I	7	4+1
Социологија	I	8	3+1
Социологија породице	I	5	1+2
Историја политичких теорија	II	8	4+1
Страни језик I	II	2	2+0
Основи права	II	6	3+1
Теорија социјалног рада	II	8	4+1
Увод у психологију	II	6	2+2
Стручна пракса	II	1	

**ДРУГА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Социјална политика	III	8	4+1
Политички систем Србије	III	8	4+1
Страни језик II	III	2	2+0
Социјална психологија	III	6	3+1
Социјални рад са појединцем	III	6	2+2
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	IV	8	3+2
Страни језик II	IV	2	2+0
Ментална хигијена	IV	5	2+2
Породично право	IV	5	2+1
Стручна пракса	IV	2	

**II Изборни курсеви (студент бира један курс):**

Политичка социологија	IV	8	4+1
Савремена политичка теорија	IV	8	4+1

**ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА**

Курс	Семестар	ЕСПБ	Број часова предавања и вежби
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Упоредна социјална политика	V	8	4+1
Системи социјалне сигурности	V	6	4+1
Социјални рад са групом	V	6	3+2
Социјална патологија	V	6	3+1
Јавна управа	VI	8	3+2
Социјални развој	VI	6	3+1
Социјална рехабилитација	VI	5	3+2
Стручна пракса	VI	3	
Социјална политика Европске уније	VI	6	3+1

**ЧЕТВРТА ГОДИНА СТУДИЈА**

<b>Курс</b>	<b>Семестар</b>	<b>ЕСПБ</b>	<b>Број часова предавања и вежби</b>
<b>I Обавезни курсеви:</b>			
Доктрине социјалне политике	VII	5	3+1
Међународна социјална политика	VII	5	2+2
Планирање социјалног развоја	VII	5	3+1
Стручна пракса	VII	5	
Етика социјалног рада	VIII	6	3+1
Геронтологија	VIII	6	3+1
Социјални рад у заједници	VIII	6	3+1
Соц. рад са децом и младима	VIII	6	2+2
Саветовање и социотерапија	VIII	6	3+1
<b>II Изборни курсеви 1 (студент бира један курс):</b>			
Међународни односи	VII	8	4+1
Соц. рад и болести зависности	VII	3	2+0
Развојна психологија	VII	3	2+0
<b>III Изборни курсеви 2 (студент бира један курс):</b>			
Савремени социјални проблеми	VIII	6	3+1
Политички систем Европске уније	VIII	8	3+2
Заступање у социјалном раду	VIII	3	2+0
Соц. рад у инклуз. особа са инвалидитетом	VIII	3	2+0

## НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ОД ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ 2015/2016.

### ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ

#### ПРВА ГОДИНА

Увод у политичку теорију	I	6	2+2
Историја античке и средњовековне политичке мисли	I	6	3+1
Политичка економија	I	6	3+1
Савремена политичка историја	I	6	3+1
Академске вештине	I	4	0+2
Страни језик I/1 B2/a (један од: енглески, немачки, француски)	I	2	0+2
Историја модерне политичке мисли	II	6	3+1
Савремена политичка економија	II	6	3+1
Основи права	II	6	3+1
Страни језик I/2 B2/a (један од: енглески, немачки, француски)	II	2	0+2
Филозофија	II	6	3+1
Историја српске политичке мисли	II	4	2+1

#### ДРУГА ГОДИНА

Социологија	III	6	2+2	
Упоредна политика	III	6	3+1	
Политички систем Србије	III	6	3+1	
Основи методологије политичких наука	III	6	2+2	
Политичка историја Југославије	}*	4	2+1	
Историја спољне политике Србије		III	4	2+0
Историја балканских односа		III	4	2+0
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Страни језик II/1 B2/6 (један од: енглески, немачки, француски)	III	2	0+2	
Политичка социологија	IV	6	2+2	
Савремена политичка теорија	IV	6	2+2	
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	IV	6	2+2	
Економски систем Србије	IV	5	2+1	

Студије мира	}	*	IV	5	2+1
Студије рода			IV	5	2+1
Наука о организацији и управљању			IV	6	2+2
Увод у студије безбедности			IV	5	2+1
<b>(студент бира један предмет)</b>					
Страни језик П/₂ Б2/₆			IV	2	0+2
(један од: енглески, немачки, француски)					

### ТРЕЋА ГОДИНА

Политичка социологија савременог друштва			V	6	2+2
Међународни односи			V	6	2+2
Политичка антропологија			V	6	4+0
Политичко комуницирање	}	*	V	6	3+1
Упоредна социјална политика			V	6	2+2
Политичко понашање			V	6	2+2
Социјална онтологија			V	6	4+0
<b>(студент бира два предмета)</b>					
Јавна управа			VI	6	2+2
Политички систем Европске уније			VI	6	3+1
Политикологија религије			VI	6	2+2
Локална самоуправа			VI	6	2+2
Теорија културе	}	*	VI	6	3+1
Теорија и пракса јавних финансија			VI	6	3+1
Политичке идеологије			VI	6	3+1
<b>(студент бира један предмет)</b>					

### ЧЕТВРТА ГОДИНА

Јавне политике			VII	6	2+2
Партије и партијски системи			VII	6	2+2
Савремена држава			VII	6	2+2
Политичка култура и политички поредак			VII	6	2+2
Феноменологија насиља	}	*	VII	6	2+2
Основи теорије спољне политике			VII	6	3+1
Системи социјалне сигурности			VII	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>					
Избори и изборни системи			VIII	6	3+1
Верске заједнице у Србији			VIII	4	2+2
Социјална и политичка екологија			VIII	6	4+0

Политички маркетинг	}	*	VIII	6	3+1
Политичке установе и политички живот на Балкану			VIII	6	2+2
Анализа политичких процеса			VIII	6	2+2
Култура људских права			VIII	6	2+2
Социјална политика Србије			VIII	6	3+1
<b>(студент бира два предмета)</b>					
Студентска стручна пракса			VIII	2	0+

**ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ –  
модул МЕЂУНАРОДНА ПОЛИТИКА**

**ПРВА ГОДИНА**

Увод у политичку теорију	I	6	2+2		
Савремена политичка историја	I	6	3+1		
Страни језик I/1 Б2/а (један од: енглески, немачки, француски)	I	2	2+0		
Историја античке и средњовековне политичке мисли	}	*	I	6	3+1
Политичка економија					
<b>(студент бира један предмет)</b>					
Социологија	}	*	I	6	2+2
Увод у психологију					
<b>(студент бира један предмет)</b>					
Политичка историја Југославије	}	*	I	4	2+1
Инфор. комуникациони системи					
<b>(студент бира један предмет)</b>					
Историја модерне политичке мисли	II	6	3+1		
Савремена политичка економија	II	6	3+1		
Филозофија	II	6	3+1		
Основи права	II	6	3+1		
Страни језик I/2 Б2/а (један од: енглески, немачки, француски)	II	2	2+0		
Академске вештине	II	4	0+2		

**ДРУГА ГОДИНА**

Упоредна политика	III	6	3+1
Политички систем Србије	III	6	3+1
Међународни односи	III	6	2+2



Основи међународног права	III	6	2+2
Страни језик II/1 Б2/6 (један од: енглески, немачки, француски)	III	2	0+2
Историја спољне политике Србије }*	III	4	2+0
Историја балканских односа } (студент бира један предмет)	III	4	2+0
Правно регулисање међународних односа	IV	5	2+1
Политичка социологија	IV	6	2+2
Међународне организације	IV	5	3+0
Савремена политичка теорија	IV	6	2+2
Страни језик II/2 Б2/6 (један од: енглески, немачки, француски)	IV	2	2+0
Методологија политиколошких }*	IV	6	2+2
истраживања са статистиком } Методологија са статистиком } (студент бира један предмет)	IV	6	3+1

### ТРЕЋА ГОДИНА

Основи теорије спољне политике	V	6	3+1
Савремени економски системи	V	5	3+1
Увод у дипломатију и дипломатску анализу	V	6	3+0
Међународно приватно право	V	5	3+0
Европске интеграције – развој и проблеми	V	6	4+0
Страни језик III/1 Ц1/а (један од: енглески, немачки, француски)	V	2	0+2
Политички систем Европске уније	VI	6	3+1
Јавна управа	VI	6	2+2
Студије мира	VI	5	2+1
Увод у студије безбедности	VI	5	2+1
Савремени балкански односи	VI	6	4+0
Страни језик III/2 Ц1/а (један од: енглески, немачки, француски)	VI	2	0+2

**ЧЕТВРТА ГОДИНА**

Међународно пословно право	VII	6	3+1	
Анализа сукоба	VII	5	3+0	
Безбедност Србије	VII	5	2+1	
Страни језик IV/1 Ц1/6	VII	2	0+2	
(један од: енглески, немачки, француски)				
Европски регионализам	}*	VII	5	3+1
Међународна социјална политика		VII	5	2+1
Међународно комуницирање		VII	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Политичка социологија	}*	VII	6	2+2
савременог друштва		VII	6	2+2
Политичко понашање		VII	6	4+0
Социјална онтологија				
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Међународни економски односи	VIII	6	2+2	
Савремена дипломатија	VIII	6	4+0	
Спољна политика Србије	VIII	6	3+1	
Страни језик IV/2 Ц1/6	VIII	2	0+2	
(један од: енглески, немачки, француски)				
Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније	}*	VIII	5	3+0
Политика проширења Европске уније		VIII	5	3+0
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Политикологија религије	}*	VIII	6	2+2
Политичке установе и политички живот на Балкану		VIII	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>				

**ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ –  
модул ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ**

**ПРВА ГОДИНА**

Увод у политичку теорију	I	6	2+2
Савремена политичка историја	I	6	3+1
Страни језик I/1 B2/a	I	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)			

Историја античке и средњовековне политичке мисли	}	I	6	3+1
Политичка економија				
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Социологија	}	I	6	2+2
Увод у психологију				
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Политичка историја Југославије	}	I	4	2+1
Инфор. комуникациони системи				
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Историја модерне политичке мисли		II	6	3+1
Савремена политичка економија		II	6	3+1
Филозофија		II	6	3+1
Основи права		II	6	3+1
Страни језик I/2 B2/ <sub>a</sub>		II	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)				
Академске вештине		II	4	0+2

## ДРУГА ГОДИНА

Упоредна политика		III	6	3+1
Политички систем Србије		III	6	3+1
Међународни односи		III	6	2+2
Основи међународног права		III	6	2+2
Страни језик II/1 B2/ <sub>6</sub>		III	2	0+2
(један од: енглески, немачки, француски)				
Историја спољне политике Србије	}	III	4	2+0
Историја балканских односа				
<b>(студент бира један предмет)</b>				
Правно регулисање међународних односа		IV	5	2+1
Политичка социологија		IV	6	2+2
Међународне организације		IV	5	3+0
Савремена политичка теорија		IV	6	2+2
Страни језик II/2 B2/ <sub>6</sub>		IV	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)				
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	}	IV	6	2+2
Методологија са статистиком				
<b>(студент бира један предмет)</b>				

**ТРЕЋА ГОДИНА**

Основи теорије спољне политике	V	6	3+1
Савремени економски системи	V	5	3+1
Увод у дипломатију и дипломатску анализу	V	6	3+0
Међународно приватно право	V	5	3+0
Европске интеграције – развој и проблеми	V	6	4+0
Страни језик III/1 Ц1/a (један од: енглески, немачки, француски)	V	2	0+2
Политички систем Европске уније	VI	6	3+1
Јавна управа	VI	6	2+2
Студије мира	VI	5	2+1
Увод у студије безбедности	VI	5	2+1
Савремени балкански односи	VI	6	4+0
Страни језик III/2 Ц1/a (један од: енглески, немачки, француски)	VI	2	0+2

**ЧЕТВРТА ГОДИНА**

Унутрашње тржиште Европске уније	VII	6	2+2	
Право Европске уније	VII	6	2+2	
Страни језик IV/1 Ц1/6 (један од: енглески, немачки, француски)	VII	2	0+2	
Међународно пословно право	}*	VII	6	3+1
Политичко понашање		VII	6	2+2
Социјална политика Европске уније		VII	6	2+2
Европски регионализам		VII	5	3+1
<b>(студент бира два предмета)</b>				
Безбедност Србије	}*	VII	5	2+1
Анализа сукоба		VII	5	3+0
Социјална онтологија		VII	5	4+0
<b>(студент бира један предмета)</b>				
Међународни економски односи	VIII	6	2+2	
Савремена дипломатија	VIII	6	4+0	
Спољна политика Србије	VIII	6	3+1	
Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније	VIII	5	3+0	
Политика проширења Европске уније	VIII	5	3+0	
Страни језик IV/2 Ц1/6 (један од: енглески, немачки, француски)	VIII	2	0+2	

## ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ НОВИНАРСТВА

## ПРВА ГОДИНА

Увод у политичку теорију	I	6	2+2
Историја античке и средњовековне политичке мисли	I	6	3+1
Медијски систем Србије	I	6	2+2
Социологија	I	6	2+2
Страни језик I/1 B2/a	I	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)			
Академске вештине	I	4	0+2
Савремена политичка економија	II	6	3+1
Медијска етика	II	6	3+0
Методологија са статистиком	II	6	3+1
Информатика	II	4	2+1
Страни језик I/2 B2/a	II	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)			
Историја модерне политичке мисли }*	II	6	3+1
Савремена политичка теорија }*	II	6	2+2
Политичке идеологије }*	II	6	3+1
<b>(студент бира један предмет)</b>			

## ДРУГА ГОДИНА

Политичко понашање	III	6	2+2
Увод у новинарство	III	6	2+2
Страни језик II/1 B2/c	III	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)			
Информационо-комуникациони системи	III	5	2+1
Упоредна политика	III	6	3+1
Политички систем Србије	III	6	3+1
Филозофија	IV	6	3+1
Политичка социологија	IV	6	2+2
Теорија и техника новинарства	IV	5	2+2
Радио новинарство	IV	5	2+1
Страни језик II/2 B2/c	IV	2	2+0
(један од: енглески, немачки, француски)			
Агенцијско новинарство }*	IV	5	2+1
On-line новинарство }*	IV	5	2+1
<b>(студент бира један предмет)</b>			

## ТРЕЋА ГОДИНА

Међународни односи	V	6	2+2
Политичка социологија савременог друштва	V	6	2+2
Политичка антропологија	V	6	4+0
Новинарство у штампи и основе истраживачког новинарства	V	5	3+1
Социјална психологија }*	V	6	3+1
Социјална онтологија }	V	6	4+0
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Теорија културе	VI	6	3+1
Телевизијско новинарство	VI	6	2+2
Стилистика	VI	5	2+1
Јавна управа	VI	6	2+2
Политички систем Европске уније	VI	6	3+1
Стручна пракса у медијима или Комуникационе стратегије	VI	2	

## ЧЕТВРТА ГОДИНА

Комуникологија	VII	6	3+1
Политичко комуницирање	VII	6	3+1
Реторика	VII	6	3+1
Истраживачко новинарство: Радио }*	VII	6	1+3
Истраживачко новинарство: Телевизија }	VII	6	2+2
Истраживачко новинарство: Фото }	VII	6	1+3
Истраживачко новинарство: Штампа }	VII	6	1+3
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Медијско право и медијске политике }*	VII	6	2+2
Међународно комуницирање }	VII	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Јавно мњење	VIII	6	2+2
Односи с јавношћу	VIII	6	4+0
Студије рода	VIII	6	2+2
Политички маркетинг }*	VIII	6	3+1
Политикологија религије }	VIII	6	2+2
Анализа садржаја }	VIII	6	0+4
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Културне политике }*	VIII	6	3+1
Социјална и политичка екологија }	VIII	6	4+0
Поткултуре }	VIII	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>			

## ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА

## ПРВА ГОДИНА

Увод у политичку теорију	I	6	2+2
Социологија	I	6	2+2
Теорија социјалног рада	I	6	3+1
Увод у психологију	I	6	3+1
Страни језик I/1 B2/a (један од: енглески, немачки, француски)	I	2	0+2
Академске вештине	I	2	0+2
Стручна пракса 1	I	2	–
Савремена политичка економија	II	6	3+1
Социјална патологија	II	5	2+1
Основи права	II	6	3+1
Политичке идеологије	II	6	3+1
Страни језик I/2 B2/a (један од: енглески, немачки, француски)	II	2	0+2
Геронтологија	II	5	2+1

## ДРУГА ГОДИНА

Политички систем Србије	III	6	3+1
Политичка социологија савременог друштва	III	6	2+2
Социјална психологија	III	6	3+1
Социјални рад са појединцем	III	6	2+2
Страни језик II/1 B2/6 (један од: енглески, немачки, француски)	III	2	0+2
Упоредна политика	III	6	3+1
Политичка економија	III	6	3+1
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Социјална политика Србије	IV	6	3+1
Методологија политиколошких истраживања са статистиком	IV	6	2+2
Породично право	IV	5	3+1
Страни језик II/2 B2/6 (један од: енглески, немачки, француски)	IV	2	0+2
Стручна пракса 2	IV	3	–
Политичка социологија	IV	6	2+2
Социјална и политичка екологија	IV	6	4+0
Култура људских права	IV	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>			

## ТРЕЋА ГОДИНА

Социјална политика Европске уније	V	6	2+2
Упоредна социјална политика	V	6	2+2
Социјални рад у заједници	V	6	2+2
Социјални рад са групом	V	6	2+2
Међународни односи	V	6	2+2
Јавне политике	V	6	2+2
Рехабилитација и социјална медицина	V	6	3+1
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Јавна управа	VI	6	2+2
Системи социјалне сигурности	VI	6	2+2
Социјални развој	VI	6	3+1
Стручна пракса 3	VI	2	–
Социјални рад са старима	VI	5	2+2
Болести зависности	VI	5	2+2
Комуникацијске вештине	VI	5	2+2
Политикологија религије	VI	6	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Заступање у социјалном раду	VI	5	2+2
Економски систем Србије	VI	5	2+1
Подручја социјалног рада 1	VI	5	2+2
<b>(студент бира један предмет)</b>			

## ЧЕТВРТА ГОДИНА

Доктрине социјалне политике	VII	5	2+1
Међународна социјална политика	VII	5	2+1
Планирање социјалног развоја	VII	5	2+1
Ментално здравље	VII	5	3+1
Развојна психологија	VII	5	3+1
Системски приступ у социјалном раду	VII	5	2+2
Европски регионализам	VII	5	3+1
<b>(студент бира један предмет)</b>			
Етика социјалног рада	VIII	5	3+1
Социјални рад са децом и младима	VIII	5	2+2
Политички систем Европске уније	VIII	6	3+1
Саветовање и социотерапија	VIII	5	2+2
Стручна пракса 4	VIII	4	–



---

Социјалне вредности религијских учења	}	*	VIII	5	3+1
Подручја социјалног рада 2			VIII	5	2+2
Студије рода			VIII	6	2+2

**(студент бира један предмет)**



## ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У БЕОГРАДУ

### 1970.

1. Бајић Слободан
2. Барјактаревић Милош
3. Бачлија Соња
4. Бошковић Каћуша
5. Бошњаковић Гордана
6. Брант Невен
7. Брдарић Јосип
8. Буљанчевић Мирослав
9. Бучевић Рамо
10. Власац Вишња
11. Вукмановић Зоран
12. Вулећић Љубица
13. Гаврић Оливера
14. Георгијевски Борис
15. Гуцић Војислав
16. Димовски Бранислав
17. Добријевић Јован
18. Дробњак Радисав
19. Дудић Дамјан
20. Ђелашевић Небојша
21. Ђорђевић Градимир
22. Живковић Иван
23. Иванчевић Јованка
24. Илић Љиљана
25. Инић Слободан
26. Исаиловић Јагода
27. Јанковић Јасна
28. Јарић Миладин

29. Јовановић Радославка
30. Јовић Миодраг
31. Калаба Мирјана
32. Катић Анчи
33. Кецојевић Љиљана
34. Кисић Надежда
35. Клашња Мирјана
36. Ковачевић Милош
37. Коларевић Димитрије
38. Колунцић Мира
39. Крстић Слободан
40. Ловренски Душан
41. Малавразић Ђорђе
42. Марновић Наташа
43. Мијановић Милош
44. Мићић Снежана
45. Михајловић Гордана
46. Михаић Анђелка
47. Недељков Милован
48. Нешић Оливера
49. Новаковић Нагалија
50. Ора Бранко
51. Павловић Часлав
52. Перишић Татјана
53. Петровић Јасна
54. Побрић Горан
55. Подунавац Милан
56. Попгошев Жан
57. Поповић Бранислав
58. Радованчев Мерима

59. Ратковић Нина
60. Реџепа Фехим
61. Ристески Стојанче
62. Родић Драгић
63. Скакић Драгица
64. Сокић Сретен
65. Спасојевић Мирољуб
66. Ступар Јелена
67. Сужић Сулејман
68. Суша Борислав
69. Талевски Трифун
70. Тодоровски Аница
71. Томић Винка
72. Ђириловић Јован
73. Филиповић Љиљана
74. Филиповић Миодраг
75. Чубрановић Ратомир

### 1971.

1. Бабић Светозар
2. Васић Душан
3. Здравковић Љубиша
4. Јакшић Небојша
5. Јеремић Радомир
6. Милашиновић Радомир
7. Мирчетић Радиша
8. Пурић Надица
9. Радојковић Мирољуб
10. Скакун Милан

11. Вукадиновић Васо
  12. Ali F.I. Mel-Musa
  13. Алушевски Мустафа
  14. Андрић Ана
  15. Анреевски Иван
  16. Балтић Љубомир
  17. Бан Гордана
  18. Бараћ Жељко
  19. Богдановић Душко
  20. Буљугић Миланко
  21. Бундало Милан
  22. Видаковић Мићо
  23. Вујасиновић Јован
  24. Вукделић Владимир
  25. Вучетић Данило
  26. Гавански Вера
  27. Георгиев Добра
  28. Грујичић Јелена
  29. Димитров Фиданчо
  30. Динчић Иван
  31. Ћуровић Момчило
  32. Здравковић Гордана
  33. Зец Милена
  34. Зорић С. Душан
  35. Илић Предраг
  36. Јелић Слободан
  37. Јеремић Зоран
  38. Јефтовић Мирослав
  39. Јовановић Милена
  40. Јовановић Радмила
  41. Караферовић Велимир
  42. Кијановић Милутин
  43. Кинић Азра
  44. Коларов Рајко
  45. Коркоделовић Борислав
  46. Кујачић Мара
  47. Лазић Драгић
  48. Лекић Миодраг
  49. Лопичић Војислав
  50. Лукарев Стојанче
  51. Мајсторовић Драгица
  52. Максимовић Славко
  53. Марић Мирјана
  54. Марковић Предраг
  55. Марноски Драгољуб
  56. Марчетић Милорад
  57. Маџаревић Радош
  58. Миљосављевић Радојко
  59. Миљковић Милун
  60. Михајловић Бранка
  61. Мишковић Станно
  62. Младеновски Георги
  63. Мушкатиновић Владислава
  64. Нешић Слободанка
  65. Николић Никола
  66. Новаковић Душан
  67. Новаковић Милан
  68. Ноневски Борис
  69. Норов Милена
  70. Олуић Татјана
  71. Павличић Боријанка
  72. Павловић Часлав
  73. Пантић Милојко
  74. Папић Зоран
  75. Перовић Блажо
  76. Петровић Зорица
  77. Петровић Слободан
  78. Пешић Миодраг
  79. Плавец Зоран
  80. Поповић Властимир
  81. Поповић Гордана
  82. Пршић Милутин
  83. Радовановић Гордана
  84. Радовић Бранко
  85. Ристић Љубомир
  86. Ристић Раденко
  87. Ристовски Миомир
  88. Савић Ранко
  89. Серетлић Ново
  90. Сокић Милка
  91. Сретић Миленко
  92. Станковић Велизар
  93. Станковић Слободан
  94. Станојевић Ранка
  95. Стефанов Михаил
  96. Стефановић Соња
  97. Стојков Анкица
  98. Тешић Миломир
  99. Тибл Владимир
  100. Тодоровић Неда
  101. Тодоровски Никола
  102. Томић Душан
  103. Ћук Слободан
  104. Ушћебрка Милош
  105. Фитликовић Љубомир
  106. Ценић Миодраг
  107. Чавор Соња
- 1972.**
1. Алавантић Дубравка
  2. Алексић Предраг
  3. Андрић Горан
  4. Бајкић Живомир
  5. Балтић Милан
  6. Башески Јован
  7. Беговска Лидија
  8. Бекан Милан
  9. Бесарабић Александар
  10. Богојевић Радојко
  11. Божовић Благота
  12. Бранковић Даница
  13. Бриндић Татјана
  14. Бурић Срећко
  15. Васић Зоран
  16. Васковић Љубинка
  17. Вејиновић Славка
  18. Видојевић Невенка
  19. Вилић Нада
  20. Висковић Иво
  21. Вујановић Момчило
  22. Вујошевић Зорка
  23. Вујошевић Радмила
  24. Вукашиновић Душан
  25. Вукић Мила
  26. Вуковић Јово
  27. Вуковић Младен
  28. Вуксановић Славко
  29. Вунчевић Милош

30. Гаврановић Ранко
31. Гаврановић Ранко
32. Гајић Владимир
33. Гело Иван
34. Гуровић Никола
35. Гутић Мирко
36. Дејанац Душан
37. Делић Милан
38. Динић Верица
39. Дмитровић Славица
40. Драговић Нада
41. Думанић Шухрета
42. Дунђеровић Мијодраг
43. Ђорђевић Ненад
44. Ђурђевић Светислав
45. Ђурић Милован
46. Ђуричковић Јелисавета
47. Жиловић Слободанка
48. Зечевић Мила
49. Зуровац Мара
50. Ивановски Драги
51. Илић Петар
52. Јањић Драгица
53. Јеремић Сека
54. Јовановић Душица
55. Јовановић Љиљана
56. Јовић Гордана
57. Јовичић Милан
58. Караџић Мирослав
59. Качавенда Младен
60. Кеџман Рајко
61. Кљајић Радмило
62. Кнежевић Мирољуб
63. Којић Недељко
64. Колоски Стрезо
65. Коџопељић Биљана
66. Крачуновић Гордана
67. Крсмановић Владимирка
68. Кртинић Мирјана
69. Кршић Татјана
70. Лазаревић Милан
71. Ламевски Самоил
72. Лековић Милорад
73. Ломић Љиљана
74. Лопичић Нада
75. Манасић Сарафин
76. Марјановић Родољуб
77. Марковић Илија
78. Матић Милутин
79. Медић Станислава
80. Месиховић Ариф
81. Милетић Сергије
82. Милић Слободан
83. Милојевић Добрила
84. Милошевић Даринка
85. Милошевић Драган
86. Милошевић Милорад
87. Милуновић Славица
88. Миновић Живорад
89. Митровић Милан
90. Мрваљевић Слободан
91. Мургоска Љиљана
92. Нешковић Момчило
93. Николић Бранко
94. Николић Жарко
95. Николовски Трпе
96. Олујић Драгомир
97. Опачић Милан
98. Павлов Димитар
99. Павловић Слободан
100. Пашански Милан
101. Пејић Ненад
102. Пејчић Душан
103. Петковић Вера
104. Петровић Драгана
105. Петровић Љиљана
106. Петровић Милосава
107. Пешић Добривоје
108. Писаревић Мирослав
109. Пласковић Зоран
110. Плећаш Звонко
111. Поп Зденко
112. Првуловић Владимир
113. Пргомеља Мирослав
114. Прибић Светлана
115. Радовић Мирослав
116. Радојевић Радоје
117. Ранђеловић Драган
118. Рекић Живна
119. Ристивојевић Мирослава
120. Савић Андреја
121. Савић Милорад
122. Савићевић Зоран
123. Секељ Ласло
124. Соколова Катарина
125. Спасов Георги
126. Стевановић Сретен
127. Стојановић Драгица
128. Ступар Мићо
129. Судимац Милијана
130. Тавчар Мирко
131. Тодоровић Мара
132. Томаш Иван
133. Трајанов Петар
134. Трајановски Ристе
135. Ђулафић Валентина
136. Узелац Душан
137. Хозо Јагода
138. Цимеша Босиљка
139. Цурев Крум
140. Чапић Бранислав
141. Чејван Сања
142. Чкаутовић Радивоје
143. Чолић Вуница
144. Чупић Чедомир
145. Џумхур Споменка
146. Шарих Љубомир
147. Шево Бошко
148. Шиљеговић Милован
149. Шошкић Мирјана
150. Шперо Станислав
151. Шпехар Љиљана
152. Штулић Милан
153. Шушић Миодраг
154. Коууате Osman

**1973.**

1. Авдић Нада
2. Алексијев Георгије
3. Алексић Слободан
4. Алијагић Хусеин
5. Аранђеловић Јелена
6. Баздан Здравко
7. Бакић Миле
8. Баоић Душица
9. Бачаревић Зоран
10. Бегалац Ђорђе
11. Благојевић Александар
12. Божовић Даница
13. Бошковић Радоје
14. Букумировић Драгана
15. Буља Мирјана
16. Васиљевић Бранко
17. Васиљевић Јасминка
18. Васић Драгослав
19. Веселинов Драган
20. Видојевић Драгана
21. Војиновић Бранислав
22. Вујић Споменка
23. Вуксановић Зоран
24. Вучетић Војислав
25. Вучуровић Веселин
26. Габоровић Светлана
27. Гавриловић Предраг
28. Газдић Гордана
29. Гајић Душан
30. Гађиновић Милорад
31. Делић Недељко
32. Деспотовић Илија
33. Драшковић Гордана
34. Дрљача Мира
35. Дупланчић Гордана
36. Ђокић Магда
37. Ђорђевић Диме
38. Ђорђевић Вера
39. Ђуровић Славенка
40. Зорић Миланко
41. Ивановић Милан

42. Јакимовска Снежана
43. Јанковић Љиљана
44. Јанковић Станица
45. Јелић Спасоје
46. Јеремић Предраг
47. Јовановић Драгољуб
48. Јовановић Жарко
49. Јовановић Зора
50. Јовановић Светлана
51. Јовановић Хранислав
52. Јунговић Владислав
53. Јусуфовић Златко
54. Кезовић Радосава
55. Кирицојевић Димитрије
56. Копривица Драгослава
57. Крнета Ђуро
58. Крњић Младен
59. Крстић Љубиша
60. Курир Ђордана
61. Лазаревић Драгован
62. Мандић Милош
63. Марјановић Драган
64. Марјановић Мирослав
65. Марковић Драган
66. Марковић Илија
67. Марковић Мирјана
68. Маројевић Радмило
69. Медић Надежда
70. Милаковић Љубиша
71. Миливојевић Бранислава
72. Миливојевић Владимирна
73. Милосављевић Снежана
74. Милошевић Душица
75. Милошевић Радивоје
76. Митровић Мирјана
77. Митровић Олга
78. Михајловић Љиљана
79. Мишљеновић Никола
80. Мокосек Томислав
81. Ненадић Радисав
82. Николић Александар
83. Николић Душан
84. Новаковић Снежана

85. Павлин Славица
86. Павлица Бранко
87. Паунић Милан
88. Пејаковић Станка
89. Петров Нинослава
90. Петровић Љиљана
91. Петровић Радован
92. Познановић Душан
93. Прокић Љиљана
94. Раденковић Мирослава
95. Радоњић Василије
96. Радоњић Зорица
97. Радосављевић Иван
98. Раковић Слободан
99. Родић Велимир
100. Рончевић Мирјана
101. Симанић Бранко
102. Симић Душица
103. Симоновић Љиљана
104. Станковић Татјана
105. Станојевић Мирослав
106. Тајмин Димко
107. Тешић Душан
108. Толић Даворка
109. Томашевић Душан
110. Томовић Љиљана
111. Тошић Гордана
112. Трајковић Димитрије
113. Хаџић Мирослав
114. Христов Васил
115. Хунић Мухамед
116. Чупић Надежда
117. Шаљић Драгић
118. Шаренац Душанка
119. Шупут Боро
120. Abdalla Mirghani

**1974.**

1. Алексић Јордан
2. Андријашевић Жељко
3. Анђелић Нада
4. Арсеновић Љиљана

5. Ацић Првослав
6. Бајовић Миле
7. Баралић Лила
8. Барби Стелица
9. Басара Милан
10. Басић Срђан
11. Бачић Драган
12. Билановић Мијо
13. Бојовић Ратомирка
14. Болић Марија
15. Бубањ Дубравка
16. Буквић Љубинко
17. Булат Радослав
18. Васиљевић Миливоје
19. Васковић Зоран
20. Вранешевић Мара
21. Вујадиновић Радан
22. Вучетић Тодор
23. Гавриловић Радмила
24. Георгиевски Живко
25. Глибо Младен
26. Глухајић Славка
27. Гогич Љубица
28. Дамиан Ана
29. Дашић Страшимир
30. Денић Светислав
31. Добросављевић Љубиша
32. Доброта Мирко
33. Дрвинић Мирољуб
34. Ђурић Владимир
35. Живковић Гордана
36. Иванчајић Миланка
37. Илић Раденко
38. Јајић Слађана
39. Јакимовска Веска
40. Јаредић Владимирна
41. Јевтић Бојана
42. Јованетић Милица
43. Јовановић Константин
44. Јовановић Милорад
45. Јовић Зоран
46. Јотић Љиљана
47. Јурић Љубица
48. Калић Садик
49. Кијановић Милутин
50. Кљајић Милан
51. Ковачевић Иле
52. Костић Златица
53. Коцић Душица
54. Курјак Јелица
55. Куртановић Шефхет
56. Лазаревски Стојан
57. Лазаров Драган
58. Лакићевић Владимир
59. Лесковац Радивој
60. Ликић Миладин
61. Лојанчић Мирјана
62. Лунић Ђорђе
63. Мандић Милан
64. Мандушић Љиљана
65. Маринковић Дарко
66. Марић Наталија
67. Марић Ратка
68. Марковић Зоран
69. Марковић Љиљана
70. Марковић Тина
71. Матавуљ Пантелија
72. Мијовић Васко
73. Миленковић Војислав
74. Милинковић Александар
75. Милошевић Мирослав
76. Миљковић Борка
77. Митровић Милутин
78. Митровић Славица
79. Михаић Биљана
80. Мугоша Драгица
81. Мушкатело Вера
82. Мушкатело Мирослав
83. Наљевић Бранка
84. Ненезић Мира
85. Николић Бранко
86. Николић Драгољуб
87. Николић Љиљана
88. Николић Србољуб
89. Николић Чедица
90. Ољача Милана
91. Ора Слободанка
92. Ортаковски Владимир
93. Осман Осман
94. Остојић Бернард
95. Палалић Слободан
96. Петковић Бранислав
97. Петровић Драган
98. Петровић Душан
99. Попадић Катарина
100. Поповић Владимир
101. Прокопенко Вјекослав
102. Пурић Радоман
103. Пушић Милица
104. Раденковић Зорица
105. Радић Јосић
106. Радуловић Радоје
107. Ракочевић Миланка
108. Рашковић Драган
109. Родић Снежана
110. Ротковић Радослав
111. Савић-Тодоровски Љиљана
112. Свирчевић Душанка
113. Секулић Богдан
114. Симић Живорад
115. Симић Зорица
116. Синобад Никола
117. Соковић Милета
118. Спалевић Ранко
119. Спасовић Грујица
120. Станимировић Раде
121. Станишић Јовица
122. Станковић Драгомирка
123. Станојевић Зоран
124. Стевановић Јелена
125. Степић Јасминко
126. Стефановић Радојко
127. Стојкоска Горица
128. Стошић Бранислав
129. Стругар Бошко
130. Тинтоски Стеван
131. Тодоровић Милан
132. Тодоровић Стојан
133. Томић Словенка

134. Трајковић Мирјана  
 135. Ђириловић Милорад  
 136. Ђирковић Симо  
 137. Ђоћај Лидија  
 138. Ђун Слободанка  
 139. Филиповић Мирослав  
 140. Хрнић Фатма  
 141. Чепан Јошко  
 142. Чорбић Драган  
 143. Џебић Милутин  
 144. Џунов Бранислава  
 145. Штакић Ђорђе  
 146. Шушак Апександра  
 147. Ismail Ahmed Ismail  
 148. Nazih Ibrahim el Shoufi
- 1975.**
1. Абрамовић Драгица  
 2. Аврамовић Нада  
 3. Анђелић Теодор  
 4. Апостоловска Вера  
 5. Арсенић Весна  
 6. Арсић Боривоје  
 7. Бајић Драгослав  
 8. Банић Гордана  
 9. Бркић Ана  
 10. Брновић Марко  
 11. Брчин Драгутин  
 12. Бубало Јадранка  
 13. Бугарски Градимир  
 14. Буторац Борислав  
 15. Васић Рајко  
 16. Видовић Велимир  
 17. Владисављевић Бојана  
 18. Војиновић Мирјана  
 19. Вујанић Љиљана  
 20. Вујић Божидар  
 21. Вукас Љиљана  
 22. Вуковић Божо  
 23. Вуковић Весна  
 24. Вуковић Јово  
 25. Вукоје Милена  
 26. Вукчевић Драган  
 27. Вукчевић Љиљана  
 28. Вунчевић Гордана  
 29. Вучинић Мирјана  
 30. Гагрица Јован  
 31. Гајић Добросав  
 32. Галоња Зорица  
 33. Гашић Недељко  
 34. Гвоздић Миодраг  
 35. Георгиева Јана  
 36. Герић Родољуб  
 37. Голубовић Славољуб  
 38. Грчић Славица  
 39. Десница Јован  
 40. Драгутиновић Радос  
 41. Дракаповић Драгана  
 42. Дробњак Драгутин  
 43. Дукић Смиљка  
 44. Ђокић Верица  
 45. Ђорђевић Родољуб  
 46. Ђурић Росанда  
 47. Жарковић Драгољуб  
 48. Живић Јагода  
 49. Живковић Бојана  
 50. Жикић Предраг  
 51. Затезић Мирјана  
 52. Зеленовић Јован  
 53. Зеленовић Мира  
 54. Зеремски Павле  
 55. Зечевић Мирјана  
 56. Зупанчић Божа  
 57. Игњатовић Снежана  
 58. Јанешлиев Кире  
 59. Јанковић Дана  
 60. Јапунџић Невенка  
 61. Јездимировић Надежда  
 62. Јеленић Мирољуб  
 63. Јеремић Добривоје  
 64. Јефтић Невенка  
 65. Јовановић Божа  
 66. Јовановић Љиљана  
 67. Јурак Љубомир  
 68. Калезић Милорад  
 69. Каначки Стеван  
 70. Карамито Ферзи  
 71. Кљајић Вахид  
 72. Кљакић Љубомир  
 73. Ковачевић Јулка  
 74. Ковачевић Миленко  
 75. Ковачевић Мирјана  
 76. Ковачевић Споменка  
 77. Ковљенић Анкица  
 78. Козомора Јованка  
 79. Комненић Борка  
 80. Комшић Јован  
 81. Копривица Миодраг  
 82. Кораћ Валентино  
 83. Космајац Јово  
 84. Костић Јованка  
 85. Крајновић Ђорђе  
 86. Красојевић Душица  
 87. Кркић Андрија  
 88. Кубура Ристо  
 89. Кузмановић Томислав  
 90. Кујовић Слободан  
 91. Кукрић Богдан  
 92. Латифи Латиф  
 93. Ликсаревевић Софија  
 94. Ломпар Драгослав  
 95. Лукшић Тамара  
 96. Љумовић Бранко  
 97. Маглаић Гордана  
 98. Мандић Мирјана  
 99. Марић Бранка  
 100. Маричић Стеван  
 101. Марјановић Гојко  
 102. Марковић Ева  
 103. Марковић Нада  
 104. Марковић Олга  
 105. Мартић Ђорђе  
 106. Марчетић Марија  
 107. Матавуљ Рада  
 108. Матић Ксенија  
 109. Матић Мирјана  
 110. Матић Мирослав  
 111. Мацановић Милош



112. Мијаиловић Милица
113. Милановић Загорка
114. Миленковић Мирјана
115. Милијаш Гордана
116. Милићевић Ружица
117. Миловановић Нинко
118. Милошевић Зоран
119. Минић Милена
120. Мировић Мирослав
121. Миросављевић Обрад
122. Митић Босиљка
123. Мичибабић Љубица
124. Мишић Славица
125. Мојсиловић Милена
126. Муминагић Лада
127. Неделковски Живко
128. Недељковић Гордана
129. Ненадовић Лепосава
130. Николић Драгољуб
131. Николић Миодраг
132. Николић Светомир
133. Нрговић Томислав
134. Ормановић Милијана
135. Оташевић Гвозден
136. Павићевић Гордана
137. Павловић Гојко
138. Павловић Зоран
139. Павловић Зорица
140. Павловић Милорад
141. Паћен Анка
142. Пауновић Вера
143. Пејновић Никола
144. Пековић Јасна
145. Петновска Милка
146. Петров Јован
147. Петронијевић Радојка
148. Петроњић Гојко
149. Пјевић Зора
150. Пјевић Мирослав
151. Пожег Владимир
152. Познатов Павле
153. Покрајац Ранка
154. Поповац Милорад
155. Поповић Мира
156. Поповић Слободан
157. Поповски Љубомир
158. Протић Анка
159. Пувалић Раде
160. Радаковић Слава
161. Радивојевић Момчило
162. Радованчев Мариоара
163. Радовић Драгица
164. Радовић Нздежда
165. Радоичић Антоније
166. Радојловић Љубиша
167. Радосављевић Борислав
168. Радуловић Наташа
169. Рајић Марко
170. Рајић Слободан
171. Рајшић Мирјана
172. Ракас Смиља
173. Ракоњац Драгослав
174. Ракочевић Јовица
175. Рапаић Илија
176. Растока Слободан
177. Рацнов Љиљана
178. Ребић Радинка
179. Ристић Драгица
180. Ромић Славица
181. Ружин Нано
182. Сабол Јарослав
183. Савески Зоран
184. Савић Добрила
185. Сарић Милојка
186. Сепе Ратко
187. Сибиновић Марјана
188. Симеуновић Драган
189. Симоновић Снежана
190. Синђелић Љиљана
191. Сокић Јаков
192. Сотировски Јасмина
193. Спасић Надежда
194. Спасов Методи
195. Спахић Јадранка
196. Сретеновић Домка
197. Станић Весна
198. Станишић Бранко
199. Станковић Бранислав
200. Станковић Станимир
201. Станојевић Бисерка
202. Станојчић Марија
203. Стефанов Мите
204. Стефаноска Младица
205. Стјепановић Мира
206. Стојановић Бојана
207. Стојановић Вера
208. Стојановић Зорана
209. Стојановић Светислав
210. Стојановић Светлана
211. Стојиљновић Станко
212. Стојићевић Лозана
213. Ташић Предраг
214. Тимша Лазар
215. Тодоровић Петрија
216. Томић Мијат
217. Томић Снежана
218. Тоновски Горги
219. Трајковски Тома
220. Трајновски Гоце
221. Трбоња Џевад
222. Тривић Драган
223. Трифуновић Ненад
224. Трифуновић Никодије
225. Трнинић Весна
226. Урбановић Војкица
227. Фајфрић Мирко
228. Хаџибеговић Рамиз
229. Чанак Гордана
230. Чоловић Марина
231. Чонева Љубица
232. Чубровић Надежда
233. Шарић Аника
234. Шверко Драгана
235. Шегвић Бранимир
236. Шекељић Влада
237. Шехеровић Миралем
238. Штрбац Мирко
239. Шћекић Милан
240. Шушић Славољуб

241. Herman Nangolo  
242. Izzeldin Abdala Abbasa
- 1976.**
1. Авдић Екрем
  2. Агатоновић Драгослав
  3. Аздејковић Звонимир
  4. Алагић Љиљана
  5. Анђелковић Слободан
  6. Антонијевић Гордана
  7. Арсеновић Видан
  8. Бабић Неђо
  9. Бајић Емилија
  10. Бајрић Мустафа
  11. Бајчетић Јованка
  12. Баљкас Живко
  13. Банаћ Марија
  14. Барандовски Александар
  15. Барош Стеван
  16. Батало Синиша
  17. Батковски Тома
  18. Беоковић Мирко
  19. Берешић Стана
  20. Беркуљан Драган
  21. Биџевић Џемаил
  22. Биџовски Миомир
  23. Бјекић Весна
  24. Благојевић Светлана
  25. Богетић Драган
  26. Божић Момир
  27. Брдар Драго
  28. Брњић Мица
  29. Васиљевић Момир
  30. Васиљевић-Галић Зорка
  31. Велован Александар
  32. Вељановски Раде
  33. Веруовић Душан
  34. Вишекруна Зоран
  35. Властелица Мирко
  36. Властелица Радомир
  37. Водопић Шунрија
  38. Вујновић Драган
  39. Вукелић Бранко
  40. Вучетић Марко
  41. Гавриловић Светлана
  42. Гверо Младен
  43. Главинић Мирјана
  44. Голоб Марија
  45. Грба Душко
  46. Груески Делија
  47. Грујин Душан
  48. Грчић Светлана
  49. Дамњановић Милан
  50. Дамњановић Славка
  51. Даниловић Славица
  52. Денковски Југослав
  53. Десимировић Љера
  54. Диздаревић Един
  55. Добеш Катарина
  56. Добријевић Гордана
  57. Дрвеница Слободанка
  58. Дунић Душица
  59. Ђаковић Анка
  60. Ђоковић Милорад
  61. Ђорђевић Душица
  62. Ђорђевић Миодраг
  63. Ђорђевић Србислав
  64. Ђорломановић Синиша
  65. Ђукић Вањко
  66. Ђукић Петар
  67. Ђукићин Смиљка
  68. Ђумић Зоран
  69. Ђурђевић Ружица
  70. Ђурић Свјетлана
  71. Ђуровић Оливера
  72. Ељезовић Бајро
  73. Еренфрајнд Жарко
  74. Жаркић Невенка
  75. Живановић Мирослав
  76. Живковић Вуносава
  77. Живновић Љиљана
  78. Живновић Стеван
  79. Жижановић Антоанета
  80. Жугић Зоран
  81. Зовко Драгица
  82. Зорић Младен
  83. Зулфија Шефки
  84. Зулфировић Андреја
  85. Иванишевић Предраг
  86. Ивановић Илија
  87. Ивановић Миладин
  88. Ивановић Чедомир
  89. Иванчевић Верица
  90. Игњатовић Јован
  91. Илић Дренка
  92. Илић Момир
  93. Илић Светлана
  94. Илић Станица
  95. Јаворски Дарно
  96. Јакшић Миомир
  97. Јаневски Благој
  98. Јанковић Зорица
  99. Јашарспахић Сувадета
  100. Јевтић Славко
  101. Јекић Анђелка
  102. Јовановић Владимир
  103. Јовановић Љиљана
  104. Јовановић Мића
  105. Јовановић Радивоје
  106. Јованчевић Снежана
  107. Јовић Константин
  108. Јовичић Невенка
  109. Јовичић Ранко
  110. Јововић Љиљана
  111. Јоксимовић Михајло
  112. Каламадевска Невена
  113. Капларевић Миљана
  114. Каракабакова Катерина
  115. Качани Владимир
  116. Кашић Биљана
  117. Керановић Светко
  118. Клиска Драгослав
  119. Кљајић Вера
  120. Кнежевић Зоран
  121. Ковачевић Војислав
  122. Козловачки Миодраг
  123. Којић Душанка
  124. Којичић Миљана

125. Комадиновић Душан
126. Копривица Биљана
127. Косановић Нада
128. Костић Драган
129. Костић Милица
130. Костић Стеван
131. Крстин Иван
132. Крстић Јованка
133. Кубурић Миодраг
134. Кумануди Слободан
135. Лазаревић Мијојка
136. Лопушина Марко
137. Лукић Вељко
138. Љубичић Душица
139. Манић Славица
140. Манојловић Јелена
141. Манојловић Михајло
142. Мањеровић Милица
143. Маријанац Братислав
144. Маринковић Слободан
145. Марић Миодраг
146. Маричић Живана
147. Марковић Бранко
148. Марковић Војкан
149. Марковић Јовица
150. Марковић Јово
151. Марковска Благица
152. Марковски Флоринка
153. Мартиновић Љиљана
154. Мартиновић Љубиша
155. Масло Адем
156. Матић Добрила
157. Мезга Љерка
158. Мелцер Томислав
159. Микић Љубиша
160. Милетић Ева
161. Милинковић Лазар
162. Милићевић Драгана
163. Милојевић Томислав
164. Милош Стеван
165. Милошевић Славољуб
166. Миљановић Предраг
167. Мириловић Јован
168. Митић Мирослава
169. Митић Стана
170. Митровић Мирослав
171. Митровић Слободан
172. Михаиловић Драгана
173. Михајловски Бранирод
174. Морнар Иванка
175. Мрдаковић Мара
176. Мунишић Нада
177. Мустафоски Мустафа
178. Мухаремагић Мирзет
179. Нађ Валерија
180. Никодијевић Нада
181. Николин Љубиша
182. Николић Бранка
183. Ницовић Јанко
184. Нљајић Даринка
185. Нотески Христе
186. Нрнета Никола
187. Огњеновић Војин
188. Орландић Ђорђије
189. Орловић Михајло
190. Остојић Весна
191. Павићевић Драгица
192. Павловић Људмила
193. Пантић Ружица
194. Паповић Радојка
195. Пауновић Гордана
196. Перовић Славко
197. Петковић Бранко
198. Петковић Љиљана
199. Петковић Зорица
200. Петрић Љиљана
201. Петрић Марија
202. Петровић Азра
203. Петровић Драган
204. Петровић Живота
205. Петровски Драган
206. Пехар Орхидеја
207. Пјевац Мирјана
208. Плакаловић Милица
209. Попадић Милан
210. Попадић Стеван
211. Поповић Велизар
212. Поповић Љубиша
213. Поповић Роса
214. Посавец Јованка
215. Прентић Слободан
216. Пургар Зденко
217. Пухача Велибор
218. Рагуж Хрвоје
219. Радишић Вера
220. Радовановић Дивна
221. Радовановић Радован
222. Радојичић Јела
223. Радосављевић Слободан
224. Радошевић Бранко
225. Рајковић Милош
226. Рајовић Бранка
227. Ранитовић Добросав
228. Ратковић Бранка
229. Регељак Зорка
230. Рибић Светлана
231. Ротаревић Живко
232. Самарџић Миленка
233. Самарџић Слободан
234. Селимовић Хајрудин
235. Симовић Будимир
236. Скокић Халид
237. Спасић Славица
238. Спремо Зоран
239. Срећковић Драгана
240. Сталетић Предраг
241. Станојевић Милоје
242. Станојевић Нада
243. Станојевић Снежана
244. Стевановић Милоје
245. Стевановић Слободан
246. Стефановић Верица
247. Стјепић Радослава
248. Стојановић Божицар
249. Стојановић Весна
250. Стојковић Милорад
251. Танкосић Миленка
252. Тодоровић Веселин
253. Тодоровић Ђурђија

254. Томашевић Бранка  
 255. Траиловић Милунка  
 256. Трбић Јусуф  
 257. Трифуновић Оливера  
 258. Трифуновић Слободан  
 259. Ђоровић Урош  
 260. Узелац Невенка  
 261. Флајс Невенка  
 262. Хабић Ирена  
 263. Хајрић Садбера  
 264. Халаци Ирена  
 265. Хаџић Божена  
 266. Цамај Зеф  
 267. Цветићанин Јага  
 268. Цветићанин Јованка  
 269. Црмарић Жорж  
 270. Црнојачки Слободан  
 271. Чачшевски Киро  
 272. Чубровић Драган  
 273. Џинкић Милица  
 274. Шалиновић Мате  
 275. Шари Слободан  
 276. Шикопарија Борислав  
 277. Шкрба Ђуро  
 278. Шкунца Хрвоје  
 279. Verhanu Wolde Yohannes  
 280. Mohamed Vaimba Fofana  
 281. Revid Magdolna
- 1977.**
1. Алексић Јасминка  
 2. Андреевски Живко  
 3. Андрић Петар  
 4. Анђелковић Занфилија  
 5. Антонијевић Јордан  
 6. Арсенивић Драган  
 7. Бајза Мартин  
 8. Бајић М. Нада  
 9. Бајовић Бранислав  
 10. Бајшенски Љиљана  
 11. Бакић-Николић Даница  
 12. Бандић Лутфија  
 13. Барац Чедо  
 14. Бацковић Ана  
 15. Бејатовић Гордана  
 16. Бјелановић Глиша  
 17. Бјелица Ружица  
 18. Благојевић Милован  
 19. Богдановић Љиљана  
 20. Бојовић Васо  
 21. Боровац Зоран  
 22. Босанац Бранко  
 23. Боснић Олгица  
 24. Бошковић Мирјана  
 25. Брадић Радомир  
 26. Бранковић Драган  
 27. Братуљевић Злата  
 28. Бришевац Гордана  
 29. Брокета Даница  
 30. Величковић Гојко  
 31. Весић Мирослав  
 32. Витас Љиљана  
 33. Витомир Младен  
 34. Вода Јадранка  
 35. Војиновић Душан  
 36. Вукасовић Радован  
 37. Вукићевић Вукашин  
 38. Вуковић Драгољуб  
 39. Вулешевић Данило  
 40. Вуловић Добрица  
 41. Вучетић Жељка  
 42. Вучетић Милутин  
 43. Гачић Милица  
 44. Гвозденовић Весна  
 45. Гизов Пера  
 46. Гољовић Бранка  
 47. Гоцевска Бојка  
 48. Грковић Марица  
 49. Грубач Љубиша  
 50. Грубић Јагода  
 51. Грујић Драгослав  
 52. Дамњановић Славенко  
 53. Дедић Владимир  
 54. Димитров Љубомир  
 55. Довијанић Ранка  
 56. Докнић Бранка  
 57. Долничар Златка  
 58. Дорословац Милан  
 59. Драгнић Петар  
 60. Драшковић Божо  
 61. Дробњак Трифун  
 62. Ђенић Видан  
 63. Ђикановић Добринка  
 64. Ђонај Фран  
 65. Ђорговски Драган  
 66. Ђорђевић Драгица  
 67. Ђукић Бранко  
 68. Ђурђевац Јовиша  
 69. Ђурђевић Радомир  
 70. Ердељан Бисерка  
 71. Еремија Љиљана  
 72. Живановић Миланка  
 73. Живковић Владимир  
 74. Живковић Љубинко  
 75. Живковић Петар  
 76. Жикић Радослав  
 77. Жупањац Драган  
 78. Залетел Весна  
 79. Зарић Стојанка  
 80. Здравчевић Јасмина  
 81. Зељковић Вељко  
 82. Златковић Чедомир  
 83. Зорановић Душанка  
 84. Зорић Драган  
 85. Зуровац Радица  
 86. Ивановић Даница  
 87. Ивковић Љиљана  
 88. Ивковић Светлана  
 89. Игић Јован  
 90. Илић Миленко  
 91. Илић Славка  
 92. Јанковић Зорица  
 93. Јанковић Јасминка  
 94. Јањић Ђура  
 95. Јевтић Зоран  
 96. Јевтић Љубинка  
 97. Јездимир Живко  
 98. Јеличић Божидар

99. Јовановић Гордана
100. Јовановић Данка
101. Јовановић Драгана
102. Јовановић Мирјана
103. Јовановић Мирослав
104. Јовановић Петар
105. Јовановић Слободан
106. Јовићевић Владимир
107. Јовулов Бранка
108. Кабадајић Драган
109. Карановић Зора
110. Кнежевић Велимир
111. Кнежевић Гаврило
112. Ковачевић Вељко
113. Ковачевић Нада
114. Ковачевић Надежда
115. Колашинац Сулејман
116. Колић Владимир
117. Копања Бранислав
118. Костић Ангелина
119. Костић Бранислав
120. Кресоја Душко
121. Крњајски Бранка
122. Крстевски Миле
123. Курћубић Мирољуб
124. Лабус Чедомир
125. Лежајић Саранфиљка
126. Леки Илонка
127. Луковић Драгоје
128. Љуботенски Ристо
129. Макивић Душица
130. Малић Зоран
131. Мандић Славица
132. Марковић Бранко
133. Марковић Драгомир
134. Машић Велибор
135. Међедовић Бисера
136. Мердић Абдулах
137. Мердовић Ната
138. Мијић Ненад
139. Мијојлић Вера
140. Микавица Александар
141. Миладиновић Цветан
142. Миланковић Станко
143. Милановић Добрила
144. Милановић Јелисавка
145. Милановић Милосава
146. Милићевић Снежана
147. Милојевић Драгослав
148. Милошев Добривој
149. Минић Ненад
150. Мировић Мирослав
151. Митев Коста
152. Митровић Борислав
153. Митровић Љубомир
154. Митровић Соња
155. Мићић Драгомир
156. Мишић Милан
157. Мркела Стоја
158. Мустафи Дехар
159. Мушнардин Вјекослав
160. Намчев Владо
161. Никић Милан
162. Николић Јадранка
163. Николић Славица
164. Нинковић Весна
165. Нишавић Бранко
166. Нишавић Весна
167. Ностовски Здравко
168. Обреновић Јованка
169. Опачић Гојко
170. Опачић Горан
171. Панић Јадранка
172. Пејин Никола
173. Пејић Тихомиљ
174. Перовић Снежана
175. Петех Мира
176. Петканић Олгица
177. Петковић Витомир
178. Петровић Јагода
179. Петровић Јела
180. Петровић Мирољупка
181. Петровић Радосав
182. Петронијевић Милосава
183. Петрушић Носара
184. Пламенац Радмила
185. Половина Славица
186. Попадић Душанка
187. Попов Милан
188. Попов Нада
189. Поповић Мирјана
190. Поповић Павле
191. Прљевић Снежана
192. Пуалић Софија
193. Пуцаревић Мара
194. Рабреновић Цветана
195. Раданов Славица
196. Радивојша Бранислав
197. Радовић Бранислав
198. Радош Марко
199. Радуловић Вукота
200. Раичевић Жарко
201. Рајевић Коста
202. Рајић Недељка
203. Ракетић Славица
204. Ракић Слободанка
205. Ранковић Љиљана
206. Ранковић Селимир
207. Ратковић Мирјана
208. Рашић Олга
209. Рељић Слободан
210. Рођен Милан
211. Ружић Миодраг
212. Сабо Милан
213. Савић Љубица
214. Салин Ремзи
215. Сарбаков Мите
216. Сарић Нада
217. Симирић Милан
218. Симић Предраг
219. Симишић Јово
220. Ситновски Благој
221. Сладојевић Живка
222. Смајић Фадил
223. Смијуљ Драган
224. Смоле Предраг
225. Срдановић Бранислав
226. Стајић Живка
227. Станимиров Мирјана

228. Станковић Бошко  
 229. Стевић Јелица  
 230. Стојановић Гордана  
 231. Стојановић Драган  
 232. Стојановић Љиљана  
 233. Стојиљковић Зоран  
 234. Стојчић Радмила  
 235. Страин Петар  
 236. Страхињић Весна  
 237. Танкосић Ђуро  
 238. Тасева Димитринка  
 239. Тасевска Биљана  
 240. Термачић Љубица  
 241. Тодорова Цвета  
 242. Тодоровска Надежда  
 243. Томић Владислав  
 244. Томић Гордана  
 245. Тофиловски Јовица  
 246. Трандафиловић Мирјана  
 247. Трнавац Душанка  
 248. Тројановић Љиљана  
 249. Тувић Здравко  
 250. Ђирић Душица  
 251. Ђирковић Ружа  
 252. Ђосић Славица  
 253. Ђосовић Радисав  
 254. Удиљак Славка  
 255. Урошевић Живојин  
 256. Ускоковић Веселин  
 257. Филеп Марија  
 258. Франћески Боривој  
 259. Фурдули Султана  
 260. Халити Бајрам  
 261. Хемон Мирослава  
 262. Ходаљ Зденка  
 263. Хорњак Јелена  
 264. Хубер Здравко  
 265. Цакић Мирјана  
 266. Церанић Милан  
 267. Шароњић Сава  
 268. Шестовић Лидија  
 269. Шехић Селам  
 270. Шкорић Слободан
271. Штрбац Бранкица  
 272. Шушњић Бранка  
 273. Ahmed Ismail Sallam  
 274. Anreeski Andreja  
 275. Gbodobouyn N Zombo Philippe  
 276. Grasi Zefirino  
 277. Kečmezi Sabilje  
 278. Kedmen Emeše  
 279. Muhsinović Sakib  
 280. Skit Arçi
- 1978.**
1. Алексић Бранка  
 2. Анастасов Димитрије  
 3. Андонов Зоран  
 4. Апексић Дивна  
 5. Арсеновић Вера  
 6. Арсеновић Владан  
 7. Арсић Мирно  
 8. Ашанин Владимир  
 9. Бабић Мирјана  
 10. Бабић Роса  
 11. Бабовић Славица  
 12. Бајић Зоран  
 13. Бајић Јасминка  
 14. Баралић Снежана  
 15. Бацковић Офелија  
 16. Бекан Дивна  
 17. Бисић Светлана  
 18. Благојевић Драго  
 19. Благојевић Мирјана  
 20. Богданов Анђелка  
 21. Бојовић Зоран  
 22. Бокан Зоран  
 23. Болтић Душан  
 24. Боричић Борисава  
 25. Боснић Вељко  
 26. Бошков Гордана  
 27. Браковчевић Раде  
 28. Бурић Мехмед  
 29. Вејновић Зоран  
 30. Весовић Ана
31. Видовић Зорица  
 32. Вистаћ Милка  
 33. Војновић Милка  
 34. Вујачић Илија  
 35. Вујичић Стана  
 36. Вујовић Нада  
 37. Вујовић Предраг  
 38. Вујошевић Зоран  
 39. Вукићевић Слободан  
 40. Вулетић Радмила  
 41. Гаврић Саво  
 42. Гајић Зоран  
 43. Ганић Јелена  
 44. Гарић Милица  
 45. Глигорић Бранко  
 46. Глигорић Сретен  
 47. Глушчевић Радисав  
 48. Гогић Милена  
 49. Голуб Бранка  
 50. Горановић Љубица  
 51. Градашчевић Мирзета  
 52. Грбић Нада  
 53. Гроздановић Драган  
 54. Грујић Раде  
 55. Грујић Светлана  
 56. Гуљаш Гизела  
 57. Дедић Зоран  
 58. Дикановић Бранка  
 59. Димитријевић Светлана  
 60. Драгић Мирјана  
 61. Ђонић Драгана  
 62. Ђурановић Зорица  
 63. Ђурић Сава  
 64. Ераковић Миленко  
 65. Живадиновић Бранка  
 66. Живановић Бранимир  
 67. Живков Љубомир  
 68. Зуцовић Анкица  
 69. Иванић Верољуб  
 70. Ивановић Душан  
 71. Иветић Ненад  
 72. Иветић Ристо  
 73. Јаковљевић Милко

74. Јанаћковић Оливера
75. Јевтић Мирољуб
76. Јешић Станко
77. Јовановић Милан
78. Јовановић Милица
79. Јовановић Милован
80. Јовановић Милорад
81. Јовановић Радмила
82. Јовановић Славица
83. Јованчевић Милорад
84. Јовић Мирјана
85. Јокић Јелена
86. Југовић Душан
87. Каравидић Бојана
88. Келеминец Ђурђица
89. Кодемо Викторија
90. Колашинац Махмут
91. Костић Бранислав
92. Крвавац Властимир
93. Кркобабић Војо
94. Кубичек Карло
95. Лазовић Милан
96. Лајхт Горан
97. Лалатовић Драгица
98. Лацић Добрила
99. Ловре Ана
100. Лукић Бранислава
101. Лукић Милован
102. Љумовић Милутин
103. Мајдевац Оливера
104. Мајсторовић Снежана
105. Максимовић Драган
106. Марковић Гордана
107. Марковић Драгослав
108. Марковић Љиљана
109. Марковић Љубинка
110. Мартиновић Радмила
111. Марушић Миленко
112. Матић Зорица
113. Матић Јованка
114. Мељанац Милош
115. Мерџановски Илија
116. Мијић Весна
117. Милаковић Душанка
118. Милановић Вера
119. Миливојевић Милева
120. Миловановић Драган
121. Миловановић Милосав
122. Миловановић Славица
123. Миловић Славица
124. Милојевић Живомир
125. Милошевић Марија
126. Митковић Анђелка
127. Митрић Дубравка
128. Митровић Раденка
129. Михел Мирјана
130. Михић Весна
131. Миџић Горан
132. Мојаноски Цане
133. Мојсиловић Даница
134. Момчиловић Милан
135. Момчиловић Слађана
136. Мрвић Јово
137. Наумовска Јаготка
138. Нешовић Весна
139. Николић Бранко
140. Николић Зоран
141. Николић Радмила
142. Нинић Вера
143. Новаковић Душан
144. Нрасојевић Драгица
145. Његован Драго
146. Опсеница Љубица
147. Осипов Магдалена
148. Остојић Милена
149. Оџић Снежана
150. Павићевић Милица
151. Павловић Александар
152. Павловић Весна
153. Павловић Зоран
154. Павловић Мирјана
155. Павловић Петра
156. Панасиук Бранислава
157. Панић Милица
158. Перуновић Жељко
159. Петровић Ђуро
160. Петровић Олга
161. Покрајац Зорка
162. Поповић Горица
163. Поповић Драган
164. Прелић Снежана
165. Радаковић Гордана
166. Радовановић Босиљка
167. Радоичић Весна
168. Радуловић Лидија
169. Рајковић Жарко
170. Ракета Миланка
171. Ракић Жарко
172. Ранковић Душан
173. Резмић Миланка
174. Ристић Станимир
175. Ристов Димитар
176. Савић Весна
177. Савић Добрица
178. Савић Нада
179. Самарџиска Натка
180. Секулић Славица
181. Симић Ђурђица
182. Скопљак Славица
183. Совиљ Нада
184. Солеша Борислав
185. Сотировић Александар
186. Спасић Вера
187. Спасојевић Милица
188. Стаматовић Мирјана
189. Станковић Олга
190. Стјеља Анка
191. Стјепановић Паја
192. Стојановић Гордана
193. Стојановић Драган
194. Стојановић Љиљана
195. Стојановска Елисавета
196. Сузић Душан
197. Тасић Слађана
198. Ташовски Слободан
199. Тирнанић Душанка
200. Тодоровић Лука
201. Тодоровић Милорад
202. Томић Вера

203. Томић Оливера  
 204. Тонић Будимка  
 205. Трајковић Бранкица  
 206. Туњић Стјепан  
 207. Турек Јасна  
 208. Тутулић Предраг  
 209. Филиповић Илија  
 210. Хасановић Мирсад  
 211. Хонсић Вехбија  
 212. Цакић Мирјана  
 213. Црногорац Милимир  
 214. Чалкић Златко  
 215. Чеко Мира  
 216. Чикарић Љубица  
 217. Чучић Мубера  
 218. Џабари Сенка  
 219. Швабић Верица  
 220. Шпајак Биљана  
 221. Diallo Mamadou T Diana
- 1979.**
1. Андрић М. Милена  
 2. Андрић Максим  
 3. Антић М. Миодраг  
 4. Антонић Р. Јасмина  
 5. Арежина Б. Слободан  
 6. Аћимовић Р. Светлана  
 7. Ацковић Б. Драгољуб  
 8. Аџемовић Месуд  
 9. Балевска О. Менка  
 10. Басарић И. Љиљана  
 11. Батричевић Д. Зоран  
 12. Бидиков Љ. Димитар  
 13. Благојевић Д. Александар  
 14. Богдановић Д. Звонко  
 15. Богојевић Ратомир  
 16. Божовић М. Љиљана  
 17. Бојаџиски Б. Влатко  
 18. Бојовић И. Ненад  
 19. Борозан Д. Предраг  
 20. Брајковић С. Јелица  
 21. Бранковић Г. Србобран  
 22. Бранковић Ж. Милена  
 23. Брборић Милева  
 24. Бркић А. Иван  
 25. Будимчевић Ј. Соња  
 26. Буђић М. Драган  
 27. Бујошевић М. Драган  
 28. Буњак Б. Милорад  
 29. Бутулија М. Чедомир  
 30. Васиљевић А. Весна  
 31. Васић М. Снежана  
 32. Вељковић М. Слободан  
 33. Весновић С. Периша  
 34. Вечерина Б. Душко  
 35. Вилић М. Мирјана  
 36. Витановић Ј. Младен  
 37. Вићентијевић Р. Бранка  
 38. Владић Љубомир  
 39. Воденичар Ж. Дубравка  
 40. Војводић И. Раде  
 41. Војиновић З. Светлана  
 42. Волаш Ј. Никола  
 43. Вранковић И. Јованка  
 44. Вујисић С. Весна  
 45. Вујичић М. Зорка  
 46. Вујовић П. Бранислав  
 47. Вукашиновић Ц. Даринка  
 48. Вукашиновић Ц. Јелка  
 49. Вукелић Ђ. Дубравка  
 50. Вуковић С. Драго  
 51. Вуксановић Миљан  
 52. Вуксановић Страил  
 53. Вучичевић Г. Драгана  
 54. Гавовић Т. Љубица  
 55. Гајевић Г. Славко  
 56. Гвозденовић Ч. Драгина  
 57. Георгиевски С. Софрон  
 58. Глишић Ж. Надица  
 59. Глишић Славољуб  
 60. Глишовић Ж. Марина  
 61. Гојсавић Г. Славка  
 62. Готовац Ј. Милена  
 63. Гуслов О. Љиљана  
 64. Даниловић С. Миланко  
 65. Денић М. Зоран  
 66. Деспотовић М. Светлана  
 67. Димитровска Б. Благородна  
 68. Доновски К. Слободан  
 69. Драгичевић Д. Живорад  
 70. Драгојевић М. Радиша  
 71. Дракић М. Станка  
 72. Драшковић Р. Љиљана  
 73. Дрча С. Ојдана  
 74. Дуљазека М. Ирфан  
 75. Ђекић С. Босиљка  
 76. Ђековић С. Петар  
 77. Ђерић С. Зорица  
 78. Ђордан С. Божидар  
 79. Ђорђевић А. Зоран  
 80. Ђорђевић М. Александра  
 81. Ђорђевић М. Крста  
 82. Ђорђевић С. Миле  
 83. Ђорђевић Гордана  
 84. Ђукановић Н. Радуле  
 85. Ђурановић М. Данило  
 86. Ђурашковић Марина  
 87. Ђурић Вера  
 88. Ђурић Ксенија  
 89. Егерић М. Радиша  
 90. Ерић М. Гордана  
 91. Ефендић Јасна  
 92. Живановић К. Андрија  
 93. Живановић М. Драган  
 94. Жугић М. Жанка  
 95. Зајкесновић П. Јован  
 96. Здравковска И. Лилијана  
 97. Зекић Ђ. Божидар  
 98. Зеленбаба М. Драгица  
 99. Зељак И. Милан  
 100. Зељић Јован  
 101. Зељковић М. Здравко  
 102. Зечар Ч. Новка  
 103. Зечевић А. Душанка  
 104. Зечевић Ф. Ружица  
 105. Златановић М. Сузана  
 106. Зороја М. Даница  
 107. Зрилић Б. Миле



108. Ивандић Ф. Снежана
109. Ивановић Љ. Снежана
110. Ивановић М. Мирослава
111. Ивковић М. Златица
112. Илић Д. Анка
113. Илић Д. Ружа
114. Илић М. Анђа
115. Илић М. Србослав
116. Илић П. Зоран
117. Јаневска Б. Бранислава
118. Јанковић Б. Слободан
119. Јанковић Н. Љиљана
120. Јанковић Р. Зорица
121. Јанчић М. Радомир
122. Јевтовић Радоје
123. Јелачић Р. Марија
124. Јеротијевић М. Светлана
125. Јовановић З. Зорица
126. Јовановић А. Зоран
127. Јовановић Б. Гордана
128. Јовановић В. Љиљана
129. Јовановић Д. Миланка
130. Јовановић Ж. Властимир
131. Јовановић М. Миодраг
132. Јовановић М. Мирослав
133. Јовановић Радмила
134. Јовановић С. Владимир
135. Јовановић С. Душанка
136. Јовановска Т. Ленче
137. Јованчевић П. Биљана
138. Јовић Д. Ружица
139. Јовић М. Дејан
140. Јовшић Б. Биљана
141. Јонус Н. Абдулај
142. Југовић М. Светлана
143. Кагадајев П. Павле
144. Калоперовић П. Оливера
145. Калуђеровић Н. Владо
146. Капичић И. Илија
147. Карагаћа М. Милан
148. Каралић Д. Срећко
149. Карановић Ж. Бранка
150. Карацић-Поповић Винка
151. Кастрати И. Рифат
152. Качар М. Симо
153. Кеџман Д. Видосава
154. Кеча Милка
155. Киковић И. Нада
156. Кљајић-Ђуровић Т. Миланка
157. Кнежевић Р. Милош
158. Ковачевић Д. Дубравка
159. Ковачевић М. Ленка
160. Ковачевић Ћ. Бошко
161. Кодић Ј. Звонимир
162. Коларић Б. Зоран
163. Коларић Ж. Светозар
164. Колашинац А. Нусрет
165. Комраков П. Милорад
166. Конески Д. Љубен
167. Копрчина А. Дубравна
168. Копуновић С. Гордана
169. Костадиновски Д. Гордана
170. Костов. Д. Стојан
171. Коџасинска Р. Дијана
172. Кравић В. Предраг
173. Крқобабић Б. Смиља
174. Крстевски В. Костадин
175. Крстић С. Александар
176. Крчмар С. Анђелка
177. Курсулић Б. Зорка
178. Курчиски Н. Војчо
179. Кусуља П. Илија
180. Лазић Ж. Гордана
181. Ландека М. Жељка
182. Латинковић С. Љубомир
183. Лацмановић Ј. Драгослава
184. Леђеновић С. Шућро
185. Лесковац Д. Лидија
186. Личина Ћ. Стево
187. Лошић П. Живојин
188. Лукић Д. Драгован
189. Лукић М. Петар
190. Љаџифи Миљаим
191. Љепојевић Н. Синиша
192. Љубисављевић Добривоје
193. Мајски М. Јасмина
194. Мајсторовић У. Утјеха
195. Манић И. Маринко
196. Мареш Б. Владо
197. Маринковић В. Добрила
198. Маринковић Љ. Вера
199. Марјановић Б. Гордана
200. Марковић Александар
201. Марковић Б. Мира
202. Марковић В. Златко
203. Марковић Ж. Светлана
204. Марковић М. Драгослав
205. Марковић Р. Зоран
206. Марковић С. Зорица
207. Мاستиловић Н. Весна
208. Матић Милена
209. Матовић Р. Милена
210. Маторкић Д. Властимир
211. Медић Н. Љиља
212. Мијатовић С. Љубомир
213. Мијовић Б. Милена
214. Миладиновић Д. Вукоман
215. Милановић Милан
216. Милановић Озрен
217. Милетић Љ. Милан
218. Миливојевић Б. Снежана
219. Миливојевић Д. Биљана
220. Милић П. Мирјана
221. Милићевић Р. Лазар
222. Миловановић В. Љиљана
223. Миловић Д. Радојица
224. Миловић Н. Вукосава
225. Милојевић М. Предраг
226. Милорадовић Т. Живослав
227. Милутиновић Б. Будимир
228. Минић М. Слободан
229. Мирић Владимир
230. Мирић Д. Софија
231. Мирковић Ћ. Николија
232. Митић Б. Синиша
233. Митрески Т. Благоје
234. Митровић Ш. Љубиша
235. Мишић Д. Андрија
236. Младеновић Д. Звонко

237. Младеновић М. Даница  
238. Младеновић Н. Слободан  
239. Мрђен Ђ. Далија  
240. Муждало А. Вјера  
241. Мутавчић Б. Раденко  
242. Нанић В. Бошко  
243. Недељковић Л. Олга  
244. Ненковић М. Ненад  
245. Нереш Ј. Олга  
246. Несторовић Д. Драгана  
247. Николић Д. Славица  
248. Николић Л. Мирјана  
249. Николић П. Јадранка  
250. Николић П. Србољуб  
251. Николов Н. Синиша  
252. Никшић М. Свјетлана  
253. Никшић Н. Богдан  
254. Ничковић Р. Милан  
255. Нишић М. Хајрија  
256. Новач М. Анђелија  
257. Новачевић В. Ђорђе  
258. Нокар Б. Гордана  
259. Нуршевић П. Милка  
260. Обрадовић С. Томислав  
261. Омеровић Х. Бесима  
262. Остојић В. Богдан  
263. Остојић М. Војин  
264. Павићевић Н. Станка  
265. Павличек Д. Невенка  
266. Павлов Милета  
267. Павловић С. Слободан  
268. Пајић М. Зорица  
269. Пајкић Д. Ивана  
270. Пантић Р. Зоран  
271. Пасуљевић В. Предраг  
272. Пејић И. Иван  
273. Пековић Т. Тодор  
274. Петковић В. Вера  
275. Петковић Јелена  
276. Петковић С. Лела  
277. Петракиев Д. Даница  
278. Петровић Ж. Небојша  
279. Петровић П. Драгица  
280. Петровић П. Светозар  
281. Петровић С. Радивоје  
282. Печурица Л. Лидија  
283. Пешић В. Анђица  
284. Пешић В. Жарко  
285. Плазенић М. Бојо  
286. Полић С. Светозар  
287. Поповић Љ. Чедомир  
288. Поучки М. Славица  
289. Прибић О. Душан  
290. Прибишић В. Милан  
291. Продановић Ж. Миросинка  
292. Радаковић В. Снежана  
293. Радисављевић Д. Драгијана  
294. Радиша М. Славица  
295. Радиша М. Стана  
296. Радишић Милан  
297. Радловић Ж. Славка  
298. Радованов Д. Јелена  
299. Радовановић Добрица  
300. Радовановић М. Радмила  
301. Радовановић Р. Бранислав  
302. Радовановић Ц. Славица  
303. Радовић Б. Мирослав  
304. Радовић В. Милоје  
305. Радовић Василије  
306. Радовић Ј. Ружица  
307. Радоичић А. Милутин  
308. Радојевић М. Милан  
309. Радонић М. Олгица  
310. Радоњић В. Радослав  
311. Радуловић Д. Драгиша  
312. Радуловић Ј. Богдан  
313. Радуловић Ј. Милутин  
314. Радуловић Н. Душанка  
315. Ражнатовић Л. Маринела  
316. Рајновић Б. Драган  
317. Ракић Бошко  
318. Ракочевић М. Марко  
319. Рашић П. Аница  
320. Рашковић Р. Слободанка  
321. Реметић Ђ. Ристо  
322. Рикановић М. Нада  
323. Ристов Т. Тоде  
324. Родић Б. Биљана  
325. Родић Славка  
326. Роје И. Вања  
327. Савић Д. Весна  
328. Савкић М. Душанка  
329. Самарџић М. Јелена  
330. Свирчевић Олга  
331. Секулић С. Славица  
332. Симић А. Зорица  
333. Симић Витомир  
334. Сокеле Б. Јасна  
335. Ставресна Р. Николина  
336. Стаматов Вера  
337. Стаменовић Д. Зоран  
338. Станичков М. Борислав  
339. Станишић Јова  
340. Станковић Д. Снежана  
341. Станојевић Б. Весна  
342. Станојевић В. Милоје  
343. Станојевић Ч. Миодраг  
344. Станојловић Златко  
345. Стевановић Ј. Анђелија  
346. Стевановић М. Дубравка  
347. Стевановић М. Јовица  
348. Стевановић М. Стеван  
349. Стевановић Р. Зорица  
350. Стевановић Слободанка  
351. Стефановић Т. Радослав  
352. Стјепановић М. Милан  
353. Стојановић В. Слободан  
354. Стојановић Љубинка  
355. Стојановић М. Диана  
356. Стојановић М. Емилија  
357. Стојановић М. Момчило  
358. Стојановић М. Радмила  
359. Стојановић С. Стојан  
360. Стојковић Р. Зоран  
361. Стојнић С. Миленко  
362. Суботић С. Славица  
363. Тадић М. Милун  
364. Танчић Ч. Булница  
365. Тасић М. Мира

366. Теодоровић Славица  
 367. Теодорчевић Р. Вукосава  
 368. Терзија С. Љубица  
 369. Терзић Д. Светлана  
 370. Тесла В. Љиљана  
 371. Тојагић Б. Богданка  
 372. Тошић Д. Драган  
 373. Траиловић С. Добрила  
 374. Трипковић Борка  
 375. Трмчић Ч. Радован  
 376. Туралић Т. Сафет  
 377. Ђесаревић В. Биљана  
 378. Ђирковић П. Олгица  
 379. Ђировић Драган  
 380. Ђурувија Р. Славко  
 381. Ђурчић Д. Нада  
 382. Узелац Ш. Наташа  
 383. Ункулов Д. Александар  
 384. Филиповић П. Љубишко  
 385. Хоџа Ђорђевић Р. Ненад  
 386. Хоџа И. Мустафа  
 387. Царевић Миланка  
 388. Цвејић Н. Олга  
 389. Церовић О. Живко  
 390. Цунров Ц. Ернест  
 391. Чагоровић М. Владимир  
 392. Чанак М. Милка  
 393. Чантрак Х. Десимир  
 394. Чегар М. Радомир  
 395. Чејић М. Мирјана  
 396. Човић М. Радмила  
 397. Чокић В. Радомир  
 398. Чутурило Бошко  
 399. Шаренац Ј. Мирослав  
 400. Шбуловић Синиша  
 401. Шешум Т. Радојка  
 402. Шмања Б. Милена  
 403. Штетич А. Јелена  
 404. Штрбац М. Миомир  
 405. Шћопуловић Ј. Синиша  
 406. Шуловић Ј. Братислав  
 407. Шушак И. Милка  
 408. Dželadini M. Sezair  
 409. Jorge E. Dias Cabral  
 410. Luz P. Thaci  
 411. Szdblevovski H. Wladyslaw  
 412. Tajodi J. Antal
- 1980.**
1. Аврамовић Ж. Александар  
 2. Алексић Л. Славиша  
 3. Андрејић Н. Божидар  
 4. Андрић Р. Милена  
 5. Антонић Д. Гаврило  
 6. Антонов Н. Владимир  
 7. Арнаудова П. Марица  
 8. Аџић Х. Ахмед  
 9. Бајровић А. Златко  
 10. Балан П. Сима  
 11. Бановић М. Јованка  
 12. Баћовић Б. Јадранка  
 13. Башким А. Исари  
 14. Беговић Б. Велимир  
 15. Бекузаров Ђ. Зорица  
 16. Белајев С. Марина  
 17. Бериша А. Адем  
 18. Бећај Ш. Белул  
 19. Билић М. Мери  
 20. Биљић Д. Новка  
 21. Благојевић Ф. Милан  
 22. Божић Ђ. Бојана  
 23. Бојић Љ. Мирјана  
 24. Бојовић Д. Ранко  
 25. Бојовић М. Драган  
 26. Бошковић Р. Александар  
 27. Будић М. Љиљана  
 28. Бундало М. Нада  
 29. Бушетић С. Тома  
 30. Валентић П. Жељко  
 31. Ваљевац И. Изидин  
 32. Велимировић М. Драгана  
 33. Вељковић Р. Миролуб  
 34. Вереш М. Владимир  
 35. Влајић Ђ. Ђорђе  
 36. Војиновић Ј. Благота  
 37. Војичић М. Бранко  
 38. Вујић Љ. Новица  
 39. Вујовић С. Драгиња  
 40. Вујчић Н. Славица  
 41. Вукајловић М. Јован  
 42. Вукобрат Г. Радован  
 43. Вуковић Ј. Желимир  
 44. Вуковић Р. Ђорђе  
 45. Вуксановић П. Милијана  
 46. Вуликић М. Желимир  
 47. Вучинић Ђ. Славица  
 48. Вучић Ч. Драго  
 49. Вучуровић Ж. Едо  
 50. Гајић Ж. Катарина  
 51. Гајко Ј. Горан  
 52. Гачић М. Милан  
 53. Гвозден В. Милена  
 54. Главинић М. Марко  
 55. Глишић С. Јован  
 56. Глишовић Д. Светлана  
 57. Глувајић М. Бранка  
 58. Ѓњатић Р. Славко  
 59. Головић М. Верица  
 60. Грабеж Н. Жељка  
 61. Граовац М. Весна  
 62. Греговић У. Јово  
 63. Гржанић П. Мирта  
 64. Грозданић Ђ. Биљана  
 65. Даниловић М. Аленка  
 66. Делић Х. Рамиз  
 67. Дмитровић Љ. Љубица  
 68. Драгић М. Лепосава  
 69. Драговић Д. Аница  
 70. Дукић Б. Јелица  
 71. Дутина Н. Јованка  
 72. Ђедовић Х. Рифат  
 73. Ђорђевић М. Мирка  
 74. Ђорђевић Р. Љиљана  
 75. Ђукић В. Милан  
 76. Ђукић В. Мирослава  
 77. Ђурђић М. Нада  
 78. Ђурић Б. Живојин  
 79. Ђуричић С. Драган

80. Едровски Г. Васил  
 81. Ерленвајн М. Драгутин  
 82. Жанко М. Вања  
 83. Живановић М. Светлана  
 84. Живковић И. Татјана  
 85. Зарић В. Радован  
 86. Заркула С. Мирјана  
 87. Зекић Н. Тодор  
 88. Золак Т. Велибор  
 89. Иванковић М. Љубина  
 90. Ивановић Р. Горгина  
 91. Илић Б. Весна  
 92. Илић М. Биљана  
 93. Илић П. Смиљана  
 94. Илић С. Андреја  
 95. Јањић М. Бранко  
 96. Јашари М. Неби  
 97. Јевтић М. Радмила  
 98. Јелинек М. Миодраг  
 99. Јечменица Р. Надежда  
 100. Јовановић Х. Добривоје  
 101. Јовановић Ж. Зорица  
 102. Јовановић Ј. Слободанка  
 103. Јовановић М. Нада  
 104. Јовановић Р. Радмила  
 105. Јовановић С. Милан  
 106. Јовашевић А. Драгоје  
 107. Јовић М. Љубиша  
 108. Јовичић Ж. Драгиша  
 109. Јововић В. Видосава  
 110. Јоковић Д. Анђелка  
 111. Јонович И. Зорица  
 112. Јосиповић Ј. Ивица  
 113. Калуђеровић П. Ана Марија  
 114. Кантар М. Јелена  
 115. Каракаш С. Јагода  
 116. Кеврешан М. Олгица  
 117. Ковачевић Б. Зоран  
 118. Ковачевић Б. Миланко  
 119. Ковачевић Ђ. Милка  
 120. Ковачевић Ф. Светлана  
 121. Ковачић М. Бранислав  
 122. Козаров К. Кирчо  
 123. Кољгецај Р. Ремзи  
 124. Комазец Б. Јадранка  
 125. Кондић П. Гордана  
 126. Косановић М. Нада  
 127. Костић Г. Дамјанка  
 128. Костовска Н. Зорица  
 129. Кочан С. Рамзија  
 130. Краварушић Ђ. Гордана  
 131. Крсмановић Б. Станиша  
 132. Крушчић М. Златко  
 133. Крша Ј. Зинка  
 134. Кршенковић Ј. Драгана  
 135. Кузмановић Д. Стеван  
 136. Кундачина В. Нинослава  
 137. Курилић Л. Маглица  
 138. Кушић Р. Зорица  
 139. Лабудовић С. Емило  
 140. Лазић С. Радица  
 141. Лакић Б. Александар  
 142. Лековић В. Јелица  
 143. Личко И. Ференц  
 144. Логар П. Вера  
 145. Лукић П. Душица  
 146. Љубисављевић М. Живко  
 147. Љутић Р. Миодраг  
 148. Маврић Т. Гордана  
 149. Мајсторовић С. Драган  
 150. Малбашки В. Анђелија  
 151. Малешевић Ђ. Милка  
 152. Малешевић И. Стана  
 153. Маљковић К. Мирјана  
 154. Манић М. Даница  
 155. Марјановић Д. Бранислав  
 156. Марковић Б. Снежана  
 157. Марковић Л. Душанка  
 158. Марковић М. Драгана  
 159. Марковић М. Љиљана  
 160. Марковић М. Љубивоје  
 161. Марковић Р. Љиљана  
 162. Марковић Р. Томислав  
 163. Марковић С. Новка  
 164. Марковић С. Снежана  
 165. Марчетић М. Невенка  
 166. Марчетић С. Радован  
 167. Матески К. Десо  
 168. Маџоски З. Влада  
 169. Маширевић Н. Бранко  
 170. Милановић Б. Радослава  
 171. Миленковић Б. Славица  
 172. Миливојевић А. Драган  
 173. Миливојевић Ж. Зорица  
 174. Милојевић М. Драгиша  
 175. Милојковић Ђ. Озренка  
 176. Милосављевић А. Гордана  
 177. Милошевић М. Александар  
 178. Милошевић М. Војислав  
 179. Милошковић Р. Часлав  
 180. Милутиновић А. Мирјана  
 181. Миљевић Ј. Рајко  
 182. Минић В. Радмила  
 183. Мирчетић М. Јасмина  
 184. Митић В. Димитрије  
 185. Мићић Б. Мирјана  
 186. Мићић М. Владимир  
 187. Михајловић П. Јагода  
 188. Мишков К. Јасна  
 189. Младеновић Б. Зоран  
 190. Мрле И. Марјан  
 191. Мрњић Г. Наташа  
 192. Мустур М. Недељка  
 193. Недељков Р. Драган  
 194. Неђић В. Милан  
 195. Несторовић М. Слободан  
 196. Нешић Б. Марина  
 197. Нешић М. Зорица  
 198. Новковска А. Валентина  
 199. Огњановић А. Никола  
 200. Опсеница С. Марија  
 201. Павловић Ж. Нада  
 202. Павловић М. Велимир  
 203. Панић В. Миливоје  
 204. Парошки М. Милан  
 205. Пејић Ђ. Милица  
 206. Пејичић Т. Зоран  
 207. Перић М. Живадин  
 208. Перић М. Милена

209. Перовић Ј. Славица  
210. Перовић М. Соња  
211. Петковић М. Драгана  
212. Петровић В. Олга  
213. Петровић К. Петар  
214. Петровић М. Гордана  
215. Петровић П. Милан  
216. Петровић Т. Миомир  
217. Пилчевић Ч. Милијанко  
218. Пиокер К. Марта  
219. Пјетловић М. Мирјана  
220. Помпер С. Зденко  
221. Понорац Ж. Снежана  
222. Поповић М. Љубиша  
223. Поповић Р. Стоја  
224. Поповић С. Озренка  
225. Прица С. Слађана  
226. Пуповац П. Мира  
227. Рабреновић Б. Гордана  
228. Радевић В. Драган  
229. Радић Ђ. Радмила  
230. Радовановић М. Бисерка  
231. Радојевић М. Момо  
232. Радојичић С. Драшко  
233. Радуловић М. Срђан  
234. Радуловић С. Љубица  
235. Рајичић В. Зоран  
236. Ракас Љ. Владимир  
237. Раковић Р. Бојана  
238. Ралевић М. Предраг  
239. Ратковић М. Биљана  
240. Рашити С. Башким  
241. Ристић М. Милан  
242. Ромчевић А. Ранка  
243. Рупар Р. Верица  
244. Ручнов Д. Драго  
245. Савески М. Зоран  
246. Савић М. Александар  
247. Савић Н. Милан  
248. Самарџић Б. Мирослав  
249. Свилар А. Горанка  
250. Сеничић М. Бранислав  
251. Симић В. Биљана  
252. Симић М. Мирко  
253. Скопљанац Б. Нена  
254. Спасић Ј. Раде  
255. Спасојевић М. Рада  
256. Срећковић Б. Драган  
257. Стајин Ж. Љиљана  
258. Станисављевић Н. Недељка  
259. Станков Љ. Дубравка  
260. Станковић Ж. Весна  
261. Станковић Т. Братислав  
262. Станојевић Б. Марко  
263. Стевановић Р. Бранко  
264. Стефановић Љ. Ненад  
265. Стојанац М. Гордана  
266. Стојановић В. Виолета  
267. Стојановић Ј. Весна  
268. Стошић В. Драган  
269. Ступар З. Нада  
270. Тадић Ј. Даринка  
271. Танасковић М. Радосав  
272. Теокаревић В. Јован  
273. Терзић Ј. Нада  
274. Тешовић В. Василије  
275. Тодоровић Д. Драган  
276. Томић В. Витомир  
277. Томичевић Ж. Нада  
278. Травица В. Божидар  
279. Тривић Р. Бранка  
280. Тримчевски В. Ратко  
281. Ћишић Р. Бехија  
282. Узелац М. Васо  
283. Фелбаб Б. Драгомир  
284. Филиповић Ч. Љиљана  
285. Фурјанић И. Иван  
286. Фуртула П. Вера  
287. Цветановски А. Пече  
288. Цветковић Д. Мирјана  
289. Цвјетичанин И. Миле  
290. Цинцар П. Драгана  
291. Ципруш В. Весна  
292. Чанаревић Ч. Гордана  
293. Чекеревац Ђ. Вера  
294. Черкековић С. Зоран  
295. Чонодар С. Салих  
296. Чубровић Р. Надица  
297. Шеховац С. Владо  
298. Шимац Ј. Јан  
299. Шкулић Р. Слободанка  
300. Шпирић Д. Горан  
301. Coulibaly Bobo Abel  
302. Pierre Lucien Coly  
303. Tenzing K. Sherpa
- 1981.**
1. Алибегов Џ. Руди
  2. Анђелковић Љ. Небојша
  3. Аничић М. Срђан
  4. Антонијевић П. Милева
  5. Аранђеловац Б. Драган
  6. Аритонович Ђ. Миодраг
  7. Арсенијевић Р. Мирјана
  8. Арсић М. Љубомир
  9. Атанасова А. Велика
  10. Ашанин Р. Драгомир
  11. Бабовић Р. Зоран
  12. Бајтајић Ч. Јелена
  13. Бандулаја П. Драгица
  14. Баткоски Ј. Ненад
  15. Белобрковић В. Душан
  16. Бецић Р. Јела
  17. Бјелица М. Слободанка
  18. Благојевић Ђ. Рајка
  19. Божић А. Весна
  20. Божић Љ. Никола
  21. Брајовић Б. Јакша
  22. Брајовић Т. Нино
  23. Брусић В. Мирјана
  24. Варга Ј. Ерзсебет
  25. Василески Б. Драган
  26. Васић С. Витомир
  27. Васовић М. Слободанка
  28. Видић Д. Србољуб
  29. Вишњић М. Перо
  30. Војиновић Р. Славица
  31. Вујанић М. Мирко

32. Вујиновић В. Љубо
33. Вукадиновић Ч. Зоран
34. Вукашиновић Ц. Вера
35. Вукелић М. Ангелина
36. Вукобрат М. Милица
37. Вулијанац Ж. Драган
38. Вученовић Л. Љиљана
39. Вучетић М. Драган
40. Габрић М. Радмила
41. Гавриловић М. Ана
42. Гаговић Т. Петар
43. Гајић М. Живорад
44. Гајић М. Зорица
45. Гаровић Б. Рада
46. Гверо М. Дарко
47. Гигов К. Борис
48. Гицић Т. Садија
49. Глишић Ж. Снежана
50. Глоговац М. Вера
51. Њатовић Р. Драгана
52. Грбовић В. Слава
53. Дабановић Н. Срећко
54. Дабетић П. Бисерка
55. Дацић Ј. Даница
56. Дивнић М. Гордана
57. Димитријевић М. Зорица
58. Динић А. Љубиша
59. Драгићевић В. Дубравка
60. Дрецун П. Милован
61. Дужевић Ј. Фани
62. Дулановић М. Драгица
63. Ђекић Т. Слободан
64. Ђенадић Б. Предраг
65. Ђокић М. Славица
66. Ђорђевић А. Радосав
67. Ђорђевић К. Зоран
68. Ђорђевић М. Сенка
69. Ђукић С. Анкица
70. Ђуран Н. Божидар
71. Ђурђевић Б. Светлана
72. Ђурђић Р. Родољуб
73. Ђурић Ж. Мирјана
74. Ђуришић Н. Верица
75. Ђуркин Ж. Љиљана
76. Ђуровић М. Зденка
77. Ерић О. Љиљана
78. Жановић И. Томислав
79. Жебељан П. Виорика
80. Живановић Б. Јелена
81. Живановић Б. Радоје
82. Живановић Д. Славица
83. Живановић Ф. Мара
84. Живковић Б. Љиљана
85. Живковић М. Славица
86. Жујић Б. Динко
87. Загорац Н. Радмила
88. Зечевић Ј. Милеса
89. Зорић М. Гојко
90. Ивановић Д. Бранислав
91. Ивковић А. Стојиљко
92. Илиевска Б. Ленка
93. Илић Ж. Станица
94. Илић М. Драган
95. Илић М. Младен
96. Имширевић М. Мидхет
97. Исаиловић Б. Драган
98. Јаворник И. Нада
99. Јакшић Р. Дана
100. Јанковић Д. Србољуб
101. Јанковић С. Оливера
102. Јанушко Ф. Петер
103. Јарчевић М. Слободан
104. Јевтић В. Мирослава
105. Јеловац С. Миља
106. Јеремић И. Јасмина
107. Јерков И. Андрија
108. Јерковић М. Слободан
109. Јовановић Б. Младен
110. Јовановић В. Весна
111. Јовановић Д. Љиљана
112. Јовановић Н. Елвира
113. Јовановић Н. Милан
114. Јовић Ј. Драго
115. Јотић М. Зора
116. Катински Т. Зорка
117. Клева Б. Здравко
118. Кљајић Ђ. Слободан
119. Ковачевић Ђ. Иван
120. Ковачевић Ђ. Марија
121. Ковачевић Ј. Душан
122. Ковачевић Ј. Живко
123. Ковачевић Љ. Љиљана
124. Ковић Д. Оливера
125. Којић З. Славко
126. Кокановић В. Светлана
127. Кокановић Ђ. Мирјана
128. Колаковић С. Мира
129. Коњевић М. Радмила
130. Костадиновић М. Снежана
131. Костадиновић Ј. Драгиша
132. Крамер З. Велимир
133. Кречковић С. Милутин
134. Кукоб А. Надежда
135. Курац М. Јасмина
136. Курћан В. Славица
137. Кучи Х. Бећир
138. Лагумџија Д. Недељка
139. Лазић М. Радунка
140. Лазић Ч. Александра
141. Лакетић М. Милица
142. Лалић Ђ. Светлана
143. Лаловић Љ. Милена
144. Ламбета Р. Драгица
145. Лацко Р. Ернест
146. Лежајић С. Љубица
147. Лембовска М. Мирјана
148. Лопушина М. Милан
149. Лукић М. Нада
150. Љубинковић Ж. Мирјана
151. Љубичић И. Милка
152. Максимовић С. Љубинка
153. Малиш Ж. Милорад
154. Мандарић С. Дијана
155. Маринковић В. Радмила
156. Мариновић С. Ирена
157. Марић В. Споменка
158. Марјановић Д. Ружица
159. Марковић М. Гроздана
160. Марковић С. Драгиша

161. Мартаћ Д. Мирка
162. Мартиновић И. Вера
163. Марчета М. Весна
164. Мацура И. Љубомир
165. Машовић Н. Бесим
166. Међедовић Т. Злата
167. Мијалковић С. Александра
168. Мијатовић Џ. Петар
169. Мијушковић С. Јелена
170. Миладиновић П. Љубомир
171. Милановић Д. Бранка
172. Милашин М. Љубомир
173. Милевић С. Радмила
174. Миленковић Т. Саша
175. Милетић М. Мирко
176. Милетић С. Слободан
177. Миливојевић М. Митар
178. Милић В. Олга
179. Милићевић Ж. Аница
180. Миловановић М. Драган
181. Милошевић А. Петар
182. Милошевић Р. Душан
183. Милутиновић М. Ненад
184. Миљанић А. Светлана
185. Миљатовић М. Зоран
186. Минов П. Панчо
187. Мирковић З. Мирослава
188. Митрић Б. Рајко
189. Митровић С. Бранка
190. Митровић Б. Биљана
191. Митровић Л. Мирјана
192. Митровић М. Радомирка
193. Михић М. Жарко
194. Мишић С. Драгана
195. Младеновић Д. Светлана
196. Молнар М. Драгиња
197. Мрдаљ Р. Стана
198. Недановски К. Митко
199. Недић М. Радован
200. Нековић Р. Минка
201. Нешић Ж. Миролуб
202. Николић М. Нада
203. Николић Н. Оливера
204. Николић Р. Горан
205. Николовски М. Татјана
206. Обрадовић Г. Драгомир
207. Обрадовић Д. Даниела
208. Обрадовић Д. Марија
209. Окошановић П. Гордана
210. Опалић Б. Чедомир
211. Опачић М. Мирко
212. Орландић Д. Мићо
213. Орлов М. Павле
214. Остојић М. Ненад
215. Павић П. Зоран
216. Павловић М. Дивна
217. Павловић М. Душко
218. Павловић С. Томислав
219. Пајић Н. Драгица
220. Панић В. Данило
221. Пантић Ж. Милош
222. Пауновић В. Србислав
223. Пауновић Ђ. Драгиша
224. Пауновић Ж. Гордана
225. Пејашиновић В. Бошко
226. Пековић В. Вера
227. Перановић М. Илија
228. Петерман Ј. Бранислава
229. Петрић С. Горан
230. Петровић Д. Оливера
231. Петровић М. Милица
232. Петровски С. Владо
233. Печурица Л. Зденка
234. Пешић Б. Слађана
235. Плавшић Љ. Светлана
236. Плачић М. Милутин
237. Попић Д. Бошко
238. Попов Б. Иванка
239. Предојевић-Раивић Д. Зорица
240. Прошић Л. Милада
241. Пршић Б. Небојша
242. Пурић В. Вера
243. Пурић П. Снежана
244. Радаковић П. Драган
245. Радевић Б. Ратка
246. Радић В. Аница
247. Радић М. Раденко
248. Радован И. Марија
249. Радовановић-Галић В. Драгица
250. Радовић Ж. Милица
251. Радојевић Љ. Љиљана
252. Радојковић С. Невена
253. Радосављевић Ј. Нада
254. Радошевић С. Славица
255. Радујковић Д. Душанка
256. Радуловић М. Предраг
257. Радуновић В. Зорица
258. Рајковић Б. Ранко
259. Ремовић М. Љубинко
260. Родић Д. Елизабета
261. Рубаковић Р. Радмила
262. Савић Љ. Гордана
263. Сакић М. Нада
264. Санто М. Вера
265. Секулић Б. Славица
266. Сепе В. Боро
267. Симић М. Љиљана
268. Симоновић В. Миодраг
269. Спасић Р. Слободан
270. Срдић М. Босиљка
271. Срдић П. Милан
272. Срећковић Ј. Зоран
273. Станковић В. Драган
274. Станковић Г. Јасмина
275. Станковић И. Синиша
276. Станковић Џ. Снежана
277. Станојевић Б. Владета
278. Станојевић М. Нада
279. Станчић М. Славица
280. Степановић Ж. Гордана
281. Степановић Ж. Снежана
282. Стефановић Б. Новица
283. Стефановић Д. Јелица
284. Стефановска З. Славица
285. Стјепановић Ј. Вера
286. Стоилковић Р. Оливера
287. Стојановић Н. Драгиша
288. Стојиљковић Ж. Гордана

289. Стојиљковић Н. Љиљана  
 290. Стојков И. Верица  
 291. Танић Д. Љубиша  
 292. Тасић Б. Весна  
 293. Тасић Д. Миодраг  
 294. Тагарац М. Зоран  
 295. Теодоровић Р. Слободан  
 296. Теодосић Ч. Борка  
 297. Тодоровић Р. Милка  
 298. Томић Р. Мирјана  
 299. Томић С. Светлана  
 300. Тот П. Золтан  
 301. Тошић М. Озренка  
 302. Тошковић Т. Видосава  
 303. Трипковић М. Зоран  
 304. Трифуновић Д. Милана  
 305. Трифуновић С. Саво  
 306. Тркуља М. Бранко  
 307. Ћирилија И. Сабит  
 308. Ћосић Ђ. Милан  
 309. Урач К. Верица  
 310. Урдаревић Д. Александар  
 311. Ускоковић Ф. Цвијета  
 312. Филиповић В. Вуксан  
 313. Фицко Ф. Борислав  
 314. Францек А. Жељка  
 315. Хинић М. Јелена  
 316. Хукић М. Абдулах  
 317. Цвијетић Ј. Јулијана  
 318. Цимеша Н. Зорица  
 319. Чапаковић М. Евица  
 320. Чолић Н. Бориса  
 321. Чпајаковић Ж. Вера  
 322. Чуровић М. Миленко  
 323. Чурчић Н. Небојша  
 324. Чучуковић Б. Влада  
 325. Шалипуровић В. Марија  
 326. Шкекић Ђ. Драгољуб  
 327. Шмитран Ђ. Милош  
 328. Штављанин М. Мирјана  
 329. Шукић М. Мујо  
 330. Eshetou E. Edeto  
 331. Festus Onoh Nwangwu  
 332. Haljilji T. Azbi  
 333. Omaradi EL Mustava Mohamed  
 334. Ruždi M. Muharemi  
 335. Sagdati A. Emin  
 336. Seke J. Katalin  
 337. Sinani B. Afrim
- 1982.**
1. Аврамовић В. Весна
  2. Аврамовић С. Зоран
  3. Ајданић Б. Александра
  4. Алексић Н. Јелица
  5. Алексић С. Милена
  6. Алмажан С. Анђелија
  7. Амићић Р. Душанка
  8. Антонић В. Душко
  9. Антонић Ч. Слободан
  10. Анушић Б. Рајка
  11. Апостолов Г. Мирко
  12. Арсовски С. Бранко
  13. Аћимовић В. Гојко
  14. Бабић Ј. Драгица
  15. Бајчета Ј. Гојко
  16. Бакић Б. Светлана
  17. Баришић М. Јозо
  18. Батоз В. Јасминка
  19. Бекчић С. Драгана
  20. Бердал И. Габор
  21. Берић Б. Бранка
  22. Биланџија Д. Мирослав
  23. Билиновић А. Борис
  24. Бјелајац М. Светлана
  25. Благојев И. Стеван
  26. Благојевић М. Оливера
  27. Блечић Р. Тања
  28. Бобић П. Мирјана
  29. Бојовић С. Милош
  30. Бојчић Ј. Мирослав
  31. Боровић Б. Гордана
  32. Боровић Ђ. Јелица
  33. Боровић М. Славојка
  34. Боснић М. Миле
  35. Бошковић Н. Оливера
  36. Бракочевић Б. Вања
  37. Будисављевић Ж. Срђан
  38. Булајић Ч. Дејан
  39. Бућан С. Милић
  40. Ванић Ж. Ратислав
  41. Васиљевић М. Сања
  42. Васић Д. Најдан
  43. Васовић В. Миленко
  44. Војиновић М. Живана
  45. Ворфај Х. Кемал
  46. Вујић Ж. Олгица
  47. Вујић М. Владанка
  48. Вукадиновић Б. Радисав
  49. Вукановић Ј. Стево
  50. Вулетић Р. Маја
  51. Вулић Б. Драган
  52. Гојић Љ. Весна
  53. Граната Ј. Катарина
  54. Грга А. Иво
  55. Гуњевић Л. Славица
  56. Даниловић М. Зоран
  57. Даца О. Шабан
  58. Делетић М. Милоје
  59. Делић С. Зорица
  60. Диздаревић М. Едина
  61. Дизија Ђ. Љиљана
  62. Димитријевић Д. Славка
  63. Димитријевић М. Љиљана
  64. Димитријевић Р. Јасмина
  65. Димитровски Н. Олга
  66. Димић П. Милева
  67. Димнић М. Милица
  68. Драгишић М. Мирко
  69. Дражић Б. Снежана
  70. Драпшин Б. Смиља
  71. Дугалић Р. Миролуб
  72. Ђачић Р. Драгана
  73. Ђекић Б. Мирослав
  74. Ђокић В. Стево
  75. Ђокић М. Предраг
  76. Ђорђевић А. Бранислав



77. Ђорђевић Р. Драгана  
78. Ђорђевић С. Зорица  
79. Ђукић С. Ђуро  
80. Ђурић Д. Драгана  
81. Ђурић Ј. Драган  
82. Ђурка П. Фиорела  
83. Ерцег В. Анђелко  
84. Ефремова Ј. Зорка  
85. Живадиновић Д. Данка  
86. Живадиновић Д. Петар  
87. Живаљевић С. Биљана  
88. Живанчевић В. Зорица  
89. Живковић Д. Петар  
90. Живковић П. Предраг  
91. Живковић Р. Марија  
92. Жупић С. Мурат  
93. Жутић М. Ђорђе  
94. Занзе А. Ирена  
95. Зељковић С. Тоде  
96. Зељуг Ј. Мирослав  
97. Зипаловић Ј. Гордана  
98. Зрилић М. Светлана  
99. Ивановић В. Славица  
100. Ивковић М. Добрила  
101. Ивковић М. Снежана  
102. Илић В. Драган  
103. Илић Ђ. Вукица  
104. Илић Љ. Милка  
105. Илић М. Мирослав  
106. Јаковљевић Ђ. Босиљка  
107. Јакуповић Р. Фетија  
108. Јакшић Н. Љиљана  
109. Јаничић О. Томислав  
110. Јанковић Ж. Драгана  
111. Јанковић М. Душанка  
112. Јаћимовић Б. Верица  
113. Јашаревић М. Снежана  
114. Јевђовић М. Зоран  
115. Јевтовић М. Братислав  
116. Јеловац Д. Љиљана  
117. Јеловић С. Сенка  
118. Јовановић В. Бранислав  
119. Јовановић В. Небојша  
120. Јовановић Љ. Милена  
121. Јовановић М. Стаменка  
122. Јовановић П. Ната  
123. Јовановић С. Љиљана  
124. Јовановић-Гребенар М.  
Дивна  
125. Јокић С. Светислав  
126. Јоксимовић П. Светлана  
127. Јолић А. Славко  
128. Јоргачевић Н. Јелена  
129. Јошановић Т. Оливера  
130. Јуричевић Љ. Иво  
131. Калић А. Мерима  
132. Канкарош В. Мира  
133. Кантар Д. Мирјана  
134. Кањевац П. Љиљана  
135. Капикул С. Мира  
136. Караичић А. Зорица  
137. Караклајић И. Милош  
138. Карахоџић М. Хатица  
139. Келечевић М. Љиљана  
140. Кешетовић М. Желимир  
141. Клишкић Ф. Марија  
142. Кнежевић М. Јасмина  
143. Ковачевић И. Мирјана  
144. Ковачевић Ј. Владо  
145. Козинац С. Србислава  
146. Којић В. Мирјана  
147. Којић Д. Душанка  
148. Кордић Г. Станко  
149. Корићанац М. Љубинко  
150. Косановић М. Јелена  
151. Костић В. Перица  
152. Костић Т. Момчило  
153. Костов П. Ристо  
154. Коџић Р. Тодор  
155. Кочовић Р. Драгослав  
156. Кошутић С. Весна  
157. Кресић М. Митар  
158. Крчак Ј. Миланко  
159. Кузмановић Б. Славка  
160. Куреш Ђ. Злата  
161. Кучевић Т. Милија  
162. Лазић В. Винко  
163. Лајхт Б. Каролина  
164. Ленер С. Ружица  
165. Лињачки С. Радојица  
166. Лога Љ. Шпетим  
167. Лукић Б. Светлана  
168. Љубисављевић М.  
Миломирка  
169. Љумовић Д. Верица  
170. Максимовић М. Душка  
171. Малојчић Д. Радмила  
172. Манојловић М. Милорад  
173. Маравић М. Добрила  
174. Маратовић М. Љубомир  
175. Марашевић Б. Рајко  
176. Маричић Д. Весна  
177. Марјановић Б. Драгиша  
178. Марјановић В. Дрена  
179. Марјановић М. Томислав  
180. Марковић Ж. Драган  
181. Марковић Ј. Мелита  
182. Марковић С. Љубица  
183. Марчеп И. Лео  
184. Мијатовић М. Маринко  
185. Микић Д. Љубица  
186. Милачић М. Зоран  
187. Миленковић Ђ. Љиљана  
188. Милетић М. Олга  
189. Милетић М. Срђан  
190. Милинковић А. Зоран  
191. Милић Р. Марица  
192. Миловановић С. Стеван  
193. Милосављевић Д. Радмила  
194. Милошевић Д. Миле  
195. Милошевић С. Тихомир  
196. Милошевић У. Слободан  
197. Мирковић М. Живорад  
198. Мирковић С. Снежана  
199. Митровић М. Милан  
200. Митровић Р. Светозар  
201. Мићковић В. Петар  
202. Михаиловић Ж. Мирјана  
203. Михаиловић И. Небојша

204. Мицковски К. Васие  
 205. Мишић Н. Милован  
 206. Младеновић С. Гордана  
 207. Момчиловић Д. Владимир  
 208. Мркић Р. Марина  
 209. Мугоша А. Милка  
 210. Недељковић В. Жика  
 211. Ненадић М. Снежана  
 212. Нешић Б. Петар  
 213. Нешковић М. Урош  
 214. Никитовић С. Мила  
 215. Николић М. Зоран  
 216. Новаковић З. Стаменка  
 217. Новичић Д. Снежана  
 218. Нурковић А. Хуснија  
 219. Обрадовић В. Жарко  
 220. Обреновић И. Милинко  
 221. Огризовић М. Љубица  
 222. Павић М. Зоран  
 223. Павићевић О. Срећко  
 224. Павковић Д. Јасминка  
 225. Павлов И. Драгица  
 226. Павловић М. Србијанка  
 227. Павловић Р. Зоран  
 228. Пајаковски Ж. Пече  
 229. Пајовић Р. Љубомир  
 230. Пантовић М. Милан  
 231. Пејчић В. Весна  
 232. Пејчић Р. Снежана  
 233. Пековић Р. Весна  
 234. Перишић Б. Биљана  
 235. Петровић Д. Јелена  
 236. Петровић М. Ратко  
 237. Петровић Н. Бранка  
 238. Петровић Т. Миленко  
 239. Пивалевић С. Огњанка  
 240. Пиштолова Б. Сијка  
 241. Плазинић Р. Живојин  
 242. Полић С. Гордана  
 243. Попов И. Драгиша  
 244. Прелић М. Милева  
 245. Прелић П. Марија  
 246. Прибићевић Б. Огњен  
 247. Прокић Ж. Драгица  
 248. Радаковић М. Бранислав  
 249. Радовић Б. Перица  
 250. Радовић И. Јошко  
 251. Радосављевић Б. Мирољуб  
 252. Радосављевић С. Маја  
 253. Радосављевић С. Радмила  
 254. Ракић Б. Миле  
 255. Ракић Д. Зоран  
 256. Ракић Ж. Ристо  
 257. Ракић М. Јадранка  
 258. Раковић М. Славенка  
 259. Раковић Н. Васка  
 260. Раковић Н. Вуко  
 261. Рашко С. Боривој  
 262. Ризвански К. Зука  
 263. Рогановић Ђ. Нада  
 264. Ружић В. Дражен  
 265. Савић П. Љиљана  
 266. Самарџија П. Слободан  
 267. Самарџић М. Зоран  
 268. Секулић В. Емилија  
 269. Симоновић Ђ. Веселин  
 270. Синдраковски С. Бранко  
 271. Сопић Д. Зорица  
 272. Стакић Н. Миланка  
 273. Стаменковић Н. Миленко  
 274. Станковић Н. Небојша  
 275. Старчевић Д. Весна  
 276. Стевановић С. Нада  
 277. Стојанковић М. Добрила  
 278. Стојановић А. Мића  
 279. Стојановић Ђ. Лора  
 280. Стојановић Ж. Живадинка  
 281. Стојановић Ж. Радмила  
 282. Стојановић И. Слободан  
 283. Стојановић Р. Марица  
 284. Стојчевски В. Зорица  
 285. Стојчевски Р. Виданка  
 286. Стопа М. Слободанка  
 287. Суботић М. Драган  
 288. Танкосић Ј. Лила  
 289. Татљак Ј. Зоран  
 290. Телебак Ј. Милован  
 291. Теофиловић Т. Младен  
 292. Тепавчевић М. Јасмина  
 293. Тешић М. Босиљка  
 294. Тирнанић Д. Милорад  
 295. Тодоровић Б. Зоран  
 296. Томашевић В. Вукосав  
 297. Томић Д. Слађан  
 298. Томић Н. Душко  
 299. Трајковић Б. Драгана  
 300. Тришић Љ. Јованка  
 301. Тумбаш Ј. Марина  
 302. Ђирић И. Љиљана  
 303. Ђирковић Љ. Весна  
 304. Ђулибрк Д. Гроздана  
 305. Ђурић М. Миодраг  
 306. Ункојичић В. Јован  
 307. Ускоковић С. Бранка  
 308. Ускоковић Н. Мирјана  
 309. Фишић Ђ. Бранкица  
 310. Хадровић Н. Рефка  
 311. Хаилиловић М. Сејдалија  
 312. Цаншевић С. Данка  
 313. Цветановић С. Петар  
 314. Цвијановић Б. Даница  
 315. Цвијетичанин Ј. Милош  
 316. Чварковић Р. Дарко  
 317. Чековић М. Снежана  
 318. Чернос П. Штипан  
 319. Чолић Б. Вера  
 320. Чолић М. Милош  
 321. Чутановски С. Горан  
 322. Џакула М. Смиља  
 323. Шаренац Р. Зорица  
 324. Шикман М. Вајо  
 325. Шпањевић В. Ранко  
 326. Шћепановић Л. Милорад  
 327. Abdou A. Ahmed  
 328. Moise V. Kossingou

## 1983.

1. Аврамовић Б. Зорица
2. Авранек Н. Вера
3. Алексић М. Гордана
4. Алексић М. Радомир
5. Алимпић С. Живко
6. Анђелковић Б. Славица
7. Анђелковић В. Мирко
8. Анђелковић Р. Славица
9. Аничич Р. Славица
10. Антић Д. Новица
11. Арсенијевић М. Бисерка
12. Арсовски С. Ставре
13. Атанасковић Д. Биљана
14. Аџамић С. Јуре
15. Бабић В. Љиљана
16. Баздуљ Х. Емир
17. Базић Р. Јован
18. Банић С. Душан
19. Банићевић Б. Гроздана
20. Бањанин Н. Живко
21. Бањац М. Душан
22. Баришић В. Весна
23. Башић М. Славка
24. Бешевић С. Вера
25. Бешлић Ј. Стеван
26. Богосављевић Г. Обрен
27. Божовић М. Драган
28. Борас Н. Гордана
29. Бохача М. Жељка
30. Брајовић Р. Радојко
31. Бранковић Б. Вишња
32. Бркић Ж. Весна
33. Бугариновић С. Миљанка
34. Бугарски В. Данило
35. Булић Ж. Каменко
36. Васиљевић Р. Мирослав
37. Васић С. Витомир
38. Васовић Р. Весна
39. Велинова Д. Даница
40. Вечериновић Б. Слободанка
41. Видовић Б. Дубравка
42. Воргић Б. Перица
43. Вранешевић М. Драган
44. Вујасин К. Милан
45. Вујичић И. Војислав
46. Вукелић Д. Бранислав
47. Вукелић Н. Вељко
48. Вукелић С. Зора
49. Вуковић М. Милован
50. Вукојевић В. Игор
51. Вукотић В. Милена
52. Вучељић Д. Драгослав
53. Вучетић Љ. Лепосава
54. Вучковић К. Никола
55. Гаврић Љ. Светлана
56. Гаврић Р. Радомирка
57. Гајић С. Радмило
58. Гамбирожа М. Милена
59. Гаћеша Ј. Миодраг
60. Гвозденовић М. Јадранка
61. Георгиевски Т. Зорица
62. Гобовић Г. Весна
63. Голић С. Вељко
64. Грујић Д. Душан
65. Грујић Љ. Миодраг
66. Грујичић Р. Томислав
67. Гудач Ж. Вера
68. Гудурић В. Даница
69. Дворник М. Љуба
70. Дејановић Б. Мирослава
71. Делић Л. Драгољуб
72. Деспотовић М. Душко
73. Димитријевић М. Мирко
74. Динковски Т. Борис
75. Додик Б. Милорад
76. Дошлов Д. Јован
77. Драганић И. Марија
78. Драгословић С. Горан
79. Дупњак Х. Ханка
80. Ђорђевић В. Славиша
81. Ђорђевић Р. Љубиша
82. Ђорђевић С. Снежана
83. Ђурић А. Винко
84. Ђурић М. Борислав
85. Ерчић В. Радивој
86. Жегарац В. Горан
87. Жеравчић М. Зоран
88. Завишић С. Зоран
89. Зарески Т. Урош
90. Згоњанин М. Мира
91. Здјелар Н. Биљана
92. Зејак В. Неђељко
93. Зјачић И. Милка
94. Ивановић Ј. Гордана
95. Ивановић С. Душанка
96. Ивашковић Д. Момир
97. Иветић С. Милош
98. Игњатовић Д. Љубисав
99. Игрић М. Гордана
100. Илић Б. Вера
101. Илић М. Драгица
102. Инђић Ћ. Драган
103. Инић О. Божана
104. Јадријев С. Јасминка
105. Јаковљевић Р. Даринка
106. Јаношевић М. Милан
107. Јевтовић М. Миланка
108. Јелесијевић Б. Зорица
109. Јелић С. Владимир
110. Јеремић Р. Теодора
111. Јовановић Б. Бранка
112. Јовановић Д. Елизабета
113. Јовановић Р. Јелка
114. Јововић Ј. Миодраг
115. Јосиповић М. Благоје
116. Јуракић М. Драган
117. Јурчић К. Лука
118. Каменковић С. Славица
119. Караниколов Б. Глигор
120. Карић М. Драгослав
121. Карлица И. Весна
122. Катанић З. Вера
123. Катић Љ. Бранислава
124. Кесић М. Ђуро
125. Кијановић М. Зорица
126. Кнежевић Б. Нада
127. Кнежевић М. Биљана

128. Кнежевић Р. Дине  
 129. Ковач Т. Предраг  
 130. Ковачевић С. Миленко  
 131. Кокановић Р. Љиљана  
 132. Косановић М. Марина  
 133. Костадиновић В. Радиша  
 134. Коцијан И. Јасминка  
 135. Крамаршић Е. Милош  
 136. Крањц И. Силвија  
 137. Кржа Б. Радивој  
 138. Кривокапић М. Снежана  
 139. Крнета Д. Мирослав  
 140. Крнков С. Снежана  
 141. Крстић Б. Миљана  
 142. Крстић М. Вељко  
 143. Кујачић Р. Љубомир  
 144. Курица Л. Бранко  
 145. Лабудовић Р. Љиљана  
 146. Лазић С. Милан  
 147. Лазовић М. Весна  
 148. Лакетић М. Милан  
 149. Лакић В. Дубравка  
 150. Лекић М. Мирјана  
 151. Лукић Р. Горан  
 152. Љубичић М. Милорад  
 153. Љубоја М. Бранка  
 154. Љујић М. Дана  
 155. Максић Д. Милован  
 156. Малешевић С. Марица  
 157. Мандић Б. Бојан  
 158. Манић М. Александар  
 159. Манић Ч. Стела  
 160. Манојловић М. Милета  
 161. Манчић М. Радисав  
 162. Марић М. Славка  
 163. Маричић Б. Бранка  
 164. Марјановић И. Одета  
 165. Марјановић С. Светлана  
 166. Маркићевић В. Биљана  
 167. Марковић М. Франси  
 168. Мартиновић С. Светлана  
 169. Матијевић М. Никола  
 170. Матић Д. Биљана  
 171. Мачкић М. Нада  
 172. Мереник В. Соња  
 173. Мијаиловић Р. Драган  
 174. Мијушковић И. Снежана  
 175. Миленковић В. Адам  
 176. Миленковић М. Мирољуб  
 177. Миливојев Р. Зорица  
 178. Милић В. Зоран  
 179. Милићевић Б. Биљана  
 180. Милићевић Р. Милојко  
 181. Миличић Г. Драгутин  
 182. Милосављевић Б. Мирјана  
 183. Милошевић Д. Снежана  
 184. Милошевић Ј. Снежана  
 185. Милошевић Љ. Живадин  
 186. Милошевић Р. Драгољуб  
 187. Милошевић С. Слободан  
 188. Миљковић М. Добрила  
 189. Мирковић М. Љиљана  
 190. Митрић М. Мира  
 191. Михајловић М. Наталија  
 192. Михајловић Д. Мирјана  
 193. Момирски Д. Нада  
 194. Мравичић Д. Маријана  
 195. Мркић Б. Бранислав  
 196. Неговановић М. Вељко  
 197. Недељковић М. Славица  
 198. Недељковић С. Славољуб  
 199. Недовић М. Љубинка  
 200. Нешић Б. Мирјана  
 201. Никић М. Мирјана  
 202. Николић В. Невенка  
 203. Николић М. Димитрије  
 204. Николић М. Синиша  
 205. Николић П. Саша  
 206. Николић Р. Весна  
 207. Никчевић М. Предраг  
 208. Нинчић Ћ. Роксанда  
 209. Нићифоровић М. Светлана  
 210. Новаков Р. Зоран  
 211. Нокто В. Сувад  
 212. Обрадовић Б. Владимир  
 213. Одобашић С. Мирела  
 214. Омерагић Ј. Бајрам  
 215. Омладић М. Хермина  
 216. Орловић Ј. Живојин  
 217. Остојић Д. Косанка  
 218. Оцокољић Р. Милка  
 219. Павићевић М. Иван  
 220. Павловић М. Миодраг  
 221. Павловић М. Небојша  
 222. Панић С. Влада  
 223. Перић Ж. Миланка  
 224. Петровић Ж. Снежана  
 225. Петровић И. Јовица  
 226. Петровић М. Драгослав  
 227. Петровић М. Мирјана  
 228. Петровић П. Јосип  
 229. Пецић М. Милица  
 230. Пешић Ј. Небојша  
 231. Пинтерић Б. Дајана  
 232. Пирић Д. Веско  
 233. Писарић Б. Драган  
 234. Покрајац К. Винка  
 235. Поповић Н. Љиљана  
 236. Прелевић М. Драгана  
 237. Раго П. Адам  
 238. Радека С. Деса  
 239. Радивојша П. Мира  
 240. Радић-Ранковић О. Снежана  
 241. Радовановић Д. Дивна  
 242. Радовић М. Нада  
 243. Раковић Д. Зорица  
 244. Раковић М. Светозар  
 245. Ракоњац Ч. Зоран  
 246. Ранитовић Ћ. Ружица  
 247. Ранковић Ж. Снежана  
 248. Ранковић Т. Љиљана  
 249. Раонић Л. Војислав  
 250. Ристивојевић М. Милета  
 251. Ристић Ж. Радислав  
 252. Ристић С. Ђурђица  
 253. Робовић Г. Нада  
 254. Рогановић В. Гојко  
 255. Ротаревић Т. Живко  
 256. Рудан М. Љиљана

257. Сабо Т. Карољ  
 258. Савић М. Радоје  
 259. Самарџија С. Рајна  
 260. Сарделић М. Срђа  
 261. Симановић Г. Војислав  
 262. Симијонович Б. Раде  
 263. Сокић Ж. Зорица  
 264. Соколовић Д. Зорица  
 265. Спасић В. Невенка  
 266. Сребрић Б. Вујица  
 267. Стаменковић М. Јован  
 268. Стаменов А. Светислав  
 269. Стаменовић А. Анкица  
 270. Станковић Ђ. Славица  
 271. Станковић Ч. Зоран  
 272. Станојловић Ж. Бранка  
 273. Стевановић М. Драгица  
 274. Стевановић Н. Мирјана  
 275. Стевовић М. Ратко  
 276. Стефановић Д. Светлана  
 277. Стојановић Ж. Весна  
 278. Стојановић Н. Иван  
 279. Стојанчић Г. Јелица  
 280. Стојиљковић В. Зоран  
 281. Стојкановић Б. Мијо  
 282. Стојковска С. Мира  
 283. Стошић В. Рада  
 284. Суботић П. Милијана  
 285. Суботић С. Милан  
 286. Танасковић Р. Славица  
 287. Твртковић С. Зора  
 288. Тепавчић М. Драгослава  
 289. Тирнанић А. Душанка  
 290. Томашевић Г. Блажо  
 291. Тркуља С. Јованка  
 292. Ћирковић М. Стана  
 293. Удовичић В. Драгомир  
 294. Ункулов Д. Александар  
 295. Филиповић М. Гордана  
 296. Хадвина Л. Марија  
 297. Хаднађев М. Вукосава  
 298. Хамидовић С. Ферид  
 299. Херо З. Мирослава
300. Хоџа Ш. Реџеп  
 301. Цагић В. Снежана  
 302. Цвијетићанин Б. Зоран  
 303. Цвијовић Н. Драган  
 304. Црница А. Есад  
 305. Црноглавац М. Мила  
 306. Цуцић И. Владимир  
 307. Чагоровић Б. Небојша  
 308. Чекић Ј. Јасмина  
 309. Черубџић С. Јеврем  
 310. Четник Ј. Милан  
 311. Чича Ђ. Славица  
 312. Човић С. Љубица  
 313. Чучулановић Д. Радисав  
 314. Џунић М. Радојица  
 315. Шинковић М. Мирјана  
 316. Шкобаљ М. Мирјана  
 317. Шовш С. Славица  
 318. Fernandes M. Antonio Pedro  
 319. Nebiu V. Naser  
 320. Neziri M. Zečirji  
 321. Vodlan L. Beata
- 1984.**
1. Атанасоски Д. Сашо  
 2. Бабовић Л. Биљана  
 3. Баварчић С. Милован  
 4. Бајић М. Нада  
 5. Бајчић В. Милица  
 6. Бачевић М. Душица  
 7. Беговић М. Дејан  
 8. Бијелић В. Јелка  
 9. Бјеличић Р. Драган  
 10. Благојевић С. Зорица  
 11. Бобић В. Душко  
 12. Бобић Д. Мила  
 13. Богдановић М. Радојка  
 14. Божановић М. Јадранко  
 15. Божић Б. Рада  
 16. Божић В. Бранислав  
 17. Бојаловић Љ. Драгица  
 18. Болић М. Драгутин
19. Бољевић П. Ема  
 20. Боцинов Д. Александар  
 21. Бркић С. Ненад  
 22. Будић П. Марија  
 23. Бумбић М. Биљана  
 24. Ваљаревић С. Загорка  
 25. Васиљевић Д. Весна  
 26. Васкрсић Б. Мирјана  
 27. Веселиновић Б. Радмила  
 28. Веселинска А. Даница  
 29. Видаковић Ж. Олга  
 30. Влајковић М. Живан  
 31. Војиновић М. Драгана  
 32. Вујовић Б. Љиљана  
 33. Вукићевић П. Снежана  
 34. Вукобрат Ј. Олга  
 35. Вуковић М. Душко  
 36. Вуковић Р. Ранко  
 37. Вуксановић З. Душко  
 38. Вучељић М. Драгана  
 39. Вушуровић М. Небојша  
 40. Газивода С. Рената  
 41. Гашић М. Оливера  
 42. Георгиевска С. Невенка  
 43. Глишић Ђ. Милко  
 44. Голубовић Н. Весна  
 45. Грашић Д. Гордан  
 46. Грбатинић С. Синиша  
 47. Грујић Р. Јасмина  
 48. Гуран Ђ. Виолета  
 49. Давидовић М. Снежана  
 50. Дакић Ч. Гордана  
 51. Дамљановић Ж. Мирослава  
 52. Даниловић Б. Весна  
 53. Даниловић М. Мајо  
 54. Дедовић И. Драган  
 55. Десковски Д. Раде  
 56. Димић С. Бисерка  
 57. Домановић П. Бранко  
 58. Драмљић С. Нада  
 59. Драшковић Ј. Миленко  
 60. Дрињаковић П. Снежана  
 61. Дуцкиноски Д. Милош

62. Ђеха Р. Драгана  
63. Ђечевић А. Асим  
64. Ђинђић М. Снежана  
65. Ђорђевић Н. Љиљана  
66. Ђорђић Ђ. Богдан  
67. Ђукић М. Сретко  
68. Живанчевић С. Драгана  
69. Живковић А. Зоран  
70. Живковић Ж. Нада  
71. Жигић Н. Радмила  
72. Закомац С. Јасмина  
73. Зоњић М. Ирина  
74. Зорић Д. Драгана  
75. Игњатовић Ђ. Цвијета  
76. Илић А. Драгица  
77. Илић Ђ. Јулија  
78. Илић М. Драшко  
79. Илић М. Олга  
80. Јаковљевић М. Снежана  
81. Јанковић Ж. Предраг  
82. Јарчевић Т. Ђорђе  
83. Јевтовић В. Милош  
84. Јелић Ж. Милисав  
85. Јелић М. Зорица  
86. Јеребичанин Х. Мирсад  
87. Јеремић Т. Гордана  
88. Јеринић С. Превислав  
89. Јованчевић М. Весна  
90. Јовић М. Драган  
91. Јовић С. Душанка  
92. Јовчић С. Влајко  
93. Калач Х. Решад  
94. Калчнић Р. Мирјана  
95. Кањук М. Мирко  
96. Карађиновић М. Тања  
97. Карановић В. Љиљана  
98. Кековић Б. Марко  
99. Клајић Н. Љиљана  
100. Клашња М. Здравка  
101. Кнежевић П. Весна  
102. Ковачевић Ж. Жељко  
103. Ковачић Р. Бранка  
104. Кораћ Л. Олга  
105. Костандиновић Т. Синиша  
106. Костић Б. Драгана  
107. Костић Н. Славка  
108. Костић Р. Мијаило  
109. Котал М. Јулија  
110. Крговић М. Радојица  
111. Крпић П. Весна  
112. Крстић Б. Весна  
113. Крстић М. Живанка  
114. Крстић П. Драган  
115. Крупа С. Ариф  
116. Кузмановић М. Светлана  
117. Кулић С. Мирјана  
118. Курбалија М. Гордана  
119. Лазаревски Д. Панде  
120. Лазић А. Марјана  
121. Лазовић М. Милка  
122. Лакетић С. Ненад  
123. Лампић С. Марио  
124. Лежаић Н. Милица  
125. Лепотић А. Весна  
126. Ливада И. Милица  
127. Лугоњић П. Јованка  
128. Лукић М. Александар  
129. Луковић Д. Јасна  
130. Луковић Д. Светлана  
131. Лучић В. Дејан  
132. Мајсторовић М. Рада  
133. Мајхошев В. Андон  
134. Максимовић Р. Драган  
135. Малишић Д. Љиљана  
136. Марић В. Славица  
137. Марић Д. Маринко  
138. Марић М. Жељко  
139. Марјановић М. Јелена  
140. Марковић В. Владислава  
141. Марковић Х. Надица  
142. Марковић Ш. Сашко  
143. Маслан М. Љубомир  
144. Масларић Р. Милош  
145. Маслац Љ. Предислав  
146. Матијашевић Љ. Верица  
147. Матић П. Миломир  
148. Маџаревић С. Олга  
149. Машић Д. Анкица  
150. Медић Д. Драгољуб  
151. Миладиновић М. Биљана  
152. Милајић М. Весна  
153. Милановић М. Милена  
154. Милановић С. Весна  
155. Милетић В. Марица  
156. Миливојевић Б. Верица  
157. Милић С. Споменка  
158. Миловановић Р. Драган  
159. Милојевић Ж. Вера  
160. Милојевић М. Гордана  
161. Милосављевић П. Владанка  
162. Милосављевић У. Даница  
163. Милошевић М. Весна  
164. Милтојевић С. Бранислав  
165. Милутинов П. Милче  
166. Мирков С. Милан  
167. Миросављевић Б. Надежда  
168. Михаиловић Б. Драган  
169. Михајловић Д. Софија  
170. Михајловић Ж. Неница  
171. Младеновић Р. Драгиша  
172. Мољевић Ж. Зорица  
173. Морина А. Бајрам  
174. Мркшић М. Добрица  
175. Мурганић Б. Милица  
176. Мусић С. Станислава  
177. Мутавџић М. Мирољуб  
178. Надовеза И. Бранко  
179. Недовић М. Радан  
180. Ненадовић Д. Милисав  
181. Нешић М. Биљана  
182. Никарић Д. Невенка  
183. Никовски З. Трајан  
184. Николић В. Марина  
185. Николић Љ. Братислав  
186. Николић Љ. Живорад  
187. Николић М. Горан  
188. Новичић Р. Ненад  
189. Њагојевић Ж. Славица  
190. Обрадовић М. Зренка

191. Обрадовић С. Госпава  
 192. Одрибожић Љ. Дајана  
 193. Омеровић А. Мехо  
 194. Павловић Р. Боривоје  
 195. Паскаш Ђ. Жељко  
 196. Пауновић З. Живота  
 197. Пашалић Т. Давор  
 198. Пезер Ј. Веселко  
 199. Пере Б. Марјан  
 200. Перић Ж. Слободанка  
 201. Перуничкић М. Зоран  
 202. Перушко П. Весна  
 203. Петковић Б. Драгица  
 204. Петковић Ж. Анђа  
 205. Петрић И. Бранислава  
 206. Петровић Б. Гордана  
 207. Петровић Ж. Славица  
 208. Петровић М. Мирослава  
 209. Петровић П. Биљка  
 210. Петровић С. Марко  
 211. Пилиповић М. Ружица  
 212. Пилчевић Б. Драгоман  
 213. Плетеш З. Анкица  
 214. Плохи М. Роман  
 215. Попов М. Миодраг  
 216. Поповић Н. Драгица  
 217. Поповић С. Раденко  
 218. Првуловић В. Мирела  
 219. Пренташић А. Рахела  
 220. Продановић М. Гордана  
 221. Радаковић Н. Јелена  
 222. Радичевић Љ. Бранислав  
 223. Радовић Д. Љиљана  
 224. Радовић Ш. Невенка  
 225. Радојчић С. Бранко  
 226. Радосављевић М. Радомир  
 227. Радуловић Б. Милан  
 228. Радусиновић М. Сања  
 229. Раичевић П. Нина  
 230. Ракочевић Д. Вера  
 231. Реџепа И. Шаљи  
 232. Ристић Д. Марина  
 233. Ристовски А. Младен  
 234. Ровчанин Ј. Марко  
 235. Родић Д. Аида  
 236. Родић М. Љиљана  
 237. Родић Н. Гордана  
 238. Ружић Ј. Снежана  
 239. Руљајић С. Биљана  
 240. Руменић Р. Нада  
 241. Савин С. Александар  
 242. Саичић С. Марина  
 243. Саунковић З. Марина  
 244. Селаковић Т. Цвета  
 245. Сератлић Б. Татијана  
 246. Симеонов В. Бранко  
 247. Симић Б. Гордана  
 248. Симишић М. Марина  
 249. Соковић М. Стеван  
 250. Соколовски Ж. Александар  
 251. Сотировић М. Мирјана  
 252. Стајић Ј. Биљана  
 253. Стајић Н. Оливера  
 254. Станивик Ж. Радивој  
 255. Станишић И. Никола  
 256. Станковић Б. Зоран  
 257. Станковић С. Драгица  
 258. Станојевић Д. Весна  
 259. Стевановић Ж. Мирјана  
 260. Степановић Ж. Гордана  
 261. Степановић М. Љубиша  
 262. Стефановић Ј. Нада  
 263. Стојановић Т. Верица  
 264. Стојиловић Д. Велинка  
 265. Стојковић В. Милорад  
 266. Стојковић П. Владан  
 267. Стојковић С. Драгана  
 268. Стојковић С. Живојин  
 269. Субашић С. Соња  
 270. Тадић Б. Милка  
 271. Танкосић Н. Драго  
 272. Тасић М. Душан  
 273. Тетов К. Ванчо  
 274. Тодић Ц. Драгољуб  
 275. Тодоров А. Јелица  
 276. Томић Т. Милева  
 277. Томљеновић Б. Гордана  
 278. Тришовић Д. Љиљана  
 279. Туфегџић Н. Драгић  
 280. Ђордић А. Јасмина  
 281. Филиповић С. Миломир  
 282. Фраст Ј. Светлана  
 283. Халиловић М. Мухарем  
 284. Хаџибулић Н. Асим  
 285. Хаџић И. Хасан  
 286. Хаџовић Р. Ибро  
 287. Хрвић С. Динка  
 288. Цветковић Н. Јасмина  
 289. Цебаловић Д. Момчило  
 290. Човић М. Милета  
 291. Шапоњић С. Оливера  
 292. Швоња С. Зорица  
 293. Шемовић М. Решад  
 294. Шехић Е. Сенада  
 295. Шишњар Р. Невенка  
 296. Шкрбић Д. Ружица  
 297. Шпања А. Миодраг  
 298. Cissoko Douah Abraham  
 299. Flajs M. Tera Tereza  
 300. Golanda A. Andreina  
 301. Mamadou Lamane Ouattara  
 302. Rekathati F. Nezhdet  
 303. Sanoko Yanoukovkov  
 Noumoutie
- 1985.**
1. Александрић С. Милева
  2. Андрић Љ. Мирјана
  3. Андрић Р. Маја
  4. Аничкић Ж. Верица
  5. Аранђеловић Ж. Милена
  6. Аритонович Р. Снежана
  7. Бабајић С. Љиљана
  8. Бановић П. Борислав
  9. Баранац Д. Миладин
  10. Барић Ј. Сенка
  11. Башкот Д. Радован
  12. Бериша С. Ристем

13. Бијелић К. Катарина
14. Богдановић Д. Драгутин
15. Богдановић Ј. Даринка
16. Богдановић Н. Слађана
17. Божовић Ђ. Драгослав
18. Борисављевић М. Марјан
19. Борковић Б. Предраг
20. Брајковић П. Божо
21. Бркић Ј. Снежана
22. Брковић М. Видосава
23. Буцак М. Горан
24. Васић Б. Весна
25. Васић С. Зоран
26. Величковић Ј. Велинка
27. Вигњевић Ж. Зоран
28. Вујошевић М. Петар
29. Вукић Д. Јасминка
30. Вуковић Р. Катарина
31. Вукотић Д. Ружица
32. Вуксановић Б. Велимир
33. Вучковић С. Јово
34. Гвојић Н. Милица
35. Георгиевски Н. Саша
36. Гетејанц Ђ. Павел
37. Гламочанин Б. Гордана
38. Глигорић В. Мирјана
39. Глишић Ч. Бојана
40. Гмитрић Љ. Живка
41. Грујић В. Мирјана
42. Дамјановић Б. Зоран
43. Даниловић А. Олгица
44. Даниловић М. Весна
45. Даниловић Н. Гордана
46. Дармановић Б. Срђан
47. Диздаревић А. Закира
48. Дражовић Д. Даница
49. Дрманач Р. Славица
50. Дурић А. Суада
51. Ђорђевић В. Стојанка
52. Ђорђевић Ч. Виолета
53. Ђорђевић А. Зоран
54. Ђуђура М. Јулијана
55. Ђукић Д. Љубодраг
56. Ђуретић Н. Ненад
57. Ђурић Б. Миломир
58. Ђурица В. Јанко
59. Елез М. Нада
60. Жакић Б. Драган
61. Живановић М. Јелена
62. Живић Т. Момчило
63. Живковић Б. Зорица
64. Живковић В. Драгана
65. Живковић Ч. Мирјана
66. Житковић Р. Гордана
67. Житковић Р. Јадранка
68. Жугић В. Љупче
69. Жуњанин Љ. Снежана
70. Зечевић Б. Лидија
71. Зокић В. Ђура
72. Зунђа М. Изет
73. Ивановић В. Батрић
74. Ивановић М. Славица
75. Иветић В. Славица
76. Игњатовић Д. Милан
77. Игњатовић С. Жељко
78. Илић Н. Славица
79. Илић Т. Марица
80. Илкић С. Драгутин
81. Јаковљевић Д. Здравко
82. Јанковић Р. Бранко
83. Јелић М. Гордана
84. Јеремић Ц. Ружа
85. Јовановић А. Владимир
86. Јовановић А. Нада
87. Јовановић Ж. Мирослав
88. Јовановић Живица
89. Јовановић С. Љубомир
90. Јовановић Т. Звездана
91. Јовичић П. Светлана
92. Јоксимовић М. Весна
93. Јосимовић Р. Светлана
94. Јосифоска Д. Благородна
95. Калаба Ј. Весна
96. Капларевић Д. Славица
97. Каран Г. Иван
98. Качаревић Б. Славољуб
99. Ковачић Ж. Жељка
100. Козић Р. Горан
101. Копања Б. Слободан
102. Костић Ј. Никола
103. Крсмановић К. Радоје
104. Кујунџић Љ. Слободан
105. Кучевић А. Шемсидин
106. Лазаревић М. Љиљана
107. Лазаревић М. Радивоје
108. Лазаревић Т. Оливера
109. Лазић М. Веселка
110. Лазовић М. Весна
111. Лазорски С. Ђорђи
112. Лакушић В. Светлана
113. Лаловић Г. Милица
114. Латковић М. Душан
115. Легиновић П. Анђелка
116. Лончар Б. Тања
117. Лончар Р. Весна
118. Лукић Ј. Јасминка
119. Лукић М. Невенка
120. Лукић Р. Снежана
121. Луковић Д. Зоран
122. Луковић С. Стојанка
123. Мајић В. Јасенка
124. Максимовић Б. Ранка
125. Максимовић В. Марина
126. Малешевић М. Дана
127. Маљковић К. Мирјана
128. Мандић Г. Весна
129. Мандић Д. Зоран
130. Манчић Р. Светлана
131. Марић А. Драгица
132. Марјаковић С. Данијела
133. Марковић М. Иван
134. Марковић С. Новак
135. Маројевић Б. Дајана
136. Мектеровић М. Мирослав
137. Миладиновић Н. Лидија
138. Милетић М. Мирјана
139. Милићевић А. Дејан
140. Милићевић Ј. Иван
141. Милићевић М. Мирјана



142. Милковски Б. Зоран  
143. Миловановић Д. Славенка  
144. Миловић А. Предраг  
145. Милојевић Ж. Наташа  
146. Милосављевић М. Биљана  
147. Милосављевић М. Горица  
148. Милошевић Д. Горан  
149. Милошевић Р. Славољуб  
150. Милутиновић Д. Ранка  
151. Милутиновић М. Татјана  
152. Милутиновић Р. Александар  
153. Миљковић П. Иван  
154. Миљшевић И. Светлана  
155. Минић М. Слободан  
156. Миновић Р. Весна  
157. Мирјачић С. Татјана  
158. Мировић Ђ. Зорица  
159. Митић М. Љубиша  
160. Митраковић Љ. Снежана  
161. Митровић В. Синиша  
162. Михаиловић Р. Љубодраг  
163. Михајлов М. Анка  
164. Михајловић В. Татјана  
165. Наумовић Т. Александра  
166. Николић Ж. Марица  
167. Николић М. Весна  
168. Николовска Н. Сања  
169. Никшић А. Милица  
170. Нисић Љ. Гордана  
171. Нићетин Р. Биљана  
172. Нишавић Ј. Милијана  
173. Новаковић М. Снежана  
174. Новаковић С. Срђан  
175. Обреновић М. Евица  
176. Овчаренко Г. Михаило  
177. Опачић К. Предраг  
178. Павлићевић М. Драгица  
179. Павловић Б. Миланка  
180. Павловић В. Бранка  
181. Павловић Ј. Радојка  
182. Панић А. Гордана  
183. Пантовић В. Снежана  
184. Пашоски Ј. Татјана  
185. Петковић Д. Јелена  
186. Петровић Д. Зоран  
187. Петровић Ж. Зоран  
188. Петровић И. Милена  
189. Петровић М. Живомир  
190. Пеџ А. Мајда  
191. Пешић Ж. Велимир  
192. Пешић С. Миленко  
193. Поповић П. Дренка  
194. Попорановић П. Мира  
195. Продановић Б. Душанка  
196. Пусица П. Вукашин  
197. Путник Д. Тијана  
198. Радовановић Р. Свијетлана  
199. Радојичић Б. Бранко  
200. Радојковић Р. Драган  
201. Радоња А. Биљана  
202. Радоњић Н. Мирјана  
203. Радош М. Боро  
204. Рађеновић С. Марко  
205. Ракић Д. Миланка  
206. Ракић Р. Владан  
207. Ранер В. Слађана  
208. Рашић Т. Љубомир  
209. Рисимовић Т. Милка  
210. Ристић И. Весна  
211. Секулић Б. Маја  
212. Селаковић Б. Радојка  
213. Сертић Д. Драгана  
214. Симеоновић Д. Биба  
215. Симић Б. Александар  
216. Симић М. Гордана  
217. Симић Р. Драган  
218. Симоновић Б. Симонида  
219. Сјекхоча Д. Ирена  
220. Совиљ Д. Зоран  
221. Срдић Л. Тода  
222. Стаматовић Д. Зорица  
223. Стаматовић П. Милица  
224. Станивук С. Невена  
225. Станковић Б. Марина  
226. Станковић Т. Зоран  
227. Стевановић Ж. Јасмина  
228. Стевановић Ж. Мирјана  
229. Стефановић М. Драгица  
230. Стефановић Н. Весна  
231. Стефановић Р. Гордана  
232. Стефановић С. Јасмина  
233. Стојадиновић Д. Биљана  
234. Стојановић С. Новица  
235. Стојић Ч. Нада  
236. Ступар В. Вишња  
237. Танчић Ј. Драгана  
238. Теофиловић Н. Небојша  
239. Тифегџић Ж. Радован  
240. Тодоровић Ж. Марина  
241. Тодоровић М. Снежана  
242. Тодоровић Н. Штака  
243. Травица П. Илија  
244. Трајковић М. Синиша  
245. Трнинић А. Жељка  
246. Ћатић М. Драгана  
247. Ћендић М. Љубица  
248. Ћирић Р. Оливер  
249. Филиповић И. Нада  
250. Хабул Н. Камир  
251. Хармади Ј. Марија  
252. Џанковић Н. Мирјана  
253. Џаричић М. Јасна  
254. Џвејић Т. Снежана  
255. Цветковић М. Јелена  
256. Џвјетиновић Л. Милан  
257. Цеков Н. Борчо  
258. Цимера Ф. Нивес  
259. Чановић С. Гордана  
260. Чолаков О. Владислава  
261. Чоловић Н. Слободан  
262. Шарић Д. Снежана  
263. Шеровић Д. Снежана  
264. Шкорић И. Љиљана  
265. Шулаја М. Мира  
266. Шутовић М. Милојица  
267. Amadou Alioune Sarr  
268. Diallo Ibraihim Ami  
269. Haysam Z. Serrieh  
270. Hossam Saad Elshadawy

271. Mohamad K. A1-Dourobi  
 272. Mohammad Ibrahim Alursan  
 273. Safiatou Ouessouly Konate
- 1986.**
1. Авдић М. Лијана
  2. Аксентијевић М. Јасмина
  3. Алатић Н. Смаила
  4. Алексић Б. Драгица
  5. Алексић М. Љиљана
  6. Алексић С. Дубравка
  7. Анђелковић Љ. Летија
  8. Анђић О. Александар
  9. Антонић М. Бранко
  10. Априћковић Б. Гојко
  11. Арсић В. Снежана
  12. Аџић В. Јованка
  13. Бајић Б. Ана
  14. Бакић Р. Зорица
  15. Бастајић Ћ. Радића
  16. Батинић Ћ. Зора
  17. Бељаковић М. Милијана
  18. Бјелић Д. Зоран
  19. Близнаковић Б. Дубравка
  20. Богдановић М. Снежана
  21. Бојић Б. Веско
  22. Босанац М. Дамир
  23. Брајовић М. Вукомир
  24. Будимовић М. Надежда
  25. Будишин М. Невена
  26. Буђановчанин С. Љубица
  27. Бузејић Д. Божо
  28. Бундало Д. Милка
  29. Буњевац Д. Милица
  30. Буразор М. Милан
  31. Буха Р. Татјана
  32. Васиљевић М. Сања
  33. Васиљевић С. Гордана
  34. Величковић М. Горица
  35. Веселиновић Н. Срђана
  36. Вешић Д. Светомир
  37. Видински Љ. Драган
  38. Вилотијевић Р. Видан
  39. Вићковић М. Весна
  40. Влаховић Д. Олгица
  41. Војводић М. Дамир
  42. Војиновић М. Жељко
  43. Врана И. Драгомир
  44. Врета С. Душанка
  45. Вујатовић М. Драгана
  46. Вујовић М. Мирослав
  47. Вукадиновић Б. Сузана
  48. Вукелић Д. Мирјана
  49. Вукићевић Д. Дуња
  50. Вучинић Д. Миодраг
  51. Вучинић Т. Мира
  52. Гавриловић М. Милица
  53. Гајић В. Градимир
  54. Гаћеша Ж. Верица
  55. Гаћеша Т. Вера
  56. Гачић М. Драган
  57. Гвозденовић Ћ. Снежана
  58. Гебер А. Ласло
  59. Гиџић Н. Хидајет
  60. Глибо Р. Елда
  61. Глишић А. Душан
  62. Глођовић М. Милица
  63. Гргић Б. Снежана
  64. Грубач С. Даница
  65. Грумић Н. Здравко
  66. Давидовић М. Здравко
  67. Дамјановић В. Весна
  68. Дамњановић М. Раде
  69. Даниловић М. Жељко
  70. Димић С. Татјана
  71. Добриловић В. Весна
  72. Довичински Ј. Љупко
  73. Додевски Ћ. Весна
  74. Доко В. Нафи
  75. Драгаш И. Синиша
  76. Думић Л. Биљана
  77. Дучић Т. Снежана
  78. Ђековић М. Јован
  79. Ђерковић Д. Веско
  80. Ђорђевић С. Слободан
  81. Ђукић С. Александар
  82. Ђурановић В. Драшко
  83. Ђурашиновић Б. Растко
  84. Ђурић М. Гордана
  85. Ђурковић М. Зоран
  86. Ђурковић У. Радмила
  87. Живковић Л. Милош
  88. Зеђовић О. Ахмедин
  89. Зокић В. Влада
  90. Зотовић М. Милева
  91. Ивановић Ж. Жељко
  92. Иванчевић М. Душанка
  93. Ивин С. Бранислав
  94. Илић Ж. Љиљана
  95. Илић Р. Снежана
  96. Илић Т. Биљана
  97. Јакић Р. Коса
  98. Јаковљевић С. Снежана
  99. Јаничић В. Љиљана
  100. Јанковић М. Снежана
  101. Јанковић Р. Марина
  102. Јанковић Р. Фема
  103. Јапунџић Б. Светлана
  104. Јекнић П. Весна
  105. Јелесин С. Драган
  106. Јелесић М. Татјана
  107. Јеремић М. Радисав
  108. Јерковић М. Јелена
  109. Јовановић В. Драгица
  110. Јовановић Ј. Тања
  111. Јовановић М. Дејан
  112. Јовановић М. Драгана
  113. Јовановић С. Дафина
  114. Јовић Д. Драгана
  115. Јовичевић Д. Велемир
  116. Јовишић С. Зоран
  117. Јокић Д. Весна
  118. Јокић О. Славица
  119. Јосиповић Д. Љиљана
  120. Карић Ш. Смајо
  121. Катић Б. Мара
  122. Катић С. Драгица
  123. Кирковски Л. Биљана

124. Китановић С. Томислав
125. Ковачевић Б. Весна
126. Ковачевић Б. Раде
127. Ковачевић С. Мира
128. Ковачевић Ф. Весна
129. Коко Б. Љуан
130. Кончар Б. Мила
131. Корићанац А. Гордана
132. Крагуљ М. Борка
133. Кртинић И. Драгица
134. Кртинић С. Валентина
135. Кубур Ј. Сенија
136. Кучевић С. Радмила
137. Лазаревић П. Драгана
138. Лазаревска Н. Љупка
139. Лекић Б. Мира
140. Лијескић В. Срећко
141. Личинић Ч. Сања
142. Лонгинов Д. Смиљка
143. Лончар С. Сениша
144. Љубешко С. Јованка
145. Мајсторовић А. Лидија
146. Малишић Д. Весна
147. Мандић Б. Мирко
148. Мараш В. Јосип
149. Маринковић Ж. Вукашин
150. Марић А. Веселин
151. Марић М. Ивана
152. Марковић В. Миодраг
153. Марковић К. Раденка
154. Марковић М. Анђела
155. Марушић С. Мирослав
156. Матовић Д. Зорица
157. Матовић С. Гордана
158. Маћејка А. Александра
159. Маутнер В. Татјана
160. Мијаиловић Д. Лела
161. Мијић Р. Миролуб
162. Миковић С. Перица
163. Миладиновић Н. Бисерка
164. Миладиновић С. Снежана
165. Милановић Д. Душанка
166. Милановић Д. Душко
167. Миленковић М. Бранислав
168. Миленковић О. Живомир
169. Милетић М. Јасмина
170. Милисављевић Д. Биљана
171. Милић С. Милован
172. Милићевић М. Драгомирка
173. Милкова С. Снежана
174. Миловановић Б. Снежана
175. Миловановић Љ. Олгица
176. Миловановић С. Новица
177. Милојевић В. Зоран
178. Милосављевић В. Ивица
179. Милосављевић К. Јасмина
180. Милосављевић М. Славица
181. Милошевић М. Веселин
182. Милошевић М. Милан
183. Милошевић С. Драгана
184. Миљатовић С. Гордана
185. Мирковић С. Јасна
186. Митровић Б. Надица
187. Митровић Д. Драгана
188. Митровић Ј. Марија
189. Митровић Т. Вића
190. Мишковић Т. Горан
191. Молнар Ј. Владимир
192. Мрвић М. Бранислав
193. Мргић Ћ. Сузана
194. Мркић Љ. Виолета
195. Муслић А. Ксенија
196. Никачевић Б. Здравко
197. Никезић А. Олга
198. Николић Д. Зорица
199. Николић М. Зоран
200. Николић С. Симијонча
201. Никчевић Н. Милосав
202. Нинков Ћ. Небојша
203. Новаковић М. Миле
204. Новаковић С. Александар
205. Остојић М. Олга
206. Остојић С. Славица
207. Павловић Ж. Виолета
208. Панић Ч. Зоран
209. Пантелић В. Драгана
210. Пантић М. Милка
211. Пауновић Т. Предраг
212. Пејовић И. Предраг
213. Перишић В. Срђан
214. Перунички М. Верица
215. Петров Т. Љубиша
216. Петровић В. Биљана
217. Петровски С. Зоран
218. Пешић М. Весна
219. Пијетловић З. Брано
220. Попадић Д. Драгомир
221. Поповић М. Богдан
222. Поповић М. Љиљана
223. Поповић М. Мирослав
224. Поповић М. Нела
225. Псончак А. Војислав
226. Пуношевач Р. Дијана
227. Радаковић Д. Сњежана
228. Радановић Ж. Ивица
229. Радевић В. Влатко
230. Раденковић Б. Сања
231. Радовановић П. Драган
232. Радуљевић М. Славица
233. Ракић В. Нада
234. Ракић Д. Драгана
235. Раух Ћ. Златомир
236. Ристовић Б. Мирјана
237. Родић С. Чедо
238. Ружичић М. Данко
239. Рујевић М. Фадил
240. Савић П. Срђан
241. Самарџић Ћ. Јасмина
242. Самарџић М. Драга
243. Секулић Д. Александар
244. Селаковић М. Мирјана
245. Симеуновић М. Јасминка
246. Сиришки М. Софија
247. Славујица М. Радмила
248. Срећковић С. Сузана
249. Стаменковић Н. Гордана
250. Станишљевић Г. Маја
251. Станковић Д. Слободан
252. Станковић Љ. Небојша

253. Станојковић Ч. Љубомир  
 254. Стевановић Д. Драгољуб  
 255. Стевановић М. Оливера  
 256. Стојановић Ђ. Верица  
 257. Стојановић П. Мирјана  
 258. Стојић Ц. Љиљана  
 259. Субошић У. Мика  
 260. Табаковска Г. Офелија  
 261. Тадић Ч. Златомир  
 262. Танасијевић С. Нада  
 263. Тасић С. Мирољуб  
 264. Тасић С. Снежана  
 265. Тагаловић В. Татјана  
 266. Тијанић Н. Радослав  
 267. Томић Б. Вера  
 268. Томић Р. Ранко  
 269. Томовић С. Мироје  
 270. Трајковић С. Мерима  
 271. Тривић Д. Нада  
 272. Трошански Д. Силвана  
 273. Турањанин М. Драгана  
 274. Ђетковић М. Милован  
 275. Ђирић С. Слободан  
 276. Ђорић Б. Делфина  
 277. Ђурчић М. Милован  
 278. Убовић Т. Душан  
 279. Филиповић П. Миладинка  
 280. Филиповски П. Мара  
 281. Франчев Ж. Славица  
 282. Хајровић Н. Сабиха  
 283. Халиловић С. Ханефија  
 284. Хаџиценић Р. Михаило  
 285. Цвејић Љ. Милица  
 286. Цвекић В. Љиљана  
 287. Цветковић Р. Милан  
 288. Циркић Н. Емир  
 289. Чарапина Т. Биљана  
 290. Чичковић Т. Шимо  
 291. Чуровић М. Зоран  
 292. Шаин В. Жељка  
 293. Шошкић Б. Владан  
 294. Штављанин Д. Драган  
 295. Штимац Ђ. Милко  
 296. Штрбац П. Вера  
 297. Штулић И. Предраг  
 298. Dug S. Suvada  
 299. Fatoumata Abdoulaye Gvindo  
 300. Kabranov R. Razvigor  
 301. Mamadou Dg. Maiga  
 302. Redžebašić O. Abduselam  
 303. Samory Siaka Toure
- 1987.**
1. Аврамовић К. Зорица  
 2. Алексић Д. Раде  
 3. Антић В. Драгиша  
 4. Бабовић П. Татјана  
 5. Баришић Н. Жељко  
 6. Бачк Д. Чедомир  
 7. Башић Е. Сенија  
 8. Бекрић Ж. Ружица  
 9. Биочанин С. Оливера  
 10. Богдановић С. Снежана  
 11. Божовић П. Јелица  
 12. Бојацић Е. Туфик  
 13. Бојовић Р. Јагода  
 14. Босић М. Ненад  
 15. Бркић М. Милица  
 16. Булатовић В. Гордана  
 17. Васиљевић С. Румена  
 18. Винић К. Јелена  
 19. Виријевић И. Јован  
 20. Вукадиновић Ж. Драган  
 21. Вуковић В. Драган  
 22. Вуковић М. Снежана  
 23. Вучетић Д. Весна  
 24. Гавриловић У. Верица  
 25. Гаковић И. Божо  
 26. Гаћина М. Милован  
 27. Гвозденовић Ђ. Горан  
 28. Гиџић Б. Предраг  
 29. Глишић Р. Јасмина  
 30. Голеш Ј. Хелена  
 31. Госпавић Н. Александра  
 32. Граница И. Сафет  
 33. Грба И. Љиљана  
 34. Грујин С. Александар  
 35. Грујичић Ђ. Драган  
 36. Грчић М. Бисерка  
 37. Даничић М. Ђура  
 38. Декић С. Драгана  
 39. Делић М. Ненад  
 40. Дивјак Б. Владимир  
 41. Дмитровић Н. Бранка  
 42. Дроњак М. Даница  
 43. Ђаковачки Б. Слободан  
 44. Ђорђевић Б. Горан  
 45. Ђорђевић П. Милорад  
 46. Ђукић Т. Љубиша  
 47. Ђурђевић Д. Јасмина  
 48. Ђурђевић Р. Биљана  
 49. Живковић С. Љиљана  
 50. Жица П. Ранка  
 51. Жуњић С. Горад  
 52. Здравковић Ж. Љиљана  
 53. Ивановић М. Мирослава  
 54. Ивановић С. Иванка  
 55. Ивић Ж. Горица  
 56. Илић Б. Верица  
 57. Илић Б. Драгана  
 58. Илић Р. Славка  
 59. Исаиловић Д. Будимир  
 60. Јанковић И. Милава  
 61. Јањић М. Горан  
 62. Јеремић М. Предраг  
 63. Јовановић Б. Јасмина  
 64. Јовановић М. Јулијана  
 65. Јовановић Р. Милован  
 66. Јовановић Р. Радмила  
 67. Јовановић С. Снежана  
 68. Јовић Д. Цвијета  
 69. Јовићевић Ж. Гордана  
 70. Јокић Т. Светозар  
 71. Јоцић М. Гордана  
 72. Калапађ С. Младен  
 73. Каљевић П. Весна  
 74. Капш Ј. Јурај  
 75. Карић С. Зекија

76. Катић М. Милосава  
77. Кеча Д. Драган  
78. Кнежевић Б. Драгомир  
79. Косовић М. Радуле  
80. Костић Љ. Срђан  
81. Крстовић Љ. Слободан  
82. Кршић В. Живорад  
83. Куцљак Р. Весна  
84. Лазаревић М. Зоран  
85. Лаић Д. Милена  
86. Лекић М. Славица  
87. Лукић Ж. Весна  
88. Максимовић С. Бранислава  
89. Малинић П. Гордана  
90. Манчић Р. Радића  
91. Марјановић М. Драган  
92. Марковић В. Душица  
93. Мاستиловић М. Раденко  
94. Мацановић М. Татјана  
95. Милевска Ћ. Снежана  
96. Миликић Д. Драгица  
97. Миловић М. Сузана  
98. Милојевић Н. Милкица  
99. Милосављевић С. Радивој  
100. Милошевић М. Јасмина  
101. Милутиновић Љ. Јелица  
102. Милутиновић М. Снежана  
103. Михајловић И. Срба  
104. Михајловић Т. Живојин  
105. Миховиловић Д. Јелена  
106. Младеновић Д. Светомир  
107. Мојсиловић Ж. Весна  
108. Мрђен А. Иван  
109. Мркић Ж. Марина  
110. Мурганић В. Зорица  
111. Мутавџић С. Светлана  
112. Некић М. Јасмина  
113. Никачевић С. Будимир  
114. Никола Б. Кошта  
115. Никчевић Б. Стеван  
116. Њежић З. Татјана  
117. Обрадовић С. Вукашин  
118. Обратов Т. Анита  
119. Оршолић М. Мара  
120. Павлићевић Д. Предраг  
121. Павловић Љ. Љиљана  
122. Павловић М. Драган  
123. Пантелић С. Александар  
124. Пантић Н. Радомир  
125. Пантовић В. Радован  
126. Парача М. Саво  
127. Пауновић М. Биљана  
128. Пејовић М. Ивко  
129. Пепић Ћ. Недим  
130. Петров С. Небојша  
131. Петровић Ж. Славица  
132. Петровић Љ. Стана  
133. Петровић С. Биљана  
134. Петровић С. Братимир  
135. Пешић Б. Милица  
136. Попадић М. Оливера  
137. Поповић М. Слободан  
138. Поповић Р. Милан  
139. Просеница Л. Александар  
140. Пушељић М. Дивна  
141. Пчалић Ћ. Душанка  
142. Радовановић Љ. Александар  
143. Радовић М. Јованка  
144. Радојевић Ж. Гордана  
145. Радосављевић С. Радоје  
146. Рајић И. Зоран  
147. Ракић В. Зоран  
148. Рашевић О. Љубисав  
149. Реџепа Т. Рами  
150. Ристић С. Оливера  
151. Ромчевић С. Светлана  
152. Рошчић М. Дијана  
153. Ружичић В. Светлана  
154. Рујевић Р. Сенко  
155. Савић М. Силвана  
156. Савић С. Бранка  
157. Савић С. Вукана  
158. Сарап М. Бранка  
159. Спасков С. Светлана  
160. Срећковић Д. Мирјана  
161. Стајић Ћ. Предраг  
162. Стајић Р. Љиљана  
163. Станић Ј. Жарко  
164. Станковић Т. Раде  
165. Станојевић С. Весна  
166. Степановић Б. Немања  
167. Стефановић Б. Јованка  
168. Стефановић Ф. Бранка  
169. Стефановска П. Љиљана  
170. Стојановић Н. Сениша  
171. Стојановски П. Никола  
172. Стојиљковић М. Никола  
173. Стојић М. Гордана  
174. Стричевић М. Маргарета  
175. Танасијевић Д. Гордана  
176. Тасић Р. Татјана  
177. Тимотић А. Илија  
178. Тодоровић Л. Јелена  
179. Тодосијевић В. Драгана  
180. Томић Ж. Слађана  
181. Тракић А. Бехачдин  
182. Трбовић М. Весна  
183. Ускоковић С. Звездан  
184. Филиповић Т. Рагомир  
185. Цајић Б. Милојка  
186. Цветаноска Т. Јованка  
187. Цветковић Г. Славица  
188. Цветковић Р. Дејан  
189. Црњански М. Владимир  
190. Чабрић М. Драган  
191. Џиновић С. Јелица  
192. Шакић Ј. Сања  
193. Шошкић Р. Ивана  
194. Шпикић В. Радован  
195. Шћепановић В. Михаило  
196. Шћепановић С. Душан  
197. Шушњаревић М. Живорад  
198. Varjataraj S. Adem  
199. Ibraimi H. Zikri  
200. Mruma Athman Isaak  
201. Nabhan Khalil Mohammed  
202. Okolo Iyke Donatus  
203. Yousef Salem Salameh  
Shehaden

**1988.**

1. Алексић Л. Јелисавета
2. Алексић М. Јасмина
3. Андрић Љ. Владимир
4. Анђелковић А. Слађана
5. Атанасовски М. Драган
6. Бакаловић Д. Маја
7. Барашин Т. Љубомир
8. Барбић М. Петар
9. Баскић Д. Снежана
10. Башић Љ. Борисавка
11. Бецић Ч. Наташа
12. Бијелић М. Војо
13. Бисенић М. Драган
14. Бјелаковић С. Небојша
15. Блажановић А. Маријан
16. Блечић Р. Биљана
17. Богетић Ј. Роса
18. Бошковић Ј. Жаклина
19. Брзуловић С. Татјана
20. Булатовић Б. Војислав
21. Бутулија К. Жанка
22. Вељковић П. Оливера
23. Весковић И. Мирјана
24. Вешковац М. Љиљана
25. Видовић М. Светлана
26. Врљановић Л. Весна
27. Вујадиновић Л. Јасмина
28. Вуковић Р. Светлана
29. Вулин Ж. Љиљана
30. Вутрић М. Веско
31. Гавриловић М. Душица
32. Гаврић Г. Оливера
33. Гарчевић Ж. Веско
34. Георгиевски Н. Жолен
35. Главоњић З. Бојан
36. Глигорић Б. Михајло
37. Глигорић Ж. Сузана
38. Граховац В. Градимир
39. Дабетић Б. Зоран
40. Денда Н. Александар
41. Додић Њ. Даница
42. Дорсај А. Душица
43. Драгићевић Д. Надежда
44. Дракулић Н. Браниславка
45. Дрндаревић Ј. Ратко
46. Дробњак Г. Драган
47. Дробњак И. Драган
48. Дудаш Ш. Здена
49. Ђорђевић Д. Добривоје
50. Ђорђевић Д. Мирослав
51. Ђорђевић М. Сузана
52. Ђорђевић С. Сава
53. Ђурђевић Д. Гордана
54. Елези Д. Заим
55. Живановић К. Видоје
56. Живковић В. Станка
57. Ивановић М. Милена
58. Ивањц Ф. Драган
59. Ивевић Д. Миланка
60. Игњатић Р. Владо
61. Јанић С. Светлана
62. Јанковић Д. Миле
63. Јанковић К. Љиљана
64. Јанковић Р. Милан
65. Јањић П. Горан
66. Јевтић М. Сима
67. Јеремић Г. Биљана
68. Јешић Р. Драгослав
69. Јованов Р. Жељко
70. Јовановић В. Гордана
71. Јовановић Д. Светлана
72. Јовановић М. Биљана
73. Јовановић М. Зоран
74. Јовановић Р. Дубравка
75. Јованоска Т. Биљана
76. Јованчев Б. Владо
77. Јошић П. Снежана
78. Каракабакова В. Јасмина
79. Каран С. Јасмина
80. Караџић М. Бојан
81. Кашерић Р. Вера
82. Керић Ч. Радмила
83. Којић С. Славица
84. Контавева В. Ирина
85. Костантиновић А. Мирјана
86. Крстић В. Слободан
87. Крстовић Љ. Марија
88. Купрешанин Н. Миодраг
89. Лаврња Ј. Сања
90. Лазић Р. Живослав
91. Лакета П. Никола
92. Лукић Д. Душица
93. Луковић Б. Љубисав
94. Лутовац М. Зоран
95. Љуљџурај П. Никола
96. Маневски Н. Никола
97. Манојловић А. Тања
98. Маријан С. Радмила
99. Маринковић Б. Милутин
100. Маринковић К. Душан
101. Марјановић П. Жарко
102. Марковић О. Весна
103. Маслић Б. Весна
104. Матић Т. Александра
105. Миланов П. Синиша
106. Миленовић М. Биљана
107. Милковић П. Снежана
108. Миловановић Д. Љиљана
109. Миловановић С. Александра
110. Милосављевић Р. Небојша
111. Милошевић Д. Слободан
112. Милошевић С. Милена
113. Миљковић М. Велибор
114. Мирковић И. Зорана
115. Митровић Д. Драгица
116. Мићовић М. Мајо
117. Мрдаљ Г. Домка
118. Надић П. Дарко
119. Николић Б. Светлана
120. Николић М. Гордана
121. Нинковић Р. Нада
122. Новак А. Владимир
123. Оклобџија М. Свјетлана
124. Омазић В. Горан
125. Орлић С. Мирјана
126. Османлић А. Иљај
127. Остојић Д. Марија

128. Павловић А. Гордана  
 129. Павловић Д. Љиљана  
 130. Пајчин Ђ. Весна  
 131. Пантић М. Зоран  
 132. Пантовић Д. Снежана  
 133. Пантовић Љ. Весна  
 134. Папчевић П. Радивоје  
 135. Пејин Ж. Станка  
 136. Перовић А. Мирољуб  
 137. Петковић М. Светлана  
 138. Петковић С. Слободан  
 139. Петровић Д. Оливера  
 140. Петровић М. Татјана  
 141. Петровић С. Срђан  
 142. Пешовић В. Зоран  
 143. Плештина Б. Драган  
 144. Попов Б. Милица  
 145. Предраговић И. Невенка  
 146. Радивојевић Ј. Мирослав  
 147. Радивојчевић М. Нада  
 148. Радмановић М. Драгица  
 149. Радовић Б. Радован  
 150. Радовић В. Ивица  
 151. Радојичић В. Пера  
 152. Радонић М. Зорица  
 153. Радосављевић С. Снежана  
 154. Радуловић М. Дејан  
 155. Радусиновић М. Весна  
 156. Ранковић Ж. Раде  
 157. Ранковић З. Биљана  
 158. Раца М. Биљана  
 159. Рашковић Р. Виолета  
 160. Рашљић Ј. Дијана  
 161. Ренчел Б. Драган  
 162. Рибичић И. Феђа  
 163. Росић М. Радмила  
 164. Савић А. Драгана  
 165. Савић С. Снежана  
 166. Симић Р. Ивона  
 167. Синђелић П. Зорица  
 168. Смиљић П. Миле  
 169. Срећковић А. Весна  
 170. Срзентић В. Оливера  
 171. Станишић Н. Љубинка  
 172. Станкић М. Славка  
 173. Станковић В. Живота  
 174. Станојевић Р. Љиљана  
 175. Стевановић Ј. Анђелија  
 176. Стефановић А. Марина  
 177. Стефановић Б. Зоран  
 178. Стефановић В. Зоран  
 179. Стојадиновић Ч. Марина  
 180. Стојев А. Драган  
 181. Стопић М. Радојка  
 182. Танасијевић Ђ. Сузана  
 183. Таталовић А. Радмила  
 184. Томић Г. Драгана  
 185. Трифуновић Д. Ђорђе  
 186. Тркља П. Владимир  
 187. Ћирић И. Милан  
 188. Ћурчић В. Јелица  
 189. Филиповић В. Драгојла  
 190. Фира А. Борис  
 191. Цветковић Љ. Иван  
 192. Церовић Б. Милован  
 193. Цикотић И. Јасмина  
 194. Цупара Б. Драгица  
 195. Човић П. Ранко  
 196. Чупић И. Зоран  
 197. Шакотић Р. Здравко  
 198. Шаљић С. Звонко  
 199. Шемић Х. Аида  
 200. Шкорић Д. Мирослав  
 201. Voms Ndubuisi Godpower  
 202. Francis Ogeatum  
 203. Hamdan Abdel Hussam  
 204. Karapatakis N. Georgios  
 205. Mapesi Medi Jacqueline  
 206. Mohamed Sabih Jasim  
 207. Nasser Abdel-Rahman  
 Al-Waked  
 208. Okey Christopher Eke
- 1989.**
1. Аврамовић Б. Верица
  2. Алексић Б. Бранка
  3. Анђелић Б. Веселин
  4. Бардак С. Синиша
  5. Бастајић Н. Александар
  6. Батиновић П. Марко
  7. Башић Х. Горан
  8. Белензада М. Милена
  9. Бијелић Р. Биљана
  10. Богеска М. Весна
  11. Боторић О. Горан
  12. Брадашић Д. Сања
  13. Бреберина Д. Мирослав
  14. Будаи Г. Ђенђи
  15. Василић В. Јевто
  16. Васковић Р. Тодор
  17. Веселиновић В. Славиша
  18. Веселиновић З. Ирена
  19. Видаковић Р. Милован
  20. Видић Д. Радоје
  21. Влахо Б. Владимир
  22. Влаховић Г. Драгутин
  23. Вуковић М. Бранка
  24. Вукомановић П. Дијана
  25. Вучетић Р. Јасмина
  26. Гајић М. Драгутин
  27. Гаћански Д. Татијана
  28. Гачевић Р. Крсто
  29. Гојић М. Весна
  30. Голубовић И. Љубиша
  31. Гошовић Ђ. Љиљана
  32. Даниловић Р. Дејан
  33. Девић Б. Наташа
  34. Деспотовић М. Вера
  35. Деспотовић М. Горан
  36. Димитријевић В. Бранка
  37. Домоњи Ј. Павел
  38. Дотур М. Перо
  39. Думанчић Ј. Дарко
  40. Дупљак Х. Исмаил
  41. Ђедовић Р. Светлана

42. Ђокић З. Снежана  
 43. Ђорђевић П. Ерика  
 44. Ђуричић С. Љубомир  
 45. Ердељановић З. Александар  
 46. Живковић Д. Мирјана  
 47. Жујовић М. Драгутин  
 48. Загорац М. Дејан  
 49. Зарић Д. Драгана  
 50. Зафирова А. Васка  
 51. Захировић Х. Сувад  
 52. Зерински С. Зага  
 53. Зечић М. Весна  
 54. Илић Б. Касија  
 55. Јандрић Ђ. Зоран  
 56. Јеличић М. Весна  
 57. Јовић Г. Радован  
 58. Јовићевић Б. Маргарета  
 59. Каличанин М. Весна  
 60. Каљевић М. Божидар  
 61. Качаревић Р. Јагода  
 62. Клименко Г. Сергеј  
 63. Ковачевић К. Мирјана  
 64. Ковачевић Ч. Радмила  
 65. Којановић Д. Светлана  
 66. Коматина М. Љиљана  
 67. Кражић З. Ана  
 68. Кресоја М. Снежана  
 69. Крсмановић К. Марина  
 70. Крстић Ж. Зоран  
 71. Крупниковић Б. Снежана  
 72. Крчнић Р. Драган  
 73. Кујовић С. Слађана  
 74. Лакићевић Н. Зорица  
 75. Лимани Ђ. Аднан  
 76. Љеповић М. Гордана  
 77. Љивак М. Александра  
 78. Марић-Марковић С. Љиљана  
 79. Марјановић Б. Владан  
 80. Марјановић Т. Божидар  
 81. Марковић Ж. Јелена  
 82. Марковић Ј. Драгана  
 83. Марковић С. Момир  
 84. Миладиновић Д. Гордана  
 85. Милановић М. Марија  
 86. Милановић Т. Олга  
 87. Милашиновић М. Срђан  
 88. Милићевић Д. Тамара  
 89. Миловановић Д. Весна  
 90. Милојевић М. Славица  
 91. Милосављевић С. Славица  
 92. Милошевић К. Ранко  
 93. Милутиновић Г. Сретина  
 94. Минев А. Марин  
 95. Митровић Б. Душан  
 96. Митровић В. Зорица  
 97. Мићић Р. Нада  
 98. Мишчевић Н. Тања  
 99. Мусић И. Славица  
 100. Наскаловић Б. Радмила  
 101. Недељковић М. Весна  
 102. Нејчев А. Златица  
 103. Ненадић Ђ. Валерија  
 104. Николић Б. Светлана  
 105. Николић Н. Драган  
 106. Нововић Р. Наташа  
 107. Опанчина В. Драгана  
 108. Павловић Б. Татјана  
 109. Павловић М. Љиљана  
 110. Пајевић Б. Милан  
 111. Пајкић Б. Војка  
 112. Паниц М. Драгана  
 113. Пенца П. Илија  
 114. Петрић Ж. Мирјана  
 115. Петровић П. Станка  
 116. Пешић М. Слободан  
 117. Прстојевић Н. Срђан  
 118. Пурешевић З. Зоран  
 119. Пурић С. Дико  
 120. Радаковић Б. Милован  
 121. Радивојевић Д. Дејан  
 122. Радовановић Д. Слободан  
 123. Радовановић М. Богољуб  
 124. Радојевић М. Ружица  
 125. Радусиновић М. Весна  
 126. Раду-Халабрин Ј. Иванка  
 127. Раичевић В. Ирена  
 128. Рајковић В. Драгослав  
 129. Ратковић Р. Светлана  
 130. Рацков С. Мирослава  
 131. Решетар П. Небојша  
 132. Ристић Љ. Нагалија  
 133. Ружић Б. Бранислава  
 134. Сагић М. Злата  
 135. Симић Ђ. Оливера  
 136. Сладаковић С. Весна  
 137. Словић Ж. Срђан  
 138. Совиљ Д. Горан  
 139. Солдатовић В. Биљана  
 140. Срдић М. Бранко  
 141. Сретеновић Б. Миломир  
 142. Стајчић М. Дејана  
 143. Станковић В. Душан  
 144. Станојевић Д. Бојан  
 145. Станојевић И. Иван  
 146. Станојловић М. Дејан  
 147. Стеванић М. Драгана  
 148. Стевановић Ђ. Јулија  
 149. Степановић М. Биљана  
 150. Стефановић С. Јован  
 151. Стојић Г. Драгица  
 152. Стојковић Б. Владица  
 153. Стојменовић С. Сузана  
 154. Стругуљц А. Драгомир  
 155. Субошић М. Вукашин  
 156. Сулејмани Р. Агим  
 157. Тапавички С. Татјана  
 158. Тарчуљ С. Бранислава  
 159. Тасевска Ј. Роза  
 160. Тешид Д. Маја  
 161. Типевски К. Тодор  
 162. Тодоровић М. Лидија  
 163. Томашевић Ђ. Андреја  
 164. Томић Ч. Вера  
 165. Топаловић С. Славица  
 166. Трајковски А. Славчо  
 167. Трапарих Г. Мира  
 168. Трнинић А. Татјана  
 169. Ђетковић М. Цветко  
 170. Ђорлука Д. Војислав



171. Урошевић С. Славица
172. Хациефендић С. Асја
173. Церовић Ј. Жељко
174. Циндрић Ђ. Ката
175. Чакарић С. Снежана
176. Чутурило Д. Јелена
177. Шљукић Н. Винка
178. Шћепановић Ф. Весна
179. Шутуров Д. Васко

**1990.**

1. Алексић Т. Живорад
2. Андрић М. Јуро
3. Арсенијевић Н. Љиљана
4. Арсенић М. Мирјана
5. Бабић Д. Санда
6. Бабић Т. Татјана
7. Барбуловић С. Саша
8. Батинић Б. Нада
9. Батјари Ђ. Бајрам
10. Бискуп-Стоиљковић В. Татјана
11. Бихорац Ј. Маруф
12. Божовић В. Љиљана
13. Божовић М. Соња
14. Бојић М. Небојша
15. Болобан М. Марјана
16. Брсаковић Д. Надица
17. Вајагић С. Љиљана
18. Вејновић Д. Мирослав
19. Вељковић Г. Татјана
20. Весковић Т. Радмила
21. Вилдић М. Халид
22. Вишњић З. Александра
23. Вјелић М. Стеван
24. Влатковић М. Биљана
25. Вујовић Р. Владан
26. Вукићевић С. Александра
27. Вукобратовић И. Жељко
28. Вукотић В. Бранислав
29. Вулегић С. Мирјана
30. Вулегић Т. Александра
31. Вучинић Д. Миомир
32. Гајић М. Зоран
33. Голубовић Р. Борка
34. Гргуревић М. Зоран
35. Грдинић С. Војин
36. Грипић В. Гордана
37. Гуфтески К. Димитар
38. Гуцулов Д. Валентина
39. Давидовић Ц. Славица
40. Дамјановски Б. Ивица
41. Даниловић П. Љиљана
42. Данкулов Љ. Јасмина
43. Димић М. Душанка
44. Дмитровић В. Данка
45. Доброта В. Божена
46. Дринчић В. Радослав
47. Ђевори Б. Драгана
48. Ђекић Ђ. Јасмина
49. Ђерић Д. Горан
50. Ђокић Р. Виолета
51. Ђурђевић М. Светлана
52. Ђурин М. Јасмина
53. Живановић А. Јордан
54. Живковић Р. Драган
55. Здравковић К. Љиљана
56. Зековић А. Таир
57. Зеленбаба П. Светлана
58. Зечевић Р. Софија
59. Ивановић Д. Јадранка
60. Ивановић Ј. Милојко
61. Илић М. Владимир
62. Јаковљевић М. Мирко
63. Јанковић М. Драган
64. Јанковић М. Љубица
65. Јашовић Ј. Биљана
66. Јовановић М. Радован
67. Јовановић Н. Снежана
68. Јовановић С. Рада
69. Јокић М. Наталија
70. Јуришић-Мандић М. Загорка
71. Кајошевић Ш. Индира
72. Калинић М. Мирјана
73. Камбери Д. Наполеон
74. Камперелић Ђ. Миодрог
75. Каси В. Рефим
76. Катић Б. Градиша
77. Кнежевић М. Владимир
78. Кнежевић М. Зоран
79. Кнежевић Т. Гордана
80. Ковачевић В. Маја
81. Ковачевић Љ. Жаклина
82. Ковачевић С. Сузана
83. Кожовић Д. Светлана
84. Козић Р. Верица
85. Комаковић Ж. Весна
86. Комљеновић Д. Милан
87. Коцић Н. Небојша
88. Кркић М. Небојша
89. Куленовић М. Жељко
90. Латиновић Д. Милош
91. Лукић Р. Златка
92. Луковић В. Зоран
93. Максимовић Р. Светлана
94. Манић Р. Драган
95. Марин И. Драгана
96. Маринковић С. Владан
97. Мартиновић Б. Саво
98. Мартиновић М. Станојка
99. Маслац В. Драгица
100. Матић Р. Светлана
101. Мердовић А. Љиљана
102. Мијатовић И. Александар
103. Милетић Б. Драган
104. Миливојевић М. Цвијетин
105. Милосављевић Н. Дубравка
106. Милошевић В. Роса
107. Милошевић Х. Нада
108. Милошевић Ц. Драгана
109. Милуновић Р. Весна
110. Милутиновић М. Јасмина
111. Мираговић С. Шамија
112. Мирковић Д. Дарко
113. Митревска Б. Гордана
114. Михајловић М. Ксенија
115. Младеновић С. Гордана
116. Мрђен Ђ. Веселин
117. Мужинић А. Жана

118. Никић Д. Небојша  
 119. Новачић Р. Јулија  
 120. Остојић Г. Миленко  
 121. Павићевић М. Милош  
 122. Павловић Д. Снежана  
 123. Пајовић Н. Данијела  
 124. Паклар Д. Весна  
 125. Пауновић М. Драгоман  
 126. Пејић Д. Драга  
 127. Пејовић Л. Бранка  
 128. Петричковић Ж. Милан  
 129. Петровић В. Драган  
 130. Петровић Ж. Гордана  
 131. Петровић М. Петар  
 132. Петровић Н. Мирјана  
 133. Петровић Р. Мирјана  
 134. Петронијевић М. Гордана  
 135. Поповић В. Дубравка  
 136. Поповић М. Сузана  
 137. Поповић М. Татјана  
 138. Пурић Д. Вера  
 139. Радоја Ж. Весна  
 140. Растодер С. Сенка  
 141. Рашета З. Лађа  
 142. Ресан Р. Рајко  
 143. Ријахи Д. Иванка  
 144. Ристић М. Ненад  
 145. Ристић Р. Љиљана  
 146. Сабо Т. Карољ  
 147. Савија В. Винка  
 148. Самарџија Б. Милан  
 149. Сенћански И. Ђурица  
 150. Симоновски Ј. Снежана  
 151. Смиљанић М. Миладин  
 152. Смиљковић Р. Срђан  
 153. Стаменковић Г. Сања  
 154. Станисављевић М. Невенка  
 155. Станисављевић Ч. Ненад  
 156. Станкић М. Драгољуб  
 157. Станковић П. Јованка  
 158. Станковић С. Љиљана  
 159. Станојевић М. Војкан  
 160. Стоиљковић Е. Марина  
 161. Стојаковић М. Диана  
 162. Стојановић Б. Мира  
 163. Стојановић Ђ. Александар  
 164. Стојановић М. Миодраг  
 165. Стојановић А. Љиљана  
 166. Стојкановић Б. Јордана  
 167. Стојков Д. Бранимир  
 168. Стојковић Д. Олгица  
 169. Стојковић Р. Иван  
 170. Стојчевска Б. Кристина  
 171. Стојшин Ж. Виолета  
 172. Стошић С. Снежана  
 173. Тадић Р. Цвијетко  
 174. Талевска А. Лиља  
 175. Талевска Б. Соња  
 176. Тодоровић М. Снежана  
 177. Тркља Ж. Никола  
 178. Тулум Б. Јасна  
 179. Ћосић Н. Милан  
 180. Халиловић А. Хариз  
 181. Цани Х. Бахри  
 182. Црњански М. Војислав  
 183. Шабановић В. Биљана  
 184. Шибинац М. Душко  
 185. Шошо В. Наташа  
 186. Abdul Rahman Mheimid
- 1991.**
1. Ајдиновић Ш. Нермина  
 2. Анђелковић Д. Катарина  
 3. Анђелковић Т. Љиљана  
 4. Антић Д. Славољуб  
 5. Бабовић М. Душица  
 6. Биорац Б. Марина  
 7. Бишевац Н. Сафета  
 8. Бобовац Б. Дара  
 9. Богетић Д. Владана  
 10. Бољевић Д. Жељко  
 11. Борковић Г. Борка  
 12. Бу Ж. Драгица  
 13. Бурсаћ М. Гордана  
 14. Васић С. Слободан  
 15. Веселиновић М. Славољуб  
 16. Видојевић С. Весна  
 17. Вујовић М. Андрија  
 18. Вукадиновић Н. Зорана  
 19. Вуковић С. Миодраг  
 20. Вулић М. Татјана  
 21. Вученић З. Даница  
 22. Гођевац Ј. Милован  
 23. Гроздановић Б. Гордана  
 24. Дамјановић М. Жељка  
 25. Димитријевић Ј. Мирјана  
 26. Драгаш Л. Здравко  
 27. Драговић Д. Жана  
 28. Драговић С. Светлана  
 29. Ђурић С. Росана  
 30. Ераковић Б. Горан  
 31. Живковић В. Ненад  
 32. Живковић П. Весна  
 33. Здравковић С. Сузана  
 34. Ивановић Д. Јовица  
 35. Ивановић Т. Јасмина  
 36. Јакшић Р. Бојана  
 37. Јекић В. Јелена  
 38. Јовић М. Јасна  
 39. Јовић М. Мирослав  
 40. Јоровић Д. Ацо  
 41. Каракаш Ј. Мара  
 42. Кератовић Љ. Драган  
 43. Киурски С. Сретен  
 44. Косановић И. Санда  
 45. Коцић Д. Слободан  
 46. Крстић М. Горица  
 47. Крунић М. Јулија  
 48. Лазаревић Б. Данијела  
 49. Лазаревић М. Видоје  
 50. Лаушевић Д. Оља  
 51. Лукић В. Зоран  
 52. Лукић С. Соња  
 53. Максић Љ. Гордана  
 54. Манојловић Н. Мила  
 55. Маринковић М. Зоран  
 56. Марић Р. Винка  
 57. Марић Т. Дубравка

58. Марковић-Димова П. Јасмина  
 59. Матијевић М. Милица  
 60. Мијатовић С. Тоша  
 61. Миленковић М. Јасмина  
 62. Миленковић Т. Биљана  
 63. Милетић С. Драган  
 64. Миливојевић Ж. Бранка  
 65. Милић Ж. Верица  
 66. Миличевић И. Зорица  
 67. Миловановић Р. Рајко  
 68. Милосављевић О. Гордана  
 69. Миљковић Љ. Живојин  
 70. Михајловски Т. Костадин  
 71. Мујановић С. Мирсад  
 72. Недовић Р. Весна  
 73. Никић М. Зорица  
 74. Николић Г. Душко  
 75. Николић С. Предраг  
 76. Ориовић Ј. Саша  
 77. Павловић А. Радован  
 78. Пајић Ч. Биљана  
 79. Пејић Д. Јелена  
 80. Петровић Ж. Бранка  
 81. Петровић С. Цица  
 82. Пештерац М. Радојка  
 83. Прелевић Ј. Ивана  
 84. Радић Љ. Биљана  
 85. Радовановић Н. Нада  
 86. Радомировић А. Биљана  
 87. Радосављевић А. Милена  
 88. Радосављевић С. Душко  
 89. Раичевић Р. Војислав  
 90. Рајичић С. Драган  
 91. Ристовић Б. Петар  
 92. Ристовић З. Гордана  
 93. Симеуновић М. Милан  
 94. Сњатински Ј. Аида  
 95. Спарих С. Татјана  
 96. Станковић Д. Живота  
 97. Стојнић С. Миленко  
 98. Стошић М. Саша  
 99. Стошић С. Јелена  
 100. Ступар Г. Живко  
 101. Сурјан А. Марио  
 102. Теодоровић Р. Златица  
 103. Тимотијевић Р. Драган  
 104. Тодоровић Р. Јасминка  
 105. Томић Ј. Надежда  
 106. Тошић И. Јелена  
 107. Ћорић К. Весна  
 108. Ћулибрк Д. Милева  
 109. Хајдари А. Рефет  
 110. Христић И. Гордана  
 111. Цветковић С. Биљана  
 112. Чавић Н. Милан  
 113. Челебић Н. Јадранка  
 114. Човић Б. Корнелија  
 115. Чолић Љ. Гојко  
 116. Џајевић Ј. Нинела  
 117. Џигурски Ђ. Снежана  
 118. Шарчевић В. Јасна  
 119. Шујкић П. Неша  
 120. Шутало И. Милан  
 121. Vejtumah D. Destani
- 1992.**
1. Андрић Р. Максим  
 2. Баждар М. Татјана  
 3. Балаћ М. Славица  
 4. Баришић К. Вера  
 5. Бастајић Н. Александар  
 6. Беданов И. Тони  
 7. Бјелић М. Стеван  
 8. Бјелобрк Н. Тања  
 9. Божић С. Гордана  
 10. Брачковић В. Жељко  
 11. Брдарић Ч. Светлана  
 12. Бркић Љ. Мирослав  
 13. Бурзан Д. Снежана  
 14. Бућан Д. Биљана  
 15. Бушељић С. Нада  
 16. Васовић Р. Раде  
 17. Вељковић С. Љубинко  
 18. Вукмировић Н. Мирјана  
 19. Вуковић Љ. Миодраг  
 20. Гаврић Р. Радомирка  
 21. Гарић М. Маја  
 22. Гаровић М. Радунка  
 23. Гаћеша Ј. Миодраг  
 24. Гичева Л.Оливера  
 25. Глишић Т. Владимир  
 26. Голић Г. Стојанка  
 27. Грчић С. Миливој  
 28. Дамјановић Д. Мирјана  
 29. Дамјановски Б. Ивица  
 30. Дивковић Ј. Златко  
 31. Драгојевић Ч. Светлана  
 32. Дробњак Р. Љиљана  
 33. Ђукић И. Нада  
 34. Живановић А. Душица  
 35. Жижак З. Мирко  
 36. Загорац Ђ. Југослава  
 37. Заграђанин В. Дајана  
 38. Ивковић Т. Валентина  
 39. Инђић М. Вера  
 40. Јаковљевић М. Мирко  
 41. Јевтић Т. Александра  
 42. Јелић З. Весна  
 43. Јовановић З. Валентина  
 44. Јовановић М. Борис  
 45. Јурас В. Јасна  
 46. Кнежевић Н. Бојан  
 47. Костић К. Даница  
 48. Крговић Љ. Невенка  
 49. Крстић М. Горица  
 50. Крстић М. Маја  
 51. Кујановић В. Зоран  
 52. Кујовић С. Слађана  
 53. Лазовић М. Драгољуб  
 54. Лацмановић Ш. Илија  
 55. Љубинковић П. Илија  
 56. Максимовић С. Гордана  
 57. Марић Р. Винка  
 58. Марковић В. Боро  
 59. Мартинковић Б. Ксенија  
 60. Матић П. Миломир  
 61. Мемедовић Ђ. Александра  
 62. Миленковић Ж. Весна

63. Милесијевић Б. Весна  
 64. Милешић Д. Мирјана  
 65. Милић В. Миладија  
 66. Милићевић Ц. Радмила  
 67. Миловановић Д. Љиљана  
 68. Милошевић С. Горан  
 69. Милошевић С. Горан  
 70. Миљковић М. Марина  
 71. Митровић С. Стева  
 72. Мрвић Н. Јово  
 73. Мркајић Ћ. Снежана  
 74. Мрљеш Р. Бранка  
 75. Мустафић М. Емина  
 76. Ненадовић М. Соња  
 77. Нешић В. Љубинка  
 78. Николић М. Радослав  
 79. Николић Р. Светлана  
 80. Николић С. Љиљана  
 81. Николић С. Сања  
 82. Обрадовић Д. Зорица  
 83. Обрадовић М. Гордана  
 84. Оцоковић Љ. Славица  
 85. Пауновић В. Мирослава  
 86. Пауновић С. Милован  
 87. Перишић В. Светлана  
 88. Перуничкић М. Зоран  
 89. Петковић Д. Драгана  
 90. Петровић С. Мирослава  
 91. Поповић М. Александар  
 92. Пужич Ж. Љубинка  
 93. Радовановић М. Гордана  
 94. Радојевић Р. Мимица  
 95. Радојко Д. Слободанка  
 96. Радојковић З. Даниела  
 97. Ракуњ М. Милка  
 98. Ранков Ж. Радослава  
 99. Раос В. Весна  
 100. Ристовић З. Гордана  
 101. Савић Д. Милијана  
 102. Симовић Ж. Радован  
 103. Сретеновић А. Јасмина  
 104. Станковић М. Александар  
 105. Стевановић Д. Драган  
 106. Стевановић Д. Надежда  
 107. Стефановић Љ. Јасмина  
 108. Стјепановић Н. Милан  
 109. Стојановић Р. Весна  
 110. Стојкић Ж. Јасмина  
 111. Стојковић М. Иван  
 112. Страјнић Ј. Предраг  
 113. Такић В. Србољуб  
 114. Танасијевић Л. Вера  
 115. Томашевић Ј. Никола  
 116. Трајковић Б. Дијана  
 117. Трајковић С. Мирослава  
 118. Туцаков С. Милица  
 119. Ђаловић М. Гордана  
 120. Ђани Н. Нухиу  
 121. Ђатовић Ф. Валентина  
 122. Ђурчић Д. Душица  
 123. Убовић М. Стеван  
 124. Филиповић М. Небојша  
 125. Филиповић Т. Снежана  
 126. Цвејић И. Александар  
 127. Цветановић З. Сања  
 128. Чеперковић Д. Раде  
 129. Шапоњић М. Зоран  
 130. Шибинац М. Душко  
 131. Шунић С. Чедомир  
 132. Madalala Abo Aboud Adham  
 Moustafa  
 133. Marwan H. Obeid  
 134. Mussallam Yousef Rouk  
 135. Nazih Khalil Aljduh  
 136. Šerer V. Adelita
- 1993.**
1. Абузеид П. Јадранка  
 2. Алексић Р. Мирјана  
 3. Атанасијевић Д. Мила  
 4. Бабић Н. Милојко  
 5. Батавељић Н. Весна  
 6. Батавељић Т. Драган  
 7. Бекчић В. Марина  
 8. Бојић Р. Снежана  
 9. Бокињац Д. Горан  
 10. Боромиса И. Биљана  
 11. Васев С. Ивица  
 12. Васић Ј. Милић  
 13. Васић Ј. Радмила  
 14. Васовић О. Весна  
 15. Видановић И. Милан  
 16. Вилић Д. Наташа  
 17. Влаисављевић М. Нина  
 18. Вукадиновић Д. Снежана  
 19. Вучетић М. Драган  
 20. Гвозденовић Д. Сузана  
 21. Глишић С. Јован  
 22. Дабетић Д. Светлана  
 23. Ђаковачки С. Владан  
 24. Ђокић Д. Виолета  
 25. Еремић М. Славица  
 26. Жарков М. Александра  
 27. Златановић С. Јасмина  
 28. Зуровац С. Драган  
 29. Иконић Ј. Милош  
 30. Јаковљевић М. Зорка  
 31. Јакшић Р. Јасминка  
 32. Јанић Р. Горан  
 33. Јанковић М. Жељана  
 34. Јелић М. Милан  
 35. Јефтановић М. Милена  
 36. Јовановић Б. Бојан  
 37. Јовановић В. Небојша  
 38. Јовановић Д. Љиљана  
 39. Јовановић Ј. Иванка  
 40. Јоксимовић Т. Љиљана  
 41. Качар М. Симо  
 42. Кековић В. Радмила  
 43. Кесеровић М. Љубица  
 44. Кљајић Л. Веселин  
 45. Кнежевић М. Зоран  
 46. Ковачевић Ј. Славиша  
 47. Ковчић С. Слађана  
 48. Костова Н. Јана  
 49. Манић И. Маринко  
 50. Манојловић Д. Драгана  
 51. Маријановић П. Жарко

52. Марковић И. Дијана  
 53. Милашиновић М. Драгана  
 54. Милековић Б. Дејан  
 55. Милетић Р. Данијела  
 56. Милић П. Мирјана  
 57. Милојевић В. Весна  
 58. Милошевић Р. Ненад  
 59. Мирановић В. Жељко  
 60. Мрдак М. Дејан  
 61. Недељковић С. Сениша  
 62. Нешковић Ж. Снежана  
 63. Новаковић Л. Надежда  
 64. Обрадовић Н. Зоран  
 65. Павићевић О. Срећко  
 66. Пајчин В. Никола  
 67. Пејић С. Зорана  
 68. Пејовић М. Дарко  
 69. Петковић Д. Миланка  
 70. Петровић Т. Слађана  
 71. Пинтар Е. Андреја  
 72. Поповић Д. Слободан  
 73. Прибаковић Д. Александар  
 74. Пурић Г. Мирјана  
 75. Радан С. Дарија  
 76. Радовановић Л. Драгослав  
 77. Радовановић М. Милосија  
 78. Радојковић С. Невена  
 79. Ранковић Н. Соња  
 80. Ристић Б. Небојша  
 81. Руљић Р. Вера  
 82. Савић Ж. Снежана  
 83. Савић М. Снежана  
 84. Сајко С. Деана  
 85. Секулић Б. Зоран  
 86. Симовић Т. Горан  
 87. Симоновић В. Миодраг  
 88. Славујевић М. Велиборка  
 89. Спасић Б. Јасмина  
 90. Станисављевић С. Татјана  
 91. Станичков М. Борислав  
 92. Стевановић М. Јовица  
 93. Стојиновић М. Драган  
 94. Ступар С. Мирјана  
 95. Танчић И. Ксенија  
 96. Телесковић С. Илија  
 97. Терзић Б. Снежана  
 98. Тирнанић А. Душанка  
 99. Трмчић Ч. Радован  
 100. Ђетковић П. Ранко  
 101. Ђирић Ј. Витомир  
 102. Ђитић Д. Љиљана  
 103. Ђорковић Ј. Даница  
 104. Урлан Ј. Марица  
 105. Филиповић Р. Александар  
 106. Цир Ј. Весна  
 107. Ababneh I. Hasan  
 108. Abdelazim Ali Adam  
 109. Abuwandi Moh'dlnad  
 110. Hamid Salem Hamid  
 Ab-Gbeira  
 111. Jane Doreen Kajiku  
 112. Jaradat Hamdi Imad  
 113. Kwider Ali Hatem  
 114. Sokoine Edvard Joseph
- 1994.**
1. Андрић Р. Чеданка  
 2. Анђелић Д. Горана  
 3. Бањанац Б. Александар  
 4. Благојевић Ђ. Весна  
 5. Благојевић М. Оливера  
 6. Блешић С. Драган  
 7. Божановић Б. Владан  
 8. Божиновић М. Никола  
 9. Васовић В. Иван  
 10. Владисављевић С. Небојша  
 11. Вркеш Т. Владо  
 12. Вукићевић О. Зоран  
 13. Вуковић С. Љубомир  
 14. Вучићевић М. Татјана  
 15. Вучковић Д. Биљана  
 16. Гашић М. Славица  
 17. Глигоровић М. Ивана  
 18. Ѓњатовић Ј. Тања  
 19. Даниловић Н. Мира  
 20. Дачић Д. Ивица  
 21. Димитријевић М. Нела  
 22. Дракић Б. Игор  
 23. Ђачић Д. Ивица  
 24. Ђокић Ч. Драгана  
 25. Ђорђевић Д. Жељко  
 26. Ђорђевић М. Србијанка  
 27. Ђуричин Д. Светлана  
 28. Зељковић Б. Татјана  
 29. Зоранић М. Мијо  
 30. Илић И. Бранка  
 31. Илић С. Снежана  
 32. Јанковић М. Небојша  
 33. Јасенски Д. Владимир  
 34. Јовановић П. Мирослав  
 35. Југовић Л. Александар  
 36. Калоперовић В. Оливера  
 37. Карановић Р. Светлана  
 38. Катић Л. Душанка  
 39. Кнежевић Д. Загорка  
 40. Марјановић М. Ана  
 41. Марјановић П. Весна  
 42. Мацура П. Биљана  
 43. Милић М. Душан  
 44. Милошевић З. Горица  
 45. Николић А. Јелица  
 46. Николић Ј. Ана  
 47. Николић Љ. Сања  
 48. Нинчић Ј. Љиљана  
 49. Нићировић М. Светлана  
 50. Новаковић М. Оливера  
 51. Орловић М. Славиша  
 52. Павићевић М. Владимир  
 53. Павловић М. Душан  
 54. Патаковић Д. Ивана  
 55. Пачевић А. Верица  
 56. Пашић М. Драгутин  
 57. Пејковски Џ. Сашко  
 58. Перков А. Томислав  
 59. Петровић А. Вероника  
 60. Пивљанин В. Ранко  
 61. Поповић Р. Ана  
 62. Поповић С. Драган

63. Прелић П. Марија  
 64. Прерадовић С. Нада  
 65. Рабреновић Д. Бранислав  
 66. Радивојевић Д. Биљана  
 67. Радмиловић М. Ивана  
 68. Радовановић И. Мирослава  
 69. Радуловић В. Слађана  
 70. Радуловић Д. Зоран  
 71. Рајић Д. Јадранка  
 72. Ракетић М. Србо  
 73. Рендулић П. Биљана  
 74. Смајић С. Јелена  
 75. Спасојевић Ј. Данијела  
 76. Сталетовић Д. Срђан  
 77. Станковић Т. Раде  
 78. Стевановић Д. Надежда  
 79. Ступаревић С. Душанка  
 80. Тешић Р. Наташа  
 81. Ћосић М. Сања  
 82. Ханлар И. Биљана  
 83. Цвејовић М. Весна  
 84. Чајко Ј. Горан  
 85. Чизмовић М. Радмило  
 86. Шопаја Н. Жељко  
 87. Шпикић С. Виолета  
 88. Сипишева Д. Gonse  
 89. El-Namida M. Gehad  
 90. Mansur A. Nabi Ahmed
- 1995.**
1. Ангелов Љ. Миодраг-Лаза  
 2. Андрић А. Синиша  
 3. Анђелковић М. Драгана  
 4. Антић М. Драгољуб  
 5. Арсенов Т. Славица  
 6. Атанасова Д. Павлина  
 7. Баток А. Надица  
 8. Бјелић Д. Савка  
 9. Бјелица А. Биљана  
 10. Брајовић С. Јелица  
 11. Будисављевић Л. Татјана  
 12. Вулић М. Зорица  
 13. Гавриловић М. Драган  
 14. Горњаковић С. Виолета  
 15. Грабовац И. Марио  
 16. Гуцијан С. Сандра  
 17. Давидовић Б. Милена  
 18. Добрковић Н. Бошко  
 19. Драгош М. Александар  
 20. Драча П. Невенка  
 21. Дубовац Ж. Оливера  
 22. Дукадиновић Б. Бетица  
 23. Дукоски А. Игор  
 24. Дулић С. Госпава  
 25. Ђорђевић М. Милош  
 26. Ђорић Љ. Елда  
 27. Ерић Т. Слободан  
 28. Зрнић Д. Татјана  
 29. Ивковић Б. Соња  
 30. Ивковић Н. Татјана  
 31. Јабукић П. Ненад  
 32. Јакубец Р. Вера  
 33. Јанковић В. Иван  
 34. Јевремовић Р. Слађан  
 35. Јеремић Ј. Светлан  
 36. Јерић М. Александар  
 37. Јовановић Р. Милан  
 38. Јовановић С. Јован  
 39. Јовић Д. Драгана  
 40. Капетановић Б. Мирјана  
 41. Ковачевић Б. Весна  
 42. Ковачевић М. Александра  
 43. Копривица Р. Наташа  
 44. Крговић Љ. Оливера  
 45. Кричковић Н. Тамара  
 46. Кртинић С. Јовица  
 47. Лајаница В. Зорица  
 48. Љубисављевић В. Тања  
 49. Малобабић Н. Ђуро  
 50. Марковић Д. Весна  
 51. Марковић З. Снежана  
 52. Марковић М. Миланко  
 53. Матић С. Весна  
 54. Менава А. Бранислав  
 55. Милинковић Р. Светлан  
 56. Милићевић Ж. Спасоје  
 57. Милојевић М. Данијела  
 58. Миљатовић С. Гордана  
 59. Митровић В. Вања  
 60. Михаиловић В. Невена  
 61. Мишић С. Мирјана  
 62. Мркаљ П. Бисерка  
 63. Ненова С. Анкица  
 64. Николић Г. Ирина-Александра  
 65. Николић Н. Анка  
 66. Олујић М. Марија  
 67. Остојић Ј. Нада  
 68. Перовић Д. Веселин  
 69. Петрић Б. Небојша  
 70. Петровић Д. Слободан  
 71. Петровић Н. Зорана  
 72. Петровић Т. Јасмина  
 73. Поврековић З. Срђан  
 74. Поповић М. Светлана  
 75. Рагуш Т. Марина  
 76. Рајић М. Миланка  
 77. Рајић Р. Драгана  
 78. Раковић Д. Зоран  
 79. Раковић М. Ирена  
 80. Ристановић В. Ксенија  
 81. Ристић М. Војкан  
 82. Симин В. Снежана  
 83. Симић С. Јелица  
 84. Станојевић Н. Наташа  
 85. Стефановић Д. Ранко  
 86. Стојановић М. Светлана  
 87. Стојовић Н. Драган  
 88. Танчић Д. Слободанка  
 89. Тврдишић Ђ. Данијела  
 90. Тошановић Љ. Даница  
 91. Тошић П. Гордана  
 92. Ћирић Т. Зоран  
 93. Урошевић Н. Ратко  
 94. Цветковић М. Људмила  
 95. Шћепановић С. Драган  
 96. Шуваковић В. Урош  
 97. Abdul Gader M. Mahmud  
 98. El-Kayali A. Maher

99. Mohamed-Abdallah Ibrahim  
Waled
100. Sayegh I. Elian
- 1996.**
1. Андрејевић М. Драгица
  2. Анђелковић М. Предраг
  3. Бабић Ђ. Радоје
  4. Басара М. Александра
  5. Бијекић Ш. Драгољуб
  6. Бјелић И. Мирјана
  7. Буквић М. Жељка
  8. Васиљевић Б. Жаклина
  9. Васовић-Мекина Д. Светлана
  10. Видаковић В. Лела
  11. Вујановић Г. Дубравка
  12. Вујачић М. Душан
  13. Вујић Н. Надежда
  14. Вуксановић В. Драгица
  15. Вукчевић М. Дејана
  16. Вучићевић М. Слободан
  17. Гајовић Ј. Љиљана
  18. Гогић В. Светлана
  19. Грујичић М. Весна
  20. Гујаница В. Слађана
  21. Дабевска М. Вера
  22. Дамјановић Ж. Владимир
  23. Деспотовић П. Весна
  24. Добрашиновић М. Дубравка
  25. Ђокић Ч. Светлана
  26. Ђорђевић М. Бранка
  27. Ергић Ј. Лара
  28. Загорац М. Дејан
  29. Ивковић М. Милош
  30. Илић Т. Живота
  31. Јаковљевић Т. Душан
  32. Јанковић М. Снежана
  33. Јахура С. Велимирка
  34. Јовановић М. Анка
  35. Јовановић М. Ивана
  36. Јокић М. Љубомир
  37. Калинов Т. Весна
  38. Капуран М. Далиборка
  39. Кастратовић Р. Горан
  40. Кнежевић Д. Јелена
  41. Колуновић М. Љиљана
  42. Корња Ж. Рајко
  43. Костић М. Светлана
  44. Крџавац М. Малина
  45. Лазић А. Славица
  46. Лазић М. Југослав
  47. Луковић Р. Зорица
  48. Марковић Ј. Бранка
  49. Марковић М. Снежана
  50. Миладиновић М. Мирјана
  51. Миленковић Г. Славимир
  52. Миленковић С. Соња
  53. Митровић Б. Митар
  54. Михаиловић П. Немања
  55. Михајлов М. Данијела
  56. Мишић И. Славица
  57. Младеновић С. Гордана
  58. Мујић М. Ајка
  59. Опанчина В. Драгана
  60. Павловић М. Југослав
  61. Павловић С. Марина
  62. Парезановић М. Весна
  63. Пекез Г. Борислав
  64. Перовић Р. Маја
  65. Петровић Б. Марина
  66. Пешут Н. Вера
  67. Пузовић Т. Зорица
  68. Радаковић Д. Сњежана
  69. Радовић З. Тамара
  70. Радосављевић М. Јелена
  71. Радошевић М. Снежана
  72. Радуловић И. Драгица
  73. Раковић И. Драгана
  74. Рацковић М. Драган
  75. Рашковић С. Ненад
  76. Ромић М. Данијела
  77. Симоноски Р. Биљана
  78. Смиљанић Ђ. Гордана
  79. Спасојевић С. Олга
  80. Станишић Д. Драгана
  81. Станковић Б. Војислав
  82. Станковић Г. Драгана
  83. Стојановић Ж. Живанка
  84. Стојановић С. Ђорђе
  85. Таталовић М. Александра
  86. Тодоровић Д. Биљана
  87. Томин С. Драгомир
  88. Томић П. Ивана
  89. Торлаковић В. Драган
  90. Трнинић Р. Маријана
  91. Ђук Д. Александра
  92. Ђурувија Ђ. Даница
  93. Филип К. Наташа
  94. Чкоњевић М. Зорица
  95. Novratidis V. Haralampos
  96. Taloš J. Melinda
- 1997.**
1. Анђелковић Ч. Биљана
  2. Арежина Р. Вера
  3. Бартула М. Дајана
  4. Бјелић Р. Санела
  5. Бјеличић Н. Весна
  6. Брајић Р. Слађана
  7. Бркић Д. Гордан
  8. Вранеш М. Драгана
  9. Вукић Љ. Невенка
  10. Вучковић Б. Татјана
  11. Вучковић Ј. Ивана
  12. Вучковић Р. Жељко
  13. Галић Б. Сања
  14. Гачевић М. Биљана
  15. Глишић З. Весна
  16. Дамњановић-Митић М.  
Снежана
  17. Денчић С. Весна
  18. Драгојловић М. Славка
  19. Ђурић Н. Снежана
  20. Живојиновић С. Драгана
  21. Јаковљевић Ж. Данијела
  22. Јевтић С. Биљана
  23. Јерemiћ Т. Ивана

24. Јовановић Д. Весна  
 25. Карановић Р. Зорица  
 26. Керекеш Ј. Вероника  
 27. Кнежевић Н. Златица  
 28. Ковачевић В. Александра  
 29. Ковачевић М. Снежана  
 30. Коматина С. Наташа  
 31. Кондић Р. Милорад  
 32. Кртолица М. Весна  
 33. Лазић Д. Александар  
 34. Ликар Н. Ђура  
 35. Мајмуновић М. Ковиљка  
 36. Марковић Р. Зоран  
 37. Маченовски В. Александар  
 38. Миливојевић В. Јасна  
 39. Миличевић Ж. Јасна  
 40. Миловановић Б. Наташа  
 41. Милошевић М. Јасмина  
 42. Мишковић Ђ. Невена  
 43. Мојсиловић П. Бојана  
 44. Мрда Ђ. Рајко  
 45. Остовић Н. Босиљка  
 46. Павић Ж. Зоран  
 47. Пановић М. Александра  
 48. Перовић В. Лидија  
 49. Пешић Б. Тања  
 50. Пуцаревић Ж. Наташа  
 51. Радовановић Р. Маја  
 52. Радосављевић Д. Ненад  
 53. Савић Ж. Наташа  
 54. Савковић М. Саша  
 55. Срњић Д. Гордана  
 56. Стевановић Д. Ненад  
 57. Тојагић З. Небојша  
 58. Томашевић Г. Младенка  
 59. Ђирић М. Оља  
 60. Утјешиновић Г. Сњежана  
 61. Хасовић Ф. Јасна  
 62. Цветковић Б. Љиљана  
 63. Цветковић П. Бојан  
 64. Шоловић Р. Ана  
 65. Штековић М. Милена
- 1998.**
1. Аврамовић Ђ. Зоран  
 2. Бакић В. Радосав  
 3. Барјактеровић М. Светлана  
 4. Батинић Ђ. Предраг  
 5. Белоица Д. Весна  
 6. Богдановић М. Владислава  
 7. Божановић Б. Владан  
 8. Бојовић М. Биљана  
 9. Бошковић М. Наташа  
 10. Брајушковић С. Страхуња  
 11. Васић А. Ненад  
 12. Вејновић Н. Јелена  
 13. Вељаноски Љ. Далија  
 14. Витезовић Н. Вера  
 15. Вјештић П. Владимир  
 16. Врачевић Н. Милорад  
 17. Вујадиновић Р. Мирјана  
 18. Вукашиновић М. Вања  
 19. Вучелић П. Татјана  
 20. Вучковић Б. Ана  
 21. Гавриловић Л. Далиборка  
 22. Гајић В. Новак  
 23. Гајић Д. Драгана  
 24. Говедарица С. Слава  
 25. Грујеску В. Родика  
 26. Дедијер А. Жужана  
 27. Делић М. Дејан  
 28. Деурић Б. Сандра  
 29. Дивац В. Небојша  
 30. Драшковић Ј. Бранкица  
 31. Дрљић Љ. Ромео  
 32. Дулановић С. Жељко  
 33. Дучић М. Снежана  
 34. Ђукић Д. Гордана  
 35. Ешкенази А. Стела  
 36. Живановић Ж. Јасенка  
 37. Живковић А. Наташа  
 38. Загорац М. Милена  
 39. Заставниковић Љ. Веселинка  
 40. Јаначковић В. Данијела  
 41. Јанковић Н. Наташа
42. Јовановић Д. Биљана  
 43. Карановић Д. Драгана  
 44. Ковачевић Н. Антоније  
 45. Копривица Р. Ивана  
 46. Котуровић Д. Наташа  
 47. Лазовић М. Емина  
 48. Лајковић М. Александра  
 49. Лукић М. Жана  
 50. Лукић М. Наташа  
 51. Марић М. Анђелија  
 52. Марковић С. Златана  
 53. Маркош Ђ. Милорад  
 54. Мартинић З. Марија  
 55. Мартинчевић Ж. Ира  
 56. Матић Д. Ана-Марија  
 57. Мијаиловић С. Ана  
 58. Мијић Д. Лепа  
 59. Миликшић Ђ. Милијана  
 60. Милинковић Ј. Катарина  
 61. Милојевић С. Сузана  
 62. Мирић С. Ирена  
 63. Митић Н. Јелена  
 64. Митковић М. Ружица  
 65. Михајловић А. Слободанка  
 66. Михајловић Б. Јелена  
 67. Мишчевић Н. Сања  
 68. Мутавџић Р. Оливера  
 69. Нецин О. Стефан  
 70. Николић М. Марко  
 71. Николић Р. Мирјана  
 72. Новичић Р. Жаклина  
 73. Павловић Т. Ивана  
 74. Петканић З. Срђан  
 75. Плазинић Д. Милорад  
 76. Поповић Б. Биљана  
 77. Прелевић Р. Сања  
 78. Прокопић Р. Мира  
 79. Радовановић Д. Дејан  
 80. Радовић Н. Зденко  
 81. Радосављевић М. Ивана  
 82. Рајкић С. Мирјана  
 83. Рамић Р. Сенадин  
 84. Ребић Р. Слађана



85. Рибих М. Биљана
86. Ривић А. Данијела
87. Ристески Л. Саша
88. Секулић А. Вања
89. Сердаревић Б. Љубиша
90. Симанић С. Марија
91. Сокић С. Слободан
92. Стаменковић З. Бојана
93. Станић Б. Едита
94. Стефановић Д. Ружица
95. Стефановић Д. Снежана
96. Стојанчић М. Снежана
97. Стојић Љ. Александра
98. Стојишић Ђ. Светлана
99. Супић М. Милосава
100. Терзић Н. Јелена
101. Тимотијевић С. Татјана
102. Томашевић С. Мирослава
103. Томић Р. Славица
104. Трипковић Ж. Славица
105. Трнинић М. Мирела
106. Ђојбашић Р. Оља
107. Чуровић Б. Драган

**1999.**

1. Аврамов Ј. Ивана
2. Алексић Г. Ивона
3. Анђелковић Б. Миодраг
4. Арсенић С. Милева
5. Благојевић Љ. Ана
6. Божовић М. Далиборка
7. Боричић Б. Биљана
8. Борјанић В. Емина
9. Брајовић Р. Војислав
10. Булајић М. Наташа
11. Булатовић С. Виолета
12. Весић Ј. Милорад
13. Видић Д. Властимир
14. Видић М. Зоран
15. Влајковић Р. Милован
16. Војновић Д. Ђорђе
17. Војновић Р. Михаило

18. Вујичић Ж. Јасна
19. Вукелић М. Ана
20. Вуковић Г. Ђорђе
21. Вулевић М. Предраг
22. Газдић М. Саша
23. Галић М. Диана
24. Гетман Ђ. Радмила-Вилма
25. Глигорић Д. Сања
26. Дундовић Ш. Татјана
27. Ђембер М. Сања
28. Ђорђевић Р. Млађан
29. Ђукановић Б. Драган
30. Ђуричић М. Милена
31. Ераковић Б. Биљана
32. Жарин В. Ирина
33. Живковић Т. Татјана
34. Златковић Б. Весна
35. Јакшић В. Милена
36. Јовановић С. Јовица
37. Јовановић С. Сања
38. Јовић А. Сања
39. Јовић М. Жељко
40. Катић-Петровић Д. Радмила
41. Ковачевић Л. Далиборка
42. Којовић Б. Јадранка
43. Копривица Р. Данило
44. Краварушић З. Марија
45. Крушчић В. Јелена
46. Купрешанин Н. Милкица
47. Љубић Н. Срђан
48. Мандић Д. Јелена
49. Манојловић И. Слађана
50. Марковић М. Никола
51. Микан И. Божана
52. Милановић Р. Ирена
53. Милосављевић Р. Весна
54. Миркић Н. Сања
55. Мицић Р. Срђан
56. Ненадић М. Данијела
57. Нинковић Н. Данка
58. Павићевић В. Ана
59. Петрић М. Наташа
60. Петровић З. Вања

61. Петровић Ј. Слађана
62. Раденовић П. Драган
63. Радојковић М. Намир
64. Радојчић С. Маја
65. Радошевић М. Светлана
66. Радуловић М. Дејана
67. Радуловић Н. Наташа
68. Ракетић М. Наташа
69. Ракић М. Исидора
70. Раковић З. Весна
71. Ружић К. Бранко
72. Славковић П. Ирина
73. Станимировић Д. Синиша
74. Стевановић С. Дејана
75. Стефановић Д. Славиша
76. Ступар Д. Драгана
77. Танкосић М. Дарија
78. Тасић М. Слађана
79. Трифуновић Р. Маријана
80. Ђировић В. Душанка
81. Чекић Х. Јасминка
82. Шобот Ж. Маја
83. Шушулић Т. Тамара

**2000.**

1. Аврамовић Д. Наталија
2. Алексић Б. Јелена
3. Андрић М. Гордана
4. Антонијевић С. Сања
5. Арамбашић Б. Катарина
6. Атлагић М. Синиша
7. Белић Д. Марина
8. Блажић Р. Милка
9. Божиловић Б. Весна
10. Божић А. Владимир
11. Бојовић М. Изток
12. Вали Ђ. Валентина
13. Видић Ј. Смиљана
14. Вукићевић Д. Мира
15. Вуксан Д. Ана
16. Вучковић М. Тамара
17. Дамњановић С. Ивана

18. Драгић М. Слађана  
 19. Драгош Ј. Ђурђица  
 20. Ђак Е. Ирена  
 21. Ђуричић Р. Љубица  
 22. Живојиновић М. Драган  
 23. Здравковић У. Љубица  
 24. Зекић М. Оливера  
 25. Зивковић З. Јелена  
 26. Ивановић Т. Биљана  
 27. Јањушевић С. Лара  
 28. Јовановић М. Владимир  
 29. Јовановић М. Зорица  
 30. Јовановић О. Борис  
 31. Јовичић В. Јелена  
 32. Кнежевић И. Бранка  
 33. Ковач М. Татјана  
 34. Ковачевић Д. Градимир  
 35. Кораћ М. Александра  
 36. Крајновић Н. Сања  
 37. Крезеић Н. Лидија  
 38. Кутлешић М. Радина  
 39. Лалић Л. Ивана  
 40. Лисинац М. Александра  
 41. Мајсторовић Н. Срђан  
 42. Маринковић Ж. Биљана  
 43. Марјановић Ј. Ана  
 44. Марковић Н. Дубравка  
 45. Матић М. Петар  
 46. Михајловић Д. Ана  
 47. Михајловић М. Вера  
 48. Николов А. Жељка  
 49. Новаковић В. Немања  
 50. Новаковић Т. Драгана  
 51. Орлић Д. Дејан  
 52. Павловић Б. Наталија  
 53. Павловић Т. Слободанка  
 54. Пелемиш С. Даница  
 55. Перин А. Фема  
 56. Перовић В. Гордана  
 57. Петковић З. Андрија  
 58. Петровић Д. Зорица  
 59. Петровић Р. Маријана  
 60. Пешић Р. Сандра  
 61. Пријић-Сладић С. Марија  
 62. Радека Д. Душица  
 63. Ранђеловић Љ. Оливера  
 64. Рафаиловић В. Сузана  
 65. Русанов Н. Ана  
 66. Самарџић С. Иван  
 67. Сарајевчић П. Зоран  
 68. Скопљак П. Зорица  
 69. Суботић В. Александар  
 70. Судар В. Владимир  
 71. Тулум В. Јелена  
 72. Урошевић М. Андријана
- 2001.**
1. Босиљчић Д. Ненад  
 2. Брковић М. Немања  
 3. Бунјић А. Милош  
 4. Бутрић М. Виктор  
 5. Васиљевић Ж. Душан  
 6. Велимировић З. Слађана  
 7. Величковић Д. Милан  
 8. Вујоши Ј. Анила  
 9. Вуксан М. Мирјана  
 10. Вучићевић Ј. Драган  
 11. Гојшина Б. Далида  
 12. Дедеић В. Сениша  
 13. Делић М. Елена  
 14. Ђурић Д. Јелена  
 15. Живковић Г. Драгиша  
 16. Зечевић З. Сандра  
 17. Ивковић Д. Ивана  
 18. Илић М. Биљана  
 19. Илић Р. Татјана  
 20. Јеремић В. Милица  
 21. Јеремић Д. Мирјана  
 22. Јовановић Б. Тиодор  
 23. Јовановић В. Биљана  
 24. Јовановић Д. Јелена  
 25. Јовановић М. Маја  
 26. Јовановић О. Вијолета  
 27. Јовановић-Перић С. Јелена  
 28. Јововић Т. Ксенија  
 29. Каратошић Ј. Јелена  
 30. Киша Б. Зоран  
 31. Кларић В. Александра  
 32. Класан К. Мирко  
 33. Кнежевић М. Татјана  
 34. Кораћ Т. Срђан  
 35. Коронсовац Д. Јелена  
 36. Кос Р. Маријана  
 37. Кривокапић Б. Биљана  
 38. Крпан М. Марија  
 39. Кујунџић Б. Лидија  
 40. Курица Ј. Љубица  
 41. Лазаревић Ј. Ирена  
 42. Лазаревић М. Душица  
 43. Лазаров И. Борис  
 44. Лазић Н. Драгица  
 45. Луковић Д. Драган  
 46. Лучић В. Лидија  
 47. Маринковић М. Јасмина  
 48. Марјановић З. Јелена  
 49. Марков С. Ивана  
 50. Марковић А. Александра  
 51. Марковић М. Ивана  
 52. Милановић Д. Марина  
 53. Милетић М. Ана  
 54. Миливојевић Ј. Дејан  
 55. Милићевић Б. Јелена  
 56. Миловановић Ч. Ангелина  
 57. Миловић Р. Емилија  
 58. Милојевић М. Ивана  
 59. Милојичић М. Лидија  
 60. Миљковић М. Наташа  
 61. Митровић М. Александар  
 62. Мићовић Р. Радојка  
 63. Мудрић М. Катарина  
 64. Мук А. Ива  
 65. Мутић М. Невен  
 66. Николић Д. Александар  
 67. Николић И. Бојана  
 68. Николић И. Ивана  
 69. Нинков Д. Звонко  
 70. Павић Р. Слађана  
 71. Павићевић Д. Владимир

72. Павићевић П. Тања  
 73. Павловић Ж. Јован  
 74. Перић П. Гордана  
 75. Перовић Н. Натали  
 76. Петровић Р. Виолета  
 77. Пикула А. Стана  
 78. Пиља Н. Саша  
 79. Поповић М. Љиљана  
 80. Радованов Ј. Слободанка  
 81. Рудеж Д. Мирјана  
 82. Савковић М. Данијел  
 83. Салевић М. Татјана  
 84. Станковић Р. Снежана  
 85. Стојановић Д. Вања  
 86. Стојанчић Т. Светлана  
 87. Субин Ј. Ђорђе  
 88. Теодоровић Д. Владимир  
 89. Томић С. Данијела  
 90. Топић Р. Тања  
 91. Тричковић В. Марија  
 92. Тркља Д. Драгана  
 93. Ђитић Б. Милица  
 94. Филиповић Б. Наташа  
 95. Филиповић Ж. Ана  
 96. Цветићанин П. Андријана  
 97. Ценић Н. Иван  
 98. Чворовић Р. Марина  
 99. Чолаковић М. Ђорђе  
 100. Шарић З. Љубомир
- 2002.**
1. Арсенијевић Ж. Маја  
 2. Атељевић М. Владимир  
 3. Аџић М. Љиља  
 4. Бороња М. Ивана  
 5. Благојевић М. Сандра  
 6. Благојевић Р. Ивана  
 7. Блажић А. Милутин  
 8. Брајовић С. Јелена  
 9. Брбаклић Д. Клара  
 10. Васиљевић Б. Тијана  
 11. Васић Н. Бојан  
 12. Васић Р. Оливера  
 13. Видановић И. Војин  
 14. Вујић Н. Дражен  
 15. Вујовић Г. Вујадин  
 16. Вукојичић В. Тијана  
 17. Вучковић Р. Мила  
 18. Гојковић Љ. Душко  
 19. Дамјанић В. Весна  
 20. Дивац В. Аница  
 21. Димитријевић Р. Милица  
 22. Добросављевић Љ. Весна  
 23. Дракулић Д. Наташа  
 24. Дубљевић М. Миодраг  
 25. Дудић Н. Радован  
 26. Ђачић З. Александар  
 27. Ђорђевић М. Дарко  
 28. Ђорђевић Т. Иван  
 29. Ђурашиновић Д. Драгана  
 30. Ђурђевић Д. Војин  
 31. Ђурђевић М. Јасна  
 32. Ђуричић И. Наташа  
 33. Жујовић Д. Андријана  
 34. Зувић М. Леонид  
 35. Јовановић Б. Владимир  
 36. Јовановић Б. Звездана  
 37. Јовановић Б. Тамара  
 38. Јовановић В. Славица  
 39. Јовић М. Ана  
 40. Јовићевић Р. Марија  
 41. Јоксимовић К. Јадранка  
 42. Кањевац Т. Радоман  
 43. Карелец М. Ана  
 44. Ковачевић М. Далиборка  
 45. Лакетић Ј. Мијомир  
 46. Лукић Д. Катарина  
 47. Лукић С. Јелена  
 48. Лучић М. Дејан  
 49. Љубојевић С. Станислава  
 50. Мајсторовић Р. Оливера  
 51. Маричић С. Бранислав  
 52. Марковић А. Злата  
 53. Матић М. Дејана  
 54. Машић Т. Оља  
 55. Миладиновић С. Ана  
 56. Милетић Р. Маријана  
 57. Миликић Р. Драгица  
 58. Милић Т. Дијана  
 59. Милићевић В. Татјана  
 60. Мићић Ј. Ђорђе  
 61. Мојсоски Н. Дејан  
 62. Момчилов Ј. Мирјана  
 63. Недовић М. Кристина  
 64. Николић Д. Дејан  
 65. Нинковић С. Бојана  
 66. Опачић Д. Драгана  
 67. Остојић С. Зоран  
 68. Очирија М. Јелена  
 69. Папак А. Никола  
 70. Перин Ж. Бранислава  
 71. Перишић Б. Дејан  
 72. Петровић Ј. Катарина  
 73. Петровић Љ. Тамара  
 74. Петровић М. Славица  
 75. Петровић Р. Драган  
 76. Пешић М. Сања  
 77. Пилића И. Азем  
 78. Предојевић В. Јелена  
 79. Прентовић С. Ана  
 80. Протић Д. Лола  
 81. Рабреновић Б. Драгић  
 82. Радичевић М. Јованка  
 83. Радоичић Ј. Сања  
 84. Радојичић М. Славенка  
 85. Рајковић М. Сања  
 86. Раковић М. Славиша  
 87. Рамић М. Марија  
 88. Рашовић М. Бојана  
 89. Савовић В. Ана  
 90. Секулић М. Василије  
 91. Симић Ж. Ивана  
 92. Симић С. Јасмина  
 93. Симовић М. Снежана  
 94. Скендерија З. Младен  
 95. Спасојевић Д. Борислав  
 96. Ставрић С. Сања  
 97. Стевић С. Бојана

98. Стојшић Д. Станица  
 99. Стренка В. Марија  
 100. Талпеш Л. Миодраг  
 101. Тимотијевић Р. Ивана  
 102. Тодоровић Н. Владимир  
 103. Тодоровић С. Бојан  
 104. Томанић М. Тијана  
 105. Томић Д. Александар  
 106. Трамба М. Марија  
 107. Тривуновић Н. Николина  
 108. Трифуновски С. Ивана  
 109. Тркуља П. Андреа  
 110. Угрчић Д. Мирко  
 111. Феризовић Љ. Емина  
 112. Хаврилчак Ј. Владимир  
 113. Цветков З. Вања  
 114. Цмумиловић Т. Михајло  
 115. Цокић М. Сања  
 116. Чакаревић З. Сања  
 117. Шиншић Ђ. Наташа  
 118. Шука М. Јелена  
 119. En Natour Z. Majsun
- 2003.**
1. Аранђеловић Б. Иван  
 2. Аћимовић С. Ивана  
 3. Бабић Б. Миланка  
 4. Бабић М. Сања  
 5. Бабовић М. Милан  
 6. Бајатовић Д. Гордана  
 7. Бањац С. Јелена  
 8. Батрош К. Тамара  
 9. Бацковић В. Данијела  
 10. Билбија Ђ. Бојан  
 11. Бјелогрлић М. Јована  
 12. Богошевић М. Зринка  
 13. Бојовић Л. Нела  
 14. Борић М. Биљана  
 15. Борковић С. Стевица  
 16. Бошњак С. Ивана  
 17. Будурин Д. Милана  
 18. Буквић Р. Бојан  
 19. Васиљевић Ж. Милена  
 20. Васић Ч. Јелена  
 21. Весић М. Светлана  
 22. Виторовић Р. Јелена  
 23. Војнић С. Сања  
 24. Вранић М. Маја  
 25. Врачевић М. Бојан  
 26. Вуковић Љ. Драгана  
 27. Вукосављевић С. Данијела  
 28. Вуловић Г. Вишња  
 29. Гајшек В. Александар  
 30. Глигорић М. Слађана  
 31. Грбић И. Ивана  
 32. Дардић В. Драгана  
 33. Дишовић Р. Владимир  
 34. Добрић П. Бруно  
 35. Драгојловић Ј. Наташа  
 36. Дурутовић М. Горан  
 37. Ђенадић Н. Миломир  
 38. Ђокић О. Бранимир  
 39. Ђорђевић В. Драгана  
 40. Ђорђевић Ђ. Зорана  
 41. Ђукић Д. Марија  
 42. Ђукић Д. Соња  
 43. Ђукић Н. Мирјана  
 44. Ђукић Р. Далиборка  
 45. Ђурђевић М. Јасмина  
 46. Ђурић Д. Андријана  
 47. Егић Ђ. Срђан  
 48. Живановић Б. Бојана  
 49. Живковић Д. Љиљана  
 50. Живковић М. Јелена  
 51. Жижич Б. Милица  
 52. Златковић И. Јелена  
 53. Ивановић С. Ивана  
 54. Јанићијевић Б. Јелена  
 55. Јанкелић С. Мирко  
 56. Јевтовић М. Мирјана  
 57. Јевтовић Н. Јелена  
 58. Јеремић Д. Ирена  
 59. Јовановић М. Драгана  
 60. Јовановић Р. Владимир  
 61. Јовановић Т. Зоран  
 62. Јоцковић Д. Миланка  
 63. Јураковић З. Јелена  
 64. Кевич А. Катарина  
 65. Кљајић Ђ. Марија  
 66. Ковачевић Б. Сребренка  
 67. Коларевић М. Маја  
 68. Колесар В. Хелена  
 69. Коцић Т. Александра  
 70. Крејовић Б. Ивана  
 71. Кузмановић Р. Марко  
 72. Лабудовић Ј. Сандра  
 73. Лађаревић М. Јелена  
 74. Лазаревић В. Катарина  
 75. Лакићевић К. Бранимир  
 76. Лукић М. Дијана  
 77. Лутовац М. Ирма  
 78. Љубибратић С. Ведрана  
 79. Мажар Ж. Марија  
 80. Максимовић М. Андријана  
 81. Максимовић Н. Радмила  
 82. Максић Р. Светлана  
 83. Маретић Р. Кристина  
 84. Марић С. Биљана  
 85. Марковић Р. Александар  
 86. Маслаћ М. Драгана  
 87. Миленковић Б. Светлана  
 88. Милић М. Татјана  
 89. Милићевић Д. Сандра  
 90. Миловановић Ж. Славица  
 91. Миловић С. Далиборка  
 92. Милосављевић С. Данка  
 93. Милошевић М. Ана  
 94. Милошевић Т. Драгиша  
 95. Мирјачић С. Марија  
 96. Мирков Ж. Жељко  
 97. Митовски П. Тијана  
 98. Млађеновић Д. Нада  
 99. Неговановић З. Наташа  
 100. Нешић Д. Ненад  
 101. Николић Ј. Надица  
 102. Новаковић Д. Александар  
 103. Нововић Д. Тања  
 104. Обрадовић З. Милан

105. Павловић Д. Ксенија  
 106. Панић С. Дарко  
 107. Пантић П. Ивана  
 108. Петровић Г. Предраг  
 109. Петровић С. Виолета  
 110. Поповић Б. Милисав  
 111. Поповић Д. Драгана  
 112. Прекодравац М. Ђорђе  
 113. Пријовић И. Ивана  
 114. Пурић Б. Душан  
 115. Радаковић Н. Мирјана  
 116. Радаш С. Љиљана  
 117. Раденовић Б. Зорица  
 118. Радмилац И. Ивана  
 119. Радоњић М. Марија  
 120. Ратић Д. Александар  
 121. Рашић М. Ивана  
 122. Сабатош М. Хелена  
 123. Савановић И. Весна  
 124. Савић Ј. Светлана  
 125. Савић С. Марија  
 126. Савкић Д. Драган  
 127. Седлан П. Јовица  
 128. Секулић-Стојановић Д.  
 Александра  
 129. Смиљанић Д. Драгана  
 130. Соковић Р. Нада  
 131. Спасић М. Владимир  
 132. Спасић Р. Марија  
 133. Спасојевић Р. Бранко  
 134. Станисављевић Д. Наташа  
 135. Станић М. Светлана  
 136. Станојевић К. Александра  
 137. Станојчић Б. Дане  
 138. Стјеља М. Биљана  
 139. Стјепановић Ж. Зорица  
 140. Стојаковић С. Дарко  
 141. Стојилковић М. Биљана  
 142. Стојић Ш. Драгана  
 143. Стојковић М. Ана  
 144. Судар П. Тања  
 145. Теофиловић Н. Татјана  
 146. Тодоровић Ж. Весна  
 147. Тодоровић Ж. Сандра  
 148. Тодоровић М. Драган  
 149. Тодоровић П. Владимир  
 150. Томашевић М. Ивана  
 151. Томић С. Драгана  
 152. Топаловић Д. Бранко  
 153. Тривић М. Владимир  
 154. Тучић С. Борис  
 155. Ђалић М. Маријана  
 156. Ђорић И. Наташа  
 157. Угљешаић Д. Оливера  
 158. Узбашић З. Гордана  
 159. Узелац М. Љиљана  
 160. Ускоковић Р. Маја  
 161. Филиповић Д. Владимир  
 162. Хркаловић В. Тијана  
 163. Цвејић М. Иван  
 164. Цветковић П. Слободан  
 165. Цимбаљевић М. Јелена  
 166. Чакаревић З. Тања  
 167. Чаркић Т. Наташа  
 168. Чегар М. Велибор  
 169. Чкоњевић Д. Ивана  
 170. Чорбић Д. Наташа  
 171. Чубрило Ј. Данијела  
 172. Чуљић М. Невенка  
 173. Шево Н. Бојан  
 174. Шундић Н. Ивана
- 2004.**
1. Антић З. Нада  
 2. Антонијевић З. Момчило  
 3. Арсић Р. Драган  
 4. Бабић Р. Мирјана  
 5. Багарић Н. Ивона  
 6. Башић С. Сања  
 7. Благојевић Д. Јелена  
 8. Блечић М. Петар  
 9. Болић П. Љубица  
 10. Бракочевић Р. Марија  
 11. Брковић В. Нина  
 12. Булајић Н. Јелена  
 13. Бург М. Сања  
 14. Васиљевић М. Нада  
 15. Велић З. Јелена  
 16. Влајовић С. Оливера  
 17. Врачар В. Јелена  
 18. Вујић С. Јасмина  
 19. Вукасовић З. Владимир  
 20. Вуковић Д. Катарина  
 21. Вукојичић В. Маја  
 22. Вучак Р. Маја  
 23. Вучковић Д. Драгана  
 24. Вучковић З. Маша  
 25. Гавриловић Р. Душица  
 26. Гавриловић С. Јелена  
 27. Гајић Д. Милош  
 28. Гајић З. Јасмина  
 29. Гајић М. Бранислава  
 30. Гецај П. Новица  
 31. Главичић Р. Тијана  
 32. Гомирац С. Татјана  
 33. Грбић С. Марија  
 34. Грковић Н. Бранислав  
 35. Давидов Р. Данијела  
 36. Дајовић М. Бојана  
 37. Дакић Ж. Александар  
 38. Девић П. Бојана  
 39. Дендић М. Наташа  
 40. Дерикоњић П. Мирослава  
 41. Драгојевић П. Дејан  
 42. Драгуљ Е. Ема  
 43. Драшковић М. Драгана  
 44. Дунђеровић М. Тамара  
 45. Ђенадић Р. Милан  
 46. Ђиновић М. Ана  
 47. Ђорђевић Љ. Мирослава  
 48. Ђорђевић Т. Надежда  
 49. Ђукић А. Илија  
 50. Ђукић Д. Ана  
 51. Ђукић Д. Вера  
 52. Ејдус П. Филип  
 53. Жагар Д. Ана  
 54. Живадиновић Ж. Бојан  
 55. Живановић М. Далибор

56. Живић Љ. Миона  
57. Живковић Д. Марија  
58. Здравковић П. Ирена  
59. Златановић М. Јелена  
60. Ивановић С. Јелена  
61. Ивић М. Мирјана  
62. Игњатовић Д. Владан  
63. Илић В. Никола  
64. Илић С. Владан  
65. Исаиловић П. Данијела  
66. Јанковић З. Тања  
67. Јанковић С. Милорад  
68. Јањић Р. Драгана  
69. Јелача Д. Јадранка  
70. Јелеч Ј. Душица  
71. Јеличић Д. Јелена  
72. Јеремић Р. Владимир  
73. Јовановић В. Александар  
74. Јовановић Д. Марија  
75. Јовановић П. Звонимир  
76. Јовановић С. Лидија  
77. Јовановић С. Марија  
78. Јовић Љ. Тамара  
79. Јовичић Б. Милица  
80. Јокић М. Драгана  
81. Јолџић Р. Тања  
82. Каламбура А. Гордана  
83. Калезић С. Вања  
84. Кандић П. Урош  
85. Књајић М. Ивана  
86. Кнежевић М. Жељко  
87. Кнежевић С. Софија  
88. Ковачевић М. Милена  
89. Коло А. Јелена  
90. Копрен Д. Ана  
91. Костић М. Александра  
92. Крајнц З. Ана  
93. Кричак П. Биљана  
94. Куљача Н. Немања  
95. Лазић Д. Иван  
96. Лазић М. Драган  
97. Лакић М. Данијела  
98. Лакићевић Р. Александра  
99. Лаловац Р. Јелена  
100. Лешовић Ј. Зорица  
101. Лукић Б. Александар  
102. Луковић Б. Наталија  
103. Луцић М. Јелена  
104. Макевић В. Весна  
105. Максимовић С. Игор  
106. Мандић М. Милена  
107. Манојловић М. Оливера  
108. Марић С. Јелена  
109. Марко В. Давор  
110. Марковић Б. Милош  
111. Марковић Ђ. Маја  
112. Марковић З. Милица  
113. Марковић М. Владимир  
114. Маровић Д. Јоке  
115. Мартић Б. Данијела  
116. Матић П. Јадранко  
117. Матрак В. Сања  
118. Милановић М. Александра  
119. Миленковић Р. Небојша  
120. Милитаревећ Д. Ненад  
121. Милићевић Н. Катарина  
122. Милојевић С. Небојша  
123. Милошевић М. Драгана  
124. Мирић Љ. Мирјана  
125. Мировић М. Александра  
126. Митровић Б. Љиљана  
127. Митровић М. Соња  
128. Младеновић Ј. Сања  
129. Насковић П. Ђорђе  
130. Нешић З. Немања  
131. Никић А. Немања  
132. Николић М. Александар  
133. Нинковић М. Слободанка  
134. Нововић Р. Ана  
135. Остојић И. Тања  
136. Павловић Ж. Оливера  
137. Пајовић Љ. Јелена  
138. Пантић Ж. Мирјана  
139. Пашалић М. Дуња  
140. Пејић Н. Бојана  
141. Пејовић Ђ. Мијомир  
142. Перендија М. Јелена  
143. Перовић Р. Ивана  
144. Петровић Б. Марија  
145. Петровић Г. Бојана  
146. Петровић Д. Биљана  
147. Почуча Ђ. Ђурђа  
148. Радић Д. Ивана  
149. Радојковић Н. Зоран  
150. Радоњић Б. Зоран  
151. Радоњић М. Милан  
152. Радуловић А. Милош  
153. Радуловић В. Момчило  
154. Раковић Р. Мирјана  
155. Ранђић Р. Јасгира  
156. Рашић В. Александар  
157. Рашковић Д. Јелена  
158. Ристић Б. Катарина  
159. Рихор Н. Душан  
160. Родић Ј. Душан  
161. Роквић М. Татјана  
162. Ромчевић М. Марко  
163. Секуловић Љ. Александра  
164. Симић З. Маријана  
165. Спасојевић Д. Љиљана  
166. Србиновски Љ. Наташа  
167. Стаменковић Д. Бојана  
168. Станић М. Здравко  
169. Станковић Б. Ивана  
170. Станковић Л. Сузана  
171. Старчевић М. Марина  
172. Стевић Ј. Игор  
173. Стевић Р. Ирена  
174. Стојановић Д. Александра  
175. Стојановић Ђ. Маја  
176. Стојановић М. Јелена  
177. Стојановић М. Ненад  
178. Стојић Д. Марко  
179. Сушак Б. Вјера  
180. Тарбук Д. Никола  
181. Теодосијевић Д. Александра  
182. Томашевић П. Горан  
183. Тошић М. Александар  
184. Трајковић В. Бобан

185. Ђалић Ђ. Оливера  
 186. Узелац А. Ивана  
 187. Уљаревић П. Далиборка  
 188. Халда Ђ. Данијела  
 189. Цвенчек Б. Јасмина  
 190. Цветковић Г. Весна  
 191. Цветковић М. Александар  
 192. Цицмил Р. Милош  
 193. Црњански В. Катарина  
 194. Цураковић С. Марија  
 195. Чворић М. Милица  
 196. Шкрбић Н. Марија  
 197. Шћекић Д. Дренко
- 2005.**
1. Азизи А. Емина  
 2. Алемпијевић Б. Душица  
 3. Анђелић В. Јована  
 4. Антић С. Бојана  
 5. Апостоловић А. Данијела  
 6. Арежина З. Сања  
 7. Арсић Д. Владимир  
 8. Ацић А. Александра  
 9. Баста Д. Мирко  
 10. Батрићевић В. Ивана  
 11. Батровић В. Милица  
 12. Башановић Б. Љиљана  
 13. Берлован А. Сандра  
 14. Бечић И. Нада  
 15. Бијелић Д. Далибор  
 16. Бјелобаба М. Мирјана  
 17. Благојевић Т. Милена  
 18. Богићевић М. Љиљана  
 19. Богићевић М. Милош  
 20. Богосављевић Б. Сања  
 21. Бодин М. Љиљана  
 22. Божић Д. Биљана  
 23. Божовић В. Ивана  
 24. Бојадич Б. Сузана  
 25. Бојовић С. Станојка  
 26. Брајовић Ђ. Тамара  
 27. Бранковић С. Јелена  
 28. Бранковић М. Наташа  
 29. Брашић М. Јована  
 30. Брковић В. Бојана  
 31. Будимир М. Милан  
 32. Будимир Т. Бранко  
 33. Бујишић Н. Дубравка  
 34. Буквички М. Драгана  
 35. Варајић Р. Анита  
 36. Васић В. Данка  
 37. Васић Д. Милица  
 38. Векић Ђ. Гордана  
 39. Велимировић Р. Душко  
 40. Вемић Б. Јелена  
 41. Вечански К. Марија  
 42. Видојевић Д. Милена  
 43. Видојевић С. Јелена  
 44. Врањеш Р. Атлантида  
 45. Вујасиновић Ј. Јована  
 46. Вујачић М. Марко  
 47. Вујовић С. Душан  
 48. Вуковић Р. Вера  
 49. Вукотић В. Јована  
 50. Вулин В. Љиљана  
 51. Гаврић В. Слађана  
 52. Гагић С. Светлана  
 53. Гајић Д. Дариа  
 54. Глибо В. Марија  
 55. Глигоријевић С. Милена  
 56. Гогић Р. Јелена  
 57. Граховац У. Оливера  
 58. Грбић Д. Јелена  
 59. Грубор Г. Јелена  
 60. Грујић М. Маја  
 61. Грујовић М. Биљана  
 62. Грчић Љ. Сања  
 63. Дабић В. Ђурђа  
 64. Дамњановић З. Тамара  
 65. Диковић М. Јелена  
 66. Димитров А. Маја  
 67. Димчић З. Биљана  
 68. Добросављевић В. Светлана  
 69. Долечек Ф. Маријана  
 70. Ђакић Р. Душан  
 71. Ђаковић Б. Петрица  
 72. Ђекић Ђ. Александра  
 73. Ђорђевић Д. Исидора  
 74. Ђукнић И. Предраг  
 75. Ђурић Б. Марија  
 76. Ђуровић В. Срђан  
 77. Еремија М. Сања  
 78. Живак Б. Борис  
 79. Живановић С. Катарина  
 80. Живковић Р. Бојана  
 81. Жижич М. Марија  
 82. Жижич Н. Мирјана  
 83. Жужек С. Марија  
 84. Зарић Р. Бојана  
 85. Зејнилагич М. Алмира  
 86. Зечевић М. Ана  
 87. Златковић М. Ева  
 88. Зорић С. Слободанка  
 89. Ибрајтер Б. Бошко  
 90. Ивановић М. Славица  
 91. Ивић С. Ирина  
 92. Илић Б. Соња  
 93. Илић М. Бранко  
 94. Илић Ч. Слађана  
 95. Јазић М. Александар  
 96. Јаковљевић Д. Марина  
 97. Јанковић В. Александра  
 98. Јанковић З. Бојана  
 99. Јанковић М. Снежана  
 100. Јанковић С. Угљеша  
 101. Јањатовић М. Милана  
 102. Јелић С. Бранимир  
 103. Јелићанин М. Данијела  
 104. Јеремић Ж. Александар  
 105. Јеротијевић Д. Владимир  
 106. Јовановић Б. Бошко  
 107. Јовановић М. Ана  
 108. Јовановић М. Бранимир  
 109. Јовановић М. Ивана  
 110. Јовановић С. Милена  
 111. Јовановић Ч. Бранислав  
 112. Јововић М. Тања  
 113. Јокић Љ. Мирослав

114. Јоксимовић Љ. Драгица  
 115. Јоксимовић Љ. Никола  
 116. Јоксимовић М. Милена  
 117. Јосовић Р. Сандра  
 118. Карајовић М. Радмила  
 119. Киш Ш. Ненад  
 120. Клачар М. Бојана  
 121. Ковач Д. Јелена  
 122. Ковачевић Д. Зорана  
 123. Кодеља Н. Марта  
 124. Колаковић М. Ивана  
 125. Кораћ М. Ана  
 126. Криловић Д. Јелена  
 127. Крсмановић Б. Мирјана  
 128. Крсмановић С. Јасна  
 129. Крстевски Т. Наташа  
 130. Крстић Ж. Драгана  
 131. Кукић С. Марина  
 132. Куљача Н. Јелена  
 133. Курбалија Д. Драгана  
 134. Куртеш С. Александар  
 135. Лабудовић С. Борис  
 136. Лађаревић Љ. Ана  
 137. Лазаревић М. Живота  
 138. Лаловић М. Драгана  
 139. Лековић Р. Даринка  
 140. Лончар А. Горан  
 141. Лукић С. Драгана  
 142. Лукић С. Петра  
 143. Луковић Д. Живојин  
 144. Макањић С. Никола  
 145. Мандић Ђ. Нада  
 146. Маринков П. Емилија  
 147. Маринковић Д. Ана  
 148. Мариновић М. Дамир  
 149. Марковић В. Јелена  
 150. Марковић М. Ана  
 151. Мартаћ М. Мирјана  
 152. Матовић М. Маријана  
 153. Матовић С. Маријана  
 154. Меанџија С. Богдан  
 155. Мердловић Д. Биљана  
 156. Мијатовић Ж. Данијел  
 157. Микашиновић П. Никола  
 158. Миковић Р. Оливера  
 159. Милановић Д. Мирјана  
 160. Милаћевић Р. Андријана  
 161. Миливојевић Т. Ненад  
 162. Милић Б. Валерија  
 163. Милићевић М. Јелена  
 164. Милићевић Т. Никола  
 165. Милосављевић Ђ. Миодраг  
 166. Милошевић М. Ивана  
 167. Миљеновић Р. Ранка  
 168. Михаљинац М. Бојана  
 169. Мицић Д. Мирела  
 170. Младеновић П. Јелена  
 171. Младеновић С. Стеван  
 172. Мојсиловић Д. Милош  
 173. Мрвић Б. Марина  
 174. Мудрић Р. Ивана  
 175. Мучибабић П. Далиборка  
 176. Најденов С. Александар  
 177. Настасијевић Б. Срђан  
 178. Наупарац С. Тања  
 179. Недељковић Љ. Бранислав  
 180. Недељковић М. Ана  
 181. Недељковић М. Катарина  
 182. Недељковић С. Марија  
 183. Недовић С. Весна  
 184. Несторовић Ж. Слађана  
 185. Никитовић Р. Славица  
 186. Николић Д. Душан  
 187. Николић М. Ана  
 188. Новковић М. Драгана  
 189. Нововић Р. Владан  
 190. Обрадовић Д. Милош  
 191. Обрадовић З. Ивана  
 192. Оташевић Ј. Катарина  
 193. Пантић З. Данијел  
 194. Пантовић Д. Даница  
 195. Папић М. Предраг  
 196. Папић Р. Горислав  
 197. Пекеч П. Јелена  
 198. Пековић Б. Милица  
 199. Перишић С. Ана  
 200. Петковић С. Владимир  
 201. Петровић Б. Смиљана  
 202. Петровић В. Љиљана  
 203. Петровић Н. Јелена  
 204. Петровић Р. Ивана  
 205. Петровић С. Наташа  
 206. Петровски Д. Ивона  
 207. Пилић Г. Игор  
 208. Поњавић Ф. Мајда  
 209. Поповић Д. Милан  
 210. Поповић Ј. Ивана  
 211. Поповић С. Горан  
 212. Поповић Т. Маја  
 213. Прица Н. Јанко  
 214. Простран М. Бранко  
 215. Пурковић Р. Јелена  
 216. Пухалић М. Тамара  
 217. Радовић Р. Џвијета  
 218. Радојевић Д. Предраг  
 219. Радојевић З. Ненад  
 220. Радоман М. Јелена  
 221. Радоњић В. Александар  
 222. Радуловић Р. Марија  
 223. Раковић Б. Ивана  
 224. Ракочевевић М. Весна  
 225. Ранђеловић В. Владица  
 226. Ризнић М. Сања  
 227. Ристић М. Ивана  
 228. Росић М. Радмила  
 229. Ружић С. Снежана  
 230. Ршумовић Д. Љиљана  
 231. Савић М. Милена  
 232. Савић С. Мирјана  
 233. Савковић Д. Марко  
 234. Сагић М. Јелена  
 235. Секе Л. Ана  
 236. Секулић М. Јелена  
 237. Симић М. Борис  
 238. Симовић Н. Бранка  
 239. Скареп Б. Соња  
 240. Скоко М. Љубица  
 241. Спалевевић Г. Соња  
 242. Спасенић В. Ненад



243. Спасојевић Д. Душан  
 244. Спремић П. Марија  
 245. Стаменковић М. Данијела  
 246. Станојевић В. Верица  
 247. Станчетић Ж. Веран  
 248. Стевановић М. Светлана  
 249. Стевановић С. Јелена  
 250. Стоилковић Б. Душица  
 251. Стојановић М. Миљана  
 252. Стојановић С. Весна  
 253. Стојиновић З. Ана  
 254. Стојиновић С. Весна  
 255. Стојић И. Никола  
 256. Столић С. Катарина  
 257. Суботић Б. Ведрана  
 258. Тадић П. Жељка  
 259. Танасић М. Јасмина  
 260. Танасић Р. Славица  
 261. Танасковић М. Невена  
 262. Тепић Р. Барбара  
 263. Тодоровић Б. Јелена  
 264. Тодоровић М. Вукашин  
 265. Трушкић Д. Марија  
 266. Ђорић М. Марко  
 267. Ђоћић Љ. Душица  
 268. Узелац М. Миа  
 269. Узелац Ч. Гордана  
 270. Филимоновић М. Миљан  
 271. Филиповић Р. Наташа  
 272. Фуртула С. Снежана  
 273. Цветковић С. Марко  
 274. Цвијовић Ж. Милица  
 275. Чавић Н. Драгана  
 276. Чанковић Д. Софија  
 277. Чизмић Х. Сувад  
 278. Чича Н. Биљана  
 279. Џуверовић Б. Немања  
 280. Шарчевић П. Гордана  
 281. Шиљак Р. Данка  
 282. Шимшић Р. Мира  
 283. Шиник Ј. Рајка  
 284. Шинка М. Невена  
 285. Шкрба Д. Мирјана  
 286. Шуваковић З. Бранислава  
 287. Steinlechner S. Teodora
- 2006.**
1. Алексић Д. Данијела  
 2. Алексић Т. Милан  
 3. Анђелић М. Смиљана  
 4. Анђелковић Д. Душица  
 5. Анђелковић М. Јелена  
 6. Антић В. Марина  
 7. Апостоловић С. Јован  
 8. Арсенијевић Д. Драгана  
 9. Аћић Б. Јелена  
 10. Бабић М. Виолета  
 11. Бабовић М. Ана  
 12. Бајат Њ. Марија  
 13. Балабан Љ. Татјана  
 14. Бањанин Д. Ксенија  
 15. Бацковић В. Бојана  
 16. Белкић С. Ванеса  
 17. Биљић Р. Зорица  
 18. Биљбић Т. Наташа  
 19. Бјелица Д. Драгана  
 20. Богдан Д. Станко  
 21. Божић Б. Татјана  
 22. Бојанић П. Андрија  
 23. Бојић С. Оливера  
 24. Болта М. Андријана  
 25. Бранковић М. Ивана  
 26. Бугарски Р. Саша  
 27. Булатовић Б. Ирина  
 28. Булатовић М. Марија  
 29. Бурсаћ М. Исидора  
 30. Васиљевић Р. Милош  
 31. Васић М. Слађана  
 32. Велев Б. Гордан  
 33. Велетић С. Андријана  
 34. Величковић Д. Вукша  
 35. Вељковић З. Насја  
 36. Вељковић М. Ана  
 37. Вељковски Д. Санела  
 38. Влаисављевић М. Тихана  
 39. Влајић П. Марија  
 40. Војиновић Ч. Слађана  
 41. Вујадиновић Д. Наташа  
 42. Вујовић Љ. Милица  
 43. Вуканић М. Ратко  
 44. Вукашиновић Р. Ивана  
 45. Вукић Б. Бранкица  
 46. Вукић Д. Душан  
 47. Вуковић М. Мила  
 48. Вуковић П. Светлана  
 49. Вуколић М. Марија  
 50. Вучићевић Б. Душан  
 51. Гардош Б. Марта  
 52. Гедошевић Д. Лана  
 53. Грујовић Р. Александра  
 54. Грцић Г. Наталија  
 55. Гузијан М. Небојша  
 56. Демић Ж. Драгана  
 57. Димитријевић М. Горан  
 58. Димитровска Ћ. Ана  
 59. Динић З. Александра  
 60. Динуловић М. Тања  
 61. Дмитрашиновић Д. Никола  
 62. Додић З. Невена  
 63. Дожић Б. Дарко  
 64. Докмановић Б. Марија  
 65. Достанић Ј. Душан  
 66. Драгићевић Н. Јелена  
 67. Драговић С. Ана  
 68. Драгосавац Ч. Мирјана  
 69. Дракић С. Душан  
 70. Дрљевић Љ. Тања  
 71. Ђајић П. Биљана  
 72. Ђелошевић Т. Александар  
 73. Ђондовић М. Александар  
 74. Ђорђевић Ж. Слађана  
 75. Ђорђевић М. Маја  
 76. Ђорђевић М. Татјана  
 77. Ђукић Р. Драгана  
 78. Ђуровић Б. Никола  
 79. Ђуровић Н. Светлана  
 80. Жабић Г. Весна  
 81. Жерженка К. Каролина

82. Живановић Д. Владимир  
 83. Живановић С. Жељко  
 84. Живић П. Миља  
 85. Живковић Д. Анђелка  
 86. Живковић Ж. Наталија  
 87. Златковић М. Зоран  
 88. Зоговић Д. Милена  
 89. Зораја Б. Марија  
 90. Ивановић М. Ана  
 91. Илић Д. Јелена  
 92. Илић Ж. Славица  
 93. Исаиловић М. Немања  
 94. Исламовски Б. Ана  
 95. Јакшић Р. Филип  
 96. Јакшић Турчиновић В.  
 Јадранка  
 97. Јанковић Д. Марина  
 98. Јанковић Д. Саша  
 99. Јевремовић С. Јелена  
 100. Јовановић Б. Дејан  
 101. Јовановић Б. Милован  
 102. Јовановић В. Ивана  
 103. Јовановић В. Наташа  
 104. Јовановић З. Александар  
 105. Јовановић Ј. Ивана  
 106. Јовановић М. Ивана  
 107. Јовановић М. Ружица  
 108. Јовановић М. Татјана  
 109. Јовановић С. Дарко  
 110. Јовановић С. Емилија  
 111. Јовановић С. Предраг  
 112. Јовић К. Дамјан  
 113. Јовић М. Милијана  
 114. Јовичић П. Сања  
 115. Јововић М. Сања  
 116. Јошевић П. Александра  
 117. Карајичић М. Славица  
 118. Каралејић З. Ивана  
 119. Кековић М. Зорка  
 120. Кисин З. Јелена  
 121. Кнежевић В. Данијела  
 122. Ковач С. Сања  
 123. Козомара Ц. Јелена  
 124. Колар М. Марина  
 125. Комарица Д. Тања  
 126. Королија П. Јелена  
 127. Костадиновић Б. Лидија  
 128. Костић М. Милица  
 129. Костић С. Ивана  
 130. Костић С. Катарина  
 131. Костудија С. Тамара  
 132. Краковић П. Зоран  
 133. Кубуровић Б. Веселин  
 134. Кукољ Н. Јелена  
 135. Куловић С. Јелена  
 136. Лазић Д. Анита  
 137. Лакић С. Драган  
 138. Лепојевић Д. Драгана  
 139. Лош М. Татјана  
 140. Лукић Д. Милица  
 141. Мајсторовић Б. Еди  
 142. Максимовић А. Владан  
 143. Максимовић М. Драган  
 144. Максимовић С. Сандра  
 145. Мандић Н. Предраг  
 146. Манић Б. Јована  
 147. Манојловић М. Душан  
 148. Маринковић Љ. Анкица  
 149. Марић О. Јелица  
 150. Марковић Б. Душан  
 151. Марковић Б. Наташа  
 152. Марковић М. Ана  
 153. Марковић М. Мирјана  
 154. Марковић Н. Драгана  
 155. Марковић Р. Нелица  
 156. Марчета Н. Тијана  
 157. Марчетић Н. Гордана  
 158. Масиловић Н. Наташа  
 159. Матасић С. Сандра  
 160. Матијаш М. Данијела  
 161. Медић Р. Вељко  
 162. Межић Е. Александра  
 163. Мијатов С. Мирослав  
 164. Мијатовић Р. Марко  
 165. Милетић М. Александра  
 166. Милетић М. Милица  
 167. Миливојевић М. Александра  
 168. Милисављевић Д. Дејан  
 169. Милић В. Данијела  
 170. Милић Д. Татијана  
 171. Милић М. Мариза  
 172. Милићевић В. Ана  
 173. Милованов С. Слађана  
 174. Миловановић А. Мира  
 175. Милојевић М. Маја  
 176. Милосављевић Б. Тијана  
 177. Милосављевић Д. Дарко  
 178. Милосављевић М. Лидија  
 179. Милосављевић С. Ирина  
 180. Милосављевић С. Марко  
 181. Милошевић З. Марија  
 182. Милошевић Ј. Ивана  
 183. Миљић Б. Младен  
 184. Миљковић С. Ивана  
 185. Мирковић Р. Гордана  
 186. Михајловић Д. Јована  
 187. Младеновић Р. Драгана  
 188. Младеновић Р. Јелена  
 189. Млађеновић С. Бојана  
 190. Модерц С. Сандра  
 191. Мраовић С. Славица  
 192. Мрђа Д. Татјана  
 193. Муришић М. Маја  
 194. Надрљански С. Јелена  
 195. Наумовић М. Наташа  
 196. Негојевић М. Владимир  
 197. Недељковић С. Ивана  
 198. Нешковић Д. Александра  
 199. Николић Б. Тијана  
 200. Николић Д. Миланка  
 201. Николић С. Бојана  
 202. Николов М. Наташа  
 203. Оклапи Е. Хана  
 204. Опалић Д. Гордана  
 205. Орсић С. Данијела  
 206. Павлица П. Дамјан  
 207. Павловић Д. Драгана  
 208. Павловић Ж. Радмила  
 209. Пајкић М. Дајана

210. Панић Д. Драгана  
 211. Пантелић Ж. Марија  
 212. Пауновић Г. Марко  
 213. Пауновић С. Мирјана  
 214. Пејановић М. Ивана  
 215. Пенезић М. Слободан  
 216. Пењевић М. Љиљана  
 217. Перић И. Александра  
 218. Перковић Б. Снежана  
 219. Перовић Д. Нада  
 220. Петровић Д. Александар  
 221. Петровић Д. Маријана  
 222. Петровић Д. Срђан  
 223. Петровић З. Драгана  
 224. Петровић М. Маја  
 225. Петровић М. Наташа  
 226. Петровић С. Наташа  
 227. Пећанац М. Ивана  
 228. Пешић В. Новак  
 229. Пламенац М. Јелена  
 230. Плотан Ж. Ивана  
 231. Подунавац М. Љубомир  
 232. Поповић Ж. Ангелина  
 233. Првуловић Б. Сања  
 234. Пузић М. Мирослава  
 235. Радевић Б. Рајко  
 236. Радичевић С. Ненад  
 237. Радовановић М. Душан  
 238. Радовић В. Гордана  
 239. Радовић М. Тања  
 240. Радојичић Д. Небојша  
 241. Рајаков Т. Данијела  
 242. Рајачић Д. Сања  
 243. Ракоњац Н. Милена  
 244. Ракочевић М. Биљана  
 245. Растовић Б. Јелена  
 246. Растовић М. Маја  
 247. Рацић З. Ивана  
 248. Рашљић С. Тијана  
 249. Ристивојевић Н. Биљана  
 250. Ристић Л. Марија  
 251. Рсовац С. Душица  
 252. Савић Б. Јована  
 253. Савић З. Ана  
 254. Савић З. Бојан  
 255. Савић Т. Маријана  
 256. Симић М. Ивана  
 257. Синадиновић С. Зорица  
 258. Спасић Р. Марија  
 259. Ставрић М. Светлана  
 260. Стајчић Н. Небојша  
 261. Стаменковић М. Бојана  
 262. Станисављевић М. Срђан  
 263. Станић С. Бојана  
 264. Станков С. Љиљана  
 265. Станковић Ј. Зоран  
 266. Станковић М. Владимир  
 267. Стеванов Н. Јелена  
 268. Стевановић М. Ана  
 269. Стевановић М. Јулија  
 270. Стефановић Ђ. Ивана  
 271. Стефановић М. Ивана  
 272. Стефановић М. Марија  
 273. Стефановић С. Никола  
 274. Стоиљковић С. Данијела  
 275. Стојадиновић Д. Сања  
 276. Стојановић-Шешлак М. Ивана  
 277. Стојић М. Драгица  
 278. Стојић М. Славица  
 279. Стојковић Т. Ана  
 280. Стојсављевић М. Јелена  
 281. Стојшић Д. Станислава  
 282. Тадић М. Биљана  
 283. Таловић М. Наташа  
 284. Теофиловић Н. Бојана  
 285. Тодоровић Д. Слободан  
 286. Тодоровић М. Владица  
 287. Тодоровић Р. Миљана  
 288. Тодоровић С. Јованка  
 289. Тошовић Ж. Ивана  
 290. Трајковић Б. Маја  
 291. Трајковић О. Сениша  
 292. Трапара М. Владимир  
 293. Тривић-Лончарски М.  
 Александар  
 294. Тубић Р. Ивана  
 295. Ђетковић Р. Стефан  
 296. Ђириловић Ј. Немања  
 297. Ђорић Р. Марија  
 298. Ђосић Љ. Јелена  
 299. Ђурбаба В. Јована  
 300. Ђуђило Н. Неда  
 301. Укропина М. Ивана  
 302. Утјешановић Љ. Анђелка  
 303. Фемић В. Ратко  
 304. Филиповић Д. Бојана  
 305. Флего С. Марина  
 306. Фукуда К. Аја  
 307. Ханула Ј. Јан  
 308. Чакаревић З. Тања  
 309. Чизмић З. Сташа  
 310. Чоловић С. Иво  
 311. Џинкић Р. Соња  
 312. Шебулов Д. Драгана  
 313. Шикиуљак С. Јелена  
 314. Шиник М. Милош  
 315. Шипић Ј. Александра  
 316. Шкрњуг С. Јована  
 317. Шкулетић Р. Гордана  
 318. Шобот Д. Владимир  
 319. Шуматић Б. Нинослава  
 320. Шућуровић Д. Гордана
- 2007.**
1. Абусара А. Адел
  2. Адамовић Д. Ивана
  3. Алексић М. Сања
  4. Андријашевић М. Вања
  5. Анђелковић М. Биљана
  6. Аничић С. Тина
  7. Антал Г. Моника
  8. Антић В. Ивана
  9. Антић М. Велизар
  10. Антонијевић Д. Маријана
  11. Арсић М. Мирјана
  12. Арсовић В. Биљана
  13. Атанацковић Б. Маријана
  14. Аџић М. Ана

15. Бабић Б. Јелена
16. Бабић З. Љиљана
17. Бабић М. Боба
18. Бабић Н. Сања
19. Бајић Н. Бојана
20. Бајић Т. Славица
21. Балабановић А. Марија
22. Бановић Р. Слободан
23. Батић С. Алтана
24. Башовић В. Милена
25. Белић М. Јелена
26. Бибић Ђ. Ивана
27. Бјелић М. Ивана
28. Благојевић М. Ана
29. Блануша Н. Андрија
30. Богдановић Д. Маријана
31. Богдановић М. Александар
32. Богдановић Р. Катарина
33. Богуновић С. Горан
34. Божиновић М. Катарина
35. Босилчић Д. Марија
36. Бошковић Г. Јелена
37. Бошковић Д. Марија
38. Брагић З. Ана
39. Бугарин М. Бојана
40. Булић В. Душан
41. Бурсаћ М. Марија
42. Буторац Б. Саша
43. Бушљета М. Бланша
44. Валента Ј. Јармила
45. Валтнер Ј. Лидија
46. Васиљевић М. Бранка
47. Васић Н. Дарко
48. Величковић Д. Никола
49. Вељовић Д. Стеван
50. Видуловић Ж. Игор
51. Влаисављевић Д. Драгана
52. Вовес Ј. Јована
53. Војводић Р. Миљана
54. Вујић Б. Биљана
55. Вујовић В. Весна
56. Вујовић Н. Душан
57. Укашиновић М. Ивана
58. Вукић Т. Биљана
59. Вуковић Д. Маја
60. Вулетић Б. Милица
61. Вучетић В. Бојана
62. Вучићевић М. Радован
63. Гајић М. Неванка
64. Гаћеша Ј. Мирна
65. Герасимовић Иванов К. Снежана
66. Голубовић Д. Данијела
67. Голубовић Љ. Миљана
68. Гољић А. Јелена
69. Грбић В. Ана
70. Грбић Д. Невена
71. Гујаничић М. Станко
72. Дамјановић Б. Станислав
73. Дедић Р. Марија
74. Дерета М. Катарина
75. Димитријевић В. Наташа
76. Динић М. Јелена
77. Добреновић Б. Маријана
78. Добрић Б. Сандра
79. Дошен С. Љубица
80. Дошљак Г. Данијела
81. Драгаш Б. Снежана
82. Дурковић В. Марија
83. Ђорђевић Д. Драгана
84. Ђорђевић Д. Ивана
85. Ђорђевић М. Ивана
86. Ђорђевић М. Саша
87. Ђузлемеић Р. Наташа
88. Ђурић Б. Ђуро
89. Ђурић В. Јелена
90. Ђуровић Ж. Катица
91. Ђуровић М. Сандра
92. Жакић М. Ђорђе
93. Жарић Д. Тијана
94. Живановић Р. Катарина
95. Живојиновић З. Агата
96. Жугић Д. Лидија
97. Заниновић М. Сандра
98. Иванов И. Ивана
99. Ивановић М. Марија
100. Иванчевић Ђ. Марија
101. Ивошев Ж. Јелена
102. Игњатовић С. Катарина
103. Илинчић М. Далиборка
104. Илић Д. Милица
105. Илић И. Ружица
106. Илић Р. Марина
107. Јанићевић П. Горана
108. Јањић Г. Дариа
109. Јевремовић Т. Немања
110. Јелача С. Марија
111. Јеремић А. Александра
112. Јеремић А. Зорка
113. Јерковић Б. Бранимирка
114. Јовановић Љ. Милан
115. Јовановић Р. Сања
116. Јовић М. Радмила
117. Јовићевић Ј. Бојана
118. Јокић С. Катарина
119. Јоксић Д. Младен
120. Југа Н. Ивана
121. Јуришић Г. Миливоје
122. Кажич Н. Дуња
123. Кнежевић Х. Зорица
124. Колар Ј. Нада
125. Колиновић В. Ида
126. Костадиновић П. Јелена
127. Костић Т. Марина
128. Кривокапић М. Снежана
129. Кривошић Б. Силвана
130. Крстић В. Драгана
131. Крстић Р. Петар
132. Кршанац М. Марина
133. Лазаров М. Зоран
134. Лазић Д. Данијела
135. Лазић М. Слађана
136. Лапчић М. Весна
137. Летинчић Д. Слађана
138. Лопандић М. Предраг
139. Лукић Д. Софија
140. Љубић-Обердорфер М. Данијела
141. Љубишић Р. Драгана

142. Љумобић В. Нађа
143. Мадић Ј. Небојша
144. Мандић М. Александра
145. Манојловић З. Катарина
146. Маринковић В. Драган
147. Маринковић Д. Милан
148. Мариновић П. Драгана
149. Марић В. Љиљана
150. Марић М. Јелена
151. Марков З. Дара
152. Марковић В. Ана
153. Марковић В. Катарина
154. Марковић Д. Слободан
155. Марковић М. Ванеса
156. Маркулић М. Живорад
157. Масловарић Ј. Гордана
158. Мијаиловић Р. Марко
159. Миладиновић Д. Ковиљка
160. Милановић М. Наталија
161. Милевић В. Немања
162. Миленковић С. Биљана
163. Миливојевић Љ. Слободан
164. Милинковић М. Татјана
165. Милић М. Ђулиана
166. Миловановић Д. Данијела
167. Миловановић С. Јована
168. Милојевић Д. Драгана
169. Милојковић М. Ана
170. Милосављевић Љ. Ненад
171. Милосављевић С. Александар
172. Милошевић В. Сања
173. Милошевић З. Марија
174. Милошевић М. Борко
175. Милошевић С. Наташа
176. Милутиновић М. Борка
177. Милутиновић М. Невена
178. Миљанић Д. Ивана
179. Минић Н. Марија
180. Миросављевић Д. Мирјана
181. Мисојчић Д. Јелена
182. Митрашиновић М. Катарина
183. Митровић Д. Милош
184. Митровић М. Тамара
185. Михајловић Љ. Сташа
186. Мишев Ж. Гордана
187. Мишић З. Маша
188. Младеновић З. Слађана
189. Младеновић Љ. Јелица
190. Млађеновић П. Никола
191. Некић С. Марија
192. Нешић Р. Никола
193. Николин Д. Ана
194. Николић Д. Аница
195. Николић Д. Ивана
196. Николић Ј. Светлана
197. Новаковић Д. Љиљана
198. Новковић М. Никола
199. Новковић М. Славица
200. Одановић Б. Горана
201. Павловић Д. Марија
202. Павловић Н. Филип
203. Пајовић М. Ана
204. Палибрк М. Саша
205. Пантић Љ. Мина
206. Пантић М. Ана
207. Пантовић М. Данка
208. Пауновић Р. Јасмина
209. Перовић М. Љиљана
210. Петровић Ђ. Тања
211. Петровић З. Марија
212. Петровић Л. Милица
213. Петровић М. Милица
214. Петрушевски С. Сандра
215. Пешевски Д. Јелена
216. Пешић С. Славица
217. Пифат З. Јелена
218. Пољанић З. Тамара
219. Попадић Д. Јелена
220. Поповић В. Бојана
221. Поповић Н. Јасна
222. Поткоњак В. Татјана
223. Прњат Д. Ведрана
224. Радић З. Ана
225. Радић Н. Далибор
226. Радовановић П. Милица
227. Радовић М. Сања
228. Радоичић М. Слађана
229. Радојевић М. Ана
230. Радосављевић Р. Маја
231. Радочај И. Данијела
232. Радучко А. Александра
233. Радуловић С. Никола
234. Раковић А. Наташа
235. Раковић Д. Светлана
236. Ранђеловић З. Ивана
237. Ранђић Д. Ирена
238. Ранковић М. Ксенија
239. Рапаић И. Стеван
240. Ристивојевић Д. Војислав
241. Ристић М. Слађана
242. Ристовић Д. Сања
243. Родић З. Јован
244. Ружичић М. Никола
245. Савић В. Никола
246. Савић Љ. Драгана
247. Савић М. Александар
248. Симендић Б. Марко
249. Симић М. Ружица
250. Симић П. Јелена
251. Симовић Б. Марија
252. Соколовић М. Соња
253. Спасић А. Милица
254. Станић З. Ана
255. Станков М. Јелена
256. Станковић Д. Емилија
257. Станковић Н. Мила
258. Станковић С. Теодора
259. Станојевић Д. Јелена
260. Станојевић Н. Милош
261. Станчевски Ј. Анита
262. Стевић Г. Валентина
263. Стефановић Р. Светлана
264. Стијачић М. Гордана
265. Стојадиновић Ј. Соња
266. Стојковић Д. Душица
267. Стојшић Б. Боривој
268. Стошић Б. Миодраг
269. Тадин В. Сања
270. Теодосин Д. Оливера

271. Тмушић Б. Марко  
 272. Томашевић З. Ана  
 273. Томашевић М. Слободан  
 274. Томашевић Р. Никола  
 275. Томић Ј. Сања  
 276. Тошић Д. Бојана  
 277. Трипуновић С. Јована  
 278. Трифуновић М. Невена  
 279. Трифуновић Р. Виолета  
 280. Тришовић Љ. Иван  
 281. Трмчић С. Ивана  
 282. Трговић Љ. Тијана  
 283. Трунић Ј. Десанка  
 284. Ђирић Р. Ана  
 285. Ђирковић Љ. Невена  
 286. Ђосић М. Маја  
 287. Ђурчић Д. Сања  
 288. Филиповић З. Милан  
 289. Форца Б. Маријана  
 290. Хрњаз Р. Милош  
 291. Цакић М. Јована  
 292. Ценић Б. Радмила  
 293. Цоцић Н. Немања  
 294. Чолић Ж. Арсен  
 295. Шановић Ж. Силвана  
 296. Шарчевић М. Станислава  
 297. Шошкић Р. Милош  
 298. Штакић Н. Бранка  
 299. Штула Вукушић М. Тин  
 300. Шћекић Ј. Борис  
 301. Шућур Б. Ивана
- 2008.**
1. Адамовић Н. Борис  
 2. Ајзенхамер В. Владимир  
 3. Амановић Н. Сања  
 4. Андрејић В. Марко  
 5. Андријашевић Б. Ранко  
 6. Андрић З. Игор  
 7. Анђелић Н. Драгица  
 8. Антић Б. Владимир  
 9. Антуновић М. Јован
10. Арбутина В. Марија  
 11. Арнаутовић Р. Ана  
 12. Арсић Д. Наташа  
 13. Бабић Б. Драгана  
 14. Бабић Д. Александар  
 15. Бакота Л. Атила  
 16. Балтић В. Владана  
 17. Бановић М. Јована  
 18. Барловац М. Бојана  
 19. Батоћанин М. Сања  
 20. Баћовић Б. Дарко  
 21. Безбрадица М. Јелена  
 22. Беко Д. Александра  
 23. Белић С. Соња  
 24. Бељинац Р. Никола  
 25. Биговић А. Владимир  
 26. Бјелаш Б. Маја  
 27. Благојевић М. Драгана  
 28. Богићевић Д. Мијодраг  
 29. Богојев С. Ивана  
 30. Божиновски М. Јелена  
 31. Божовић К. Петар  
 32. Бојовић В. Светлана  
 33. Бокић М. Ана  
 34. Боковић Р. Ана  
 35. Босанац С. Сања  
 36. Боснић С. Биљана  
 37. Бошковић М. Дајана  
 38. Бошњаковић Б. Марија  
 39. Брадић Е. Дејан  
 40. Бранковић М. Александра  
 41. Бранковић М. Владимир  
 42. Брковић И. Филип  
 43. Буквић Н. Јелена  
 44. Булат Б. Јелена  
 45. Бургунд Д. Анита  
 46. Васојевић М. Тања  
 47. Велев Б. Бојана  
 48. Велиновић Б. Јелена  
 49. Видовић М. Маја  
 50. Влајковић М. Јана  
 51. Влаховић З. Марко  
 52. Војновић М. Јована
53. Вранић М. Бојан  
 54. Вранић М. Марија  
 55. Врећић Д. Зорица  
 56. Вујошевић Д. Хелена  
 57. Вуков Ј. Даниела  
 58. Вуковић З. Снежана  
 59. Вукосављевић Р. Мирослав  
 60. Вучинић Р. Гордана  
 61. Гајић В. Стеван  
 62. Галић Љ. Катарина  
 63. Гаћеша П. Игор  
 64. Гачић С. Слађана  
 65. Глигорић М. Дубравка  
 66. Глигоровић П. Нада  
 67. Глишић В. Ана  
 68. Ѓњидић Б. Милан  
 69. Горјанац А. Јасмина  
 70. Грбић В. Немања  
 71. Грубиша Р. Сања  
 72. Дабић Ж. Марко  
 73. Давитков Г. Ирена  
 74. Дамјановић П. Бранислава  
 75. Дејановски М. Данаја  
 76. Деспотовић М. Стефан  
 77. Дидић С. Бојана  
 78. Димитријевић Д. Санела  
 79. Димитријевић Ђ. Јелена  
 80. Динчић П. Снежана  
 81. Дишовић С. Јасмина  
 82. Драгић М. Марија  
 83. Дражовић Б. Никола  
 84. Дуковић П. Јелена  
 85. Дутина Д. Андреа  
 86. Ђерасимовић Ј. Пеђа  
 87. Ђокић М. Бојана  
 88. Ђоковић Д. Александар  
 89. Ђоргон Д. Никола  
 90. Ђорђевић Д. Биљана  
 91. Ђорђевић Ђ. Марина  
 92. Ђорђевић Ж. Јелена  
 93. Ђорђевић Р. Јелена  
 94. Ђурић Б. Марија  
 95. Ђуричић Р. Тамара

96. Ђуричић С. Борис  
97. Ђуровић В. Петар  
98. Ђуровић М. Јована  
99. Ђуровић М. Радомир  
100. Ђусић Р. Биљана  
101. Емић С. Ана  
102. Живановић М. Невена  
103. Живковић Д. Зоран  
104. Жиловић С. Марко  
105. Здравковић С. Милена  
106. Зимоњић К. Јелена  
107. Зјалић Н. Николина  
108. Ивановић М. Мирко  
109. Илић М. Биљана  
110. Илић М. Вујо  
111. Илић М. Маријана  
112. Илић С. Владимир  
113. Илић С. Марина  
114. Ишић Н. Ивица  
115. Јајчанин М. Снежана  
116. Јаковљевић Д. Марија  
117. Јаковљевић С. Тања  
118. Јанковић В. Тијана  
119. Јанковић Љ. Александра  
120. Јанковић Љ. Марија  
121. Јанковић М. Мирослав  
122. Јанковић М. Снежана  
123. Јауковић Д. Биљана  
124. Јелић М. Зорица  
125. Јеличић Д. Марко  
126. Јеловац С. Бојана  
127. Јовановић Д. Душанка  
128. Јовановић Ж. Марина  
129. Јовановић М. Марина  
130. Јовановић Н. Саша  
131. Јовановић П. Јоргованка  
132. Јовановски В. Дина  
133. Јокић С. Милева  
134. Јоргачевић П. Јелена  
135. Јоцић В. Марија  
136. Калабић Ж. Кристина  
137. Каменица С. Ђурђија  
138. Каран М. Владимир  
139. Карапанца М. Николета  
140. Катанић М. Марина  
141. Кентера М. Ивана  
142. Кесић С. Јована  
143. Кнежевић Р. Сања  
144. Кнезевић С. Бошко  
145. Ковачевић М. Емина  
146. Којадиновић Д. Ивана  
147. Комад Р. Марина  
148. Конић Р. Тијана  
149. Кончар В. Софија  
150. Коњевић С. Гордана  
151. Костић Ј. Милена  
152. Костић С. Стеван  
153. Котур М. Јелена  
154. Коцић М. Милан  
155. Красавчић Р. Љиљана  
156. Крецул Љ. Јасмина  
157. Кривокућа Р. Јована  
158. Крстивојевић Д. Драгана  
159. Крстовић С. Оливера  
160. Крчмар Г. Дарко  
161. Кузмановић М. Мирко  
162. Кузмановић Р. Љубинка  
163. Лазаревић Д. Биљана  
164. Лазић Р. Маријана  
165. Лаковић Ж. Ивана  
166. Лалић П. Невена  
167. Лекић Р. Јелена  
168. Лончар М. Јелена  
169. Лопушина М. Душан  
170. Лукић С. Тања  
171. Љубисављевић П. Сања  
172. Љубојевић Д. Јасна  
173. Мајкић М. Јована  
174. Макај В. Александар  
175. Максимовић Р. Андријана  
176. Макуљевић Б. Јасмина  
177. Малешевић Н. Тања  
178. Малимарков М. Слађана  
179. Малић Б. Станислава  
180. Мамужић Ј. Мила  
181. Манасић Т. Ирена  
182. Мандић Д. Слађана  
183. Мандић Љ. Борис  
184. Манојловић П. Милан  
185. Маринковић С. Марија  
186. Маричић М. Сања  
187. Маричић П. Маја  
188. Марковић Д. Мира  
189. Марковић М. Мирјана  
190. Марковић М. Немања  
191. Марковић Р. Марија  
192. Марковић С. Миодраг  
193. Матовић М. Соња  
194. Мијаиловић Н. Снежана  
195. Миладиновић Љ. Александар  
196. Миленковић Т. Миодраг  
197. Милентијевић Т. Марија  
198. Милетић Д. Жељка  
199. Милић М. Марија  
200. Милићев Ж. Сања  
201. Милићевић Н. Оља  
202. Миловановић С. Александра  
203. Миловић Д. Тања  
204. Милојевић П. Марија  
205. Милојевић С. Јелена  
206. Милошевић М. Ирина  
207. Милутиновић З. Данијел  
208. Милутиновић Р. Јелена  
209. Миросавић З. Марија  
210. Митев П. Дејана  
211. Митић М. Сузана  
212. Митрић П. Оливера  
213. Митровић С. Олга  
214. Михић С. Драгана  
215. Мишковић Н. Маја  
216. Млађеновић Н. Душан  
217. Муждека Ђ. Бојан  
218. Наталић Р. Дарко  
219. Немет А. Мануела  
220. Ненадовић М. Дарко  
221. Нешић М. Бојана  
222. Николић Д. Марија  
223. Николић З. Данијела  
224. Николић М. Зорица

225. Николић М. Иванка  
 226. Николић П. Марко  
 227. Николић Ч. Љубица  
 228. Обрадовић М. Вељко  
 229. Обрадовић Р. Сузана  
 230. Обућина М. Јелена  
 231. Обућина С. Снежана  
 232. Остојић Г. Ивана  
 233. Павићевић М. Бранислава  
 234. Павковић В. Маја  
 235. Павловић Д. Ана  
 236. Павловић З. Ана  
 237. Павловић З. Марина  
 238. Павловић С. Марија  
 239. Пауновић А. Миљана  
 240. Пејовић Г. Милица  
 241. Перић О. Сандра  
 242. Перић П. Јелена  
 243. Перовановић Г. Светлана  
 244. Петковић Б. Маша  
 245. Петковић Ј. Јелена  
 246. Петрићевић М. Марија  
 247. Петровић М. Мирјана  
 248. Петровић С. Стела  
 249. Петронијевић С. Марија  
 250. Петрушић С. Ана  
 251. Поповић В. Невенка  
 252. Поповић Ђ. Душан  
 253. Поповић М. Мирјана  
 254. Прица Н. Николина  
 255. Продовић Ј. Владимир  
 256. Равић В. Милан  
 257. Радић М. Данијела  
 258. Радишић Б. Марија  
 259. Радишић Р. Сњежана  
 260. Радовановић З. Братислава  
 261. Радоичић М. Јована  
 262. Радоичић С. Ненад  
 263. Радојевић Љ. Бојана  
 264. Радојевић Р. Маја  
 265. Радојкић Д. Данијела  
 266. Радосављевић Н. Данило  
 267. Радуловић Б. Владо  
 268. Радуловић С. Маша  
 269. Радуловић С. Мирјана  
 270. Радуловић Т. Биљана  
 271. Радумило Н. Ана  
 272. Ракуљ Н. Марта  
 273. Ранковић М. Јелена  
 274. Расулић М. Тина  
 275. Ребић Б. Ана  
 276. Ребић В. Маја  
 277. Рељић С. Гордана  
 278. Ристић Н. Драгана  
 279. Родић Д. Ивана  
 280. Ружић С. Ирена  
 281. Рунић Д. Весна  
 282. Сава М. Андрија  
 283. Савић В. Светлана  
 284. Савчић Н. Маја  
 285. Секулић Б. Јелена  
 286. Сикора К. Андријана  
 287. Симић Љ. Предраг  
 288. Симић Н. Слађана  
 289. Симовић М. Ленка  
 290. Симоновић М. Јелена  
 291. Скакун Б. Наташа  
 292. Спасојевић В. Слободан  
 293. Стакић Ж. Исидора  
 294. Стаменковић А. Александра  
 295. Станисављевић М. Милена  
 296. Станишић М. Биљана  
 297. Станковић В. Драгана  
 298. Станојевић Д. Милош  
 299. Стевановић Р. Рада  
 300. Стефановић П. Соња  
 301. Стојановић Г. Драгана  
 302. Стојановић Д. Ивана  
 303. Стојановић М. Бранка  
 304. Стојановић Н. Илија  
 305. Стојић Б. Нина  
 306. Стокић Д. Јелена  
 307. Танасковић П. Ивана  
 308. Ташковић В. Марко  
 309. Тодоровић Б. Тамара  
 310. Токић Д. Катарина  
 311. Томић З. Саша  
 312. Томић М. Срђан  
 313. Тонић М. Дејан  
 314. Тошић Д. Тијана  
 315. Тошић И. Ивана  
 316. Траиловић В. Драгана  
 317. Трајковић В. Зорица  
 318. Трговчевић Д. Маја  
 319. Ђирић З. Ивана  
 320. Ђорић Д. Владана  
 321. Угљешић Д. Мирослав  
 322. Угреновић Ђ. Драгана  
 323. Угринић Б. Александра  
 324. Урошевић З. Марија  
 325. Урошевић М. Никола  
 326. Фиља М. Ива  
 327. Филиповић М. Катарина  
 328. Филиповић Р. Александар  
 329. Халабрин М. Јелена  
 330. Хранисављевић М.  
 Александра  
 331. Цвејић М. Милица  
 332. Цветићанин Б. Јована  
 333. Цветковић С. Радомир  
 334. Цимбаљевић Б. Марија  
 335. Цицмил М. Вељко  
 336. Шебез Н. Александра  
 337. Шкара М. Јелена  
 338. Шљиванчанин Д. Велимир  
 339. Шљивић М. Драган  
 340. Шоповић Р. Игор  
 341. Шуловић Б. Соња  
 342. Шутић З. Невена
- 2009.**
1. Аземовић Х. Мирсад
  2. Алексић Д. Марина
  3. Алексић Ј. Јелена
  4. Алексић М. Никола
  5. Аловјановић М. Моника
  6. Анђелић М. Невена
  7. Аничич М. Ана



8. Аничих М. Весна
9. Антић В. Милимирка
10. Антић М. Сандра
11. Антонијевић Ж. Марија
12. Арбутина В. Момчило
13. Арбутина Д. Николина
14. Атанасковић С. Татјана
15. Ашћерић З. Славица
16. Бабић Д. Ивана
17. Балаша З. Валентина
18. Баљошевић З. Сања
19. Бањанин Р. Јована
20. Бекоња Љ. Јелена
21. Берберовић М. Срђана
22. Бијеловић О. Бојана
23. Бјелановић Д. Милош
24. Благојевић Д. Јелена
25. Благојевић Д. Марија
26. Благојевић Р. Загорка
27. Богићевић Д. Маја
28. Богуновић Д. Дамјан
29. Божић П. Реља
30. Божовић З. Нађа
31. Божовић Љ. Данијела
32. Бојић Ж. Милан
33. Бошковић Ј. Ненад
34. Бошњак З. Вана
35. Будимир М. Мирослав
36. Бундало Б. Бранка
37. Василијевић Љ. Маја
38. Васиљевић М. Милош
39. Васић Ж. Јелена
40. Васић Љ. Марко
41. Величковић М. Милорад
42. Величковић Р. Ана
43. Вранковић М. Даниела
44. Вујовић Б. Марија
45. Вујовић Ј. Славица
46. Вуковић Љ. Петар
47. Вуковић М. Бојана
48. Вуковић Н. Зорица
49. Вукомановић В. Кристина
50. Вукотић В. Драган
51. Вуксановић М. Вук
52. Вукчевић Ж. Дијана
53. Вулевић С. Ана
54. Вулићевић Д. Ивана
55. Вуловић Р. Неда
56. Вучетић В. Љиљана
57. Вучић З. Бобана
58. Вучић М. Јелена
59. Вучић С. Санда
60. Гаврић М. Ана
61. Галић С. Ивана
62. Галоња С. Марија
63. Глишић Д. Виолета
64. Глишовић З. Биљана
65. Гобељић Д. Невенка
66. Голубовић К. Миљана
67. Дабетић Р. Наташа
68. Давидовић Д. Дијана
69. Дамиан Д. Катарина
70. Декић М. Милован
71. Димитријевић Д. Бојана
72. Димитријевић Д. Марија
73. Димић П. Јелена
74. Докић И. Тијана
75. Драгојловић М. Ана
76. Дреновац Д. Марина
77. Дромљак С. Ивана
78. Дубљевић Ч. Милица
79. Дукић З. Марија
80. Дукић М. Бобан
81. Дунђерски А. Олга
82. Дутина Н. Тијана
83. Ђелић Р. Јелена
84. Ђинђић З. Милош
85. Ђокић А. Катарина
86. Ђокић Д. Стефанија
87. Ђоковић М. Срђан
88. Ђоковић Р. Јелена
89. Ђолић М. Жарко
90. Ђорђевић З. Лидија
91. Ђорђевић М. Јелена
92. Ђоревска Б. Александра
93. Ђорић Д. Звонимир
94. Ђукановић М. Ивана
95. Ђуришић П. Александра
96. Ђуровић Н. Ана
97. Елек З. Емилија
98. Ераковић М. Ива
99. Ерцеговић П. Ана
100. Живановић З. Ана
101. Живановић Т. Драгана
102. Живанчевић М. Ивана
103. Живковић В. Викторија
104. Живковић Љ. Милан
105. Жугић В. Борис
106. Заклан Предојевић Ј. Софија
107. Зелен Б. Николина
108. Зораја Н. Милан
109. Иванов С. Наташа
110. Ивановић В. Маја
111. Ивановић М. Маја
112. Ивковић Ђ. Борис
113. Ивковић М. Мирјана
114. Игњатовић С. Сунчица
115. Илић Ж. Жаклина
116. Јаковљевић Љ. Надежда
117. Јаковљевић М. Немања
118. Јакшић Б. Павле
119. Јанковић Г. Јелена
120. Јанковић Д. Јасмина
121. Јанковић М. Сања
122. Јаћимовски М. Марина
123. Јевремовић Д. Марко
124. Јевтић Б. Милица
125. Јеремић Д. Милош
126. Јеремић М. Мирјана
127. Јерковић Д. Ирена
128. Јовандерић Д. Марина
129. Јовановић А. Невена
130. Јовановић З. Ивана
131. Јовановић Р. Бојана
132. Јовановић Р. Јелена
133. Јовић П. Никола
134. Јоковић Д. Јована
135. Јочић С. Јована
136. Јуришић М. Мира

137. Кабадајић Д. Нина  
 138. Каитовић З. Андреа  
 139. Калаба С. Ана  
 140. Каличанин П. Марина  
 141. Калуђеровић С. Ђорђе  
 142. Кеџмановић Н. Тијана  
 143. Киш Ж. Ања  
 144. Кнежевић Н. Мирјана  
 145. Кованџић С. Јана  
 146. Ковачевић Д. Марко  
 147. Ковачевић Р. Јована  
 148. Ковачевић Т. Миленко  
 149. Козма Ђ. Роберт  
 150. Комненовић В. Мирјана  
 151. Комненовић К. Сандра  
 152. Коњевић Ј. Јована  
 153. Копчалић С. Јелена  
 154. Крагуљ М. Марија  
 155. Красић Ж. Владимир  
 156. Красић Н. Анита  
 157. Кркић С. Маријана  
 158. Крстић-Марковић Љ. Бојана  
 159. Крунић Л. Драгана  
 160. Крчало С. Јасмина  
 161. Кубат Д. Игор  
 162. Кузмановска Т. Емилија  
 163. Кујунџић М. Марија  
 164. Лабудовић С. Оливера  
 165. Лазаревић Р. Мина  
 166. Лазић З. Марија  
 167. Лазић М. Јелена  
 168. Лазовић В. Бранко  
 169. Лазовић Љ. Ана  
 170. Лакићевић М. Јелена  
 171. Лапчевић М. Стево  
 172. Лекић Д. Теодора  
 173. Лончар В. Никола  
 174. Лукић Н. Слађана  
 175. Љушић Р. Снежана  
 176. Мазник В. Тамара  
 177. Максимовић В. Нина  
 178. Максимовић М. Дејана  
 179. Максимовић М. Марија-Маја  
 180. Малешевић Ј. Милена  
 181. Малешкић Г. Далиборка  
 182. Манојловић Ћ. Ана  
 183. Марић Ж. Никола  
 184. Марић М. Ивана  
 185. Марјановић Д. Немања  
 186. Марјановић Љ. Зорица  
 187. Марковић Б. Славица  
 188. Марковић В. Тамара  
 189. Марковић Д. Драган  
 190. Марковић Н. Маријана  
 191. Марковић Н. Сандра  
 192. Марковић Р. Гордана  
 193. Марчетић М. Душан  
 194. Матејић Г. Зорица  
 195. Матић Б. Светлана  
 196. Матић Д. Милан  
 197. Матковић Б. Елена  
 198. Матковић Б. Милка  
 199. Мијајловић Д. Јаворка  
 200. Микић М. Наташа  
 201. Микић Н. Ања  
 202. Милаковић М. Марина  
 203. Милановић М. Александра  
 204. Миленковић Д. Милан  
 205. Миленковић М. Милена  
 206. Миленковић Р. Катарина  
 207. Милетић В. Наталија  
 208. Милетић Г. Александар  
 209. Милинковић М. Мина  
 210. Милисав М. Марко  
 211. Милић Б. Катарина  
 212. Миличић Д. Ива  
 213. Миловановић Б. Владимир  
 214. Миловановић З. Ана  
 215. Миловановић З. Јована  
 216. Миловановић М. Жељка  
 217. Миловановић Р. Јована  
 218. Миловановић Р. Марија  
 219. Миловановић С. Ивана  
 220. Миловић В. Драгана  
 221. Милошевић В. Милена  
 222. Милошевић М. Иван  
 223. Милошевић М. Тања  
 224. Милошевић С. Милена  
 225. Милуновић М. Милена  
 226. Милуновић С. Јелена  
 227. Милутиновић Р. Слађана  
 228. Миљић В. Биљана  
 229. Мирић М. Милица  
 230. Митровић Р. Горан  
 231. Михаиловић Д. Ивана  
 232. Михајловић Ж. Снежана  
 233. Михајловић М. Јелена  
 234. Младеновић Ч. Никола  
 235. Недељковић М. Марко  
 236. Недељковић М. Надица  
 237. Недељковић С. Селена  
 238. Николић Д. Јелена  
 239. Николић Ж. Јелена  
 240. Николић З. Бранко  
 241. Николић П. Бојана  
 242. Николић С. Светлана  
 243. Николић С. Хелена  
 244. Николић Т. Дарко  
 245. Никчевић Р. Милица  
 246. Никчевић Р. Хајдана  
 247. Новковић Р. Милица  
 248. Њежић Ж. Соња  
 249. Обрадовић М. Јелена  
 250. Обрадовић С. Драгана  
 251. Обреновић С. Александра  
 252. Ожеговић Ж. Јелена  
 253. Ожеговић С. Бојана  
 254. Оцокољић Џ. Слободан  
 255. Павловић Д. Јелена  
 256. Павловић М. Вера  
 257. Павловић М. Ђорђе  
 258. Павловић Н. Бојан  
 259. Пандуревић М. Ђурђица  
 260. Панић З. Бранка  
 261. Пантелић Ж. Марина  
 262. Пантић М. Немања  
 263. Пантић Ф. Јасмина  
 264. Пауновић Ж. Милица  
 265. Перовић Љ. Светлана

266. Петковић Д. Гордана  
267. Петковић Ј. Јасмина  
268. Петровић Б. Данијела  
269. Петровић М. Марија  
270. Петровић М. Милош  
271. Петровић П. Оливера  
272. Петровић С. Аница  
273. Петровић Т. Снежана  
274. Петронијевић М. Ивана  
275. Пешић П. Данијела  
276. Пивић В. Лидија  
277. Полић П. Јована  
278. Понорац М. Добрила  
279. Попесков З. Анита  
280. Попов М. Дивна  
281. Поповић В. Бранко  
282. Поповић В. Милош  
283. Поповић Ж. Ивана  
284. Поповић З. Урош  
285. Поповић М. Марија  
286. Посркача Д. Весна  
287. Проловић М. Невена  
288. Пуцар Н. Ненад  
289. Раденовић М. Драгана  
290. Радиновић Б. Ивана  
291. Радиновић И. Ивана  
292. Радић Р. Марија  
293. Радовановић Д. Владимир  
294. Радовић Б. Нада  
295. Радовић С. Јелена  
296. Радојичић Ж. Бојана  
297. Радојковић В. Душица  
298. Радоњић С. Ивана  
299. Радосављевић М. Марко  
300. Радошевић Н. Александра  
301. Радумовић Ж. Ана  
302. Ракин Р. Дина  
303. Ракић Д. Бојана  
304. Ракић П. Момир  
305. Ралић М. Немања  
306. Ратковић Д. Нада  
307. Рвовић И. Бранка  
308. Ресимић М. Милош  
309. Рили З. Никола  
310. Ристановић М. Бранко  
311. Ристић Р. Марко  
312. Ристић С. Викторија  
313. Ровчанин Н. Катарина  
314. Рончевић З. Александар  
315. Савчић Ђ. Дорис  
316. Сарих Љ. Илија  
317. Сворцан О. Бранислав  
318. Семакин В. Александар  
319. Сенић Љ. Слободан  
320. Симић В. Никола  
321. Симић Ж. Јелена  
322. Симић З. Невена  
323. Симић М. Вељко  
324. Симићевић В. Борјанка  
325. Симовић Б. Драгана  
326. Солдатић Д. Милан  
327. Спајић В. Славица  
328. Спасојевић Ј. Јелена  
329. Спасојевић Т. Милош  
330. Србљак М. Биљана  
331. Сремчевић Д. Сара  
332. Срећковић Д. Тања  
333. Станков В. Ивана  
334. Станковић Б. Јелена  
335. Станковић М. Јелена  
336. Станојевић Д. Јелена  
337. Станојевић Д. Јована  
338. Станојевић Ј. Анита  
339. Станојевић М. Стеван  
340. Станојевић Н. Иван  
341. Старовић М. Тања  
342. Старчевић М. Весна  
343. Стевановић М. Владимир  
344. Стевановић С. Марко  
345. Стефановић М. Весна  
346. Стојадиновић С. Младен  
347. Стојаковић Ј. Жарко  
348. Стојановић М. Ненад  
349. Стојановић П. Богдан  
350. Стојименов И. Данијела  
351. Стојић Д. Срђан  
352. Стојковић Ђ. Маја  
353. Стојменовић В. Верица  
354. Стојчић Р. Јелена  
355. Стошић Д. Јадранка  
356. Стругаревић С. Јована  
357. Ступар Р. Марија  
358. Тадић Ј. Сара  
359. Танасић Б. Смиљка  
360. Танасковић Ј. Мила  
361. Танасковић Љ. Марија  
362. Татић Б. Ана  
363. Ташић Д. Братислав  
364. Тењи Г. Елизабета  
365. Тепшић Р. Горан  
366. Терзић Р. Предраг  
367. Тодоровић Р. Марија  
368. Тодоровић С. Урош  
369. Томић В. Нела  
370. Томић С. Слободан  
371. Томовић Н. Горан  
372. Тривић Р. Наташа  
373. Трифуновић С. Богдан  
374. Ђирић Г. Јелена  
375. Ђупрић С. Дамјан  
376. Урошевић М. Милка  
377. Ускоковић Д. Вук  
378. Филиповић Д. Наташа  
379. Хоџић С. Јасмин  
380. Цвејић Д. Бојан  
381. Цветковић Р. Јована  
382. Цвијовић Р. Тијана  
383. Црногорац Ј. Марија  
384. Црногорац М. Милица  
385. Цупаћ С. Бранислава  
386. Чедић Р. Светлана  
387. Чоловић З. Марина  
388. Џамић Н. Владимир  
389. Џомбић Б. Јелена  
390. Шипка М. Стефан  
391. Шоћ М. Андреа  
392. Шувак Ђ. Гордана

**2010.**

1. Авалић Р. Горица
2. Алексић Б. Ивана
3. Алимпић М. Марица
4. Анђелковић Б. Александра
5. Анђелковић Ж. Сања
6. Анђелковић М. Оливера
7. Антовић П. Бранислава
8. Антонијевић Б. Сања
9. Арсић Н. Катерина
10. Ашковић Д. Драгана
11. Бабић Б. Лана
12. Бажалац Р. Анка
13. Бајић М. Урош
14. Бараћ М. Маја
15. Бауша С. Ивана
16. Башић М. Божо
17. Башчаревић Н. Борис
18. Беговић Б. Љиљана
19. Беговић П. Верица
20. Беговић Р. Бојана
21. Безаревић М. Ивана
22. Безмаревић Р. Тања
23. Белвски Р. Александар
24. Бешлин Ј. Јелена
25. Бјелановић Ж. Марија
26. Бјелановић Ч. Тамара
27. Благојевић М. Душан
28. Благојевић Р. Ана
29. Благојевић Р. Марија
30. Благојевић С. Марија
31. Богдановић Г. Бојана
32. Богдановић З. Иван
33. Богдановић О. Александра
34. Богдановић Р. Јелена
35. Богосављевић И. Ђурђица
36. Божиновић Б. Бранка
37. Божић Д. Никола
38. Божић Љ. Јелена
39. Божић М. Јасна
40. Бојић С. Бојан
41. Бојовић С. Александра
42. Бокан А. Викторија
43. Борисављевић Б. Тијана
44. Булат С. Марија
45. Булатовић Р. Бојана
46. Булатовић Р. Марија
47. Бурсаћ Д. Дејан
48. Васиљевић С. Иван
49. Васић Д. Маја
50. Васић Д. Марина
51. Вековић Д. Марко
52. Велимировић З. Душан
53. Величић М. Лара
54. Величковић Б. Марија
55. Величковски М. Ивана
56. Вељко М. Тамара
57. Веселиновић Д. Анђела
58. Видак Ј. Кристина
59. Видаковић С. Ивана
60. Видовић С. Марко
61. Видојевић М. Марија
62. Вишњић Б. Борислав
63. Влаховић Р. Ана
64. Војводић Р. Катарина
65. Војиновић М. Зорица
66. Врешњак Б. Кристина
67. Вујиновић Б. Никола
68. Вујовић М. Данило
69. Вујошевић М. Данијела
70. Вукасовић Т. Вук
71. Вукашиновић М. Зорица
72. Вукмановић М. Данијела
73. Вукмировић С. Марина
74. Вукобратовић М. Милица
75. Вуковић М. Бојана
76. Вукосављевић Н. Данијела
77. Вукосављевић Н. Санела
78. Вукотић Р. Милицана
79. Вучинић М. Марија
80. Вучковић З. Владимир
81. Гајић Г. Зорица
82. Голубовић М. Весна
83. Голубовић М. Данило
84. Гордић Б. Игор
85. Гроздановић Д. Невенка
86. Грујић Б. Јелена
87. Грујић Љ. Вања
88. Грчић Д. Дубравка
89. Грчић Р. Горјана
90. Дамљановић М. Милица
91. Девић Д. Јелена
92. Дејановић Н. Невена
93. Дејковић С. Маја
94. Деспотовић М. Ксенија
95. Деурић Р. Миланка
96. Дешић П. Марко
97. Димитријевић М. Тијана
98. Динић В. Милан
99. Добромировић Б. Милан
100. Доганџић Р. Ђорђе
101. Доловић Д. Игор
102. Домановић Ђ. Милка
103. Драговић Н. Мара
104. Дрињаковић М. Маринко
105. Дробњаковић Р. Ивана
106. Думелић Г. Вања
107. Дутина Д. Тамара
108. Дутина Н. Тамара
109. Дуцић Д. Анђелка
110. Ђиновић Ж. Јелена
111. Ђомлија Д. Никола
112. Ђорђевић Б. Стефан
113. Ђорђевић П. Јована
114. Ђорић В. Марија
115. Ђорић З. Марија
116. Ђорић И. Татјана
117. Ђоровић Б. Ана
118. Ђумић П. Ана
119. Ђурашковић М. Ива
120. Ђурђевић Б. Драгана
121. Ђурђевић Б. Милош
122. Ђурђић Б. Сташа
123. Ђурђић Л. Маја
124. Ђурић М. Марија
125. Елек М. Барбара
126. Живанић Т. Филип
127. Живић М. Мирјана

128. Живковић Ж. Андријана  
129. Жижовић С. Драгана  
130. Зељковић М. Маријана  
131. Зеновић М. Предраг  
132. Злајић М. Тамара  
133. Златковић З. Валентина  
134. Ивановић М. Александра  
135. Ивановић М. Јелена  
136. Ивановић П. Јелена  
137. Ивановић Р. Ивана  
138. Ивковић Б. Тања  
139. Ивковић П. Јелена  
140. Игњатовић С. Слађана  
141. Илић В. Марија  
142. Илић Д. Александра  
143. Илић Ж. Тијана  
144. Илић О. Ана  
145. Илић П. Марија  
146. Илић С. Александра  
147. Јаковљевић Д. Драгана  
148. Јаковљевић Д. Ивана  
149. Јаковљевић Д. Јелена  
150. Јанковић З. Никола  
151. Јанковић Л. Марија  
152. Јанковић М. Катарина  
153. Јанковић Р. Иван  
154. Јанковић С. Јасна  
155. Јањевић Б. Михајло  
156. Јањић Љ. Сандра  
157. Јашовић А. Бојана  
158. Јевремовић Б. Вида  
159. Јемуовић Р. Ива  
160. Јемуовић Р. Милена  
161. Јовановић В. Ана  
162. Јовановић В. Невена  
163. Јовановић Д. Јелена  
164. Јовановић Д. Перица  
165. Јовановић З. Ана  
166. Јовановић З. Татјана  
167. Јовановић М. Драгана  
168. Јовановић М. Ивана  
169. Јовановић М. Катарина  
170. Јовановић Р. Александра  
171. Јованчевић Н. Тамара  
172. Јоветић С. Тамара  
173. Јовић Д. Ивана  
174. Јовић М. Ана  
175. Јовичић Ж. Иван  
176. Јокановић М. Никола  
177. Кајгановић В. Јелена  
178. Кајтез И. Бојана  
179. Калембер Н. Наташа  
180. Карадиновић Е. Азра  
181. Кастратовић М. Мартина  
182. Катић Д. Андријана  
183. Келечевић В. Вера  
184. Кесеровић М. Јелена  
185. Кнежевић Љ. Божидар  
186. Кнежевић М. Небојша  
187. Ковач Р. Урош  
188. Ковачевић Р. Бојана  
189. Ковачевић С. Нина  
190. Козарев М. Душан  
191. Кокир Р. Јована  
192. Колунџија Д. Нина  
193. Комарчић М. Милица  
194. Константиновић В. Ивана  
195. Копривица З. Павле  
196. Корсић Е. Тамара  
197. Костадиновић Б. Невена  
198. Костић Ж. Милош  
199. Крсмановић Д. Наташа  
200. Крстић Р. Тања  
201. Крстић С. Сања  
202. Кузманов Д. Марина  
203. Кузмић М. Катарина  
204. Кулић Н. Марко  
205. Кундачина М. Сања  
206. Лађевић Ј. Сузана  
207. Лазин М. Јасмина  
208. Лазић Б. Милан  
209. Лазић М. Јасмина  
210. Лакић В. Никола  
211. Лауш М. Марица  
212. Лацмановић Ж. Ведрана  
213. Левић Ж. Ивана  
214. Лекић Љ. Наталија  
215. Летић Љ. Ивана  
216. Лишанин Б. Младен  
217. Лондровић М. Јелена  
218. Лоренцин Б. Иван  
219. Лукић Д. Владимир  
220. Лукић Ђ. Александра  
221. Лукић М. Драган  
222. Луковић М. Стана  
223. Љубисављевић М. Драгана  
224. Мажибрада Ј. Соња  
225. Мајсторовић М. Јелена  
226. Максимовић М. Ђурђија  
227. Максимовић С. Марко  
228. Мандић М. Милена  
229. Маневски Д. Невена  
230. Манојловић М. Тања  
231. Маринковић П. Миодраг  
232. Маринковић С. Биљана  
233. Марић Г. Сања  
234. Марић М. Сена  
235. Марјановић М. Милијана  
236. Марковић Б. Катарина  
237. Марковић Д. Ана  
238. Марковић Д. Анита  
239. Марковић Д. Петар  
240. Марковић Д. Сандра  
241. Марковић Ђ. Миодраг  
242. Марковић М. Мирјана  
243. Марковић С. Бранко  
244. Марковић Х. Марија  
245. Мартић Ђ. Никола  
246. Матејић М. Јована  
247. Матијевић М. Мирослав  
248. Маговић Т. Бранислав  
249. Машић М. Ана  
250. Мигати А. Сања  
251. Мијајловић Р. Андријана  
252. Мијатовић М. Дејан  
253. Мијатовић С. Слободанка  
254. Мијић Љ. Ана  
255. Миладиновић Ј. Марија  
256. Милаковић П. Данило

257. Миланковић М. Бојан  
 258. Милановић В. Бранко  
 259. Милановић Ј. Сања  
 260. Милановић О. Милица  
 261. Миленковић М. Душанка  
 262. Миленковић Р. Јелена  
 263. Милетић С. Бојана  
 264. Милетић Б. Ана  
 265. Милетић Ј. Кристина  
 266. Милетић Р. Родољуб  
 267. Милинчић Д. Бранка  
 268. Милосављевић М. Јована  
 269. Милосављевић С. Сања  
 270. Милошевић М. Александар  
 271. Милошевић М. Андреа  
 272. Милошевић Р. Ирина  
 273. Милошевић С. Мирјана  
 274. Милутиновић С. Јелена  
 275. Мирковић Б. Александра  
 276. Мирковић С. Марина  
 277. Митровић Д. Марија  
 278. Митровић Т. Јована  
 279. Мићић М. Милица  
 280. Мићић Т. Јелена  
 281. Михаиловић С. Војислав  
 282. Мухић Д. Славица  
 283. Млинар М. Драгана  
 284. Момић Т. Мирјана  
 285. Моравчић М. Сања  
 286. Мрвош М. Драгана  
 287. Мутлак В. Живка  
 288. Мушицки Д. Александар  
 289. Наић М. Невена  
 290. Негић Р. Јасмина  
 291. Недељковић Г. Стеван  
 292. Недовић К. Бојана  
 293. Нешић Д. Оливера  
 294. Николић М. Александра  
 295. Николић М. Маја  
 296. Николић С. Јелена  
 297. Никотић С. Марко  
 298. Новаковић Ж. Жељка  
 299. Новаковић П. Дарко  
 300. Нововић М. Данка  
 301. Нол З. Станислава  
 302. Обрадовић Ж. Слађана  
 303. Обрадовић М. Александра  
 304. Обрадовић М. Ивана  
 305. Огњановић М. Радмила  
 306. Оташевић М. Ана  
 307. Оташевић М. Јелена  
 308. Павловић А. Гордана  
 309. Павловић Б. Владимир  
 310. Павловић З. Данка  
 311. Павловић Ј. Јелена  
 312. Павловић М. Јован  
 313. Павловић С. Марко  
 314. Павловски З. Јована  
 315. Панић Ј. Наталија  
 316. Пантелић З. Тијана  
 317. Пантић Д. Маја  
 318. Пантић М. Владимир  
 319. Пантић Р. Жељка  
 320. Паповић Ч. Ведран  
 321. Пејковић Д. Марко  
 322. Пејчић Б. Моника  
 323. Пејчић Р. Ивана  
 324. Пенчић Ж. Зорица  
 325. Пераловић З. Милена  
 326. Перић Д. Александра  
 327. Петковић В. Драгана  
 328. Петрићевић С. Предраг  
 329. Петровић В. Ненад  
 330. Петровић З. Владимир  
 331. Петровић И. Александра  
 332. Петровић М. Јелена  
 333. Петровић М. Катарина  
 334. Петровић М. Неда  
 335. Петровић М. Сања  
 336. Петронијевић С. Милка  
 337. Пећо М. Драгана  
 338. Познић М. Дубравка  
 339. Поповић Б. Милица  
 340. Поповић Д. Бобана  
 341. Поповић Р. Валентина  
 342. Поповић С. Никола  
 343. Пријовић Р. Магдалена  
 344. Раденовић Б. Марија  
 345. Радивојевић М. Ђорђе  
 346. Радиновић Д. Никола  
 347. Радисављевић М. Јована  
 348. Радић Д. Наталија  
 349. Радовановић Љ. Марина  
 350. Радовановић М. Јелена  
 351. Радовић М. Милица  
 352. Радовић Р. Сандра  
 353. Радојковић А. Ивана  
 354. Радосављевић М. Драгослав  
 355. Радосављевић Р. Сузана  
 356. Радуловић Б. Нина  
 357. Радуловић М. Лазар  
 358. Раичевић М. Радомир  
 359. Рајевац М. Ђурђа  
 360. Ранђеловић В. Немања  
 361. Ранковић Д. Невена  
 362. Ранковић М. Бојана  
 363. Растовић Б. Милена  
 364. Ратковић Н. Небојша  
 365. Рачета П. Миодраг  
 366. Рашић Д. Витомир  
 367. Рашковић З. Мирослав  
 368. Ремовић Данијела  
 369. Ристић З. Горан  
 370. Роксић Р. Маријана  
 371. Рондовић В. Маја  
 372. Росић В. Сташа  
 373. Савановић Д. Александра  
 374. Савић Д. Ђурђија  
 375. Савић М. Марко  
 376. Савић Р. Ивана  
 377. Самојловић М. Марија  
 378. Севић С. Јелена  
 379. Селаковић З. Јелена  
 380. Сијерковић М. Наташа  
 381. Симатовић М. Сузана  
 382. Симоновић Д. Марија  
 383. Скенџић Б. Даниела  
 384. Смиљанић Ж. Сања  
 385. Спасевски С. Соња

386. Спиркоски Н. Елизабет  
 387. Средовић Р. Јованка  
 388. Сремчевић М. Ана  
 389. Срећковић М. Јасмина  
 390. Стаменковић Т. Лидија  
 391. Стаменковић З. Вељко  
 392. Стаменковић С. Јована  
 393. Станић С. Вук  
 394. Станковић М. Јована  
 395. Станојевић Ј. Јована  
 396. Станојевић М. Урош  
 397. Станојевић С. Каћа  
 398. Станојчић Д. Марија  
 399. Старчевић Б. Бранко  
 400. Старчевић П. Дуња  
 401. Стевуљевић С. Милица  
 402. Стојановић Д. Јована  
 403. Стојановић М. Соња  
 404. Стојановић С. Тијана  
 405. Стојков С. Сања  
 406. Стојков С. Смиљана  
 407. Стојковић С. Милена  
 408. Стојсављевић Н. Софија  
 409. Стошић С. Оливера  
 410. Тасић Ж. Јелена  
 411. Татић М. Илија  
 412. Терзић М. Ивана  
 413. Тешовић Р. Зорана  
 414. Тишма Ј. Ковиљка  
 415. Тодоровић Б. Душан  
 416. Тодоровић М. Ана  
 417. Токовић В. Марија  
 418. Томаш Б. Милош  
 419. Трајковић Б. Јована  
 420. Трајковски В. Невена  
 421. Трикош З. Ђорђе  
 422. Трифковић Т. Маја  
 423. Тутић С. Бранка  
 424. Ђакић М. Марина  
 425. Ђирић М. Милош  
 426. Ђорагић Н. Денис  
 427. Ђорић З. Ивана  
 428. Ђосић З. Гордана  
 429. Ћуповић Г. Александра  
 430. Урошевић В. Зоран  
 431. Филиповић Д. Вишња  
 432. Филиповић Ж. Љубомир  
 433. Фрлета Ј. Бојан  
 434. Хаџић Љ. Марина  
 435. Хинић Ј. Дијана  
 436. Цветиновић З. Јелена  
 437. Цветковић А. Андријана  
 438. Цветковић В. Јелена  
 439. Цветковић Д. Светлана  
 440. Цветковић С. Јелена  
 441. Цветковић Ч. Драгана  
 442. Џвијановић М. Милица  
 443. Церовић М. Ивана  
 444. Црнобрња М. Жарка  
 445. Црногорац М. Маја  
 446. Цупара М. Јелена  
 447. Цупаћ Ж. Јелена  
 448. Чавић Т. Милош  
 449. Чекеревац З. Петар  
 450. Челаревић Н. Ненад  
 451. Челебић Д. Јована  
 452. Челекетић Б. Марија  
 453. Чепић Б. Маријана  
 454. Чолаковић С. Јована  
 455. Чолић М. Данијела  
 456. Чудић М. Јелена  
 457. Џувер М. Драгана  
 458. Шантић Б. Маја  
 459. Шкаљац Р. Милена  
 460. Шкарић Ђ. Југослав  
 461. Шкорић Д. Снежана  
 462. Шкријељ Д. Ружица  
 463. Шопаловић М. Јелена  
 464. Штековић М. Рената  
 465. Штетин М. Јована  
 466. Шћепановић М. Милица  
 467. Шћеповић Д. Татјана  
 468. Шувалија И. Ана  
 469. Шуловић Р. Владимир  
 470. Abu Omar I. Sanja
- 2011.**
1. Аднађевић Ј. Злата
  2. Алексић Б. Милош
  3. Алексић Т. Александар
  4. Андрић З. Александра
  5. Анђелковић Л. Наташа
  6. Анђелковић М. Невена
  7. Аничић З. Бојан
  8. Антић С. Иван
  9. Антонијевић Ж. Јована
  10. Антонијевић Ј. Јелена
  11. Арсић Љ. Јелена
  12. Арсић М. Јелена
  13. Арсић Н. Ивана
  14. Бабић М. Сандра
  15. Бајчета В. Снежана
  16. Балановић Б. Снежана
  17. Балуновић С. Филип
  18. Банзић В. Даница
  19. Баришић С. Матија
  20. Батаковић Б. Весна
  21. Бевења Б. Петар
  22. Бекчић Д. Данка
  23. Белановић Д. Драгана
  24. Белановић М. Горан
  25. Беловођанин Б. Ана
  26. Белоти А. Ана
  27. Биберовић М. Драгана
  28. Бјелановић Ј. Милица
  29. Бјеливук Д. Дијана
  30. Благојевић С. Ана
  31. Богичевић С. Вера
  32. Богуновић В. Сандра
  33. Божић Б. Данијела
  34. Божић Н. Александра Аника
  35. Божовић Ж. Ана
  36. Бозало З. Јована
  37. Бојић Р. Андреј
  38. Боранијашевић Б. Биљана
  39. Бошковић М. Нина
  40. Бошковић С. Оташ
  41. Брадић Б. Јована

42. Бранковић Б. Јелена  
 43. Бркановић Н. Тајана  
 44. Бркић М. Јелена  
 45. Брњош М. Теодора  
 46. Брчкало Ж. Богдан  
 47. Букилић Г. Алена  
 48. Булатовић Л. Андријана  
 49. Буразер М. Никола  
 50. Василић С. Бојана  
 51. Васиљевић М. Ненад  
 52. Васић Р. Бојана  
 53. Васковић А. Биљана  
 54. Вековић С. Анђелија  
 55. Велкић Р. Весна  
 56. Вељковић Н. Јелена  
 57. Веселиновић Б. Јована  
 58. Веселиновић Д. Алекса  
 59. Веселиновић Р. Ана  
 60. Видановић С. Милош  
 61. Вишњић Д. Вишња  
 62. Влаховић М. Драгиша  
 63. Влашкалин Б. Тамара  
 64. Војводић А. Петра  
 65. Војнић Роговић Б. Маријана  
 66. Врана Р. Јелена  
 67. Вранешевић Љ. Даница  
 68. Врањевац Ј. Тијана  
 69. Врачар В. Марија  
 70. Врбица М. Александар  
 71. Вречер Н. Марија  
 72. Вујановић М. Марија  
 73. Вујачић Б. Ана  
 74. Вујовић М. Дарја  
 75. Вујовић М. Марија  
 76. Вујовић С. Невена  
 77. Вукелић В. Ања  
 78. Вукелић В. Никола  
 79. Вукелић Ј. Драган  
 80. Вукић Д. Јована  
 81. Вуковић Д. Бранка  
 82. Вуковић Ж. Вукосава  
 83. Вуковић С. Весна  
 84. Вурдеља Б. Нина  
 85. Вучетић Б. Данијела  
 86. Габоровић З. Ида  
 87. Гавриловић В. Драгица  
 88. Гајић Ж. Коста  
 89. Гајић С. Илија  
 90. Гарабилевић М. Маја  
 91. Главоњић Ж. Мирјана  
 92. Глишић З. Небојша  
 93. Гломазић В. Марија  
 94. Говедарица М. Ивана  
 95. Гојак М. Душица  
 96. Гојковић М. Ивана  
 97. Голошин П. Наташа  
 98. Голубовић Р. Ана  
 99. Голубовић С. Милош  
 100. Гочанин З. Соња  
 101. Грбић Б. Мирјана  
 102. Грубачић С. Данка  
 103. Грујић М. Наташа  
 104. Грујовић З. Саша  
 105. Дакић Р. Драган  
 106. Дамњановић З. Марина  
 107. Данић М. Марина  
 108. Дармановић В. Лука  
 109. Дашић Ђ. Снежана  
 110. Дашић Љ. Марко  
 111. Делић М. Бранка  
 112. Деспотовић П. Катарина  
 113. Диковић Љ. Немања  
 114. Димитријевић Д. Александар  
 115. Димитријевић Д. Ана Марија  
 116. Димитријевић Д. Милена  
 117. Димитријевић Н. Бранка  
 118. Димитровић Н. Марија  
 119. Добросављевић М. Гордана  
 120. Докић М. Марија  
 121. Долапчев С. Вања  
 122. Дошен С. Наташа  
 123. Драгић Б. Никола  
 124. Драгић В. Ана  
 125. Драгић И. Марјан  
 126. Драгић П. Живојин  
 127. Дубљевић Д. Петар  
 128. Дувњак С. Јелена  
 129. Дугалић М. Вишња  
 130. Дуловић Д. Даниела  
 131. Дуњић С. Душица  
 132. Ђого М. Мила  
 133. Ђокић Б. Бојана  
 134. Ђокић М. Ивана  
 135. Ђокић П. Александар  
 136. Ђоловић Р. Светлана  
 137. Ђорђевић Г. Луна  
 138. Ђорђевић З. Тања  
 139. Ђорђевић Ј. Кристина  
 140. Ђорђевић М. Лидија  
 141. Ђорђевић С. Слађана  
 142. Ђукић Д. Ана  
 143. Ђукић Н. Бојана  
 144. Ђурановић Д. Филип  
 145. Ђурић Б. Радмила  
 146. Ђурић Н. Чедомила  
 147. Ђуровић Ж. Даворин  
 148. Ђуровић П. Вида  
 149. Евтимов С. Сања  
 150. Елек З. Бојан  
 151. Ердељан Д. Ивана  
 152. Еркић Д. Роса  
 153. Ерчевић М. Ивана  
 154. Живковић М. Никола  
 155. Жунјић Д. Ана  
 156. Здравковић С. Дубравка  
 157. Златковић С. Јована  
 158. Зорановић М. Милица  
 159. Зорић П. Ненад  
 160. Зрнић М. Сања  
 161. Иванов С. Марија  
 162. Иваштанин Р. Бојана  
 163. Ивезић М. Маја  
 164. Ивић Д. Бојана  
 165. Ивић Н. Тања  
 166. Ивковић И. Маша  
 167. Игњатовић Ж. Сенка  
 168. Илић Д. Иван  
 169. Илић З. Бранка  
 170. Илић З. Јелена



171. Исаиловић З. Александра  
172. Исаиловић З. Андриана  
173. Исаиловић М. Милица  
174. Јаковљевић С. Бојана  
175. Јанићијевић Д. Андриана  
176. Јанковић А. Весна  
177. Јанковић Ж. Јована  
178. Јаношевић Г. Јелена  
179. Јаношевић М. Дарко  
180. Јањић Ч. Тања  
181. Јауковић Б. Ксенија  
182. Јеленић Д. Јована  
183. Јеринић Д. Ана  
184. Јешић М. Сања  
185. Јовановић Б. Нела  
186. Јовановић Б. Тања  
187. Јовановић В. Владимир  
188. Јовановић Д. Јелена  
189. Јовановић Д. Марија  
190. Јовановић З. Андријана  
191. Јовановић Љ. Бојана  
192. Јовановић М. Ана  
193. Јовановић М. Дејан  
194. Јовановић М. Сандра  
195. Јовановић С. Јелена  
196. Јованчић М. Александар  
197. Јовић М. Андријана  
198. Јовић Р. Милица  
199. Јовић Р. Рада  
200. Јокић Н. Невена  
201. Јокић Р. Ивана  
202. Јоксић Б. Невена  
203. Јонев С. Катарина  
204. Каблар Б. Бојана  
205. Кадија М. Владислава  
206. Кантар С. Маја  
207. Каран М. Савка  
208. Караџић С. Мирослава  
209. Карић М. Данка  
210. Катигић Ђ. Ивона  
211. Катигић Н. Ивана  
212. Керчу М. Миљана  
213. Ковач Д. Кристина  
214. Ковачевић Ђ. Бојан  
215. Ковачевић Ђ. Маја  
216. Ковачевић М. Деспот  
217. Ковачевић Р. Ивана  
218. Ковтун Г. Викторија  
219. Колаковић С. Александра  
220. Комненић В. Сергеј  
221. Корићанац Ј. Милан  
222. Косановић П. Сара  
223. Косановић С. Сара  
224. Косијер М. Милица  
225. Костић М. Стефан  
226. Коцић З. Милена  
227. Крајновић Д. Јована  
228. Кресовић М. Јована  
229. Кречковић Д. Владан  
230. Крнета Ж. Дуња  
231. Крстић М. Ана  
232. Крстић М. Милица  
233. Крстић С. Ивана  
234. Крупниковић Љ. Надежда  
235. Кубура Р. Љубица  
236. Кузманић З. Ирена  
237. Кулић Николић Ј. Ивана  
238. Куч Д. Евица  
239. Кучеренко Г. Ања  
240. Кушљић М. Недељка  
241. Лабовић Д. Ивана  
242. Лазаревић Д. Милица  
243. Лазаревић Д. Милош  
244. Лазаревић С. Јелена  
245. Лазић Б. Бојана  
246. Лазић М. Милана  
247. Лазовић Г. Ивана  
248. Лазовић Д. Александар  
249. Лазовић Ж. Наташа  
250. Лакић С. Александра  
251. Лаковић В. Нађа  
252. Левић З. Слађана  
253. Лесјак Ж. Јасна  
254. Лесковац М. Миљана  
255. Лешевић Д. Јелена  
256. Лилић Д. Катарина  
257. Лилић Ј. Ненад  
258. Лилић М. Ивана  
259. Личина Д. Тамара  
260. Лончар М. Мирела  
261. Лујиновић В. Невена  
262. Лукић Б. Андреа  
263. Лукић З. Марија  
264. Лукић Р. Огњен  
265. Љубомировић М. Марко  
266. Максимовић Д. Данијела  
267. Малешевић С. Мирјана  
268. Маловић Д. Милица  
269. Маловић Р. Сандра  
270. Мандић З. Драгана  
271. Мандић Љ. Милица  
272. Манић М. Наталија  
273. Манојловић И. Миленко  
274. Манојловић М. Његош  
275. Марган С. Марко  
276. Маринковић З. Милица  
277. Марић Н. Тамара  
278. Маричић Б. Лидија  
279. Маричић С. Ивана  
280. Марковић М. Ксенија  
281. Марковић М. Оливера  
282. Марковић М. Филип  
283. Марковић С. Катарина  
284. Марушић Д. Јована  
285. Масал В. Зорица  
286. Матес В. Хана  
287. Машић Б. Бојана  
288. Машуловић Б. Драго  
289. Медић Н. Маја  
290. Мијатовић Ј. Ивана  
291. Миладиновић М. Александра  
292. Милановић С. Милена  
293. Милевић С. Оља  
294. Миленковић Д. Јелена  
295. Миленковић З. Слободанка  
296. Миленковић М. Јелена  
297. Миленовић Г. Ана  
298. Милетић Д. Светлана  
299. Милетић М. Селена

300. Миливојевић Д. Марија  
 301. Милиновић Б. Јелена  
 302. Милисављевић М. Слађана  
 303. Милић М. Маја  
 304. Милићевић Д. Невена  
 305. Милићевић Р. Мирко  
 306. Миловановић Д. Стефан  
 307. Миловић С. Наташа  
 308. Милојевић Ж. Олгица  
 309. Милојевић М. Ана  
 310. Милојевић М. Немања  
 311. Милосављевић Р. Мирна  
 312. Милош Н. Нина  
 313. Милошевић А. Бојана  
 314. Милошевић М. Милош  
 315. Милошевић М. Мирјана  
 316. Милуновић Љ. Тијана  
 317. Милутиновић Д. Милош  
 318. Миљачки С. Невена  
 319. Миљевић Г. Маја  
 320. Минчић С. Дарко  
 321. Мирановић М. Марко  
 322. Мирков Ж. Лидија  
 323. Мирковић З. Тамара  
 324. Мирковић П. Валентина  
 325. Митић Б. Ана  
 326. Митровић Д. Милена  
 327. Митровић Ј. Милица  
 328. Митровић М. Јелена  
 329. Мићић М. Небојша  
 330. Михајловић Ж. Ивана  
 331. Михољчић Ђ. Нина  
 332. Молдваи Л. Тибор  
 333. Недељковић Ђ. Немања  
 334. Недељковић М. Никола  
 335. Недељковић М. Стефан  
 336. Недић С. Бобана  
 337. Недић Т. Јована  
 338. Ненадић Д. Данијела  
 339. Нешић Р. Сања  
 340. Никитовић Д. Марина  
 341. Николић В. Невана  
 342. Николић Д. Драган  
 343. Николић Д. Јелисавета  
 344. Николић Ж. Невена  
 345. Николић М. Митар  
 346. Николић М. Слађана  
 347. Николић Р. Александар  
 348. Николић Р. Јелена  
 349. Николић С. Милан  
 350. Николић С. Милош  
 351. Нинчић С. Чедомир  
 352. Новаковић Д. Гордана  
 353. Новаковић Д. Драгана  
 354. Новаковић Д. Стеван  
 355. Новаковић С. Марија  
 356. Новковић С. Снежана  
 357. Ногуловић З. Јелена  
 358. Обрадовић М. Александар  
 359. Обрадовић М. Виолета  
 360. Обрадовић М. Никола  
 361. Обрадовић Н. Бранка  
 362. Обрадовић С. Душан  
 363. Осмајлић М. Тамара  
 364. Остојић Б. Марија  
 365. Остојић М. Славица  
 366. Оташевић С. Драган  
 367. Павловић З. Златана  
 368. Павловић З. Маријана  
 369. Павловић Ј. Евица  
 370. Павловић М. Виолета  
 371. Павловић О. Марија  
 372. Павловић Т. Анђела  
 373. Пајевић Бундало Б. Сања  
 374. Пајић З. Ивана  
 375. Панић М. Јасмина  
 376. Пантић М. Јелена  
 377. Пантовић В. Марија  
 378. Панчић В. Ана  
 379. Пауновић Г. Владимир  
 380. Пауновић Д. Бојана  
 381. Пејановић Б. Мирка  
 382. Пејатовић М. Данијела  
 383. Пејовић Б. Милица  
 384. Перишић М. Марија  
 385. Перков С. Бојан  
 386. Перовић З. Часлав  
 387. Петко М. Александар  
 388. Петковић Ж. Јелена  
 389. Петковић М. Миланка  
 390. Петров Ј. Димитрије  
 391. Петровић А. Данијела  
 392. Петровић Б. Јанко  
 393. Петровић З. Марија  
 394. Петровић И. Татјана  
 395. Петровић М. Вељко  
 396. Петровић М. Јелена  
 397. Петровић С. Ђурђица  
 398. Пинтарић Ж. Круна  
 399. Планинчић М. Владо  
 400. Плечић В. Јелена  
 401. Поњавић Д. Ивана  
 402. Поповић Д. Маријана  
 403. Поповић Д. Мирјана  
 404. Поповић Ж. Милица  
 405. Поповић Ј. Ана Марија  
 406. Поповић М. Александар  
 407. Поповић Н. Јелена  
 408. Постолова Б. Анита  
 409. Почуча М. Милана  
 410. Првуловић З. Тони  
 411. Протић С. Исидора  
 412. Пуцаревић М. Бојана  
 413. Пуцаревић П. Мирјана  
 414. Радић Р. Лидија  
 415. Радичевић Р. Тамара  
 416. Радовановић П. Стефан  
 417. Радовановић Р. Ивица  
 418. Радовић Р. Ђорђевић  
 419. Радовић С. Софија  
 420. Радојчић Г. Биљана  
 421. Радоњић М. Душан  
 422. Радосављевић Д. Павле  
 423. Ракин Р. Ратко  
 424. Ракита Б. Маја  
 425. Ракоњац М. Милан  
 426. Ракочевић Г. Маја  
 427. Ранђеловић М. Миљан  
 428. Ранђеловић М. Стеван

429. Ранковић З. Марина  
430. Раце И. Бреза  
431. Рашковић Р. Никола  
432. Рељић М. Тамара  
433. Реповић Р. Јована  
434. Ристић Ј. Марија  
435. Ристић П. Цветана  
436. Ристић Р. Татјана  
437. Рогић С. Бојана  
438. Роговић Б. Филип  
439. Родић Ж. Данило  
440. Рудан Г. Милица  
441. Рујевић В. Немања  
442. Руменић Р. Никола  
443. Савић Д. Милош  
444. Савић З. Ивана  
445. Савић М. Вида  
446. Савић Н. Дијана  
447. Савковић Н. Ана  
448. Савковић Ч. Младен  
449. Сантовац П. Адам  
450. Свилар М. Горан  
451. Секуловић М. Михаило  
452. Симић Б. Јелена  
453. Симић Љ. Ана  
454. Симоновић Д. Симон  
455. Синђић А. Марко  
456. Скробић М. Љиљана  
457. Смуђа Ђ. Душан  
458. Сотировић Д. Јелена  
459. Спасић Д. Радован  
460. Спасојевић Ж. Наташа  
461. Спасојевић С. Ивана  
462. Спасојевић У. Мирјана  
463. Срејић М. Милена  
464. Сретеновић П. Виолета  
465. Стаменић М. Бојана  
466. Стаменић М. Јелена  
467. Стаменковић Д. Данијела  
468. Станић В. Слађана  
469. Станић М. Маја  
470. Станић С. Милица  
471. Станишић П. Соња  
472. Станковић В. Бојана  
473. Станковић Д. Милкица  
474. Станковић Д. Тијана  
475. Станковић З. Лијана  
476. Станковић М. Бојан  
477. Станковић М. Ненад  
478. Станковић Н. Тијана  
479. Станојевић Р. Владислав  
480. Станојевић Р. Драгана  
481. Стевановић З. Марина  
482. Стевановић Н. Јана  
483. Стевановић П. Наташа  
484. Стевчић Б. Ивана  
485. Степановић Р. Ивана  
486. Стефановић В. Јелена  
487. Стефановић Ј. Сања  
488. Стефановић Н. Невена  
489. Стојановић Б. Благица  
490. Стојановић З. Златко  
491. Стојановић З. Ивана  
492. Стојановић З. Саша  
493. Стојићевић С. Неда  
494. Стошић С. Петар  
495. Субошић З. Сузана  
496. Сурлић М. Стефан  
497. Табаковић Д. Јанко  
498. Тадић Л. Марина  
499. Танасијевић М. Дајана  
500. Ташић С. Миљана  
501. Ташковић С. Јована  
502. Тодоровић Г. Катарина  
503. Тодоровић З. Ивана  
504. Тодоровић М. Марија  
505. Тодоровић М. Небојша  
506. Тодоровић П. Теодора  
507. Токић С. Душан  
508. Томић В. Хелена  
509. Томић Д. Јелена  
510. Томић Д. Јована  
511. Томић Ј. Марко  
512. Трајковић М. Владимир  
513. Трајковић Т. Урош  
514. Трифуновић Д. Ана  
515. Тркуља И. Јелена  
516. Ђетковић М. Ива  
517. Ђириловић Б. Јелисавета  
518. Ђировић Д. Милена  
519. Угарковић Ж. Урош  
520. Угреновић М. Филип  
521. Узуновић Д. Милош  
522. Укропина Д. Ивана  
523. Урошев С. Александра  
524. Ускоковић У. Јелена  
525. Фа Томић Ј. Јована  
526. Харјунг Ђ. Кристина  
527. Хаџи Ђурић В. Андријана  
528. Хаџиомеровић З. Ирена  
529. Холендер Д. Ксенија  
530. Цанић С. Милена  
531. Цветковић Ж. Гордана  
532. Цветковић З. Миленица  
533. Цицковић М. Марија  
534. Црноглавац М. Данијела  
535. Црногорац О. Звездана  
536. Чабаркапа М. Никола  
537. Чачић К. Дарко  
538. Човић Д. Ивана  
539. Чолић В. Александра  
540. Чолић Д. Јелена  
541. Чоловић В. Марија  
542. Чоловић З. Јелена  
543. Џепина Л. Маја  
544. Шаkota Н. Невена  
545. Шашић М. Даниела  
546. Шашић Р. Ивана  
547. Шереш И. Тамара  
548. Шестак Т. Даниела  
549. Шипка Р. Светлана  
550. Шмитран М. Тама  
551. Шогоров М. Виктор  
552. Шпијуновић Р. Мариј  
553. Штековић М. Милана  
554. Штрбо Ж. Горан  
555. Шћекић Р. Рајко  
556. Шупуг Н. Добрила  
557. Al Obaidi A. Aleksandar

**2012.**

1. Авалић Р. Владица
2. Алексић Д. Јелена
3. Алексић Р. Јована
4. Анкић Д. Александра
5. Антић В. Марија
6. Антић Д. Зоран
7. Антонијевић И. Ана
8. Антонић Д. Милош
9. Аранђеловић И. Нина
10. Арсовић В. Славко
11. Аћимовић Д. Ирена
12. Аџић Д. Александра
13. Бабић М. Милош
14. Бајић В. Милена
15. Бајић Ђ. Валентина
16. Бакалбашић М. Тања
17. Баришић М. Лариса
18. Батинић Д. Милица
19. Бацковић Ј. Невена
20. Бачкалић Ђ. Катарина
21. Башић В. Ивана
22. Башчаревић С. Јаблан
23. Бељан Д. Матеја
24. Бесермењи М. Инес
25. Бешири Д. Наим Лео
26. Бијелић Б. Милица
27. Бистричић П. Андреј
28. Бихорац Ш. Емир
29. Бишевац М. Тијана
30. Бјелогрић Р. Анђела
31. Богдановић С. Сузана
32. Божић Љ. Ивана
33. Божић Љ. Љубица
34. Божовић С. Биљана
35. Бојић Д. Марија
36. Бољановић М. Алекса
37. Борисављевић З. Немања
38. Боричић Г. Ивона
39. Боровчанин Д. Јелена
40. Боровчанин Тодоровић Љ. Рада
41. Брајков С. Бојана
42. Бранковић З. Слађана
43. Бранковић Н. Тамара
44. Бранковић С. Миљан
45. Брашић Д. Велибор
46. Бубања М. Ива
47. Будић М. Ивана
48. Бурић Б. Владимир
49. Вајић М. Драгана
50. Варничић А. Бранислава
51. Васиљевић Р. Милена
52. Васић Д. Јелена
53. Васић Ж. Катарина
54. Васић П. Сања
55. Васовић Г. Тијана
56. Вејвода И. Иван
57. Велбл Б. Марко
58. Вељковић Р. Жељка
59. Вељовић М. Анђела
60. Винуловић М. Бојан
61. Виријевић М. Ана
62. Вицо Ј. Сања
63. Владић С. Тамара
64. Влаховић М. Марко
65. Војновић Н. Јована
66. Вујић М. Марко
67. Вујичић М. Бранка
68. Вук Ж. Јелена
69. Вукајловић Ж. Бојана
70. Вукајловић П. Иван
71. Вуков М. Тамара
72. Вукославчевић Р. Наташа
73. Вукотић С. Јована
74. Вучинић М. Бранко
75. Вучковић Д. Немања
76. Вучковић С. Владимир
77. Вушуровић З. Ана
78. Гавриловић Д. Смиљана
79. Гавриловић З. Снежана
80. Гинић С. Наталија
81. Глигоријевић В. Наташа
82. Гогич С. Огњен
83. Голубовић К. Марко
84. Голубовић Н. Александар
85. Голубовић П. Бојана
86. Грабеж М. Игор
87. Граовић Б. Марко
88. Грбић М. Јелена
89. Грбовић М. Огњен
90. Грчић И. Сања
91. Дабић Љ. Драгана
92. Дамјановић П. Горан
93. Дејановић З. Александра
94. Делић Н. Ивана
95. Демковић М. Катарина
96. Деспотовић И. Жељка
97. Деспотовић О. Никола
98. Дивац Н. Сара
99. Димитријевић Б. Владимир
100. Додош Б. Јована
101. Дотлић Р. Ања
102. Драганић Р. Александра
103. Драгичевић М. Огњен
104. Дражевић Н. Урош
105. Драјић Љ. Марко
106. Дробњаковић С. Данка
107. Друловић Д. Невена
108. Дубравац Н. Сања
109. Дубравчић Д. Милица
110. Дугалић Л. Тамара
111. Дугоњић С. Ена
112. Дукић М. Драгана
113. Ђаковић Н. Марина
114. Ђокић Б. Милена
115. Ђоковић М. Милена
116. Ђорђевић Ђ. Драгана
117. Ђорђевић Љ. Дина
118. Ђорђевић М. Душан
119. Ђорђевић С. Бојана
120. Ђорђевић С. Јелена
121. Ђорђић И. Моника
122. Ђукић Б. Ђурђа
123. Ђукић Н. Срђан
124. Ђурић Д. Ирена
125. Ђурић Д. Тамара
126. Ђурић М. Марина

127. Ђурић М. Сања
128. Ђуришић С. Марина
129. Ђуровић З. Бојана
130. Ђурчок М. Ведрана
131. Живановић М. Неда
132. Живић П. Петра
133. Живковић В. Урош
134. Жижик З. Марија
135. Здравковић Д. Владимир
136. Зечевић Р. Милан
137. Зиндовић В. Нина
138. Златановић Б. Катарина
139. Златановић Д. Мирјана
140. Ибровић З. Анита
141. Ивановић А. Бојана
142. Ивановић М. Магдалена
143. Ивановић С. Катарина
144. Ивковић Р. Милица
145. Илић Д. Кристина
146. Илић М. Вишња
147. Илић М. Марина
148. Илић Т. Александра
149. Исаиловић З. Александра
150. Јаковљевић Г. Немања
151. Јанковић Д. Тијана
152. Јанковић Ж. Бојана
153. Јанковић М. Ивана
154. Јанковић М. Стефанија
155. Јелисавчић М. Горица
156. Јелић Б. Милица
157. Јовановић Б. Мирослав
158. Јовановић В. Вељко
159. Јовановић Д. Владица
160. Јовановић Д. Милица
161. Јовановић М. Јована
162. Јовановић М. Невена
163. Јовановић М. Слађана
164. Јовановић Р. Владимир
165. Јовановић Р. Јасна
166. Јовановић С. Бранко
167. Јовић Д. Борис
168. Јовић Ж. Слађана
169. Јовић Р. Андријана
170. Јовић Р. Сузана
171. Јовичић Н. Олгица
172. Јововић Ђ. Лука
173. Јокановић Д. Јелена
174. Јоковић С. Јелена
175. Јоковић С. Милица
176. Јоловић С. Дејан
177. Јосић З. Зорана
178. Каличанин Д. Бојана
179. Камберовић У. Мирсад
180. Канкараш М. Тамара
181. Каралић Р. Сандра
182. Керечки М. Ана
183. Кесеги И. Санела
184. Кљакић М. Душица
185. Ковачевић В. Миланка
186. Ковачевић Д. Зоран
187. Ковачевић Д. Милица
188. Ковачевић И. Тијана
189. Коврлија З. Теодора
190. Којић Д. Марија
191. Кокановић С. Данијел
192. Коларевић Б. Јелена
193. Коларевић С. Предраг
194. Комазец М. Душан
195. Кордић Л. Петар
196. Костић Мертанен Р. Дејана
197. Коцић А. Смиљана
198. Кошарац Р. Јелена
199. Крамзер А. Божидар
200. Крезовић Н. Милица
201. Кремић М. Гордана
202. Кречковић З. Јелена
203. Кривокапић В. Мина
204. Крсмановић Г. Александра
205. Крсмановић Ђ. Александра
206. Крстић Д. Јована
207. Крстић М. Милан
208. Крстић Н. Јована
209. Крстић С. Даница
210. Крунић М. Александар
211. Кугић Т. Верица
212. Кунац М. Тихана
213. Лаврек М. Бранислава
214. Лазаревић Б. Јелена
215. Лазаревић Д. Зорана
216. Лазивић З. Милош
217. Лазовић Д. Душко
218. Лазовић З. Мирјана
219. Лаковић Љ. Немања
220. Лилић М. Драгана
221. Личина М. Јован
222. Лишанин М. Ивана
223. Лончар З. Нина
224. Лукић Д. Јелена
225. Лукић М. Раде
226. Лукић Р. Марко
227. Лутовац Н. Марина
228. Маврак М. Тања
229. Максимовић С. Катарина
230. Максимовић С. Светлана
231. Малићан Р. Нада
232. Маловић З. Милена
233. Маневска Л. Јелена
234. Манојловић Д. Катарина
235. Манојловић М. Милена
236. Манојловић М. Небојша
237. Манојловић М. Тијана
238. Манојловић П. Маја
239. Марђоновић С. Миња
240. Марисављевић З. Марија
241. Марић М. Тина
242. Маричић Р. Милан
243. Марјановић З. Милена
244. Марјановић З. Тамара
245. Марјановић Р. Марија
246. Марков Ђ. Чедомир
247. Марковић Д. Славица
248. Марковић М. Душан
249. Марковић М. Милош
250. Марковић Н. Никола
251. Марковић Р. Ведрана
252. Мацура М. Слободан
253. Мекић Т. Бојана
254. Мерлини М. Стеван
255. Мијатовић Р. Миња

256. Мијатовић С. Јасмина  
257. Миковић З. Сузана  
258. Милановић Н. Бранка  
259. Миленковић З. Ана  
260. Миленковић Љ. Душан  
261. Милетић В. Марко  
262. Милетић С. Марко  
263. Миливојевић З. Андреја  
264. Миликијев Џ. Ивана  
265. Миловановић З. Марко  
266. Миловановић Ј. Милош  
267. Милојевић З. Јелена  
268. Милорадовић М. Милош  
269. Милосављевић Д. Милена  
270. Милосављевић И. Вања  
271. Милосављевић Т. Мина  
272. Милошевић Р. Ана  
273. Милошевић С. Јелена  
274. Минић С. Јелена  
275. Миодраг П. Зоран  
276. Мирковић Д. Јелена  
277. Мирковић М. Горан  
278. Митровић Ж. Дијана  
279. Мићановић Р. Владимир  
280. Мићуновић Д. Милица  
281. Михаиловић Д. Сања  
282. Михајловић Г. Сузана  
283. Михајловић З. Мирјана  
284. Михајловић С. Владимир  
285. Мишковић Д. Синиша  
286. Младеновић Н. Марина  
287. Мојсиловић Ж. Маријана  
288. Момчиловић Б. Драган  
289. Момчиловић М. Милан  
290. Мркела Д. Александра  
291. Мудринић М. Маријана  
292. Најденов Р. Јован  
293. Насевски С. Сања  
294. Невркла В. Јелена  
295. Недељковић М. Душка  
296. Нешић М. Марија  
297. Нешковић С. Александар  
298. Нешовић Ј. Јасмина  
299. Нешовић М. Бранислав  
300. Нијемчевић Љ. Марија  
301. Никачевић С. Ивана  
302. Никић Д. Марија  
303. Никић М. Јелена  
304. Николић В. Богдан  
305. Николић Д. Милош  
306. Николић Ђ. Кристина  
307. Николић М. Сузана  
308. Никчевић Ж. Сара  
309. Нинковић Р. Радослава  
310. Ничић Г. Никола  
311. Новаковић И. Славица  
312. Обрадовић Д. Јелена  
313. Овука М. Јелена  
314. Окановић З. Марко  
315. Ођуз С. Алиса  
316. Павловић Б. Ивана  
317. Павловић Д. Милорад  
318. Павловић З. Катарина  
319. Павловић М. Маја  
320. Павловић М. Мирослава  
321. Павловић С. Бојана  
322. Пајић М. Милица  
323. Пајкановић З. Бојана  
324. Пајовић Б. Бобана  
325. Пајовић Д. Драгана  
326. Пајовић Љ. Андрија  
327. Панић М. Катарина  
328. Панић Н. Сандра  
329. Пауновић Ј. Никола  
330. Пејић Н. Никола  
331. Пејовић Ж. Драгана  
332. Пејовић Н. Александра  
333. Петрић М. Миљана  
334. Петровић Б. Андријана  
335. Петровић Б. Вања  
336. Петровић Б. Јелена  
337. Петровић Б. Слободан  
338. Петровић Д. Маја  
339. Петровић Д. Мартина  
340. Петровић Д. Сара  
341. Петровић З. Лидија  
342. Петровић З. Милена  
343. Петровић Н. Јелена  
344. Петровић Р. Александра  
345. Петровић Р. Иван  
346. Пешић М. Маријана  
347. Пикула С. Драгана  
348. Полимац Ђ. Јелена  
349. Поповић А. Александар  
350. Поповић В. Миа  
351. Поповић С. Маја  
352. Поповић С. Слободан  
353. Приморац Н. Светлана  
354. Прокић Г. Јелена  
355. Прћић М. Маријана  
356. Пузовић П. Ана  
357. Радивојевић М. Јелена  
358. Радисављевић Ђ. Ања  
359. Радисављевић Р. Валентина  
360. Радовановић Б. Сандра  
361. Радовановић З. Катарина  
362. Радовановић М. Андреја  
363. Радовановић М. Милена  
364. Радовановић С. Жељка  
365. Радовић М. Дијана  
366. Радојевић С. Неда  
367. Радоњић Б. Марко  
368. Радосављевић Д. Драгана  
369. Радосављевић М. Сандра  
370. Радујко М. Ивана  
371. Рајак Р. Јелена  
372. Рајић З. Драгана  
373. Рамовш С. Сандра  
374. Ратковић З. Ивана  
375. Ратковић Н. Бранко  
376. Рашић М. Наташа  
377. Рековић М. Јелена  
378. Ристић Г. Гордана  
379. Ристић Д. Вељко  
380. Ристић Ј. Ана  
381. Ристић М. Александар  
382. Ристић М. Јелена  
383. Ристић М. Марина  
384. Ристић П. Иван

385. Ристовски Б. Ристо  
 386. Ружић Р. Маја  
 387. Савић М. Љиљана  
 388. Савић С. Ивана  
 389. Савичић Н. Владимир  
 390. Секулић Б. Бранислава  
 391. Сераглић Н. Ивана  
 392. Сијерковић Д. Вероника  
 393. Симентић Б. Јања  
 394. Симић Д. Јасмина  
 395. Симић П. Марија  
 396. Симић П. Оливера  
 397. Сићовић Б. Јелена  
 398. Скокна Д. Марија  
 399. Славковић Ј. Југослава  
 400. Славујац П. Зоран  
 401. Славујевић П. Сенада  
 402. Словић Д. Јелена  
 403. Соколовић Љ. Александра  
 404. Сретенов С. Јована  
 405. Стан М. Сања  
 406. Станисављевић Н. Соња  
 407. Станић С. Радица  
 408. Станковић Б. Матеја  
 409. Станковић В. Сања  
 410. Станковић Ж. Немања  
 411. Станковић С. Сања  
 412. Станојевић М. Дарка  
 413. Стевановић Д. Ана  
 414. Стевановић М. Данијела  
 415. Стевановић Н. Александра  
 416. Стевовић З. Анђела  
 417. Стефанов Д. Марина  
 418. Стефановић А. Ања  
 419. Стефановић Б. Моника  
 420. Стоин А. Меланија  
 421. Стојадиновић Д. Стефан  
 422. Стојановић В. Биљана  
 423. Стојановић Д. Богданка  
 424. Стојановић Ж. Бобан  
 425. Стојановић З. Милица  
 426. Стојановић Ј. Татјана  
 427. Стојановић Р. Никола  
 428. Стојановић Р. Предраг  
 429. Стојковић Д. Дуња  
 430. Стојмановски З. Катарина  
 431. Стојчић С. Тамара  
 432. Стошић С. Бојана  
 433. Субашић В. Младен  
 434. Сучевић Н. Гордана  
 435. Суша Ступар Б. Вук  
 436. Тадић Б. Катарина  
 437. Танасковић Д. Марија  
 438. Тасић С. Невена  
 439. Тепавац М. Тара  
 440. Терзин Ђ. Ђорђе  
 441. Терзић Г. Александра  
 442. Тијанић Т. Даниела  
 443. Тинтор Д. Марија  
 444. Тодоровић Д. Сандра  
 445. Томић В. Стефан  
 446. Томић К. Сања  
 447. Торлаковић П. Селена  
 448. Тотарвај С. Ива  
 449. Тошић З. Никола  
 450. Тошовић П. Стефан  
 451. Трифуновић В. Стефан  
 452. Тричковић Р. Дина  
 453. Трпковић З. Милан  
 454. Тубић М. Кристина  
 455. Тувић З. Иван  
 456. Туцовић Д. Никола  
 457. Ђоровић М. Бојана  
 458. Удовичић Д. Данило  
 459. Узелац Б. Богдан  
 460. Фемић Д. Јована  
 461. Филиповић М. Сандра  
 462. Филиповић С. Владана  
 463. Фодор М. Тијана  
 464. Хаџи-Ристић Н. Александра  
 465. Херцигоња В. Срђан  
 466. Цветић И. Ивана  
 467. Цветић Т. Лидија  
 468. Цветковић В. Огњан  
 469. Цветковић К. Јелена  
 470. Цвитан С. Милена  
 471. Церовина С. Марија  
 472. Церовић М. Вања  
 473. Црвак Б. Ива  
 474. Црнковић Д. Драгана  
 475. Црногорац М. Ивана  
 476. Цуцин С. Марија  
 477. Чековић М. Ивана  
 478. Черњев Љ. Јасмина  
 479. Чигоја Д. Весна  
 480. Џавић С. Маријана  
 481. Џинић Ж. Јована  
 482. Џуловић В. Бојана  
 483. Шкарић Д. Драгана  
 484. Шкиљевић М. Милица  
 485. Шоргић В. Марија  
 486. Шошић Б. Милица  
 487. Al-Jidah Fatma R. Tina  
 488. Fink G. Emilie Susanne
- 2013.**
1. Аврамовић Б. Александар
  2. Адамовић В. Тијана
  3. Аксић З. Маријана
  4. Андонов С. Силвија
  5. Андрејић Д. Јелена
  6. Андрић С. Соња
  7. Анђелковић З. Ирена
  8. Аничић С. Бојан
  9. Антић Д. Ана
  10. Антонијевић Т. Мирослава
  11. Арнаутов К. Митко
  12. Арсенијевић Р. Дејан
  13. Атанасковић М. Ана
  14. Атанацковић Д. Љиљана
  15. Аћимовић М. Јелена
  16. Ашкић Т. Андреа
  17. Бабић А. Милка
  18. Бакић Д. Андријана
  19. Балабан Б. Уна
  20. Банковић З. Вишња
  21. Бахтијаревић М. Санела
  22. Бендераћ Д. Бојан

23. Беновић А. Цвијетин
24. Благојевић Г. Сања
25. Богдан Б. Младен
26. Богић М. Марина
27. Божић Б. Иван
28. Божић С. Славица
29. Божичић М. Николина
30. Бојовић Б. Јаков
31. Бојовић М. Миша
32. Боројевић М. Ивана
33. Босиљчић М. Сандра
34. Брзаковић В. Ирена
35. Бркић Д. Емилија
36. Брновић В. Богдан
37. Будимир Љ. Бојан
38. Буквић М. Мира
39. Булатовић Д. Мирослава
40. Василић М. Јована
41. Васић И. Ивана
42. Васић М. Душан
43. Васић Ч. Владимир
44. Величковић С. Урош
45. Веселинов В. Драгољуб
46. Веселиновић Ж. Милош
47. Веселиновић З. Никола
48. Веснић З. Катарина
49. Весовић Б. Катарина
50. Вида Л. Никола
51. Видаковић Р. Ана
52. Видојевић М. Стефан
53. Вилић В. Александар
54. Витасовић Б. Мања
55. Вићентијевић М. Миљана
56. Вићентијевић П. Јелена
57. Влаховић М. Тијана
58. Влацић Б. Даница
59. Војновић-Радосављевић С.  
Милица
60. Володер С. Борис
61. Воркапић М. Срђан
62. Вранеш Ж. Ана
63. Вранеш М. Јелена
64. Вранковић Д. Ивана
65. Врачевић Б. Ивона
66. Врбица М. Јована
67. Вртарић М. Маја
68. Вујановић М. Марија
69. Вукмирица М. Ана
70. Вукмировић Ј. Ана
71. Вуковић А. Бранислав
72. Вуковић В. Душан
73. Вуковић П. Ана
74. Вуковић С. Милица
75. Вучетић Д. Јована
76. Вучић Д. Владимир
77. Гавриловић Г. Горана
78. Гвозденовић А. Мила
79. Глибетић Б. Јасмина
80. Глигорић М. Стојана
81. Глигорић Р. Слободан
82. Гломазић П. Наташа
83. Говедарица В. Љубица
84. Гојак Р. Жаклина
85. Голе Љ. Данијела
86. Голубовић С. Александра
87. Грбић Б. Веселин
88. Давидовић В. Николина
89. Давидовић М. Милош
90. Данић Д. Исидора
91. Делибашић Р. Балша
92. Дељанин Љ. Валентина
93. Деспотовић М. Милена
94. Деспотовић М. Невена
95. Димић М. Маја
96. Димковић З. Дијана
97. Добричанин М. Маја
98. Дојчиновић С. Јелица
99. Драгичевић Н. Весна
100. Драговић М. Марко
101. Драгојловић М. Тања
102. Драгосавац С. Јелена
103. Драча Н. Данијела
104. Драча Н. Јелена
105. Драшковић М. Елена
106. Дробњаковић Г. Сања
107. Дружијанић Д. Никола
108. Дујовић Д. Милена
109. Дукић М. Милица
110. Дурман Ђ. Наталија
111. Ђилас П. Милена
112. Ђинковић З. Јована
113. Ђокић Ж. Андрија
114. Ђокић М. Данијела
115. Ђорђевић В. Јована
116. Ђорђевић Д. Ђорђе
117. Ђорђевић З. Валерија
118. Ђорђевић М. Ана-Марија
119. Ђорђевић Н. Урош
120. Ђорђевић С. Александра
121. Ђорђевић С. Милан
122. Ђошић С. Милица
123. Ђукић З. Тамара
124. Ђукић М. Драгана
125. Ђурић Б. Катарина
126. Ђурић Г. Никола
127. Ђурић М. Снежана
128. Ђурић О. Дејана
129. Ђурић Р. Милош
130. Ђуричић А. Урош
131. Ђурчевић К. Миљана
132. Елез Б. Слађана
133. Еркер С. Анита
134. Живадиновић Н. Момчило
135. Живков Д. Ивана
136. Живковић М. Жаклина
137. Жигић В. Наташа
138. Заклан М. Ана-Марија
139. Зимоњић С. Бојана
140. Зрињи Ј. Мишо
141. Иванковић Ј. Бојана
142. Ивановић Д. Кристина
143. Ивановић Д. Слађана
144. Ивановић Н. Марија
145. Ивановић Р. Ивана
146. Ивановић Р. Катарина
147. Ивић С. Јелена
148. Игњатијевић Д. Марија
149. Игњатовић Д. Ивана
150. Илић Ж. Ана



151. Илић Ј. Ана
152. Илић М. Ивана
153. Илић Р. Марија
154. Јаковљевић М. Александра
155. Јандрић М. Марија
156. Јанићијевић Ж. Данко
157. Јанковић В. Александра
158. Јанковић Д. Јована
159. Јанковић М. Слађана
160. Јанковић Т. Марија
161. Јанчић М. Марија
162. Јањатовић В. Јована
163. Јањић Љ. Јелена
164. Јевремовић Н. Мирослав
165. Јевтић М. Јована
166. Јевтић С. Милица
167. Јеремић Љ. Вук
168. Јеремић М. Јована
169. Јеремић М. Милица
170. Јеринић М. Марко
171. Јечменица М. Маја
172. Јовановић Б. Александра
173. Јовановић Б. Душица
174. Јовановић Б. Мирјана
175. Јовановић З. Дуња
176. Јовановић З. Јелена
177. Јовановић К. Јелена
178. Јовановић М. Марија
179. Јовановић Н. Александра
180. Јовановић Р. Милан
181. Јовановић С. Милица
182. Јовићевић А. Ђорђе
183. Јовичић М. Маријана
184. Јововић М. Снежана
185. Јозовић В. Никола
186. Јојовић М. Маријана
187. Јокић А. Маја
188. Јоксимовић Д. Инес
189. Јоцић М. Мирослава
190. Јоцић С. Јована
191. Јочковић М. Драгана
192. Југовић В. Ирина
193. Јурић Д. Ивана
194. Калановић Г. Невена
195. Кандић З. Сања
196. Караџић С. Јелена
197. Квргић М. Ксенија
198. Кељаћ З. Милица
199. Керчов С. Филип
200. Кецман Т. Тијана
201. Килибарда Б. Павле
202. Кипић М. Јаков
203. Киш Ш. Ненад
204. Клепић В. Давид
205. Кнежевић В. Невена
206. Кнежевић М. Бојана
207. Кнежевић Н. Ивана
208. Ковач Д. Душица
209. Ковачевић В. Александар
210. Ковачевић В. Ивана
211. Ковачевић С. Катарина
212. Ковачић Ж. Биљана
213. Којић Д. Драгана
214. Којић С. Александра
215. Комазец Д. Марија
216. Комарица М. Татјана
217. Коматина П. Слађана
218. Кончаревић М. Рајко
219. Копуновић Љ. Предраг
220. Корићанац Љ. Милија
221. Коружић М. Милан
222. Косорић Н. Вихора
223. Костадиновић Р. Марија
224. Костић Д. Милена
225. Костић Ј. Горан
226. Костић М. Милица
227. Котевски Д. Марина
228. Кочовић М. Маша
229. Кржа Р. Бранислав
230. Кривокапић Д. Марија
231. Кривокапић Љ. Милица
232. Крпина М. Ана
233. Крстић Г. Милица
234. Крстић Д. Горан
235. Крстовић М. Милан
236. Крунић С. Ана
237. Кршуљ Т. Ана
238. Кузмановић М. Јована
239. Кукобат С. Бојана
240. Курепа М. Тадеј
241. Курлагић М. Марина
242. Лабовић М. Татјана
243. Лазаревић Љ. Љиљана
244. Лазаревић М. Јована
245. Лазендић Ј. Данијела
246. Лазић В. Невена
247. Лаловић Г. Жана
248. Лечић Р. Јелена
249. Лечић С. Сања
250. Лешевић Г. Марија
251. Лилић В. Владислав
252. Липовац Б. Сања
253. Личина М. Лука
254. Лишанин Р. Милош
255. Ломић А. Ања
256. Лончар С. Тијана
257. Лујић Д. Маша
258. Лукић С. Јована
259. Лучић Б. Јелена
260. Лучић М. Наталија
261. Љубић Р. Весна
262. Љубомировић С. Ана
263. Љујић Д. Љубинка
264. Љуна З. Милош
265. Мавровић И. Дејан
266. Мајсторовић Б. Ивана
267. Макевић Д. Немања
268. Максимовић М. Спасоје
269. Максић Р. Милица
270. Манасијевић Д. Невена
271. Маринковић Ђ. Марија
272. Марић Б. Бојан
273. Марић Д. Анамарија
274. Марић Д. Николина
275. Марић М. Милена
276. Марић М. Неда
277. Марјановић М. Бојан
278. Марковић А. Стефан
279. Марковић Б. Марија

280. Марковић Б. Марина  
281. Марковић В. Бојан  
282. Марковић Д. Дамјан  
283. Марковић Д. Јелена  
284. Марковић З. Душан  
285. Марковић М. Милица  
286. Марковић С. Виолета  
287. Марковић С. Урош  
288. Маторкић Н. Соња  
289. Машић А. Александра  
290. Мештер М. Саша  
291. Миковић З. Борис  
292. Миладиновић С. Александра  
293. Миленковић Н. Стефан  
294. Миливојевић М. Елена  
295. Милинковић Л. Марија  
296. Милинковић Р. Петар  
297. Милисављевић Д. Стефан  
298. Милић Б. Невена  
299. Милић Ж. Ана  
300. Милић С. Николина  
301. Милићевић Н. Ненад  
302. Миловановић Д. Драгана  
303. Миловић Љ. Лазар  
304. Милогорић Г. Дарко  
305. Милорадовић Панић М.  
Ивана  
306. Милосављевић Б. Неда  
307. Милосављевић Д. Владан  
308. Милошевић Б. Сузана  
309. Милошевић С. Стеван  
310. Милутиновић З. Душица  
311. Милутиновић М. Драган  
312. Миљевић М. Дарко  
313. Миљуш С. Јована  
314. Минић З. Зорана  
315. Минић И. Драгана  
316. Мирковић М. Соња  
317. Митић Г. Милена  
318. Митић Д. Анита  
319. Митровић Д. Ивана  
320. Митровић Д. Јелена  
321. Митровић М. Биљана  
322. Митровић М. Марија  
323. Митровић С. Маша  
324. Мићић С. Душица  
325. Мићуновић М. Јелена  
326. Миучин Б. Дамир  
327. Младеновић Д. Милица  
328. Младеновић М. Марија  
329. Мрваљевић Д. Стефан  
330. Мрђен А. Данијела  
331. Мушић С. Игор  
332. Настановић Л. Александра  
333. Негројевић Б. Иван  
334. Недељковић Д. Ана  
335. Недић Р. Ивана  
336. Неранчић Р. Јована  
337. Николић В. Бојана  
338. Николић Д. Саша  
339. Николић Ж. Давор  
340. Николић М. Јелена  
341. Николић Т. Урош  
342. Никочев Р. Невена  
343. Ницовић П. Бошко  
344. Новаковић Д. Јелена  
345. Новковић С. Милица  
346. Обрадовић М. Маја  
347. Обрадовић П. Марија  
348. Обрадовић Р. Биљана  
349. Озмо Д. Саша  
350. Остојић В. Ана  
351. Остојић Р. Милица  
352. Отовић Вишњић Б. Филип  
353. Павличић М. Маријана  
354. Павловић П. Наташа  
355. Павловић С. Ивана  
356. Пандуревић Д. Дејана  
357. Пантовић Р. Јована  
358. Парун М. Никола  
359. Паунић С. Наташа  
360. Пашић Б. Ирена  
361. Пејовић Љ. Милица  
362. Пековић И. Снежана  
363. Пековић Р. Иван  
364. Перић М. Владимир  
365. Перић М. Исидора  
366. Перовић Б. Бранислава  
367. Перовић М. Немања  
368. Петковић З. Ђурђа  
369. Петричковић А. Јелена  
370. Петровић В. Бојана  
371. Петровић М. Јелена  
372. Петровић Н. Андреја  
373. Петровић С. Нина  
374. Пивић З. Катарина  
375. Поповић Д. Јасна  
376. Поповић Д. Нина  
377. Поповић З. Марија  
378. Поповић М. Вања  
379. Поповић М. Тамара  
380. Поповић Н. Јелена  
381. Поповић Н. Предраг  
382. Поповић С. Борјан  
383. Пражић Д. Слађана  
384. Предић З. Катарина  
385. Предић С. Ивана  
386. Прешић З. Јована  
387. Прица Ж. Тијана  
388. Пришуњак В. Драгана  
389. Прокопљевић Д. Милан  
390. Пуновић Никитовић Д. Ивана  
391. Пурешевић Л. Нада  
392. Пушица Љ. Александра  
393. Раденовић Б. Миливоје  
394. Раденовић Д. Ана  
395. Радета Б. Анита  
396. Радисављевић М. Александра  
397. Радисавчевић Љ. Јована  
398. Радишић М. Јадранка  
399. Радовановић С. Миа  
400. Радоичић Ј. Ђорђе  
401. Радојевић Б. Милош  
402. Радојевић М. Мирјана  
403. Радојичић М. Филип  
404. Радојичић Р. Мирјана  
405. Радосављевић В. Александра  
406. Радосављевић З. Јована  
407. Раду Б. Александра

408. Раичевић В. Марија  
409. Рајичић З. Тијана  
410. Ракита Ј. Симо  
411. Ракић З. Михаило  
412. Ракић Ж. Маријана  
413. Ранкић С. Сузана  
414. Раонић С. Слободан  
415. Расулић М. Дуња  
416. Ратковић С. Дајана  
417. Рафаиловић С. Александра  
418. Рашић Т. Немања  
419. Ребић С. Ана  
420. Ристић М. Николета  
421. Ровчанин С. Снежана  
422. Русић Ј. Андријана  
423. Савановић С. Јелена  
424. Савић Д. Сузана  
425. Савић Ј. Лидија  
426. Савић М. Драгана  
427. Савић М. Милица  
428. Савић Р. Иван  
429. Савић С. Ана  
430. Саџаков С. Смиљана  
431. Свилар Ђ. Горан  
432. Сибиновић Мајсторовић М.  
Надежда  
433. Симић А. Драгана  
434. Симић Д. Миња  
435. Симић Љ. Милица  
436. Симић С. Растко  
437. Симовић М. Марија  
438. Симоновић Ј. Јована  
439. Спајић Д. Данијела  
440. Спасојевић Ж. Јелена  
441. Спахић С. Борис  
442. Спремо П. Јована  
443. Сретеновић Д. Надица  
444. Стајић С. Бранислава  
445. Станимировић Р. Ивана  
446. Станковић Н. Николија  
447. Станковић Р. Ивана  
448. Станковић Т. Миона  
449. Станојковић С. Милица  
450. Старчевић М. Иван  
451. Сташевић М. Маја  
452. Стевановић Ј. Драгана  
453. Стевановић С. Јелена  
454. Стевелић В. Нина  
455. Стековић Б. Жарко  
456. Степић З. Мирјана  
457. Стефановић М. Андреј  
458. Стефановић Н. Драгана  
459. Стефановић П. Сандра  
460. Стјепановић Д. Јелена  
461. Стојановић З. Славица  
462. Стојановић Н. Игор  
463. Стојановић Н. Милан  
464. Стојилковић З. Олгица  
465. Стојковић А. Данијела  
466. Стојковић А. Стефан  
467. Стојменовић М. Владислава  
468. Стошић З. Дарко  
469. Стошић С. Александар  
470. Тадић В. Огњен  
471. Таловић Радојковић Б. Јелена  
472. Тамбурковски В. Никола  
473. Тасков В. Милена  
474. Таталовић М. Милица  
475. Ташковић С. Јована  
476. Тврдишић М. Данијела  
477. Теодоровић Ч. Милош  
478. Теречик М. Андреј  
479. Терзић М. Невена  
480. Тишма З. Нивес  
481. Тодоровић Д. Јелена  
482. Тодоровић М. Драган  
483. Тојаги В. Љиљана  
484. Томић А. Јелена  
485. Томић Р. Милош  
486. Тошић Б. Јелена  
487. Тошић Д. Вукашин  
488. Тошић З. Тијана  
489. Траживук М. Никола  
490. Трајковић С. Александра  
491. Тркуља Д. Ивана  
492. Тубић Д. Маја  
493. Туцовић Н. Жељка  
494. Ђурчић А. Тамара  
495. Узелац С. Марина  
496. Урошевић Д. Сандра  
497. Урошевић М. Јелица  
498. Урошевић П. Богдан  
499. Филиповић М. Алекса  
500. Флеш Г. Михаило  
501. Хаџи-Павловић М. Даница  
502. Хркаловић Д. Милош  
503. Цветковић Б. Тијана  
504. Цвијић В. Дарко  
505. Церовић Ђ. Марко  
506. Цицковић Ж. Ђорђе  
507. Црнић М. Маја  
508. Цукућан С. Невена  
509. Цупер С. Дејана  
510. Чежек Е. Катарина  
511. Чепић Т. Душанка  
512. Чолић Д. Ивана  
513. Чолић М. Драгиша  
514. Чулић Н. Драгана  
515. Чупић С. Смиљана  
516. Шаларевић Д. Теа  
517. Шапић Р. Јелена  
518. Шараба С. Јелена  
519. Шарчевић Д. Милица  
520. Шевић Р. Јасмина  
521. Шмигић Б. Милица  
522. Шовљански М. Радомир  
523. Штерић М. Лука  
524. Шћекић Ђорић Љ. Снежана  
525. Шћекић Ђорић М. Милена  
526. Шћепановић Б. Милица
- 2014.**
1. Адамовић Н. Ивана
  2. Алексић З. Ана
  3. Алексић Љ. Деа
  4. Андријашевић М. Љиљана
  5. Анђелковић С. Сенка
  6. Антић Б. Јована

7. Антић С. Милица
8. Аризовић М. Лука
9. Аџић З. Ђурђа
10. Ашковић Т. Јелена
11. Бабинка Л. Ања
12. Бабић Ж. Тамара
13. Бабовић В. Братислав
14. Бабовић Т. Милена
15. Бајић Д. Драгана
16. Бајчета Љ. Јелена
17. Бало Ј. Татјана
18. Банић Д. Драгана
19. Барањ С. Јелена
20. Барањ М. Јована
21. Батиница Б. Горан
22. Беара Д. Милош
23. Белановић С. Јована
24. Бечановић Н. Нађа
25. Бибић Б. Александра
26. Билбија Д. Драгана
27. Благојевић В. Марина
28. Благојевић М. Маријана
29. Благојевић М. Марко
30. Благојевић М. Мина
31. Блажић Ђ. Жељко
32. Бобинац М. Милица
33. Бобић Д. Бојана
34. Богојевић Г. Маја
35. Божановић Љ. Милица
36. Божић М. Наташа
37. Божовић М. Драган
38. Бојичић Д. Милена
39. Бојовић Д. Данило
40. Бојовић З. Марина
41. Боне М. Сања
42. Бошковић Р. Сузана
43. Брдар Д. Мартина
44. Булатовић М. Марина
45. Варга З. Мирјана
46. Васић Б. Олга
47. Васовић Д. Андреа
48. Вељковић А. Марија
49. Вељковић З. Јована
50. Вељковић Миховиловић А. Маја
51. Вељковић П. Сања
52. Веселиновић А. Душан
53. Вигњевеић М. Марко
54. Видић М. Мирјана
55. Винџан Т. Јулијана
56. Витошевић З. Александра
57. Влајић Б. Иван
58. Војиновић М. Јулија
59. Вујић Ј. Саша
60. Вујковић М. Жељко
61. Вујовић Н. Александар
62. Вукић Р. Ивана
63. Вуковић М. Анђела
64. Вукотић З. Вања
65. Вукотић С. Ана
66. Вулевић Р. Марија
67. Вулета Д. Ивана
68. Вулић Д. Анђелка
69. Вучетић В. Небојша
70. Вучетић Д. Наташа
71. Вучићевић Д. Георгина
72. Гаврилов Д. Немања
73. Гајић Љ. Милена
74. Гвозденац П. Емилија
75. Глигорић М. Мирослава
76. Глишић С. Милица
77. Глуваковић М. Татјана
78. Глушац С. Јелена
79. Говедарица П. Ђорђе
80. Голубовић М. Мирослав
81. Гон Д. Александра
82. Грбић Р. Божидар
83. Грубјешкић Ђ. Јована
84. Гуџић С. Јована
85. Дамјановић М. Марија
86. Дамљановић Ђ. Његош
87. Дамљановић Љ. Немања
88. Даџијар С. Марија
89. Дикић Љ. Јелена
90. Динић М. Милена
91. Динић М. Светлана
92. Дојић Д. Милица
93. Достанић Д. Милица
94. Драгић Д. Душан
95. Драгојло С. Саша
96. Дракулић С. Јелена
97. Драча Д. Јелена
98. Дугалић Л. Наташа
99. Дукић Д. Ирена
100. Ђајић С. Љиљана
101. Ђаковић Д. Немања
102. Ђокић В. Милош
103. Ђокић Н. Јелена
104. Ђоковић Р. Ана-Марија
105. Ђорђевић В. Дина
106. Ђорђевић Д. Невена
107. Ђорђевић Д. Соња
108. Ђорђевић И. Богдан
109. Ђорђевић С. Ања
110. Ђукановић М. Тина
111. Ђукић Д. Данка
112. Ђунисијевић М. Ђурђа
113. Ђурђевић М. Ивана
114. Ђурђевић С. Деа
115. Ђурић И. Сања
116. Ђурић М. Маја
117. Ђурић М. Милан
118. Ђурковић М. Предраг
119. Ђуровић Б. Маријана
120. Ђуровић Н. Дијана
121. Елез Н. Миленко
122. Живановић Б. Тамара
123. Живковић Б. Бојана
124. Зајић Д. Јована
125. Зајић М. Лазар
126. Зарић Ђ. Валентина
127. Здравковић Т. Бојана
128. Ивановски М. Наташа
129. Ивас Ј. Теа
130. Илић Д. Ана
131. Илић Д. Драгана
132. Илић Љ. Валентина
133. Илић Н. Катарина
134. Илић Р. Драгана

135. Исаиловић Љ. Јасна
136. Јакшић В. Јована
137. Јакшић Г. Данка
138. Јаначковић Д. Миленa
139. Јанић С. Анђелка
140. Јанковић Б. Милош
141. Јанковић Ј. Драгана
142. Јанковић Љ. Предраг
143. Јанковић М. Јелена
144. Јанковић М. Катарина
145. Јанковић П. Јелена
146. Јанковић С. Слободан
147. Јанкуловска М. Дијана
148. Јевић С. Ања
149. Јевтић М. Марија
150. Јевтовић Р. Драгана
151. Јелисавчић З. Сандра
152. Јеремић Б. Божана
153. Јечменица В. Стефан
154. Јовановић Б. Милица
155. Јовановић Д. Виктор
156. Јовановић Д. Марко
157. Јовановић Љ. Вељко
158. Јовановић М. Ивона
159. Јовановић Н. Александра
160. Јовановић Н. Вук
161. Јовановић О. Наташа
162. Јовановић Р. Александар
163. Јовановић С. Јелена
164. Јоветић Р. Никола
165. Јовичић Д. Јелена
166. Јовчић Б. Јован
167. Јовчић В. Драгана
168. Јозовић Б. Весна
169. Јоковић Р. Адријана
170. Кларић М. Владимир
171. Кљештан В. Драгана
172. Кнежевић Д. Немања
173. Ковачевић Д. Александар
174. Ковачевић И. Марко
175. Ковачевић Ј. Јована
176. Ковачевић М. Емилија
177. Ковачевић М. Лазар
178. Ковачевић М. Наташа
179. Ковинић М. Никола
180. Козомора Р. Јована
181. Којић П. Виолета
182. Коковић С. Ирена
183. Комненић П. Светлана
184. Контић Д. Јован
185. Косовић М. Никола
186. Костић В. Марко
187. Котуровић Р. Владимир
188. Крањајић Д. Тијана
189. Красић М. Милица
190. Крстевски Д. Сузана
191. Крстевски М. Владимир
192. Крстонијевић Р. Анђела
193. Крунић Р. Драгана
194. Кужељ М. Станка
195. Кукољ Б. Наталиа
196. Кутларовић М. Иван
197. Кутлача Б. Маријана
198. Кушаковић Н. Слађана
199. Лабан С. Тијана
200. Лазаревић Љ. Вања
201. Лазаревић М. Марко
202. Лазић А. Иван
203. Лазић Д. Анастасија
204. Лазић З. Ивана
205. Лакић Д. Јована
206. Лалић Д. Драгана
207. Лалић С. Тамара
208. Лекић М. Душан
209. Лескароски Д. Филип
210. Лисица В. Стефан
211. Лугоња Г. Бојана
212. Луиновић С. Алдина
213. Лукић С. Милош
214. Љубановић Ж. Дијана
215. Љубичић М. Радојко
216. Мајкић З. Хана
217. Максимовић Н. Наталија
218. Малешевић М. Кристина
219. Малишић Д. Андријана
220. Мандић М. Инес
221. Манић Г. Милица
222. Маран С. Марија
223. Маринковић Д. Јелена
224. Маринковић М. Дајана
225. Маринковић С. Бојана
226. Марић Д. Милош
227. Маричић З. Слободан
228. Марковић Б. Игор
229. Марковић Б. Милица
230. Марковић Г. Милош
231. Марковић Д. Ана
232. Марковић Љ. Ана
233. Маркулић Д. Ивана
234. Мартиновић Д. Горан
235. Мартиновић З. Соња
236. Мартиновић Ј. Ивана
237. Матијевић В. Ивана
238. Матић Б. Милица
239. Мацура Д. Ива
240. Машовић Б. Мухамед
241. Мељников Ј. Драгана
242. Миладиновић М. Милица
243. Миленковић Н. Наташа
244. Миленковић Р. Александар
245. Миленковић С. Милица
246. Милетић В. Александар
247. Милетић Љ. Анита
248. Милетић П. Александра
249. Миливојевић Д. Анђела
250. Милинковић Б. Нина
251. Милинковић Ж. Мирјана
252. Милински С. Сара
253. Милићевић Н. Невена
254. Миловановић П. Наташа
255. Миловановић С. Марија
256. Миловић Д. Немања
257. Милосављевић М. Наташа
258. Милошевић А. Ђорђе
259. Милошевић М. Ивана
260. Милошевић М. Невена
261. Милутиновић В. Драгана
262. Миљковић С. Катарина
263. Миљковић Г. Стефан

264. Миљковић С. Милица  
 265. Мирковић А. Мирјана  
 266. Митић Ч. Наталија  
 267. Митровић Р. Весна  
 268. Михаиловић М. Јована  
 269. Михајловић Н. Слободан  
 270. Мишић Б. Миле  
 271. Младеновић З. Марко  
 272. Младеновић С. Тања  
 273. Мочник Д. Александра  
 274. Негић М. Александра  
 275. Недаковић И. Данијела  
 276. Недељковић Ћ. Христина  
 277. Недић Р. Снежана  
 278. Неимаревић Ж. Вукашин  
 279. Нешић П. Милијана  
 280. Нешковић Д. Андријана  
 281. Нешковић Ј. Кристина  
 282. Никетић М. Уна  
 283. Николић Г. Маја  
 284. Николић Д. Ивана  
 285. Николић Д. Катарина  
 286. Николић З. Ђорђе  
 287. Николић З. Ивана  
 288. Николић М. Катарина  
 289. Николић С. Јасмина  
 290. Николић С. Мирјана  
 291. Нинић П. Александар  
 292. Нишанџић Д. Дариа  
 293. Оборина В. Александар  
 294. Обрадовић В. Ивана  
 295. Обрадовић Д. Владимир  
 296. Обрадовић Тодоровић В.  
 Ирена  
 297. Обреновић Б. Милана  
 298. Ондрик Л. Јелена  
 299. Остојић Д. Вања  
 300. Остојић С. Босилка  
 301. Павићевић М. Маја  
 302. Павловић З. Марија  
 303. Павловић Љ. Ивана  
 304. Павловић М. Милица  
 305. Павловић Н. Марко  
 306. Панић Г. Јована  
 307. Панкас Д. Данијела  
 308. Пантелић Д. Милица  
 309. Пантић М. Огњан  
 310. Папић К. Тодор  
 311. Паргаљевић М. Јелена  
 312. Пауновић А. Јована  
 313. Пауновић З. Јелена  
 314. Пауновић Н. Сања  
 315. Пејић М. Игор  
 316. Пејић С. Јелена  
 317. Пејовић М. Бојана  
 318. Пелевић Д. Тијана  
 319. Перовић М. Валентина  
 320. Перовић М. Иван  
 321. Перчевић Г. Милена  
 322. Петковић Д. Јелена  
 323. Петковић Д. Марија  
 324. Петковић Д. Марина  
 325. Петковић С. Биљана  
 326. Петров Т. Љубиша  
 327. Петровић З. Милица  
 328. Петровић М. Анђела  
 329. Петровић М. Драгиња  
 330. Петровић Р. Мина  
 331. Петровић Т. Драгица  
 332. Петронијевић М. Светлана  
 333. Пеџарски С. Сузана  
 334. Пешко П. Мирослав  
 335. Повржан С. Ивона  
 336. Познан Ј. Јована  
 337. Полић З. Сања  
 338. Попивоца П. Јелена  
 339. Поповић Б. Блажо  
 340. Поповић З. Симона  
 341. Поповић М. Миљана  
 342. Прешић С. Сандра  
 343. Продановић Б. Горица  
 344. Пројовић М. Јелена  
 345. Радаковић С. Марија  
 346. Радивојевић Ј. Јована  
 347. Радисављевић Н. Дијана  
 348. Радовановић Д. Милица  
 349. Радовановић М. Анђела  
 350. Радовић Ч. Ксенија  
 351. Радојковић Д. Милица  
 352. Радојковић Н. Гаља  
 353. Радоњић З. Мирко  
 354. Радосављевић Б. Катарина  
 355. Раичевић В. Дијана  
 356. Ракита З. Дејан  
 357. Ракић Д. Тијана  
 358. Раковић М. Тамара  
 359. Ракочевић Б. Бојана  
 360. Рангелов М. Бојана  
 361. Ранђић М. Немања  
 362. Рашовић Б. Марија  
 363. Реметић В. Дејан  
 364. Речевић С. Тијана  
 365. Ржић М. Ивана  
 366. Ристановић Р. Александра  
 367. Ристић В. Јована  
 368. Ристић С. Маријана  
 369. Росић В. Соња  
 370. Савић М. Ивана  
 371. Савић М. Марија  
 372. Савић М. Наташа  
 373. Савић П. Стефана  
 374. Саковић Д. Видосава  
 375. Санадровић Б. Александра  
 376. Сарић Љ. Весна  
 377. Сарић Ч. Марко  
 378. Секуловић М. Марија  
 379. Симић Б. Бојана  
 380. Симић Б. Драгана  
 381. Симић Д. Марија  
 382. Симић С. Далиборка  
 383. Симовић З. Матија  
 384. Симоновић С. Милан  
 385. Синановић А. Един  
 386. Сладаковић Д. Катарина  
 387. Сладечек Ј. Јана  
 388. Смољеновић М. Александра  
 389. Солдатовић С. Сунчица  
 390. Сотировски С. Нино  
 391. Србљановић С. Стефан

392. Срданов Д. Сара  
 393. Сретеновић М. Драгана  
 394. Срећковић В. Наташа  
 395. Стајчић Ј. Бојана  
 396. Стаменић З. Слободанка  
 397. Станисављевић З. Катарина  
 398. Станковић Ј. Марко  
 399. Станојевић Г. Ивана  
 400. Станојевић П. Биљана  
 401. Стантић Ј. Себастиан  
 402. Шашевић Р. Наташа  
 403. Стевановић Ж. Катарина  
 404. Стевановић П. Валентина  
 405. Стевић Слободан  
 406. Степановић З. Селена  
 407. Стефановић С. Милица  
 408. Стојановић А. Андријана  
 409. Стојановић Д. Бојана  
 410. Стојановић З. Сања  
 411. Стојановић С. Саја  
 412. Стојановић С. Сандра  
 413. Стојановић С. Снежана  
 414. Стојковић М. Марина  
 415. Стојковић М. Милена  
 416. Стојковић С. Анђелија  
 417. Стојковић С. Стефан  
 418. Стошић С. Ивана  
 419. Сурјан И. Данко  
 420. Тадин П. Јелена  
 421. Тадић М. Слађана  
 422. Танасковић С. Андреа  
 423. Тарбук Б. Марија  
 424. Тасковић М. Ивана  
 425. Таушан З. Невена  
 426. Ташић М. Ива  
 427. Тенжера Ј. Елена  
 428. Тешић П. Мина  
 429. Ткалац Д. Ивана  
 430. Токић И. Ивана  
 431. Томић Б. Гордана  
 432. Томић Г. Сања  
 433. Томић Р. Александра  
 434. Томић Т. Милош  
 435. Трајковић В. Милан  
 436. Трајковић М. Реља  
 437. Трајковић С. Стефан  
 438. Тубић М. Марија  
 439. Ђирић И. Ивана  
 440. Ђирић П. Иван  
 441. Уштевић З. Душан  
 442. Фаркаш Ј. Армин  
 443. Филиповић Г. Исидора  
 444. Филиповић Д. Маша  
 445. Франц И. Невена  
 446. Цветковић Д. Анђела  
 447. Церовић С. Владимир  
 448. Цолић Н. Богдан  
 449. Цуровић М. Милица  
 450. Чкоњевић М. Невена  
 451. Чолић Р. Јулијана  
 452. Чоловић И. Дуња  
 453. Чупић Б. Ивана  
 454. Џамић Б. Ивана  
 455. Шавија Н. Бојана  
 456. Шашић М. Јелена  
 457. Шешел З. Ана  
 458. Шкондрић Ж. Душан  
 459. Шкоро Т. Тамара  
 460. Шпикић М. Драгана  
 461. Шурјанчев М. Наташа
- 2015.**
1. Аврамеску Е. Михаела  
 2. Адамовић О. Андреј  
 3. Аксић Љ. Милана  
 4. Андоновић Н. Сара  
 5. Андрић Б. Грујица  
 6. Антонов Д. Виолета  
 7. Арифаж В. Ива  
 8. Арнаутовић П. Даница  
 9. Арсенијевић С. Невена  
 10. Арсић И. Драгана  
 11. Арсовић А. Светлана  
 12. Атанасијевић М. Марија  
 13. Бабић Д. Александра  
 14. Бабовић А. Данило  
 15. Бабовић Б. Марија  
 16. Бабовић М. Милица  
 17. Бакић Б. Давид  
 18. Баловић Ж. Маја  
 19. Балтић М. Урош  
 20. Баралић П. Вук  
 21. Беговић Н. Вишња  
 22. Бекчић Н. Милица  
 23. Белић З. Катарина  
 24. Белић М. Марко  
 25. Беловић С. Кристина  
 26. Биљић Т. Јована  
 27. Бињовић П. Александра  
 28. Бјелић В. Катарина  
 29. Бјелић М. Мијана  
 30. Бјелић Т. Александар  
 31. Благојевић М. Милан  
 32. Блажевић Г. Уна  
 33. Богдановић М. Јасмина  
 34. Богдановић М. Теодора  
 35. Божилев Б. Милутин  
 36. Божилевић Ј. Јована  
 37. Божић Д. Ивана  
 38. Божовић П. Немања  
 39. Божовић С. Биљана  
 40. Божовић Т. Драгана  
 41. Болга М. Димитрије  
 42. Борјан С. Немања  
 43. Боровић Г. Тамара  
 44. Бошковић М. Зорица  
 45. Брадарич Д. Вања  
 46. Братић Р. Маја  
 47. Брковић Д. Милица  
 48. Бугарчић Д. Александра  
 49. Будимовић Ј. Сања  
 50. Буковац Р. Нинослава  
 51. Булајић Н. Жана  
 52. Бурлић Ж. Данка  
 53. Васић М. Невена  
 54. Велимировић Г. Душан  
 55. Велимировић Д. Драгана  
 56. Велимировић М. Тијана

57. Величковић М. Ивана  
58. Вељин Ђ. Ивана  
59. Вељовић Б. Ратка  
60. Веселинов В. Здравко  
61. Весић З. Дуња  
62. Видачић Б. Љубица  
63. Видић Д. Маја  
64. Вицков А. Виктор  
65. Вјештић В. Бојана  
66. Владисављевић Д. Ана  
67. Возаревић Д. Зорица  
68. Војводић Б. Сања  
69. Војводић Д. Уна  
70. Војиновић К. Данијела  
71. Вујановић М. Јелена  
72. Вујић Г. Владан  
73. Вујовић В. Нина  
74. Вујовић С. Јелена  
75. Вукадиновић Г. Дејана  
76. Вукадиновић С. Стефан  
77. Вукајловић М. Катарина  
78. Вукашиновић М. Александра  
79. Вукелић Р. Милош  
80. Вукмировић М. Инес  
81. Вуковић В. Марина  
82. Вуковић Д. Тамара  
83. Вуковић З. Вук  
84. Вуковић М. Јелена  
85. Вукосавић Д. Милица  
86. Вукосављевић Б. Ксенија  
87. Вуксановић Д. Александар  
88. Вучић С. Јована  
89. Вучковић Н. Катарина  
90. Вучковић П. Сузана  
91. Гавриловић Д. Милена  
92. Гавриловић С. Александра  
93. Гаврић Н. Слађана  
94. Гајанова Ш. Ени  
95. Гајић Ј. Лука  
96. Гајовић Р. Милена  
97. Галић М. Никола  
98. Гаћеша М. Љиљана  
99. Гачевић М. Марија  
100. Главоњић М. Вања  
101. Гладовић Б. Данијела  
102. Годлер Ф. Ана  
103. Гојковић В. Иван  
104. Гојковић Г. Марија  
105. Голубовић Г. Марија  
106. Голубовић Г. Тијана  
107. Голубовић-Атанасов Ц. Владимир  
108. Горановић Д. Анета  
109. Грозданић В. Милош  
110. Грубнић М. Данијела  
111. Грујић Д. Тијана  
112. Давидовић Р. Сандра  
113. Дамјановић Д. Ирина  
114. Дамњановић М. Ђурђа  
115. Дамњановић С. Данијела  
116. Даниловић Б. Данијела  
117. Даниловић М. Биљана  
118. Дачић С. Милица  
119. Делевић Д. Андреј  
120. Дивац Л. Јана  
121. Дивац Н. Ана  
122. Димитријевић С. Емилија  
123. Димитровски И. Мина  
124. Димић Д. Зоран  
125. Динић С. Енес  
126. Динчић З. Теодора  
127. Драгаш Г. Марија  
128. Драговић В. Лука  
129. Дрљић Ј. Бојана  
130. Дробњак М. Снежана  
131. Дробњак П. Василиса  
132. Дробњаковић Б. Слађана  
133. Друловић Р. Дарко  
134. Ђармацки А. Биљана  
135. Ђекић В. Јелена  
136. Ђекић К. Страхиња  
137. Ђилас Б. Борислав  
138. Ђокић Љ. Ана  
139. Ђорђевић Б. Ирена  
140. Ђорђевић Г. Ана  
141. Ђорђевић Г. Урош  
142. Ђорђевић Д. Милица  
143. Ђорђевић Љ. Катарина  
144. Ђорђевић М. Ивана  
145. Ђорђевић М. Христина  
146. Ђорђевић С. Александра  
147. Ђорђеоски Б. Ђорђе  
148. Ђукић Б. Јелена  
149. Ђурђевић М. Јелена  
150. Ђурђевић П. Бојана  
151. Ђурић М. Ксенија  
152. Ђуришић А. Дејан  
153. Ђуровић Р. Милош  
154. Жаревац Д. Марија  
155. Живковић Б. Андријана  
156. Живковић Г. Владимир  
157. Живковић Д. Марица  
158. Живковић С. Милош  
159. Жуњић В. Анђелија  
160. Жупунски Радовић Б. Милица  
161. Златић П. Зорана  
162. Зотовић С. Мирослав  
163. Иванковић Д. Александра  
164. Иванов Г. Хелена  
165. Ивановић Д. Стефан  
166. Ивановић З. Милош  
167. Ивановић Р. Ксенија  
168. Иветић Н. Марија  
169. Ивић Љ. Тамара  
170. Ивковић С. Милена  
171. Илић З. Јована  
172. Илић П. Немања  
173. Илић Т. Борислав  
174. Исковић Е. Рецо  
175. Јакимов Н. Бојана  
176. Јакишић Л. Тијана  
177. Јаковљевић Д. Марко  
178. Јаковљевић Р. Ана  
179. Јаковљевић С. Немања  
180. Јанићијевић З. Александар  
181. Јанковић Д. Анђелина  
182. Јанковић З. Драгана  
183. Јанковић М. Александар  
184. Јанковић М. Мила



185. Јановић С. Агнеза  
186. Јаношев Н. Ана  
187. Јањић П. Катарина  
188. Јастревски Т. Љубиша  
189. Јаћимовски Г. Ивана  
190. Јевтић М. Бојана  
191. Јевтић Н. Марина  
192. Јевтовић Д. Бојана  
193. Јелић Б. Срђан  
194. Јеловац Ћ. Ивана  
195. Јеремић Д. Неда  
196. Јеремић Р. Ивана  
197. Јованов Д. Ивана  
198. Јовановић Б. Милош  
199. Јовановић В. Јелена  
200. Јовановић Д. Бојана  
201. Јовановић Д. Марина  
202. Јовановић Ж. Ања  
203. Јовановић З. Владимир  
204. Јовановић З. Марко  
205. Јовановић М. Дејан  
206. Јовановић М. Ивана  
207. Јовић А. Виолета  
208. Јовић Г. Нена  
209. Јовић М. Јулијана  
210. Јововић В. Александра  
211. Јовчић З. Александра  
212. Јокић Б. Милош  
213. Јоксимовић Н. Марија  
214. Калановић Г. Бошко  
215. Кековић М. Милица  
216. Келовић М. Тамара  
217. Киковић Љ. Милена  
218. Кљајић М. Владимир  
219. Кнежевић М. Александар  
220. Кнежевић Н. Јована  
221. Кнежевић Н. Марио  
222. Кнежевић С. Оливера  
223. Ковач Б. Ђурђа  
224. Којић М. Панта  
225. Којић О. Никола  
226. Коларски Б. Јелена  
227. Комазец В. Милена  
228. Коматина М. Ивана  
229. Коматина М. Милица  
230. Комненовић Б. Јован  
231. Константиновић С. Ања  
232. Костадиновић З. Милан  
233. Костић Б. Јелена  
234. Костић Д. Владимир  
235. Костић Љ. Милица  
236. Костић М. Немања  
237. Костић О. Тања  
238. Коцкар М. Алиса  
239. Кошут Ј. Игор  
240. Кравчук Г. Јована  
241. Крекић Ж. Бранислав  
242. Кричак М. Нина  
243. Крсмановић Г. Ана  
244. Крстић В. Јелена  
245. Крстић З. Душан  
246. Крстонијевић Р. Миљан  
247. Крцавац З. Кристина  
248. Кулић З. Маја  
249. Лабовић Б. Снежана  
250. Лазић С. Јадранка  
251. Лаловић Д. Никола  
252. Ласковић Д. Бранка  
253. Латиновић С. Бојана  
254. Лејић Г. Милица  
255. Лечић Л. Слободанка  
256. Лечовска Н. Теодора  
257. Лозо М. Кристина  
258. Лолић Б. Данијела  
259. Лукић Б. Стефан  
260. Лукић Г. Милена  
261. Лукић Д. Маријана  
262. Луковић М. Вук  
263. Лучић В. Милош  
264. Љубичић М. Данка  
265. Мазић Д. Џвијета  
266. Мајсторовић М. Дејан  
267. Максимовић Д. Марија  
268. Максовић Ј. Мирјана  
269. Малић М. Немања  
270. Малишић Д. Александра  
271. Малциски Ј. Александра  
272. Мамић Г. Урош  
273. Мандић Д. Ивона  
274. Мандић Д. Небојша  
275. Мандић Л. Ивана  
276. Мандић С. Јован  
277. Манић Д. Невена  
278. Манојловић Г. Јелена  
279. Манојловић М. Дуња  
280. Манчић Р. Невена  
281. Маринковић Б. Сара  
282. Маринковић М. Милица  
283. Маринковић С. Јелена  
284. Маринчевски П. Милош  
285. Марић Љ. Магдалена  
286. Маричић Н. Вук  
287. Маричић С. Александар  
288. Марковић Д. Анђела  
289. Марковић М. Биљана  
290. Марковић М. Марија  
291. Марковић С. Марија  
292. Маровић Д. Јелена  
293. Магијевић Д. Ана  
294. Магић Г. Сузана  
295. Машовић Д. Васо  
296. Мечанин М. Марко  
297. Мијаиловић Д. Бојана  
298. Мијаиловић Ж. Стефан  
299. Миладиновић Д. Стефан  
300. Милановић З. Алекса  
301. Милановић П. Мина  
302. Миленковић Г. Јелена  
303. Миленковић С. Емилија  
304. Миливојевић С. Марија  
305. Милићевић Б. Марко  
306. Миличевић С. Јелена  
307. Миловановић Г. Весна  
308. Миловановић Н. Јована  
309. Миловац С. Ивана  
310. Милојевић А. Лена  
311. Милојевић Д. Александар  
312. Милојевић М. Марија  
313. Милојевић Н. Милица

314. Милосављевић Д. Андријана  
 315. Милосављевић М. Нина  
 316. Милосављевић С. Маја  
 317. Милошевић А. Страхинја  
 318. Милошевић З. Драган  
 319. Милошевић М. Милица  
 320. Милутиновић Г. Немања  
 321. Миљојковић Д. Душан  
 322. Мимовић Р. Ирена  
 323. Минић Р. Маја  
 324. Миодраговић М. Бранка  
 325. Мирић Д. Урош  
 326. Мирић Ђ. Сениша  
 327. Мирићић М. Урош  
 328. Миросавић Д. Ивана  
 329. Митић С. Мирјана  
 330. Митрић С. Иван  
 331. Митровић Б. Лена  
 332. Михаило Р. Александра  
 333. Михаиловић В. Исидора  
 334. Михаиловић Д. Борис  
 335. Михаиловић Љ. Иванка  
 336. Михајловић Д. Ђорђе  
 337. Михајловић М. Катарина  
 338. Мишић Д. Александра  
 339. Мишић Д. Михајло  
 340. Мишић-Малагић Б. Аида  
 341. Мишљанов К. Марија  
 342. Мишљеновић Ђ. Урош  
 343. Младеновић Д. Јелена  
 344. Млађеновић Б. Дубравка  
 345. Недељковић Ж. Никола  
 346. Ненадић Д. Андреа  
 347. Нешовановић Д. Верица  
 348. Никитовић Р. Мирослав  
 349. Николин З. Милош  
 350. Николић Г. Невена  
 351. Николић Д. Бојана  
 352. Николић Д. Драшко  
 353. Николић Д. Милица  
 354. Николић Д. Милош  
 355. Николић З. Зорана  
 356. Николић Р. Немања  
 357. Новаковић Д. Горана  
 358. Новаковић С. Софија  
 359. Обреновић Д. Срђан  
 360. Орловић М. Љиљана  
 361. Орос З. Милица  
 362. Остојић А. Сара  
 363. Остојић М. Аница  
 364. Отовић М. Нина  
 365. Павличић Д. Марко  
 366. Павловић Ј. Софија  
 367. Павловић М. Милица  
 368. Павловић М. Сања  
 369. Павловић С. Андреја  
 370. Пајовић М. Александра  
 371. Пантелић-Стефановић С. Стефан  
 372. Пантић З. Александра  
 373. Пантовић М. Бојана  
 374. Пантовић М. Ивана  
 375. Парезанин М. Филип  
 376. Пасторовић З. Милица  
 377. Пејатовић З. Љубица  
 378. Пејић С. Миљана  
 379. Пејчиновић С. Милица  
 380. Пејчић Д. Милица  
 381. Пелхе Ј. Клара  
 382. Пељто З. Сузана  
 383. Перкић М. Неда  
 384. Перкучин А. Јована  
 385. Перовић М. Милош  
 386. Перовић Р. Вук  
 387. Петровић Д. Ђорђе  
 388. Петровић Д. Марко  
 389. Петровић М. Марко  
 390. Петровић М. Нина  
 391. Петровић Р. Никола  
 392. Пешић М. Јелена  
 393. Пилиповић М. Драган  
 394. Плавша С. Јованка  
 395. Плавшић М. Ивана  
 396. Познан С. Емилија  
 397. Покрајац М. Ирина  
 398. Помак Г. Пајазит  
 399. Поп-Лазић С. Исидора  
 400. Попов М. Никола  
 401. Поповић Б. Лука  
 402. Поповић Б. Огњен  
 403. Поповић Д. Анђела  
 404. Поповић М. Душан  
 405. Поповић С. Лука  
 406. Поповић С. Никола  
 407. Поттић Р. Сања  
 408. Поцковић Р. Андреа  
 409. Пошарац С. Небојша  
 410. Предић Д. Марта  
 411. Продановић М. Сања  
 412. Прокић М. Александра  
 413. Протић М. Михајло  
 414. Пуалић Н. Душан  
 415. Пустахија Д. Павле  
 416. Раденковић П. Александра  
 417. Радић Д. Миљана  
 418. Радмановић П. Драгана  
 419. Радовић Ј. Милица  
 420. Радоичић П. Андријана  
 421. Радојевић Г. Дејана  
 422. Радојевић Г. Немања  
 423. Радојичић В. Марија  
 424. Радојичић П. Анђелка  
 425. Рађеновић Б. Милица  
 426. Ракић М. Јасмина  
 427. Ранкић М. Слађан  
 428. Ранковић М. Милан  
 429. Ранковић Р. Мина  
 430. Рибарић Ж. Марио  
 431. Ристивојевић З. Ивана  
 432. Ристић Р. Анђела  
 433. Ристовић С. Саша  
 434. Ровчанин Д. Марина  
 435. Роговић С. Бојан  
 436. Родић М. Милена  
 437. Рожајац Н. Аида  
 438. Ромић Р. Александра  
 439. Росић З. Бранислава  
 440. Русић В. Мирјана  
 441. Савић Д. Маја

442. Савић С. Марина  
 443. Савић С. Милица  
 444. Савичевић А. Неда  
 445. Сворцан Г. Мина  
 446. Секуловић Д. Дона  
 447. Сенић В. Слободанка  
 448. Серафимовић М. Бранислава  
 449. Сивчевић И. Катарина  
 450. Симић Д. Милица  
 451. Симић Н. Драгана  
 452. Симићевић Р. Ђурђа  
 453. Синковић Б. Никола  
 454. Сирићански З. Стефан  
 455. Совтић Б. Ана  
 456. Сокановић Р. Сандра  
 457. Срећковић Р. Јелена  
 458. Станисављевић Б. Марко  
 459. Станишић Ј. Јелена  
 460. Станковић Д. Јасмина  
 461. Станковић М. Стефан  
 462. Стевановић Љ. Милица  
 463. Степић Н. Нина  
 464. Стефановић Б. Немања  
 465. Стефановић Д. Бојана  
 466. Стојановић Б. Никола  
 467. Стојановић Д. Ирина  
 468. Стојановић З. Милена  
 469. Стојановић Ј. Александра  
 470. Стојановић Ј. Моника  
 471. Стојиљковић Д. Јелена  
 472. Стојиљковић З. Ђурђевка  
 473. Стојиљковић Ј. Христина  
 474. Стојимировић Н. Ирена  
 475. Стојковић С. Ивана  
 476. Суботић М. Страхиња  
 477. Суботић Н. Андреа  
 478. Тадић В. Маријана  
 479. Талијан Б. Сара  
 480. Танасковић Ј. Јелена  
 481. Танкосић Т. Тијана  
 482. Тарбук М. Марија  
 483. Тагаловић М. Марко  
 484. Ташковић С. Ана  
 485. Теофиловић Т. Ивана  
 486. Терзић В. Немања  
 487. Тодорић С. Вук  
 488. Тодоровић Б. Тамара  
 489. Тодоровић Д. Јована  
 490. Тодоровић Р. Драгана  
 491. Томић В. Ивана  
 492. Томовић М. Тамара  
 493. Топаловић М. Немања  
 494. Топаловић Р. Драгана  
 495. Тошић А. Виолета  
 496. Тошић Н. Милица  
 497. Трифковић С. Александра  
 498. Туцовић М. Бојана  
 499. Ђалдовић М. Милена  
 500. Ђирић Љ. Дана  
 501. Ђировић Р. Славица  
 502. Ђорић Д. Милица  
 503. Убипариповић Д. Стефан  
 504. Угринић В. Марина  
 505. Ускоковић Б. Марко  
 506. Фелдежди Л. Борис  
 507. Филиповић Ж. Ксенија  
 508. Филиповски Д. Вана  
 509. Халиловић Д. Адем  
 510. Хирјанова В. Ирина  
 511. Цветановић М. Ана  
 512. Цветановић П. Нина  
 513. Цветић Г. Валентина  
 514. Цветковић Б. Слободан  
 515. Цветковић М. Зоран  
 516. Џмиљанић М. Душан  
 517. Црњак Ч. Наташа  
 518. Цукавац Д. Александра  
 519. Чекеревац П. Катарина  
 520. Ченејски И. Тихана  
 521. Чивљак Б. Катарина  
 522. Читаковић О. Урош  
 523. Чубрило Б. Немања  
 524. Чукић З. Тамара  
 525. Џамбасевић М. Никола  
 526. Џелатовић М. Милица  
 527. Џонић Н. Данијел  
 528. Шајновић З. Софија  
 529. Швабић С. Славица  
 530. Шијан Ж. Марија  
 531. Шпирто Г. Сузана  
 532. Шћекић З. Ивана
- 2016.**
1. Абдић М. Миа
  2. Адамовић Д. Маријана
  3. Аксентијевић Г. Марко
  4. Алексић Б. Стефана
  5. Алексић Д. Мила
  6. Алемпијевић Р. Славица
  7. Андан Т. Исидора
  8. Андрић З. Теодора
  9. Анђелковић Б. Катарина
  10. Анђелковић Д. Јелена
  11. Анђелковић Д. Катарина
  12. Аритоновић М. Драган
  13. Арсић Н. Тамара
  14. Арсић С. Јелена
  15. Аџић Ђ. Тања
  16. Ашковић Т. Јелена
  17. Бабић Љ. Драгица
  18. Бабић П. Ивана
  19. Бајић Н. Ксенија
  20. Бајић С. Дуња
  21. Бакалић Н. Катарина
  22. Бакић М. Данило
  23. Баковић П. Биљана
  24. Бановић Љ. Немања
  25. Бањанин Ј. Јелена
  26. Барјактаровић Г. Ивана
  27. Бартуловић Е. Ивана
  28. Башчаревић Б. Загорка
  29. Бељан Б. Лука
  30. Бијељић И. Јелена
  31. Бимбашић М. Наташа
  32. Бичић М. Амела
  33. Благојевић Г. Јована
  34. Блажић Б. Милош
  35. Бобић М. Рада

36. Бобојчек З. Клаудија  
 37. Богоићевић З. Јелена  
 38. Богојев М. Александра  
 39. Богосављевић С. Јована  
 40. Божић Н. Душан  
 41. Божовић В. Ива  
 42. Бојанић Ж. Срђан  
 43. Бојић Ж. Никола  
 44. Бојчић Д. Лука  
 45. Боровић П. Данијела  
 46. Брашанац В. Невена  
 47. Бреџл И. Ирена  
 48. Бришевић М. Милица  
 49. Бркић Р. Марко  
 50. Буквић М. Љиљана  
 51. Буквић С. Милица  
 52. Булатовић Г. Бранислава  
 53. Бунчић М. Романа  
 54. Важић С. Александар  
 55. Важић С. Ружица  
 56. Василевски Д. Ана  
 57. Васиљевић Н. Милош  
 58. Васиљевић П. Јелена  
 59. Васић Д. Дуња  
 60. Васић Д. Миланче  
 61. Васић Р. Биљана  
 62. Величковић З. Андријана  
 63. Величковић С. Павле  
 64. Вељковић С. Тијана  
 65. Вељовић В. Нада  
 66. Вендер С. Ирена  
 67. Верем М. Индира  
 68. Веселиновић М. Добрица  
 69. Веселиновић М. Миљана  
 70. Видаковић И. Катарина  
 71. Видић С. Милица  
 72. Видовић В. Ванеса  
 73. Вишњић Д. Владимир  
 74. Владисављевић А. Стефан  
 75. Војнов С. Зорислава  
 76. Воргић Б. Нина  
 77. Врањевац Р. Тијана  
 78. Вујаковић С. Николета  
 79. Вујанић Д. Анђелка  
 80. Вујановић З. Јован  
 81. Вујић Ж. Иван  
 82. Вујовић Ђурак М. Мирјана  
 83. Вујовић С. Нада  
 84. Вујчић С. Милица  
 85. Вукићевић Р. Милош  
 86. Вукмировић М. Биљана  
 87. Вукосављевић Д. Дуња  
 88. Вуксановић Н. Тијана  
 89. Вуксановић П. Тамара  
 90. Вулевић С. Марија  
 91. Вучетић В. Биљана  
 92. Вучићевић Ђ. Ивана  
 93. Вучићевић С. Стефан  
 94. Гагић Д. Милица  
 95. Гагић М. Јелена  
 96. Гајић М. Александра  
 97. Гарибовић Д. Кристина  
 98. Гарић Н. Љубица  
 99. Гачевић Р. Сања  
 100. Гашпаревић Д. Андреа  
 101. Глишић Р. Јелена  
 102. Гојковић М. Андрија  
 103. Грбић Ј. Јасмина  
 104. Григоров П. Александра  
 105. Грковић Т. Бранка  
 106. Грубач Д. Маријана  
 107. Гудељ Т. Исидора  
 108. Дабетић М. Стефан  
 109. Дамјановић Б. Лорена  
 Милица  
 110. Даниловић Д. Ива  
 111. Деветаковић Б. Милица  
 112. Девић С. Татјана  
 113. Димитријевић С. Маја  
 114. Драгићевић Г. Сања  
 115. Драговић Н. Тамара  
 116. Драгојловић Д. Јована  
 117. Дрењанин П. Маријана  
 118. Дубљевић В. Наташа  
 119. Дујић С. Јадранка  
 120. Дуњић Ж. Никола  
 121. Ђаковић М. Невена  
 122. Ђаковић Р. Урош  
 123. Ђапа М. Јадранка  
 124. Ђокић С. Милош  
 125. Ђоковић Д. Марија  
 126. Ђорђевић Д. Милица  
 127. Ђорђевић Ј. Сања  
 128. Ђорђевић М. Маја  
 129. Ђорђевић С. Ненад  
 130. Ђукановић Д. Сања  
 131. Ђукић Б. Душан  
 132. Ђурасовић М. Ведран  
 133. Ђурђевић З. Јована  
 134. Ђурђевић Љ. Гала  
 135. Ђурђевић Н. Милан  
 136. Ђурђевић Н. Сандра  
 137. Ђурђевић С. Ана  
 138. Ђурин З. Миља  
 139. Ђурић С. Диана  
 140. Ђуричић С. Светлана  
 141. Ђуришић З. Бранислав  
 142. Ђуркић С. Јелена  
 143. Ђуровић Б. Милена  
 144. Ђуровић В. Милица  
 145. Ђуровић С. Јована  
 146. Ерић Б. Никола  
 147. Ерџег М. Владимир  
 148. Жарковић М. Данило  
 149. Живанић Б. Јована  
 150. Живановић Љ. Весна  
 151. Живановић М. Ивана  
 152. Живановић С. Селена  
 153. Живановић Т. Тања  
 154. Живковић Д. Јелена  
 155. Живковић З. Оливера  
 156. Живковић Љ. Милутин  
 157. Живковић Н. Тамара  
 158. Живуловић А. Ана  
 159. Жуњић Д. Катарина  
 160. Захировић А. Теодора  
 161. Здравковић Н. Александра  
 162. Зимоњић М. Симона  
 163. Зорановић С. Иван

164. Ивандић П. Јелена  
165. Иванковић Ц. Ведран  
166. Иванов И. Драгана  
167. Ивановић В. Анастасија  
168. Ивановић Г. Александра  
169. Ивановић Д. Срђан  
170. Илић В. Катарина  
171. Илић Д. Мина  
172. Илић Д. Стефан  
173. Илић М. Драгана  
174. Илић С. Ивана  
175. Искреновић М. Звездана  
176. Јаковљевић Т. Катарина  
177. Јакшић Б. Марија  
178. Јакшић З. Јелена  
179. Јанковић М. Татјана  
180. Јањић Б. Слађана  
181. Јањић З. Јована  
182. Јањић С. Лидија  
183. Јевтовић В. Немања  
184. Јевтовић М. Кристина  
185. Јеремић Ј. Вук  
186. Јеринић Б. Ивана  
187. Јеринић В. Катарина  
188. Јешић М. Маја  
189. Јованов С. Гордана  
190. Јовановић Д. Тања  
191. Јовановић З. Игор  
192. Јовановић М. Јелисавета  
193. Јовановић Р. Милена  
194. Јовановић С. Наталија  
195. Јованчов С. Нина  
196. Јовић Д. Ивана  
197. Јовић М. Милош  
198. Јовић М. Сара  
199. Јокић Ј. Данијела  
200. Јокић С. Стефанос  
201. Јоксимовић Г. Софија  
202. Јоксимовић М. Весна  
203. Јоксић С. Александар  
204. Јосифовић Н. Немања  
205. Јоцифљевић Б. Далиборка  
206. Јукић М. Вишња  
207. Капларевић П. Дијана  
208. Карић Д. Катарина  
209. Карна Д. Михајло  
210. Кастратовић З. Десанка  
211. Кесеровић Б. Тијана  
212. Клачар М. Слађана  
213. Кљајевић С. Тијана  
214. Кнежевић Б. Ана  
215. Кнежевић М. Драгана  
216. Кнежевић М. Лидија  
217. Ковачевић В. Тања  
218. Ковачевић Д. Немања  
219. Ковачевић Д. Ненад  
220. Ковачевић С. Анка  
221. Ковачевић С. Лука  
222. Комненић М. Нађа  
223. Копривица Д. Јелена  
224. Костић Б. Бранислава  
225. Костић Д. Кристина  
226. Костић Д. Тамара  
227. Костић З. Милица  
228. Костић М. Милица  
229. Костић М. Теодора  
230. Костић С. Јована  
231. Кочетановић В. Мирко  
232. Краговић Д. Катарина  
233. Краговић Д. Срђан  
234. Краљ П. Дарио  
235. Краљевић П. Ана  
236. Крбањевић Д. Ђорђе  
237. Кресојевић Ђ. Јелена  
238. Крстић Ж. Никола  
239. Крстић М. Снежана  
240. Кручичанин Ж. Анђелија  
241. Крушка А. Ања  
242. Крчевинац Б. Милица  
243. Кувелић Д. Невена  
244. Кузељевић Ј. Огњен  
245. Кузмановић Н. Милан  
246. Кустурић С. Урош  
247. Кутлешкић М. Марина  
248. Лазаревић Д. Јелена  
249. Лазаревић Д. Роксандра  
250. Лазаревић Д. Угљеша  
251. Лазаревић Ч. Софија  
252. Лазаров Д. Александра  
253. Лазаровски Љ. Ивана  
254. Лазић Г. Сања  
255. Лазић З. Вук  
256. Лазић Ц. Слађана  
257. Лазовић Т. Јасмина  
258. Лаловић М. Миљан  
259. Лападатовић Н. Марко  
260. Латинковић Љ. Селена  
261. Латковић В. Наташа  
262. Лекић Б. Дубравка  
263. Лукић Д. Драгана  
264. Лукић Д. Филип  
265. Луковић Г. Божица  
266. Луковић Д. Светлана  
267. Лунић Н. Лазар  
268. Лутовац Ј. Марта  
269. Лутовац С. Николета  
270. Љубојевић Д. Марко  
271. Малетин И. Бојана  
272. Манић А. Милица  
273. Манојловић Д. Милена  
274. Манојловић Н. Марија  
275. Маринковић М. Катарина  
276. Маринковић М. Мина  
277. Марић Б. Мирјана  
278. Маричић П. Дане  
279. Маричић Н. Ксенија  
280. Марјановић Д. Ксенија  
281. Марјановић Д. Тијана  
282. Марјановић М. Миљана  
283. Марјановић П. Милан  
284. Марковић Д. Драгана  
285. Марковић Ј. Бојана  
286. Марковић М. Теодора  
287. Марковић П. Драгана  
288. Мартаћ И. Ивана  
289. Мартиненко Б. Исидора  
290. Мартиновић П. Милица  
291. Маруна С. Марјан  
292. Мاستиловић Р. Ивана

293. Маговић С. Марко  
294. Мијајловић З. Невена  
295. Мијалковић М. Ања  
296. Мијатовић А. Милица  
297. Мијатовић Д. Миња  
298. Мијатовић Ј. Вук  
299. Микић М. Марија  
300. Миладиновић В. Марко  
301. Миланов Т. Тамара  
302. Милановић А. Оливера  
303. Милановић Н. Борис  
304. Миленковић Б. Марија  
305. Миленковић Д. Милош  
306. Миленковић Ч. Светислав  
307. Милетић Д. Бојана  
308. Милетић С. Александра  
309. Милетић С. Марија  
310. Миливојевић Д. Милош  
311. Миливојевић С. Соња  
312. Милијановић Д. Бојана  
313. Милинковић Д. Никола  
314. Милинковић Д. Сања  
315. Милић З. Тамара  
316. Милић М. Душица  
317. Милић Н. Милутин  
318. Миловановић Б. Јелена  
319. Миловановић Г. Ана  
320. Миловановић М. Јелена  
321. Миловановић М. Саша  
322. Милованчевић М. Вања  
323. Миловић З. Анђела  
324. Милосављевић А. Милица  
325. Милосављевић Д. Огњен  
326. Милосављевић З. Слободан  
327. Милосављевић П. Слађана  
328. Милошевић З. Александар  
329. Милошевић М. Милица  
330. Милутинчевић Б. Кристина  
331. Минаковић Б. Урош  
332. Минић В. Александар  
333. Мирковић С. Андреа  
334. Митић В. Бошко  
335. Митковић Д. Јелена  
336. Митровић М. Марија  
337. Митровић А. Ивона  
338. Митровић Б. Јелена  
339. Митровић Р. Ана  
340. Митровић С. Петар  
341. Митровић Т. Маријана  
342. Михаиловић З. Вукашин  
343. Михајлов С. Филип  
344. Михајловић Д. Милица  
345. Михајловић И. Јелена  
346. Мишић Б. Јана  
347. Мишић З. Матија  
348. Младеновић Т. Ивана  
349. Моравчевић Ж. Славица  
350. Мумин Р. Ана  
351. Недељковић Д. Ивана  
352. Недељковић Д. Снежана  
353. Недић П. Милош  
354. Ненадић П. Јасмина  
355. Николетић Д. Ивана  
356. Николић Д. Ана  
357. Николић Ж. Милан  
358. Николић И. Андрија  
359. Николић Н. Дуња  
360. Николић Н. Татјана  
361. Николић П. Катарина  
362. Николић Р. Марко  
363. Николић С. Марко  
364. Никчевић Љ. Милена  
365. Новаковић Д. Јована  
366. Новаковић М. Ана  
367. Нухановић М. Јасна  
368. Обрадовић П. Јована  
369. Одовић Ш. Нина  
370. Омерагић С. Анеса  
371. Оташевић М. Милена  
372. Оџаковић С. Ида  
373. Павић Б. Ивана  
374. Павковић З. Олга  
375. Павковић М. Горан  
376. Павловић Д. Даница  
377. Павловић Ј. Данијела  
378. Павловић М. Маја  
379. Павловић Р. Ивана  
380. Павловић С. Ивана  
381. Пајовић Б. Татјана  
382. Панић С. Предраг  
383. Пантић В. Предраг  
384. Пантић З. Ивана  
385. Паскаш М. Игор  
386. Пауновић П. Милица  
387. Пејовић С. Мирјана  
388. Пенезић Љ. Марија  
389. Перић Д. Јована  
390. Петковић В. Марија  
391. Петковић Г. Милица  
392. Петровић Б. Александра  
393. Петровић Г. Аљоша  
394. Петровић Г. Миљана  
395. Петровић Д. Анђа  
396. Петровић Д. Мирјана  
397. Петровић З. Александра  
398. Петровић Ј. Александар  
399. Петровић Н. Јована  
400. Петровић П. Велимир  
401. Петровић С. Јована  
402. Петровић Ч. Рајко  
403. Пешић В. Перица  
404. Пешић Ј. Јелена  
405. Пешић Н. Јована  
406. Писаревић Н. Бојана  
407. Пјевчевић Ж. Немања  
408. Плавшић Ј. Немања  
409. Плавшић Р. Драгана  
410. Плазенић З. Кристина  
411. Повреновић А. Александра  
412. Попара Ј. Мирјана  
413. Поповић Љ. Милош  
414. Поповић М. Сања  
415. Поповић М. Светлана  
416. Поповић П. Весна  
417. Поповић С. Горица  
418. Поседел Љ. Марија  
419. Пријовић З. Славојка  
420. Пријовић С. Бранкица  
421. Проданић Р. Драгана

422. Продановић Т. Милица  
423. Прпа Р. Милица  
424. Пузовић М. Милица  
425. Радека М. Павле  
426. Радивојевић Д. Александра  
427. Радић Р. Александра  
428. Радмановац Ј. Санела  
429. Радовановић З. Весна  
430. Радовановић М. Александар  
431. Радовић Ј. Јелена  
432. Радовић М. Милица  
433. Радовић Р. Марија  
434. Радојевић Д. Михаило  
435. Радојевић Н. Наталија  
436. Радојичић Д. Јелена  
437. Радомировић А. Саша  
438. Радосављевић Љ. Ивана  
439. Радосављевић Ш. Невена  
440. Радуловић М. Сања  
441. Раичевић З. Дамјан  
442. Рајковић М. Урош  
443. Ракас С. Зоран  
444. Ракић М. Златица  
445. Ракочевић М. Миладин  
446. Ранисављевић М. Урош  
447. Ранковић М. Јелена  
448. Ратковић Ј. Тања  
449. Рашић Г. Милица  
450. Рашић З. Милена  
451. Рашић Ј. Ивана  
452. Реговић П. Катарина  
453. Рехак Ј. Наташа  
454. Робаћ В. Јелена  
455. Ристивојевић М. Ивана  
456. Ристић Д. Богдан  
457. Ристић Д. Дарија  
458. Ристић Д. Ђорђе  
459. Ристић С. Никола  
460. Рогач М. Милијана  
461. Рудић П. Мирко  
462. Ружић З. Бојана  
463. Ручнов Г. Сергеј  
464. Савић Н. Александра  
465. Савић Н. Маја  
466. Салапура Д. Ивана  
467. Сарић А. Биљана  
468. Секулић Д. Ивана  
469. Симентић Б. Лена  
470. Симеуновић Д. Сека  
471. Симић Љ. Иван  
472. Симовић Г. Ивана  
473. Смиљанић И. Барбара  
474. Смиљковић М. Иван  
475. Соколовић М. Давид  
476. Солујић Д. Марија  
477. Средојевић М. Тијана  
478. Срејић М. Катарина  
479. Стаменић Б. Никола  
480. Станимировић Д. Никола  
481. Станкић З. Владимир  
482. Станковић Б. Невенка  
483. Станковић Б. Ненад  
484. Станковић З. Милена  
485. Станковић М. Ана  
486. Станковић М. Филип  
487. Станојевић Г. Предраг  
488. Станојевић Р. Милан  
489. Станчев Б. Александар  
490. Стањевић Р. Весна  
491. Старчевић Д. Невена  
492. Старчевић М. Александар  
493. Старчевић М. Драгана  
494. Стевановић Г. Ивана  
495. Стевановић Д. Косара  
496. Стевановић Д. Лана  
497. Стевановић Д. Марко  
498. Стевановић М. Маја  
499. Стевановић Р. Мирослав  
500. Стевановић С. Анђела  
501. Стевановић С. Саша  
502. Стефановић Д. Јелена  
503. Стефановић З. Јелена  
504. Стефановић С. Ана  
505. Стефановић С. Исидора  
506. Стијеља Ј. Јована  
507. Стоилковић Д. Марко  
508. Стојадиновић М. Александра  
509. Стојановић Д. Невена  
510. Стојановић Ж. Весна  
511. Стојановић Ј. Александар  
512. Стојановић М. Маја  
513. Стојановић М. Марија  
514. Стојановић М. Милица  
515. Стојковић М. Дарија  
516. Стојковић М. Драгана  
517. Стојковић Н. Јелена  
518. Стошић Д. Данило  
519. Стошић М. Јована  
520. Ступавски И. Наташа  
521. Суботић М. Нина  
522. Судар С. Лена  
523. Табашевић И. Ивана  
524. Тадић Б. Љиљана  
525. Тадић Д. Младен  
526. Тадић М. Дејан  
527. Тановић В. Стеван  
528. Татовић Ј. Бојана  
529. Тешић С. Наташа  
530. Тинтор Б. Јована  
531. Тмушић Б. Маријана  
532. Тодић Љ. Жељко  
533. Тодоров М. Милица  
534. Тодоровић Г. Катарина  
535. Тодоровић З. Стеван  
536. Тодоровић М. Катарина  
537. Тодоровић С. Милица  
538. Томић Д. Јелена  
539. Томић Ђ. Иван  
540. Томић М. Александар  
541. Топаловић Д. Александар  
542. Топаловић З. Небојша  
543. Тошић З. Ана  
544. Триндић Д. Јелена  
545. Тричковић А. Александра  
546. Ђалић Б. Невена  
547. Ђалић Н. Сања  
548. Ђеранић В. Јелена  
549. Ђешић Б. Емина  
550. Ђирић И. Сенка

551. Ђирковић Д. Јована  
 552. Ђирковић З. Немања  
 553. Ђосић В. Јелена  
 554. Ђуковић Д. Катарина  
 555. Ђумуровић Д. Милица  
 556. Ђускић М. Мирјана  
 557. Убовић Ш. Ана  
 558. Узеировић Џ. Анета  
 559. Урдов М. Марија  
 560. Урошевић М. Наталија  
 561. Усаиновић М. Јасмина  
 562. Ускоковић С. Данијела  
 563. Филиповић Ј. Милена  
 564. Филиповић С. Јована  
 565. Филиповић С. Стефан  
 566. Хамовић З. Ана  
 567. Хасановић Т. Лола  
 568. Хашко И. Данијела  
 569. Хинић М. Милош  
 570. Хорватић Р. Филип  
 571. Хофман Л. Светлана  
 572. Цветковић Д. Љиљана  
 573. Цветковић Д. Миљана  
 574. Црногорац Р. Сандра  
 575. Цуцкић Г. Никола  
 576. Чанчаревић Д. Данка  
 577. Чедић М. Милица  
 578. Чолић М. Лепосава  
 579. Чолић П. Ана  
 580. Чоловић Љ. Милош  
 581. Чука Н. Доналд  
 582. Џунић Ђ. Јелена  
 583. Шајковић Д. Татјана  
 584. Шаќан Н. Ива  
 585. Шаркановић С. Тина  
 586. Шишмановић М. Катарина  
 587. Шојић З. Сања  
 588. Шћепановић М. Дивна  
 589. Шћепановић П. Ана  
 590. Шулубурић М. Петар  
 591. Шумић Џ. Рајко  
 592. Шутић Н. Анђела  
 593. Шушнић М. Бранкица
- 2017.**
1. Авакумовић Б. Лана  
 2. Аврамовић В. Небојша  
 3. Аврамовић Д. Наталија  
 4. Адамовић Д. Катарина  
 5. Аксентијевић Р. Дејан  
 6. Алавања З. Милица  
 7. Анастасов М. Милица  
 8. Аничић М. Невена  
 9. Антић Д. Олгица  
 10. Антић З. Марија  
 11. Антонијевић Љ. Небојша  
 12. Арсић А. Анкица  
 13. Арсић В. Невена  
 14. Атанацковић З. Ивана  
 15. Аџић М. Марија  
 16. Аџић Д. Марко  
 17. Бабић М. Дијана  
 18. Бабић С. Страхиња  
 19. Бајић Д. Добрица  
 20. Бајић М. Александар  
 21. Балетић Д. Катарина  
 22. Балтић Г. Јелена  
 23. Баљак Б. Кристина  
 24. Бањанин А. Александра  
 25. Барјактаревевић Г. Мијат  
 26. Белин М. Ана  
 27. Берга М. Николина  
 28. Бијеловић М. Милица  
 29. Бирманчевић Б. Јелена  
 30. Бјелан М. Данијела  
 31. Бјелобаба Ђ. Јована  
 32. Благић С. Дејан  
 33. Благојевић Г. Јована  
 34. Блажић Н. Тамара  
 35. Бобар З. Николина  
 36. Богдановић Ј. Марија  
 37. Божанић В. Наталија  
 38. Божилев М. Влада  
 39. Божилевић С. Катарина  
 40. Божић Г. Валентина  
 41. Божичковић М. Јована
42. Божовић Ж. Даница  
 43. Божовић М. Марија  
 44. Бојановић С. Бојана  
 45. Босанчић М. Ана  
 46. Бошковић А. Јована  
 47. Бранковић З. Невена  
 48. Бркић Ђ. Сања  
 49. Брстина Д. Душица  
 50. Бугарски Б. Миодраг  
 51. Бугарчић В. Милош  
 52. Бујошевић Д. Марија  
 53. Булајић Р. Милица  
 54. Бурсаћ Д. Маја  
 55. Бутковић М. Лидија  
 56. Буха В. Татјана  
 57. Велебит Ж. Вук  
 58. Величковић М. Александра  
 59. Вељковић С. Тијана  
 60. Видаковић С. Виолета  
 61. Вишњић В. Лука  
 62. Влајковић С. Ивана  
 63. Влаховић Б. Ивана  
 64. Војводић Р. Јелена  
 65. Војнић Н. Стефан  
 66. Вранеш З. Сташа  
 67. Вранеш М. Катарина  
 68. Врећо З. Јована  
 69. Вујатовић Д. Милана  
 70. Вукадиновић М. Николина  
 71. Вукашиновић Н. Марија  
 72. Вукмировић С. Данило  
 73. Вуковић Љ. Александра  
 74. Вуковић С. Барбара  
 75. Вуксановић З. Инес  
 76. Гавриловић З. Марија  
 77. Гавриловић Р. Андријана  
 78. Гавриловић Р. Јована  
 79. Гагић Д. Јована  
 80. Газивода З. Нина  
 81. Гајић В. Наташа  
 82. Гајић Г. Миона  
 83. Гајић З. Никола  
 84. Гатић Ђ. Ленка



85. Гачевић З. Андрија  
86. Гашић М. Весна  
87. Гвозденовић М. Јована  
88. Гогић Д. Теодора  
89. Голубовић М. Александар  
90. Грујић М. Јована  
91. Гутић Б. Мина  
92. Давидовић З. Емилија  
93. Дамњановић Д. Вук  
94. Данчетовић Д. Милош  
95. Дивац Б. Наталија  
96. Дивљаковић Д. Душан  
97. Димитријевић З. Зорана  
98. Димић В. Богдан  
99. Димић М. Милица  
100. Добрић М. Ана  
101. Додик Ђ. Дејана  
102. Додић Б. Миљана  
103. Дојчиновић А. Никола  
104. Докнић С. Коста  
105. Достанић М. Нина  
106. Драгишић Б. Милица  
107. Драгутиновић Д. Тања  
108. Дреновац М. Младен  
109. Дробњак В. Александар  
110. Дубајић С. Катарина  
111. Дурманић М. Владана  
112. Ђорђевић Б. Маша  
113. Ђорђевић С. Александра  
114. Ђорђевић С. Андреја  
115. Ђурђевић М. Марија  
116. Ђурић Б. Бојана  
117. Ђурић В. Кристина  
118. Ђурић Д. Весна  
119. Ђурић З. Милан  
120. Ђурић М. Ђурђина  
121. Ђуровић М. Драгана  
122. Ерић М. Марија  
123. Ерцеговац Д. Катарина  
124. Живановић В. Невена  
125. Живановић Д. Никола  
126. Живановић Т. Наталија  
127. Живковић М. Јована  
128. Живковић Н. Катарина  
129. Живковић Ц. Милица  
130. Здравковић Ј. Невена  
131. Здравковић М. Магдалена  
132. Здравковић Р. Снежана  
133. Зејак М. Стефан  
134. Зеј В. Марина  
135. Зечевић Ј. Милена  
136. Зечевић У. Милица  
137. Златић М. Александар  
138. Зубеница Ј. Мишел  
139. Иванковић Д. Јована  
140. Ивановић А. Андријана  
141. Ивановић В. Наташа  
142. Ивановић Г. Никола  
143. Ивић Б. Милка  
144. Ивковић Б. Јелена  
145. Илић Д. Димитрије  
146. Илић Љ. Бојана  
147. Илић М. Јово  
148. Илић М. Милица  
149. Илић П. Јована  
150. Иличковић З. Ана  
151. Инић Н. Јелена  
152. Јаковљевић М. Бојана  
153. Јанковић Д. Дијана  
154. Јанковић Д. Милица  
155. Јанковић Љ. Јелена  
156. Јанковић М. Татјана  
157. Јанковић С. Филип  
158. Јањић Д. Јелена  
159. Јаћимовић З. Саша  
160. Јевтић С. Јована  
161. Јеремић А. Јелена  
162. Јовановић Д. Јована  
163. Јовановић Д. Марија  
164. Јовановић Д. Милица  
165. Јовановић М. Марија  
166. Јовановић М. Тања  
167. Јовановић Н. Радомир  
168. Јованчов В. Мирослав  
169. Јовић В. Марија  
170. Јовић Н. Никола  
171. Кадовић С. Сања  
172. Калајановић Т. Тијана  
173. Караклајић Б. Невенка  
174. Каралеић Н. Ана  
175. Каралић Р. Софија  
176. Каран М. Катарина  
177. Карановић Р. Милана  
178. Караџић Д. Јелена  
179. Касавица С. Стефан  
180. Качаревић М. Дуња  
181. Кебара Љ. Лука  
182. Кларић Д. Александар  
183. Кљајић Б. Светлана  
184. Кнежевић М. Јасна  
185. Ковачевић В. Драган  
186. Козбашић Д. Јелена  
187. Козлина М. Бранислава  
188. Колар В. Јован  
189. Кондић М. Алекса  
190. Косановић Р. Антоније  
191. Костић Д. Снежана  
192. Краљевић С. Срђан  
193. Крекић Н. Наташа  
194. Кривошија Н. Милош  
195. Крстановић Живковић З. Сандра  
196. Крстић Б. Бојана  
197. Кузмановић Р. Милош  
198. Куљић Д. Сања  
199. Курћубић Р. Тијана  
200. Лазаревић З. Ана  
201. Лазић В. Кристина  
202. Лазић М. Срња  
203. Лазић С. Никола  
204. Лалић М. Жељка  
205. Лачњевац Ј. Весна  
206. Левић В. Катарина  
207. Лелек В. Ђорђе  
208. Луковић М. Сузана  
209. Луковић Р. Анђелка  
210. Љешић П. Тијана  
211. Максимовић Б. Кристина  
212. Малешевић Д. Сара

213. Мандић Б. Оливера  
214. Манигода Г. Стефан  
215. Манић Д. Марија  
216. Манојловић Г. Невена  
217. Манојловић М. Јована  
218. Мањенчић Д. Марија  
219. Марин З. Исидора  
220. Маринковић М. Ана  
221. Маринковић М. Марија  
222. Марић М. Ивана  
223. Мастало Д. Ђурђија  
224. Матић Р. Милош  
225. Матовић И. Лука  
226. Мелентијевић З. Марија  
227. Мијаиловић А. Ксенија  
228. Мијаиловић Н. Тамара  
229. Мијатовић Д. Јована  
230. Мијатовић Н. Катарина  
231. Мијић Д. Бојана  
232. Микичић М. Александар  
233. Миладиновић Д. Лена  
234. Миладиновић С. Милица  
235. Милановић Б. Ивана  
236. Милачак Д. Драгана  
237. Милекић З. Лука  
238. Миленковић Б. Милица  
239. Миленковић З. Никола  
240. Миленковић М. Милица  
241. Милетић М. Миљана  
242. Милетић П. Недељка  
243. Миливојевић Д. Драгана  
244. Милијановић Д. Јована  
245. Милисављевић Б. Марко  
246. Милићевић С. Јована  
247. Миловановић А. Емилија  
248. Миловановић З. Зорана  
249. Миловановић З. Марија  
250. Миловановић М. Мирјана  
251. Миловановић С. Иван  
252. Миловић Д. Јелена  
253. Милорадовић Љ. Ивана  
254. Милосав А. Ђорђе  
255. Милосављевић З. Милена  
256. Милосављевић Љ. Милица  
257. Милошевић Б. Кристина  
258. Милошевић З. Наташа  
259. Милошевић Р. Иван  
260. Милошевић С. Јелена  
261. Милутиновић П. Александра  
262. Миљанић Б. Маја  
263. Миљковић Г. Тијана  
264. Миљковић М. Софија  
265. Минић В. Андрија  
266. Мирковић М. Јелена  
267. Митић Г. Габријела  
268. Митрашиновић М. Милица  
269. Митровић З. Ивана  
270. Митровић З. Милица  
271. Митровић С. Невена  
272. Мишкулин З. Ивана  
273. Младеновић Г. Андрија  
274. Мојевић Д. Николина  
275. Настасовић П. Никола  
276. Настевски З. Александар  
277. Наумовић С. Андреј  
278. Недељковић Д. Кристина  
279. Недељковић Ж. Слађана  
280. Недељковић М. Марија  
281. Ненадић П. Милица  
282. Нерић Д. Марија  
283. Несторовић Н. Мирјана  
284. Нешић Д. Маја  
285. Николић Д. Милица  
286. Николић Н. Марија  
287. Николић Р. Софија  
288. Николић С. Слађана  
289. Николичич Д. Ивана  
290. Нинков Б. Александар  
291. Нинковић В. Јованка  
292. Обрадовић З. Ана  
293. Обреновић А. Страхиња  
294. Ојданић М. Невена  
295. Опачић Ж. Дијана  
296. Осмајлић З. Даница  
297. Остојић М. Јелена  
298. Павићевић М. Тијана  
299. Павковић П. Милош  
300. Павловић М. Катарина  
301. Пајић Б. Марија  
302. Панић Д. Даница  
303. Пантелић С. Александар  
304. Партенијевић Д. Александра  
305. Пасуљ Д. Теодора  
306. Пековић М. Доротеја  
307. Пековић Н. Милица  
308. Пендић З. Ана  
309. Петковић С. Јелена  
310. Петровић А. Даница  
311. Петровић А. Лука  
312. Петровић В. Аница  
313. Петровић Д. Тамара  
314. Петровић З. Агатиња  
315. Петровић Ч. Јелена  
316. Петрошанец Б. Ратко  
317. Пољак Ј. Александра  
318. Попара Љ. Слободан  
319. Попов Г. Сара  
320. Поповић Г. Марко  
321. Поповић С. Дејана  
322. Прелић С. Ивана  
323. Пуповац Ж. Никола  
324. Пурић В. Немања  
325. Пурић М. Јована  
326. Пушић Р. Димитрије  
327. Пушица С. Дара  
328. Радевић Г. Јована  
329. Раденковић С. Александар  
330. Радивојша М. Јелена  
331. Радисављевић М. Невена  
332. Радић Д. Јована  
333. Радичевић З. Слађана  
334. Радовановић Г. Стефан  
335. Радовановић М. Душан  
336. Радојичић З. Александра  
337. Радојичић Р. Никола  
338. Радоњић Д. Марко  
339. Радосављевић П. Милица  
340. Радуловић Ж. Магдалена  
341. Раичевић П. Бојана

342. Рајић Ж. Петра  
343. Рајчић М. Тијана  
344. Раковић Д. Братислав  
345. Ракочевић М. Манојле  
346. Рангелов В. Ивана  
347. Ранковић Д. Немања  
348. Раовић М. Аница  
349. Раствац М. Јасмина  
350. Ратковић Л. Марко  
351. Рвовић Б. Лазар  
352. Ристивојевић М. Тијана  
353. Ристић Р. Наталија  
354. Рњаковић Ж. Милан  
355. Роксић З. Славица  
356. Рувидић Р. Катарина  
357. Рудаковић Д. Дејан  
358. Савеска З. Вирџинија  
359. Савић Д. Наталија  
360. Савић М. Анђела  
361. Савић Р. Никола  
362. Савковић М. Јелена  
363. Савковић М. Јована  
364. Салевић С. Вања  
365. Салма Е. Александра  
366. Селкић З. Силвана  
367. Симановић М. Јелена  
368. Симоновић В. Ана  
369. Смиљић Љ. Тијана  
370. Спалевић Б. Бојана  
371. Спасовић Д. Сања  
372. Средојевић П. Никола  
373. Сршен В. Нина  
374. Стајић М. Владе  
375. Стаменковић М. Петар  
376. Станисављевић И. Јована  
377. Станисављевић Н. Ања  
378. Станишић З. Милован  
379. Станојевић Г. Бојана  
380. Станојевић З. Милица  
381. Станојчић З. Милица  
382. Стеванетић И. Ана  
383. Стевановић Б. Јована  
384. Стевановић Д. Јелена  
385. Стевановић Р. Маријана  
386. Степанов С. Немања  
387. Стефановић А. Александра  
388. Стојаковић З. Срђан  
389. Стојановић А. Дуња  
390. Стојановић М. Љиљана  
391. Стојановић Р. Филип  
392. Стринић Ј. Јована  
393. Субашић В. Душан  
394. Тавчиовски А. Филип  
395. Тадић М. Јелена  
396. Таков З. Александра  
397. Тасић Г. Стефан  
398. Тасков В. Андријана  
399. Терзић М. Маријана  
400. Тешић Н. Марица  
401. Тимотић Љ. Ивана  
402. Тодорић Д. Никола  
403. Тодоров Д. Јована  
404. Тодоровић М. Марина  
405. Тодоровић Р. Теодора  
406. Томановић Ж. Невена  
407. Томић М. Јелена  
408. Топић Г. Александар  
409. Траилов Д. Горан  
410. Трајчевски В. Јелена  
411. Трбић Ж. Александар  
412. Трбојевић Д. Марија  
413. Трбојевић Љ. Љубомира  
414. Ђаћић М. Ана  
415. Ђеранић З. Миљана  
416. Ђировић М. Јовиша  
417. Ђурић Д. Ана  
418. Утвић Р. Владислав  
419. Филиповић А. Јелена  
420. Филиповић Б. Сања  
421. Флорић Д. Вања  
422. Франета П. Маша  
423. Хорг М. Марко  
424. Цанић Ј. Ирена  
425. Цветковић В. Филип  
426. Цвијић Д. Тихон  
427. Чабрило В. Јелица  
428. Чановић З. Даница  
429. Чапрић С. Нина  
430. Чорбић М. Душан  
431. Чумић М. Селена  
432. Чучук М. Драган  
433. Шево С. Андреј  
434. Шешум Н. Катарина  
435. Шујица С. Наташа  
436. Шундрић З. Ђорђе  
437. Шуњка Б. Ана  
438. Abubakari Nassoro F. Msumi  
439. Brišček V. Adrijano  
440. Byung E. Mikhail  
441. Hoang Kim V. Hoan
- 2018.**  
**до 15. октобра 2018.**
1. Аврамовић М. Марија
  2. Адамовић М. Александра
  3. Алексић Г. Јована
  4. Алмажан С. Јована
  5. Анђелковић М. Марко
  6. Арнаут Д. Мирјана
  7. Арсић В. Катарина
  8. Бабел Ј. Звездана
  9. Бајић Н. Стефан
  10. Бандука Н. Марко
  11. Бекчић Г. Оливера
  12. Бешевић Ж. Тамара
  13. Бјековић М. Јована
  14. Бјелогрић Д. Миа
  15. Божић Р. Марија
  16. Божовић Б. Кристина
  17. Борикић С. Теодора
  18. Бошковић Г. Невена
  19. Бошковић Г. Тамара
  20. Бошковић Д. Стефан
  21. Бубања Ж. Марија
  22. Букејловић С. Богдана
  23. Букумира С. Ања
  24. Булут Р. Катарина
  25. Бурсаћ Д. Лена

26. Варга Н. Светлана  
 27. Варда З. Милан  
 28. Видосављевић Т. Александар  
 29. Влацић П. Ања  
 30. Војиновић В. Јована  
 31. Војиновић М. Милица  
 32. Вујчић Ж. Теодора  
 33. Вукићевић З. Дуња  
 34. Вуковић М. Миљана  
 35. Вуковић Н. Вук  
 36. Вулетић В. Бојана  
 37. Вучинац И. Лука  
 38. Гагић Д. Александар  
 39. Галић Ј. Дејана  
 40. Гвозденовић М. Марија  
 41. Гвоздић Р. Наташа  
 42. Гвоић М. Сања  
 43. Гледовић В. Татјана  
 44. Глишановић П. Милош  
 45. Глишић И. Јелена  
 46. Голубовић З. Александар  
 47. Грбовић С. Татјана  
 48. Гроти Б. Марија  
 49. Грубишић З. Ивана  
 50. Давидовић Б. Душица  
 51. Дадић С. Јелена  
 52. Дедовић С. Стефан  
 53. Добријевић С. Мина  
 54. Дојкић М. Сања  
 55. Дробњак С. Никола  
 56. Ђаловић Р. Марија  
 57. Ђерић Н. Милица  
 58. Ђогаговић М. Вељко  
 59. Ђорђевић А. Радмила  
 60. Ђорђевић Д. Јована  
 61. Ђорђевић Д. Марко  
 62. Ђорђевић Ђ. Милица  
 63. Ђорђевић З. Мина  
 64. Ђорђевић М. Катарина  
 65. Ђорђевић М. Тамара  
 66. Ђурђевић Д. Сања  
 67. Ђурић И. Димитрије  
 68. Ђурић С. Катарина  
 69. Ђурковић М. Тијана  
 70. Ећимовић Босиљчић С. Марија  
 71. Живановић М. Милица  
 72. Живковић В. Данијела  
 73. Живковић М. Тања  
 74. Живковић Н. Маја  
 75. Жигић Б. Ненад  
 76. Жугић Ж. Ана  
 77. Загорац Д. Марта  
 78. Загорац С. Наташа  
 79. Зарић Н. Милка  
 80. Здравковић С. Душан  
 81. Зец Т. Нина  
 82. Иваз Д. Урош  
 83. Ивановић И. Тијана  
 84. Ивановић М. Оливера  
 85. Иванчевић П. Драгана  
 86. Ивков Н. Игор  
 87. Ивковић А. Миона  
 88. Илић А. Исидора  
 89. Илић Д. Владимир  
 90. Илић Ж. Урош  
 91. Илић З. Данијела  
 92. Илић М. Бојана  
 93. Илић Ф. Стеван  
 94. Јагодић Б. Никола  
 95. Јаковљевић М. Никола  
 96. Јанковић Д. Јелена  
 97. Јанковић Н. Марија  
 98. Јањић В. Божидар  
 99. Јеврић Н. Иконија  
 100. Јегдић Г. Тамара  
 101. Јекић Б. Јована  
 102. Јелесијевић М. Томислав  
 103. Јеликић Д. Никола  
 104. Јелисавчић М. Дамир  
 105. Јеремић Н. Јована  
 106. Јовановић П. Мирјана  
 107. Јовановић С. Ана  
 108. Јованчевић Ђ. Илија  
 109. Јовић Б. Марија  
 110. Јовичић М. Урош  
 111. Јовчић Д. Лазар  
 112. Јокић З. Ања  
 113. Кантар З. Милан  
 114. Катић О. Бојана  
 115. Клисарић Д. Страхуња  
 116. Ковачевић Г. Вања  
 117. Ковачевић Г. Никола  
 118. Ковјанић М. Стефан  
 119. Којић Д. Невена  
 120. Колески М. Александра  
 121. Комљеновић Љ. Ивана  
 122. Косановић М. Драженка  
 123. Костић Д. Мијат  
 124. Костић Љ. Јован  
 125. Коцић М. Мирјана  
 126. Крајован Н. Јасмина  
 127. Кремић Р. Невена  
 128. Крстајић Д. Ана  
 129. Крстић М. Катарина  
 130. Круљ Ж. Немања  
 131. Кукрика В. Јована  
 132. Лазаревић М. Андријана  
 133. Лазовић Д. Даница  
 134. Левићанин М. Никола  
 135. Леро М. Јована  
 136. Луцић В. Милица  
 137. Макарић А. Александра  
 138. Максимовић З. Светлана  
 139. Малетић Ж. Катарина  
 140. Малић М. Срђан  
 141. Мандић С. Марко  
 142. Маринковић Н. Невена  
 143. Марић М. Јована  
 144. Марјановић Г. Кристина  
 145. Марјановић Д. Милица  
 146. Маркић З. Тамара  
 147. Марковић Д. Зорана  
 148. Марковић Н. Филип  
 149. Маслар С. Нађа  
 150. Матијашевић Ж. Милош  
 151. Матијевић Д. Андреа  
 152. Матић Р. Ђорђе  
 153. Мијатовић С. Урош  
 154. Мијушковић Ђ. Тања

155. Милановић П. Мирна  
156. Милић Б. Јована  
157. Милић Ж. Вања  
158. Милић З. Зорана  
159. Миловановић Б. Милица  
160. Миловановић Љ. Стефан  
161. Милојевић С. Тања  
162. Милосављевић Г. Александар  
163. Милошевић Г. Кристина  
164. Милошевић М. Сања  
165. Милутиновић Н. Петар  
166. Михаиловић М. Милица  
167. Михајлица М. Милош  
168. Михајлов И. Олга  
169. Московљевић С. Милош  
170. Мрашић М. Никола  
171. Мрдак В. Јадранка  
172. Мрђа М. Анђела  
173. Надић Д. Никола  
174. Недељковић Ј. Тијана  
175. Никодијевић З. Ивана  
176. Николић Д. Јован  
177. Николић С. Бојана  
178. Новаковић З. Александар  
179. Новковић З. Александар  
180. Ножинић Љ. Ђурђа  
181. Обрадовић Н. Милица  
182. Обреновић С. Јасмина  
183. Ондрик О. Денис  
184. Опарница Н. Сандра  
185. Остојић С. Дајана  
186. Отаџац П. Јована  
187. Павков М. Миљана  
188. Павловић Д. Катарина  
189. Павловић З. Лазар  
190. Павловић Ј. Слађана  
191. Павловић С. Маја  
192. Панајотовић Б. Вања  
193. Пантовић Д. Немања  
194. Пантовић Ж. Јелена  
195. Пауновић В. Никола  
196. Пауновић З. Невена  
197. Пауновић М. Катарина  
198. Петковић Г. Алекса  
199. Петковић Д. Владимир  
200. Петровић Д. Сандра  
201. Петровић Ђ. Јелена  
202. Петровић Ж. Анђела  
203. Петровић Р. Биљана  
204. Петровски П. Сања  
205. Петронијевић З. Саша  
206. Попов Д. Јелисавета  
207. Поповић Д. Анђела  
208. Поповић Д. Милица  
209. Поповић Д. Тамара  
210. Поповић М. Хана  
211. Поповић Р. Александра  
212. Поповић Р. Тијана  
213. Поповић С. Марија  
214. Пупавац Д. Данијела  
215. Пурковић Р. Пелка  
216. Радовановић А. Весна  
217. Радовановић З. Зорана  
218. Радовановић С. Марина  
219. Радовић М. Мирослава  
220. Радуловић Д. Вања  
221. Ракић З. Марица  
222. Ракић З. Николина  
223. Ракић М. Марија  
224. Ралевић Р. Алекса  
225. Ранчић М. Стефан  
226. Рашковић Ж. Маријана  
227. Родић Н. Кристина  
228. Рољевић М. Драгана  
229. Росандић М. Милица  
230. Ружић М. Александар  
231. Савић Д. Тамара  
232. Савићевић З. Лана  
233. Сандић Б. Горан  
234. Сарделић Г. Предраг  
235. Свилар Ђ. Милан  
236. Сибиновић С. Тијана  
237. Симић Д. Милош  
238. Симић З. Зорана  
239. Симић С. Јована  
240. Симовић Г. Лара  
241. Синадиновић Ј. Владан  
242. Скопљак З. Бојана  
243. Сладаковић Н. Маријана  
244. Слијепчевић К. Ивана  
245. Смиљанић Ђ. Душан  
246. Спасојевић А. Анастасија  
247. Ставров Д. Никола  
248. Стакић К. Петар  
249. Стаменковић Љ. Мина  
250. Станимировић И. Никита  
251. Станковић Б. Ђурђица  
252. Станковић Г. Јована  
253. Станковић Д. Софија  
254. Станковић З. Марко  
255. Станковић С. Милица  
256. Станојевић С. Милица  
257. Станојчић В. Никола  
258. Станчић Д. Јелена  
259. Старчевић М. Милан  
260. Старчевић Т. Гордана  
261. Стевановић Б. Славица  
262. Стевановић З. Маја  
263. Стевановић Ј. Јелена  
264. Стевић Г. Сузана  
265. Стевић С. Тијана  
266. Степановић Д. Ана  
267. Степановић Н. Тамара  
268. Стефановић С. Марија  
269. Стојановић А. Сандра  
270. Стојановић Н. Јелена  
271. Стојановић С. Нина  
272. Стојић М. Зоран  
273. Стојић М. Срђан  
274. Стојменовић Љ. Наталија  
275. Ступљанин А. Милан  
276. Тадић Б. Сања  
277. Тасић З. Андријана  
278. Терзић В. Милица  
279. Терзић З. Никола  
280. Томић Д. Братислав  
281. Томић З. Јована  
282. Томић Н. Данијела  
283. Томовић М. Катарина

284. Топаловић В. Милица  
285. Торбица М. Милица  
286. Тошевски Б. Нела  
287. Трзин В. Милош  
288. Трипић М. Јована  
289. Трипковић Д. Иван  
290. Трипковић Н. Драгана  
291. Трифуновић Д. Славица  
292. Трифуновић М. Мила  
293. Ђелић М. Милош  
294. Ђендић Г. Немања
295. Ђериман П. Радиша  
296. Ђирић В. Јована  
297. Ђирић Д. Саша  
298. Ђирковић З. Исидора  
299. Ђирковић М. Сања  
300. Ђоровић З. Мина  
301. Узелац Ј. Урош  
302. Ускоковић А. Сандра  
303. Филиповић З. Милош  
304. Хихајловић А. Катарина  
305. Цаковић В. Ђурђина
306. Цветановић Р. Јованка  
307. Цветковић Д. Бранислав  
308. Цвијовић М. Ђорђе  
309. Челецки Д. Данијел  
310. Чупић С. Стојан  
311. Шиљковић Р. Марија  
312. Шкорић М. Милица  
313. Штрбац М. Петар  
314. Farkaš J. Berill

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ, МАГИСТАРСКЕ,  
МАСТЕР И ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ



ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА





Проф. др Веселин Кљајић  
Слађана Радовановић  
Катарина Петровић

## СТУДИЈЕ II и III СТЕПЕНА

Постдипломске студије су се изводиле још у време постојања Високе школе политичких наука, док су од настанка Факултета оне редовни вид наставе. Од почетка су првенствено биле намењене онима који су тежили да стицањем научног степена магистра политичких наука започну научну каријеру, те су и биле постављене на ниво важећи у ондашњем југословенском школском систему. То је значило да су оне, у хијерархији научних звања, биле негде изнад англосаксонских или немачких магистратура, тачније између магистратуре и доктората, јер су биле претпоследњи степен до највишег научног и универзитетског звања. Тај ниво се огледао у обиму захтеваних знања, квалитету истражености праћених појава, степену научности и дужини студија. Захтев да магистратура буде што је могуће више научни рад, а не само продужење школовања, остао је до данас, те је и план и програм данашњих постдипломских студија сагласан са овом деценијама важећом законском концепцијом високог школства. Због тога су и устаљени критеријуми пријема који су омогућавали приступ оним студентима чији је просек оцена у претходном образовању био изнад осам, док је за оне који ове критеријуме нису задовољили био предвиђен пријемни испит.

Од настанка ових студија оне су трајале четири семестра, с тим што се током три семестра изводила настава путем предавања, вежби, семинара и консултација са менторима, уз обавезу студента да уради три семинарска рада. Четврти семестар је био намењен припреми и полагању усменог магистарског испита, који се састојао од једног главног и два изборна предмета на смеру. Писмени магистарски

испит се радио након претходно извршених обавеза по наставном програму датог смера. Ове програмске обавезе су делом разлог због којег су постдипломске студије трајале готово исто као и основне и што је број оних који су их са успехом завршили много мањи него што би било пожељно и рационално. Због тога се Факултет одлучио да постдипломске студије организује на нов начин, којим би се повећала њихова ефикасност, и то увођењем блок наставе или једносеместралних предмета и њиховим полагањем одмах после завршетка семестра у коме је извођена настава, што би, последично, постдипломцима оставило више времена за израду магистарског рада. Део ових измена улази у план студија за 2003/2004. школску годину, те се на неким од смерова уводе ЕЦТС бодови, једносеместрални и изборни предмети, као и три нова смера:

1. Јавна политика и управљање – изводила се у сарадњи с Graduate School of Public and International Affairs, University of Pittsburgh, а студенти су прва два семестра студирали у Београду, а наредну годину у Питсбургу, с тим што диплома носи ознаку оба универзитета;

2. Европске студије, које су студенте припремале за евро-атлантске интеграције;

3. Савремене политичке теорије, са тежиштем на оним филозофским и политичким теоријама чији је дискурс отворен последњих деценија XX века.

Осим тога, спроведене су и измене наставних планова и програма како би се обезбедило прилагођавање усвојеним европским стандардима насталим на основу Болоњске декларације.

Од оснивања Факултета 1968. до фебруара 2018. године постдипломске студије је са успехом завршило 2784 студента. Од тога је 1158 студената Факултета политичких наука стекло степен магистра, а 1626 студената је стекло назив мастера. Иако је реч о импозантном броју оних који су са успехом окончали своје постдипломске студије, примећује се да се из године у годину смањује број оних који су ове студије завршили и да опада број магистара. Разлога за тај тренд има више. Најпре, по свом оснивању, Факултет је припадао ретким високообразовним установама те врсте у Југославији, јер је, уз истимени факултет у Загребу, био једини на територији Југославије. Сама та чињеница је доприносила да су на њему студирали студенти из свих ондашњих република и покрајина, чак и у време када је Факултет добио већу конкуренцију отварањем истоврсних факултета у Љубљани и Сарајеву. Још је током 80-их година прошлог века број студената који су на постдипломске студије долазили са мање познатих и мање развијених универзитетских центара био висок, посебно из Црне Горе, са Косова и Метохије, Македоније и Босне и Херцеговине, док ће распадом земље, смањивањем броја становника, ратовима, економском кризом и исељавањем младих људи број магистара опадати и годишње достизати око четвртине некадашњег броја. То је утицало и на промену националне структуре постдипломаца, који су у раним годинама ових студија потицали из свих делова тадашње државе и чинили, како се тада говорило, „Југославију у малом”, док ће се током последње деценије 20. века и они национално хомогенизовати одражавајући тако структуру државе – тада Савезне Републике Југославије.

Од оснивања постдипломских студија, оне су, као и основне студије, биле отворене за стране студенте. Свакако, већина оних који су своје високе дипломе стекли у овој школи у првим деценијама њеног постојања потицали су из неразвијених и несврстаних земаља, јер је управо у тим земљама био изражен интерес за југословенски вид самоуправљања и њену политику несврстаности, али су и различите врсте међународних уговора и стипендија били

доступни овим студентима. До 1980. године магистри политичких наука постали су по један студент из Бурме, Танзаније, Јордана, Гвинеје и Грчке, док су потом најбројнији били Сиријци (укупно 6 студената), Либијци (4 магистратуре), а следили су Јорданци, Грци и Кинези са по две магистратуре, док су титуле магистра политичких наука такође припале и по једном становнику Ирака, САД, Замбије, Танзаније, Етиопије, Гвинеје и једном Палестинцу.

Постдипломске студије су током свог пет деценија дугог трајања претрпеле низ промена, јер је и на основним студијама долазило до измена у програмима и називима смерова, њиховог идеолошког мењања, док се последњих година посебан значај даје искључиво стручном профилсању, јаснијем међусобном разграничењу дисциплина и увођењу нових. Промене су настале и због тога што се држава мењала и територијално и политички, те су се и програми прилагођавали измењеном стању. То је утицало да и на постдипломским студијама дође до измена у смеровима, које су ишле од њиховог укидања (нпр. Друштвено самоуправљање, Међународни раднички покрет, Војнополитички смер, Историја цивилизације), промена програма и назива предмета насталих због политичких промена у земљи (нпр. Друштвено-економски систем и Друштвено-политички систем СФРЈ и сл.) до њиховог тачнијег научног и стручног обликовања.

Последњих година извођења постдипломских студија у овом облику на Факултету политичких наука постојали су следећи смерови:

- Политички системи,
- Новија политичка историја,
- Управа и управљање,
- Студије културе,
- Политичка социологија,
- Социјална екологија,
- Комуникологија,
- Политичка теорија и методологија,
- Међународни односи,
- Транзиција привредних система,
- Савремена социјална политика,
- Савремени социјални рад,

- Јавна политика и управљање  
(од школске 2003/2004),
- Европске студије  
(од школске 2003/2004),
- Савремене политичке теорије  
(од школске 2003/2004).

На наведеним смеровима није сваке године раписиван конкурс за нове постдипломце, већ се то радило наизменично и сагласно заинтересованости студената. Једино су се на смеру међународних односа, што је једно од усмерења које највише привлачи пажњу студената и има широк спектар могућности за каснију делатност, студенти примали сваке године. На овом смеру је и највише уписаних студената у последњих десет година њиховог извођења, од којих већина није стекла магистарске дипломе. Према броју одбрањених магистарских радова, подаци за петогодишњи период (1997–2003) показују да је највише теза брањено на катедрама Одељења за политикологију (21), следе му магистри са Одељења за новинарство и комунологију (11), Одељења за социјални рад и социјалну политику (8) и Одељења за међународне односе (7).

### 1. Специјалистичке студије

Специјалистичке студије имају четири и по деценије дугу историју. Оне нису биле сталне и истоветне, већ су организоване према ширим друштвеним потребама и могућностима Факултета. Први пут уведене 1972/73. године, оне су током прве деценије имале три посебна курса (Марксистичко образовање у средњим школама, Економика и социологија образовања и Информисање у радним и друштвено-политичким организацијама). Од оснивања су дво-семестралне и за сваку од ових области које се нуде као могућност специјализације доносе се посебни програми, прилагођени актуелним потребама и посебним знањима и групама полазника. Тако су, примера ради, организовани курсеви из међународног хуманитарног права и истраживачког новинарства, оба у сарадњи са иностраним партнерима. Међутим,

будућа политика Факултета сагласна је истоветним појавама у свету, где расте потражња за овом врстом ужег и специфичног образовања, намењеног одређеној циљној групи и мањем броју заинтересованих стручњака. Од школске године 2003/2004. уводе се нови курсеви, најпре они чијим развојем се припрема отварање нових одељења или предмета (студије безбедности и решавање сукоба, студије културе и рода, локална управа), односно оне које су усмерене ка ужим специјалностима (новинарство у електронским медијима, управљање градским и општинским службама и др.) и актуелним друштвеним питањима. Као и постдипломске студије, део специјалистичких студија организован је у сарадњи са другим домаћим и иностраним универзитетским центрима и стратегијским партнерима (Универзитет уметности, ПАЛ-ГО центар, Центар за женске студије, Центар за цивилно-војне односе, Стална конференција градова и општина, ИРЕХ, Међународни црвени крст и др.).

У оквиру програма сталног усавршавања на Факултету политичких наука у Београду реализује се 10 програма иновација знања:

- Специјалистички програм иновације знања „Политиколошке студије религије”
- Специјалистички програм иновације знања „Верске заједнице у Србији”
- Специјалистички програм иновације знања „Тероризам и организовани криминал”
- Специјалистички програм иновације знања „Рехабилитација”
- Специјалистички програм иновације знања „Социотерапија”
- Специјалистички програм иновације знања „Увод у медијацију”
- Специјалистички програм иновације знања „Породична медијација”
- Специјалистички програм иновације знања „Обука за рад на пословима европске интеграције”
- Специјалистички програм иновације знања „Методе и технике квантитативних истраживања социјалних и политичких ставова, вредности и понашања”

– Специјалистички програм иновације знања „Медијација у случајевима мобинга”.

Сви наведени програми су специјалистички програми.

До половине 2018. године специјалистичке академске студије су завршила 194 студента, а специјалистичке струковне студије 158 студената.

## 2. Студије II и III степена данас

На нивоу студија другог и трећег степена, на Факултету политичких наука започет је процес прилагођавања Болоњској реформи. Промишљеним програмским планирањем излазимо у сусрет различитим професионалним, стручним и научним захтевима:

- новим смеровима пратимо савремене наставне програме и неопходне иновације знања;

- програми прате друштвене и научне потребе, тежећи хармонизацији теоријског и практичног знања;

- у наставу укључујемо предаваче, експерте и професоре домаћих и иностраних универзитета и релевантних институција.

Сви наши програми отворени су за студенте са других факултета. Интерактивна настава, у амбијенту у коме доминира различитост знања и интересовања, пружа доследну примену интердисциплинарности у приступу друштвеним феноменима који се изучавају.

ФПН има два облика студија другог и трећег степена:

1. једногодишње и двогодишње мастер студије
2. трогодишње докторске студије.

### Листа акредитованих студијских програма који се реализују у високошколској институцији:

Р. Б.	Шифра студијског програма	Назив студијског програма	Образовно поље	Врста и ниво студија	Звање Диплома
1.	МДД	мастер академске студије политикологије – демократија и демократизација	друштвено-хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
2.	МЈУ	мастер академске студије политикологије – јавна управа, локална самоуправа и јавне политике	друштвено-хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
3.	ММП	мастер академске студије међународне политике	друштвено-хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог за међународне послове
4.	МСП	мастер академске студије социјалне политике	друштвено-хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог

5.	МСП	мастер академске студије социјалног рада	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер социјални радник
6.	МЈЕ	мастер академске студије – интердисциплинарне мастер студије југоисточне Европе	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
7.	МАМ	мастер академске студије политикологије – политичка аналитика и друштвене промене	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
8.	МКО	мастер академске студије комуникологије	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер комуниколог
9.	МКУ	мастер академске студије културологије	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер културолог
10.	МРП	мастер академске студије политикологије – студије рода	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
11.	МНО	мастер академске студије новинарства	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер новинар
12.	МЕП	мастер академске студије политикологије – еколошка политика	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
13.	МПИ	мастер академске студије политикологије – избори и изборне кампање	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
14.	МПС	мастер академске студије политикологије – политички систем и привредни развој	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
15.	МПН	мастер академске студије политикологије – политичко насиље и држава	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
16.	МПП	мастер академске студије политикологије – политиколошке студије религије	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог
17.	МСМ	мастер академске студије међународне политике – регионалне мастер студије мира	друштвено- -хуманистичке науке	академске/други степен високог образовања	мастер политиколог за међународне послове

18.	ДП	докторске академске студије политикологије	друштвено-хуманистичке науке	академске/трећи степен високог образовања	доктор наука – политичке науке
19.	ДМ	докторске академске студије политикологије – међународне и европске студије	друштвено-хуманистичке науке	академске/трећи степен високог образовања	доктор наука – политичке науке
20.	ДС	докторске академске студије политикологије – социјална политика и социјални рад	друштвено-хуманистичке науке	академске/трећи степен високог образовања	доктор наука – политичке науке
21.	ДК	докторске академске студије културологије - студије културе и медија	друштвено-хуманистичке науке	академске/трећи степен високог образовања	доктор културолошких наука

### 3. Мастер студије

Сви студијски програми на мастер студијама Факултета политичких наука трају годину дана (два семестра) у обиму од 60 ЕСПБ и осмишљени су тако да студентима након завршених основних студија понуде могућност специјализовања за уже области њиховог интересовања и професионалног усмеравања. Интерактивна настава, истраживачки рад и практично усмерење налазе се у основи свих мастер програма, с основним циљем да студенте што успешније припреме за тржиште рада и практичне професионалне ангажмане.

Стога су мастер студије на Факултету политичких наука, упркос све већој конкуренцији приватних и државних факултета, задржале водећу позицију у домаћем систему високог образовања за студијске програме које Факултет нуди. Основни разлози за то су епитет кредибилног факултета, призната и цењена диплома, угледни домаћи и страни професори и предавачи, велики број различитих студијских програма који одговарају на потребе тржишта ради, али и самих студената, као и шанса за запослење у великом броју државних институција, домаћим и страним компанијама, невладиним организацијама и медијима.

У оквиру мастер студија на Факултету политичких наука постоје и додатне погодности које студентима треба да олакшају студије, учине их ефикаснијим и обезбеде практично искуство, као што су стручне праксе, додатни семинари, конференције и радионице, али и могућност коришћења неких од програма студентске размене у иностранству. На тај начин мастер програми нашег факултета пружају својим студентима корпус теоријских, практичних и методолошких знања која су од суштинског значаја за оне који желе да наставе своје академско усавршавање у оквиру докторских студија или да развијају своју професионалну каријеру као консултанти, аналитичари, истраживачи и политички саветници, како у јавном тако и у приватном сектору.

Како би се обезбедио адекватан квалитет студентата, прописано је да се на програме мастер академских студија могу уписати кандидати који су завршили основне академске студије на Факултету политичких наука или другом факултету из групације друштвено-хуманистичких наука, остваривши најмање 240 ЕСПБ, као и кандидати који су завршили основне студије у четворогодишњем трајању на Факултету политичких наука или неком другом факултету из групације друштвених наука по прописима која су важила до ступања на снагу Закона о високом образовању.

Мастер програми обухватају обавезне предмете и курсеве, али и изборне предмете који студентима пружају могућност усмеравања ка ужим научним и стручним областима за које показују највеће интересовање. Након што положи све испите предвиђене датим мастер програмом, студенти приступају изради завршног мастер рада под вођством свог ментора, а после успешне одбране рада стичу одговарајуће звање мастера.

#### 4. Докторске студије

Докторске студије, као облик посебног образовања, иако су унете у високошколски систем и акта Факултета, нису биле организоване све време од њиховог увођења, већ су у првом периоду извођене по принципу менторског рада са заинтересованим

кандидатима. Тиме су оне биле сагласне научним потребама самог Факултета, научних установа и друштвеним потребама, али и склоностима и интересованости самих доктораната. Током процеса прилагођавања Болоњском систему, реформисане су и докторске студије које данас трају три године (шест семестара) у обиму од 180 ЕСПБ.

Програми докторских студија усклађени су са правилником Националног савета за високо образовање Србије, а омогућавају да се један део програма реализује као опште обавезни, а други део према избору кандидата одабиром понуђених изборних предмета. Као највиши степен студија, докторски програми на нашем факултету нуде теоријско-истраживачка, научно-истраживачка и педагошка знања, уз могућност да се кандидати посебно усмеравају ка оним научним дисциплинама које су од пресудног значаја за истраживање и писање саме докторске



тезе, али и за њихов будући научни и професионални рад.

Наставни план и програм већине курсева рађен је према савременим међународним стандардима, а Факултет је, унапређујући програме својих докторских студија, увео нове семинаре и курсеве, попут истраживачког семинара, курсева из теоријско-истраживачких приступа и докторског семинара, да би своје докторанде што потпуније и што конкретније упутио у знања и вештине потребне за самостални и тимски научно-истраживачки рад, како за потребе истраживања и писања саме докторске тезе тако и за будући научни и стручни рад.

Формалним критеријумима за упис кандидата, проценом њиховесклоностикаистраживачкоминауачном раду на основу досадашњих достигнућа, као и пријемним разговорима пред Комисијом, обезбеђује се уписивање кандидата који задовољавају стандарде неопходне за успешан завршетак највишег степена студија. Након што положи све испите предвиђене програмом докторских студија, кандидати стичу право да пријаве своју докторску тезу, након чега следи рад на изради докторске дисертације уз континуиран рад са ментором. Успешном одбраном докторске дисертације кандидати стичу звање доктора наука предвиђено датим програмом докторских студија, чиме се завршава њихово усавршавање у оквиру трећег степена студија.

Попис урађених докторских дисертација показује веома широк дијапазон тема, области и дисциплина које су биле предмет ових научних радова, од којих је већина касније публикована и постала доступна широј јавности. Као и у магистратурама, у обрађеним докторским тезама приметно је померање интересовања у складу са општим друштвеним токовима, развојем политичких наука и сродних дисциплина и идеолошко-политичким матрицама. Тиме се показује да је политикологија у ширем смислу речи, као склоп наука које се баве друштвом, зависна од друштвених кретања, жива и витална наука, спремна да се суочи са процесима који су актуелни и због тога и научно занимљиви.

Докторске дисертације одбрањене на Факултету политичких наука, истраживачки рад током студија и објављени научни радови наших студената дали су значајан допринос у развоју теорије политичких наука, односно свих научних области и дисциплина које се изучавају на нашем факултету. Теоријско и стручно изучавање и разматрање актуелних друштвених питања и промена које се дешавају у савременом свету такође је незамисливо без садашњих и бивших студената докторских студија нашег факултета, о чему сведочи и њихов статус у јавном животу наше земље.

Од оснивања Факултета 1968. године одбрањено је 690 докторских теза. Од тога, 22 докторска рада су написали и успешно одбранили странци. Као и у случају магистарских студија, већина доктора ове школе је такође потицала из мање развијених држава, али је било и неколико доктораната које је научни интерес определио за ову школу. Тако је међу докторантима био по један држављанин САД, Аргентине и Чилеа, док их је највише потицало из Сирије (четири докторанта), по троје било из Либије и Кине, двоје су били Палестинци, а по један докторат су одбранили грађани Кореје, Јордана, Египта, Бурме, Ирака, Гвинеје и Етиопије.

Студијски програми на докторским студијама:

- Студијски програм
- Студије културе и медија
- Међународне и европске студије
- Социјална политика и социјални рад
- Студије политикологије

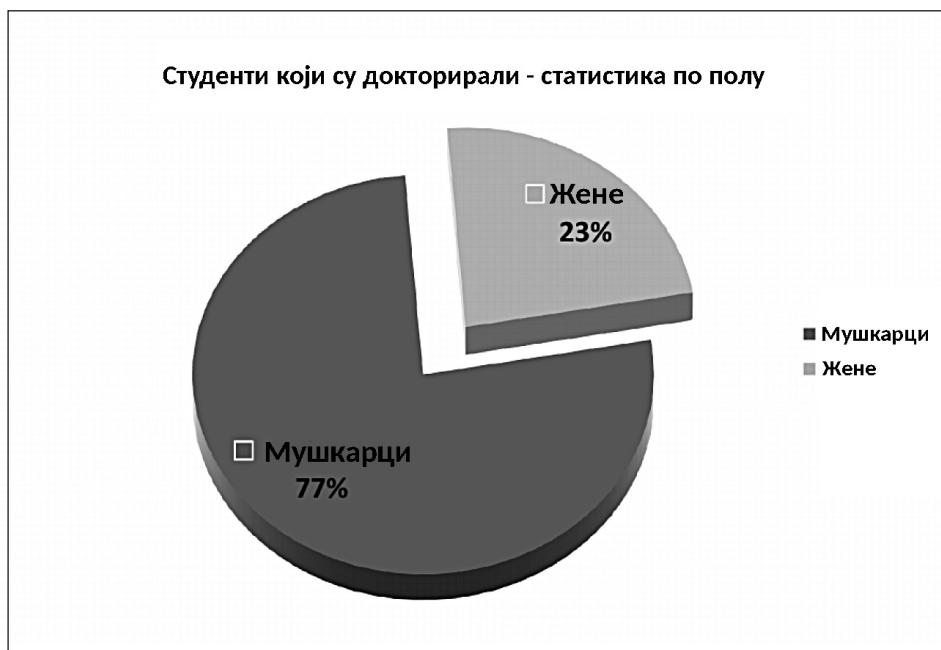
Факултет политичких наука данас је модерна и отворена школа демократије и демократске политичке културе, способна да активно учествује и унапређује политички дискурс и одговори на основне императиве политичке егзистенције нашег друштва и његовог међународног окружења. Представља једну од водећих институција у области високог образовања у Републици Србији и региону Југоисточне Европе, о чему сведоче успеси и достигнућа наших студената током, али и после завршетка студија и допринос који су сви они дали у професијама за које су на нашем факултету школовани, као и достигнућа



нашег наставног особља и сарадника у њиховом научно-истраживачком и професионалном раду.

Сваку институцију чине људи. Они је обликују, баш као што и она обликује њих. Факултет политичких наука поносан је на своје професоре, сараднике и студенте који су током пола века градили идентитет нашег факултета и од њега начинили оно што он данас јесте. Свака институција, па и наша, вредна је онолико колико су вредни њени људи. Они који су је стварали, они који су се у њој образовали, и они који и данас у њој раде. Наши студенти данас су угледни

и цењени професори, државници, политиколози, експерти за међународне односе, уредници медија, новинари, социјални радници... Они нису обликовали само нашу институцију, већ су дали и значајан допринос развоју целокупног друштва у којем живимо. Свако од њих има своје место у историји Факултета политичких наука, а ова књига само је један од начина да ту историју сачувамо и присетимо се највеће вредности нашег факултета и онога на шта смо сви најпосносији. А то су све наше колеге од настанка Факултета политичких наука до данас.





СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ  
АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА



ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА



## СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА

1. Александар Кустурић
2. Александар Поповић
3. Александар Радовановић
4. Александра Гобовић
5. Александра Јанковић
6. Александра Секуловић
7. Ана Савичић
8. Ана Смиљковић
9. Анкица Симона Ковачевић
10. Антонио Мак
11. Биљана Крстевска
12. Биљана Маричић
13. Биљана Николић
14. Божидар Павловић
15. Боја Мандић
16. Бојан Теофиловић
17. Бојана Вуколић
18. Борјанка Поповић
19. Бошко Кнежевић
20. Бранко Лазић
21. Валентина Вићовац
22. Валентина Ристовић
23. Ведрана Суботић
24. Вера Кондић
25. Весна Лукић
26. Виолета Туфегџић
27. Владета Боричић
28. Владимир Ајзенхамер
29. Владимир Жунић
30. Владимир Трапара
31. Владица Тодоровић
32. Владица Тошић
33. Вујо Илић
34. Горан Бркић
35. Горан Кушевија
36. Горан Милићевић
37. Гордана Драча
38. Гордана Обрадовић
39. Гордана Петровић
40. Гордана Тимотијевић
41. Далиборка Миловић
42. Данијела Милошевић
43. Данијела Михаиловић
44. Данијела Орсић
45. Данијела Стајковић
46. Дарко Михајловић
47. Дејан Вујић
48. Дејан Ракић
49. Дивна Илић
50. Драган Величковић
51. Драган Веселиновић
52. Драган Траиловић
53. Драган Ђулум
54. Драгана Ђукић
55. Драгана Милојевић
56. Драгомир Јанковић
57. Душан Вучићевић
58. Душан Достанић
59. Душан Дракић
60. Душица Рсовац
61. Душко Маринковић
62. Ђорђе Ивковић
63. Жељко Гајевић
64. Зоран Бајин
65. Зоран Мандић
66. Зоран Станковић
67. Зорана Недић
68. Зорана Страхињић
69. Зорица Вучковић
70. Зорица Колашинац
71. Зорица Павловић
72. Зорица Радовић
73. Зорица Чкоњевић
74. Иван Ивановић
75. Иван Јанковић
76. Ивана Ђаловић
77. Ивана Стефановић
78. Ивана Терзић
79. Ивана Тошовић
80. Ирена Илијеска
81. Ирена Шарац
82. Ирина Милошевић
83. Јадранка Перовић
84. Јасенко Јовановић
85. Јасминка Војиновић
86. Јелена Златковић
87. Јелена Јулинац
88. Јелена Криловић
89. Јелена Миловановић
90. Јелена Николић
91. Јелена Новковић Шаљић
92. Јелена Павловић
93. Јелена Петровић
94. Јелена Протић
95. Јелена Путре Јаковљевић
96. Јелена Рацић
97. Јелена Стеванов
98. Јелена Цимбаљевић
99. Катарина Богојевић

100. Катарина Лазић
101. Катарина Симоничић
102. Коса Ђуровић
103. Лидија Костадиновић
104. Љиљана Богнић
105. Љиљана Буснић
106. Љиљана Јовчић
107. Љиљана Мудринић
108. Љиљана Поткоњак Панић
109. Љубиша Крминац
110. Љубомир Баровић
111. Маја Асаковић
112. Маја Вранић
113. Марија Анђелковић
114. Марија Раковић
115. Марија Урошевић
116. Маријан Сокић
117. Маријана Савић
118. Марина Видојевић
119. Марина Костић
120. Марина Милосављевић
121. Марина Пауновић
122. Марина Флег
123. Марко Илић
124. Марко Миљковић
125. Марко Чоловић
126. Микаило Кијановић
127. Миладин Брковић
128. Милан Равић
129. Милена Ђелошевић
130. Милена Јовановић
131. Милена Петровић
132. Милена Рајковић
133. Милица Бокан
134. Милка Бојат Јакшић
135. Милош Андрић
136. Милош Тодоровић
137. Милош Хрњаз
138. Миља Живић Попара
139. Миљана Голубовић
140. Мина Моазами Гударзу
141. Миодраг Лазић
142. Миодраг Талпеш
143. Мирјана Билбија
144. Мирјана Јовановић
145. Мирјана Трипковић
146. Мирна Гаћеша
147. Младен Окић
148. Нада Јулинац
149. Нада Мраковић
150. Невена Симић
151. Невенка Никић Симатковић
152. Нела Данчетовић
153. Немања Калем
154. Ненад Радивојевић
155. Никола Пауновић
156. Никола Ђурко
157. Николина Мандић
158. Новак Пешић
159. Номи Тишлер-Миклош
160. Олгица Вучић
161. Павле Аничич
162. Петар Јорданов
163. Предраг Костић
164. Предраг Мандић
165. Предраг Ранђеловић
166. Радмила Мајкић
167. Радоица Точиловац
168. Радош Дрљевић
169. Ружица Јовановић
170. Ружица Симић
171. Ружица Тошић
172. Сандра Бијелац
173. Сања Миросављевић
174. Саша Ђорђевић
175. Светлана Берат
176. Светлана Велимирац
177. Светлана Дели
178. Светлана Петровић
179. Светлана Радисављевић
180. Сенка Павловић
181. Синтија Чипак
182. Слађана Ђурић
183. Смиљана Анђелић
184. Смиљка Ђорђевић
185. Снежана Перковић
186. Снежана Петровић
187. Снежана Тасић
188. Срђан Перишић
189. Стефан Ристић
190. Тања Граховац
191. Тања Лукић
192. Татјана Божић
193. Татјана Рајић
194. Hrisoula Koutsogianni

## СТУДЕНТИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА

1. Александар Јовановић
2. Александар Мијаиловић
3. Александар Павловић
4. Ана Аночић
5. Ахмед Гиалгхам
6. Бланша Бушљета
7. Бобан Ненић
8. Божидар Божић
9. Бојан Вујковић
10. Бојана Јанковић
11. Бојана Секулић
12. Боривоје Буха
13. Велибор Лончаревић
14. Вељко Гудељ
15. Владан Ракић
16. Владимир Јеротијевић
17. Владимир Радоњић
18. Горан Богдановић
19. Горан Лукић
20. Горан Пријовић
21. Горан Раичевић
22. Дамир Јеина
23. Дане Глушица
24. Данијела Зоровић
25. Данка Драговић
26. Дарко Ђошић
27. Дејан Булатовић
28. Дејан Дејановић
29. Дејан Стојковић
30. Добросав Гајић
31. Драган Барашин
32. Драган Живаљевић
33. Драган Кужет
34. Драган Радаковић
35. Драгана Томић
36. Драгољуб Веиснер
37. Душица Стојковић
38. Душко Жујовић
39. Емир Фетаховић
40. Ерсој Енгин
41. Жељко Марковић
42. Зденко Шиљак
43. Золи Печи
44. Зоран Јакшић
45. Зоран Краковић
46. Зоран Марјановић
47. Зоран Марковић
48. Зорица Гашпар
49. Иван Игњатовић
50. Иван Илић
51. Иван Рибаћ
52. Иван Ристић
53. Ивана Плотан
54. Ивица Ћиров
55. Игор Докнић
56. Игор Игњатовић
57. Игор Михајловић
58. Игор Филиповић
59. Јасмина Кончар
60. Јасмина Шантић
61. Јелена Гутеша
62. Јелена Ђуровић
63. Јелена Ковачевић
64. Јелена Милић
65. Јелена Спаић
66. Јована Мектеровић
67. Јовица Матић
68. Лазар Антић
69. Лидија Милосављевић
70. Луција Веснић-Алујевић
71. Љиљана Цонић
72. Љубица Недељковић
73. Маја Ћибарић
74. Марија Бајат
75. Марија Ћорић
76. Маријана Мандић
77. Марина Андрић
78. Марина Колар
79. Марина Мићановић
80. Марко Марјановић
81. Марко Мијатовић
82. Мила Станковић
83. Миладин Зуровац
84. Милан Белић
85. Милан Николић
86. Милена Елек
87. Миливоје Радовић
88. Мира Миловановић (Антић)
89. Мирјана Доловац
90. Мирјана Марковић
91. Мирослав Прљевић
92. Миша Марковић
93. Младен Костић
94. Млађан Гарић
95. Наташа Димитријевић
96. Наташа Лабовић

- 
- |                           |                       |                         |
|---------------------------|-----------------------|-------------------------|
| 97. Наташа Марковић       | 111. Предраг Зељковић | 125. Слободан Јовановић |
| 98. Наташа Ракетић        | 112. Предраг Јунгић   | 126. Срђан Лакић        |
| 99. Небојша Елезовић      | 113. Предраг Лукић    | 127. Сузана Радовановић |
| 100. Небојша Радисављевић | 114. Ратко Миљеновић  | 128. Тања Комарица      |
| 101. Небојша Шаренац      | 115. Саша Балшић      | 129. Татјана Васић      |
| 102. Ненад Арбутина       | 116. Саша Васиљевић   | 130. Татјана Јовановић  |
| 103. Ненад Беновић        | 117. Саша Дамљановић  | 131. Татјана Пауновић   |
| 104. Ненад Васић          | 118. Саша Ратковић    | 132. Тони Лазаревски    |
| 105. Ненад Несторовић     | 119. Славица Ивановић | 133. Урош Калаба        |
| 106. Ненад Нешић          | 120. Славка Вилиам    | 134. Чедо Шарац         |
| 107. Никола Перић         | 121. Слађана Ђоковић  | 135. Mohamed Alkot      |
| 108. Никола Стојковић     | 122. Слађана Живков   | 136. Sonja Pissioti     |
| 109. Предраг Божовић      | 123. Слађана Павић    |                         |
| 110. Предраг Величковић   | 124. Слађана Саиловић |                         |



**МАГИСТРИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



МАГИСТРИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Бр.	Име и презиме	Наслов магистарске тезе	Датум
1.	Андреја Милетић	Однос четврте и пете француске републике према Атлантском савезу и интеграција у његовим оквирима	26.6.1969.
2.	Недељко Шуљманац	Основне друштвене и производне карактеристике индивидуалних газдинстава у Војводини	2.7.1969.
3.	Миодраг Јанић	Основи методологије друштвеног планирања у општини	9.7.1969.
4.	Радован Радоњић	Југословенска политичка мисао о сукобу КПЈ са Информбироом	10.7.1969.
5.	Вукашин Стамболић	Положај и односи република у СФРЈ	11.7.1969.
6.	Раде Алексић	Лењин о борби и јединству супротности	6.12.1969.
7.	Десанка Ромић	Теоријски проблеми односа и друштва и језика као социо-културни и социо-политички проблем у разним фазама друштвеног развитака	16.12.1969.
8.	Иво Паић	Бит рада (основна методичка питања сувремености Марксове мисли)	18.12.1969.
9.	Миро Мастнак	Проблеми интензивирања економске сарадње Југославије са високоразвијеним земљама тржишне привреде	29.12.1969.
10.	Љубиша Жарић	Југославија у међународној подели рада у условима спровођења реформе	29.12.1969.
11.	Милан Вељошевић	Специфичност формирања индонежанске државе	10.2.1970.
12.	Душан Ђошић	Фертилитет становништва Косова и Метохије	27.2.1970.
13.	Владимир Милић	Друштвена структура и друштвене професионалне групе	13.3.1970.
14.	Марко Жигмунд	Став владе Краљевине СХС и њене дипломатије према организовању контрареволуције у Мађарској совј. републици од стране сила Атланте 1919. год.	31.3.1970.

15.	Вехид Смаиловић	Друштвено-економски положај сезонских радника (на примјеру Средње Посавине)	12.3.1970.
16.	Петар Мандић	Еволуција друштвене улоге СКЈ	16.6.1970.
17.	Александар Спасић	Друштвено-економски услови настанка и егзистенције комора	19.6.1970.
18.	Филип Пешић	Интеграција као услов ефикаснијег привређивања и самоуправног конституисања нашег друштва	1.7.1970.
19.	Махмут Бакали	Интересне групе и марксистичка теорија политике	6.7.1970.
20.	Душан Ичевић	Нација у систему самоуправљања у Југославији	8.7.1970.
21.	Слободан Миленковић	Мере за спровођење у живот покрета о правима човека	16.9.1970.
22.	Јанко Кликовац	Раднички савет у Пољској 1956–1958.	28.10.1970.
23.	Славко Мркић	Општи нуклеарни рат у стратегијама суперсила (САД и СССР)	30.10.1970.
24.	Љубиша Крстић	Интеграциони процеси и самоуправљање у сложеним системима производње (на примеру Електронске индустрије у Нишу)	19.11.1970.
25.	Ејуб Кучук	Социјална обележја и тенденције превазилажења технобирокарске организације оперативне војске	5.12.1970.
26.	Душан Милидраговић	Збор бирача као облик учешћа грађана у самоуправљању општином	29.12.1970.
27.	Бојана Тадић	Теоријске концепције о појави несврставања у доктрини западних и источноевропских земаља	12.2.1971.
28.	Коста Андрејевић	Финансирање привредног развоја држава-чланица из средстава Међународне банке за обнову и развој од њеног оснивања до 1968. г.	26.4.1971.
29.	Владимир Клеменчић	Алтернативни правци за промену самоуправног модела предузећа у југословенској теоријској мисли	9.7.1971.
30.	Владо Картов	Борба македонског народа за национално самоопредељење у периоду између два светска рата и однос балканских комунистичких партија према македонском националном питању током 30-их година XX века	5.10.1971.
31.	Ђурађ Мрђеновић	Улога локалних радио-станица у систему информисања СР Србије	13.10.1971.
32.	Милан Гверо	Интеграциони процеси у савременом свету	14.10.1971.

33.	Михаило Пешић	Остваривање водеће улоге СК у систему самоуправљања	10.11.1971.
34.	Мохамед Иса	La neutralite Libanaïje sous la presidence de bechara	11.11.1971.
35.	Миленко Радусиновић	Трансформација продукционих односа у нашем развиту	7.12.1971.
36.	Здравко Лековић	Омладина у политичком животу	8.12.1971.
37.	Славомир Милосављевић	Уставни концепт радне јединице	9.12.1971.
38.	Јован Поповић	Ратни брод у међународном праву	13.12.1971.
39.	Владислав Томашевић	Програмирање војних делатности комплементацијом технике мрежног планирања и линијских дијаграма	22.12.1971.
40.	Милан Шешлија	Идеолошка струјања у уметничком стваралаштву Совјетског Савеза после Двадесетог конгреса КПСС	10.1.1972.
41.	Бранислав Костић	Социолошки аспекти телевизијског медија	11.2.1972.
42.	Миладин Гвозденов	Развитак националних односа САП Војводине	13.3.1972.
43.	Жарко Јокић	Значај увођења хартија од вредности за развој тржишта средстава и кредитно-монетарна политика Југославије	14.3.1972.
44.	Ђорђе Този	Политички професионализам у Југословенском самоуправном друштву	16.3.1972.
45.	Сава Мрваљевић	Међународни односи на југу Африке	3.4.1972.
46.	Добросав Бјелетић	Основни теоријско-политички погледи Антонија Грамшија	17.4.1972.
47.	Алија Латић	Синдикат у друштвено-политичком систему Југославије	3.5.1972.
48.	Симеон Бунчић	Социолошки аспекти командовања	15.6.1972.
49.	Љубиша Таговић	Стицање дохотка у друштвеним делатностима и њихово повезивање са осталим сферама удруженог рада	20.6.1972.
50.	Стеван Милићевић	Дејство хартија од вредности, као инструмента унутрашњег платног промета, на општи ниво ликвидности	30.6.1972.
51.	Ekrem Murrezai	Лењиново схватање дијалектичке методе	6.7.1972.

52.	Никола Костић	Енгелсово схватање дијалектике	6.7.1972.
53.	Јованка Кепеска	Актуелност Марксовог схватања производних снага	10.7.1972.
54.	Милош Буквић	Феномен бирократије у југословенској политичкој теорији	13.7.1972.
55.	Рамиз Црнишанин	Социјална база Савеза комуниста у СР Србији	13.7.1972.
56.	Владимир Штамбук	Утицај научно-технолошке револуције на друштвену моћ и социјалну организацију	14.7.1972.
57.	Миодраг Стојковић	Комуна као основа читавог политичког система	14.7.1972.
58.	Стеван Васиљевић	Међународна заједничка пословна владања капитала и југословенски систем самоуправљања	3.10.1972.
59.	Зоран Андрић	Право народа Африке на устанак против расне дискриминације	11.10.1972.
60.	Бранимир Митровић	Социолошки аспекти конституисања самоуправне средње школе	17.10.1972.
61.	Милорад Тимотић	Основне одреднице формирања јавности у војној организацији	17.11.1972.
62.	Михајло Аћимовић	Малогранични промет између Југославије и Италије	6.12.1972.
63.	Лудвиг Пуркат	Друштвени положај војника у Југословенској народној армији	7.12.1972.
64.	Радивоје Јоваџић	Политичко друштвено ослобођење човека	18.12.1972.
65.	Дамјан Шећковић	Самофинансирање економије комуне	21.12.1972.
66.	Стојан Андов	Критика метода теорије доходне цене	25.12.1972.
67.	Драгиша Савић	Пословна сарадња домаћих и иностраних предузећа	27.12.1972.
68.	Љиљана Глумац Ратковић	Језик посматран са социокултурног становишта – на примеру јапанског језика	28.12.1972.
69.	Живорад Раковић	Друштвено-економско образовање у функцији рада и самоуправљања	29.12.1972.
70.	Вјекослав Бутиган	Култура рада као фактор хуманизације рада	13.1.1973.
71.	Милош Мијалковић	Статут општине – комуне с посебним освртом на нацрт Статута општине Ниш	22.1.1973.

72.	Недељко Попара	Моралне и политичке вредности војника у Југословенској народној армији	23.1.1973.
73.	Слободан Јакшић	Стање и потребе у СР Србији за установама за дневни боравак деце и њихова улога у систему друштвене бриге о деци и породици	28.2.1973.
74.	Бранислава Смиљанић	Предузетни одбори у Шведској	1.3.1973.
75.	Љиљана Словић	Критика бирократије у делима Светозара Марковића	29.3.1973.
76.	Павао Броз	Етатизам и култура – друштвени садржај културних процеса у СССР (1956–1970)	6.4.1973.
77.	Нико Пезељ	Самоуправна организација друштва и политичко одлучивање	26.4.1973.
78.	Миливој Ореб	Револуционарни смисао Маркове идеје о наоружаном народу	17.5.1973.
79.	Филип Шуковић	Чиниоци стварања неформалних социјалних односа у војном колективу	18.5.1973.
80.	Фрањо Радишић	Циљеви и систем рада човека за узајамну економску помоћ (СЕВ) и Европске економске заједнице (ЕЕЗ) Компарација	23.5.1973.
81.	Божидар Тадић	Постиндустријско друштво – концепције у политичкој теорији	28.5.1973.
82.	Менсур Ибрахимпашић	Армија као друштвена институција	1.6.1973.
83.	Милован Мићовић	Друштвени корени национализма	11.6.1973.
84.	Саво Поповић	Лењинове концепције о улози и облицима војне организације у социјалистичком друштву	13.6.1973.
85.	Миленко Пешут	Пораст утицаја војног фактора у политичком животу развијених западних земаља – САД, Француске и СР Немачке	15.6.1973.
86.	Миодраг Чабрић	Улога и значај програма Уједињених нација за развој у систему Уједињених нација за развој	21.6.1973.
87.	Душан Жунџић	Стратегија еластичког одговора Сједињених Америчких Држава	22.6.1973.
88.	Богдан Тирнанић	Психолошки рат	22.6.1973.
89.	Блажо Николовски	Социјалистички интернационализам као принцип спољне политике СРЈ	28.6.1973.
90.	Бошко Станић	Општенародна одбрана у светлости принципа спољне политике Југославије	9.7.1973.

91.	Савин Јоган	Принцип делегације у развоју политичког система Југославије	16.7.1973.
92.	Радослав Селинкић	Заштита уставности и законитости у СФРЈ	16.7.1973.
93.	Стојан Жупац	Класно и национално у Југословенској социјалистичкој револуцији	4.10.1973.
94.	Војислав Вукићевић	Социјална међуусловљеност културе и народне одбране	10.10.1973.
95.	Никола Томанић	Рад и делатност у Марковом схватању слободе	17.10.1973.
96.	Миленко Рибић	Марково схватање краја религије	17.10.1973.
97.	Ристо Килибарда	Социјална отвореност руководства Савеза комуниста Црне Горе	30.10.1973.
98.	Петар Бошковић	Вијетнам у спољној политици САД	7.11.1973.
99.	Сафет Шерифовић	Технички прогрес као фактор убрзаног развоја – с посебним освртом на стање и перспективе у индустрији и рударству БиХ	16.11.1973.
100.	Никола Бирин	Идејне основе и социјално-политичке претпоставке концепције опште народне одбране	16.11.1973.
101.	Петар Малобабић	Стварање и развој српске војске од 1804. до другог српско-турског рата	16.11.1973.
102.	Никола Басарић	Послератне промене у социјалној структури становништва села и града у САП Војводини настале услед политичких и економских промена	26.11.1973.
103.	Симо Ненезић	Савремена садржина и функција демократског централизма у СКЈ	28.11.1973.
104.	Никола Чингоски	Политика БРП(к) према македонском питању у периоду 1944/48.	5.12.1973.
105.	U Aye Livin	Бурманска социјалистичка партија и њен једногодишњи програм као народне партије	13.12.1973.
106.	Милан Крсмановић	Улога културе у војној организацији самоуправног друштва	27.12.1973.
107.	Радосав Бошковић	Улога научно-информативног центра у развоју социолошких наука	24.1.1974.
108.	Милутин Голубовић	Самоуправљање у основној организацији удруженог рада радне организације у производњи	25.2.1974.
109.	Борис Иљенко	Социолошки аспекти односа између друштвеног живота и културних творевина у теорији Лисјена Голдмана	15.3.1974.



110.	Сретен Сокић	Економске последице савремене научно-техничке револуције	4.4.1974.
111.	Перо Васиљ	Елементи кредитне способности код дугорочног кредитирања у нашем економском систему	5.4.1974.
112.	Милан Подунавац	Марксистичка критика политичке репродукције	5.4.1974.
113.	Hoti Ukshin	Еволуција кинеске спољне политике у светлости совјетско-америчких односа	10.4.1974.
114.	Радојко Ерчевић	Заштита на раду у радној организацији и значај унутрашње контроле	29.4.1974.
115.	Мирослава Вељић	Домски и породични смештај деце лишене родитељског старања – њихов међусобни однос и развојне тенденције	30.4.1974.
116.	Драгољуб Милићевић	Основни метод Марксовог капитала – проблеми дијалектичког метода	15.5.1974.
117.	Илија Ђупурдија	Циљеви начела и организација ГАТТ-а	15.5.1974.
118.	Радоје Петровић	Проблем Берлина у савременим међународним односима	23.5.1974.
119.	Радован Марјановић	Феноменологија отуђења уметника у савременом друштву	28.5.1974.
120.	Јанко Сабаш	Утицај одвојеног третирања Русинске од Украјинске народности у СФРЈ на њен културни и политички живот	6.6.1974.
121.	Милан Недељковић	Образовање као фактор јачања друштвене моћи радничке класе у самоуправљању	11.6.1974.
122.	Михајло Шарановић	Проблем бирократизма у Кинеској културној револуцији	18.6.1974.
123.	Ђука Кнежевић	Политички професионализам у Савезу комуниста Југославије	1.7.1974.
124.	Светислав Јовановић	Деловање служби и установа социјалне заштите на спречавању појаве рецидивизма код васпитно запуштене деце и малолетних преступника	2.7.1974.
125.	Асен Виденов	Интеграциони процеси у остваривању циљева социјалне политике	3.7.1974.
126.	Џонка Николић Симончић	Култура међуљудских односа у удруженом раду	5.7.1974.
127.	Бећир Мехољић	Феномен наше и савремене емиграције	10.7.1974.

128.	Боривоје Минић	Савремене тенденције у кретању капитала у свету са посебним освртом на могућности привлачења страног капитала у Југославији	11.7.1974.
129.	Лазар Мајсторовић	Новчана штедња становништва као један од фактора стабилизације и привредног развоја	11.7.1974.
130.	Јаков Милутиновић	Место и улога стручне установе у југословенском систему заштите на раду	12.7.1974.
131.	Убавка Јовановић-Дечермић	Социолошки аспекти аутоматизације	12.7.1974.
132.	Павле Зримшек	Систем информисања саставни део друштвеног система	16.7.1974.
133.	Блажо Перовић	Социолошки аспекти феномена бирократије у епохи диктатуре пролетаријата (узроци и перспективе бирократије у социјализму)	20.9.1974.
134.	Зоран Јовановић	Условљености планирања привредним системом	2.10.1974.
135.	Радмила Ракић	Идејно-политичка основа деловања српске социјалдемократске странке у Скупштини Србије 1903–1905. г.	9.10.1974.
136.	Рајко Мијушковић	Савремени науднотехнички прогрес и развој система општенародне одбране	30.10.1974.
137.	Душан Прокић	Економски и техничко-технолошки развој СР Србије и кадровске потребе	6.11.1974.
138.	Вукота Вуковић	Управљање конфликтним ситуацијама (матричне игре)	20.11.1974.
139.	Љубивоје Милановић	Практични путеви остваривања новог концепта средњег образовања у систему усмереног образовања (на примеру региона Тимочке крајине)	27.11.1974.
140.	Васо Вукадиновић	Политички облици зависности земаља у развоју Азије и Африке	13.1.1975.
141.	Стеван Марјановић	Међународна заштита новинара у професионалним опасним мисијама	24.1.1975.
142.	Милован Димовић	Развој и улога мултинационалних компанија у савременим условима	30.1.1975.
143.	Љубиша Митровић	Процес конституисања самоуправног удруженог рада и друштвена моћ радничке класе	14.2.1975.
144.	Бошко Прокић	Марксово схватање о асоцијацији слободних произвођача	17.2.1975.
145.	Слободан Ристановић	Социјалне разлике у области образовања и друштвени инструменти за њихово превазилажење	25.3.1975.

146.	Борисав Џуверовић	Средства масовног комуницирања и омладина	1.4.1975.
147.	Бранко Перић	Социолошки аспекти новела А. Ј. Солжењицина у свјетлу генетичког структурализма	4.4.1975.
148.	Тихомир Радовановић	Корелација технологије и кадрова у производњи електричне енергије у СРС	7.4.1975.
149.	Илија Радун	Заједничка улагања као облик економске сарадње наше привреде са иностраним привредним организацијама	7.4.1975.
150.	Иван Сучић	Положај општине у уставном систему СФРЈ	10.4.1975.
151.	Мустафа Шашкиновић	Марксово трагање за озбиљењем људске слободе рјешавањем односа одвојености грађанског друштва и политичке државе (до открића пролетаријата)	17.4.1975.
152.	Ђорђе Малавразић	Теорија о „крају идеологије”	12.6.1975.
153.	Иштван Брашњо	Политика здравствене заштите грађана који нису осигурани (на примеру суботичког региона)	16.6.1975.
154.	Радомир Михајловић	Утицај буке на социјалне контакте и активност човека у радном процесу	1.7.1975.
155.	Мило Бошковић	Угрожавање независности и територијалног интегритета Југославије у савременим међународним условима	1.7.1975.
156.	Обрад Вучинић	Систем народне одбране као фактор одвраћања од агресије на СФРЈ	1.7.1975.
157.	Драгољуб Михајловић	Односи између социјалистичких земаља источне Европе у условима попуштања блоковске затегнутости	2.7.1975.
158.	Арса Томић	Марксистичко образовање у условима удруживања рада	8.7.1975.
159.	Pascal T. V. Mhongole	Социјална политика кроз социјалне службе у под-сахарској Африци Танзаније – студија случаја	9.7.1975.
160.	Љиљана Марковић	Грамшијево схватање културе и интелигенције	9.7.1975.
161.	Димитрије Живковић	Друштвена моћ радничке класе у радним организацијама	9.7.1975.
162.	Радомир Милашиновић	Улога обавештајне службе у спољној политици САД	15.7.1975.
163.	Олга Радоњић	Правно регулисање положаја народности у САП Војводини од 1945. до 1963. године	15.7.1975.

164.	Владимир Дутиновић	Друштвено-економски односи у образовању и валоризацији рада	5.9.1975.
165.	Милош Самарџић	Информациони систем и управљање у предузећу Електродистрибуција Београд	10.9.1975.
166.	Стојан Ђокић	Смисао, садржина и видови сарадње школе и друштвене средине	12.9.1975.
167.	Витомир Станојевић	Социјално-економски аспекти стварања једнаких услова за образовање	24.9.1975.
168.	Данило Чановић	Социолошко-економски проблеми и последице повреда на раду на примеру у САП Косово у периоду 1960–1974.	4.11.1975.
169.	Мирољуб Радојковић	Систем информисања у Великој Британији и његова социјална условљеност	10.11.1975.
170.	Љубиша Јовановић	Друштвено-економски смисао и ефикасност повезивања средњег образовања са производним радом	11.11.1975.
171.	Сретен Зорић	Спољна политика Југославије и општенародна одбрана	17.11.1975.
172.	Бранко Бунташевски	Социолошко-психолошки фактори стабилности и еволуције интересовања за поједина занимања	19.11.1975.
173.	Радиша Павловић	Несклад између пројектоване и стварне професионалне квалификационе структуре запослених и њихове импликације	19.11.1975.
174.	Милован Бураџић	Марксово схватање делегације	20.11.1975.
175.	Свето Ковачевић	Специфичност услова остваривања идејно-политичке улоге организације СК у ЈНА	12.12.1975.
176.	Сава Илић	Улога свести и спонтаности у развоју југословенског социјалистичког самоуправљања	25.12.1975.
177.	Душан Марић	Претварање АВНОЈ-а у привремену народну скупштину	27.12.1975.
178.	Раде Јованић	Друштвени сукоби и наше савремено друштво	12.1.1976.
179.	Стеван Станојевић	Командовање као модел управљања	16.1.1976.
180.	Душан Николиш	Односи САД и СССР у оквиру Савета безбедности	16.1.1976.
181.	Глигорије Пешовић	Производни рад и свестрани развој човека у нашем самоуправном социјалистичком друштву	20.1.1976.

182.	Михаило Петровић	Детерминанте повреда на раду и акција друштва за њихово спречавање	20.1.1976.
183.	Милан Плавшић	Робна производња и самоуправни систем планирања и управљања	2.2.1976.
184.	Лаки Ласло	Научно-технолошки прогрес и мобилност пољопривредног становништва Војводине	25.2.1976.
185.	Вероника Бајагић	Слободно време и хуманизација процеса производње у условима савременог техничко-технолошког развоја	25.2.1976.
186.	Радован Радиновић	Појам и структура политичке идеологије	25.3.1976.
187.	Слободанка Костић	Образовање као фактор превазилажења разлика између умног и физичког рада	10.4.1976.
188.	Крсте Чаловски	Балкански савез	12.4.1976.
189.	Винка Томић	Артикулација политичких интереса у самоуправном друштву	20.4.1976.
190.	Душан Талески	Бугарска радничка партија (комуниста) и Комунистичка партија Југославије према националној ослободилачкој борби македонског народа у току Другог светског рата и револуције народа Југославије	21.5.1976.
191.	Слободан Инић	Политичке и теоријске концепције Едуарда Бернштајна	15.6.1976.
192.	Радован Илић	Савремено државно-капиталистичка интервенција и профитна стопа	18.6.1976.
193.	Томислав Милановић	Политичко-извршна функција у савременом политичком систему СРС	22.6.1976.
194.	Спасоје Јелић	Удружени рад и моралне норме	23.6.1976.
195.	Васил Христов	Научно-технички прогрес и промене у карактеру и садржају људског рада	23.6.1976.
196.	Лука Прошић	Марксдова концепција људских и друштвених слобода	25.6.1976.
197.	Александар Ранчић	Образовни проблеми у систему заштите на раду у савременом југословенском друштву	28.6.1976.
198.	Славко Перовић	Унутаргенерацијске и међугенерацијске промене у образовном нивоу становништва САП Косово	29.6.1976.
199.	Љубе Трпески	Тражња новца привредних сектора САД и Југославије – емпиријска анализа	29.6.1976.
200.	Живко Дулановић	Однос самоуправне организације рада и награђивање према раду	1.7.1976.

201.	Душан Тртица	Дијалектичко-материјалистичко схватање закона узрочности и проблем његове примене у друштвеним наукама	1.7.1976.
202.	Љубинка Броћић	Слободно време школске и радничке омладине	2.7.1976.
203.	Јанез Сушник	Корелација технологије и кадрова у текстилној индустрији у СР Словенији	8.7.1976.
204.	Иван Ангелов	Политика развоја кадрова и образовања у СР Македонији	8.7.1976.
205.	Драган Јанкоски	Међусобни однос развоја грађевинарства и кадрова у СР Македонији	8.7.1976.
206.	Милорад Кесић	Промене положаја Народне скупштине у политичком систему Србије од 1858. до 1861.	9.7.1976.
207.	Десимир Дељанин	Средства за масовно у међународном праву	9.7.1976.
208.	Милутин Перић	Место и улога основне организације удруженог рада у систему општенародне одбране СФРЈ	12.7.1976.
209.	Станоје Ивановић	Социолошке карактеристике и последице друштвених неједнакости у образовању	5.10.1976.
210.	Александар Минић	Техничко-технолошке промене средстава за производњу, структура кадрова и расподела друштвене моћи у оквиру радног колектива рударско-топионичарског басена Бор	26.10.1976.
211.	Милан Пашански	Право прогона брода	9.11.1976.
212.	Милева Филиповић	Радничка класа и еманципација жене	11.11.1976.
213.	Вера Вељковић	Утицај економских и социјалних фактора на структуру исхране у различитим типовима породица	11.11.1976.
214.	Милун Перовић	Процес самоуправног одлучивања у организацијама удруженог рада	15.11.1976.
215.	Osman Dieliman Kouyate	Принципи и пракса спољне политике Гвинеје	16.11.1976.
216.	Силвиа Здравковић	Основни социолошки проблеми професије „универзитетски наставник” у савременом југословенском друштву	28.12.1976.
217.	Милош Кљајић	Марксово схватање асоцијације слободних удружених произвођача као идејна основа система удруженог рада	29.12.1976.

218.	Димитрије Бауцал	Елитизам у политичкој теорији	6.1.1977.
219.	Радмила Микашиновић Грујић	Телевизија и уметност	6.1.1977.
220.	Новак Милошевић	Активност на раду у рату	11.1.1977.
221.	Јоже Тарчар	Запошљавање, запосленост и радна миграција у СР Словенији	18.1.1977.
222.	Радоје Радуловић	Сложени међународни односи и ефикасност општенародне одбране и друштвена самозаштита у САП Војводини	9.3.1977.
223.	Прокопи Попов	Кадровска и образовна политика у организацијама удруженог рада	10.3.1977.
224.	Никола Гласновић	Критеријуми о приоритету у друштвеним договорима и самоуправним споразумима о политици запошљавања у САП Косово	21.3.1977.
225.	Енвер Беџири	Социолошки аспекти организације службе маркетинга на нивоу ОУР-а	13.4.1977.
226.	Живорад Ђорђевић	Основна теоријска гледишта о улози и положају интелигенције	15.4.1977.
227.	Махмут Гермизај	Миграциона кретања и проблеми запошљавања у САП Косово	21.4.1977.
228.	Мунир Ласић	Основна организација удруженог рада као друштвено-економски и самоуправни субјект	27.4.1977.
229.	Никола Ташић	Активи радника комуниста у функцији преображаја Савеза комуниста	23.5.1977.
230.	Слободан Милошевић	Планирање, образовање и запошљавање младих кадрова у САП Војводини	2.6.1977.
231.	Јордан Танасковић	Сложена орг. удруженог рада као систем економије удруживања рада и средстава са освртом на проблеме у метало-прерађивачкој индустрији	7.6.1977.
232.	Јусуф Чаушевић	Спољна политика САД у време Никсонове администрације	7.6.1977.
233.	Владимир Првуловић	Улога и перспективе развоја фронта националног ослобођења у политичком систему Алжира	22.6.1977.
234.	Драгољуб Живковић	Активни смисао марксистичког схватања политичке и социјалне револуције	24.6.1977.
235.	Божидар Тодоровић	Категорија рада у програмским документима друштвено-политичких организација од увођења самоуправљања	27.6.1977.

236.	Неда Тодоровић	Феномен шунда у забавној штампи	28.6.1977.
237.	Војислав Радивојевић	Једнакост у образовању у нашем социјалистичком самоуправном друштву	28.6.1977.
238.	Терезија Вучетић	Основни социолошки политиколошки проблеми македонске нације	30.6.1977.
239.	Милорад Миловановић	Функција Центра за социјални рад у социјалној заштити самохраних мајки	30.6.1977.
240.	Иван Видановић	Услови породичног живота и неуспех у школи	30.6.1977.
241.	Боривоје Трајковић	Промена функције наставника у условима рационализације и модернизације наставно-васпитног рада у основној школи	5.7.1977.
242.	Драгољуб Сувајић	Проблеми одређења појма филозофије у делима Плеханова	6.7.1977.
243.	Станислав Илић	Утицај система информисања у основној организацији удруженог рада на процес хуманизације радне средине	8.7.1977.
244.	Петар Стојић	Однос (равнотежа) снага војно-политичких савеза	8.7.1977.
245.	Петар Кнежевић	Специјални рат САД у Индокини	8.7.1977.
246.	Драгољуб Никић	Србија и тајне националне организације у Босни – делатност и планови ослобођења од 1845–1875.	9.7.1977.
247.	Михајло Поповић	Мјесто и улога пословодних органа у изграђивању система заштите на раду у удруженом раду	11.7.1977.
248.	Слободан Илијић	Институционализација југословенског девизног тржишта	11.7.1977.
249.	Џемал Пељто	Техно-социолошки аспекти хуманизације људског рада у условима прелаза из „природне у техничку средину”	11.7.1977.
250.	Васо Меденица	Фактори хуманизације рада у самоуправном социјалистичком друштву	10.9.1977.
251.	Родољуб Милић	Социолошке и психолошке детерминанте професионалне оријентације ученика гимназије у Тимочкој Крајини	14.9.1977.
252.	Танасије Јованов	Научно-техничка револуција и остваривање претпоставки за успостављање асоцијације слободних удружених произвођача	14.9.1977.
253.	Мићо Видаковић	Функционализам у америчкој политичкој науци	20.9.1977.



254.	Мирта Шобота	Идентификација шунда	25.10.1977.
255.	Вукашин Марковић	Селективна кредитна политика у Југославији	21.11.1977.
256.	Витомир Стевановић	Значење дијалектике	14.12.1977.
257.	Предраг Пејчић	Сувереност држава над ваздушним простором с посебним освртом на праксу СФРЈ	19.12.1977.
258.	Владимир Глигоров	Теоријски методолошка питања појма капитала код Карла Маркса	24.12.1977.
259.	Драгомир Бјелица	Систем управљања у туристичкој делатности Београда	27.12.1977.
260.	Павле Џелетовић	Положај и улога образовања у развоју производно-недовољно развијеног подручја САП Косово	29.12.1977.
261.	Радован Блажић	Основни проблеми и правци реформе средњег усмереног образовања у Београду	29.12.1977.
262.	Драган Матељак	Источноафричка заједница и тенденције регионализма у Источној Африци	29.12.1977.
263.	Велибор Љујић	Социјално-демографске карактеристике људског чиниоца и општенародне одбране	30.12.1977.
264.	Слободан Кораћ	Аутоматизација и људски рад у Југославији	27.2.1978.
265.	Зоран Ђуричић	Развитак производних снага и професионална структура савременог друштва	27.2.1978.
266.	Видак Радовић	Материјално-економска заснованост ставова радника о самоуправљачкој солидарности и узајамности	2.3.1978.
267.	Живорад Вишић	Самоуправна организација удруженог рада и савремени научно-технички прогрес	4.3.1978.
268.	Недељко Трнавац	Узроци последице и правци флукуације наставног кадра у основним школама титовоужичког региона	13.3.1978.
269.	Богољуб Пејчић	Уметност као негација остварења	16.3.1978.
270.	Мирослав Станојевић	Идеологија и политичка јавност	31.3.1978.
271.	Славољуб Станић	Изградња информационог подсистема финансијске функције у пословном систему	6.4.1978.
272.	Радован Влајковић	Посланички избори у пиротском округу 1978–1914.	7.4.1978.
273.	Мира Зеленовић	Социјална заштита материјално необезбеђених лица	11.4.1978.

274.	Мирослав Ружица	Заштитне радионице у институционалном систему професионалне рехабилитације и запошљавање инвалида	12.4.1978.
275.	Борислав Глигоријевић	Социјална структура породица и дечија заштита	18.4.1978.
276.	Махмут Мујачић	Процес договарања република и АП у Скупштини СФРЈ	3.5.1978.
277.	Лидија Беговска Радоњић	Економски односи Југославије са земљама у развоју са посебним освртом на инвестициону сарадњу	8.5.1978.
278.	Војислав Лазовић	Развој народне власти у Врањском округу у НОР-у и периоду обнове	10.5.1978.
279.	Чедо Нојковић	Проблеми радно-дневних миграција и запошљавања у општини Сопот	17.5.1978.
280.	Мићо Радонић	Међународна правна заштита од загађивања вода Дунава и Рајне	22.5.1978.
281.	Миладин Илић	Битне промене социјално-класне структуре југословенског друштва у периоду од 1945. до данас	29.5.1978.
282.	Драгомир Матовић	Политиколошки аспекти фактора рата у југословенској концепцији општенародне одбране	30.5.1978.
283.	Ферит Вељановић	Образовање у самоуправним друштвено-економским односима у СР Македонији	13.6.1978.
284.	Бошко Влаховић	Технолошка модернизација наставе и учења у основном образовању Крушевца (потребе, програм и трошкови модернизације)	13.6.1978.
285.	Петар Ненадовић	Социолошки аспекти организације рада у условима рата	14.6.1978.
286.	Љубиша Дуњић	Функција и модели савремене регионалне просветно-педагошке службе	19.6.1978.
287.	Анђелка Мићић	Методолошки проблеми истраживања међудржавних односа	20.6.1978.
288.	Светомир Шаровић	Велика Британија и НОР Југославије 1943–1945.	20.6.1978.
289.	Гојко Маравић	Неки социолошки аспекти коришћења слободног времена питомаца војних школа школског центра оклопних јединица	20.6.1978.
290.	Стипан Јукић	Педагошко-економски аспекти увођења модерне образовне технологије у наставу педагошких наука	26.6.1978.
291.	Милан Опачић	Систем мировних операција УН	27.6.1978.

292.	Миломир Глишић	Социјалне основе религиозног схватања и понашања ученика завршних разреда средњих школа (на примеру Г. Милановац, Чачак, Т. Ужице)	29.6.1978.
293.	Бранко Васиљевић	Колонијална међународна подела рада	30.6.1978.
294.	Милан Сикирица	Раднички покрет у ваљевском крају на крају XIX и почетком XX века	3.7.1978.
295.	Бранко Пешкир	Самоуправна организација и економија рада основне организације удруженог рада у индустрији	3.7.1978.
296.	Милош Гавриловић	Развој индустријске кооперације и специјализације између Југославије и земаља чланица СЕВ-а	10.7.1978.
297.	Светозар Штиглић	Дефиниција агресије и савремена међународна пракса	11.7.1978.
298.	Богдан Ружић	Социо-економски аспекти положаја самоуправне радничке контроле	15.7.1978.
299.	Слободан Бранковић	Слободне територије у Југославији 1941. године	26.10.1978.
300.	Средоје Ковачевић	Идејна и класна суштина друштвене самозаштите	16.11.1978
301.	Никола Мамузић	Политичка идеологија и културна политика националсоцијализма	17.11.1978
302.	Ђорђе Штакић	Место и улога авангарде радничке класе у даљем развоју политичког система социјалистичког самоуправљања	20.11.1978.
303.	Ружица Траживук	Функционисање и улога административног савета међународне организације рада	5.12.1978.
304.	Зоран Миливојевић	Јадранско море и европска безбедност – међународни и међународно-правни поглед	6.12.1978.
305.	Војислав Миљанић	Идеолошко-политички аспекти средњошколског образовања	14.12.1978.
306.	Радмила Милић Стожинић	Друштвено-економски елементи прелазног периода у социјалистичком самоуправном друштву	26.12.1978.
307.	Милан Атељевић	Остваривање улоге социјалистичког савеза у општеној одбрани и друштвеној самозаштити	26.12.1978.
308.	Alemu Melkamwork	Панафриканизам у теорији и пракси	26.12.1978.
309.	Златко Манџука	Међународни уговори у упрошћеној форми	27.12.1978.
310.	Стојан Лазарески	Положај македонске националне мањине у Грчкој	28.12.1978.

311.	Надица Пурић Пјевић	Основне карактеристике уставног концепта самоуправних интересних заједница	29.12.1978.
312.	Даница Милетић	Уређивање радног времена по законима и самоуправним споразумима организација удруженог рада у СР Србији	9.1.1979.
313.	Стојанка Раденовић Петковић	Услови рада југословенских радника у европским земљама са којима Југославија има закључене споразуме о запошљавању	9.1.1979.
314.	Милан Митровић	Организација рада и ослобођење рада	11.1.1979.
315.	Војимир Вранић	Функционисање органа нове народне власти у Ужичкој републици	16.1.1979.
316.	Даница Пруг	Партиципација и идеје о самоуправљању у Француској (1945–1975)	16.1.1979.
317.	Добривоје Цекић	Интерна банка као специфичан подсистем сложеног пословног система	17.1.1979.
318.	Ксенија Марић	Информациони систем у образовању	24.1.1979.
319.	Вангел Јанкуловски	Незапосленост и интерес за информисањем у СР Македонији	24.1.1979.
320.	Милош Тодоровић	Политичка елита и авангарда	22.2.1979.
321.	Милан Лечић	Синдикални покрет у Крагујевцу (1903–1914)	26.2.1979.
322.	Мирослав Мијаиловић	Улога социолога рада у програмирању мера заштите на раду	1.3.1979.
323.	Мирослав Дрезгић	Социолошко-психолошки аспекти безбедног рада у аутоматизованој производњи	1.3.1979.
324.	Мирослава Ивањац	Заштита на раду радника у Југославији у савезним прописима од 1946–1975.	14.3.1979.
325.	Зоран Арсић	Утицај техничког прогреса на промене у занимањима	15.3.1979.
326.	Живојин Којић	Фактори који утичу на самоуправну активност радника у основним организацијама удруженог рада борског дела басена	10.4.1979.
327.	Жарко Мићевић	Професионална оријентација и удружени рад	11.4.1979.
328.	Спасоје Бјелица	Усмеравање у средњем образовању у функцији друштвене покретљивости еманципације и репродукције радничке класе Војводине	11.4.1979.

329.	Тихомир Ђурђић	Друштвено-политичке организације у делегатском систему	11.4.1979.
330.	Катарина Јакшић-Попадић	Међународно-правни субјективитет и став совјетске доктрине међународног права	8.5.1979.
331.	Стево Никић	Актуелност Марксовог схватања политике	16.5.1979.
332.	Киро Попоски	Социолошко-психолошки аспекти производног рада ученика основне школе и гимназије	24.5.1979.
333.	Божидар Никитовић	Утицај образовања на пораст продуктивности рада и регионални привредни развој	28.5.1979.
334.	Димитар Керамичиев	Друштвено-економски положај радника и њихова мотивација на раду у организацијама удруженог рада индустрије Скопља	4.6.1979.
335.	Љубиша Стокић	Михелсова теорија политичке олигархије и њен данашњи утицај	5.6.1979.
336.	Игнац Грга	Међународно регулисање и сурадња у области радиа и телевизије у Европи	7.6.1979.
337.	Станимирка Томић	Улога политичких партија у скупштинским изборима 1935. год.	11.6.1979.
338.	Стевка Рашковић	Минули рад у систему стицања и расподеле дохотка у основној организацији удруженог рада	17.6.1979.
339.	Момчило Ђуричковић	Схватање општине у српској социјалдемократији	18.6.1979.
340.	Халид Коњхоџић	Концепција и систем одбране несврстаног Алжира	18.6.1979.
341.	Коста Воскресенки	Концепција и путеви реализације повратног образовања	19.6.1979.
342.	Нина Добрковић	Исходи локалних конфликта у периоду после Другог светског рата, њихови ефекти и последице	21.6.1979.
343.	Ђурица Ђукић	Структура новинског текста	22.6.1979.
344.	Иван Крстин	Марксистичко образовање и самоуправна пракса у Војводини	26.6.1979.
345.	Hmdan Naim Musa Jouser	Ционизам и палестинско питање	26.6.1979.
346.	Бранко Диклић	Појам и суштина специјалног рата као облика политике силе у савременим међународним односима	27.6.1979.
347.	Спасе Узелац	Повијесни значај Лукачеве критике грађанског свијета	27.6.1979.
348.	Chadoud Majed	Борба палестинског народа за независност и националну државу	2.7.1979.

349.	Иван Колак	Активност комуниста ратне морнарице у изградњи и јачању бродских колектива	2.7.1979.
350.	Живорад Чолић	Детерминизам и људска права	4.7.1979.
351.	Томислав Пајић	Политичка улога француске компаније борског рудника	6.7.1979.
352.	Сретен Гагић	Авангарда и кич у култури – корелација и антитеза	6.7.1979.
353.	Мирослав Хаџић	Савремене концепције о путевима у социјализам, „еврокомунизам” и „социјалистичке заједнице”	11.7.1979.
354.	Милан Ивановић	Искуства народноослободилачког рата и социјалистичке револуције у стварању и развоју система одбране СФРЈ	12.7.1979.
355.	Павле Милосављевић	Друштвено-економски аспекти и ефекти социјалне и образовне политике у области предшколског васпитања и образовања (САП Војводина)	13.7.1979.
356.	Драго Ковачевић	Контроверзе о односу умјетности и стварности	10.9.1979.
357.	Миодраг Ђорђевић	Место и улога делегације у делегатском систему	18.9.1979.
358.	Бранко Живковић	Координација управљачких функција у организацији удруженог рада „Центропроизвод”	19.9.1979.
359.	Иво Висковић	Креирање вањске политике (на примеру САД)	24.9.1979.
360.	Боривој Родић	Међународни монетарни фонд и реформа међународног монетарног система	8.10.1979.
361.	Милосав Марковић	Легитимна употреба оружане силе у поретку Уједињених нација	11.10.1979.
362.	Момчило Радовановић	Политика несврставања и међународни систем информисања	25.10.1979.
363.	Петар Хафнер	Тито о хуманизацији рада	19.11.1979.
364.	Љубиша Милаковић	Социолошки значај система комуницирања у школама интернатског типа	20.11.1979.
365.	Невенка Петровић	Однос марксистичког образовања и образовног нивоа одраслих са посебним освртом на праксу Војводине	20.11.1979.
366.	Љубивој Гвоић	Елементи социологије рада у делу Роберта Овена	20.11.1979.
367.	Александар Павловић	Рационализација и модернизација образовно-васпитног рада у војним школама	27.11.1979.

368.	Светозар Милошевић	Општенародна одбрана и међународно право	4.12.1979.
369.	Драгиша Павловић	Самоуправна економска интеграција и савремени научно-технички прогрес	20.12.1979.
370.	Момчило Стојковић	Социолошки аспекти слободне размене рада у систему социјалистичког самоуправљања	25.12.1979.
371.	Љубица Јурић	Становање као фактор социјалне сигурности у југословенском социјалистичком самоуправном друштву	11.1.1980.
372.	Љубомир Јовановић	Заједничка улагања и облици страног капитала у југословенској индустрији	16.1.1980.
373.	Равиојла Јоцовић–Одавић	Југословенско-совјетска културна сарадња у периоду од 1945–1948. г.	3.3.1980.
374.	Мирјана Обретковић-Бабић	Родитељско право и социјална заштита	10.3.1980.
375.	Иван Вилајтовић	Конституисаност самоуправних интересних заједница одгоја и образовања у СР Хрватској са освртом на Славонско-барањску регију	10.3.1980.
376.	Радослав Савић	Елементи психолошко-политичке пропаганде као облика специјалног рата против СФРЈ у средствима јавног информисања на Западу	24.3.1980.
377.	Гордана Бан	Улога републике у области спољне политике	24.3.1980.
378.	Јелка Миљковић	Социолошки аспекти повезивања образовања и рада у самоуправном социјалистичком југословенском друштву	8.4.1980.
379.	Јелена Ђорђевић	Криза рада на покретној траци	10.4.1980.
380.	Никола Петронић	Збор радника као облик остваривања самоуправљања	17.4.1980.
381.	Наташа Савић-Лакић	Друштвена заштита ментално ретардираног детета и његове породице	14.5.1980.
382.	Вера Минић	Елементи социологије рада у делима Фридриха Енгелса	15.5.1980.
383.	Слободанка Бакић Дамјановић	Критика политичких прилика у Србији средином XIX века и пројекција новог друштва у делу Светозара Марковића	19.5.1980.
384.	Божидар Трајковић	Социолошки аспекти развоја самоуправљања у општини Врање	20.5.1980.
385.	Андон Костадиновић	Образовање радника на југословенским железницама и улога синдиката	26.5.1980.

386.	Душан Ступар	Улога и значај савезничких војних мисија у Југославији (1941–1945)	29.5.1980.
387.	Владимир Госпић	Теоријске основе и карактеристике еврокомунистичког схватања стратегије и циљева социјализма	16.6.1980.
388.	Јово Војиновић	Економско-социјални положај Рома и проблеми њихове социјалне заштите – с посебним освртом на општину Зрењанин	19.6.1980.
389.	Душан Зорић	Човек у савременом рату (политичко-социолошко разматрање)	1.7.1980.
390.	Бошко Телебаковић	Дијалектичка мисао Ернста Блоха	3.7.1980.
391.	Крстан Малешевић	Социјалдемократска и стаљинистичка ревизија марксистичког учења о диктатури пролетаријата	8.7.1980.
392.	Јулие Мостов	Појам субјективних снага у самоуправној социјалистичкој демократији у Југославији	11.7.1980.
393.	Младен Довијанић	Организација и функција југословенске конзуларне службе	15.7.1980.
394.	Милан Лучић	Производно-техничко васпитање и образовање у заједничким основама усмереног образовања	4.9.1980.
395.	Ђорђе Јовановић	Диктатура пролетаријата и самоуправљање	15.9.1980.
396.	Момчило Вујановић	Уставне и политичке карактеристике развоја федералних односа у Југославији и Устав од 1974. године	16.9.1980.
397.	Душан Гајић	Правно-политички аспекти епиконтиненталног појаса	25.9.1980.
398.	Душан Узелац	Методe деловања транснационалних компанија у земљама у развоју	5.11.1980.
399.	Петар Жужак	Елементи социологије економског живота у делу Карла Маркса	4.12.1980.
400.	Бранко Павлица	Југословенско-бугарски односи посматрани кроз државне уговоре у периоду 1955–1975. године	11.12.1980.
401.	Видак Јанковић	Сепаратизам у црногорском федералистичком покрету од 1918–1945. године	12.12.1980.
402.	Предраг Симић	Учешће радника у управљању предузећима као елемент стратегије социјалистичког развоја Индије, Алжира и Перуа	18.12.1980.
403.	Дејан Павков	Класно-социјалне детерминанте културног развитка САП Војводине	22.12.1980.



404.	Јелица Курјак	Совјетска политичка мисао о различитим путевима у социјализам	23.12.1980.
405.	Франо Цетинић	Персијски залив – регионална ситуација и глобално значење	24.12.1980.
406.	Слободанка Здравковић	Социолошки аспекти организације заштите на раду	12.3.1981.
407.	Боро Васић	Деловање и улога Савеза комуниста у процесу стварања развоја АИПК „Босанска Крајина”	18.3.1981.
408.	Гордана Марковић	Основни социолошко-економски проблеми односа човека и животне средине у СР Србији	2.4.1981.
409.	Ирен Молнар	Улога синдиката у процесу самоуправног споразумевања и друштвеног договарања	27.4.1981.
410.	Јован Митић	Образовне потребе радника и путеви њиховог задовољавања	28.4.1981.
411.	Миланко Зорић	Лењина теорија социјалистичке револуције	19.5.1981.
412.	Зоран Жугић	Масовна комуникација и масовна култура	19.5.1981.
413.	Верица Стаменкова-Трајкова	Социјално-економски статус породице и заштита деце у предшколским установама	21.5.1981.
414.	Ljubinka Karłowicz-Toševa	Идејна и програмска оријентација Данунцијевог похода на Ријеку	21.5.1981.
415.	Бождар Делач	Значење идеолошко-политичких вредности у нашем самоуправном друштву	21.5.1981.
416.	Братимир Перовић	Територијална одбрана као облик примене марксистичке теорије о наоружаном народу	25.5.1981.
417.	Младенко Кумовић	Идејно-политички задаци и деловање музеја револуције	8.6.1981.
418.	Милица Марковић-Милосављевић	Политичка пропаганда у међународним односима	8.6.1981.
419.	Рашо Спасојевић	Прилаз решавању проблема примене ефикаснијих метода рада у области марксистичког образовања	9.6.1981.
420.	Дренка Илић	Људске потребе и њихово задовољавање у области социјалне заштите	11.6.1981.
421.	Драган Симеуновић	Концепт партије у делима српских социјалиста и социјалдемократа у другој половини XIX и почетком XX века	19.6.1981.
422.	Зоран Станојевић	Схватање (политичке) револуције у делу Че Геваре – друштвени односи и концепције	2.7.1981.
423.	Зоран Матјић	Утемељење односа теорије и праксе у делу Јиргена Хабермаса	8.7.1981.

424.	Sab-El-Aish Najoud Fayez	Политика развоја основног образовања у Југославији и Јордану	17.7.1981.
425.	Мића Јовановић	Водећи теоретичари Бољшевичке партије о мотивисаности за рад у првим годинама совјетске власти	5.10.1981.
426.	Витомир Стојаковић	Злоостављање деце и проблеми њихове друштвене заштите	14.10.1981.
427.	Илија Јовановић	Друштвено-економски аспекти и ефекти професионалног оспособљавања инвалидних лица у СР Црној Гори	20.10.1981.
428.	Дарко Маринковић	Спонтани облици изражавања интереса радничке класе у систему социјалистичког самоуправљања	21.10.1981.
429.	Иван Радосављевић	Проблеми истраживања процеса одлучивања у удруженом раду	26.11.1981.
430.	Радослав Кнежевић	Утицај спољних миграција на породицу и економску снагу домаћинства (са посебним освртом на општину Неготин)	14.12.1981.
431.	Сима Давидовић	Политичко отуђење и демократски систем плурализма самоуправних интереса	17.12.1981.
432.	Јагода Исаиловић	Аудиторијум као политички субјект	23.12.1981.
433.	Вукоман Миловановић	Друштвена условљеност и функције војног филма	15.1.1982.
434.	Душан Мијић	Јавно мњење и његов значај за одлучивање у делегатском систему	23.2.1982.
435.	Радиша Мирчетић	Новац и кредит у условима економије удруженог рада (садржај функције и облици)	23.2.1982.
436.	Весна Ракочевић	Научно-техничка сарадња Југославије са социјалистичким земљама источне Европе (на примеру Совјетског Савеза, Пољске и Румуније)	23.2.1982.
437.	Живка Сладојевић	Међународно-правно регулисање суседских односа (са примерима из југословенске праксе)	25.2.1982.
438.	Драган Богетић	Неутралност и несврстаност	15.3.1982.
439.	Оливера Ђуровић Богетић	Институционализација покрета несврстаности	16.3.1982.
440.	Миливоје Вучковић	Социо-психолошки аспекти унапређивања кадровске функције у организацијама удруженог рада	26.3.1982.
441.	Лазар Чабаркапа	Културне импликације научно-технолошке револуције	30.3.1982.

442.	Лазар Радоњић	Функција и деловање економско-пропагандних порука посредованих мас-медијума	30.3.1982.
443.	Миодраг Стојановић	Организација и функционисање образовног центра у систему усмереног образовања	6.4.1982.
444.	Петар Миловановић	Образовање кадрова за потребе континенталног туризма у СР Србији (на примеру региона Краљево)	6.4.1982.
445.	Јован Кркобабић	Друштвени положај самосталних занатлија у Србији	7.5.1982.
446.	Драго Билал	Лењин о националном питању	11.5.1982.
447.	Божо Драшковић	Теоријске концепције економије прелазног периода Николаја Ивановича Бухарина	20.5.1982.
448.	Смиља Ракас	Чиниоци социологије рада у делима Сретена Вукосављевића	14.6.1982.
449.	Петар Стојановић	Промена у положају управљачког слоја у општини	22.6.1982.
450.	Живка Милић	Начин живота рудара као предмет изучавања социологије рада	22.6.1982.
451.	Милорад Ступар	Основни ставови подруштвљавања одбране социјалистичког друштва у марксистичкој политичкој теорији	1.7.1982.
452.	Милан Антић	Проблеми посебних социологија у савременој социолошкој мисли са посебним освртом на социологију рада	15.7.1982.
453.	Невенка Жаркић-Јоксимовић	Место и улога међународних финансијских организација Уједињених нација у финансирању привредног развоја СФРЈ	9.9.1982.
454.	Rifai Abdul Majid Al	Међународни положај Сирије	7.10.1982.
455.	Раде Мирић	Процес самоуправне интеграције у СОУР „Бачка Топола”	20.10.1982.
456.	Драган Барлов	Актуелни значај Марксове критике државе и политике у радовима од 1843–1848. године	24.12.1982.
457.	Драган Чорбић	Теорија социјалистичке револуције у раним радовима класика марксизма	29.12.1982.
458.	Латиф Зекић	Улога ССРН као свесног субјективног фактора у развијању социјалистичке самоуправне свести	30.12.1982.
459.	Радоје Анђелковић	Процес пословодног одлучивања у радној организацији „Друмска возила” из Смедеревске Паланке	30.12.1982.

460.	Душанка Лукић Хавелка	Подруштвљавање васпитне функције породице и предшколске институције у васпитању деце	1.1.1983.
461.	Добрила Јовановић	Дистрибуција утицаја при одлучивању у радничким саветима СОУР „Црвена застава”	17.2.1983.
462.	Слободан Тодорић	Оружане снаге и политичко организовање самоуправног друштва (уставно-правна и политичка анализа)	23.2.1983.
463.	Данило Вулешевић	Функције центра за социјални рад са стањем у СР Хрватској	8.3.1983.
464.	Бошка Шоре	Социолошки аспекти флукуације радника у ОУР материјалне производње (на истраживању индустрије Далмације)	9.3.1983.
465.	Светлана Ерић	Научна пракса као историјска могућност укидања постварења	17.3.1983.
466.	Велимир Абрамовић	Дијалектика уметничког стваралаштва	15.4.1983.
467.	Драгомир Аранђеловић	Политика образовања и усавршавања наставника у СР Србији	21.4.1983.
468.	Мирјана Крстовић	Идеолошке димензије савремене забаве	26.4.1983.
469.	Мајудин Џуца	Утицај социјално-економског положаја породице на малолетничку делинквенцију	27.4.1983.
470.	Милена Луковић Јовановић	Несврстаност у Латинској Америци	9.5.1983.
471.	Лазар Лукајић	Карактеристике производње и пласмана књиге у САП Војводини	23.5.1983.
472.	Имре Келемен	Јединствени битак у онфологији Ђерђа Лукача	25.5.1983.
473.	Светлана Безданов	Филм као васпитно-образовни медијум	27.5.1983.
474.	Марко Живковић	Чиниоци покушаја контрареволуције на Косову и облици њиховог превазилажења	22.6.1983.
475.	Петар Шкрбић	Слобода као вредност и смисао одбране слободе друштва	23.6.1983.
476.	Милија Радосављевић	Противуречности процеса одумирања државе	24.6.1983.
477.	Павић Костић	Друштвена самозаштита у оружаним снагама СФРЈ	27.6.1983.
478.	Александар Јовковић	Делегатски систем у оружаним снагама	29.6.1983.

479.	Снежана Пејановић	Идеја једнакости и еманципација жене	30.6.1983.
480.	Златко Николић	Функционисање система васпитања и образовања у казнено-поправним установама	1.7.1983.
481.	Стојадин Манасијевић	Примена принципа дохотка и слободне размене рада у основном васпитању и образовању	6.7.1983.
482.	Јован Живковић	Марксистичка критика протестантског схватања рада	13.7.1983.
483.	Живко Неделковски	Самоуправно комуницирање у организацији удруженог рада	15.7.1983.
484.	Милоје Пршић	Политичко деловање КПЈ у оружаном устанку у Југославији 1941. године	6.12.1983.
485.	Слободан Самарџић	Марксизам Друге интернационале – теоријске основе	22.12.1983.
486.	Гордана Паић	Основне интерпретације садржине интернационализма у европском комунистичком покрету	26.12.1983.
487.	Kalombo John	Концепција и пракса партиципационе демократије у Замбији	26.12.1983.
488.	Зоран Вејновић	Теорија и пракса танзанијског пута социјалистичког преображаја – у канцама социјализма	28.12.1983.
489.	Смиља Марчетић	Утицај развоја технологије рада на квалификациону структуру запослених у електронској индустрији СР Србије	29.12.1983.
490.	Драго Његован	Проблем државе у политичкој теорији структуралног марксизма	28.3.1984.
491.	Иван Маршић	Одгојно-образовни проблеми ученика чији се родитељи налазе на раду у иностранству	19.4.1984.
492.	Милован Лукић	Политика КПЈ на стварању и развоју оружаних снага устанка у Србији 1941. и 1942. године	14.5.1984.
493.	Марија Обрадовић	Историјска и политичка улога Ирске републиканске армије (ИРА) у борбама за националну независност Ирске (1916–1983)	15.5.1984.
494.	Гордана Павићевић-Вукашиновић	Корени социјалдемократског реформизма у развоју европског социјалистичког покрета до краја Првог светског рата	21.5.1984.
495.	Владимир Вереш	Основни правци међународне активности совјетске државе и партије	22.5.1984.
496.	Добрица Савић	Међународна техничка сарадња и сарадња Југославије са земљама у развоју	23.5.1984.

497.	Петар Ђукић	Економски односи и параметри друштвеног дохотка	18.6.1984.
498.	Бранко Баљ	Теоријско-методолошке претпоставке трансформационог проблема у Марковом „Капиталу”	20.6.1984.
499.	Павле Георгијевски	Месна заједница у нашој теорији и пракси са посебним освртом у општини Битољ	27.6.1984.
500.	Чедомир Чупић	Лукачева друштвена и политичка мисао	29.6.1984.
501.	Драгана Стјепановић-Захаријевски	Утицај запошљавања жене на породицу у Југославији	2.7.1984.
502.	Драгана Аврамов	Школованост становништва Југославије као показатељ културног развоја	2.7.1984.
503.	Павле Вукчевић	Теоријске основе плурализма самоуправних интереса	3.7.1984.
504.	Ратка Марић	Критика теорија о индустрији свести	5.7.1984.
505.	Владимирка Крсмановић	Културно-умјетнички аматеризам и јединство људских потреба	9.7.1984.
506.	Славка Гвозденовић	Отуђење и постварење у теоријској мисли Карла Маркса	10.7.1984.
507.	Милан Мишковић	Социјално-класне детерминанте мотивације за продуктиван рад и стваралаштво самоуправљача	11.7.1984.
508.	Kazzaz Al Mouafak	Синдикални покрет у Ираку	12.7.1984.
509.	Гордана Рабреновић	Социјални радник у развоју локалне заједнице – теоријски основи и искуства	13.7.1984.
510.	Зоран Радивојевић	Начело <i>pacsa sunt servanda</i> у међународном јавном праву	22.10.1984.
511.	Богдан Гвозденовић	Савез комуниста у СОУР „Јелшинград” (Савез комуниста и самоуправљање)	22.10.1984.
512.	Иван Шијаковић	Нови социјални садржаји класних борби радника у развијеном индустријском друштву	23.10.1984.
513.	Саво Трифуновић	Начин живота и радни морал	7.11.1984.
514.	Слободан Керкез	Настанак и развој дипломатије нове Југославије 1941–1945. године	24.12.1984.
515.	Огњен Прибићевић	Еврокомунистичка стратегија друштвеног преображаја	10.1.1985.
516.	Вера Марковић	Штампа као фактор политичке социјализације	18.3.1985.

517.	Драгољуб Пријовић	Професионално усмеравање кадрова у систему средњег усмереног образовања и васпитања	20.3.1985.
518.	Првослав Јанковић	Реформа средњег образовања и промене у структури професионалних интересовања омладине	22.3.1985.
519.	Јован Комшић	Диктатура пролетаријата и развој непосредне демократије у Југославији	25.3.1985.
520.	Весна Мајсторовић	Проблем праксе у филозофији марксизма	8.4.1985.
521.	Иван Тормаш	Претпоставке беспартијске демократије	23.5.1985.
522.	Павао Земљак	Социолошка концепција прелазног периода и самоуправљања	23.5.1985.
523.	Даниела Обрадовић	Тоталитаризам – режим или тенденција	4.6.1985.
524.	Боривоје Ђуковић	Остваривање и перспективе радног и политехничког васпитања и образовања	10.6.1985.
525.	Бождар Ковачевић	Образовање уз рад и из рада у ОУР	12.6.1985.
526.	Радмила Јовановић	Економски аспекти модернизације образовне технологије заједничких основа усмереног образовања	18.6.1985.
527.	Јездимир Јанковић	Морално-политички фактор у општеној одбрани	26.6.1985.
528.	Драган Ђосић	Економски аспекти увођења и васпитно-образовни процес достигнућа савремене образовне технологије	2.7.1985.
529.	Миљана Павловић	Друштвени услови интегралне рехабилитације инвалида	2.7.1985.
530.	Милка Сокић	Економски односи СФРЈ са Европском економском заједницом (ЕЕЗ) – савремене тенденције –	2.7.1985.
531.	Јелена Ркаловић	Информисање у функцији процеса одлучивања	5.7.1985.
532.	Живорад Спасојевић	Контроверзе у совјетској филозофији до 1938.	5.7.1985.
533.	Гордана Каћански	Социјално-заштитна функција организација инвалида у самоуправном социјалистичком друштву	8.7.1985.
534.	Драгана Суботић	Међунационални односи народа и нација на Балкану у социјалдемократској мисли Србије до 1914. год.	8.7.1985.
535.	Анђа Бјелица-Стојановић	Однос школе и друштвене средине у реформи усмереног образовања	9.7.1985.
536.	Зоран Илић	Социјална сигурност и малолетничка делинквенције	9.7.1985.

537.	Зоран Бајић	Критика функционалистичких теорија о друштвеној промени	19.9.1985.
538.	Мирослав Јевтовић	Критика марксологије Ремона Арона	1.10.1985.
539.	Марко Брновић	Међународни споразуми СФРЈ о ваздушном саобраћају	7.10.1985.
540.	Јелица Стефановић	Дипломатска комуникација и њени историјски облици	7.10.1985.
541.	Ранко Пејић	Рад Народног вијећа БиХ у новембру и децембру 1918. год.	18.10.1985.
542.	Бењамин Талетовић	Марксистичко образовање и идеолошко-политичко оспособљавање у СКЈ и остваривање водеће улоге у друштву	22.10.1985.
543.	Митар Загорац	Функционисање скупштинског система у општини	24.10.1985.
544.	Миодраг Трајковић	Социолошки аспекти заштите ваздуха човекове радне и животне средине	11.11.1985.
545.	Ismail Al Mashriki	Либанска криза	27.11.1985.
546.	Edeto Eshetu	Етиопијско-сомалијски гранични сукоб	11.12.1985.
547.	Лидија Печурица	Основне теоријско-методолошке поставке и категоријални апарат у пројекту истраживања	26.12.1985.
548.	Ванче Стојчев	Национално питање и положај народности у СР Македонији	14.1.1986.
549.	Ђорђи Лумбуровски	Друштвено-политичке организације као фактор политике развоја васпитања и образовања	20.1.1986.
550.	Ђокица Јовановић	Промене стила живота индустријских радника као резултат аутоматизације процеса производње у условима соц. самоуправљања	26.2.1986.
551.	Симо Сакан	Облици организовања и удруживања пољопривредних произвођача	6.3.1986.
552.	Ана Чекеревац	Социјално-политичке функције заједничке потрошње у земљама источне Европе, посебно у СССР-у	14.3.1986.
553.	Предраг Сталетић	О нацији и међунационалним односима у друштвено-политичком систему Југославије 1946–1979 – са посебним освртом на теоријске концепције Едварда Кардеља	12.5.1986.
554.	Драго Ручнов	Критичко преиспитивање односа историјског материјализма и социологије	15.5.1986.



555.	Весна Ђукић	Тумачење кризе развијеног капиталистичког друштва у делу Јиргена Хабермаса	9.6.1986.
556.	Душан Милутин	Проблем неповољног положаја земаља у развоју у постојећем међународном економском поретку	9.6.1986.
557.	Бранимир Стојковић	Критика индустријске цивилизације и утопија Виљема Мориса	24.6.1986.
558.	Николај Марческу	Улога неоружаног отпора у општенародном одбрамбеном рату и облици његовог испољавања	30.6.1986.
559.	Ана Гавриловић	Социјални рад и политика информисања радних људи и грађана у самоуправном развоју друштвене бриге о деци	3.7.1986.
560.	Илија Вујачић	Идеја једнакости у политичкој теорији	3.7.1986.
561.	Жарко Обрадовић	Спољна политика привремене владе Демократске Федералне Југославије (март–новембар 1945)	10.7.1986.
562.	Иван Благоев	Политика робне размене Југославије са иностранством са аспекта националне унутрашње поделе рада	10.7.1986.
563.	Драгиша Пауновић	Уговорна организација удруженог рада	11.7.1986.
564.	Синиша Батало	Друштвено-политичке организације у процесу скупштинског одлучивања	4.9.1986.
565.	Шефкет Крцић	Марксови први радови	3.11.1986.
566.	Драго Пантић	Професионално усавршавање наставника основне школе у функцији реформе основног образовања	27.11.1986.
567.	Душан Бабовић	Социолошки аспекти односа производног и непроизводног рада у удруженом раду	3.12.1986.
568.	Omar Kab Temwendea	Борба Танзаније против неоколонијалистичке зависности	17.12.1986.
569.	Зоран Стоиљковић	Револуционарни субјективитет радничке класе у савременом југословенском друштву	18.12.1986.
570.	Дивна Гребенар-Јовановић	Сукоб стратегијских интереса у Западном Пацифику	13.1.1987.
571.	Мирослав Марјановић	Савремена обавештајна служба – одређивање појма и анализа организације	19.1.1987.
572.	Душко Томић	Историја и савремене противуречности идеје и пракса новинарства	19.2.1987.
573.	Славољуб Недељковић	Улога друштвених савета у делегатском систему	24.2.1987.

574.	Славољуб Мишић	Допринос савремене југословенске полит-социолошке теорије критичком проучавању ауторитарних метода у политици	10.3.1987.
575.	Бранко Николић	Ауторитет рада у социјалистичком самоуправном друштву	10.3.1987.
576.	Владимир Момчиловић	Положај и улога државе у Мексику	9.4.1987.
577.	Muhamed Mustafa Hamed Al Kuraan	Израелска пракса у Палестини и међународно право	26.5.1987.
578.	Надежда Сатарић	Социјално прилагођавање старих људи у дому пензионера	28.5.1987.
579.	Томислав Бранковић	Политички аспекти учења и деловања верских секти у СФРЈ	11.6.1987.
580.	Бранислава Кнежић	Услови социјалне сигурности старих људи у јавном саобраћају	3.7.1987.
581.	Иван Костић	Друштвена безбедност и јавност	28.9.1987.
582.	Buren Zhang	Нова реформа совјетског привредног система	6.10.1987.
583.	Славко Самарџија	Културна политика и стваралаштво у ЈНА	9.10.1987.
584.	Владо Георгиевски	Узајамни однос образовања и политике запошљавања у СР Македонији	22.10.1987.
585.	Зоран Јовановић	Милитантност кича	10.11.1987.
586.	Mousa K. Jawdat	Стратешки значај Хормушког мореуза и његов утицај на безбедност Арапског залива	11.11.1987.
587.	Ahmed Mohamed El Bahlul	Исламска концепција међународног права	24.12.1987.
588.	Милош Радовић	Политика развоја основног васпитања и образовања у СР Србији	7.1.1988.
589.	Нађ Ласло	Научно-технолошки напредак и проблеми незапослености у САП Војводини	8.1.1988.
590.	Слободан Антонић	Прилог критици историјског материјализма као филозофије историје	11.1.1988.
591.	Велимир Дамјановић	Социјална демократија о политичким односима у Србији од 1903–1914.	13.1.1988.
592.	Дубравка Валић-Недељковић	Филм као средство комуникације	14.1.1988.
593.	Миодраг Милосављевић	Развој штедно-кредитних служби Агробанке у функцији модернизације пољопривреде СР Србије	20.1.1988.

594.	Зорица Танасијевић	Моделу руковођења и људски ресурси	4.2.1988.
595.	Владимир Рајковић	Промене у формирању и расподели дохотка сеоских домаћинстава у Југославији од 1965. до 1985. године	29.2.1988.
596.	Бранко Јовановић	Однос производног и непроизводног рада и продуктивности рада у СОУР „Вискоза” Лозница	5.4.1988.
597.	Вера Гудац	Политика КПЈ према сељаштву 1945–1948 – с освртом на конфронтације са грађанском опозицијом	6.5.1988.
598.	Соња Мијушковић	Средње усмерено образовање као чинилац друштвене покретљивости	11.5.1988.
599.	Перо Малешевић	Место и значај извоза сировина – сибирског гаса – на развоју економско-политичких односа између СССР-а и земаља ЕЕЗ	13.7.1988.
600.	Томислав Поповић	Агроиндустријска производња и аграрно тржиште Београда	14.7.1988.
601.	Тихомир Јовановић	Организација и функционисање образовног центра у организацији удруженог рада материјалне производње	15.7.1988.
602.	Слађана Ђурановић	Масовни медији у друштвеном систему – теоријски приступ и емпиријска истраживања Вилбура Шрама	15.9.1988.
603.	Владимир Карајић	Моралне вредности у генези самоуправне организације удруженог рада	21.9.1988.
604.	Андреја Савић	Информативно-пропагандна компонента безбедности СФРЈ	30.9.1988.
605.	Ali Naif Ubeid	Став Уједињених Арапских Емирата према ирачко-француском рату	26.10.1988.
606.	Драгослав Кочовић	Животни стандард и социјална сигурност радника у условима економске кризе у Југославији у првој половини осамдесетих година	14.11.1988.
607.	Драган Ђуричић	Марксова, Енгелсова и Лењинаова схватања сељачког питања	12.12.1988.
608.	Веселин Туцаковић	Функција васпитно-поправног дома као супститут породичних функција	21.3.1989.
609.	Миодраг Пешут	Остваривање циљева у економској заједници земаља Западне Африке	10.5.1989.
610.	Serrieh Haysam	Палестинска ослободилачка организација као субјект међународног комуницирања	15.5.1989.
611.	Милан Јовановић	Положај и учешће бирача у делегатском изборном систему	5.6.1989.
612.	Mohamed Al Dourobi	Механизми и последице информативне потчињености	13.6.1989.

613.	Душан Рончевић	Политика и извори финансирања војних расхода (на примеру II светског рата)	19.6.1989.
614.	Србобран Бранковић	Место дедуктивне методе у савременој марксистичкој политичкој науци у СФРЈ	27.6.1989.
615.	Томислав Јовановић	Моделирање самоуправне организације удруженог рада у сложенем систему ПТТ саобраћаја	12.7.1989.
616.	Зоран Марковић	Самоуправна интеграција и стабилизација привређивања	27.9.1989.
617.	Весна Јовановић	Јавно мњење као фактор санкционисања револуционарних промена у периоду од 1944–1947. г.	28.9.1989.
618.	Ђуро Фулетић	Место и улога младих у остваривању самоуправљања – са посебним освртом на град Београд	3.10.1989.
619.	Бранко Надовеза	Моша Пијаде и национално питање	9.10.1989.
620.	Биљана Живаљевић	Федерализам у делу Милентија Поповића	9.10.1989.
621.	Томислав Перић	Границе капиталског посредовања природе	16.10.1989.
622.	Благоје Кујовић	Мотивација за рад радника милиције	13.11.1989.
623.	Миленко Јевтовић	Функција информативно-комуникативног система САП Косово	25.11.1989.
624.	Ђуро Крнета	Несврстаност и разоружање (разоружање у доктрини несврстаности и акцији покрета несврстаности)	19.12.1989.
625.	Владимир Цветковић	Проблем личности у делу раног Лукача (1900–1929)	3.4.1990.
626.	Видосав Главинић	Аграрна политика и пољопривредна производња сељачких газдинстава на региону Титово Ужице	12.6.1990.
627.	Славољуб Шушић	Геополитички положај Балкана	25.6.1990.
628.	Љиљана Милојевић	Пракса и развојне тенденције образовања уз рад и из рада у организацији удруженог рада материјалне производње	27.6.1990.
629.	Наташа Груден	Спречавање и контрола ширења нуклеарног оружја	3.7.1990.
630.	Раде Грујић	Мит и масовна култура	11.7.1990.
631.	Ана Дамиан	Регионализам и несврстаност (с посебним освртом на односе између Организације афричког јединства и Покрета несврстаности земаља)	11.7.1990.

632.	Милован Лучић	Породица као агенс политичке социјализације младих у савременом југословенском друштву	17.7.1990.
633.	Гаврило Веселиновић	Утицај банкарских инвестиција на пољопривредну производњу сељачких газдинстава између 1973–1987. године	18.9.1990.
634.	Милутин Матић	Политичко организовање радника у Крагујевцу у другој половини XIX века	24.9.1990.
635.	Иво Грга	Границе СР Југославије у Јадранском мору с аспекта одредби Конвенције УН о праву мора	3.10.1990.
636.	Богдан Лазић	Средства масовног комуницирања у функцији ширења порука економске пропаганде	16.1.1991.
637.	Небојша Теофиловић	Скупштина друштвено-политичке заједнице као субјект заштите самоуправних права и друштвене својине	1.4.1991.
638.	Вукосава Вучетић	Проблеми отуђења у теорији Ериха Фрома	18.4.1991.
639.	Игор Јанев	Сарадња Југославије са УНЕСКО-м	8.5.1991.
640.	Весна Кнежевић	Уговорно регулисање граничног и пограничног режима СФРЈ	9.5.1991.
641.	Јован Теокаревић	Радници у управљању производњом у „реалном социјализму”	3.6.1991.
642.	Џевад Термиз	Социјалне неједнакости по основу злоупотребе права и овлашћења	5.6.1991.
643.	Љупчо Печијарески	Развој националног позоришта и позоришна публика у Македонији	18.6.1991.
644.	Ружица Петровић	Одређење људског рада у делу Ђерђа Лукача	3.7.1991.
645.	Ружица Милосављевић	Концепција и програми образовних ТВ емисија намењених предшколском узрасту	12.9.1991.
646.	Софија Сиришки	Суперационалност и одлуке Европске економске заједнице	3.10.1991.
647.	Велимир Чолокић	Политика КПЈ према националном питању у периоду од 1933. до 1940.	4.10.1991.
648.	Милосав Бојовић	Информативни систем и одбрана СФРЈ	10.10.1991.
649.	Златко Чалкић	Ресоцијализација и социјална рехабилитација малолетних делинквената	30.10.1991.
650.	Снежана Ђорђевић	Односи с јавношћу страних пословних субјеката посредовани медијима	4.11.1991.

651.	Бранка Докић	Утопија у научном и идеолошком мишљењу	27.11.1991.
652.	Стеван Радовић	Чиниоци самоуправног ангажовања жена у организацијама удруженог рада	30.12.1991.
653.	Илија Станковић	Чиниоци међународног положаја Југославије	16.1.1992.
654.	Живојин Ђурић	Радничка класа и образовање у остваривању стратегије технолошког развоја Југославије	10.7.1992.
655.	Снежана Ђорђевић	Велики град као политичка заједница	14.7.1992.
656.	Драгојла Филиповић	Политика пословне сарадње Србије и Совјетског Савеза	15.7.1992.
657.	Драган Симић	Схватање мира код Јохана Галтунга	15.7.1992.
658.	Новак Поповић	Пословођење у индустрији наоружања и војне опреме Југославије	15.7.1992.
659.	Живољуб Лазаревић	Улога и положај учитеља у основној школи	28.9.1992.
660.	Јованка Божић	Политика награђивања у култури и уметности	6.10.1992.
661.	Јасмина Кнежевић	Међународни монетарни фонд и земља у развоју	13.11.1992.
662.	Лидија Козарчанин	Социјална рехабилитација у условима институционалне заштите старих	25.11.1992.
663.	Maria Ioannidou	Народно учешће у локалној самоуправи Грчке	11.12.1992.
664.	Душан Зонић	Утицај извора радијских информација на избор туристичких аранжмана	10.3.1993.
665.	Биљка Петровић	Кич у политичком говору	30.3.1993.
666.	Радивоје Даничић	Цене у аграрној политици Југославије	7.4.1993.
667.	Зоран Јевтовић	Компаративна анализа специфичности локалних радио програма Србије	8.4.1993.
668.	Благоје Даниловић	Функција најава и одјава у телевизијском дневнику	20.4.1993.
669.	Љубо Каурин	Политика остваривања права на образовање у Војводини	21.4.1993.
670.	Сузана Тричковић	Социјална екологија и друштвени развој	7.6.1993.

671.	Новак Марковић	Критичка мисао Димитрија Туцовића о односима политичких партија у Србији	8.6.1993.
672.	Валентина Кртинић	Политички плурализам у Југославији и његова социо-политичка подлога	9.6.1993.
673.	Марјан Хајнал	Историја и трагика хуманизма	10.6.1993.
674.	Боривој Рашуо	Појам револуционарног субјекта у Марксовој филозофији и његов актуелни значај	21.6.1993.
675.	Мирослав Карлица	Левица у америчком друштву и њени изгледи	29.6.1993.
676.	Милорад Радовановић	Културне манифестације у функцији културне политике	30.6.1993.
677.	Драган Гостовић	Политичко-извршна функција у скупштинском систему општине	5.7.1993.
678.	Горан Буцак	Програмска опредељења и остварења Социјалистичке партије Француске у раздобљу од 1971–1986.	7.7.1993.
679.	Jun Li	Положај и улога демократских партија у политичком систему Народне Републике Кине	15.7.1993.
680.	Лука Тодоровић	Предузеће у концепцијама економских реформи у Југославији	16.7.1993.
681.	Јелена Радловић	Буџет времена индустријских радница у Подгорици	3.10.1993.
682.	Дарко Надић	Конципирање еколошке политике у условима вишепартијског политичког система	26.10.1993.
683.	Срђан Вукадиновић	Трансформација Савеза комуниста Црне Горе у Демократску партију социјалиста	11.11.1993.
684.	Дејана Прњат	Културна политика и позоришна цензура у Београду (1945–1980)	24.12.1993.
685.	Маринко Лолић	Филозофске основе Кантовог пројекта светског грађанског поретка и његова савремена рецепција	24.12.1993.
686.	Клара Глемба	Културна политика и развој институција културе у Војводини	24.12.1993.
687.	Бранко Трубарац	Утицај војних издатака на економски развој и политичку стабилност друштва	26.1.1994.
688.	Анђелка Вукићевић	Оживљавање религиозности у Црној Гори	8.2.1994.
689.	Слободан Станковић	Локална самоуправа у Србији	25.2.1994.
690.	Слободан Антељ	Функције управљања и руковођења у сложеном облику организације	9.3.1994.

691.	Војин Пилиповић	Организација и управљање пословима милиције	11.3.1994.
692.	Драган Божовић	Комуникациона теорија Карла Дојча и међународни односи	30.5.1994.
693.	Срђан Дармановић	Савремена теоријска мисао о узроцима слома реалног социјализма	7.6.1994.
694.	Владимир Кирда	Културносоциолошки аспекти критике догматизма у југословенском роману 1985–1988.	7.6.1994.
695.	Радомир Кришановић	Менаџерски путеви дотока информација	9.6.1994.
696.	Сретен Јелић	Друштвени и политички ефекти примене нове технологије у железничком саобраћају Србије	27.6.1994.
697.	Александар Марић	Суштина и облици бирократског национализма	28.6.1994.
698.	Соња Бокун-Ђинић	Третман књижевног наслеђа у етатистичком моделу културне политике	29.6.1994.
699.	Миломир Јеремић	Доходак у противуречностима и економским изопачењима у југословенској пракси социјализма	8.7.1994.
700.	Снежана Загорац	Национални интереси Србије на почетку XX века	15.9.1994.
701.	Оливера Павићевић	Стил живота савременог малограђанина	17.10.1994.
702.	Борислав Гроздић	Новија схватања рата у православљу код Срба	24.10.1994.
703.	Зоран Лутовац	КЕБС и проблем националних мањина, са посебним освртом на СР Југославију	23.12.1994.
704.	Снежана Ранисављевић-Цагић	КЕБС и безбедност Европе	26.12.1994.
705.	Оливера Ристић	Парламентарни избори у Србији 1903–1912.	26.12.1994.
706.	Желимир Кешетовић	Цензура у издавачкој делатности у републици	28.12.1994.
707.	Душко Радосављевић	Социјалдемократске партије јужнословенских земаља о стварању заједничке државе	28.2.1995.
708.	Мирослава Радоњић	Традиција и стил живота етносела на Златибору	22.3.1995.
709.	Мирољуб Пауновић	Социјални рад у спречавању репродукције сиромаштва у локалној заједници	6.4.1995.
710.	Драгица Тодоровић	Социо-еколошки проблеми заштите породице избеглица и расењених лица у СРЈ	26.4.1995.



711.	Милан Петричковић	Социјални рад у здравственим обичајима српског народа	12.5.1995.
712.	Весна Радојчић	Култура Карађорђевог времена	30.5.1995.
713.	Драгана Гордић	Уставно-правне основе политичке одговорности у Србији	2.6.1995.
714.	Мирослав Младеновић	Колективни уговори у друштвеном и правном систему Савезне Републике Југославије	14.7.1995.
715.	Јасмина Глишић	Конформизам, антиконформизам и нонконформизам (детерминанте, функције и импликације)	18.7.1995.
716.	Весна Милтојевић	Социјална екологија и политичке науке	21.7.1995.
717.	Јован Базић	Класно и национално у југословенској теорији о социјализму	5.9.1995.
718.	Миљојко Базић	Културна политика и војна организација Савезне Републике Југославије	15.9.1995.
719.	Момчило Суботић	Принцип самоопредељења народа и југословенска криза	20.9.1995.
720.	Бранислав Стевановић	Културна политика између модернизма и постмодернизма	22.9.1995.
721.	Љубиша Деспотовић	Схватање демократије у делу Слободана Јовановића	31.10.1995.
722.	Зоран Чупић	Процес транзиције у Пољској, Мађарској и Чехословачкој (Чешкој и Словачкој)	24.11.1995.
723.	Љиљана Стојановић	Социо-културна анализа студентског покрета 1991/92. год.	15.12.1995.
724.	Раде Вељановски	Компарација студентског покрета 1968–1991/92. године	18.12.1995.
725.	Зоран Љубојевић	Актуелности војне мисли Француске револуције 1789.	26.12.1995.
726.	Мирјана Милановић	Културни живот и очување културног идентитета Југословена на привременом раду у Холандији	9.1.1996.
727.	Здравко Шорђан	Комуникативна пракса адвентистичке мисије у Србији	9.1.1996.
728.	Жарко Шешлија	Косово у СФРЈ и појава сепаратизма	12.1.1996.
729.	Јасминка Симеуновић	Улога Европског парламента у процесу одлучивања у Европској унији	27.2.1996.
730.	Туфик Софтић	Функционалност и дисфункционалност конфликта у култури	27.2.1996.

731.	Исак Муртови	Однос српске социјалдемократије према албанском питању до 1914. године	25.3.1996.
732.	Љубинко Гобељић	Економско-технолошки развој и незапосленост	16.4.1996.
733.	Лазо Ристић	Утицај неформалних група као центра друштвене моћи на одлучивање у предузећима	15.5.1996.
734.	Невенка Станисављевић	Емпатија у професионалном односу социјалног радника	20.5.1996.
735.	Томислав Обрадовић	Факторска анализа у истраживању односа друштвеног статуса и опредељења за припадност политичким странкама	19.6.1996.
736.	Hamid Salim Hamid Abu Gbeira	Слобода штампе у политичком систему Либије	9.7.1996.
737.	Весна Марковић	Веберово дефинисање политичке моћи	15.7.1996.
738.	Зоран Крстић	Место и улога парламента у парламентарним системима	16.9.1996.
739.	Миломир Стефановић	Политички плурализам и рационална држава	1.11.1996.
740.	Sofia Kotti	Извори финансирања кандидата и партија у новијим парламентарним изборима у Грчкој	28.11.1996.
741.	Mohamed Abotabl	Социјална заштита деце и омладине – пример СР Југославије и Либијске Џахахирије	27.12.1996.
742.	Зоран Пешић	Идеја напретка и револуције у делу Ернста Блоха	27.3.1997.
743.	Мирко Милетић	Комуницирање у новим медијским условима	2.4.1997.
744.	Маринко Цвјетичанин	Смисао религијског идентитета	13.5.1997.
745.	Mohamed El Vakheit	Уговор о миру између Јордана и Израела	19.5.1997.
746.	Милоје Делетић	Политичка и економска улога задруга у аграрној политици Југославије 1945–1990.	15.7.1997.
747.	Јово Марковић	Телевизија као инструмент културне политике	22.7.1997.
748.	Diallo Mamadou	Међународна научно-техничка сарадња Републике Гвинеје са социјалистичким земљама Источне Европе и са Југославијом	11.9.1997.
749.	Тања Мишчевић	Придружено чланство Европске уније	9.10.1997.

750.	Илија Кајтез	Нацизам и усташтво – генеологија зла	7.11.1997.
751.	Јованка Вуковић	Социјални аспекти избеглиштва у Црној Гори	12.11.1997.
752.	Зоран Николић	Милсово схватање елите власти	23.12.1997.
753.	Тања Љубисављевић	Културна политика и маркетинг у уметности	3.3.1998.
754.	Елда Ђорић	Културна политика и друштвена валоризација уметничког стваралаштва (ЈУ искуства)	3.3.1998.
755.	Добривоје Јовановић	Јеврем Марковић у политичком и националном животу Кнежевине Србије	6.3.1998.
756.	Лазар Жолт	Утицај културних и политичких чинилаца на настанак масонерије	12.3.1998.
757.	Јово Марковић	Федерализам (југословенски) и политички плурализам	11.5.1998.
758.	Мирослав Бркић	Социјални рад у реинтеграцији малолетних преступника	30.5.1998.
759.	Татјана Вулић	Увођење представничког система у Србији 1858–1869. године	2.6.1998.
760.	Михаило Чабаркапа	Политика и економска ефикасност страних улагања у југословенску привреду	2.7.1998.
761.	Снежана Филиповић	Агресивност деце у породици алкохоличара	10.2.1999.
762.	Звонко Гобељић	Монетарно-фискална политика и економска стабилност	16.2.1999.
763.	Гордана Божић	Утицај друштвене кризе на појаву просјачења у Београду	17.2.1999.
764.	Ратко Дрндаревић	Социолошки приступ концепту одрживог развоја	24.2.1999.
765.	Петар Благојевић	Проблеми поимања и идентификовања националних политичких странака	29.4.1999.
766.	Љубан Лончаревић	Улога и одговорност органа унутрашњих послова у остваривању безбедности у јединицама локалне самоуправе	3.6.1999.
767.	Милан Суботић	Политика и политички систем у делима руских словенофила	4.6.1999.
768.	Веселин Кљајић	Кич и телевизија – социолошко-културолошки аспекти	30.7.1999.
769.	Срђан Милашиновић	Криминалитет младих у условима економске и социјалне кризе	6.10.1999.

770.	Саво Ковачевић	Погранична сарадња Југославије и Мађарске	11.10.1999.
771.	Мирјана Јовановић	Социјална интеграција лица оболелих од неуромишићних болести	18.10.1999
772.	Марјана Проговац	Културни идентитет избеглица у Србији деведесетих	16.11.1999
773.	Урош Шуваковић	Метод испитивања у истраживању политичких ставова	13.1.2000.
774.	Зоран Ђоровић	Економски аспекти транзиције у Југославији	28.1.2000.
775.	Бранка Танасијевић	Хуманизација односа међу половима у функцији еманципације жене	1.2.2000.
776.	Ђорђе Нијемчевић	Политички захтеви Срба у Београдском пашалуку 1791–1807.	17.7.2000.
777.	Зорица Карановић	Одлике масе као особеног психокомплекса	4.9.2000.
778.	Иљаз Османлић	Парламентаризам у модерној рационалној држави	5.9.2000.
779.	Младен Бајагић	Улога обавештајне заједнице у спољној политици САД	12.10.2000.
780.	Милорад Манојловић	Сива економија у процесу транзиције у Југославији	10.11.2000.
781.	Радивоје Лазаревић	Специфичности регионалне економске интеграције заједнице Кариба (CARICOM)	29.12.2000.
782.	Драган Гачић	Држава као политичка заједница у делима Светозара Марковића	23.3.2001.
783.	Весна Васовић	Деловање неофеминистичког покрета у Србији	17.5.2001.
784.	Слободан Нешковић	Теорија ограниченог суверенитета и њена примена у односима СССР-а са Југославијом	17.5.2001.
785.	Ali Abd Esselam	Групни социјални рад у заштити породице и деце (пример Југославије и Либијске Џамахирије)	25.6.2001.
786.	Драган Стојовић	Утицај међународних финансијских институција на транзиционе процесе у СР Југославији	3.7.2001.
787.	Горан Башић	Положај етничких мањина у средњој Европи после 1989. године	1.10.2001.
788.	Славиша Орловић	Олигархијска моћ у политичким партијама	2.10.2001.
789.	Александар Југовић	Компаративна анализа структурално-функционалистичког и социјално-антрополошког схватања друштвене девијантности	4.10.2001.

790.	Велимир Иветић	Политика у војној штампи Краљевине Србије од 1903–1918.	26.10.2001.
791.	Борислав Миљановић	Перспектива јавне телевизије у XXI веку	7.5.2002.
792.	Милован Радаковић	Процес настанка државе БиХ	17.6.2002.
793.	Предраг Бјелић	Светска трговинска организација са посебним освртом на питање статуса СР Југославије	19.6.2002.
794.	Војо Лаковић	Друштвена криза и политичко насиље у Северној Ирској	12.7.2002.
795.	Вера Мушкатело	Изборни систем СРЈ – Савезни избори	17.10.2002.
796.	Бојан Јовановић	Школа као елемент и чинилац масовне културе	16.1.2003.
797.	Иванка Радун-Халабрин	Улога социјалних радника у остваривању квалитета живота корисника дома старих	16.1.2003.
798.	Милорад Ђоковић	Бакуњинов концепт државе	19.2.2003.
799.	Срђан Словић	Схватање силе и моћи у теорији међународних односа Рејмона Арона	26.2.2003.
800.	Добрила Грујић	Нове могућности породичног смештаја као облика друштвене бриге о деци	23.4.2003.
801.	Надежда Гудељ	Форме сепаратистичког насиља на Косову и Метохији почињеног од 1995–2000. године	30.5.2003.
802.	Бранко Марковић	Ограничења слободе штампе у Кнежевини и Краљевини Србије	30.5.2003.
803.	Наташа Ракић	Политичке партије и партијски систем Србије 1990–2000.	4.6.2003.
804.	Александар Прњат	Етички аспекти развоја грађанског друштва: истраживања Макса Вебера	30.6.2003.
805.	Зоран Савески	Културолошки аспекти алтернативне уметности на примеру филма	16.3.2004.
806.	Светозар Крстић	Незапосленост и реформа тржишта рада у Србији	24.3.2004.
807.	Славко Павићевић	Употреба Интернета у политичком маркетингу	28.4.2004.
808.	Ненад Ђуретић	Политички либерализам Владимира Јовановића	14.6.2004.
809.	Бориша Априћковић	Старозаветни пророци – борци за социјалну правду	24.6.2004.

810.	Драган Ђукановић	Нови јавни менаџмент: настанак, домети и развој	7.10.2004.
811.	Yonghong Liu	Савремена политичка теорија у НР Кини у условима њеног глобалног отварања према свету 1973–2003.	2.12.2004.
812.	Јасмина Кука	Култура сиромаштва – однос младих и културе у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини у периоду од 1990–2002. године	1.4.2005.
813.	Душан Ловренски	Еколошке идеје у Војводини	14.6.2005.
814.	Марина Јовићевић	Политика развоја и заштите робних марки пољопривредно-прехрамбених производа у Србији и Црној Гори	16.6.2005.
815.	Ђорђе Вуковић	Детерминанте одабира оптималног изборног система	21.6.2005.
816.	Биљана Ивановић	Феномен обиља информација на почетку трећег миленијума	11.10.2005.
817.	Раде Богдановић	Локална самоуправа у Републици Србији	12.10.2005.
818.	Славица Спасић	Одређење појма слободе у савременој политичкој теорији	8.12.2005.
819.	Александар Гајић	Значај Каспијског подручја у глобалним односима на почетку XXI века	13.12.2005.
820.	Споменка Савић	Социотерапија у рехабилитацији деце са посебним потребама	16.12.2005.
821.	Славољуб Ранђеловић	Савремене војно-политичке заједнице у Европи	29.12.2005.
822.	Емина Лазовић Јовић	Специфичности акционих истраживања у политиколошким и социјалним истраживањима	29.12.2005.
823.	Светлана Богетић	Насиље над женама – мултидисциплинарни приступ интервенцији и третману у заједници	15.3.2006.
824.	Драган Танчић	Концептуализација истраживања у политичким наукама	17.3.2006.
825.	Јелена Вукоичић	Идеолошка димензија глобалног тероризма	20.3.2006.
826.	Anastasios Iliopoulos	Културно прожимање Цинцара и Срба у току XIX века	3.4.2006.
827.	Милош Петровић	Међународно-правна заштита деце у оружаним сукобима	4.4.2006.
828.	Небојша Вуковић	Актуелност учења Николаса Спајкмана у америчкој геополитичкој мисли на прагу двадесет првог века	14.4.2006.

829.	Биљана Ђоровић	Културолошка актуелност антиутопијске визије	17.4.2006.
830.	Ivana Alcalay	Савремени тероризам на Косову и Метохији у периоду од 1990. до 2000.	4.5.2006.
831.	Ивана Дамњановић	Теоријски концепт демократизације	2.6.2006.
832.	Жељко Јовић	Тајне операције као средство спољне политике САД и њихова примена у југословенској кризи	9.6.2006.
833.	Александра Јоксимовић	Односи СРЈ (СЦГ) и Сједињених Америчких Држава у процесу укидања санкција од 5. октобра 2000. до почетка 2004. године	20.6.2006.
834.	Ђорђе Стојановић	Историјски развој појма грађанског друштва	23.6.2006.
835.	Вера Арежина	Становништво и еколошки чинилац у глобализованим међународним односима на почетку 21. века	19.7.2006.
836.	Ивица Лазовић	Управљање у савременој организацији Српске православне цркве	27.7.2006.
837.	Ahmed El Khojah	Развој финансијског тржишта у транзиционим земљама	24.7.2006.
838.	Лорна Штрбац	Глобализација и национална култура – промене националне културе под утицајем процеса глобализације	7.9.2006.
839.	Сања Домазет	Етика таблоидне штампе	12.9.2006.
840.	Далибор Кекић	Однос Србије и Црне Горе и програма Партнерство за мир	28.9.2006.
841.	Sasi Alsayh	Реформе банкарског система у земљама у транзицији	9.10.2006.
842.	Рајко Куљача	Утицај корупције на политички живот	12.10.2006.
843.	Весна Калинов Штрбац	Улога невладиних организација у формирању цивилног друштва у Босни и Херцеговини	18.10.2006.
844.	Миодраг Гордић	Методолошки аспекти савремених концепција цивилне контроле Војске Србије и Црне Горе	25.10.2006.
845.	Татјана Теофиловић	Односи државе и организованог криминалитета	10.11.2006.
846.	Сава Савић	Европска безбедност и односи северноатлантских савезника на почетку 21. века	8.12.2006.
847.	Војин Видановић	Групи рад у оснаживању и социјалној интеграцији деце без родитељског старања у институционалној заштити	14.12.2006.

848.	Бојан Шево	Жртве тероризма	28.12.2006.
849.	Дејан Орлић	Безбедносна политика Европске уније	28.12.2006.
850.	Весна Јовановић	Народна скупштина Републике Србије 1990–2005.	28.12.2006.
851.	Саша Јованчевић	Ауторитарност као елемент друштвеног карактера и препрека друштвеног развоја	7.3.2007.
852.	Драган Марјановић	Социјални аспекти еколошке кризе у Бору и околини	22.3.2007.
853.	Синиша Атлагић	Партијска идентификација као детерминанта изборне мотивације: теоријске контроверзе и проблеми емпиријског истраживања	24.4.2007.
854.	Јагода Петровић	Интеграција расељених лица у локалној заједници	29.5.2007.
855.	Ненад Васић	Политички плурализам на Косову и Метохији од 1989. до почетка преговора у Рамбујеу	2.7.2007.
856.	Стеван Стојановић	Заштита политичке елите од тероризма	6.7.2007.
857.	Жаклина Новичић	Неореализам као теорија међународне политике у учењу Кенета Волца	9.7.2007.
858.	Миленко Стојнић	Искоришћавање природних потенцијала централног Срема у функцији одрживог развоја	9.7.2007.
859.	Мирјана Ђукић	Схватања Слободана Јовановића о употреби силе у политици	13.7.2007.
860.	Слободанка Нинковић	Утицај ислама на политички живот Босне и Херцеговине (1996–2006)	16.7.2007.
861.	Слободан Радуљ	Чиниоци међународног тероризма у Босни и Херцеговини	18.7.2007.
862.	Татјана Ђитић	Дигитална телевизија – нови мултимедији	19.7.2007.
863.	Немања Маринковић	Место и улога националне безбедности у Европској унији	25.9.2007.
864.	Наталија Перишић	Европски социјални модели	29.10.2007.
865.	Бојан Ковачевић	Место и улога региона у политичком и економском систему Европске уније	12.11.2007.
866.	Марио Штолба	Хармонизација општих пореза на промет у Европској (економској) заједници	7.12.2007.
867.	Драгана Петковић	Регионална сарадња у Подунављу и стратегија Србије	12.12.2007.



868.	Иван Павићевић	Основне противречности у политичкој теорији Жан Жак Русоа	19.12.2007.
869.	Слободан Гавриловић	Значај и улога политичке биографије – случај Живојина Павловића – атрополошко-политиколошки приступ	28.12.2007.
870.	Драган Тодоровић	Програмски и акциони профил организације Хизбулах	28.12.2007.
871.	Данијела Лакић	Нова национална држава	29.12.2007.
872.	Станишић Батрић	Организациона структура и методи деловања савремених исламистичких терористичких организација	15.1.2008.
873.	Милован Суботић	Савремени исламистички екстремизам у Босни и Херцеговини	17.1.2008.
874.	Јелена Милићевић	Либерални институционализам у међународним односима	22.1.2008.
875.	Дејан Перишић	Геополитички значај Балкана у међународним односима после Хладног рата	23.1.2008.
876.	Милета Томић	Превенција и третман жена – жртава трафикинга	28.1.2008.
877.	Александар Врањеш	Југословенски ратни филм на тему народноослободилачке борбе као средство политичке пропаганде	5.3.2008.
878.	Љиљана Узелац	Развој и савремено стање заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ	6.3.2008.
879.	Слађана Васојевић	Стамбене заједнице у интеграцији особа са менталном ретардацијом	6.3.2008.
880.	Јованка Радишић	Поремећај понашања деце и омладине са менталном ретардацијом у установама социјалне заштите	10.3.2008.
881.	Олгица Јовановић	Еколошка политика постјугословенских држава	10.3.2008.
882.	Љубинка Маринковић	Човечност у друштвеним основама образовања	17.3.2008.
883.	Ана Јовић Лазић	Европска унија и суседне земље	25.3.2008.
884.	Владан Стевановић	Деловање Уједињених нација у случају Руанда	31.3.2008.
885.	Zeinab Shamas	Однос Европске уније према Медитерану	23.4.2008.
886.	Марко Парезановић	Политички преврат као начин освајања власти и могућности његовог спречавања	24.4.2008.

887.	Биљана Стојковић	Одређење појма развојна стратегија у савременој теорији политике	8.5.2008.
888.	Сања Лабан	Међународне невладине спортске организације и феномен спорта	8.5.2008.
889.	Немања Милошевић	Војнополитички односи Југославије и САД 1945–1955.	12.5.2008.
890.	Светлана Петрушић	Одређење појма глобализације у савременој америчкој политичкој теорији	13.5.2008.
891.	Драган Петровић	Француско-југословенски односи у време Алжирског рата 1952–1963.	15.5.2008.
892.	Сашко Марковић	Структурни чиниоци идеологије национализма	16.5.2008.
893.	Mariam Elkhatabi	Друштвена заштита деце са посебним потребама у Либијској Арапској Џамахирији	21.5.2008.
894.	Душан Бајагић	Управљање органима државне управе у плурализму различитих правних система	29.6.2008.
895.	Ивона Лађевац	Међународноправни субјективитет Европске уније	1.7.2008.
896.	Момчило Антонијевић	„Терапеутски етос” Новог доба – специфичност српског искуства	2.7.2008.
897.	Миодраг Лемајић	Организација процеса транзиције и реформе обавештајно-безбедносног система Републике Србије	2.7.2008.
898.	Веран Станчевић	Регион као развојна перспектива у Европској унији	8.7.2008.
899.	Борис Тучић	Правни карактер института држављанства (права грађанства) Европске уније	10.7.2008.
900.	Тијана Томанић	Обнова политичке науке као практичне филозофије у делу Вилхелма Хениса	11.7.2008.
901.	Душан Спасојевић	Социјални расцепи и њихов утицај на консолидацију демократије у Србији 2000–2007.	11.7.2008.
902.	Милена Пешић	Историјско-теоријске контроверзе схватања феномена јавности – социолошки приступ	15.9.2008.
903.	Драган Живојиновић	Реализам нивоа анализе у теоријама међународних односа	1.10.2008.
904.	Оливер Потежица	Верске основе структуре и система Организације исламске конференције	8.10.2008.
905.	Наташа Симеуновић	Доминантне представе о Ромима у штампаним медијима у Србији (2000–2007)	14.10.2008.
906.	Неда Шапоња	Економска мисао као интегрални део политичке и социјалне филозофије Адама Смита	20.10.2008.

907.	Зоран Ливаја	Генеза и функционисање робних берзи у југословенском простору и Србији од 1930. године	28.10.2008.
908.	Снежана Нововић	Социјални статус жена запослених у полицији	10.11.2008.
909.	Мирослав Мицић	Институција омбудсмана у политичком систему Србије	27.11.2008.
910.	Андријана Рабреновић	Плакат као средство политичке пропаганде	27.11.2008.
911.	Зоран Радоњић	Анализа савезних председничких и парламентарних избора и локалних избора у Србији и СР Југославији одржаних 24. септембра 2000. године	1.12.2008.
912.	Ранко Милосављевић	Медијски систем Косова и Метохије 1996–2006: регулација и професионални стандарди	2.12.2008.
913.	Милан Парошки	Политичка улога и значај сталешких сабора у српској средњовековној држави	12.12.2008.
914.	Ана Милојевић	Критичка теорија о масовном комуницирању	16.12.2008.
915.	Срђан Благојевић	Системи заштите важних политичких личности	15.12.2008.
916.	Татјана Милић	Мере предострожности у међународном хуманитарном праву	23.12.2008.
917.	Слободан Мрђа	Фактори отпора модернизацијским процесима у Србији	29.12.2008.
918.	Јована Јоке Маровић	Грађанство Европске уније	30.12.2008.
919.	Милица Димитријевић	Утицај глобализације на појаву новог национализма у савременој Европи	15.1.2009.
920.	Миленко Чуровић	Рехабилитација деце и омладине ометене у психофизичком развоју	16.1.2009.
921.	Миливоје Пајовић	Национални интереси у стратегији националне безбедности Србије	29.1.2009.
922.	Војкан Станојевић	Рехабилитација и социјална интеграција старих у условима институционалне заштите	30.1.2009.
923.	Зоран Шијан	Упоредна анализа стратегије националне безбедности Сједињених Америчких Држава из 2002. и 2006.	30.1.2009.
924.	Горан Шујак	Улога обавештајних служби у борби против тероризма	30.1.2009.
925.	Нада Благојевић	Допринос Ханса Георга Гадамера савременој политичкој мисли	2.2.2009.
926.	Данијела Вуковић	Национални идентитет и глобализација	6.2.2009.

927.	Тања Игњатовић	Заштита од насиља у породици: ка оптималном моделу координиране интервенције служби у заједници	23.2.2009.
928.	Дано Маврак	Концепт борбе САД против тероризма	4.3.2009.
929.	Горан Бецић	Ослободилачка војска Косова – најзначајнији актер тероризма и нестабилности региона Балкана (1996–2007)	5.3.2009.
930.	Предраг Павлићевић	Стил водећих политичких лидера у Републици Србији у периоду 1990–2006.	6.3.2009.
931.	Ратко Љубојевић	Облици насиља османских власти над српским народом крајем 18. и почетком 19. века	6.3.2009.
932.	Раша Лазовић	Супротстављање НАТО-а тероризму	7.4.2009.
933.	Здравко Тодоровић	Геополитичке промјене на Балкану после Хладног рата	24.4.2009.
934.	Данијела Вуковић	Имплементација европских стандарда у систем образовања младих са сметњама у развоју у Србији	24.4.2009.
935.	Михаило Смиљанић	Научно-фантастична књижевност као последица померања религијског ка научном дискурсу	29.4.2009.
936.	Андрија Петковић	Политичке партије и коалиције у Црној Гори 1990–2007. године	6.5.2009.
937.	Стевица Борковић	Ефекти групног рада на промену животног стила код зависника од дроге	7.5.2009.
938.	Немања Џуверовић	Политика Европске уније према Централној Америци – неоколонијализам или сарадња равноправних актера	15.5.2009.
939.	Борис Лабудовић	Масмедијски систем по Николасу Луману; комуниколошка перспектива	19.5.2009.
940.	Срђан Настасијевић	Партијски систем Србије 1990–2008: између поларизације и консолидације	12.6.2009.
941.	Милица Лежајић	Наука и род у транзицији: положај научника у Србији данас	18.6.2009.
942.	Адријана Захаријевић	Историја феминизма као историја спорова	18.6.2009.
943.	Иван Миленковић	Политика тела: Мишел Фуко и феминистички приступ	23.6.2009.
944.	Срђан Кораћ	Интегритет наднационалног службеника Европске уније	25.6.2009.
945.	Јасна Салопек Круљевић	Баскијски национализам као основа тероризма ЕТА на тлу Шпаније	11.7.2009.
946.	Иван Рашић	Мировне операције УН – анализа циљева, територија које захватају и финансирање	13.7.2009.

947.	Слађана Поткоњак	Социјални рад у систему малолетничког правосуђа у Републици Српској	14.7.2009.
948.	Лидија Васиљевић	Утицај феминизма на политике менталног здравља	14.7.2009.
949.	Данијела Бјеља	Противуречности процеса приватизације друштвених предузећа у Србији	15.7.2009.
950.	Александар Суботић	Антрополошки приступ идентитета	11.9.2009.
951.	Миљан Милкић	Тршћанска криза у војнополитичким односима Југославије са Великим силама 1943–1947.	1.10.2009.
952.	Јелена Клеут	Социо-културне детерминанте тумачења порука у масовном комуницирању	13.10.2009.
953.	Драган Тошић	Промене социјалног функционисања као резултат терапијских фактора групе и структуре личности	21.10.2009.
954.	Биљана Зекавица	Испитивање потреба хранитељских породица за услугама социјалног рада	27.10.2009.
955.	Стеван Рашета	Регионалне иницијативе у Југоисточној Европи – сарадња у области безбедности	4.11.2009.
956.	Драгица Лазић	Развој европског стандарда цивилизованог понашања	6.11.2009.
957.	Марија Ковач	Слика европског деспотизма у ликовним уметностима у процесу легитимизације деспотске власти	16.11.2009.
958.	Луција Веснић Алујевић	Француска „школа” политичког маркетинга	20.11.2009.
959.	Предраг Обреновић	НАТО савез после Прашког самита 2002. године	10.12.2009.
960.	Срђан Старчевић	Жртве насиља у револуцијама – политиколошко-антрополошки приступ	21.12.2009.
961.	Милија Цвијовић	Локална самоуправа у Ужицу од 2000–2008. године	25.12.2009.
962.	Милован Лакушић	Феномен партијског опредељења на примеру Републике Србије	25.12.2009.
963.	Миљан Филимоновић	Безбедносни аспект међународног положаја Русије на почетку 21. века	26.12.2009.
964.	Данка Славнић Нинковић	Медијска репрезентација и групни идентитети	28.12.2009.
965.	Iman El Azhari	Утицај медија на децу	29.12.2009.
966.	Марко Мијатовић	Политичко-конституционални модели статуса Косова и Метохије од 1912. до 2008. године	25.1.2010.

967.	Zejnab Al Dardouri	Афричка унија	26.1.2010.
968.	Baya Bangué Namkosse	Комуниколошки рецептивни и етички аспекти „риалити” телевизијских формата са посебним освртом на емисију „Велики брат”	1.3.2010.
969.	Милан Живојиновић	Политика и стратегије САД и НАТО као чинилац међународних односа Хладног рата	1.3.2010.
970.	Драгана Ђурашиновић Радојевић	Парламентарни надзор војних операција под окриљем европске безбедносне и одбрамбене политике	9.3.2010.
971.	Горан Дурутовић	Градска култура у Црној Гори	19.3.2010.
972.	Данијела Чубрило	Трансатлантска дипломатија за време и по завршетку Хладног рата у Европи	25.3.2010.
973.	Милош Миленковић	Улога обавештајних служби у догађају од 27. марта 1941. године	26.3.2010.
974.	Матић Наташа	Терористичке методе угрожавања безбедности у ваздушном саобраћају	26.4.2010.
975.	Гаврило Вицо	Социјетална безбједност у условима преобликованог концепта безбједности после Хладног рата	28.4.2010.
976.	Мила Јегеш	Теоријско-методолошки приступи одређења политичке компоненте у корупцији	29.4.2010.
977.	Слободан Анђелковић	Геополитичке претпоставке самоубилачког тероризма	4.5.2010.
978.	Иван Зарић	Утицај идеја Алфреда Мехена на савремену америчку геополитику и геостратегију	4.5.2010.
979.	Милка Бабић	Социокултурни фактори насиља у породици душевно оболелих	25.5.2010.
980.	Љубиша Антонијевић	Ставови Стојана Новаковића у политици образовања крајем 19. и почетком 20. века	2.6.2010.
981.	Ивана Пројовић	Идеолошки основи савременог левичарског тероризма	3.6.2010.
982.	Мирослав Бјеговић	Наркотероризам као фактор кризних ситуација у земљама у транзицији	4.6.2010.
983.	Катарина Лончаревић	Фуко и феминизам: моћ, знање и истина	9.6.2010.
984.	Драган Луковић	Подстицање локалног економског развоја	9.6.2010.
985.	Марија Вукић	Нови талас као (под)културни феномен – од побуне до легенде	10.6.2010.
986.	Ванда Перовић	Јелена – Илка Марковић – уписивање у политичку теорију	11.6.2010.

987.	Срђан Спасић	Савремене методе и средства органа унутрашњих послова у борби против организованог криминала	14.6.2010.
988.	Јелена Видојевић	Неолиберални модели социјалне политике	16.6.2010.
989.	Владимир Атељевић	Административни капацитет као критеријум за чланство у Европској унији	21.6.2010.
990.	Софија Кнежевић Радета	Улога програма ББЦ обуке у трансформацији РТС-а у јавни сервис	30.6.2010.
991.	Виолета Таловић	Ислам као извор политичке идеологије у Чеченији	2.7.2010.
992.	Јасмина Инђић	Утицај ислама на положај жене у БиХ од 1990–2005. године	5.7.2010.
993.	Александар Јазић	Пропаганда у спољној политици	6.7.2010.
994.	Марија Мартинић	Цивилно друштво и дискурс рата и мира	7.7.2010.
995.	Угљеша Јанковић	Социјална инклузија сиромашних у Црној Гори	7.7.2010.
996.	Ксенија Мартиновић	Политичке оријентације у делима владике Николаја Велимировића	7.7.2010.
997.	Милена Јоксимовић	Мале државе као чланице Европске уније – Црна Гора, Кипар и Малта	8.7.2010.
998.	Жељко Мушикић	Тероризам у стратегијама националне безбедности САД из 2002. и 2006. године	8.7.2010.
999.	Раденко Мутавџић	Програм Партнерство за мир и замисао сарадње у безбедности	9.7.2010.
1000.	Милена Глигоријевић	Национални и наднационални идентитет у Србији у контексту друштвено-политичких промена	12.7.2010.
1001.	Зорана Брозовић	Анализа дискурса о НАТО у Србији	15.7.2010.
1002.	Жељко Лежаја	Међународно-правна заштита културних добара у оружаним сукобима	15.7.2010.
1003.	Ирина Милутиновић	Социо-културни учинци виртуелног комуницирања посредством интернета у Србији	15.7.2010.
1004.	Александар Пановски	Надзор јавне управе – функционалним средствима политичког надзора (случај Републике Србије)	16.7.2010.
1005.	Дејан Перовић	Америчко-европски односи и НАТО после Хладног рата	16.7.2010.
1006.	Александра Мировић	Рedefинисање савременог концепта грађанске непослушности и граница политичке облигације: случај Србије	16.7.2010.

1007.	Катарина Ристић	Политичко условљавање земаља у процесу приступања Европској унији – Структура и значење политичких критеријума за чланство	7.10.2010.
1008.	Тања Павићевић	Политика Црногорског народног позоришта и његов утицај на буђење националне свијести деведесетих година двадесетог вијека	18.10.2010.
1009.	Милош Радуловић	Еволуција независности Народне банке Србије у функцији европских интеграција	19.10.2010.
1010.	Владимир Васиљев	Инструменти за подстицање локалног економског развоја – јавно-приватна партнерства	20.10.2010.
1011.	Јелена Вишњић	Реконструкција идентитета кроз турбо фолк у Србији	20.10.2010.
1012.	Марија Кљајић	Социо-културне позоришне форме као инструмент оснаживања маргиналних група	25.10.2010.
1013.	Предраг Петровић	Приватизација безбедности у slabим државама: случај Србија	25.10.2010.
1014.	Елизабета Китановић	Учешће конференције Европских цркава у раду међународних организација у периоду од 2003–2009.	26.10.2010.
1015.	Биљана Рибић	Положај жене у нормама хиндуизма	27.10.2010.
1016.	Весна Божиловић	Популационе промене у Европи и изазови социјалне политике	28.10.2010.
1017.	Ненад Спасић	Сарадња Војске Србије и Националне гарде Охаја, САД	3.11.2010.
1018.	Драгана Анђелковић Петрушић	Српска православна црква и носиоци политичке моћи у Србији 1990–2006.	5.11.2010.
1019.	Невена Стајчић	Медијски систем Јапана	18.11.2010.
1020.	Милан Делибашић	Етички аспекти полицијског рада са малолетним преступницима	27.11.2010.
1021.	Сувад Чизмић	Децентрализација као развојни концепт друштва	1.12.2010.
1022.	Марина Мрвић	Место и улога политичке завере у савременим политичким системима	3.12.2010.
1023.	Рената Самарџић	Крађе уметничких дела и антиквитета као облик нарушавања државног културног идентитета	6.12.2010.
1024.	Сања Зрилић	Појмовно одређење савременог исламистичког тероризма	14.1.2011.
1025.	Емина Борјанић	Промена понашања код деце – исход третмана у прихватилишту за ургентну заштиту злостављане деце	25.1.2011.



1026.	Ђорђе Симовић	Улога међународних снага у борби против терористичких организација	26.1.2011.
1027.	Зоран Мирковић	Искусва Републике Хрватске у приступању НАТО	3.2.2011.
1028.	Верица Војводић	Особености тероризма на Блиском истоку после Хладног рата	10.2.2011.
1029.	Горан Николић	Улога безбедносно-обавештајне заједнице у спољној политици Велике Британије	8.3.2011.
1030.	Ивана Радмилац Ђурђић	Негативни садржаји у изборним кампањама у Србији после 2000. године	9.3.2011.
1031.	Милоје Здравковић	Правно-политичке последице независности Косова и Метохије по мир и безбедност југоисточне Европе	15.3.2011.
1032.	Катарина Терзић	Самоубилачки тероризам палестинских терористичких организација	22.3.2011.
1033.	Милан Глишовић	Отмица ваздухоплова као метод савременог тероризма	23.3.2011.
1034.	Јован Шарановић	Царинска служба као чинилац у борби против илегалне трговине	25.3.2011.
1035.	Гордана Бекчић Пјешчић	Револуционарни аспекти америчке државотворности	18.4.2011.
1036.	Ана Кражић Живковић	Политика и религија у београдској штампи крајем XX века	19.4.2011.
1037.	Борислав Новаковић	Социологија религије Слободана Јовановића	28.4.2011.
1038.	Сања Арежина	Регионална политика Европске уније	11.5.2011.
1039.	Жељко Будимир	Актуелност учења Хелфорда Макиндера у савременој англо-америчкој геополитичкој и геостратешкој мисли	11.5.2011.
1040.	Бранко Вељковић	Садржај и методи обучавања савремених исламистичких терориста	27.5.2011.
1041.	Предраг Симоновић	Демократизација у Африци; процеси и препреке (метода студије случаја: Гана, Нигерија, ДР Конго)	10.6.2011.
1042.	Раде Ковачевић	Државни удар у Грчкој 21. априла 1967.	16.6.2011.
1043.	Дивна Бијелић	Српски политички афоризам од 1988. до 2008.	17.6.2011.
1044.	Владимир Филиповић	Безбедносне операције Европске уније: карактер и врсте	24.6.2011.
1045.	Ива Смиљанић	Културно-историјске претпоставке за настанак политичке теорије у Хелади	29.6.2011.

1046.	Дарко Панић	Покрет антиглобалиста – реалност и утопија	30.6.2011.
1047.	Ala Adin Issa Abdul Hafid	Спољна политика Либије у периоду од 1969. до 1999.	15.7.2011.
1048.	Катарина Бијелић	Подршка и помоћ сиромашним самохраним мајкама у Црној Гори	19.10.2011.
1049.	Златица Теодоровић Фуштић	Алтернативни облици социјалног рада са децом асоцијалног понашања	25.10.2011.
1050.	Срђан Миладиновић	Политичка и војна димензија глобалне борбе против поморског тероризма	31.10.2011.
1051.	Славиша Стефановић	Меко уравнотежавање снага у Југоисточној Азији после Хладног рата	31.10.2011.
1052.	Зоран Крстић	Обележја стратешке културе Србије	3.11.2011.
1053.	Александар Милић	Тероризам и „хуманитарне интервенције” као облици политичког насиља у циљу остваривања политичких циљева у постбиполарном свету	10.11.2011.
1054.	Бошко Папић	Обавештајна делатност и мировне мисије	7.11.2011.
1055.	Далибор Милинковић	Токови и донети реформе безбедносно-обавештајних служби Републике Србије	7.11.2011.
1056.	Драган Аризановић	Улога граничне полиције у међународним односима	10.11.2011.
1057.	Татјана Милошевић	Војнополитички односи Југославије и САД 1956–1963.	10.11.2011.
1058.	Оливера Тешић	Регионална сарадња као услов процеса стабилизације и придруживања	14.11.2011.
1059.	Марко Савковић	Европеизација сектора безбедности у Србији: студија случаја политике интегрисаног управљања границама	16.11.2011.
1060.	Александра Станаревић	Примена политике условљавања у процесу придруживања и приступања ЕУ	22.11.2011.
1061.	Петар Матић	Модернизација локалне самоуправе у Србији – примена европских стандарда	22.11.2011.
1062.	Драшко Гајић	Тржиште рада и програми samozapoшљавања у Републици Српској	28.12.2011.
1063.	Јелена Петровић	НАТО политика условљавања – случај Србија	29.12.2011.
1064.	Саша Митровић	Безбедносне снаге у борби против тероризма у Републици Србији	30.11.2011.
1065.	Момчило Јокић	Кризни ПР у српском спорту	30.12.2011.

1066.	Дарио Кршић	Утицај осећања страха на насилно понашање Немачког царства и Републике Француске у Првом светском рату	18.1.2012.
1067.	Владимир Маровић	Утицај моћи и ауторитарности на политички живот према теоретичарима критичке теорије друштва	19.1.2012.
1068.	Драган Димитриески	Оружје за масовно уништавање као савремена претња безбедности, средство политике	2.2.2012.
1069.	Драгић Рабреновић	Радио као средство политичке пропаганде	5.3.2012.
1070.	Марко Мојашевић	ОЕБС и безбедност Републике Србије после 2000. године	7.3.2012.
1071.	Душан Васиљевић	Улога локалне самоуправе у подстицању привредног развоја	27.4.2012.
1072.	Halfmezer Anna	Феминистичка теорија Лис Иригарај у контексту савремене политичке теорије	11.5.2012.
1073.	Стефан Алексић	Политике идентитета и сексуализовања тела	11.5.2012.
1074.	Драгана Јовановић	Страни језички утицаји на штампу у Србији	21.5.2012.
1075.	Жељко Јовић	Мировне мисије Уједињених нација у региону после Хладног рата	23.5.2012.
1076.	Горан Калуђеровић	Узроци и последице идеолошког и политичког екстремизма у Војводини после Другог светског рата на примеру немачке националне мањине у периоду 1945–1952. (антрополошко-социолошко-историјски приступ)	18.6.2012.
1077.	Милан Радоњић	Нови покрети, нови медији и глобална друштвена промена	20.6.2012.
1078.	Синиша Јанковић	Злоупотребе у финансирању политичких странака	21.6.2012.
1079.	Nourddin Al Mukhtar Abdulaid	Развој америчко-либијских односа после решења случаја Локерби	27.6.2012.
1080.	Даринка Лековић	Односи Србије и САД поводом питања Косова и Метохије 1989–1999.	3.7.2012.
1081.	Снежана Шундрић Вукадиновић	Односи САД и Кине у раздобљу 2001–2009. године	4.7.2012.
1082.	Ненад Бранковић	Мисије Европске уније – стабилизација уместо победе	6.7.2012.
1083.	Жељко Мирков	Принуда као средство спољне политике САД на Западном Балкану од 1994. до 1999. године	17.10.2012.
1084.	Јелена Стојановић	Сарадња Србије са Организацијом Уједињених нација за просвету, науку и културу	4.12.2012.

1085.	Мирјана Максимовић	Поштовање људских права као критеријум за чланство у Европској унији	4.12.2012.
1086.	Марија Стефановић	Улога Европске уније у стварању јединствене Европе	7.12.2012.
1087.	Небојша Вуковић	Политички екстремизам као база исламистичког тероризма	13.12.2012.
1088.	Санела Лукић	Политика проширења Европске уније и положај земаља Западног Балкана	27.12.2012.
1089.	Игор Шћепановић	Улога спољних и унутрашњих актера у решавању сукоба у Источном Тимору	27.12.2012.
1090.	Иван Ковачевић	Менаџмент образовања на радничким универзитетима – студија случаја радничких универзитета у Србији	27.02.2013.
1091.	Маја Вујашковић Ђуреиновић	Улога медија у процесу европских интеграција и анализа извештавања црногорских медија о процесу придруживања Европској унији	6.3.2013.
1092.	Иван Гвозденовић	Међународне невладине хуманитарне организације и случај Црвеног крста	7.3.2013.
1093.	Мајда Поњавић	Интеркултурално учење као један од инструмената мултикултурализма на примеру Србије	18.3.2013.
1094.	Јелена Гајшек	Феномен моде у часописима за жене (анализа садржаја најтиражнијих часописа за жене, „Блиц жена” и „Elle” од априла 2005. до фебруара 2007. године)	17.5.2013.
1095.	Душан Мрдак	Војнополитички аспекти израелско-арапских ратова 1948–1982.	25.6.2013.
1096.	Дејан Михајловић	Основна схватања о употреби војне силе у спољној политици	12.7.2013.
1097.	Јелена Тодоровић	Еволуција одлучивања у Савету министара ЕУ	18.7.2013.
1098.	Слободан Сокић	Глобализација и социјална држава – изазови и могућности	21.9.2013.
1099.	Драгана Перковић Антић	Комуницирање у добром јавном наступу	3.10.2013.
1100.	Предраг Николић	Друштвене Интернет мреже и грађански активизам (Е- активизам)	17.10.2013.
1101.	Пантић Мирјана	Политички критеријум приступања ЕУ: случај Србија	18.10.2013.
1102.	Марх Маријана	Формирање јединственог тржишта ЕУ, трговински односи ЕУ са САД, Кином и Јапаном	1.11.2013.
1103.	Јелена Танасијевић	Државни програми подршке и помоћи породици и деци	13.11.2013.

1104.	Асим Ђечевић	Мањински народи и демократија у Црној Гори	14.11.2013.
1105.	Милорад Ђурић	Глобализацијски изазов демократији	26.12.2013.
1106.	Ивана Радић Милосављевић	Неофункционализам у савременом промишљању европске интеграције	27.12.2013.
1107.	Станко Благојевић	Хегелијански појам престижа у анализи савремених политичких феномена	27.12.2013.
1108.	Светислав Лутовац	Упоредна анализа узрока и последица етносепаратистичких конфликта у Северној Ирској и Шпанији	28.12.2013.
1109.	Еди Мајсторовић	Давања као инструмент власти у подстицању економског развоја	5.3.2014.
1110.	Стојан Васић	НАТО између колективне одбране	26.4.2014.
1111.	Снежана Марковић Остерман	Унапређење међународне сарадње у економској и социјалној области између Уједињених нација и специјализованих агенција	26.5.2014.
1112.	Горан Томашевић	Игра – између поретка и слободе	9.5.2014.
1113.	Душан Војновић	Утицај медија на спољну политику Сједињених Америчких Држава на примену извештавања америчке елитне штампе о косметској кризи	29.5.2014.
1114.	Бранко Николић	Схватање насиља у делу Ивана Иљина	23.6.2014.
1115.	Никола Вуксановић	Савремене методе у супротстављању корупцији	25.6.2014.
1116.	Маријана Трифуновић Стефановић	Улога новца у изборним активностима – студија случаја: Парламентарни и председнички избори у Републици Србији 2012. године	27.6.2014.
1117.	Сунчица Шидо	Језик као немогућност комуникације у феминистичким теоријама – Ингеборг Бахман	1.7.2014.
1118.	Александар Тошић	Сједињене Америчке Државе и оружани сукоб на Косову и Метохији 1999. године	11.7.2014.
1119.	Милева Зотовић	Учешће припадника Министарства одбране и Војске Србије у мултинационалним операцијама	12.9.2014.
1120.	Нићко Боричић	Проблеми развоја финансијског тржишта у Србији	18.9.2014.
1121.	Биљана Бранковић	Примена конвенције УН о елиминисању дискриминације жена у Србији (у области образовања и родно заснованог насиља)	25.9.2014.

1122.	Душан Михајловић	Достизање стандарда Европске уније у реформи полиције Србије	24.9.2014.
1123.	Анита Алексов	Међународни положај и спољна политика Бугарске након Хладног рата	21.10.2014.
1124.	Биљана Шујдовић	Место и улога спин доктора у информационо-комуникацијском систему	21.10.2014.
1125.	Самир Хаџић	Савремено пиратство као вид тероризма	3.12.2014.
1126.	Мирјана Шеваљевић	Регионална сарадња као услов европских интеграција	9.12.2014.
1127.	Милош Самарџић	Демократски дефицит Европске уније и изазови демократске легитимизације наднационалних институција	19.12.2014.
1128.	Сокол Тасић	Исламски екстремизам – могући покретач исламистичког тероризма у Рашкој области	23.12.2014.
1129.	Горан Лазић	Компаративна студија реформе високог образовања у земљама Западног Балкана	23.1.2015.
1130.	Александра Шобот	Однос власти према проституцији у Београду у другој половини 19. века	17.3.2015.
1131.	Мирко Јаковљевић	Утицај масовних медија на развој еколошке свести	26.3.2015.
1132.	Миломир Исаиловић	Систем командовања америчким оружаним снагама као чинилац у глобалном пројектовању моћи САД	2.4.2015.
1133.	Десимир Микетић	Мисије Уједињених нација за одржавање мира у раздобљу после Хладног рата као инструмент у стварању услова за мир	30.4.2015.
1134.	Маја Гавриловић	Међусобни утицај међународних финансијских институција и њихових најбогатијих чланица	2.6.2015.
1135.	Милутин Трнавац	Улога Савета Европе у прокламовању, остваривању и заштити слободе вероисповести	2.6.2015.
1136.	Јово Радуловић	Национализам као препрека глобализацији	17.6.2015.
1137.	Дарко Глишић	Америчко стратешко мишљење на почетку 21. века: Упоредна анализа стратегија националне безбедности САД председника Џорџа Буша млађег и Барака Обаме	17.7.2015.
1138.	Ивана Благојевић	Проблем демократије у Европској унији – институционална димензија демократског дефицита	22.9.2015.
1139.	Зоран Марџић	Однос према другом у Новом завету	22.12.2015.
1140.	Наташа Голубовић	Европске интеграције и корупција – случајеви Бугарске и Србије	23.12.2015.

1141.	Милош Ковачевић	Успостављање пословних инкубатора као мере подршке локалном економском развоју	24.12.2015.
1142.	Сава Јерковић	Локална самоуправа и информисање грађана у локалној заједници на примеру општине Земун	2.6.2016.
1143.	Јелена Коло	Упоредна анализа стратегија комуникација држава западног Балкана у процесу европских интеграција	29.6.2016.
1144.	Радомир Ђурђић	Политика спорта као компонента развоја и благостања друштва – проблем политизације спорта	11.7.2016.
1145.	Милан Бороња	Националистичка идеологија као основ етно-сепаратизма на југу Србије	15.9.2016.
1146.	Марко Марковић	Политика сузбијања коруптивних кривичних дела у Републици Србији после 2000. године	15.9.2016.
1147.	Ана Марјановић	Идејне претпоставке и зачеци политичког плурализма у СФРЈ	16.9.2016.
1148.	Владан Станић	Тортура као инструмент политике	22.9.2016.
1149.	Душица Лазаревић	Односи Турске и САД од 2001. године: наставак пријатељства или наставак неразумевања	22.9.2016.
1150.	Новак Гајић	Корпоративизам и демократија	26.9.2016.
1151.	Иван Лазић	Рад полиције у локалној заједници са освртом на савет за безбедност града Крагујевца	27.9.2016.
1152.	Ивана Стојановић	Заштита конкуренције у банкарском сектору Републике Србије и усаглашеност са правилима Европске уније	28.9.2016.
1153.	Наташа Драгојловић Ђирић	Стратешка култура Велике Британије и њен однос према европским и евроатлантским интеграцијама	29.9.2016.
1154.	Јелана Јевтовић	Улога Европске комисије у процесу преговора о чланству у Европској унији	30.9.2016.
1155.	Владимир Вукасовић	Од полицајца до серијског убице – наметање правде у америчкој кинематографији	30.9.2016.
1156.	Ана Недељковић	Управљање државним развојем у Србији	23.12.2016.
1157.	Соња Сол	Приватизација јавних сервиса	17.2.2017.
1158.	Владан Нововић	Однос међудржавних и наднационалних органа у Европској унији – карактер политичке заједнице	27.2.2018.
1159.	Марија Ристић	Сеоски сабори у Републици Србији као еко-културолошке манифестације	28.9.2018.
1160.	Александар Тадеин	Односи Републике Србије и Савезне Републике Немачке на крају XX и почетку XXI века	28.9.2018.
1161.	Предраг Вулевић	Породично правна заштита и рехабилитација особа са поремећајима у понашању	28.9.2018.





**МАСТЕРИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



## СТУДЕНТИ МАСТЕР СТУДИЈА

1. Агагина Петровић
2. Адам Сантовац
3. Адриана Сабо
4. Адријана Јоковић
5. Адријана Максимовић
6. Адријана Танасковић
7. Адријано Бришчек
8. Аида Тахировић
9. Алекса Вучен
10. Алекса Новковић
11. Алекса Филиповић
12. Александар Грубач
13. Александар Ђокић
14. Александар Зубић
15. Александар Јанковић
16. Александар Јовановић
17. Александар Јованчић
18. Александар Ковачевић
19. Александар Крштенић
20. Александар Лазић
21. Александар Мијић
22. Александар Милосављевић
23. Александар Милошевић
24. Александар Милуровић
25. Александар Начевски
26. Александар Нешковић
27. Александар Оборина
28. Александар Остојић
29. Александар Петко
30. Александар Рајић
31. Александар Рончевић
32. Александар Сандо-Берић
33. Александар Симић
34. Александар Симић
35. Александар Стојаковић
36. Александар Таловић
37. Александра Аврамовић
38. Александра Ангелова
39. Александра Аџић
40. Александра Богдановић
41. Александра Бранковић
42. Александра Вилић
43. Александра Врбица
44. Александра Вујовић
45. Александра Григоров
46. Александра Ђорђевић
47. Александра Ђурић
48. Александра Илић
49. Александра Јанковић
50. Александра Јеремић
51. Александра Јовановић
52. Александра Ковачевић
53. Александра Којић
54. Александра Крсмановић
55. Александра Крстић
56. Александра Кулашевић
57. Александра Манасијевић
58. Александра Марковић
59. Александра Миленковић
60. Александра Милић
61. Александра Обрадовић
62. Александра Пејановић
63. Александра Петровић
64. Александра Радисављевић
65. Александра Радосављевић
66. Александра Ристић
67. Александра Стевановић
68. Александра Томић
69. Александра Трајковић
70. Александра Трифковић
71. Александра Ђуповић
72. Александра Угринаић
73. Александра Урошев
74. Александра Хаџи Ристић
75. Александра Хумо
76. Александра Црнковић
77. Александра Чeko
78. Алена Букилић
79. Алиса Ођуз
80. Ана Алексић
81. Ана Божовић
82. Ана Вареца
83. Ана Владисављевић
84. Ана Водинелић
85. Ана Вулић
86. Ана Ђорђевић
87. Ана Ђумић
88. Ана Ђурић
89. Ана Живановић
90. Ана Жунић
91. Ана Илић
92. Ана Јевтовић
93. Ана Кондић
94. Ана Марија Дуњић
95. Ана Машић
96. Ана Милић
97. Ана Миличић
98. Ана Миловановић
99. Ана Митровић
100. Ана Михајловић
101. Ана Николић
102. Ана Остојић

103. Ана Павловић  
 104. Ана Панчић  
 105. Ана Радовић  
 106. Ана Радојевић  
 107. Ана Савић  
 108. Ана Симић  
 109. Ана Совтић  
 110. Ана Сремчевић  
 111. Ана Станковић  
 112. Ана Стевановић  
 113. Ана Стефановић  
 114. Ана Ушуровић  
 115. Ана Шоловић  
 116. Анастасија Ивановић  
 117. Ангелина Поповић Татсуми  
 118. Ангелина Стојановић  
 119. Андреа Гашпаревић  
 120. Андреа Жераић  
 121. Андреа Милошевић  
 122. Андреја Бошковић  
 123. Андреја Драшлер  
 124. Андрија Бојанић  
 125. Андријана Дробњак  
 126. Андријана Јовановић  
 127. Андријана Максимовић  
 128. Андријана Марјановић  
 129. Андријана Мијаиловић  
 130. Андријана Нешковић  
 131. Андријана Радоичић  
 132. Анђела Бјелогрић  
 133. Анђела Веселиновић  
 134. Анђела Вуковић  
 135. Анђела Крстонијевић  
 136. Анђела Марковић  
 137. Анђела Петровић  
 138. Анђела Раичевић  
 139. Анђела Судимац  
 140. Анђела Цветковић  
 141. Анђела Шутић  
 142. Анђелија Вековић  
 143. Анђелија Жуњић  
 144. Анђелка Ђорђевић  
 145. Анета Шаманц  
 146. Аника Дачић  
 147. Анила Марковић  
 148. Анита Бургунд  
 149. Анита Красић  
 150. Анита Лазић  
 151. Анита Станојевић  
 152. Анка Ковачевић  
 153. Анка Михајлов Прокоповић  
 154. Анкица Тодоровић  
 155. Антонела Бијелић  
 156. Ања Бабинка  
 157. Ања Ђорђевић  
 158. Ања Јовановић  
 159. Ања Микић  
 160. Арсен Чолић  
 161. Астреа Пејовић  
 162. Балша Делибашић  
 163. Беанида Фазлић  
 164. Биљана Бокић  
 165. Биљана Боснић  
 166. Биљана Бурсаћ  
 167. Биљана Глишовић  
 168. Биљана Ђорђевић  
 169. Биљана Ђурашиновић  
 170. Биљана Ђурић  
 171. Биљана Јошић Бајић  
 172. Биљана Маринковић  
 173. Биљана Миљић  
 174. Биљана Олујић  
 175. Биљана Пандиловска  
 176. Биљана Тешић Грујић  
 177. Благица Стојановић  
 178. Бобан Јанковић  
 179. Бобан Миленковић  
 180. Бобан Стојановић  
 181. Богдан Басара  
 182. Богдан Брновић  
 183. Богдан Брчкало  
 184. Богдан Стојановић  
 185. Богдан Урошевић  
 (два мастера завршио)  
 186. Божана Мирков  
 187. Божидар Јовановић  
 188. Божидар Кнежевић  
 189. Бојан Бојић  
 190. Бојан Величковић  
 191. Бојан Вићентић  
 192. Бојан Вранић  
 193. Бојан Вукадиновић  
 194. Бојан Дабић  
 195. Бојан Зорић  
 196. Бојан Клачар  
 197. Бојан Лађевац  
 198. Бојан Марић  
 199. Бојан Миланковић  
 200. Бојан Миловановић  
 201. Бојан Нешић  
 202. Бојан Обрадовић  
 203. Бојан Панић  
 204. Бојан Пејовић  
 205. Бојан Перков  
 206. Бојан Перовић  
 207. Бојан Суботић  
 208. Бојан Цвејић  
 209. Бојан Шнајдербек  
 210. Бојана Барловац  
 211. Бојана Беговић  
 212. Бојана Бобић  
 213. Бојана Василић  
 214. Бојана Гавриловић  
 215. Бојана Димитријевић  
 216. Бојана Ђукић  
 217. Бојана Живковић  
 218. Бојана Здравковић  
 219. Бојана Зец  
 220. Бојана Зимоњић  
 221. Бојана Иванковић  
 222. Бојана Јашовић  
 223. Бојана Кајтез  
 224. Бојана Кецић  
 225. Бојана Кукобат  
 226. Бојана Лазић  
 227. Бојана Латиновић  
 228. Бојана Мазарак Поповић  
 229. Бојана Малиновић  
 230. Бојана Машић

231. Бојана Милићевић  
232. Бојана Миљковић  
233. Бојана Пауновић  
234. Бојана Петровић  
235. Бојана Пуцаревић  
236. Бојана Ракић  
237. Бојана Станишић  
238. Бојана Стефановић  
239. Борис Вукчевић  
240. Борис Гидаковић  
241. Борис Јовић  
242. Борис Мадич  
243. Борис Николић  
244. Борис Стојковић  
245. Борислав Илић  
246. Борислав Мазинанин  
247. Борјана Стијачић  
248. Бошко Бубоња  
249. Бошко Констандиновић  
250. Бошко Лалић  
251. Бранимир Гајић  
252. Бранислав Вуковић  
253. Бранислав Јовановић  
254. Бранислав Кржа  
255. Бранислава Радоњић  
256. Бранислава Стајић  
257. Бранислава Цупаћ  
258. Бранислава Шуваковић  
259. Бранка Милинчић  
260. Бранка Панић  
261. Бранка Тутић  
262. Бранко Вукашиновић  
263. Бранко Вучићевић  
264. Бранко Поповић  
265. Братислав Михаиловић  
266. Братислав Тричковић  
267. Валентина Златковић  
268. Вана Филиповски  
269. Вања Брадарич  
270. Вања Буквић  
271. Вања Вукотић  
272. Вања Грујић  
273. Вања Думељић  
274. Вања Петровић  
275. Вања Поповић  
276. Вања Радосављевић  
277. Вања Секуловић  
278. Вања Спирић  
279. Вања Талески  
280. Вања Тешић  
281. Вања Тодоровић  
282. Вања Цуца  
283. Варвара Малетић  
284. Василије Љубинковић  
285. Васо Кесић  
286. Ведрана Јанковић  
287. Ведрана Лацмановић  
288. Велизар Антић  
289. Велимир Копања  
290. Веља Рвовић  
291. Вељко Јовановић  
292. Вељко Симић  
293. Верица Кутић  
294. Весна Верчон Ивић  
295. Весна Голубовић  
296. Весна Зубић  
297. Весна Копања  
298. Весна Миленковић  
299. Весна Миловановић  
300. Весна Стојиновић  
301. Вида Савић  
302. Винка Маринковић  
303. Виолета Глишић  
304. Виолета Марковић  
305. Виолета Момчиловић  
306. Виолета Обрадовић  
307. Виолета Сретеновић  
308. Вишња Вишњић  
309. Вишња Шијачић  
310. Вјера Руљић  
311. Владан Аврамовић  
312. Владан Милосављевић  
313. Владанка Раковић  
314. Владе Симовић  
315. Владимир Бабић  
316. Владимир Бурић  
317. Владимир Вучковић  
318. Владимир Гавранов  
319. Владимир Игњатовић  
320. Владимир Јовановић  
321. Владимир Клиндић  
322. Владимир Котуровић  
323. Владимир Ловрић  
324. Владимир Лукић  
325. Владимир Марковић  
326. Владимир Михајловић  
327. Владимир Пауновић  
328. Владимир Перић  
329. Владимир Пешић  
330. Владимир Стевановић  
331. Владимир Стопић  
332. Владимир Ушљебрка  
333. Владимир Шуловић  
334. Владислав Дајковић  
335. Владислав Лилић  
336. Владислав Станојевић  
337. Владислав Стефановић  
338. Владислава Кадија  
339. Владо Хавран  
340. Војин Јовичић  
341. Војислав Михаиловић  
342. Вук Вукићевић  
343. Вук Вуксановић  
344. Вук Ђорђевић  
345. Вук Ђуричић  
346. Вук Лазић  
347. Вукашин Неимаревић  
348. Вукашин Тошић  
349. Вукота Јакшић  
350. Гаља Радојковић  
351. Гојко Мићуновић  
352. Горан Батиница  
353. Горан Бујишић  
354. Горан Величковић  
355. Горан Вукадиновић  
356. Горан Исаковић  
357. Горан Костић  
358. Горан Лукић  
359. Горан Маринковић

360. Горан Милошевић  
361. Горан Павловић  
362. Горан Поповић  
363. Горан Тепшић  
364. Горан Топаловић  
365. Горана Грозданић  
366. Гордана Бирмачевић  
367. Гордана Добросављевић  
368. Гордана Марчетић  
369. Гордана Павловић  
370. Гордана Радовић  
371. Гордана Ристић  
372. Гордана Суботић  
373. Гордана Сучевић  
374. Горица Продановић  
375. Горјана Грчић  
376. Давид Клепић  
377. Давид Соколовић  
378. Давор Бешић  
379. Давор Стрика  
380. Дајана Маринковић  
381. Далибор Љубоја  
382. Дамир Растовић  
383. Дамјан Марковић  
384. Дамјан Ђупрић  
385. Даниела Добојановић  
386. Данијел Апостоловић  
387. Данијел Мијатовић  
388. Данијел Спорea  
(два мастера завршио)  
389. Данијела Голе  
390. Данијела Драча  
391. Данијела Орсић  
392. Данијела Петровић  
393. Данијела Пешић  
394. Данијела Поповић  
395. Данијела Радић  
396. Данијела Ранковић  
397. Данијела Ристић  
398. Данијела Спорea  
399. Данијела Стојменов  
400. Данијела Тешић  
401. Данијела Црноглавац  
402. Данијела Чубраковић  
403. Данило Бабић  
404. Данило Бојовић  
405. Данило Вујовић  
406. Данило Жуловић  
407. Даница Арнаутовић  
408. Даница Балабан  
409. Даница Глигоријевић  
410. Даница Грујичић  
411. Даница Дабовић  
412. Даница Крстић  
413. Даница Радуновић  
414. Данка Гаћеша  
415. Данка Ђукић  
416. Данка Јакшић  
417. Данка Чанчаревић  
418. Данко Алексић  
419. Дарко Божанић  
420. Дарко Луковић  
421. Дарко Стошић  
422. Дејан Алексић  
423. Дејан Бурсаћ  
424. Дејан Дракулић  
425. Дејан Дробњак  
426. Дејан Јовановић  
427. Дејан Јоловић  
428. Дејан Летић  
429. Дејан Мијаиловић  
430. Дејан Мијатовић  
431. Дејан Миликић  
432. Дејан Милић  
433. Дејан Новаковић  
434. Дејан Поповић  
435. Дејан Ђирић  
436. Дејана Вукадиновић  
437. Дејана Цупер  
438. Денис Тул  
439. Денис Ђорагић  
440. Деспот Ковачевић  
441. Диана Миладиновић  
442. Дијана Димковић  
443. Дијана Кнежевић  
444. Дијана Савић  
445. Дијана Стевановић  
446. Дина Ђорђевић  
447. Дина Ракин  
448. Дина Стефановић  
449. Дина Тасламан  
450. Дина Тричковић  
451. Дона Секуловић  
452. Дорис Савчић  
453. Драган Бојанић  
454. Драган Бранков  
455. Драган Живановић  
456. Драган Живковић  
457. Драган Миловановић  
458. Драган Милошевић  
459. Драган Мићић  
460. Драган Петровић  
461. Драган Ракић  
462. Драган Шљивић  
463. Драгана Арсић  
464. Драгана Белановић  
465. Драгана Божовић  
466. Драгана Гатарић  
467. Драгана Дабић  
468. Драгана Зуровац  
469. Драгана Иветић-Радић  
470. Драгана Јевтовић  
471. Драгана Лукић  
472. Драгана Љубисављевић  
473. Драгана Мандић  
474. Драгана Марковић  
475. Драгана Мрвош  
476. Драгана Мркела  
477. Драгана Прица  
478. Драгана Рајић  
479. Драгана Симић  
480. Драгана Станковић  
481. Драгиша Човић  
482. Драгољуб Веселинов  
483. Драгомир Ђуканов  
484. Драгомир Јокић  
485. Дражан Бојић  
486. Дражан Милосављевић  
487. Дренко Шћекић

488. Дубравка Грчић  
489. Дуња Бабић  
490. Дуња Ђорђевић  
491. Дуња Кедић  
492. Дуња Николић  
493. Дуња Радовић  
494. Дуња Стојковић  
495. Душан Вукелић  
496. Душан Вучићевић  
497. Душан Ђорђевић  
498. Душан Јевтић  
499. Душан Лалић  
500. Душан Лукић  
501. Душан Марковић  
502. Душан Младеновић  
503. Душан Панајотовић  
504. Душан Радоњић  
505. Душан Смиљанић  
506. Душан Чорбић  
507. Душица Јовановић  
508. Душко Пејић  
509. Ђорђе Алексић  
510. Ђорђе Вујкић  
511. Ђорђе Јекић  
512. Ђорђе Јовићевић  
513. Ђорђе Павловић  
514. Ђорђе Радоман  
515. Ђорђе Ристић  
516. Ђорђе Сјеничић  
517. Ђорђе Терзин  
518. Ђорђе Тодоров  
519. Ђорђе Трикош  
520. Ђорђије Митровић  
521. Ева Зораје  
522. Екатарина Тиодоровић  
523. Елвис Вишић  
524. Елдин Салковић  
525. Елена Крсмановић  
526. Елизабет Спирковски  
527. Емилија Бркић  
528. Емилија Димитријевић  
529. Емилија Елек  
530. Емилија Епштајн  
531. Емилија Ковачевић  
532. Емилија Марковић  
533. Емилија Митов  
534. Емилија Филиповић  
535. Емилијан Бека  
536. Ервина Дабижиновић  
537. Жаклина Веселиновић  
538. Жаклина Гојак  
539. Жаклина Дупор  
540. Жана Лаловић  
541. Жељка Пантић  
542. Жељко Миловановић  
543. Жељко Радаш  
544. Жељко Ристић  
545. Загорка Мрђеновић  
546. Звездана Балан  
547. Звездана Црногорац  
548. Здравко Веселинов  
549. Здравко Драјић  
550. Зоран Ковачевић  
551. Зоран Кучековић  
552. Зоран Милосављевић  
553. Зоран Ракић  
554. Зоран Савић  
555. Зоран Станковић  
556. Зоран Ђирјаковић  
557. Зорана Златић  
558. Зорана Јоксовић  
559. Зорица Скакун  
560. Зорица Чанадановић  
561. Зорка Вукомановић  
562. Ива Бранковић  
563. Ива Бубања  
564. Ива Ђорђевић  
565. Ива Кљакић  
566. Ива Миланов  
567. Ива Тортавај  
568. Иван Вејвода  
569. Иван Димитријевић  
570. Иван Зафировић  
571. Иван Илић  
572. Иван Јовичић  
573. Иван Матешкић  
574. Иван Миловановић  
575. Иван Отовић  
576. Иван Павловић  
577. Иван Прибићевић  
578. Иван Рибач  
579. Иван Ристић  
580. Иван Станојевић  
581. Иван Стевановић  
582. Иван Стефановић  
583. Иван Ђирић  
584. Ивана Арсић  
585. Ивана Бановачки  
586. Ивана Безаревић  
587. Ивана Беновић  
588. Ивана Бијелић  
589. Ивана Величковски  
590. Ивана Видојевић  
591. Ивана Вуковић  
592. Ивана Вулета  
593. Ивана Георгијев  
594. Ивана Гојковић  
595. Ивана Голубовић  
596. Ивана Димитријевић  
597. Ивана Димић  
598. Ивана Ђоковић  
599. Ивана Ђуришић  
600. Ивана Ђуровић  
601. Ивана Жанић  
602. Ивана Живановић  
603. Ивана Златић  
604. Ивана Иванов  
605. Ивана Јанковић  
606. Ивана Јеринић  
607. Ивана Јовановић  
608. Ивана Јовић  
609. Ивана Катић  
610. Ивана Катић  
611. Ивана Кјуркчијева  
612. Ивана Константиновић  
613. Ивана Лилић  
614. Ивана Маркулић  
615. Ивана Милованчевић  
616. Ивана Милошевић

617. Ивана Мићевић  
618. Ивана Михајловић  
619. Ивана Павловић  
620. Ивана Парчетић  
621. Ивана Перић  
622. Ивана Поповић  
623. Ивана Радојковић  
624. Ивана Радосављевић  
625. Ивана Ранђеловић  
626. Ивана Ристић  
627. Ивана Спалевић  
628. Ивана Стефановић  
629. Ивана Стојиљковић  
630. Ивана Тришовић  
631. Ивана Филиповић  
632. Ивица Матовић  
633. Ивона Врачевић  
634. Игор Баришић  
635. Игор Камбер  
636. Игор Кубат  
637. Игор Марковић  
638. Игор Миловановић  
639. Игор Михајловић  
640. Игор Стојановић  
641. Ида Колиновић  
642. Илеана Лужајић  
643. Илија Божић  
644. Илија Радивојша  
645. Индира Верем Коман  
646. Ирена Брзаковић  
647. Ирена Винуловић  
648. Ирена Петровић  
649. Ирена Поповић Григоров  
650. Ирена Хаџи Омеровић  
651. Ирина Голубовић  
652. Ирина Дамјановић  
653. Ирина Југовић  
654. Ирина Милошевић  
655. Ирис Завараго  
656. Ирис Јанковић  
657. Исидора Андан  
658. Исидора Боснић  
659. Исидора Маркићевић  
660. Исидора Поп-Лазић  
661. Исидора Протић  
662. Исидора Филиповић  
663. Искра Крстић  
664. Јадранка Јакшић Турчиновић  
665. Јадранка Милановић  
666. Јаков Роган  
667. Јан Литавски  
668. Јана Драшковић  
669. Јана Сладечек  
670. Јанко Петровић  
671. Јања Симентић  
672. Јасмин Хоџић  
673. Јасмина Жмигић  
674. Јасмина Каран Панчић  
675. Јасмина Ненадић  
676. Јасмина Пантић  
677. Јасмина Петровић  
678. Јасна Исаиловић  
679. Јасна Павловски  
680. Јасна Рајић  
681. Јасна Станић  
682. Јасна Фикет  
683. Јелена Ангеловски  
684. Јелена Андрејић  
685. Јелена Аћимовић  
686. Јелена Аџић  
687. Јелена Бишевац  
688. Јелена Богдановић  
689. Јелена Будаји  
690. Јелена Бумбић  
691. Јелена Вићентијевић  
692. Јелена Вићентић  
693. Јелена Вујановић  
694. Јелена Вујинац  
695. Јелена Вук  
696. Јелена Вукашиновић  
697. Јелена Вуковић  
698. Јелена Грбић  
699. Јелена Гудељ  
700. Јелена Дамљановић  
701. Јелена Дељанин  
702. Јелена Диковић  
703. Јелена Динчић  
704. Јелена Драча  
705. Јелена Ђенић  
706. Јелена Ђондовић  
707. Јелена Ђорђевић  
708. Јелена Ђукић  
709. Јелена Ђурђевић  
710. Јелена Жарковић  
711. Јелена Ивић  
712. Јелена Јанковић  
713. Јелена Јовановић  
714. Јелена Јорганчевић  
715. Јелена Кљајић  
716. Јелена Костадиновић  
717. Јелена Крџавац  
718. Јелена Кукољ  
719. Јелена Лазаревић  
720. Јелена Лончар  
721. Јелена Лукић  
722. Јелена Миленковић  
723. Јелена Милетић  
724. Јелена Миловановић  
725. Јелена Милошевић  
726. Јелена Милуновић  
727. Јелена Милутиновић  
728. Јелена Мирковић  
729. Јелена Мирковић Јанковић  
730. Јелена Митић  
731. Јелена Михајлов  
732. Јелена Мрвeљ  
733. Јелена Нешић  
734. Јелена Николић  
735. Јелена Овука  
736. Јелена Одабашић  
737. Јелена Павловић  
738. Јелена Партаљевић  
739. Јелена Пејић  
740. Јелена Петковић  
741. Јелена Петровић  
742. Јелена Пешевски  
743. Јелена Пифат  
744. Јелена Плечић  
745. Јелена Рајак



746. Јелена Рељин  
747. Јелена Рожић  
748. Јелена Ружичић  
749. Јелена Савановић  
750. Јелена Савић  
751. Јелена Самарџија  
752. Јелена Симоновић  
753. Јелена Спасојевић  
754. Јелена Станковић  
755. Јелена Стевановић  
756. Јелена Стефановић  
757. Јелена Томић  
758. Јелена Траваш  
759. Јелена Ђирић  
760. Јелена Ускоковић  
761. Јелена Цветиновић  
762. Јелена Чемерићић  
763. Јелена Џомбић  
764. Јелена Шараба  
765. Јелена Шикања  
766. Јелисавета Ђириловић  
767. Јелица Маџура  
768. Јефимија Колашинац  
769. Јован Алексић  
770. Јован Булатовић  
771. Јован Мандић  
772. Јован Најденов  
773. Јована Антић  
774. Јована Врањеш  
775. Јована Диковић  
776. Јована Ђинковић  
777. Јована Ђорђевић  
778. Јована Ђуришић  
779. Јована Ђуровић  
780. Јована Загорац  
781. Јована Јанковић  
782. Јована Јоковић  
783. Јована Ковачевић  
784. Јована Костић  
785. Јована Крајиновић  
786. Јована Лазаревић  
787. Јована Лакић  
788. Јована Манић  
789. Јована Миловановић  
790. Јована Милосављевић  
791. Јована Мркић  
792. Јована Недељковић  
793. Јована Неранџић  
794. Јована Паповић  
795. Јована Перић  
796. Јована Плавшић  
797. Јована Ранчић  
798. Јована Ристић  
799. Јована Симона Бошњак  
800. Јована Спремо  
801. Јована Стајић  
802. Јована Станојевић  
803. Јована Стојановић  
804. Јована Ташковић  
805. Јована Тимотијевић  
806. Јована Тинтор  
807. Јована Трифуновић  
808. Јована Фуштар  
809. Јована Цетићанин  
810. Јована Штетин  
811. Јованка Симић  
812. Јово Мирановић  
813. Јосип Пејић  
814. Јулка Стојковић  
815. Катарина Бакајлић  
816. Катарина Бакалић  
817. Катарина Весовић  
818. Катарина Војводић  
819. Катарина Дамиан  
820. Катарина Илић  
821. Катарина Јаковљевић  
822. Катарина Јанковић  
823. Катарина Јовановић  
824. Катарина Ковачевић  
825. Катарина Крстић  
826. Катарина Кузмић  
827. Катарина Манојловић  
828. Катарина Марковић  
829. Катарина Недељковић  
830. Катарина Николић  
831. Катарина Његован  
832. Катарина Панић  
833. Катарина Предић  
834. Катарина Ровчанин  
835. Катарина Срејић  
836. Катарина Стевановић  
837. Катарина Тодоровић  
838. Катарина Чежек  
839. Клара Пелхе  
840. Коса Остојић  
841. Кристијан Авжнер  
842. Кристина Беловић  
843. Кристина Божовић  
844. Кристина Бојановић  
845. Кристина Бугарски  
846. Кристина Врешћак  
847. Кристина Гарибовић  
848. Кристина Ивановић  
849. Кристина Јевтовић  
850. Кристина Малешевић  
851. Кристина Перовић  
852. Кристина Ђендић  
853. Кристина Харјунг  
854. Кристина Шајбен  
855. Крсто Граџун  
856. Ксенија Квргић  
857. Ксенија Лазић  
858. Ксенија Марковић  
859. Ксенија Муришић  
860. Ксенија Никић  
861. Ксенија Холендер  
862. Лазар Зајић  
863. Лазара Булатовић  
864. Лана Басташић  
865. Лара Кончар  
866. Лидија Богданов  
867. Лидија Видић  
868. Лидија Кујунџић  
869. Лидија Марковић  
870. Лидија Милинковић  
871. Лидија Мирков  
872. Лидија Суша  
873. Лорен Перси Вићентић  
874. Лука Аризовић

875. Лука Гајић  
876. Лука Глушац  
877. Лука Личина  
878. Лука Поповић  
879. Лука Штерић  
880. Луна Ђорђевић  
881. Љиљана Бабић  
882. Љиљана Ђајић  
883. Љиљана Лончар  
884. Љиљана Скробић  
885. Љиљана Стевић  
886. Љиљана Тојагић  
887. Љиљана Цветковић  
888. Љубица Антић  
889. Љубица Божић  
890. Љубица Васић  
891. Љубица Владушић  
892. Љубица Марјановић  
893. Љубомир Петронијевић  
894. Магдалена Вуковић  
895. Магдалена Пријовић  
896. Маја Бабић  
897. Маја Грабиљевић  
898. Маја Гузијан  
899. Маја Добрашиновић  
900. Маја Драганић  
901. Маја Драгојевић  
902. Маја Ђуровић  
903. Маја Зубер  
904. Маја Јаковљевић  
905. Маја Јанковић  
906. Маја Керановић  
907. Маја Лаун  
908. Маја Мишковић  
909. Маја Нинковић  
910. Маја Пантић  
911. Маја Перовић  
912. Маја Познановић  
913. Маја Предраговић  
914. Маја Радосављевић  
915. Маја Рашета  
916. Маја Стојановић  
917. Маја Трговчевић  
918. Маја Туфегџић  
919. Маја Шолевић  
920. Марија Антић  
921. Марија Благојевић  
922. Марија Борота  
923. Марија Вујановић  
924. Марија Вучинић  
925. Марија Дедић  
926. Марија Димитријевић  
927. Марија Драгић  
928. Марија Дрндарски  
929. Марија Ђорђевић  
930. Марија Ђорић  
931. Марија Илић  
932. Марија Јаковљевић  
933. Марија Јанковић  
934. Марија Јевтић  
935. Марија Комазец  
936. Марија Лазић  
937. Марија Лајешић  
938. Марија Личина  
939. Марија Маја Максимовић  
940. Марија Манојловић  
941. Марија Милентијевић  
942. Марија Милинковић  
943. Марија Мишљанов  
944. Марија Младеновић  
945. Марија Николић  
946. Марија Новаковић  
947. Марија Обрадовић  
948. Марија Пенезић  
949. Марија Петровић  
950. Марија Петронијевић  
951. Марија Пуџић  
952. Марија Радуловић  
953. Марија Раичевић  
954. Марија Ранђић  
955. Марија Симић  
956. Марија Сотиров  
957. Марија Станојчић  
958. Марија Стојадиновић  
959. Марија Стојановић  
960. Марија Ступар  
961. Марија Танасковић  
962. Марија Тарбук  
963. Марија Тодоровић  
964. Марија Тошић  
965. Марија Шоргић  
966. Маријана Јовичић  
967. Маријана Кркић  
968. Маријана Мандић  
969. Маријана Марковић  
970. Маријана Матовић  
971. Маријана Мојсиловић  
972. Маријана Николић  
973. Маријана Радосављевић  
974. Маријана Цветуљски  
975. Марина Божић  
976. Марина Дреновац  
977. Марина Ерцеговић  
978. Марина Илић  
979. Марина Јевтић  
980. Марина Јовановић  
981. Марина Комад  
982. Марина Лешњак  
983. Марина Лутовац  
984. Марина Милајмаре  
985. Марина Милаковић  
986. Марина Милованов  
987. Марина Мирковић  
988. Марина Обрадовић  
989. Марина Остојић  
990. Марина Пантелић  
991. Марина Папанастасио  
992. Марина Ранковић  
993. Марина Рибар  
994. Марина Тадић  
995. Марина Чоловић  
996. Маринела Мрачевић  
997. Марио Милаковић  
998. Марита Топић  
999. Марко Вековић  
1000. Марко Величковић  
1001. Марко Вигњевић  
1002. Марко Вујић  
1003. Марко Гагић

1004. Марко Граовић  
1005. Марко Дашић  
1006. Марко Ђорђевић  
1007. Марко Јеличић  
1008. Марко Јовановић  
1009. Марко Ковачевић  
1010. Марко Коњовић  
1011. Марко Костић  
1012. Марко Лазаревић  
1013. Марко Луковић  
1014. Марко Максимовић  
1015. Марко Матовић  
1016. Марко Мечанин  
1017. Марко Миладиновић  
1018. Марко Милетић  
1019. Марко Миловановић  
1020. Марко Милошевић  
1021. Марко Мирановић  
1022. Марко Младеновић  
1023. Марко Недељковић  
1024. Марко Николић  
1025. Марко Павловић  
1026. Марко Пајић  
1027. Марко Пејковић  
1028. Марко Петровић  
1029. Марко Попадић  
1030. Марко Предраговић  
1031. Марко Симендић  
1032. Марко Стефановић  
1033. Марко Стојановић  
1034. Марко Тмушић  
1035. Марко Урсић  
1036. Марко Шолаја  
1037. Марта Поповић  
1038. Марта Предић  
1039. Матија Баришић  
1040. Маша Перуничкић  
1041. Маша Петковић  
1042. Меланија Лојпур  
1043. Мери Нешковић  
1044. Миа Кисић  
1045. Миа Радовановић  
1046. Мијана Божић  
1047. Микица Будимировић  
1048. Мила Шијан  
1049. Милан Благојевић  
1050. Милан Вранић  
1051. Милан Вукелић  
1052. Милан Вучковић  
1053. Милан Ђорђевић  
1054. Милан Иванић  
1055. Милан Ковачевић  
1056. Милан Корићанац  
1057. Милан Марковић  
1058. Милан Милетић  
1059. Милан Николић  
1060. Милан Паприца  
1061. Милан Поповић  
1062. Милан Ранковић  
1063. Милан Скендерија  
1064. Милан Трајковић  
1065. Милана Обреновић  
1066. Милана Павлешкић  
Рикановић  
1067. Милева Јокић  
1068. Милена Динић  
1069. Милена Дујовић  
1070. Милена Ђокић  
1071. Милена Јанковић  
1072. Милена Јемуовић  
1073. Милена Малешевић  
1074. Милена Манојловић  
1075. Милена Милојевић  
1076. Милена Милосављевић  
1077. Милена Младеновић  
1078. Милена Поповић  
1079. Милена Симић  
1080. Милена Стојковић  
1081. Милена Тасков  
1082. Милена Шошић  
1083. Миленица Цветковић  
1084. Миленко Елез  
1085. Миленко Јефтић  
1086. Милеса Караџић  
1087. Милија Илић  
1088. Милијана Јовић  
1089. Милисав Петковић  
1090. Милица Алексић  
1091. Милица Антић  
1092. Милица Бобић  
1093. Милица Божановић  
1094. Милица Брацановић  
1095. Милица Брковић  
1096. Милица Буквић  
1097. Милица Војтек  
1098. Милица Гајић Јанковић  
1099. Милица Глишић  
1100. Милица Дамљановић  
1101. Милица Дубравчић  
1102. Милица Исаиловић  
1103. Милица Јевтић  
1104. Милица Јелић  
1105. Милица Јовановић  
1106. Милица Јовић  
1107. Милица Јоковић  
1108. Милица Којић  
1109. Милица Коматина  
1110. Милица Кривокапић  
1111. Милица Лазаревић  
1112. Милица Љубичић  
1113. Милица Максић  
1114. Милица Маловић  
1115. Милица Манић  
1116. Милица Марковић Томић  
1117. Милица Милановић  
1118. Милица Миловановић  
1119. Милица Милосављевић  
1120. Милица Миражић  
1121. Милица Младеновић  
1122. Милица Новаковић  
1123. Милица Пејовић  
1124. Милица Петковић  
1125. Милица Предојевић  
1126. Милица Радићковић  
1127. Милица Ракић  
1128. Милица Рашковић  
1129. Милица Синђић  
1130. Милица Стаменковић  
1131. Милица Станковић

1132. Милица Стевановић  
 1133. Милица Стефановић  
 1134. Милица Стојановић  
 1135. Милица Тодоровић  
 1136. Милица Шмигић  
 1137. Милкица Станковић  
 1138. Милован Декић  
 1139. Милован Милутиновић  
 1140. Милован Свркота  
 1141. Милорад Радош  
 1142. Милош Алексић  
 1143. Милош Вукелић  
 1144. Милош Ћинђић  
 1145. Милош Ивановић  
 1146. Милош Јеремић  
 1147. Милош Јокановић  
 1148. Милош Китановић  
 1149. Милош Костић  
 1150. Милош Крсмановић  
 1151. Милош Латиновић  
 1152. Милош Маринчевски  
 1153. Милош Марковић  
 1154. Милош Николић  
 1155. Милош Ничић  
 1156. Милош Ресимић  
 1157. Милош Станојевић  
 1158. Милош Стојиљковић  
 1159. Милош Субота  
 1160. Милош Терзић  
 1161. Милош Хркаловић  
 1162. Милош Шиник  
 1163. Миљан Бранковић  
 1164. Миљан Крстонијевић  
 1165. Миљана Вићентијевић  
 1166. Миљана Ђурчевић  
 1167. Мима Блашковић  
 1168. Мина Дамњановић  
 1169. Мина Кривокапић  
 1170. Мина Милосављевић  
 1171. Мина Роловић Јочић  
 1172. Мина Сабљић  
 1173. Мина Сворцан  
 1174. Миња Дамјановић  
 1175. Миња Марђеновић  
 1176. Миња Мијатовић  
 1177. Миодраг Гојковић  
 1178. Миодраг Икодиновић  
 1179. Миодраг Лазић  
 1180. Миона Делић  
 1181. Мирела Лончар  
 1182. Мирјана Варга  
 1183. Мирјана Доловац  
 1184. Мирјана Кнежевић  
 1185. Мирјана Комненовић  
 1186. Мирјана Крушкоњић  
 1187. Мирјана Лазовић  
 1188. Мирјана Марковић  
 1189. Мирјана Миленковић  
 1190. Мирјана Милошевић  
 1191. Мирјана Мирић  
 1192. Мирјана Момић  
 1193. Мирјана Поповић  
 1194. Мирјана Пурић Карасовић  
 1195. Мирјана Штегић  
 1196. Мирко Јовановић  
 1197. Мирко Кузмановић  
 1198. Мирко Марић  
 1199. Мирко Петић  
 1200. Мирна Цупаћ  
 1201. Мирољуб Николић  
 1202. Мирослав Божовић  
 1203. Мирослав Јовановић  
 1204. Мирослав Јокић  
 1205. Мирослав Лазић  
 1206. Мирослав Рашковић  
 1207. Мирослав Секулоски  
 1208. Мирослав Ћитић  
 1209. Мирослава Глигорић  
 1210. Митко Арнаудов  
 1211. Михаило Јанковић  
 1212. Михаило Секуловић  
 1213. Михајло Павић  
 Богосављевић  
 1214. Миша Бојовић  
 1215. Миша Живковић  
 1216. Младен Борић  
 1217. Младен Бубоњић  
 1218. Младен Илинчић  
 1219. Младен Лазић  
 1220. Младен Лишанин  
 1221. Младен Марковић  
 1222. Младен Стојадиновић  
 1223. Момир Ракић  
 1224. Момира Матић  
 1225. Момчило Живадиновић  
 1226. Моника Стефановић  
 1227. Мухамед Машовић  
 1228. Нада Вељковић  
 1229. Нада Глигоровић  
 1230. Нада Јосиповић  
 1231. Нада Мацанковић  
 1232. Нада Радовић  
 1233. Нада Урошевић  
 1234. Нађа Бобичић  
 1235. Наталија Гинић  
 1236. Наталија Синановић  
 1237. Наталија Урошевић  
 1238. Наташа Анђелковић  
 1239. Наташа Ашковић  
 1240. Наташа Жељски  
 1241. Наташа Иванов  
 1242. Наташа Јовановић  
 1243. Наташа Ламбић  
 1244. Наташа Миловић  
 1245. Наташа Милошевић  
 1246. Наташа Николић  
 1247. Наташа Пауновић  
 1248. Наташа Раковић  
 1249. Наташа Селмановић  
 1250. Наташа Танасковић  
 1251. Наташа Фигурек  
 1252. Небојша Богдановић  
 1253. Небојша Мићић  
 1254. Небојша Стешевић  
 1255. Невена Белић  
 1256. Невена Додић  
 1257. Невена Ђаковић  
 1258. Невена Јовановић  
 1259. Невена Јокић

1260. Невена Костадиновић  
1261. Невена Манасијевић  
1262. Невена Маневски  
1263. Невена Манчић  
1264. Невена Маџаревић  
1265. Невена Милић  
1266. Невена Милутиновић  
1267. Невена Наић  
1268. Невена Проловић  
1269. Невена Терзић  
1270. Невена Шакота  
1271. Невенка Гајић  
1272. Невенка Гобељић  
1273. Невине А. Салмон  
1274. Негосава Стјепановић  
1275. Неда Домановић  
1276. Неда Живановић  
1277. Неђељко Ђуровић  
1278. Немања Беара  
1279. Немања Вучковић  
1280. Немања Диковић  
1281. Немања Ђурић  
1282. Немања Јовановић  
1283. Немања Кнежевић  
1284. Немања Марковић  
1285. Немања Мишковић  
1286. Немања Николић  
1287. Немања Оташевић  
1288. Немања Палексић  
1289. Немања Петковски  
1290. Немања Радојевић  
1291. Немања Ранђеловић  
1292. Немања Ранђић  
1293. Немања Рашић  
1294. Немања Ђирковић  
1295. Немања Чубрило  
1296. Ненад Берић  
1297. Ненад Бошковић  
1298. Ненад Кнежевић  
1299. Ненад Маринковић  
1300. Ненад Милосављевић  
1301. Ненад Михајловић  
1302. Ненад Новковић  
1303. Ненад Радичевић  
1304. Ненад Станимировић  
1305. Ненад Стојковић  
1306. Никола Бељинац  
1307. Никола Божић  
1308. Никола Бојовић  
1309. Никола Вујиновић  
1310. Никола Галић  
1311. Никола Грујић  
1312. Никола Димитријевић  
1313. Никола Дувњак  
1314. Никола Ђурић  
1315. Никола Илић  
1316. Никола Јанићијевић  
1317. Никола Јанковић  
1318. Никола Јовић  
1319. Никола Јокановић  
1320. Никола Ковинић  
1321. Никола Лакић  
1322. Никола Марић  
1323. Никола Матијевић  
1324. Никола Милинков  
1325. Никола Младеновић  
1326. Никола Млађеновић  
1327. Никола Наумовски  
1328. Никола Нешић  
1329. Никола Новаковић  
1330. Никола Пејић  
1331. Никола Петровић  
1332. Никола Поповић  
1333. Никола Томић  
1334. Никола Траживук  
1335. Никола Цуцкић  
1336. Никола Шипка  
1337. Николета Вујаковић  
1338. Николина Ђујић  
1339. Николина Марић  
1340. Николина Судар  
1341. Нина Вурдеља  
1342. Нина Зиндовић  
1343. Нина Јашаревић  
1344. Нина Ковачевић  
1345. Нина Кричак  
1346. Нина Лончар  
1347. Нина Милинковић  
1348. Нина Панић  
1349. Нина Радуловић Лечић  
1350. Нина Степић  
1351. Нина Цветановић  
1352. Нинослав Пенић  
1353. Његош Дамљановић  
1354. Огњен Антић  
1355. Огњен Гогоић  
1356. Огњен Драгићевић  
1357. Огњен Поповић  
1358. Огњен Шушић  
1359. Олга Васић  
1360. Олга Дунђерски  
1361. Олга Кнежевић  
1362. Олга Павковић  
1363. Оливера Денчић  
1364. Оливера Зелић  
1365. Оливера Лабудовић  
1366. Оливера Милојевић  
1367. Оливера Николетић  
1368. Оливера Симић  
1369. Оља Марковић  
1370. Оља Урошевић  
1371. Оташ Бошковић  
1372. Павле Копривица  
1373. Пантелија Божић  
1374. Пеђа Ђерасимовић  
1375. Перица Јовановић  
1376. Петар Бевања  
1377. Петар Ђого  
1378. Петар Јањић  
1379. Петар Крстић  
1380. Петар Петковић  
1381. Петар Чекеревац  
1382. Петра Костић  
1383. Петра Пеција  
1384. Помак Пајазит  
1385. Предраг Бајалица  
1386. Предраг Бајић  
1387. Предраг Пауновић  
1388. Предраг Терзић

1389. Рада Каранац  
 1390. Рада Младеновић  
 1391. Раде Ераковић  
 1392. Радивој Дебељачки  
 1393. Радинка Гавриловић  
 1394. Радмила Зорановић  
 1395. Радмила Николић  
 1396. Радован Спасић  
 1397. Радојко Љубичић  
 1398. Радомир Раичевић  
 1399. Рајка Петровић  
 1400. Рајко Радевић  
 1401. Ранка Стојић  
 1402. Реља Стојковић  
 1403. Роберт Поповић  
 1404. Родољуб Милетић  
 1405. Розета Алексов  
 1406. Роса Еркић  
 1407. Савка Каран  
 1408. Санда Вучић  
 1409. Сандра Давидовић  
 1410. Сандра Жувела  
 1411. Сандра Јелисавчић  
 1412. Сандра Кљечанин  
 1413. Сандра Кукић  
 1414. Сандра Максимовић  
 1415. Сандра Недељковић  
 1416. Сандра Панић  
 1417. Сандра Перић  
 1418. Сандра Прешић  
 1419. Санела Вельковски  
 1420. Санела Симић  
 1421. Сања Алавања  
 1422. Сања Бабић  
 1423. Сања Боне  
 1424. Сања Веселиновић  
 1425. Сања Војводић  
 1426. Сања Драгић  
 1427. Сања Ђурић  
 1428. Сања Евтимов  
 1429. Сања Јешић  
 1430. Сања Јовановић  
 1431. Сања Клисарић  
 1432. Сања Косановић  
 1433. Сања Максимовић  
 1434. Сања Насевски  
 1435. Сања Нешић  
 1436. Сања Павловић  
 1437. Сања Полић  
 1438. Сања Спасенић  
 1439. Сања Сретеновић  
 1440. Сања Судар  
 1441. Сара Андоновић  
 1442. Сара Дивац  
 1443. Сара Доневски  
 1444. Саша Аврам  
 1445. Саша Вујић  
 1446. Саша Вукотић  
 1447. Саша Грујовић  
 1448. Саша Јанковић  
 1449. Саша Јовановић  
 1450. Саша Наков  
 1451. Саша Николић  
 1452. Саша Обрадовић  
 1453. Саша Пиља  
 1454. Саша Шашарога  
 1455. Светлана Комненић  
 1456. Светлана Крстић  
 1457. Светлана Милетић  
 1458. Светлана Павловић  
 1459. Светлана Симендић  
 1460. Светлана Стевановић  
 1461. Светозар Глигорић  
 1462. Сеад Саитовић  
 (два мастера завршио)  
 1463. Себастиан Стантић  
 1464. Селена Степановић  
 1465. Селена Тасић  
 1466. Селена Торлаковић  
 1467. Селена Цветковић Јеремић  
 1468. Сенка Игњатовић  
 1469. Сергеј Ђуричић  
 1470. Силвија Андонов  
 1471. Синиша Бенцун  
 1472. Синиша Радосављевић  
 1473. Славица Вујовић  
 1474. Славица Живковић  
 1475. Славица Карајичић  
 1476. Славица Новковић  
 1477. Славиша Крстић  
 1478. Слађан Ранкић  
 1479. Слађана Бранковић  
 1480. Слађана Бурсаћ  
 1481. Слађана Васовић Божиноска  
 1482. Слађана Глигорић  
 1483. Слађана Ђорђевић  
 1484. Слађана Коматина  
 1485. Слађана Лазић  
 1486. Слађана Лукић  
 1487. Слађана Милутиновић  
 1488. Слађана Миљковић  
 1489. Слађана Николић  
 1490. Слађана Павић  
 1491. Слобода Маравић  
 1492. Слободан Ковач  
 1493. Слободан Мартиновић  
 1494. Слободан Милосављевић  
 1495. Слободан Пенезић  
 1496. Слободан Поповић  
 1497. Слободан Роксандић  
 1498. Слободан Томашевић  
 1499. Слободан Шавија  
 1500. Слободанка Дабић  
 1501. Смиљана Коцић  
 1502. Смиљана Милинков  
 1503. Смиљана Ђујић  
 1504. Смиљана Чупић  
 1505. Смиљка Милеуснић Аџић  
 1506. Снежана Бајчета  
 1507. Снежана Боћанин  
 1508. Снежана Вуковић  
 1509. Снежана Дашић  
 1510. Снежана Динчић  
 1511. Снежана Јовић  
 1512. Снежана Максимовић  
 1513. Снежана Новковић  
 1514. Снежана Пековић  
 1515. Снежана Симовић  
 1516. Соња Бикић

1517. Соња Гочанин  
 1518. Соња Еремић  
 1519. Соња Јанков  
 1520. Соња Оцић  
 1521. Соња Станисављевић  
 1522. Софија Заклан Предојевић  
 1523. Софија Лазаревић  
 1524. Софија Накић  
 1525. Софија Стојисављевић  
 1526. Спасоје Вулевић  
 1527. Срђан Ђуровић  
 1528. Срђан Перишић  
 1529. Срђан Херцигоња  
 1530. Срђана Милошевић  
 1531. Сретен Јакић  
 1532. Сретен Ковачевић  
 1533. Станко Лекић  
 1534. Стеван Вељовић  
 1535. Стеван Милошевић  
 1536. Стеван Недељковић  
 1537. Стеван Новаковић  
 1538. Стеван Салатић  
 1539. Стеван Спасеновић  
 1540. Стеван Стевчић  
 1541. Стефан Вукојевић  
 1542. Стефан Вучићевић  
 1543. Стефан Залад  
 1544. Стефан Јовић  
 1545. Стефан Јојић  
 1546. Стефан Костић  
 1547. Стефан Лубурић  
 1548. Стефан Лукић  
 1549. Стефан Милисављевић  
 1550. Стефан Миљковић  
 1551. Стефан Недељковић  
 1552. Стефан Радојковић  
 1553. Стефан Сурлић  
 1554. Стефан Томић  
 1555. Стефан Шипка  
 1556. Стефана Савић  
 1557. Стефанија Јанковић  
 1558. Страхиња Обреновић  
 1559. Сузана Берић  
 1560. Сузана Јовић-Вукадиновић  
 1561. Сузана Крстевски  
 1562. Сузана Лађевић  
 1563. Сузана Латинчић  
 1564. Сузана Михајловић  
 1565. Сузана Обрадовић  
 1566. Сунцица Драгаш  
 1567. Сунцица Орашанин  
 1568. Тамара Бабић  
 1569. Тамара Белајић  
 1570. Тамара Боровић  
 1571. Тамара Бранковић  
 1572. Тамара Вуков  
 1573. Тамара Вуковић  
 1574. Тамара Дакић  
 1575. Тамара Дамјановић  
 1576. Тамара Дугалић  
 1577. Тамара Дукић  
 1578. Тамара Ђурић  
 1579. Тамара Живановић  
 1580. Тамара Злајић  
 1581. Тамара Јоветић  
 1582. Тамара Маринковић  
 1583. Тамара Марјановић  
 1584. Тамара Марковић  
 1585. Тамара Милатовић  
 1586. Тамара Милошевић-Грбић  
 1587. Тамара Пејић  
 1588. Тамара Петровић  
 1589. Тамара Поповић  
 1590. Тамара Самаиловић  
 1591. Тамара Спасојевић  
 1592. Тамара Старчевић  
 1593. Тамара Танкосић  
 1594. Тамара Тодоровић  
 1595. Тамара Тополовић  
 1596. Тамара Торлаковић  
 1597. Тамара Шмитран  
 1598. Тања Вукша  
 1599. Тања Гавриловић  
 1600. Тања Глишић  
 1601. Тања Ђаковић  
 1602. Тања Живковић  
 1603. Тања Комарица  
 1604. Тања Крстић  
 1605. Тања Манојловић  
 1606. Тања Татомировић  
 1607. Тања Ђулум  
 1608. Тара Тепавац  
 1609. Татјана Комарица  
 1610. Татјана Лабовић  
 1611. Татјана Лазор  
 1612. Татјана Медић  
 1613. Татјана Милосављевић  
 1614. Татјана Поповић  
 1615. Татјана Русић  
 1616. Теа Ивас  
 1617. Теодора Костић  
 1618. Теодора Скробоња  
 1619. Теодора Шаровић  
 1620. Тијана Адамовић  
 1621. Тијана Бајовић  
 1622. Тијана Вељковић  
 1623. Тијана Вуксановић  
 1624. Тијана Докић  
 1625. Тијана Дутина  
 1626. Тијана Ђурђевић  
 1627. Тијана Здравковић  
 1628. Тијана Ивковић  
 1629. Тијана Јанковић  
 1630. Тијана Лончар  
 1631. Тијана Мандић  
 1632. Тијана Речевић  
 1633. Тијана Средојевић  
 1634. Тијана Цветићанин  
 1635. Тина Аничич  
 1636. Томислав Лунић  
 1637. Тони Првуловић  
 1638. Уна Забунов  
 1639. Уна Росић  
 1640. Уна Ђаћић Алексић  
 1641. Урош Дражевић  
 1642. Урош Ђаковић  
 1643. Урош Живковић  
 1644. Урош Мамић  
 1645. Урош Петровић

1646. Ферида Ђустовић  
1647. Филип Баљкас  
1648. Филип Бирчанин  
1649. Филип Брковић  
1650. Филип Катић  
1651. Филип Керчов  
1652. Филип Отовић Вишњић  
1653. Филип Стошић  
1654. Филип Хорватић  
1655. Хана Мајкић  
1656. Хелена Перић  
1657. Христина Цветичанин  
Кнежевић  
1658. Чедомила Ђурић  
1659. Чедомир Савковић  
1660. Џенета Ресили  
1661. Aburas Lina  
1662. Aleksandre Addor  
1663. Alvaro Balesteros  
1664. Ana Heras Del Arco  
1665. Andrej Teričik  
1666. Andreja Koršič  
1667. Angela Bisak  
1668. Anlan Cheney  
1669. Benny Enrico Napitupulu  
1670. Darya Suglobova  
1671. David Kaminsky  
1672. Dimitros Panagiotakis  
1673. Doris Manu  
1674. Engin Ersoj  
1675. Eni Gajanova  
1676. Fadwa Sead Adeen Saqer  
1677. Gedik Serkan  
1678. Joanis Cahalidis  
1679. Julia Druelle  
1680. Kubra Emir  
1681. Lea Saugier  
1682. Leila Kharmouch  
1683. Loren Persi Vićentić  
1684. Luke Bacigalupo  
1685. Lutjona Lula  
1686. Matilda Karcanaј  
1687. Miad Nakhavali  
1688. Michael David Anderson  
1689. Migel Rodrigez  
1690. Nastassja Elliot – Robertson  
1691. Nazar Assker  
1692. Nik Avila  
1693. Pal Roren  
1694. Pantazidis Hristos  
1695. Stan Minne  
1696. Stefan Zich  
1697. Tinging Wang  
1698. Wataru Yokohama



**ДОКТОРАНДИ  
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**



**ГОДИНА  
ФАКУЛТЕТ  
ПОЛИТИЧКИХ  
НАУКА**



## ДОКТОРАНДИ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Бр.	Име и презиме	Назив докторске дисертације	Докторирао
1.	Стојан Томић	Потребе и интереси друштвених група у локалној самоуправи	26.2.1968.
2.	Јован Андријашевић	Роба као облик и извор самокретања и саморазвијања друштвене производње	15.3.1968.
3.	Обрад Пејановић	Политичке концепције у делу Карла Маркса	13.7.1968.
4.	Живко Марковић	Концепције комунистичке партије Совјетског Савеза у развоју социјалистичке демократије у СССР	26.7.1968.
5.	Тихомир Ђокановић	Специфичне законитости друштвено-економског развоја земаља у развоју	18.10.1968.
6.	Владан Ђетковић	Бирографија и самоуправљање	27.11.1968.
7.	Радош Смиљковић	Савез комуниста у самоуправљању	27.11.1968.
8.	Јован Марјановић	Економско-социјалне основе непосредне социјалистичке демократије	4.12.1968.
9.	Предраг Раденовић	Социолошки аспекти функције руковођења у структури радне организације савременог југословенског друштва	14.7.1969.
10.	Вучина Васовић	Савремена грађанска плуралистичка политичка теорија	18.7.1969.
11.	Смиљан Јурин	Линеарно програмирање и цијене	6.1.1970.
12.	Тома Ђорђевић	Улога јавног мњења у политичким процесима социјалистичког друштва	12.2.1970.
13.	Ђорђе Милованчевић	Економски интерес и привредни развој са посебним освртом на самоуправни социјализам	5.6.1970.
14.	Драгомир Драшковић	Утицај поделе и организације рада на друштвени положај произвођача	11.6.1970.
15.	Радивоје Маринковић	Процес одлучивања у комуни	9.7.1970.

16.	Драгослав Зорић	Својина и држава социјалистичког друштва	13.7.1970.
17.	Балша Шпадијер	Модерно председништво, положај и улога у политичком систему САД	15.7.1970.
18.	Жарко Гудац	Фашизам и неофашизам	16.10.1970.
19.	Љубомир Палигорић	Савремена латинскоамеричка левица – покрети и политичке концепције	4.12.1970.
20.	Александар Спасић	Упоредна анализа система привредних комора	28.12.1970.
21.	Henry Christman	САД и ослободилачка борба народа Југославије 1941–1945.	12.5.1971.
22.	Рајко Даниловић	Радничка класа и самоуправни социјализам	19.5.1971.
23.	Стојан Булат	Новчано-кредитни импулси инфлације	2.7.1971.
24.	Радосав Божовић	Култура слободног времена	14.7.1971.
25.	Иво Паић	Темељи знаности политике	15.7.1971.
26.	Бранимир Марковић	Политика доходака и синдикати у Великој Британији 1964–1970.	1.11.1971.
27.	Јокица Хаџи-Василев	Социјалистичка опредељења у Тропској Африци	8.11.1971.
28.	Стојан Глигорић	Социјалистичке тенденције у политици владајућих покрета у арапским земљама	25.11.1971.
29.	Илија Вуковић	Положај и функције Социјалистичког савеза у политичком систему СФРЈ	20.12.1971.
30.	Милош Томин	Друштвено-економски облици и методи централизације пољопривредног комбината	27.12.1971.
31.	Газменд Зајми	Уставно-правна заштита и третман језика националних мањина у Европи између два светска рата	28.1.1972.
32.	Стеван Безданов	Међусобни односи научно-технолошке револуције и образовања у југословенском друштву са становишта захтева индустрије према структури и квалификацији радника	28.1.1972.
33.	Атиф Пуриватра	Југословенска муслиманска организација у политичком животу Краљевине СХС	6.3.1972.
34.	Борислав Димковић	Сељаштво и комунисти на селу – емпиријско истраживање учешћа сељака у СК Војводине	16.3.1972.

35.	Слободан Миленковић	Унутрашња надлежност држава и међународна заштита људских права	28.3.1972.
36.	Миливоје Наумовић	Революционарни и теоретски рад Душана Поповића	3.4.1972.
37.	Смиљан Лазин	Теоријске основе моралне динамике политике	12.6.1972.
38.	Томислав Бадовинац	Утицај новчане масе на привредна кретања у Југославији (1963–1972)	19.6.1972.
39.	Зорица Приклмајер-Томановић	Социјализам и демократија у концепцијама западноевропских комунистичких партија	27.6.1972.
40.	Susana Macesich	Развој политичке организације Војне границе	19.12.1972.
41.	Раде Алексић	Дијалектика друштвених супротности у процесу изградње социјализма	29.12.1972.
42.	Бранко Прњат	Конституисање, циљеви и средства културне политике у самоуправном друштву	22.3.1973.
43.	Немања Божић	Глобална стратегија САД са освртом на Средоземље	29.3.1973.
44.	Здравко Мунишић	Структурално-епистемолошки марксизам Луја Алтисера	23.4.1973.
45.	Александар Ђрличков	Теоријске и друштвене основе СЕВ-а тенденције развоја	11.5.1973.
46.	Владимир Гоати	Основи и суштина концепција о новој радничкој партији	12.5.1973.
47.	Смиља Тартаља	Обнова циклусних теорија о развоју друштва у савременој друштвеној мисли	9.7.1973.
48.	Радован Радоњић	Сукоб КПЈ са Коминформом и друштвени развој Југославије 1948–50.	16.10.1973.
49.	Злата Учево	Социјална условљеност наталитета становништва у Босни и Херцеговини и демографска политика	14.12.1973.
50.	Борис Петковски	Друштвено-економски положај и самоуправна моћ радничке класе	28.1.1974.
51.	Мр Бранислав Костић	Телевизијско програмирање у самоуправном социјалистичком друштву	8.4.1974.
52.	Мр Јаков Мрваљевић	Особености идејно-културне деколонизације у Тропској Африци	21.5.1974.
53.	Мр Славомир Милосављевић	Методолошки проблеми емпиријског истраживања политичке активности у самоуправном друштву	28.5.1974.
54.	Мр Милован Мићовић	Друштвено-економска условљеност национализма	30.9.1974.

55.	Мр Владимир Штамбук	Социолошке карактеристике кибернетског проучавања друштва	18.11.1974.
56.	Ејуб Кучук	Детерминанте и социјална обележја модерног милитаризма	20.11.1974.
57.	Лајош Тот	Друштвено-економски положај функција и савремена организација наше самоуправне основне школе	21.11.1974.
58.	Братислав Петровић	Однос основних учења Маркса и Дарвина	27.12.1974.
59.	Војислав Мићовић	Друштвени положај средстава информисања у систему самоуправљања	26.2.1975.
60.	Драгољуб Стојиљковић	Промене у савременом свету и улога информација – са посебним освртом на функцију и деловање информација у самоуправљању	24.3.1975.
61.	Михајло Пешић	Преображај радничке класе у процесу развоја самоуправљања	23.4.1975.
62.	Мр Бећир Мехољић	Југословенска спољна радна миграција (обележја, узроци, последице и перспектива)	30.5.1975.
63.	Михајло Аћимовић	Међународноправни режим малограничног промета између Југославије и Италије (с освртом на економски и политички значај)	2.6.1975.
64.	Мр Александар Секуловић	Политичка мисао Гаетана Моске	30.10.1975.
65.	Бојана Тадић	Несврстаност у теорији и пракси међународних односа	19.11.1975.
66.	Мр Латинка Перовић	Дебата о националном питању у Независној радничкој партији Југославије 1923. г.	2.12.1975.
67.	Мр Душан Ђошић	Социо-економски преображај становништва СР Србије	21.1.1976.
68.	Богдан Трифуновић	Самоуправљање и партиципација у програмима и акцијама политичких партија и синдиката у Француској	18.2.1976.
69.	Стеван Мајсторовић	Култура и демократија	1.3.1976.
70.	Душан Ичевић	Нација и самоуправни федерализам	11.3.1976.
71.	Мр Милован Васовић	Политичке борбе у Црној Гори 1938–1945.	19.5.1976.
72.	Мр Лазар Мајсторовић	Кредитно-монетарна политика у функцији удруживања рада у развоју привреде	24.5.1976.
73.	Мр Петар Малобабић	Међународни значај југословенског ратишта у 1943.	24.5.1976.

74.	Мр Борислав Ђуровић	Политика аграрних односа у Совјетском друштву 1917–1936.	2.6.1976.
75.	Мр Љиљана Словић	Социолошка мисао Светозара Марковића	29.6.1976.
76.	Бранислав Вучковић	Народни покрети у неразвијеним земљама као посебан облик политичког организовања	15.7.1976.
77.	Мр Блажо Перовић	Диктатура пролетаријата и социјалистичка самоуправна демократија – самоуправљање као посебан облик (диктатуре пролетаријата) испољавања класне суштине социјалистичке демократије	13.9.1976.
78.	Мр Сретен Сокић	Савремене производне снаге и друштвена позиција произвођача у економској функцији	4.11.1976.
79.	Мр Јованка Кепеска	Савремени развитак производних снага	20.12.1976.
80.	Мр Добросав Бјелетић	Грамшијева концепција пута у социјализам	23.12.1976.
81.	Миленко Бојанић	Методи концентрације акумулације за финансирање проширене репродукције у светлу уставног уређења СФРЈ	27.12.1976.
82.	Мр Милорад Бошковић	Југословенска политичка емиграција на Западу	31.5.1977.
83.	Андреја Милетић	Концепт националног интереса у америчкој теорији спољне политике и његова општа теоријска вредност	6.6.1977.
84.	Мр Зоран Андрић	Међународни положај бораца за слободу у португалским колонијама	13.6.1977.
85.	Мр Василије Дамјановић	Друштвено-економски и педагошки аспекти и ефекти укључивања ученика у производњи и други друштвено-корисни рад у процесу њиховог општег образовања	24.6.1977.
86.	Мр Ђорђе Надрљански	Концепт и модели степенастог система усмереног образовања и политика њиховог развоја	8.9.1977.
87.	Мр Радомир Главички	Планирање друштвеног знања као стратешка оријентација земаља у развоју	7.11.1977.
88.	Бошко Вишњић	Систем и политика мобилизације финансијских средстава у Југославији	19.12.1977.
89.	Љубивоје Аћимовић	Проблеми безбедности и сарадње у Европи	27.12.1977.
90.	Мр Војислав Секуловић	Друштвено-економске основе и методологија утврђивања трошкова основног и средњег образовања	9.1.1978.
91.	Обрен Ђорђевић	Настанак, развој и друштвено-политичка функција обавештајне службе и службе безбедности народноослободилачког покрета Југославије	20.1.1978.

92.	Mr Радомир Милашиновић	Место обавештајних служби у уставном и политичком систему САД	24.2.1978.
93.	Mr Мухамед Кешетовић	Нација у социјализму	21.3.1978.
94.	Mr Тихомир Радовановић	Кадрови и образовање у дугорочном развоју електропривреде Србије	17.4.1978.
95.	Mr Милан Подунавац	Појам и значај концепта политичке културе у савременој политичкој теорији	24.4.1978.
96.	Mr Ристо Килибарда	Класно биће Савеза комуниста Црне Горе	2.6.1978.
97.	Гавро Алтман	Специфичности Вијетнамске револуције	5.6.1978.
98.	Mr Милан Крсмановић	Концепт културе у политици Савеза комуниста Југославије	5.6.1978.
99.	Mr Ђоко Този	Депрофесионализација и подруштвљавање политичких функција у систему самоуправне социјалистичке демократије	26.6.1978.
100.	Mr Мирољуб Радојковић	Функције информационо-комуникационих система у социјалистичким земљама (пример Демократска република Немачка и Југославија)	13.7.1978.
101.	Mr Радован Марјановић	Франкфуртски круг и његова теорија културе	9.11.1978.
102.	Милан Мали	САП у друштвено-политичком и уставном систему СФРЈ (са посебним освртом на САП Војводину)	26.12.1978.
103.	Mr Марија Ратковић	Трошкови и ефекти инвестирања у образовање – теорија и анализа	11.1.1979.
104.	Mr Маргарета Шијакова	Извори и развој Марксових и Енгелсових правно-филозофских погледа у раним радовима	9.3.1979.
105.	Станислав Антић	Самоуправно планирање кадрова и образовања као функција удруженог рада	7.6.1979.
106.	Mr Живорад Ђорђевић	Интелигенција у социјалистичком самоуправном друштву	29.6.1979.
107.	Mr Чедо Нојковић	Социолошки аспекти рада стручних служби у удруженом раду	2.7.1979.
108.	Mr Драган Веселинов	Ситно-парцелно власништво у аграрној репродукцији Југославије	11.7.1979.
109.	Mr Борисав Џуверовић	Критика теорија о масовној култури – смисао и перспективе масовне културе	12.7.1979.
110.	Mr Мато Јерговић	Јединство рада и образовања као основа реформе усмереног образовања	13.7.1979.



111.	Mr Милан Ратковић	Концепција и практични путеви остваривања интеграције у усмереном образовању	8.10.1979.
112.	Момчило Радосављевић	Идеолошко-политичка компонента радне улоге човека у самоуправном удруженом раду	9.10.1979.
113.	Слободан Инић	Материјалне претпоставке револуционарне промјене у савременом друштву	12.10.1979.
114.	Mr Милан Недељковић	Политичка мисао Милентија Поповића у изграђивању концепције социјалистичког самоуправног друштва	22.10.1979.
115.	Mr Милун Перовић	Процес политичког одлучивања у Скупштини Социјалистичке Федеративне Републике Југославије	7.11.1979.
116.	Mr Y Aye Lwin	Допринос Бурме у развоју политике несврставања	19.11.1979.
117.	Mr Бранко Н. Пешкир	Друштвено-економски процеси повезивања војне индустрије у савремени систем удруженог рада	13.12.1979.
118.	Mr Ђура Кнежевић	Кадровска политика у Савезу комуниста Југославије	24.12.1979.
119.	Mr Дамјан Шећковић	Самоуправне интересне заједнице друштвених делатности и слободна размена рада	24.12.1979.
120.	Mr Фрањо Радишић	Туристичка политика Југославије и њен одраз на развој туризма у Истри	7.1.1980.
121.	Mr Вуксан Лакичевић	Класно-политичка суштина успостављања и заштите друштвене својине	4.3.1980.
122.	Mr Милорад Рочкомановић	Реципроцитет у међународном приватном праву	19.3.1980.
123.	Mr Ласло Лаки	Проблеми адаптације неиндустријских радника у индустријску радну средину у САП Војводини	9.4.1980.
124.	Mr Зоран Ђуричић	Утицај фактора друштвене средине на активност човека у радној средини	10.4.1980.
125.	Mr Вероника Бајагић	Слободно време индустријских радника у САП Војводини – резултати социолошког истраживања	10.4.1980.
126.	Mr Борис Цизел	Економска сарадња и процес регионалне интеграције земаља у развоју као фактор њихове међународне економске и политичке еманципације	5.6.1980.
127.	Mr Александар Минић	Савез комуниста и реализовање друштвено-економског положаја радничке класе Београда од X конгреса СКЈ до данас	19.6.1980.
128.	Боривоје Петровић	Самоуправне интересне заједнице као елемент друштвено-економског и друштвено-политичког система социјалистичког самоуправљања	14.7.1980.
129.	Ибрахим Суљај	Лењиново схватање хуманизма	17.7.1980.

130.	Mr Петар Радловић	Одговорност у систему самоуправљања	22.7.1980.
131.	Ото Денеш	Култура у функцији реафирмације идентитета земаља у развоју	18.9.1980.
132.	Mr Душан Жунић	Ограничени и локални ратови у функцији спољне политике Сједињених Америчких Држава	2.10.1980.
133.	Марјан Рожич	Плурализам самоуправних интереса и социјалистички савез	24.10.1980.
134.	Mr Драгана Кандић	Теоријски и практични значај Лефеврове критике свакодневног живота	31.10.1980.
135.	Mr Емил Ројц	Удружени рад у функцији субјеката самоуправне васпитно-образовне политике	28.11.1980.
136.	Путник Дајић	Положај и улога синдиката у СССР-у	3.12.1980.
137.	Mr Радоје Радловић	Изграђивање система општенародне одбране и друштвене самозаштите и плурализам самоуправних интереса	21.4.1981.
138.	Mr Мајед Šadoud	Либански проблем – историјски и друштвено-политички корени	19.5.1981.
139.	Mr Снежана Пантелић	Социолошки аспект екологије урбаних средина са посебним освртом на Београд	19.5.1981.
140.	Mr Светозар Штиглић	Место и улога СР Немачке у развоју система безбедности и сарадње у Европи	15.6.1981.
141.	Mr Видак Радовић	Солидарност у удруженом раду	1.7.1981.
142.	Драган Кеџман	Социјална функција телевизије као комуникационог медијума у самоуправном друштву	2.7.1981.
143.	Mr Владимир Првуловић	Положај и улога човека у политичком систему социјалистичког самоуправљања	8.7.1981.
144.	Mr Милан Сикирица	Ваљевска нахија у процесу конституисања локалне и централне власти у Србији	14.7.1981.
145.	Mr Срећко Ђукић	Улога мултилатералних облика сарадње у развоју економских односа СФРЈ и земаља чланица Савета за узајамну економску помоћ (СЕВ)	15.9.1981.
146.	Mr Петар Кнежевић	Специфични облици примене силе у савременим међународним односима	29.9.1981.
147.	Сергије Лукач	Развој штампе у СР Србији од 1960–1973.	3.10.1981.
148.	Mr Милорад Миловановић	Систем институционалне заштите младих са поремећајима у друштвеном понашању	6.10.1981.

149.	Mr Стево Никић	Проблеми остварења слободе у Марксовој политичкој мисли	12.10.1981.
150.	Mr Момчило Ђуричковић	Политичке концепције Српске народне радикалне странке (1880–1903)	23.12.1981.
151.	Mr Иван Шегота	Водеће субјективне снаге самоуправног друштва и рационализација облика самоуправне и друштвено-политичке активности	15.3.1982.
152.	Mr Милорад Панић	Мерила пословне неспособности у теорији и пракси социјалне политике и социјалне заштите	15.3.1982.
153.	Живорад Миновић	Кардејева мисао о самоуправљању	22.3.1982.
154.	Мишо Кулић	Култура у концепцијама филозофије историје (ка заснивању социологије културе)	7.5.1982.
155.	Драгослав Словић	Природа и наука у процесу друштвене репродукције	20.6.1982.
156.	Mr Милош Кљајић	Марксистичка теорија и југословенска социјалистичка револуција	29.6.1982.
157.	Mr Милан Кипераш	Комуна као револуционарни концепт преовладавања разлика село – град	30.6.1982.
158.	Mr Винка Томић	Интересни плурализам у делегатском систему	30.6.1982.
159.	Mr Сава Илић	Подруштвљавање пољопривреде и удруживање индивидуалних пољопривредника у Војводини	2.7.1982.
160.	Драган Коковић	Начин живота и култура – међусобна условљеност и повезаност	1.10.1982.
161.	Wu Shi Kang	Проблеми теорије сазнања у југословенској марксистичкој филозофији 1945–1981.	7.10.1982.
162.	Нада Лер Софронић	Марксизам и теорија ослобођења жене	19.11.1982.
163.	Mr Драгиша Павловић	Самоуправна интеграција и производна снага друштвеног рада	19.11.1982.
164.	Mr Спасоје Бјелица	Усмеравање образовања у функцији репродукције удруженог рада	23.11.1982.
165.	Mr Alemu Melkamwork	Француска неоколонијалистичка политика у бившим француским колонијама у Африци	29.12.1982.
166.	Mr Слободанка Костић	Социолошке детерминанте хуманизације рада у ОУР	8.2.1983.
167.	Mr Јован Богдановић	Развитак крупне производње у пољопривреди СРС	4.3.1983.
168.	Mihajlo Juhas	Компензационо образовање у функцији уједначавања услова за образовање	4.3.1983.

169.	Mr Живорад Вишић	Политика трансфера савремене технологије у самоуправној организацији удруженог рада	22.4.1983.
170.	Mr Димитрије Бауцал	Бирократизација политичких организација – странака у светлости савремених друштвених промена	23.5.1983.
171.	Mr Dieliman Osman Kouyata	Демократска партија Гвинеје у борби за национално ослобођење и у политичком систему Републике Гвинеје	31.5.1983.
172.	Славко Подменик	Методе за ефикасно политичко деловање	31.5.1983.
173.	Mr Слободан Бранковић	Слободне територије у стратегији НОР-а	8.6.1983.
174.	Ђорђе Петровић	Развојне противуречности репродуковања агро-индустријског комплекса Војводине	23.6.1983.
175.	Mr Милан Плавшић	Закон вредности и систем планирања у социјалистичкој привреди	24.6.1983.
176.	Hernan Sergio Villablanca Zurita	Чиле – друштвено-политичка структура и периферијски капитализам од 1820. до 1891.	28.6.1983.
177.	Mr Никола Ташић	Диктатура пролетеријата и слободни удружени рад – дијалектика и условљеност односа	29.6.1983.
178.	Mr Томислав Смречник	Савремена левица САД о социјалним субјектима социјалистичког преображаја америчког друштва	30.6.1983.
179.	Миодраг Ђорђевић	Подруштвљавање политике у делегатском систему	1.7.1983.
180.	Душан Милинковић	Социјални положај старих људи у сеоским подручјима СР Хрватске као одраз друштвено-економских промена у селу и пољопривреди	13.7.1983.
181.	Mr Ђорђе Штакић	Специјалистичке субјективне снаге у комуни	24.10.1983.
182.	Mr Милева Филиповић	Историјски материјализам и структурализам у савременој социолошкој мисли	8.12.1983.
183.	Анте Цицварић	Генеза циљева и метода аграрне политике соц. Југославије	15.12.1983.
184.	Станимирка Томић	Настанак и делатност Југословенске радикалне заједнице	23.12.1983.
185.	Томислав Станишић	Модел система научно-техничких информација у ратној морнарици	30.12.1983.
186.	Томислав Продановић	Социолошки аспекти заштите човекове средине у систему социјалистичког самоуправљања	1.2.1984.
187.	Миодраг Стефановић	Марксово схватање људског рада	29.2.1984.
188.	Mr Станоје Ивановић	Образовне потребе нашег самоуправног друштва и усмерено образовање	15.5.1984.

189.	Љубиша Цветковић	Економски и социолошки аспекти удруживања рада и средстава у самоуправном социјализму	12.6.1984.
190.	Мр Радиша Павловић	Ефикасност квалификационе и професионалне структуре кадрова у организацијама удруженог рада	12.6.1984.
191.	Иво Висковић	Процес креирања и реализације вањске политике Југославије	26.6.1984.
192.	Живота Марковић	Революционарно-демократска пракса Народно-ослободилачких одбора и зачеци друштвених промена у уживком крају 1941. године	9.7.1984.
193.	Бранко Латас	Унутрашњи и међународни војно-политички положај четничког покрета у ратној 1943. години	10.7.1984.
194.	Abdul Maida El Rifai	Социјалистичка партија арапског препорода – програмске концепције и друштвено-политичка делатност (у арапском свету, посебно у Сирији)	16.10.1984.
195.	Крстан Малешевић	Диктатура пролетаријата и делегатски систем	22.10.1984.
196.	Бранко Ковачевић	Васпитно-образовна организација удруженог рада у систему слободне размене рада	13.11.1984.
197.	Мр Петар Мандић	Улога и метод деловања СКЈ у условима социјалистичког самоуправљања	11.12.1984.
198.	Златко Манџука	Резерве на мултилатералне уговоре – са посебним освртом на одредбе о резервама из Бечке конвенције о уговорном праву	20.12.1984.
199.	Мр Предраг Пејчић	Ваздушни рат и међународно право	24.12.1984.
200.	Даница Пург	Учешће радника у управљању предузећима у Холандији	28.1.1985.
201.	Мр Мирослав Хаџић	Односи између социјалистичких снага – теорија и пракса СКЈ	19.2.1985.
202.	Петар Хафнер	Научно-технолошка револуција и промене у садржају и карактеру рада	19.3.1985.
203.	Мићо Радонић	Проблеми безбедности Средоземља	19.3.1985.
204.	Imre Kelemen	Могућност конституисања марксистичке онтологије	31.5.1985.
205.	Томислав Пајић	Положај радничке класе у Тимочкој Крајини за време Другог светског рата и њена улога у НОБ	5.6.1985.
206.	Чедо Шакота	Марксистичка теорија својине	7.6.1985.
207.	Павле Бубања	Онтолошко-антрополошко утемељење мира	1.7.1985.

208.	Јован Кркобабић	Социјално-економска стабилност земљорадника као фактор друштвеног развоја	5.7.1985.
209.	Лука Михаљица	Образовни центар као савремени облик самоуправне организације усмереног образовања и васпитања	5.7.1985.
210.	Дренка Илић	Осигурање за случај незапослености	9.7.1985.
211.	Мр Живорад Раковић	Социолошко-економски аспекти хуманизације рада као фактора продуктивности удруженог рада	12.7.1985.
212.	Мр Иван Видановић	Превенција малолетничке делинквенције у систему свеобухватне заштите деце и омладине	25.10.1985.
213.	Бошко Телебаковић	Деструктивна дијалектика Т. Адорна	28.10.1985.
214.	Мр Данило Килибарда	Просветно-културна политика у Србији за време II светског рата	12.11.1985.
215.	Бранко Васиљевић	Политика спољно-економске заштите централно-планских привреда источноевропских земаља	17.12.1985.
216.	Андон Костадиновић	Утицај тех. прогреса на развој образовања и културе рада у великим системима удруженог рада на примеру железничког саобраћаја	30.12.1985.
217.	Неда Тодоровић	„Женска” штампа и еманципација жене (анализа садржаја високотиражних женских листова у Југославији у послератном периоду)	9.1.1986.
218.	Милан Митровић	Информисање и одлучивање	18.2.1986.
219.	Мунир Ласић	Функционално повезивање рада и образовања на самоуправним основама	3.3.1986.
220.	Груда Зејнулах	Панамски канал – међународно правна студија	10.3.1986.
221.	Иво Маринић	Политика урбанизације као фактор привредног развоја Југославије	11.3.1986.
222.	Симо Турудија	Истраживачко-практични модел самоуправне организације удруженог рада	18.4.1986.
223.	Младен Станковић	Улога средстава масовних комуникација у трансформацији структуре слободног времена	21.4.1986.
224.	Миломир Глишић	Чиниоци опредељивања младих за позив наставника основне школе	21.5.1986.
225.	Мирјана Зеленовић	Социолошки аспекти социјалне угрожености	22.5.1986.
226.	Илија Павловић	Карактер и примена принципа већине и мањине у процесу одлучивања	9.6.1986.

227.	Ирен Габрић Молнар	Улога синдиката у самоуправној интеграцији радничке класе	12.6.1986.
228.	Љиљана Баћевић	Међукултурно комуницирање посредством медија у вишенационалној заједници	16.6.1986.
229.	Миланко Зорић	Лењина теорија прелазног периода	1.7.1986.
230.	Смиља Ракас	Социолошка мисао Сретена Вукосављевића	15.10.1986.
231.	Слободан Самарџић	Демократија савета као принцип друштвеног преображаја	5.11.1986.
232.	Вера Минић	Социолошки самоуправни модел усмеравања друштвеног развоја – социолошки аспект	24.11.1986.
233.	Твртко Шерцар	Комуникацијске карактеристике примарне знанствене периодике	10.12.1986.
234.	Sameh W. Khoffash	Радничка партиципација у Алжиру, Сирији и Ираку	17.12.1986.
235.	Томислав Крговић	Функционисање система социјалне заштите у условима самоуправног интересног организовања	30.12.1986.
236.	Војимир Вранић	Политичке странке и уставно питање у Србији од 1894–1901. године	20.1.1987.
237.	Славка Гвозденовић	Контроверзе у савременој марксистичкој филозофији	12.3.1987.
238.	Драго Ковачевић	Границе и могућности естетичке свести	18.3.1987.
239.	Mouaffak Al Kazzaz	Развој радничког законодавства у Ираку	30.3.1987.
240.	Мр Борис Иљенко	Смисао и основне карактеристике теорије културног стваралаштва	30.3.1987.
241.	Aleksandar Halmi	Методологија акционих истраживања као научна и самоуправна основа социјалног рада	3.4.1987.
242.	Бранко Јурлина	Народности Славоније и њихово учешће у НОБ-у и социјалистичкој револуцији	22.4.1987.
243.	Yanan Ju	Процес информисања и функционисања штампе у НР Кини и СФРЈ	26.4.1987.
244.	Зоран Станојевић	Особености никарагванске револуције	29.4.1987.
245.	Стипан Јукић	Јединство и заједништво у систему и политици васпитања и образовања у СФРЈ	30.4.1987.
246.	Станимир Стаменковски	Друштвено-економски аспекти расподеле према раду у систему удружења рада	11.7.1987.

247.	Драгољуб Никић	Босна у политичким плановима Србије с краја XIX и на почетку XX века	13.7.1987.
248.	Драган Симеуновић	Улога политичког насиља у остваривању револуције	13.7.1987.
249.	Иван Вуковић	Принцип дохотка и слободне размене рада у високом образовању	15.7.1987.
250.	Обрен Цицковић	Социјално-економски фактори радног апсентизма и њихов утицај на ефикасност пословања организација удруженог рада	15.9.1987.
251.	Мирољуб Јевтић	Савремени џихад и рат	28.10.1987.
252.	Мр Љубиша Стокић	Проблем олигархије у политичкој теорији	29.12.1987.
253.	Лука Тодоровић	Социјално политички и демографски аспекти заштите деце	6.1.1988.
254.	Милан Опачић	Разоружање у југословенској концепцији мира	12.1.1988.
255.	Ратко Божовић	Културне потребе и њихова улога у ослобађању рада	7.3.1988.
256.	Богдан Илић	Положај САП Косова у друштвено-политичком и уставном систему Југославије и СР Србије	22.3.1988.
257.	Милован Лукић	Политика застрашивања и геноцида у Србији 1941–1944.	5.5.1988.
258.	Милорад Поповић	Држава и самоуправљање	6.5.1988.
259.	Adel Moustapha Ahmed Elsalousy	Египат и Југославија присуство у Африци компаративна политичка и економска студија	14.6.1988.
260.	Мр Љубисав Нешић	Пословна тајна у систему самоуправљања Југославије	20.6.1988.
261.	Дејан Јеловац	Могућност револуције као општечовечанске еманципације	28.6.1988.
262.	Милорад Кесић	Српски омладински покрет и национално питање седамдесетих година XIX века	5.7.1988.
263.	Огњен Прибићевић	Теоријске претече еврокомунизма	8.7.1988.
264.	Moh'd Hasan Ali Jaradat	Концепција, систем и политика васпитања и образовања у СФРЈ и Јордану	18.7.1988.
265.	Драган Чорбић	Теорија социјалне револуције у руском народњаштву	12.9.1988.
266.	Лазар Чабаркапа	Културни идентитет и плурализам интереса	12.9.1988.



267.	Предраг Симић	Теорија и пракса „социјалистичке модернизације” у НР Кини у периоду од 1976–1984.	14.9.1988.
268.	Мр Богољуб Пејчић	Могућности и ограничења метода социолошког истраживања уметности	19.9.1988.
269.	Драган Богетић	Корени југословенског опредељења за несврстаност	22.9.1988.
270.	Петар Ђукић	Полит-економска садржина процеса формирања и раздеобе друштвеног дохотка у СФРЈ	3.10.1988.
271.	Мирјана Малеска	Одлучивање у собрању СР Македоније	27.10.1988.
272.	Asad Nuhanović	Демократизација и улога СКЈ у развоју политичког система социјалистичког самоуправљања	26.12.1988.
273.	Ранко Симовић	Реализација политике образовања у прописима СР Србије од 1950. до 1974.	28.1.1989.
274.	Зоран Јевтић	Систем социјалне сигурности у организацијама удруженог рада	25.4.1989.
275.	Зоран Бајић	Савремена историјска схватања о револуционарној друштвеној снази	27.4.1989.
276.	Саво Трифуновић	Морални аспекти одговорности у удруженом раду	16.5.1989.
277.	Иван Шијаковић	Средње класе у развијеном индустријском друштву	14.6.1989.
278.	Бранко Павлица	Односи Југославије и СР Немачке од 1951–1984. год. и њихово уговорно регулисање	20.6.1989.
279.	Маја Кандидо Јакшић	Социјално-политички аспекти нових извора сукоба међу половима	11.7.1989.
280.	Ђорђе О. Пиљевић	Револуционарни рад и политичка мисао Благоја Паровића	13.7.1989.
281.	Дада Маглајлић	Самозаштита и сузаштита обитељи с ментално ретардираним чланом – допринос систему рехабилитације и соц. заштите теже инвалидних особа	14.7.1989.
282.	Драго Ручнов	Критика Стаљинове теорије партије	28.8.1989.
283.	Владимирка Крсмановић	Комуникацијске перспективе радија	5.10.1989.
284.	Радован Влајковић	Право и дужност грађана на одбрану	5.10.1989.
285.	Анђелко Милорадовић	Спонтано и институционално политичко деловање	10.10.1989.
286.	Мр Махмут Мујачић	Делегатски систем и процес договарања република и аутономних покрајина	14.11.1989.

287.	Милош Самарџић	Проток и обрада информација као основа за доношење самоуправних одлука у СОУР „Вискоза” Лозница	8.3.1990.
288.	Бошко Ковачевић	Дијалектика религије и националне свести (на примеру Суботице и околине)	28.3.1990.
289.	Јован Митић	Друштвено-економски услови остваривања права радника у образовању	28.3.1990.
290.	Чедомир Чупић	Однос морала власти и ауторитета	25.6.1990.
291.	Божо Драшковић	Законитости и тенденције економије прелазне епохе	13.7.1990.
292.	Слободанка Марков	Квалификациона структура активног становништва и друштвена покретљивост у Југославији	13.7.1990.
293.	Раде Мирић	Процеси одлучивања и структура управљања у пословним асоцијацијама друштвеног сектора привреде	30.10.1990.
294.	Живорад Спасојевић	Совјетска марксистичка теорија између ортодоксије и ревизије (1917–1956)	10.12.1990.
295.	Mohamed Al Dourobi	Сарадња међу арапским земљама у области информисања	26.2.1991.
296.	Гордана Марковић	Социолошко-економски аспекти човекове средине у савременом друштву	2.4.1991.
297.	Јелена Ђорђевић	Политичке светковине у светлости теорије политичке културе	21.6.1991.
298.	Јован Живковић	Рад и слобода – основа и изходиште хуманистичке концепције човека	24.6.1991.
299.	Данка Манџука	Културна политика и самоуправна трансформација позоришта	28.6.1991.
300.	Јанко Сабадош	Револуционарни и национално-ослободилачки покрет украјинског народа крајем XIX и почетком XX века	8.7.1991.
301.	Иван Маршић	Мигрантска породица: социо-педагошки аспекти родитељства	8.7.1991.
302.	Милан Лазић	Политички слом четничке контрареволуције у Србији (1941–1945)	12.7.1991.
303.	Владимир Цветковић	Грађански индивидуум и утопија умног друштва	11.10.1991.
304.	Павле Вукчевић	Остваривање самоуправљања у привредним организацијама сплитске регије	9.1.1992.
305.	Драгослав Кочовић	Теоријско-идејне основе социјалне политике СФРЈ	11.6.1992.
306.	Ивица Јосиповић	Нормативна концепција учешћа запослених у управљању предузећем у Југославији (у периоду 1950–1990)	26.6.1992.

307.	Милан Тимотић	Методe мерења аудиторijума радија и телевизије	2.7.1992.
308.	Љиљана Пађен	Политика и стратегија економског развоја земаља у развоју	14.7.1992.
309.	Saleh Ibrahim Mabruk	Компаративни метод у истраживању народног управљања у Либијској Џамахирији и социјалистичког самоуправљања у СФР Југославији	16.7.1992.
310.	Драгослав Перић	Деца југословенских радника у школама СР Немачке и европска интеграција	25.11.1992.
311.	Ванче Стојчев	Бугарски окупациони систем и геноцидна политика у Југославији 1941–1944.	29.12.1992.
312.	Миливоје Мрђеновић	Политика програмирања и управљања деоничарским друштвима	11.3.1993.
313.	Јован Комшић	Критика неостаљинистичке теорије државе	18.3.1993.
314.	Ана Чекеревац	Социјална политика у развоју друштвених делатности у земљама источне Европе	3.6.1993.
315.	Драган Ђосић	Компјутеризација образовања – политиколошки аспекти примене компјутера у образовању	11.6.1993.
316.	Иван Радосављевић	Хипотетичко-дедуктивна метода у истраживању политичких појава	25.6.1993.
317.	Снежана Пејановић	Вредносне претпоставке и детерминанте социјалне политике	8.7.1993.
318.	Илија Вујачић	Немачка теорија федерализма седамнаестог века	20.7.1993.
319.	Илија Богдановић	Доктрина тоталне одбране и безбедности неутралне Шведске	30.9.1993.
320.	Зоран Јовановић	Идеологија масовне културе	14.10.1993.
321.	Петар Љубојев	Политика и филм – социолошки аспект уметности филма од радикалних преврата до распада соц. колективизације (на примерима совјетско руске, пољске, чехословачке, мађарске и југословенске кинематографије)	24.12.1993.
322.	Дарко Маринковић	Штрајкачке борбе радника у нашем друштву у кризним осамдесетим годинама	24.12.1993.
323.	Никола Томашев	Стратегија технолошког развоја Југославије у образовању	28.12.1993.
324.	Живојин Ђурић	Питање народне суверености у Србији средином XIX века	7.6.1994.
325.	Ali Obeid Nayef	Земље Савета за сарадњу у Заливу – од сарадње до интеграције	27.6.1994.

326.	Небојша Теофиловић	Јавни поредак и људска права и слободе у Републици Србији	15.7.1994.
327.	Зоран Бојовић	Геополитички и економски значај нафте у Персијском заливу	25.11.1994.
328.	Славољуб Шушић	Међународни чиниоци геополитичког положаја Балкана	27.12.1994.
329.	Драган Батавељић	Модел поделе власти у Уставу СР Југославије	3.4.1995.
330.	Живко Неделковски	Процес формирања јавног мњења и његова неформална компонента	24.5.1995.
331.	Александар Богданић	Развој и границе водећег правца теорије комуницирања у САД	11.12.1995.
332.	Светлана Ерић	Утицај односа науке и политике на развој савременог друштва	26.4.1996.
333.	Вера Гудац	Аграрна политика ФНРЈ и сељаштво у Србији 1949–1953.	24.5.1996.
334.	Милан Мишковић	Еколошка криза и еколошка свест омладине	28.5.1996.
335.	Јелица Стефановић	Особености дипломатске праксе развијене у оквиру Конференције о безбедности и сарадњи у Европи	18.6.1996.
336.	Бранко Надовеза	Балканска федерација у социјалдемократском покрету балканских земаља до 1918. године	3.7.1996.
337.	Ратка Марић	Значење поткултурних стилова – истраживање омладинских поткултура	5.7.1996.
338.	Мирослав Јевтовић	Социолошко-политиколошки аспекти еколошког покрета	12.7.1996.
339.	Будимир Бабовић	Међународни полицијски односи и ИНТЕРПОЛ	18.9.1996.
340.	Сретен Ковачевић	Политички аспекти тероризма према Југославији	26.9.1996.
341.	Милан Јовановић	Већински и пропорционални изборни системи у Србији 1990–1993.	28.10.1996.
342.	Веселин Павићевић	Избори и процес конституисања парламентарне демократије у Црној Гори	14.11.1996.
343.	Благоје Даниловић	Функције и карактеристике дијалогских жанрова у директној ТВ емисији	26.12.1996.
344.	Ђуро Фулетић	Војска у политичком систему Савезне Републике Југославије	2.6.1997.
345.	Зоран Јевтовић	Функције и карактеристике дијалогских радио жанрова	6.6.1997.

346.	Радиша Мирчетић	Камата у систему економије релативно удруженог рада	27.11.1997.
347.	Снежана Ђорђевић	Управљање мегалополисом – CITY MANAGER MODEL	10.12.1997.
348.	Ана Гавриловић	Родитељство, систем друштвене бриге о деци и улога локалне заједнице	29.12.1997.
349.	Љиљана Лучић	Политика новца у земљама у транзицији	7.4.1998.
350.	Dong-Am Lee Jong Cheon	НД Кореја после распада светског система реалсоцијализма	25.6.1998.
351.	Дарко Надић	Схватање категорије рада у делима др Драгољуба Јовановића	2.3.1999.
352.	Радоје Зечевић	Србија и међународни положај Ђердапа од Париског конгреса до данас	12.3.1999.
353.	Мишо Бојовић	Промена представе о Војсци Југославије у јавности	11.5.1999.
354.	Желимир Кешетовић	Односи управе и јавности са посебним освртом на односе полиције са јавношћу	4.6.1999.
355.	Драган Симић	Нови светски поредак	28.6.1999.
356.	Живка Пржуљ	Корпоративна култура приватних предузећа у Србији	19.7.1999.
357.	Hossam Ismail Saad Elsaadawy	Политика и економска интеграција арапских земаља	20.7.1999.
358.	Драган Суботић	Југословенски федерализам и улога Савеза комуниста	5.10.1999.
359.	Jabira Named Salem Abu	Психолошки рат у доба глобалних комуникација	15.10.1999.
360.	Драган Аничич	Друштвено-политички узроци и корени тероризма у Југославији после Другог светског рата	8.12.1999.
361.	Милан Петричковић	Начела социјалног рада у предању српског народа	24.1.2000.
362.	Зоран Николић	Перцепција политичке моћи	16.3.2000.
363.	Душко Радосављевић	Елите у периоду друштвене трансформације	14.4.2000.
364.	Жарко Шешлија	Косово и Метохија у политичкој историји Србије од 1912–1999.	21.4.2000.
365.	Бранислава Кнежић	Методe мерења учешћа образовања у процесу ресоцијализације	17.5.2000.

366.	Жељко Фајфрић	Грађанин у политичком систему СРЈ	4.10.2000.
367.	Лидија Козарчанин	Социјална заштита старих људи и улога породичне солидарности	9.1.2001.
368.	Валентина Кртинић	Развој парламентаризма у уставном и политичком систему савремене Србије	12.1.2001.
369.	Mohamed Abotabl Rhoma	Традиционални и савремени модели и пракса социјалног рада у Либијској Џамахирији	24.1.2001.
370.	Невенка Јефтић	Право на комуницирање као нов квалитет међународног споразумевања	15.2.2001.
371.	Jun Li	Политика транзиције и њени економски ефекти у НР Кини	22.3.2001.
372.	Јован Теокаревић	Институција председника републике у пост-комунистичким режимима источне Европе	4.4.2001.
373.	Младенко Кумовић	Културна политика и културна функција музеја	12.4.2001.
374.	Сретен Јелић	Улога саобраћајне политике у примени нове технологије у железничком саобраћају СРЈ	21.6.2001.
375.	Мирослав Младеновић	Синдикат и заштита права радника у политичком и правном систему СРЈ	25.6.2001.
376.	Мирко Милетић	Масовно комуницирање у Србији у последњој деценији XX века	6.7.2001.
377.	Драган Новаковић	Политичке последице деловања исламске заједнице у Југославији у раздобљу од 1945–1991. године	19.7.2001.
378.	Невенка Жегарац	Методе социјалног рада у заштити деце од злостављања и занемаривања	6.2.2002.
379.	Момчило Суботић	Геополитичке замисли у Хрватској према БиХ	24.4.2002.
380.	Жарко Обрадовић	Мањинско питање у односима блатанских држава	26.4.2002.
381.	Јован Базић	Политичка концепција решавања српског националног питања	2.7.2002.
382.	Драган Гостовић	Извршна власт у политичком систему Југославије	3.7.2002.
383.	Мирослав Бркић	Теоријско-методолошке основе социјалног рада у заједници	10.7.2002.
384.	Душан Ступар	Политичка делатност равногорског покрета	11.7.2002.
385.	Тања Мишчевић	Улога одлука међународних организација у савременом развоју међународног права	8.11.2002.

386.	Љубиша Деспотовић	Политичка модернизација Србије XIX века у делу Слободана Јовановића	21.11.2002.
387.	Ана Столић	Политичка и дипломатска делатност Ђорђа Симића (1843–1921)	28.1.2003.
388.	Милан Суботић	Евроазијство: социјалне и политичке идеје евроазијског покрета руске емиграције	6.3.2003.
389.	Миљојко Базић	Улога споменика културе у очувању српског националног идентитета	19.5.2003
390.	Зоран Крстић	Организација власти и процес демократизације у земљама југоисточне Азије – земљама оснивачима АСЕАН-а	18.6.2003
391.	Звонко Гобељић	Монетарно-буџетска политика и економска стабилизација земаља у транзицији	12.7.2003
392.	Бранка Докнић	Историја културе политике у Југославији 1946–1963.	14.7.2003
393.	Срђан Милашиновић	Друштвени сукоби у земљама Централне и Југоисточне Европе	6.11.2003
394.	Софија Коти	Активности грчких малих и средњих предузећа на подручју Балкана	11.11.2003
395.	Дејана Прњат	Културна политика и позоришна делатност у Београду 1945–1980.	18.11.2003
396.	Надица Пјевић	Социјална функција државе у модерној политичкој теорији	23.12.2003
397.	Татјана Вулић	Садржинско-жанровске одлике крагујевачке штампе у XIX веку	13.1.2004
398.	Драго Његован	Политика присаједињења и политички процеси у Војводини 1918–1921.	15.3.2004
399.	Александар Југовић	Утицај теоријских схватања друштвене девијантности на социјални рад	22.6.2004
400.	Гордана Зрилић	Пракса и интенције глобалног санкционисања глобалног насиља	9.7.2004
401.	Слободан Марковић	Песимистичка схватања људске природе – историјско-антрополошки приступ	29.9.2004
402.	Урош Шуваковић	Политичке партије као креатори глобалних друштвених циљева	4.10.2004
403.	Илија Кајтез	Радикализам и жртве – случај Октобарске револуције – антрополошко-политиколошки приступ	11.11.2004
404.	Слободан Нешковић	Полиција и политички процеси у контексту реформе државне управе Републике Србије	28.12.2004
405.	Неђо Даниловић	Специфичности израде кодекса појмова и шифара у политиколошким истраживањима	4.3.2005

406.	Ђорђе Павловић	Процеси у монетарној теорији и политици земаља у транзицији	11.11.2005
407.	Младен Бајагић	Изазови и претње у измењеном контексту безбедности	26.1.2006
408.	Зоран Стојиљковић	Партије и партијски систем у СР Југославији	22.3.2006
409.	Славиша Орловић	Политичке партије и развој демократије	22.5.2006
410.	Љиљана Никшић	Феномен супремације у политици на примеру односа Југославије и Немачке од 1945–1973.	5.6.2006
411.	Весна Васовић	Еколошка критика индустријског друштва	11.7.2006
412.	Јованка Матић	Телевизијска презентација изборних кампања за парламентарне изборе у Србији 1990–2000	17.7.2006
413.	Добрила Вујић	Савремена схватања о људској природи и раду и приступ управљању људским потенцијалима	7.9.2006
414.	Борисав Гроздић	Схватање о политичком насиљу, ненасиљу и миру у српским средњовековним списима	31.10.2006
415.	Драган Ђукановић	Политички системи држава насталих на тлу некадашње Југославије: упоредна анализа политичких институција	8.11.2006
416.	Татјана Дуроњић	Медијске карактеристике on-line новинарства – глобални и локални аспект	21.12.2006
417.	Александар Прњат	Политичке и друштвене импликације Ролсове уговорне етике	28.12.2006
418.	Милорад Ђоковић	Руска политичка теорија анархизма у XX веку	27.3.2007
419.	Иван Машуловић	Систем заштите од тероризма у Републици Црној Гори	14.6.2007
420.	Лука Тодоровић	Процес транзиције у Србији и улога малих и средњих предузећа	22.6.2007
421.	Горан Башић	Политика мултикултуралности и положај српске националне мањине у савременој југоисточној и централној Европи	29.6.2007
422.	Ђорђе Павићевић	Политичка концепција либерализма Џона Ролса	10.7.2007
423.	Михал Сладачек	Концепција политичке заједнице у либерално-комунитарном спору	16.7.2007
424.	Мирослав Антевски	Политика и развој економских интеграција у Европи од почетка деведесетих година XX века	25.10.2007
425.	Бобан Томић	Развојни аспекти приватизације мас-медија у Србији	30.10.2007



426.	Невен Цветићанин	Грађанско и антиграђанско схватање политике (однос деснице, центра и левице у политичком пољу Европе)	15.11.2007
427.	Војо Лаковић	Насиље као доминантна карактеристика израелско-арапског конфликта	11.2.2008
428.	Мирослав Свирчевић	Локална самоуправа у Србији и Бугарској 1878–1914.	21.2.2008
429.	Дамјан Татић	Заштита људских права особа са инвалидитетом	26.2.2008
430.	Радомир Нешковић	Основне детерминанте политичког система у Босни и Херцеговини	7.3.2008
431.	Милена Јакшић	Сила у савременој политичкој теорији	13.3.2008
432.	Ђорђе Стојановић	Однос грађанског друштва и асоцијативне демократије	21.3.2008
433.	Оливера Павићевић	Негативни друштвени јунак	11.4.2008
434.	Веселин Кљајић	Интервју у штампи и on-line магазинима на Интернету (жанровски, медијски и социолошки аспект)	27.5.2008
435.	Срђан Словић	Реализам у политичкој теорији Рејмона Арона и њен утицај на савремени развитак политичких наука и међународних односа	23.6.2008
436.	Миодраг Гордић	Модални експеримент у истраживању потенцијалног система безбедности државе	11.7.2008
437.	Небојша Мрђа	Информатичко друштво и мрежна организација предузећа	22.7.2008
438.	Вера Арџина	Проблем мерења еколошке безбедности	22.7.2008
439.	Виолета Матовић	Карактеристике самоубилачког тероризма као глобалног феномена	20.10.2008
440.	Дејан Миленковић	Слободан приступ информацијама, јавна управа и локална самоуправа	21.12.2008
441.	Душко Томић	Политички модел управљања ванредним ситуацијама	9.4.2009
442.	Радивоје Лазаревић	Глобализација и политичко-економске интеграције у Латинској Америци и Карибима	2.6.2009
443.	Милован Радаковић	Национални идентитет и Европска унија	11.6.2009
444.	Иљаз Османлић	Улога образовања у развоју грађанског друштва у Србији	15.6.2009
445.	Дијана Вукомановић	Легитимацијске матрице политичких партија у Србији и Црној Гори (1990–2000/2002)	9.7.2009

446.	Јасминка Симеуновић	У потрази за новом мисијом: НАТО и југословенска криза 1990–2001.	15.7.2009
447.	Војин Пилиповић	Полицијска функција у процесу реформи политичког система Србије	26.8.2009
448.	Aleksios Panagopoulos	Политички значај деловања Православне цркве у Албанији (1990–2005)	15.10.2009
449.	Борисав Миљановић	Утицај комуникационе стратегије на управљање модерним предузећима	17.11.2009
450.	Сања Домазет-Даничић	Креативно писање у штампаним медијима	20.11.2009
451.	Младен Калпић	Естетска и медијска анализа музичких видео-спотова	21.11.2009
452.	Драган Танчић	Историјски метод у истраживању политичких појава	26.11.2009
453.	Бојан Шево	Тероризам и безбедност крајем XX и почетком XXI века	27.11.2009
454.	Милован Милутиновић	Карактеристике ратне пропаганде током сукоба у Босни и Херцеговини	2.12.2009
455.	Оливера Ковачевић	Глобализација и неједнакост у савременим друштвеним системима	20.1.2010
456.	Милован Лучић	Традиција и модернизација у политичкој култури младих	1.4.2010
457.	Љиљана Глишовић	Језик, медији и политика: третман Србије у немачкој штампи пре и после промене власти октобра 2000.	19.5.2010
458.	Раде Вељановски	Јавни сервис као облик остваривања комуникационих потреба грађана	24.5.2010
459.	Коста Сандић	Финансирање тероризма путем прања новца	25.5.2010
460.	Синиша Атлагић	Нацистичка пропаганда као тоталитарна пропаганда	28.5.2010
461.	Емилија Ђикић-Јовановић	Еколошка свест и еколошко васпитање и образовање младих	22.6.2010
462.	Татјана Ђитић	Развој дигиталне телевизије у Србији	24.6.2010
463.	Љубомир Зубер	Стратегије управљања односима с јавношћу политичких партија у Републици Српској	5.7.2010
464.	Владимир Баровић	Извештавање у кризним ситуацијама и етика новинарства	7.7.2010
465.	Дејан Пралица	Локални радио у вишејезичној средини: пример АП Војводине	9.7.2010

466.	Душан Ловренски	Социјалдемократија и друштвени развој Србије	15.7.2010
467.	Зоран Пешић	Формирање политичке воље	27.8.2010
468.	Биљана Витковић	Медијски диверзитет и демистификација публице	8.9.2010
469.	Маја Ковачевић	Европска унија као систем управљања наднационалном заједницом	14.9.2010
470.	Слободан Зечевић	Еволуција институционалног система Европске уније	21.9.2010
471.	Јелена Радосављевић	Примена хуманитарних принципа у оквирима међународног права током постхладноратовског периода	5.10.2010
472.	Миодраг Ђорђевић	Бихејвиорални приступ истраживању политике	17.12.2010
473.	Борис Милосављевић	Политичко учење Слободана Јовановића	23.12.2010
474.	Раденко Шћекић	Политичка пропаганда у Црној Гори у последњој деценији XX века	28.12.2010
475.	Веран Станчевић	Реформа управљања у савременој држави – развојни и демократски потенцијал децентрализоване државе	28.12.2010
476.	Ђорђе Вуковић	Штампа као медиј политичке културе	25.2.2011
477.	Радмила Чокорило	Настанак, развој и друштвена улога Радио-телевизије Републике Српске као јавног сервиса	25.2.2011
478.	Александар Савановић	Критика анархокапиталистичке теорије државе	28.2.2011
479.	Марина Симин-Јовићевић	Политика примене интелектуалне својине као средства за развој малих и средњих предузећа у Србији (1883–2008)	3.3.2011
480.	Вељко Дубљевић	Политичка филозофија Џона Ролса у контексту критике Јиргена Хабермаса	7.3.2011
481.	Иван Петровић	Модернизација локалних јавних служби	11.5.2011
482.	Klara Toth-Glemba	Идентитет војвођанских Мађара и културна политика	14.6.2011
483.	Владан Станковић	Утицај хришћанских конфесија на политику друштвеног развоја	16.6.2011
484.	Бојан Ковачевић	Обележја федерализма у систему управљања Европске уније	11.7.2011
485.	Срђан Благојевић	Методски проблеми усклађивања политике и система одбране	13.7.2011

486.	Владимир Павићевић	Концепт сагласности у политичкој теорији Џона Пламенца	14.7.2011
487.	Марко Парезановић	Концептуално и појмовно разликовање револуција од других форми политичких преврата	14.7.2011
488.	Мирјана Радојичић	Интереси и морал у међународној политици; случај распада/разбијања Југославије	15.7.2011
489.	Мина Зиројевић	Тероризам као неконвенционална претња безбедности у савременом друштву	15.7.2011
490.	Мирјана Јовановић	Квалитет живота особа са инвалидитетом у Србији	15.7.2011
491.	Драгана Петковић Гајић	Друштвене промене и стратегије деловања синдиката	1.9.2011
492.	Ђорђе Вуковић	Изборно законодавство / изборни процес у Србији	8.9.2011
493.	Ivana Alcalay	Еволуција организације Хамас – од тероризма до власти	5.10.2011
494.	Миодраг Лемајић	Контрола обавештајно-безбедносног система у политичком систему Републике Србије	11.10.2011
495.	Милан Парошки	Идеја саборности и државотворни сабори у српској политичкој традицији	27.10.2011
496.	Јасмина Кука	Одрживи културни развој – међусекторска сарадња на локалном и националном нивоу	24.2.2012
497.	Миљан Милкић	Југославија, Италија и Тршћанска криза 1948–1954.	7.3.2012
498.	Војин Видановић	Социјални развој Србије у процесу транзиције	12.3.2012
499.	Саша Мишић	Политички односи Југославије и Италије, у периоду од 1968. до 1975.	13.3.2012
500.	Марко Ђорђевић	Политичко беседништво у Србији у време вишепартијског система	14.3.2012
501.	Слађана Васојевић	Људска права особа са интелектуалном ометеношћу	19.3.2012
502.	Борис Варга	Изборне револуције у бившим социјалистичким државама	28.3.2012
503.	Александар Јазић	Систем локалне самоуправе у државама Вишеградске групе	9.4.2012
504.	Андрија Петковић	Политичке партије у Црној Гори у процесу европских и евроатлантских интеграција	12.4.2012
505.	Наталија Перишић	Социјална сигурност између државе и тржишта	24.4.2012

506.	Татјана Теофиловић	Политички постулати савремене националне безбедности	14.5.2012
507.	Филип Ејдус	Узајамно конституисање идентитета политичке заједнице и њене безбедности	11.6.2012
508.	Хатица Бериша	Политичко насиље на Косову и Метохији од 1945. до 2003. године	14.6.2012
509.	Владимир Илић	Претпоставке и домаћаји демократије у западно-европским мултиетничким друштвима	15.6.2012
510.	Немања Џуверовић	Смањење економских неједнакости као претпоставка мира: случај Латинске Америке	26.6.2012
511.	Маринко Лолић	Проблем обичајности у Хегеловој политичкој филозофији	2.7.2012
512.	Ана Јовић Лазић	Односи Европске уније и Руске Федерације	4.7.2012
513.	Јасминка Дулић	Политичко-идеолошке оријентације и страначке преференције становника Војводине	10.7.2012
514.	Жељко Јовић	Социјално-политички аспекти еколошког тероризма	12.7.2012
515.	Јелена Вукоичић	Рат и национални идентитет Срба у Републици Српској и БиХ	26.9.2012
516.	Ирина Милутиновић	Настанак и развој регулације радиодифузије у Србији	18.10.2012
517.	Драган Штављанин	Демократија и медији у ери глобализације	19.10.2012
518.	Јована Јоке Маровић	Структурни проблеми демократије у политичком систему Европске уније	9.11.2012
519.	Ана Лакићевић	Теорије интеграције у савременим међународним политичким односима (период биполаризма)	11.12.2012
520.	Ивана Дамњановић	Однос политике и технологије у савременој политичкој теорији	27.5.2013
521.	Златиборка Попов-Момчиловић	Женски покрет у постдејтоновској БиХ; иницијативе, домети и контроверзе	15.6.2013
522.	Владимир Међак	Усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама европских заједница у области комуникација	18.6.2013
523.	Радојица Лазић	Демократска и цивилна контрола рада служби безбедности у Републици Србији од 2000. до 2010. године	11.7.2013
524.	Адриана Захаријевић	Освајање права гласа у Енглеској	12.7.2013
525.	Зоран Шијан	Улога политика безбедности држава Западног Балкана у утврђивању спољнополитичких приоритета после 2000. године	12.7.2013

526.	Марија Ђорић	Идеолошки мотивисан екстремизам као генератор политичког насиља	12.7.2013
527.	Лазар Марићевић	Личност политичког лидера. Студија случаја: Амерички председници 1933–2001. Антрополошко-психолошки и политиколошки приступ	22.8.2013
528.	Милета Томић	Мобинг као облик савременог насиља: појам, облици, последице	13.11.2013
529.	Срђан Перишић	Ограничавање модерне демократије: биополитика у савременој политичкој теорији и пракси	15.11.2013
530.	Бора Станојковић	Социјални аспекти наркоманије младих као узрок безбедносних проблема у Републици Србији	19.11.2013
531.	Ратко Радосављевић	Финансијска интеграција Европе и њен утицај на финансијско тржиште Србије	21.12.2013
532.	Зоран Пејичић	Еколошка политика у транзиционом и подијељеном босанско-херцеговачком друштву	23.12.2013
533.	Срђан Кораћ	Етичка димензија јавне управе	24.12.2013
534.	Велимир Иветић	Политичка улога министара војних Краљевине Србије од 1903. до 1914. године	25.12.2013
535.	Срђан Старчевић	Легитимност револуције	26.12.2013
536.	Бранислав Шутић	Социјални и политички аспекти транзицијских промјена на примјеру Личко-сењске жупаније у Републици Хрватској (1997–2012)	27.12.2013
537.	Марина Јовићевић	Регионална и европска сарадња – модел сарадње нордијских земаља	13.1.2014
538.	Данијела Вуковић-Ћаласан	Политика мултикултурализма у времену глобализације	21.1.2014
539.	Влатка Ружић	Утицај политичког одлучивања на управљање заштићеним подручјем: пример јавне установе Национални парк Плитвичка језера	6.3.2014
540.	Ненад Васић	Национална држава у политичким идејама о „Великој Србији” и „Великој Албанији”	13.3.2014
541.	Момир Дејановић	Упоредна анализа изборних програма релевантних партија у Босни и Херцеговини, Србији и Хрватској у периоду од 2002. године	27.3.2014
542.	Божо Совиљ	Српска православна црква у међународним односима Србије од успостављања Патријаршије 1920. године до данас	9.4.2014
543.	Драган Луковић	Брендирање градова и региона: теоријске основе и пракса у источној и западној Европи	24.4.2014

544.	Жаклина Новичић	Либералне теорије о рату и миру	28.4.2014
545.	Сања Арежина	Однос НР Кине са Југославијом и Србијом од 1977. до 2009. године	29.4.2014
546.	Иван Миленковић	Појам суверености: од избеглиштва до гостопримства	9.5.2014
547.	Маја Дивац	Европски регулаторни оквир за електронске медије	12.5.2014
548.	Милија Цвијовић	Реформа јавне управе и локалне самоуправе у Србији	13.5.2014
549.	Слободан Јанковић	Препреке мировном процесу на Блиском истоку (анализа мировног процеса од 2007. до данас)	12.6.2014
550.	Бориша Апрцовић	Улога грађанског образовања у јачању социјалног и политичког капитала грађана	26.6.2014
551.	Саво Милашиновић	Изградња контратерористичке стратегије у оквиру реформе сектора безбедности у Црној Гори	27.6.2014
552.	Зоран Лутовац	Односи Србије и Црне Горе 2006–2013.	10.7.2014
553.	Душан Спасојевић	Социо-структурни приступ у савременој политичкој социологији	16.7.2014
554.	Драган Аризановић	Улога МУП-а у спречавању корупције у процесу придруживања Србије Европској унији	16.7.2014
555.	Угљеша Јанковић	Јавне политике у процесу редукције сиромаштва у Црној Гори од 2000. до 2012. године (социолошко-политиколошки приступ)	17.7.2014
556.	Бојан Вранић	Значај логичког позитивизма за развој политичке филозофије	19.7.2014
557.	Владе Симовић	Трансформисање партијског система Босне и Херцеговине под утицајем Дејтонског мировног споразума	22.10.2014
558.	Антонио Пехар	Демократија у подељеном друштву – случај Босне и Херцеговине (социолошко-политиколошки приступ)	25.10.2014
559.	Иван Дујић	Идеје Симона Боливара о латиноамеричкој интеграцији кроз призму савремених међународних односа	7.11.2014
560.	Андријана Рабреновић	Медијски систем Црне Горе у транзицији	10.11.2014
561.	Драгана Ђурашиновић-Радојевић	Парламент, демократија и рат: институционално објашњење монадичке теорије демократског мира	21.11.2014
562.	Мања Ђурић	Регионална сарадња земаља Западног Балкана као предуслов интеграције у Европску унију	21.11.2014

563.	Борић Тучић	Однос права Европске уније и унутрашњег (националног) права држава чланица	27.11.2014
564.	Сања Стојановић	Историја културе, савремене звезде и драматуршки модел комуникације	28.11.2014
565.	Mohyedein Ahmed Almadaney	Спољна политика Сједињених Америчких Држава према Судану после Хладног рата	8.12.2014
566.	Војин Калинић	Културни препород Срба у Северној Далмацији од 1848. до 1914. године	26.12.2014
567.	Наташа Љубомировић	Примена групног социјалног рада у локалној заједници	29.12.2014
568.	Душан Бајагић	Упоредна анализа државне администрације у политичким системима Вајмарске републике, Француске Треће републике и Краљевине СХС / Југославије	11.2.2015
569.	Јелена Клеут	Семиотичка деконструкција експресивних могућности у виртуелном комуницирању	7.4.2015
570.	Реља Жељски	Политичко насиље на Северном Кавказу од 1994. до 2009. године	22.4.2015
571.	Данијела Лакић	Утицај проширења Европске уније на процес европских интеграција	30.4.2015
572.	Александра Крстић	Институције Европске уније у електронским медијима у Србији	15.6.2015
573.	Милорад Ђурић	Идеолошке димензије глобализације	15.7.2015
574.	Марко Мијатовић	Политичке последице локалних избора у Републици Србији од 1990. до 2008.	22.7.2015
575.	Наташа Симеуновић Бајић	Домаће игране ТВ серије у југословенској и постјугословенској популарној култури	21.9.2015
576.	Jamal Abdelaziz	Америчка спољна политика према исламским покретима на Северу Африке на почетку 21. века	20.10.2015
577.	Оливера Пурић	Улога цивилних и политичких актера у процесима институционалне реформе и развоја капацитета правосуђа у Србији од 2002. до 2012. године	26.10.2015
578.	Бојан Јовановић	Европска унија и будућност национално-територијалне државе	27.10.2015
579.	Ана Милојевић	Промене улоге професионалних комуникатора у информационом друштву	29.10.2015
580.	Раде Ковачевић	Политички аспекти и детерминанте борбе НАТО против тероризма	29.10.2015
581.	Владимир Трапара	Однос Руске Федерације и Сједињених Америчких Држава у периоду од 2009. до 2012. године – време ресетовања	6.11.2015



582.	Ивана Милосављевић Ђукић	Функционисање здравственог, правосудног и система социјалне заштите у заштити деце од злостављања и занемаривања	9.11.2015
583.	Стевица Борковић	Социјална изолација и дезинтеграција породице опијатских зависника	18.11.2015
584.	Бранкица Поткоњак-Лукић	Примена теорије детерминистичког хаоса на међународне односе после Хладног рата	3.12.2015
585.	Предраг Терзић	Утицај европске либералне мисли на политичку модернизацију Србије од 1878. до 1903.	21.12.2015
586.	Љубиша Поповић	Српска политичка традиција у делу Слободана Јовановића	21.1.2016
587.	Милош Хрњаз	Настанак и утврђивање постојања међународне обичајне норме: пракса Међународног суда правде	4.2.2016
588.	Динко Грухоњић	Однос новинарских жанрова на традиционалном радију и радију на интернету	18.2.2016
589.	Радивоје Јововић	Италијанска левица после Хладног рата: путеви идеолошке трансформације	22.2.2016
590.	Невенко Врањеш	Положај службеничког система у реформи јавне управе у земљама постсоцијалистичке транзиције	25.2.2016
591.	Жељко Радовановић	Политичко-економска својства исламског банкарског система – корпоративна анализа	25.3.2016
592.	Јелена Видојевић	Ефекти међународне помоћи за развој држава Подсахарске Африке	25.3.2016
593.	Владимир Васиљев	Јавно-приватна партнерства у Европској унији и Србији – развој модела, тржишта и законског оквира	6.4.2016
594.	Зоран Ливаја	Утицај предприсупних фондова Европске уније на подизању демократских и развојних потенцијала локалних власти и заједница у Србији	6.4.2016
595.	Анкица Симона Ковачевић	Партнерство интересорне комисије и породице деце са сметњама у развоју у операционализацији социјалне инклузије	18.4.2016
596.	Мерил Грегориан	Улога правосудног система Републике Србије у борби против корупције	17.5.2016
597.	Мирослав Стевановић	Одрживи развој као политичко-правна категорија	28.6.2016
598.	Dragana Stöckel	Успостављање и одрживост процеса деинституционализације и развоја услуга у заједници за особе са интелектуалним и менталним тешкоћама у Србији	2.7.2016
599.	Тамим Малко	Организација Уједињених нација и потреба реформе	6.7.2016

600.	Ксенија Келеменис	Политичка димензија кризног менаџмента	7.7.2016
601.	Драган Тодоровић	Сунитско-шиитски раскол и његове последице на безбедност у региону Блиског истока	8.7.2016
602.	Љубомир Шубара	Теоријске и институционалне основе развоја и реформи монетарне интеграције Европске уније	11.7.2016
603.	Борис Лабудовић	Односи с јавношћу као усмеравање комуникација са групама и заједницама	15.7.2016
604.	Тања Игњатовић	Процена и одлучивање о родитељском старатељству у контексту партнерског насиља: родна перспектива	9.9.2016
605.	Ана Пантелић	Савремени социјално-политички приступи ублажавању сиромаштва у земљама у развоју	9.9.2016
606.	Данка Нинковић Славнић	Публика дигиталних медија: информисање на интернету	22.9.2016
607.	Татјана Вишацки	Социјално-психолошки аспекти процеса остваривања родне равноправности у Војсци Србије	22.9.2016
608.	Раденко Мутавџић	Конституисање идентитета НАТО после Хладног рата	22.9.2016
609.	Немања Маринковић	Однос спољне политике и националне безбедности	22.9.2016
610.	Милена Пешић	Сатиричке књижевне пројекције друштвене и политичке стварности у јавној сфери Србије крајем 19. и почетком 20. века	23.9.2016
611.	Лидија Васиљевић	Антидискриминативни приступ и родна инклузивност у политикама менталног здравља	23.9.2016
612.	Миливоје Пајовић	Примена методе анализе (садржаја) докумената у истраживању у политичким наукама	23.9.2016
613.	Владимир Павловић	Развој локалне самоуправе и финансирање инвестиционих пројеката издавањем муниципалних обвезница	23.9.2016
614.	Гордана Залад	Политички дискурс о Косову и Метохији у недељницима Нин и Тајм од 2000. до 2013. године	23.9.2016
615.	Рената Самарџић	Политика државе према криминалу у вези са уметницама	23.9.2016
616.	Емина Борјанић Болић	Изгарање на послу и викаријске трауме код запослених у социјалној заштити деце и младих	24.9.2016
617.	Јелена Тодоровић	Утицај процеса приступања Европској унији на креирање еколошке политике у Србији	24.9.2016
618.	Светислав Лутовац	Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку	24.9.2016

619.	Мирко Јаковљевић	Црна Гора као еколошка држава у јавном дискурсу	24.9.2016
620.	Стеван Гајић	Два виђења будућности Афроамериканаца у САД: Фредери Даглас и Вилијам де Бојс	24.9.2016
621.	Милица Димитријевић	Антиимиграционизам као политичка импликација глобалне друштвене неједнакости	26.9.2016
622.	Катарина Лончаревић	Либерални феминизам: некад и сад	26.9.2016
623.	Данијела Бјеља	Савремена реторика у дипломатији – језик, стил и облици изражавања	26.9.2016
624.	Александар Митић	Интеграција онлајн медија у стратешке комуникационе пројекте	26.9.2016
625.	Милан Глишовић	Политички аспекти отмице ваздухоплова у периоду од Другог светског рата до почетка 21. века	26.9.2016
626.	Слободан Мрђа	Демократске вредности и културна партиципација у Србији – политиколошко-културолошки приступ	26.9.2016
627.	Биљана Зекавица	Успостављање и одрживост система контроле квалитета услуга у социјалној заштити	26.9.2016
628.	Марија Мартинић	Улога синдиката у демократским променама у транзиционим земљама: случај Србије (1990–2013)	26.9.2016
629.	Емина Лазовић-Јовић	Специфичности методолошких истраживања у политичкој науци	27.9.2016
630.	Тамара Груден	Политички дискурс у паролама, слоганима и графитима протеста против НАТО-бомбардовања СР Југославије 1990.	27.9.2016
631.	Татјана Милић	Значај одлука Савета безбедности Уједињених нација у развоју међународних правила о регулисању употребе силе у међународним односима	27.9.2016
632.	Раде Ракочевић	Утицај свјетског тржишта капитала на тржиште капитала у Србији	27.9.2016
633.	Зоран Чупић	Политичке странке у Европској унији	27.9.2016
634.	Елизабета Китановић	Заступање хришћанских и секуларних интереса у Европској унији	27.9.2016
635.	Петар Матић	Директна демократија: дилеме и перспективе	27.9.2016
636.	Миљан Филимоновић	Концепт новог европског безбедносног поретка у спољној политици Русије на почетку 21. века	27.9.2016
637.	Владимир Атељевић	Међународно организовање и безбедносна институционализација Европске уније	27.9.2016

638.	Драгана Рашевић	Медијска писменост у Републици Српској	28.9.2016
639.	Татјана Милошевић	Војнополитички односи Југославије и САД 1964–1974.	28.9.2016
640.	Слободан Сокић	Социјална држава и стратегије редуковања сиромаштва и остваривање социјалне кохезије (Србија 2000–2013)	28.9.2016
641.	Станко Благојевић	Међусобни односи концепата идеологије и хегемоније	28.9.2016
642.	Зоран Савески	Савремена филмска култура – авангардни приступи и алтернативни избори	28.9.2016
643.	Ива Смиљанић	Мешовити политички облик у Полибијевој политичкој теорији	28.9.2016
644.	Слађана Илић	Политички дискурс у приповеткама Радована Белог Марковића	29.9.2016
645.	Мила Јегеш	Потенцијали и ограничења политике и савремене државе за супротстављање организованом криминалу од Другог светског рата до 2010. године	29.9.2016
646.	Горан Калуђеровић	Етнички стереотипи у програмима цивилне и политичке деснице у Војводини 2000–2012.	29.9.2016
647.	Жељко Лежаја	Заштита културног наслеђа у међународном праву	29.9.2016
648.	Марко Савковић	Приватизација изградње мира: приватне безбедносне компаније у савременим операцијама подршке миру	29.9.2016
649.	Зоран Радоњић	Политичке коалиције у Србији од 1990. до 2009. године	30.9.2016
650.	Игор Новаковић	Стално неутралне државе у Европи у постхладноратовском периоду (1989–2011)	30.9.2016
651.	Јелена Танасијевић	Политике усклађивања породичних и професионалних обавеза у Србији	30.9.2016
652.	Иванка Раду-Халабрин	Утицај клубова за старе на социјално укључивање старих у Србији	30.9.2016
653.	Милица Јевтић	Грађанско и професионално новинарство у медијима у Републици Србији	5.10.2016
654.	Анка Михајлов Прокоповић	Трансформација традиционалних медија у новом технолошком окружењу	30.12.2016
655.	Стеван Рапаић	Улога страних директних инвестиција у локалном економском развоју у Републици Србији (2001–2013)	10.4.2017
656.	Анита Бургунд	Утицај личних и срединских фактора на младе у процесу припреме за напуштање алтернативног старања	12.4.2017
657.	Бојана Димитријевић	Препреке у запошљавању особа са телесним инвалидитетом у Србији	21.4.2017

658.	Тијана Перић Дилигенски	Институционални фактори политичке корупције на постјугословенском простору (2000–2014)	19.5.2017
659.	Драган Јевтић	Безбедносне последице процеса глобализације после Хладног рата	26.6.2017
660.	Душан Вучићевић	Политичке последице мешовитих изборних система	21.9.2017
661.	Тијана Бајовић	Друштво ризика и политике конструисања страха у савременој култури	20.10.2017
662.	Марија Тодоровић	Критика операционализације концепта амбивалентног сексизма – пример Црне Горе	24.10.2017
663.	Душан Достанић	Политичка мисао немачког романтизма	25.10.2017
664.	Александар Врањеш	Интернет и развој или ограничавање слободе субјеката глобалног комуницирања	27.10.2017
665.	Стефан Недељковић	Успостављање политичких односа између власти у Београду и Приштини у оквиру процеса глобализације	7.11.2017
666.	Сања Петковска	Утицај глобализације на научну политику и научноистраживачки рад у Србији – вредности, дискурси и институције	24.11.2017
667.	Андријана Максимовић	Утицај религиозности на политичку партиципацију грађана Србије	20.12.2017
668.	Милан Делибашић	Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника	28.2.2018
669.	Слободан Радојевић	Улога поморских и ваздухопловних снага НАТО у Средоземљу после Хладног рата	14.3.2018
670.	Никша Никодиновић	Америчка национална стратегија за борбу против тероризма на почетку XXI века	15.3.2018
671.	Давор Марко	Трансформација и функционисање јавних радиодифузних сервиса у Републици Србији и Републици Хрватској	29.3.2018
672.	Марко Вековић	Улога православних цркава у процесима демократизације у Грчкој, Србији и Русији	17.4.2018
673.	Вера Деспотовић	Анализа ефикасности Психосоцијалног програма за починиоце насиља у партнерским односима	11.5.2018
674.	Владимир Ајзенхамер	Односи Републике Турске и Сједињених Америчких Држава током деценије владавине Партије правде и развоја (од 2002. до 2012. године)	15.5.2018
675.	Мирјана Максимовић	Усклађивање политике социјалног укључивања Рома и Ромкиња у процесу приступања Србије Европској унији	17.5.2018
676.	Бранко Марковић	Конструкција текста у функцији управљања значењем у савременој српској штампи	25.5.2018

677.	Ивица Лазовић	Управљање људским ресурсима у државној управи Републике Србије: анализа система кадровских јединица	12.6.2018
678.	Марко Пејковић	Криза федерализма: између дуалног идеала и кооперативне нужности	13.6.2018
679.	Layth Nesseef	Политичке последице миграција изазваних еколошким катастрофама	20.6.2018
680.	Александар Милосављевић	Политичка фрагментација синдикалног плурализма у Србији 1990–2012.	25.6.2018
681.	Маја Гавриловић	Политика условљавања Међународног монетарног фонда – институционални, економски и политички аспекти	25.6.2018
682.	Николета Томовић	Континуитет и промјене у спољној политици Европске уније	6.7.2018
683.	Дарко Бакић	Политика Црне Горе према Османском царству од Берлинског конгреса до Првог балканског рата	6.7.2018
684.	Зоран Ракић	Однос традиције и модернизације у областима прикљученим Србији после Берлинског конгреса: Лесковац (1878–1941)	10.7.2018
685.	Дејан Михајловић	Положај и улога служби безбедности у савременом управном систему	10.7.2018
686.	Александар Милошевић	Заједничка трговинска политика Европске уније: од формалног мултилатерализма до споразума о слободној трговини	24.7.2018
687.	Биљана Ђорђевић	Проблем конституисања политичког тела у демократским теоријама	22.08.2018.
688.	Марко Милошевић	Приватизација безбедности у постконфликтним државама: случај Србије и Хрватске у периоду 2000–2016. године	3.09.2018.
689.	Гордана Бекчић Пјешчић	Политичке и правне вредности САД у светлу америчке критичке мисли током 19. века	5.09.2018.
690.	Снежана Нововић	Међународна сарадња у области унапређења услова рада жена запослених у полицији	6.09.2018.
691.	Милутин Трнавац	Однос између Европске уније и црква и верских заједница	11.09.2018.
692.	Младен Бубоњић	Информационо-комуникационе технологије и слободно вријеме средњошколаца у Републици Српској	12.09.2018.
693.	Александра Јерков	Парламентарна репрезентација националних мањина	14.09.2018.
694.	Ивана Радић Милосављевић	Европска унија у процесу политизације	19.09.2018.
695.	Јулија Швоња	Значај управљања интелектуалним капиталом за развој међународних организација	26.09.2018.

696.	Лидија Мирков	Новинарско приповедање као елемент јавног дискурса у информативним жанровима ТВ станица са националном фреквенцијом	26.09.2018.
697.	Жељко Мирков	Спољна политика Југославије 1948–1956. и питање „Балканског пакта”	26.09.2018.
698.	Zainab Darduri	Еколошки чиниоци у међународним односима	27.09.2018.
699.	Александар Суботић	Однос личног идентитета и религиозности	27.09.2018.
700.	Милица Јоковић	Утицај традиције на формирање коруптивног обрасца понашања у Србији – антрополошко-културолошки и политиколошки приступ	28.09.2018.
701.	Иван Зарић	Таласократска димензија савремене кинеске геополитике	28.09.2018.
702.	Предраг Николић	Говор мржње у интернет комуникацији у Србији	28.09.2018.
703.	Милован Лакушић	Одређење и класификација вођства у савременој политичкој науци	30.09.2018.
704.	Петар Петковић	Транснационализам европске хришћанске демократије у XX веку	9.10.2018.
705.	Милош Петровић	Непотпуна интеграција као препрека политичком развоју Источног партнерства Европске уније	9.10.2018.
706.	Даница Чигоја Пипер	Конструкција и рецепција феномена аутизма у штампаним и онлајн медијима у Републици Србији	11.10.2018.
707.	Слободан Пенезић	Однос уређивања и пословања медија у условима кризе медија	15.10.2018.

CIP – Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд

378.6:32(497.11)“1968/2018”(082)

ФАКУЛТЕТ политичких наука : 1968-2018. / уредник  
Милан Јовановић. - Београд : Факултет политичких наука,  
2018 (Београд : Чигоја штампа). - 532 стр. : табеле,  
граф. прикази ; 24 cm

Тираж 700. - Реч декана: стр. 9-10. - Напомене и  
библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-6425-048-1

а) Факултет политичких наука (Београд) -  
1968-2018 - Зборници  
COBISS.SR-ID 269437964